

Գ Ա Յ

Գ Ա Գ Ր Ա Գ Ի Տ Ա Կ

Ե Մ Բ Ա Գ Ի Ն Ց

Հ. ՄԿՐՏԻԶ ՎԱՐԴ. ՊՈՏՈՒՐԵԱՆ

ՊԱՐՏԻԶԱԿՑԻ

1938

Ցպ. ՊՈՒՔՐԵՆ

Ընթերցող, կարգա՛, երբ ո՛րեւ անուց կամ ծանօթութիւն պակաս կը գտնես
հաղորդէ հետեւեալ հասցեյին P. M. Bodurian Frumoasa Ciuc (România)

Գինն 120 լէ, 125 տոլար, 25 ֆրանկ, 4 օթլին, 90 լեվա, 100 դրոլ, 100 քրախմբ

գրքի Հասանիան երբ Քարսից ելիքի Անադ, որ Կարսի ամրոցին գրքի կը բանար և յետոյ կ'ուզար (1174—5):

ԱԳՐԱՏ Բիթան Հասանիան, որքի Հասանի 1020ին կ'ընդ Աշտի ընդրել էր իւրոյ Յովհաննէս Քոչի յախար տարին սահման էր Աշտի Կիւսից Անարտ և իւրոյցի Ապրաւանն որ իւրոյստի և պարսնի՝ Ապրաւան, Յովհաննէս իւրոյստիցի կ'ուց զարս Եանից անհանին և քաղաքի սպաննորս՝ Անր սարսու և զանին իւրս Եանիցս Ապրաւան իւրոյցից որ Աշտ պիտի Քիւսանուայ իրեն ին՝ ընտանիցս և Ապրաւանու Հասան որքինըք աննից՝ իր Եանիցիցից ի Բանին Եանից զնոց Ապրաւան ամրոցիս Ապրաւան սիբով ընդանից զանի Ապրաւան. սահման զի՛ կ'ուց Եանիան իւրքինըք Ապրաւանը Ապրաւան զի՛ գրգռեցին ըսկից Ք՛: ոչ որս պարսու անին զնիք սպանաննորս միտի Եանիցից և պարսնից զնց ու ընտանիցս Ապրաւանը 1021ին իրեն կ'ընդիցի ի Եանից իւրոյստի մ'ուց սուց պարսնուցի Յովհաննէս Քոչիստի:

ԱԳՐԱՏ Բիթան Մար կոչմանի Պարսուանի, իւրոյ Ենարն Ենարուսիին, կ'իւրքի մեծ զգինին սուր ժողովքի և զնից և սարսիքի մ'ուսանին: 1111ին էր Արի-Քոչից մեծ զգինին իւրոյ յարկանիցան՝ սարսիւտ զարսիքիս զի՛մարցից և Քիւսանին կոտորից ու Եանիցից: Սահման զի՛ կ'ուց էր Ապրաւան զգինին պարսնից իւրոյ Եան զարսի սպաննին պարսնուց կ'ուցիք ի Եանից՝ Լուարուցի զի՛մուր մ'ը Եանուար զար սուարից: Լուց զի՛մուարից էր իրենց Բիթանը զնիք ընտանիցիս տարին՝ սարսիքիս Եանից Եանից և Բաղուսիցս Եանիցից իրքին մէջ:

ԱԳՐԱՏ Եանիցիան տ'ա Նիկար Զ կը Ապրաւան:

ԱԳՐԱՏ Երբ. Ենարն Լամբրուսուայ, կը ժըռուի 1190ի Յիւստանուարսի մ'ը մէջ:

ԱԳՐԱՏ Նիկար, տ'ա Նիկար Ապրաւան:

ԱԳՐԱՆ զը. Տրուպիսի, որան Քոչուսին զարսիքիս մէջ 30 մանց և 8 աղէկ կ'ուսաննին:

ԱԳՐԱՏԱՆ Կուսն (1629—1627), զիւրոյստանի, մեծ Միքայն 1639ին, Քիւ ընդով տարք՝ քոչը կ'ուց յիւստանի մէջ տարս ու զարսու Ե. Եանիցիան սուսմ'ը Նիքրանուարսի Երուարուց զի՛մին մէջ կը ստանայ: Մաղի կ'ուսանուաննին կ'ուսարսու սիցիւր ու իւստանուարսի մէջ կը յարսիս Կուսնուցից ի Եանից:

Շրու. Մարքիցի Աստանուարսուան Ենարանին մէջ կը յարսի սուսմ'ը, որ զանի մ'ը տարի սուստիքիս ընդի կ'ուց Յիւստան կ'իւրքիս և յարս տարի Անտարսուց կը յարսից Եանիցիան կը պարսուանուարի Տրուպիսիս: Մարքիան, ընայ յի՛մից յարսիցի կը զանու, ու 1077ին Ամիքիս կ'ուսիցի իր զուսաննորս զով ու կը Լաստանուարի Լու Աննէլու և ին կը զանիսի 1927ին Ապրաւանան՝ Պարսու Ամիքիսուանի սարսիքիս մ'ը: Նիկարսի մէջ Մ. Գրոց զիւրսուարսի կը Քոչուսի. (Արիսի 1927 թ. 33, էջ 1039):

ԱԳՐԱՏԱՆ Եանիցի, Բիթան որքի Եանու Բիթանի 1020ին յարս մ'ը Եանիցարսուց Ուց Կուսից պարսիքիս կ'իւրքիս Պարսից զի՛մ Եանու պարսիքիս 1110ին Արի-Քոչիցից էր Քոչուարսի սահմաննորս Եանիցիս Ի կ'իւրքիս Քոչուսիին պարսիքիս Եանիցի Ապրաւանը. յարսիքիս Քիւ Լուարս զի՛մարցիս. սահման սուց Եանիցուարսու մէջ Տրուպիս և Ապրաւան զով Բիթանիցը ի Եանից:

ԱԳՐԱՏԱՆ տ'ա Ապրաւան:

ԱԳՐԱՆ տ'ա Արիս:

ԱԳՐԱՆԻԿ Կոչմ Ապրաւանի Անտարսի, որքի Լաստան, որ կ'ուց մ'ուց կ'ուց 1042ին Կ. Պոչիս կ'իւրքիս Կուսանիցին Մանուարի կ'ուրքին պարսուանիցս և Բիթան կ'ուրքիցս: Եարսու զուսուսին և կ'իւրքիս զուսաննորս: 1072ին Ապրաւանից կ'իւրքին Պոչիս զնոց, Միքայն կ'ուրքիս մ'ուրքիցս և զիւրսուսուսուանիցս իր Բիթանուան մէջ. սարսուց Լամբրուսի իւրքից Ե. պարսուանուարի Պարսուան սարսից՝ ին Եանու. ինիցի կ'իւրքիցի ու զի՛մ Եանիցուան, իր զուսուրք Մաղի կ'ուրքիցիս Քոչուարսին Եանից կ'ուրքիս կ'ուրքիս սուսմ'ը իրեն պարսիքիս կ'ուրքից, սահման 1080ին կ'ուրքիցից որ Եանից իրեն զի՛մ զուսաննի՝ Քուսուարսից պարսնից: Այլ տ'աննիցը մ'ուրքիցի Ապրաւանից իրեն յարսիցի Անուար Լամբրուսի Օլին Բիթանին քիւսու:

ԱԳՐԱՆԻԿ Լուսանի կ'ուրքիս Արիսուանի Անտարսուան Անտարսուայ, 1922ին Պարսից Կուսուարսիսի Քոչի կ'ուրքիս Եանուսիցի զի՛մ կ'իւրքի:

Պարսիցի մ'ուց կ'ուց 937 էր Կուսուարսուանի իւրոյ Եանիցի-Աշտու կը Քոչուարսի Ապրաւանից պարսուանուարիս Եանուանին կը Եան և սից կը կ'ուրքի Մարքիս սահման կ'ուրք և Եանից սահման: Ապրաւան սուստիքի Բիթանը կը զի՛մ Եանիցի-Աշտի իւրոյ յարսիցի, պարսիս Եանուան սուսմ'ը: Ապրաւան յարսիքիս Կուսուարսուանի իւրոյ

զարհ Կառնիանն երբ Քարսից կտք Անադ, որ Կարսի ամրացման ցեղի էր բանակ և յետոյ Կառսի (1174—5)։

ԱՊԻՐԱՏ Բիւսնակ Լուսավեան, որք Լուսնակ 1020ին Կ'պիւն Այսոր՝ շնչով իր կարգ Յովհաննէս Քոչի յաշտոյ աստիճանայն երբ Այսոս Կիւսանց ձեռնարկ իր յովհաննէց Եովհաննէս Քոչի և ինչպէս Ապրիլուսն ուր Արքայայն և պատմեմ' Ապրիլուս, Եովհաննէց Արքայայնից ետք զարսեանց անձնակն և քիւսեանց պատմեմ'։ Անք ասորս և զարսն զյայ Եանչպոս Ապրիլուս իտրեւից որ Այսոս պիտ Քիւսանայն իրեն նա՛ շնարհեցց և Սոլալուպոս Կասակ պրիւնիւրուանից' իր նեմարեւոյց միտն Դարն զնայ Ապրիլուս ամրացման Ապրիլուս որով շնչուանց զարն Ապրիլուս, աստիճան զնչ ետք Եաննէս Արքայայն Ապրիլուս Ապրիլուս զն զրդանցին զանոյ թէ՛ ուր զարսուր անին զնչ պատմեմ' միտն Դարսանի և պատմեմ' զնչ ու շնարհեցց։ Ապրիլուս 1021ին իրեն կանչեւոյց նեմակ իտրեւիցէ Ապրիլուս Ժուլոս ասոս պատմեմ' Եովհաննէս Քալուսարին։

ԱՊԻՐԱՏ Բիւսնակ Սար կոչմանն Քալուսարին, Կար Ներսէս Շիրակայն, Կ'իշխեր Մոսք զպիւն ասոս զարսուց և զնչ' և արհիւթաւոր անուանին 1111ին երբ Անի Քաղաքի Մոսք զպիւն զյայ յարակեցան' ասորստ զարսեթաւոր զն'ուարեց և Քիւսանի կարսեց ու Կարսեան։ Անիայն զնչ ետք երբ Ապրիլուս զպիւն զարսուցն զյայ երբ զարսի արհուլին պատեալ Կ'ուզէ իմանոյ՝ Լուսարայն զնուար զն նեմար զար ասոսայն։ Լուս ցնուարից երբ իրենց Բիւսնակ զն'ով յնուարայն ասորս՝ արհիւթաւոր անին Կարն ասոսայնց և և Քաղաքացու Կարնեան յիբնին զէջ։

ԱՊԻՐԱՏ Կաննեան ան'ս Գրիգոր Ա կր Ապրիլուս

ԱՊԻՐԱՏ երբ Ներսէս Կամրաւուցոյ, կր զն'ուր 1190ն Յիշատակարանի զն զէջ։

ԱՊԻՐԱՏ Գրիգոր, ան'ս Գրիգոր Ապրիլուս

ԱՊՕՆ ԳԳ Տրայիցան, որսն Քաղաքին զարտարանին զէջ 30 Ժան և 8 արշիկ Կառնեան։

ԱՊԼԱՆՆԱՆԻՆ Գաւն (1839—1927), գերազանուցն, ծնած Միգրան 1839ին, թեւ զնոյց ասորի յայն Կոչ յիշմանի զէջ ասորս ու զարեան է։ Կաննեան ասուով Միգրանեանից ինչոպոզէլ զն'ով զէջ և զնուան։ Սաղկի Կաննեանին Կարսայն արքայն ու Քաղաքացու թեան զէջ կր յարսեան Կառնայնի միտնար

չոյս։ Արքայից Ասուածարանեան Ենարանն զէջ կր յարնե ասուով, որ զանի զն ասոր ասուցութեան շնչից ետք Օշրեան Կ'իթոյ և յար ասոր Անուարանից կր զարսե Կաննակ կր զարսեանար ինչոպոզանից։ Քաղաքն յետոյ յիշիկ զարսեյն կր զանոս ու 1917ին Ամերիկոս Կ'աննի իր զարսեթեան զով ու կր Կառնուար Լուս Անիլուս և Կան կր զարսեան 1927ին Ապրիլուսեան Պարս Ամիգրանեանի արհիւթաւոր Օշրեանի զէջ Ս. Գրիգոր զիւրանից կր Քաղաքանի։ (Նախկին 1927 թ. 33, կր 1039)։

ԱՊԼԱՍԱՆՆ Եսաւանից, Բիւսնակ, որք Յուսոս Բիւսնակ 1108ին յաս զն նեմարար զով զար Կարսի պիւթեթեան Կ'իթոյ Քարսի զն զարսե պատկարայնի 1110ին Անի Քաղաքից երբ Քարսի արհուլանեան ժաման Ի Կ'իթիկոս՝ Քարս իրեն պիւթեթեան կանչի Ապրիլուս։ յարսեթեանց թեւ Լուսայ զիւթեցուս աստիճան արք Կառնուարանի զէջ Տիգրան և Ապրիլուս զով Բիւսնակից Ինան։

ԱՊԼԱՍԱՆՆ անս Ապրիլուսն
ԱՊԼԱՆՆ անս Արշակն

ԱՊԼԵՄԻՊ կով Ապրիլուսից Արտուրի, որք Լուսանայ, որ ետք ժուկն ետք 1042ին և Քաղաքի ինչոպոզ' Կառնայնի Մանուկի կարսն պատեալեան և Բիւսնակ կարսեացու Տարսն զարսեին և Կ'իթիկոս զարսեան։ 1072ին Ապրիլուսից կրսն Քաղաք զնայ, Միգրան կարսի ժուկարացու և զերսուսասուսեան իր Բիւսնակեթան զէջ, ամրացու Կամրանի թիւրջ և պարսպարանայն Քաղաքն ամրաց' Կաննուս, յիւնայն կ'իթիկոս յիբն Կաննեան իր զարսե Քաղիկ զարսուց թէ Քաղաքին Դարսի արքան ինութեան ասոյց' իրեն պիւթեթեան կարսեց, ասկան 1080ին կաննակից որ Դարսի իրեն պիտ զարսեան՝ Քանուարայն պատմեմ'։ Այն ասաննից ժուկեւոյց Ապրիլուսից իրեն յարսեց Անուկ Ամրանի Օնն Բիւսնակի գնուան։

ԱՊԼԵՄԻՊ Լուսանի կով Արտուրի պարսպու Արտուրեան, 1922ին Քաղաք Կաղաքանի թէ ինչոպոզ Օրուսի զն կ'իթիկ։ Քաղիկ ժուկն ետք 937 երբ Կաղաքարանի զյայ Գերսեմի Այսոս կր Քաղաքի՝ Ապրիլուսից պարսպուսեթեան զարսեան կր կ'իթ և անչ կր կարսն Սարսի անուկ Կար և կրսնի ան զն Ապրիլուսից զարսուց Ներսէ և Ջուրուսեան Ապրիլուս արքայի Բիւսնակի զն զն զիւթիկ Այսոր զյայ յարսեան, պիւթիկ Կառնակ ասոյց' Ապրիլուս յարսեանի Կաղաքանի զյայ,

Եւթմի Ըր. Բախաւոյ տնոս տարցան 1835-1836
 Կարգաւ խորհրդը իրեն կանոս ցէ կանոս
 Ըր ինչպէս և շարժ ցնէր Գլխին Կարգի
 Ստանալ 1836ին Իր Բազարաւորժեան որով յայ-
 տարարեացու Օսմանեան Կանխանայութիւնը,
 Քայք 1836ին Մարտին առջի խորհանէ խորհր-
 ցարանը որան կանխանցով նոյն տարուս Ար-
 քիին սփէրը զանազակէն ձեռն և ստորաւեցու
 Սեպակի Թեան Շարք. դասարարով ընթացքին
 ԱՅՏԻՆ-ՄԷՃԵՏ Ա. Նարի, Օսմանեան կայսր
 1835-1861.

ԱՅՏԻՆ-ԱՅՏԻՆ ԳԵՐԳ, Մեան 1836ին Օրթոքէր
 որան (առասարկեան գորացը յանխան է. յետ
 Հինգիսի Բախաւեան, զարհիբը ունեւորով
 Մ. Մեհաբե, Ք. Քերեան, Ս. Քարեան, և ու-
 առաջի՝ Հ. Արքան Գեղարեանեանն ինչի մէջ
 միտ փայլան կանչեացան է. 1855ին ընթա-
 ղաւարս Գայի զարին՝ նախաւան է յաւանդ-
 կարչախան ապարկէին, սնկնդի՛կարարս մի-
 յե 1855 Քաւախիկ Արք ունեւորով՝ սփրճա-
 փան ինան մէջ Կր զանելը նոյն տարեանը
 3 կարսը (Այլէն, Յովակի և Գարգ) նաւնդեանը
 ախխանցով Իր Կարսարեւորժեան կարսից Գայի
 Ար քաղաքացուս առջնից Բազարիները, Քարս-
 Կարս, Իր Կանխանցը, ապարկէն, զարսարի-
 ներ եւն. առնի ախխանեացը դասարանի տուն
 են իրան կնիքանայրիներն, Իր յաւ ա-
 զարկները սնկնդ յաւանդարիներով, դասու-
 իր զանելը շարժաններով— Իր զարգումը
 իր առջիկեր իրեն որ ինչ ազգայն զարհիբով ոչ
 զարցի Գարգ Լայսասանի կարսաւարսութեանց
 ունի կարսարանով է կարց Ըր յարաններ թէ՛
 արտասովանի և թէ սեպակն երպ. թերթի-
 քու մէջ Անկաւանցան է նախ ապք մէջ զանի
 կարեւոր ընկերութեանց— 1874ին Մարթանի՛
 Լայսասանի թեւեայրեր արեւանայրսութեանց մ-
 սին զիւր. ենի կանխանցով կարեւր Բարց-
 մանան ու կարսարանով է. զարցան կարցժէ
 (100 սակ) նախիկով կնիքանիին, Իր զարն փ-
 խորտէն տնոս յաւանդարեւորժեան Իր ազ-
 զանի զարեւելութեան փայլան յիւնը Կր Կ-
 մարտի Կր Յունիթարց զարեւորցը՛ն նախ-
 ցու և ինչ կարսարանից զարեւան զարցա-
 փան յարաններ քրեւ. թերթիքու մէջ, Բախ-
 աւոյն նոյն տուն Գայի զանուց նարք թղթ-
 կնիքներու զարցիկով Լայսասանի Քարսու ին-
 անցը, նոյն ինչ Կր Բարսուգ Կարսարանով զ-
 մանու մըրով տար կանոս կարսաւան զաւա-
 ներու յարեւանայրման զարին, առնի միջնի
 սնկնդեւ թէ որ ըր ուր ունին կանչերն ու

զարեւորժեանց զիւր յանկէին Գարցիկ Որք յայ-
 տանին... Գ. Արտասարկի զանաւանս զիւր
 կան են յաներն ուն խաղաղաւա կրցին զոր
 առնեաց դարսուայ առաւելութիւնը Կր սփեր
 կրցի կանչեաւոր արեւուս Ի Միւրիսին Լայս
 խորհրդին ունի այց կրցը (Քնիպի)՝ Անկան
 Կարցարար 1912 կը (255)։ Լ. Սարի Կարցիկի
 զան ընկաւանի կնիքանայրանը ուս Բարցանայր-
 մը, 1929 կը 72 կայցի։

ԱՅՏԻՆ-ԱՅՏԻՆ Բախաւոյ, կարցեւ 1920ին՝
 Արտայ մէջ։

ԱՅՏԻՆ-ՆՈՐ Կամ Արս-Նախի արցարարանով
 զիւր Կարցիքու՝ կանխան ինան մէջ։

ԱՅՏԻՆ-ՍԻ. զգ. Առաւելի արեւանայրցը, մի-
 ան զանի ուն կրցին զար Կանը 80-աւան
 և Քարս ընկիւր, Սիւր Ս. Գարց Արցարիկ զար-
 արանի մէջ 60 ման կ'առանկին։

ԱՅՏԻՆ Կամ Անկաւից, Կն զիւր Գարցարաց
 Նախ զան մէջ։

ԱՅՏԻՆ-ՍԻՆԱ Կամ Արսուկուսի, Կն զիւր
 Միւնկոյ Նրինով զա. ժորգամուրցը մի զա-
 ըն միւնի Կր ինչն զիւր ուն Կ Մարսանուց
 կնան սնկան է Ս. Գարց կնիքէն 1855ին
 կնիքին Կարցուան է Գրեւն զանցը և Ա.
 Գարց Կր կարցը, զոր Միւրիթար Արարանից
 Վերթ զանի Կր կարցը մէ. զարան սփէրը 12
 մարաններ ունի զանցը, ինչ զիւրը 100 տան
 ընկիւր, Օրթոքով կանաւ է ընկնց թիւը և ըս-
 տ Լայսը Կանիցի կարցարանի՝ մեծ լայն
 Գարսի կրանցին զարան, միւնման ոչ զար-
 քան են։

1900ին Արարանից ունի 75 տան զար կայ
 ընկիւր, որնք Սարմատեն և արիւն կարցիկ
 զարքան են 1855ին Կր կնիքեւայ Կարցու-
 փան զանաւանի կնիքը զարցին՝ Ս. Առաս-
 անուայ կնիք, արեւան ըր Կր զանուր ՅԱ. (1052)
 Քաւախովը Գրեւն մա կայ Ս. Յովանու
 մաւաւ ըր։

Արարանից՝ ըստ 1900ի ախխանայրանի
 յանաւան, կարինիան զա. ժորգը ինանի Կր
 կարցը, ունի 38 զիւր, որնք 10 զիւրը միւն
 կարանի Կր 5000 ընկիւր, տարք՝ 11 կարս։
 ԱՅՏԻՆԵՑ ՎՅՆԻՔ, Կրն Կաներայ զիւր Կր
 ինչու ինանայրցը միւնախարանայ մէջ։

ԱՅՏԻՆԻՑ ՅՈՐ, Կր ինչու Նիւրով զա. ժ-
 անուր զանցին արեւանայրսութեանց մէջ։

ԱՅՏԻՆԻՑ Կամ Արարան զգ. Քարսը Լայսը Գր-
 իւն զա. ժ մէջ 1900ին ունի 50 տան կայ զ-
 անիցը կից Ս. Փրիկ. ման է Մոկնարի Ս.

Գաբիէ Գաբիէ: Ազգ. հարմարակն ըլլ 30
ժամ Կառմանին:

ԱՊՐԱՆՔ զգ. Բարսե, ունի 30 սակ զամ
այ թանկէ: Կէ. Ս. Առաստանին:

ԱՊՐԱՆՔ Կարկին Թաւոյ Կրկանս եղան
է Ս. Գրար սիրգրեթի Իրանի Արասան իս
ուրիշ Լայրաբարք Մայրի ըլլ:

ԱՊՐ, զգ. Զարարեթի ուրժեան կերթն
Գարեթի գրաստի. 1900ին 50 սակ թանկէ:
ուրի, կ'ըն հայ, կ'ըն զարգ. Լայրիք ունի
ուրիշ կ'ընիշ ըր Գրգիս շիթիս ժամ ըլլ
զար ըր կար, որ իր թէ գերգրման եղան ըրոյ
այն կ'ընին՝ որ Մանեայ, ուրի ըլլ Ս. Գր-
գր Լուսաւորի ըստիք գրաս. և Քարան ս-
անին ըլլ Քարի, այս զարին ուրի կ'ընին
Թ՛ Լայրիք և թ՛ զարիք:

Գրգիս սրեթեան կողմը կայ Կարմր Կան
բուստ ունիք ըր ուր Լայրիք ուրի կ'ը-
նին, կ'ը կարմուր թէ Քի սանին է: (Միւ-
րանսն Արար. Ազ. Գ. 87—9):

ԱՊՐԱՆՔ Կով Արա Եւանի (1832-1875) եղբայր-
այ, ուրի ըստիք, որի Գրար Արար, ծնած
1832ին և յարկաբար սանուր զրտ Գրմ-
անիք ըլլ, որան յարին կ'ուս. կ'ը և սերգրի
Իրանեթին ու սերգրեթին. Գարմանուրի
կար իրան. Իսկուրի փայտի զով ժամ էր Ման
ուար փայտի որմ Երգարի Արարին իս-
կարարութեան ըլլ 1870—79 սարկեթեան, որ
կ'ը կ'ընուրի կ'ուսարարութեան կողմ Ե-
րգրից ըրոյ գրան Լայրիք երկուսար զ-
արգրման ու 1876ին Երգարի փայտի իս-
կար գրեթեան:

ԱՊՐԱՆՔ Անուր (1823—1900), Մանի Արար,
Արար ըլլիպի ծնած գրգարանին սերուն է
Երան ըլլիպի, ըլլ 1823 Սեպտեմբեր 15ին,
Երգարայ Կանին Գրիս կ'ընուր՝ ժամ
է Ռ. Դուս և սերանուր Քարմանութեան
գրանի սերուն. 1852 Փետրար 28ին՝ պարս-
կակի Գրգար Մարմանին իս կ'ը սեր կ'ու-
սարարի՝ ս'ուրան Արարին յարարութիք,
որ կ'ը սեր ըլլի 8 Օգոստ 1853:

Արարին Գրգիս Կարարարութեան ըլլ կ-
րիար պարաններ ըստի կ'ը. Այն փայտի և
զարգարութեան որմ կ'արարութեան գրանին Ա.
Քարման և իսայ Արարին Գրգիս ըր-
գարարար կ'անուանի:

1876ին Ֆիլիպի սարարար յանձնարարի
սերուն, իսայ Կարարին: Սեւ սերան զան ըր
կ'արար պարաններ ըստի կ'ը կ'ընարի Ան-
զամ գրանիս յարարար որ կ'ը իսայ զման
1900:

Ազգային գրեթեան ըլլ ուր կ'արար պարան-
ներ ըստի և Քարմանին Քարման և Ման
Կարար և Կրթիքի Կարար ըր. որ գրանու-
թիաներ, Ժ. Գ. Սէր Գարմանին Սեւա-
րիսը, Գարգիս Անիի Երգար, իսայ Գրգիս
փայտի իս կ'արարարի և իս կ'արարարի
աներան ըրոյ սանուարարութիան (Ա.
Կարարան Սեւաարարան, Գ. Քրգիլ՝ Կան-
նու սարարար 1912 կ'ը 368):

ԱՊՐԱՆՔ (ԱՊՐԱՆՔ) Լ. Երիւն Ե.
Կր. Միթարարան ըստի: Ծնած է Գարար
(Արար) 1869 փետ.
21ին Կանանուր ու-
սանուր Գրար (Կար-
արան և Արար Ա-
զար Միթար և ու
հարարաններ ըլլ
սանուր կ'ը. Ան-
անուր Ս. Կարար
կ'ուր արար և
1884ին ու սարար-
ան Լ. Միթար Ա.
Կանուրի ու Լ.
Քարմանին 1892ին
Գր. Կարարար Կ-
րից և ու Արար. Ե.
գրանի կ'ը և ու
զարար և կ'ը Կարար
սանուրի Կանին ըլլ ըստի և փ-
արարի և սերգրի պարաններ և ըստարու-
թեան ընուր և զանուարան զու ըր. Ա-
սանուարի պարան ըստի և Կանուր Ս.
Կարարի կ'արարարին ըլլ և յարարարի
ու յարարար ըստի Կարարի ըստի:
1912—1926 Գրար Կարար Միթարի կ'ար-
արան սերգրի, որ իսայ Կարար պարան
կ'արի ըլլից կ'ը ըր՝ որ յանարարի սերգր
սերգր. 1935 Կարար 5ին:

Լ. ԵՐԻՄ ԱՊՐԱՆՔ

Լ. Երիւն Քարմանութիան և սանու-
արարարարաններով ս'ուսարարի և ս'ու-
արարի և Գրար ս'ուր Կարար ս'ուսարարին
ու Ս. Կարմանին Երգարի Կարարարին:
Անուրի սարարար ըր սերան են կ'ը Քար-
ման թէն Կանուրից և Քի ս'ուր-Կարար
և Ֆիլիպի ս'ուսարարի գրանիս ըրոյ: Ես
և ը յարաններ սարարար և կ'արին Լայրակ
կ'ընուր. Անուր և ս'ուսարար կ'ը իսայ
Մարար ըր. Կարարարի ս'ուսարար և Կ-
անուր Միթարան Լայր կ'ուսարարութիան
ու ս'ուսարան, որան ըրոյ զու սարարար ու-
սարար է:

ԱՋԱՔԱՆ կամ Ազրոյ Կն զիւր Միւսնայ Զորք
զս. ի, որան զբայ յարեմեայ Տէր Աւետիք՝
ժէր յայդ աշխատեմբը կարեք. Մասիք՝
աշխատեք:

ԱՋԱՆՑ, զԳ. Զարեայ Սպիտակապետի 30 ո.
նայ, ունիւր է 30 ո. Լուսնակապետ: Լայնքը ու-
նիւր է Ս. Առաքելականի եկե. Ը և վարձարան:

ԱՋԱՊԱՆԱՆՆ անկ. ու՛ն Արզանեան
ԱՋԱՊԱՆԱՆՆԻՍ Կն զԳ. Միւսնայ Վարչար-
դ. ի:

ԱՋԱՊԱՆԱՆՆ ան՛ն Արզանեանի վանկ:
ԱՋԱՊԱՆՆ ան՛ն Արարչոյ:

ԱՋԻՔ, աւերակ զհազարեղ Չարարաց աշ-
խարհ ժէլ, Լազարաւոյ վանքին ժամ, Ամիր-
Ջաւար թրան սարգոյ Տախտի Քաջանն են
կերպելոյ, և կրկին Քարգրու աւերակեմբը Քն-
դու իսկ Կն զերեզմակեմբը՝ անուայ սարգ-
նաշարերոյ:

ԱՋԻՔ Կն զԳ. Միւսնայ Վարչար-դ. ի
ԱՋԱՊԱՆԱՆՆ ան՛ն ԱՅՍԱՆԱՆԱՆՆԻՍ:

ԱՋԱՆ, աւերակաբնակ զիւր Վանայ Մանտան
վիճակ ժէլ, Զարեայի կերպելոյ Ս. Սարգիս:

ԱՋԱՆ, զԳ. Արարչարանի զս. ի ժէլ. 52 տան
թանկի ունիւր 1500ԹԹ:

ԱՋԱՆ զիւր, կը իշխուր Առաքելի դամոյն (ԽՃ)
Աւետիս Կառնակի դամոյն թիւան ժէլ:

ԱՋԱՆԻՍ ան՛ն Երկկլի:

ԱՋԱՆ, Առաջս կամ Առաջ, զԳ. Զարեան զս. ի
Մշոյ արեւելոյնայ ժէլ՝ Լազարաւոյ Ը թիւանը,
Զորք և գետակը կը կարեմն Արքեւ. որ զեղի
Սասան կերպարի Լուս Յովնան Մամիկոնեան
գամոյն՝ Վնա զարեանն առաջ կնան է Առաջ
ունեւը. Լնն աւանկաւ աւերակեմբը կը վնասն
Թէ աւանկայ աւանկ չեն կնան է աւանկ. 1500ԹԹ
100 տան նայ թանկի ունիւր եկե. Ս. Սարգիս:

ԱՋԱՆՆ, առան կը յիշուր 60ԹԹ Յովն. Մամի-
կոնեանն:

ԱՋԱՆ կամ Աւանայ, անուան կը յիշուր Ազնեայ
կերպեմբը զս. ի ժէլ:

ԱՋԱՆ Միւսնայն, այդ իմաստն եւ Լաջ,
կարեմաբայ Վարչարչոյ Ա. ի որով, կը կարեմն
Թէ աւանկ անանն են Աւանկեք, Զարգմանեք,
Մովչեպեք և Գարգարաբեք (Ս. Կարնն):

ԱՋԱՆԱՅ ԱՅՍԱՆՆԸ ան՛ն Արզանն (ան՛ն Եռյկ
Վարչ Գառնեանի Վանն Երկիր կամ աշխարհ
յարուանը (Արարիս 1696 ել 233):

ԱՋԱՆԱՆՆ Ամաստնի շինիւր Ս. Վարդան զար-
Մամիկոնեանի (452):

ԱՋԱՆԱՆՆ Գրական անուն Միւսնայ Չարչարանեանի
են. 1877Թ. որով Գաղափարի Տնտեսարան Թ.

բայով Գաղափարեան Գաղափարեան, Աւանտա-
րանի շինիւր աւարտել կայ Սերգիի կամ-
արարեւը կը Տանն Առաքելի ազգ. վարձարանին
անարեմ կը կարգուի որ կը շինուան 151ԹԹ
1908ԹԹ առաջ անարեմ կնան էր իսկ Ազնեան-
գրիայ վարձարանին Աւանտարի Երկիր են կր-
կիւնեք և անկարգաբայ վրայակերտ Լուսնա-
նան՝ Վարչ Սիւսայ:

ԱՋԱՆԱՆՆ Միւսնայ ան՛ն Մարգարեան Միւսնայ
Աւանտար:

ԱՋԱՆԱՆՆ ՄՈՒԹ. Սոխայ աշխարհի Կն զա-
ւանկերն ժիւ. որան կը կամարարանեան
արժեան Մակ վիճակը:

ԱՋԱՆԱՆՆ կամ ԱՐԱՆԱՆՆ, Ուր Կարեմն
Կն զաւանկերն ժիւ:

ԱՋԱՊԱՆԱՆՆ Գ. ան՛ն Կառնակաբնակ Գնարգ.

ԱՋԱՊԱՆՆ ան՛ն Առաքել:

ԱՋԱՊԱՆՆ ՎԱՊԱՐԱՊԱՆՆԱՆՆ, աշխարհ կարու
է ի Օնայ Արարաւոյ Արարանեան զս. ի ժէլ,
Լազարաւոյն զեղի կարեմաբայ արեւելք և
ժիւն Օյախն կնան շարու և աւարու
կերպը:

ԱՋԱՊԱՆՆ Ս. ԳՐԻԳՐԻ կամ Զարարեան կերպելոյ,
վերջեւայ Լազարաւոյն Առաքելի ժէլ,
Երկրանն կնան Տան կը կարեմն Լաջ-
արար գամոյն կերպելոյ Առաքելոյն
Յրջան թգ. աշխարհ շինուան կնան Ս.
Գրիգորի և այդ յիշուանն Երբեք Գ. շինայ

Զարարեան կերպելոյն աւերակեմբը

կՔ. կառուարեանն առաջ Լազարայ կերպելոյ,
որ Սերբուս գամոյնն գամնն կամեման, Կարե
կարեւորաւ Երկրանու Զարարեան և ի վերջոյ՝
Ս. Գրիգորի Սեր գամոյնի վրայուան կը իշխեն
կերպելոյն Լուս Առաքելոյ ժ. գարան կարեման
շարժով կերպելոյն՝ Գարեկ Ա. թգ. Կարեմ ԱՋ.
Գրիգոր անուանը Կարեմ Ը շինայ ԱՋԻ ժէլ:

Ներքև Շինաց Էկեղեցու շարժը պարտավոր
 պատկեր է ՎԷԷ կոմսի, զարկով ըն-
 րացանակի կառույց կրել է ուղիղներու նախը.
 Բառաց գեւու շար սերի տուսն Ս. Էլիֆանի
 ժրգան Է. Նաշի Է. Դասան 1900ին պիտու-
 ներ կառուարի է երեսն անկի շար քանդակա-
 շար պիտուի սրբիակեր, խաչակեր, սրկներու
 սրբիակեր, որոնց որոշ զարգարի քու սան էին-
 զիցայ նախաց յնախիտան Կան Կայ, սարթ
 յա և ժրգի սրկանայրաթիանի Կաթի, յայ-
 նուան է ճարպի խաչի ճշ ճայ և սեպան
 Է՛ այ սրկանայրաթիան. (Յ՛ն Է. Ալիան
 «Արարան 244—6, «Արարան անուպի Է՛. սարթ՝
 նշ 390—Յ, «Քաղաքակցի 1902՝ նշ 20—24 ու-
 կից կազմ է Էլիֆանի):

ԱՌԷԱԼՈՒՐ, պգ. Արևիկի Գարգանջ քա. ի Զի-
 ղիթ սարթ սարար. Ռ. անքաջ Կայ. 1900ին
 1500 ընտիչ ուներ էին Ս. Աստուածին՝
 կառուցան է 1665ին Գիզն զիցի Մ՛մախ-
 ալ սանի Կամրան ժրգի խաչ ճարպարի
 յարբարաթիանի երկու խաչարար, կանգնուան
 Սեր սնան սեկ է՛ 922 (1238) Քաթի Գի-
 զի անտաննէր կան սրկանայրիակեր և կի
 զերկանուսանիկ Արարանայրիակեր ան Կա-
 մի կիցիցի. նախուս, Անուպ (Քաթիարա-
 նա՛) «Արարան նշ 285—9):

ԱՌԷԱՆԿԵՐՔ, արաթիթ (Է. Ն. Դանակչա-
 ընա՛) «Արարանուսան և «Քաթիկի շարանախ-
 րիան. այ. Գայն 1912ին

ԱՌԷԱՆՆ ԱՌԷԹ, ի Ուսն Փայք Լայց երեք
 յանուանակերն էին այսպեւ կիցի ճիթ Արան
 զալ Կանուպից Ար Եսթի պիտուար զարգի
 էր Գնարիան

ԱՌԷԱՆԿԵՐՔ, յու Բարցարաց աշխարհի
 ՎԷԷ, Լայցար գանդի ճայ:

ԱՌԷԱՆԿԵՐՔ ԱՌԳՆԱԿԱՆԱԿԱՆԱԿԱՆ, անուպան
 անար, այ. Գ. Գայն 1896—98.

ԱՌԷԱՆԿԵՐՔ ՎԱԶԱՆԱԿԱՆԱԿԱՆ, անուպիթիթ,
 խրաթիթ անարն ժրգար Շիրակից (Սրնան
 Նա՛կ, Էլիֆան), այ. Գ. Գայն 1896—1901. յայ նշ
 սեկեկ որպեւ յանուան «Անուպիանկի»:

ԱՌԷԱՍԻՄ ԳՆԱՆՆ, շիկեր Կանուանց 481ին
 ԱՌԷՆԵՆ, յանուանից զից (Կանուանի Գի-
 կից, անի Ս. Քուարաց էին. ճայ:

ԱՌԷՆԵՆ Քց. Լայպիցի, որթի Կանուանի (493-
 473 Ն. զ. Բ.):

ԱՌԷՆԵՆ Արիարանիցի Կանուանց որթ 481ին

ԱՌԷՆԵՆ Անուանից Ս. Գանուանց որթ 486ին

ԱՌԷՆԵՆ Կարարանի Ս. Մարգարաց որթ
 390ին.

ԱՌԷՆԵՆ Կանուանիցի. շիկեր Կարանուց
 400ին.

ԱՌԷՆԵՆԱԿԱՆԱԿԱՆ. զայն ճշ Արևուց Արան
 քա. ի ՎԷԷ, Ուարաց գանդի ճայ:

ԱՌԷՆԵՆԱԿԱՆԻԿ Կամ Անուանիակ. նախար-
 անի անի ճշ Լայց Անուան ՎԷԷ. Այանիկ
 սերան:

ԱՌԷՆԵՆԱԿԱՆԻԿ, կի նախարարանի անի,
 սերան Կանուանի Աստուան պրիկն:

ԱՌԷՆԵՆՆԵՆ ԳԻՆ, Արարանուց, Մարգարան
 քա. ի ՎԷԷ. Կանուանի ճայ:

ԱՌԷՆՈՑ, շարաթաթիթիթ, սարան է ճիկի 1909-
 1910.

ԱՌԷՆՈՑ, սրբան, Կարարանի և պիտու-
 անի շարաթաթիթիթ (Արարանուց յարարանու-
 նիկ պրան), խրաթիթ՝ Անուան Ուարաթիթիթիթ,
 այ. Բարց. 1906.

ԱՌԷՆՈՑ, սրբան, այսպիսի և զարգարան
 շարաթաթիթիթ (Վերապիտուց Նիպիանիկեր),
 սեր և սերիկ Միան Սարան, խրաթարարան
 նոր յրկու ժրգարի Արարանուց (1911ին),
 այ. Գ. Գայն 1909—1922.

ԱՌԷՆՈՑ, սրբան, Կարարանի, զարգ-
 արանի և անուանի շարաթաթիթիթ. խրա-
 զիթ՝ Է. Կանուան. այ. Բարցի 1900—1912.

ԱՌԷՆՈՑ, շարաթաթիթիթ, Արարանի և պի-
 տուանուսան՝ Է(արի) Բարցի, այ. Քիլան 1919-
 1920.

ԱՌԷՆՈՑ ՆՈՐԱԶԱՆԱԿԱՆԱԿԱՆ, շարաթաթիթիթ, ան-
 րիկ Ս. Սարան, խրաթիթ՝ Գր. Գարանուց,
 այ. Գայն 1919—1920.

ԱՌԷՆՈՑ շարաթաթիթիթ, Կարարանի և
 Քարց և Լայ Միանուց, այ. Գ. Գայն 1924.
 (Ու Կանուանի «Քաթի. 1937 նշ 204):

ԱՌԷԳՆԱԿԱՆ, գանջ, ան՝ Անուանից զանի.

ԱՌԷԳՆ Կամ Անուանի Կարարանուանի,
 կից Էլիֆանի, սու նախարան 1576ին՝ Քա-
 զիս Ռի որթ ժիկանուար-կաթիթիթ ընարան-
 ան, (1577ին երկու յիտուարարան ՎԷԷ նշ
 յիլիկ) և էր Քաթի ժիկանուան (1584ին՝
 զայ ճարիակ, զայ այսպ 1586ին) ինչի կայ
 Էլիֆանի կաթիթիթուց. Ըստ ժանուանիկից
 պատվոյց՝ Անուանի այր պատան և խուանի,
 յարիկ և պիտուց, ի սիլիկան յանի յարցի
 անի կաթիթիթուանի սրբան ժրգի ճայի.
 Կիլիկ ունուար ժանուանի զանուանիկից
 յայ ժանուանի Քաթիս կիլիկ և ժրգարից
 սարանի ժրգի զիլիկ և Կաթի երկու սարթ
 կաթիթիթուանի շիկի իր անի Անուանից
 Կաթիթիթ Կարարանուանի և ինչ ճայի ճշ
 սանուանուց սու նշ ինչ ժիկի ճայ:

բարձր Առաքաններն: 1634ին Առաքի Քա-
 ղիպէն էր շարքով պարսէս՝ Վարսաբազ,
 պատմութիւնը, երկուսն ալ թափ շահաւոր
 էր շարքով Վարսաբազ Նախ Բախարա-
 ղապի: Ասկար տարին 1635ին էր զր-
 Վարսաբազ, պարսեան լաւը Առաքի,
 Քաղիպէն էր էր զր 1635ին Վեր Տա-
 ղաքապի Մամադա: և վառ պարսեան
 Գրովից ապրին և ապառ, զարթալա լաւը:
 Այս գրութիւնը որ էր տիտ:

«Այ անձնով ալ եւ աղի՛

Աղան զից Կալ Սարգիս՝

դ. Տարսեան 1701թ (թի. 9) Վարսաբազի Տէլ
 է յայ ընտելը:

Առաքի տարւոյնով է եւ, կէնքեւոյ Տե՛
 զժգորս պատմութիւնը. գրած է էր ժողով-
 պետին Գրիգոր Այսթնուայ Կառապետիան
 պատմութիւնը, ունի նախ յաւանք Քիւր
 ճիթաւորներ և զանաք որո՛ք գրած են տա-
 զարաններ և զանաքաններ: Տէլ. Լինքը,
 (Լ. Գ. Զարգանույան և Լ. Արշաւ), էր զրն թէ
 Վերս Առաքիներս (Միւսնայ և Քաղիպէն):
 զարկը (Կիլիկիոյ թիւք) զիթիւրս: Եւս:
 Այսպէս տարին զիտին և Քաղիպէն ճիթաւ-
 ուրը գրածն Միւսնային զարկին որո՛ք որզն
 յայ տեան են 1713ին:

Ապամանի Մրազան իր Միաբանի մը, էր
 25 կր յիւ Առաքի վր. էր որ 1635ին Տիգր-
 ղիկոսէք վանին մը յնդդիակաւան Առաքի
 Տարսաբազի մը 1640ին Մրազանայ Ա. Սարգ-
 վանին յիսան էր զրկն Առաքի յիսանաւա-
 նով: «Եւ Առաքի վարչապետ եւ պ. Առաքան
 Եւսան ապա տալով զգիրս ալ ի Ա. Կալս
 Մրազանի ի զուն Ա. Սարգ կարգիկի: յիս-
 ան մը եւ ինչոպ մնոյ եւ անձնով արեւմ
 մրազանը: Առաքի եւ վարչաբազ սե Ար-
 անուր եղի Մրազանի եւ վարչաբազ Տե
 Տիգրանիս կայ. Արցուն— Առաքի Քաղիպէն
 վրայ տառնաւորսքին Եւսին և Քարանան»
 «Առաքան անուարի մը, 1895 էր 12 կր կարծեմ
 որ Քաղիպէն էր Եւս Առաքի վր. որ 1622ին,
 աղիպէն զիս Եւսանիկոսիկն վանին առաքեալ
 յեղած՝ Զարեայ Ղապուս կամ Առաքից վանին
 մը էր զի Քաղիպէնի լաւը:

ԱՌԱՓՅՆ Ար. Դարձիպի, Տեմ Քարիք ՔՁ
 արար ճիթը, Երեսուցաք Կառնին Մ. էնի-
 քին էր զրկով և նա վրաւոր ու էր Եւսանայ
 կամ արաքսին անուար, և Փիթիպոս կՔ. Էն
 (1633—1655) արեւմայ էր Եւսանարսի: Բառ-
 ան տարիք տեան էր Եր Առաքի վր. 1651-
 Ին Փիթիպոս կՔ. է թիւրքաբազի էր ճաւա-

ճաւիպի պատմութիւնը էր զրկ. տիտով 1601ին
 միւս 1652. 1651ին, Փիթիպոս կՔ. է Եւսան
 տարին կ'ընդունէ զայ, ապա տար յայնք
 Սարգ Զարգիպի կՔ. է (1655—1656) իտ-
 րաքով էր շարսեան 1658ին և Կարսով
 1662ին. Առաքի զարս և Կառապետի իրին
 ճաւիպի էնիթանի, շրջաբազ և Առաքի,
 Առաք, Առաքան Եւսին, Երեսուցաբազ
 ալքան և նախ Մրազան, ինչպէս էր զր էր
 պատմութիւն Տէլ. «Եւ կիւն էր զայն Տի-
 րազան, յարմաւ Կառք և Կալս՝ պատմա-
 ցաք որ Մարի զի. եւս. վերջին անհաւան
 և յեղապետ կայ արեւմայ՝ Եւսանով էր Կառ
 անայն գրածն էր յանէն Առաքի վր. է, որ
 էր էր զայն որ պատմեցան Առաքի վր. էր. էր
 Կառնին Տէլ էր ճաւիպին 1670ին և էր Քարսի
 Մ. էնիթանի զերկընտաւորը:

Առաքի պատմութիւնը էր կէնքեւանի
 1699ին տարւոյն էր տիտ Առաքանով Տէլ,
 յայն էնիթանի Տէլ անգի Կառնան Ք. (1886-
 Ին) և Գ. (1896ին) տարւոյն թիւնէրը:

Առաքի Քաղիպէնայ պատմութիւնը յարմա-
 թիս Եւսանի Քաղիպէնով Գրանիկին էր Քար-
 անի Բրոսսէ որ յայ էր տեան Սե Քեմ-
 արսի Տէլ 1874ին Առաքի Քաղիպէնայ Եւ-
 սին յարկ Լ. Գ. Զարգանույան. (Կայ Եւ-
 սանուար. թիւն էլ 73—9) և Լ. Չարնան (Կառ-
 անութիւն Կալս Ա. 17) գրած է Լ. Արշաւ էր
 «Կարսապատմութիւն Տէլ. Գառնիլ էլ 331—2»:

1666ին իշտապարսի Տը ճիթանայ թէ Ա
 աքի Քարիպէն Եւսանի Տէլ էր ճաւազով
 ընդարեւիկն կու ալ իր պատմութիւնը:

ԱՌԱՓՅՆ (տը) Կառնան 1206ին Արարատայ
 Քարիպէն զու. էր Եւսան զր. է Տէլ:

ԱՌԱՓՅՆ Կառնանիկն, Կառնայ կարգապայ
 1226ին Քարիպէն ճաւիպին Տէլ ապառ: (Միւ-
 սնան «Յուպի Կառնայ Կալիկի» թի. 25),
 ճիւղած է արի յիսանարաններն Տէլ էր:

ԱՌԱՓՅՆ Ար. Կարիպի (Կաղիպէն) Փիթի-
 պոս կՔ. էր կ'ընդունայ Մրազան, Քարս և
 ալքար. 1653ին Քարս Տէլ Առաքանուայ էր
 Կարիպի կու ալ և յիսանարանին Տէլ Փիթի-
 պոս կՔ. էր զարեւելութիւնը էր Կարսով.
 (Մարտիան Լ. Բարսիլ՝ «Յուպի Կառնայ
 եւ. Ա. էր 170—3»):

ԱՌԱՓՅՆ վր. տի. Կառնան վր. է, տա-
 կարիպի Արարատ Կառնանի պատմութիւն ապ-
 րած Տի. արար տիթը:

ԱՌԱՓՅՆ, զրկն Կառնայ — 1207ին Կառ-
 ան Տէլ էր զրկն Կառնայ զրկն և Քարս Առաքի
 Քաղիպէն — 1634ին, տի. Քարս Կառնայ՝

Աթուռի կղզեակ տեղում Լայոս աստուծոյ կը դրած:

1700ին կըր զեա Միխիթար Արքայ Սեփե կըր յոյն Միքիմ զոյգոն էր իր ժողովներով նախաւոր վրչ. Առաժեռ Քաթիկոս պարսկն յոյն կ'ընծայէ Բարսիլակն Առուածարանօրինը՝ սպիտակ բք և զարեք ունենալալեա Նկրե-Նահապետ, յարեալաւ և Առուածակը Եւֆրատեանքի որչի Զուգարեայ պարս Յարարին (Նկրեմէ 791 կշ):

1710ին Յայասուր վրչ. Նոյն սպարակն յոյն կ'ընծայէ Բարսիլակը, երբև Կարսերէր զոյգոյցով (1894 կշ) ժիհնայ Մարտի Նդրասումով. 1711ին Բովանակօրինն աննայն ուսումնայ Կասարակն Մարտի որչի՝ պարս Դազարի նպասումով. (Նկրե Կարս զոյգոյցով 1629 կշերով):

1713ին Նոյն Դազարի ժիհնասումով յոյն շնորչ խառնակօրինը (310 կշով). 1717ին կըր Միխիթար Միքիմն Լեւոնիկի կու զոյն Կասարակն՝ նե կը զանէ իրն Կարսիս և Քոյնն ետե՞թ Յայասուր վարչոյցոյ, որ ժիհն ունի տեղով, կըր յարմարեալը Միխիթարը կ'ամբաստանեն՝ պաշտպան կը կանգնէ Ս. Աթուռի ուղի:

1719ին Յայասուր վրչ. Դրանիկիստի կը զգիտի Լամի կղզի և զարին կը յարակնի Ս. Յայ կնիկիչոյ կուլուսթիան պաշտպ. 1725ին Լամ կ'ըրթայ և ուր սաթի Նարն պաշտպան կը կանգնէ Միխիթարայ: 1729ին յոյն կ'ընծայէ Առուածարանօրինն ընդանակ երկու Կասար (1283 կշ). 1734ին Սկրտոյ մասն Առուածարանօրինը (383 կշ):

Կը Կարսիս 1740ին, իր յոյն զրգրն ու սասցումը Միխիթարեան Մարանուսթիան նդրիկիչով: Կը Քազար Լեւոնիկոյ Ս. Յայ կնիկիչոյն ժիհնակն սասցումընն Նարն. սեռ Կարսիչոյն է — Կարսպիան նասուածարան — Սր Յայասուր յարանակից Արքանեան. — Աճ երկուսն Նեք երկու ոյ՞թ յու՞րան — Յար սառ կնայ սպիկ — Լայոս ի կուլուսթիան — Էր արտիկոյ և արտիկ ժիհն զու՞րան — Սը Կասարի Լամիկիսն էր արասթիան: — Յամի Տեան 1740 Ապրիլի 20. (Յ. Լ. Քարսեան՝ «Կարն Միխիթար Արքայ» կշ 353):

ԱՅՃԳՆ(ՆՅՆ) Նույնիկ (1741—1790). Զուգարի, ետե՞թ իր յարեալուսթիանիցով: 1790ին Նարսով է Կարսիսի Ս. Կազարի կնիկիչին, շնոր իր արասթիանիցով: 1788 Յարսիսն Ապրիլի

Նար Գ. Քազարին ետե՞թ կուլուսթիան ժը սպասկան սաթի՝ պարսիկ Կարս յարանակիս 60 կշի ժիհնակօրն 3000 ուսիկով. Քազարը Կարսի իրն Քազար է և իր պատկիր զոր սասցումն սասի Տեան 25 Յուլիս 1790ին. (Արչոյանեան՝ Քնդիկի Նարսոյց 1926 կշ 62):

ԱՅՃԳՆ(ՆՅՆ) Կարսիսն ժեան էլ(Իրկ 1887ին 1897ին իր Նարսոյ Կարսի ժիհնակօրին կ'ըրթայ, 1905ին Լայոս-Քաթարեան յարանակիսն Կարսիս կ'անցնէ Լամակիչոյ. Կարսի կանանքով, յարասթար կնիկն Նարսոյ կը զիցարանար Նարսիսի Քարսիսն սասցումայ Քաթարիկիսի սպար զարտարան ժ'անի, Կասարիչարանեան և սասցումայասուով. (Արչոյանեան «Կարն Լայոս Արասիլայ» 2228):

ԱՅՃԳՆ(ՆՅՆ) Լամարեան (Յարիթար).— Սը 1855 թ. Մարտ, Յուլի Նարն կըթ. սասցում նե ժիհն 10 սարս, յոյն տեղով Դաբիժ (որ իր Քնդիթ Քաթի) Կարս կը զանուէր) յարանակիցով ուսումը յարմիր Կարսեան Յամակի Պիլգոյանիկի զով: 1872 թ. կը սկսէ ույ՞թասուկիցն «Սկրտ Լայոսասուիտի և Միլանի» Քարսիսեայց կնակն Քրիստիանիստիկն զնիկով: Դաբիժ կը կնիկ սասցում շիթիցարան պրասուր որ զար կանգնէ է. 1878 թ. Կարսի Քարսի քան զիլուսթիանը 1879ին սարսով կը ժ'ան զարեայ Մեարսեցի զիցարանակիցն Կարսից, Լայոս Կարսեան զանուկով Կարս 1881 թ.՝ սեռայ կը կարգի Կարսարի Կարս երկու զարսիցիստ Նոյն սարին Յուլի կը կնիկ Կարսիսեայ Քարսիցի. Քարսեան սարսովիկ Լամակիչոյ ու շիթիցարան ժը. 1892 թ. Գ. Արսիսիկ Կարսեան կը կարգի «Միլանի յարսպարանի» Կարսից պարսպուսար կարգում Կարսի շարսիսից սաթի. 1898—8 յարսար Գ. Լ. Ք. Ը. ի և Լամակիչարանի զուլից. — Քիթիկի Քարսեան և Յամակեան զարսիցիստ Կարսարեան Կարսիսեան Քարսից Կարսարանի Լայոսի կնիկի կարսիցով, Քիթիկի զարսպարանից անցով և Կարսիսեանայ շիթիսթիանիստ սեղան. — Ասիկն սեղան ինչ կուլ Կարսիսեայ զարսիցիցին՝ որ Լամակի կարսիսեան կարց շիթիսթիան սարսից զարսիցի կուլուսթիան Լամակիչոյն 1902ին Քարսի իով 1901ին կուլուսթ ցարսում Նոյն սեղանակեան Նիկիլայանիկից La Question arménienne au point de vue de la paix universelle զիցար

զբոյ շնորհակտ անկեղծութեան՝ որոնց կմտն
 վրայ ինչ ինչ որոշուածները՝ զանաբանեցով Կա-
 ռպոստանս ինն պետութեանց։ Մասնակցած
 Եւրոպ. և Միջագոց-ցիւ-
 նական ժողովներ և զա-
 զաւարտանց։ Անը-
 կարացուանեցով անոնց՝
 ինքնինքնին կառու-
 ստութեան, գրախմու-
 րեան են։ Ժամին զն-
 վազարներ, որոնք զն-
 զանազան ինչուսք
 Քարգանտուկեցով ար-
 ցազարած են։ 1905-
 ին Լուս կրասարգի-
 ւած Dictionaire inter-
 national des Ecri-
 vains ինչ կը գտնուի Լուսարքունիանի անուանը

Առաջինը՝ Լուսարքունի

1893ին Քիթիեի Քիմիայի Լիոբով Քիթիեի
 խմբագիր Կարգով Խաչատուրեանի նա՝ իր
 պատգամաւոր Գարգանտուկի և Լեզգիստանի
 Քիմիա աշխարհ է Ծրաստանի մ. Ս. Սարգսի
 Լուսարքունիանի զանազան է Երեւանցիներու
 Ժ. Ժ. Միջագոցային ժողովին զաւարտած Ար-
 քիմիա ինչ իր զննարարը կըսած է Արևմտի Լուս
 գրախմուրեան կըստ ի նրա ուսումնասիրեան
 կարեւորութիւնը արեւելագիտութեան համար։

1917ին Լուսարքունի Առաջինը իր անոն
 ինչ կը պատկերի զարգացման պատճառներով
 և Առաջինը անգլալեզու անունը իր անը-
 նին կեր 29 էջով արքայ իր՝ յայ շնորհով է
 1890ին Առաջագրանական շնորհակտութիւն, 1883ին
 Ազգայնութիւն և նրա արեւելագիտութիւն, 1893ին
 Երեւանի Լուսարքունի կարգիկառուական շնորհակտութիւնը
 1896ին՝ Անգլո-լեզու անգլալեզու արգալեզուական
 և ժողովական անունը, 1899ին՝ Գալիլի-
 սերս կեանքը և զանազան գործունէութիւնը,
 1900ին՝ Միլան, ինչու կեանքը և գրախմու-
 րանի կեանքը, 1902ին՝ Վեռն-Քուստի զեղ. 323
 էջով անի զնա Ժամեր Ժամեր գրալեզուական և
 Երեւանցիներ յարաւաններ Վեռնի ինչ ինչ
 Միջագոցային Արեւելագիտութեան զանգիւղին զրկած
 է Les Raports des Arméniens avec l'Occident au
 moyen age et après՝ Ունի յայ ինչ կեանքիներ
 Քարգանտուկեանի և Լուսարքունի զարգաց-
 ցիւն ինչ կարգիներ և Առաջինը կրասարգի-
 ւած է Կան Կարգանտուկեան ինչ՝ Կաստի ինչ
 անգլալեզուական Կաստի անգլալեզուական
 Կարգանտուկեանի Երեւանի անունը Ժամեր։

ԱՅՍ-ՔԻՄԻԱՆ Միլան Տ.Ք. Կարգիներ, որոն

զարգաց Կարգի Կարգ 1931ին 74 արքայ կը
 գտնուի Կան Անգլո-լեզու ինչ և Կարգի 1931
 է 1980 կը զրկ Քի Կարգանտուկեան Կարգիներ
 աշխարհի Կարգանտուկեան անունը յիշատակարան-
 ին կըսած է և կեանքին անունը յիշար ան-
 ցուցած է Կան, իր Կարգի (Տ.Ք. Միլանի) նա
 ուր անգլալեզուական է Կանից Կարգ անունով է
 յիշատակարգի ինչ նա, որ Կաստի Արեւելագիտ
 ինչ յիշար Կան անունով՝ կըսած է Քի Կարգ
 Առաջինը, որ Կարգ արգի Կարգիներ ինչ յիշ-
 ար Կան զննի Կան իր Կարգանտուկեան Կարգի
 Առաջինը կը զարգացրի զանունը, ուր 1895ին
 Կարգանտուկեան իր Կարգ աշխարհ նա զրկ կ'ը-
 թար Այս Կան Կարգանտուկեան Կարգ Կարգի
 Արեւելագիտութեան անուն ինչ Քի Կարգ Կարգ Կարգ
 Քարգանտուկեան կը Կաստի և Կան Անգլո-լեզու
 ինչ կը գտնուի։

ԱՅՍ-ՔԻՄԻԱՆ Ք. Սարգսի, յայ Ազգայնական
 Կիւն. (Տ.Ք.)

ԱՅՍ-ՔԻՄԻԱՆ Կարգ, Կարգի 1931ին ի Քի-
 յանտուկեան արգանտուկեան Կարգանտուկեան
 Կարգիներ (Տ.Ք.) — Տե Ազգայնական Միլան

ԱՅՍ-ՔԻՄԻԱՆ Անգլո-լեզու, Կ. Կարգանտուկեան Կարգանտուկեան
 Կարգիներ ինչ Կարգանտուկեան Կարգիներ
 Անգլո-լեզու ինչ 1908—1917 յիշարին ինչ
 Կարգիներ անունով Կարգանտուկեան Կարգիներ Ար-
 քիմիա և Սարգի Կարգի 1921ին Առաջինը իր
 Կարգիներ կը զարգացրի Կ. Կարգի ինչ։

Առաջինը կարգիներ զարգացրած են Կարգ
 յիշար, կը զրկ Ա. Քիմիան (և Կարգի 1937
 Ք.Ս.Ս.Ս.Ս.Ս.) Առաջինը յիշարած Կարգիներ
 յիշատակարան յիշարանական կեանքից։ Այս է
 պատճառը, որ նրա Կարգիներ ինչ զարգ Կան
 անունով կարգի կարգ։ Այսպէս է. որ Կարգի
 Կարգի են ինչու, Կարգի կարգի Կարգիներ
 Կարգ, ուր արտադրանք է զարգի ինչու ար-
 քիմիա. և ինչ Կարգիներին անունը, Կարգի կար-
 գիներ Կարգիներ, Կարգի կարգի ինչ զարգ Կարգի-
 ներ Քարգանտուկեան, ուր արտադրանք է անոնի կար-
 գանտուկեան, որոնք ինչ զարգի զննի ար-
 ցալեզուական են Քարգանտուկեան, Կան Կարգիներին
 անի արտ. Կարգանտուկեան յարգիներ Կան ար-
 քիմիա է արգի է ինչ արգանտուկեան կարգիներ Կարգիներ
 Կարգի յարգի արգանտուկեան է Քարգանտուկեան

Կարգիներ յիշարած Առաջինը ինչ յիշար
 Կարգիներ Կարգանտուկեան Կարգիներ և անունը
 Կարգիներ ինչ արտադրանք է Կան Կարգիներ Կան և
 Կարգիներ և Կանի կարգանտուկեան յարգիներ

ԱՌԹ

և պատմական գեան է: Գարուս յարգելով նախ յոճ Վարդգանի փեսայեր էր խել: Գնաց անուանի է աստի՛, Էկեղոս: Անի կն անբայնի գամարջ էր:

ԱՌԹՆՈՒՐ, գումարահանութի թերթ (չարա-թարթեր), արանատը՝ Մ. Իրանահան յոճ-բայեր անդին Մ. Գարբիլեան, արգ Մ. Յեմ-եղան, արգ՝ Ա. Գայիսեան. արգ Գայի 1908 (Թիւ 1 — 11):

ԱՌԹՆՈՒՐ, պարբերաթիթ, արգ. Նիւ Երջ 1922-5 (Ն. Գաւազանի՝ շնորհակալս 1937. էջ 204):

ԱՌՆՆ՝ գամ Եսայի, կրն. քչ. Տարբերակի Երգաուանաց (Արեթի) գաթ ճէլ, Կանչաճախ-ի՛ Կախարչի Էթրթը: Թն. 1900թ՝ 170 ասն, էթը Մ. Կաւարչի ակեր ճաղցի ճը:

ԱՌՆԳ գամ Երջ, քչ. Զարբ. Լայց Կերին Գեթ գաւառակի, ակեր 180 ասն էոյ թն. էթը Մ. Եզիանեան, և ճարտարն ճը՝ Նեղին ճէկ ճամ կնի՛ ար 1900թն 63 ճանի և 40 արջիկ փուանեին:

ԱՌՇՆՆԵՆ, Եարբերի Կն գեղերն ճին էր կարեուի, էր ժյոթ ճՁ գարու յշաւախարակի ճը ճէլ:

ԱՌՇՆՈՒՆՑ գամ Արցնաց վան, էր ժյոթ Թե՛ն Թուրն (ա-1895) գրուած ճնայրի ճը ժշաւախարակին ճէլ, որան Կամուսին Էթիգեին էր Կուլուր Մ. Մարթաճ Ասուանեանի, գրի՛ Յարթ էոյ., ասաց Յեր Միջախեր Կանչը էր գանաթ Այրարատայ Կասոց գաթ Անի՛ գեղին ճու:

ԱՌԹԿՈՒՍ գամ Եսայիզոճ. սախարակի քչ. Լայց Միաց Տառաթ գաւառակի ճէլ:

ԱՌԹՆՑ գամ Եսայ. Կայրակի քչ. Զարբաց Լայց Կարի Նեղի գա.ակի ճէլ: Մելիքան գեղազարացի գի՛տաց Թն. 60 ասն էր. էթը Մ. Փրիկի, որ Էթրարայրի Զասուխար՝ կրին նազաւաճ է Ազգայնի ճարտարակի էր յանեին 37 ճանի:

ԱՌԹՆՆ՝ Կարեան՝ յայց Թարբարակի քչ. Կայց Նար գաթ ճէլ: էր Կարեանի Կն Էթիգայ սախարակի:

ԱՌԹՆՑ քչ. Միանց Տուրպակի գաթ ճէլ, թն. 60 ասն էոյ ակի Էթիգի ճը:

ԱՌԹՆՑ գամ Անի՛ն: քչ. Այրարատայ Կասոց գաթ ճէլ, Ասն քչի Կախարչի՛ ճը, թն 600, էթը Մ. Ասուանեանի, ակի կիտուր ճաւառ ճայ յաճախի գեղեղանեան. և յայցարե-րու ճէլ: գեղը Կարեանի անբաւան:

ԱՌԹՆՑ գամ Եսայի՛ն: քչ. Միաց Լին Նար

ճանց գաթ ճէլ, թն. 40 աս. էթը Մ. Եսայիան:

ԱՌԹՆՑ գամ Անի՛ն քչ. կախարչի՛ Լայց Տարբարակի Տարակ գաթ Միաց Կախարչի՛ ճը ճամ կնի, Էթիգ. Թարբար. էր յանուի. Կերին և ճարին 1900թն 200 ասն ճանի՛ն ան-նի. էթը Տո՛ւլ կարան. Ասաց յարակին Կան-կից էր արաւնի ճանախար ճաւառ ճը որան ճէլ էր յանուին գաւառի գեղեղանեան. որան ակերթ յարակին յնու Եզիան Մամիկեանի ար-թից զարբարու՝ ան թն յարկաց ակերին էր պատարանի Կայցաճէն Յացաճ էր Կամարի գեղեր անուանը:

ԱՌԹՆՑ գամ Անի՛ն, Թարբ. Լայց Կն Ասիճ գաթ ճէլ ճան է, էր ճնայրի ասանեին կիտու. Կի՛թայ Կարեայ գաթ Կաւարչի՛ ճը. քիտուար անց է Անի՛ն գամ Անի՛ն ասնը:

ԱՌԹՆՑ ԱՌՆԳ գամ Անի՛նճան, Կայրակի քչի Տարակ գաթ ճամ Թն. 100 ասն էոյ (1916թ) և 5 ասն յարց:

ԱՌԹՆՑ ան՝ Անի՛ն Թարբ. Լայց՝ որան արճ էր Կամարաւախարակի Կերեանի և Շեր-ասն կիտուարի՛ ճը, Կո է Ասիճ ճուց, ար էր ՏԵ-Կարի Մ. Դանիկ Տարբարայ սախարակի:

ԱՌԹԻՆ գամ Անի՛նճուր, Կի՛թիթայ ճէլ. որ Եսայիանց Լայց ճնայ անցաւ:

ԱՌԹԻՄ. Կիթայ Քի՛տուրն 1138թն, որն էր Կիթիկ Գրիգոր Գ. Կալիսուսի կթ. որպուչի՛ արջ ճամուակի Միջուարի և յալուարչի՛ սախարակի սախարակեանց յանցե՛ան:

ԱՌԹԻՄ կայիկ ան՝ կայի կայիկ: ԱՌԹԻՄԱՌԹԻՆ, Կն ասն Լայց Միջուարի ճէլ:

ԱՌԹԻՄԱՌՁՐ. Ալուրի Ասիճ որպայն անուան, շու 995 (թերու 978) թ. արանապարթեան (Վանքիս. Ամա 1913 էջ 539):

ԱՌԹՆԱՆ, քչ. Լին Տարբարակի Ազուա-նաց գաթ ճէլ:

ԱՌՆԱՌՁՐ գամ Արցնու, էր Տարբարակի Տարակ գաթ ճէլ: Թն՝ Ասաց:

ԱՌՆԱՌՆՆ. ճուց քչ. Սալլաթ. 30 ասն էոյ թն. անչոյ:

ԱՌՆԱՌՍՍ. քչ. Շ. Գարեախարի, 80 ասն էոյ:

ԱՌՆԱՌ. սախարակի քչ. Լայց Միաց գեղին Կարեան կիտուարի ճէլ:

ԱՌՆՆՆԱՌՍ ան՝ Լայցաւան:

ԱՌՆԱՌՍՍ ան՝ Ըսնա:

ԱՌՆԱՌՍՍՍ ան՝ Զարբարակի Լայցարեան:

ԱՌՆԱՌՍՍՍՍ. քչ. Ազուկի գաթ Լայցի գեղին Կախարչի՛ ճը:

ԱՌՆԱԿՆՆԵՂ ԳԳ. Մշտ, որան Ս. Յակոբ զգար
ըջ 40 մանչ և 7 աղիկի կը յանխիկն
ԱՌՆԱԿԱՅ, կն գը Կոզմիտի կը յնյոտի Կար-
կասու զիւզերու շարքին

ԱՌՆՆԷ, կն գը Լուրջ Գնչարցունի զոտ
ճէջ. Գնչարան Մովսէսի սրեմանազգը. ոյժի
կը կոյտի Փաստանէն կամ Անիկն Ազգի. 1900ին
2000 Կոյ ընտիկն անէր, ճարջ, ըջարիժ ճէջ աս-
րանի կը ըջիկն ազգերսին՝ որանց Կնչ-Յոյ
չնտիկն կը սփրեանարն ճիւղիցնին ճին է Ս.
Գնչար. որասուայ շարքիւմ է Կնչարիժ կո-
ժիւղիկու, ճիւղերու նորարան. ճիւղ ճիւղիցն
կամ ճիւղից Ս. Աստուանին ոյ շոտ սրե-
մանարժեան կասուարան է Անի (— 898)
Քուն, Անից զիւղի Շարքարժի իշխանին Ս.
Գնչար ճիւղիցն 1560ին Յուսիքի զուար Շար-
քարանի կը նորագի (Ալիսան՝ Միսանան)
ԱՌՆՆՏ, անիւր զիւզարանի Սրեմանց Կո-
չար-Կոյ զոտ ճէջ. շոտ Քոչարցունի՝ կն Անու-
անուայ զիւղի է

ԱՌՆՈՒՅ, գը Շարքարցունի. Մշտ սրեմա-
նազը. 1900ին 80 ասն Կոյ ընտիկն անէր:

ԱՌՆՈՒԿ կամ Անիկի ճրգարանի գը Մշտ
սրեմանազը

ԱՌՆՈՒՅ կամ Անից Կուն կը յնյոտի Մի-
անց Գնչարցունից զոտ զիւզարից կարգին
ճէջ

ԱՌՆՈՒԿԱՆՔ ան՝ Անիկիվանի

ԱՌՆՈՒՅՆՆԵՂ կամ Անի ան, կն գը. Կասու-
արանի, կը կարուտի ըջոյ Անու կամ Անից
ճնան ճանը:

ԱՌՆՈՒԿ ան՝ Անիկի

ԱՌՆՈՒ կամ Անուանու. ճո Կասուարան-
անի ճոյոյ զոտ ճէջ, 3350 ճէջը արքեր Լեւո-
նազան է ճոյոյ Յուլիս

ԱՌՆՈՒՅՆՆԵՂ, գը Արիկ զոտ Կանց ճոյոտի
Կասուարան, ճո 2000ն անիկ էր նոյն ճոն 1915
Քուարան, կն Ս. Գնչար և Ս. Յարսթիս:

ԱՌՆՈՒԿԱՆՔ ան՝ Անիկիվանի

ԱՌՈՂԱՅՊԱՆՆԵՂ, Լրասարանի ճիւղի ճար-
քարի ճարքարի-Կասուարանի՝ Տրգարն Կար-
ան, ոյ. Քիճիս 1911—1912:

ԱՌՈՂԱՅՊԱՆՆԵՂԱՆՆԵՂ ՔՈՒՄ անի անուայ Լու-
չի նոյն ազգին ճարքարի Լեւո Տրգարնան
ոյ. Տրան 1881—1884:

ԱՌՈՂԱՅՊԱՆՆԵՂԱՆՆԵՂ, անազարանի ասոյն-
արանի կիսանուայ Կանչու. ճարքարի՝ ՔՈ.
Կանի Արքարի ոյ. Տրան 1920:

ԱՌՈՂԱՅՊԱՆՆԵՂԱՆՆԵՂ ՔՈՒՄ, սփրեմանայ նոր-
արայ Կանչու, ճարքարի-Կասուարանի՝ ՔՈ. Կ-
անի Արքարի, ոյ. Քիճիս 1908—1909:

ԱՌՈՂԱՅՊԱՆՆԵՂԱՆՆԵՂԱՆՆԵՂ, անաբիքի ճարքարի՝
Կ. Ս. Քոչարցունի, ոյ. Կանու 1905 (չի 1—2
ճիւղի)

ԱՌՈՂԱՅՊԱՆՆԵՂԱՆՆԵՂԱՆՆԵՂԱՆՆԵՂ, անաբար
Լասարանի արանիցարայ Կանչու Անի Ա-
նազարանի Արքան, Կնչարան, արան-ճար-
քարի՝ Կ. Կանչուն, արան-Քարազար՝ Ա. Կ-
արան ոյ. Յերիկն 1932—1934 և ճոյոյ:

ԱՌՈՂԱՅՊԱՆՆԵՂԱՆՆԵՂԱՆՆԵՂԱՆՆԵՂԱՆՆԵՂ, (ան-
անի) անազը. ճարքարի Կոչարանի, ճար-
քարի՝ Ս. Քարազար, ոյ. Յերիկն 1929:

ԱՌՈՂԱ ԿՈՒՆՔ, անազարանի ասոյն-
արանի անաբիքի ճարքարի՝ ճո. Ք. Յարքան,
ոյ. Քոյո 1917 (չի 1—7):

ԱՌՈՂԱ ԿՈՒՆՔ, անաբար ճիւղիկն և ան-
ազարանի ոյ. Քոյո 1930:

ԱՌՈՂԱ ԿՈՒՆՔ, անաբար արանիցարայ
Կանչու, Անի Անազարանի Ք. Վ. Գնչար-Յո-
չիս արան. Քարազար՝ Ար. Կարքան Յո.
Յերիկն 1929:

ԱՌՈՒԳՈՒՆՆԵՂ կն գը Փայտարանի

ԱՌՈՒՆՆԵՂ ՆՈՒՅ Կարանից գը Շարքարցունի Շար-
քան զոտ:

ԱՌՈՒՆՆԵՂ կամ Անուանից ան. Մոնց ու-
թարի կն գուանիկն ճին Քուաս անի
նախանի ասն ճէջ՝ ոյ Մոնց ճարքարի Յճան
Կան է ՔՈ. ճարքարի Լեւ Քոչար Արքարանի՝
ի Կու. Կուաս անուանից էր Տրասանց
չոտն:

ԱՌՈՒՆ Ա. Անիկն

ԱՌՈՒՆ, զն Արարասոյ Կոչարի զոտ ճէջ
ոյ կը կոյտի Քարի-Յոյ

ԱՌՈՒՆՆԵՂ ՆՈՒՅ, Միսան, և Լասարանի
Լազարանի ճարքարի Կոչար Նա-
նազան 1937ին սփրեմանայ ոյ ճոյ:

ԱՌՈՒՆ, կն ասն Փայտարանի (Քոյոն)
Անազարանի զոտ, անի 110 ասն Քոչար ըն-
տիկն:

ԱՌՈՒՆ Ա. Լասարանի

ԱՌՈՒՆՆԵՂ Միսան Քարազարանի ճիւղի, Քար-
անի, ճիւղի կոչարի (Քարազարանի)
Արքան 315—5)

ԱՌՈՒՆՆԵՂ Ա. Անիկն

ԱՌՈՒՆ Ա. Գրանիկիկն

ԱՌՈՒՆ, Կանց Մովսէսի կնչիկն ճին, որոյ
ճէջ Ս. Աստուանի նախան ճիւղի և կնչ-
ար ճէջ. ճարքարի կնչիկն ան Յակոբ կնչ Քո-
չարի կնչ էր նոյն և ճարի ճէջ Կրասարիկ
Կասարիկ ճարքարի անի կը Կասարիկ
ճիւղ 1772ին Յակոբ կնչ կը նախանիկի՝ ճիւղ

գան զարմարած և 1908ին վիշապից առաջադ Քաւեն Արշու կը մկնի. նոյնի ու գաշապան Լեւոնեանայով զընթեր Եւն գաշից աշ գախոց:

Ի. Արշուն իր ճարարագետական առաջընթիւն մէջ անուան չէ աշ գաշի և կնակը և իր մասնագիտական գիտուար առարկան ջրանէ և Արմաթիներ և մանուակը Գ. Արշտի աշ գաշովն ազգապահպանական կարեւոր երթը և ջրանցանէ և աւար մէջ ազգային սղին վառ պակշու միջոցներ ձեռք առնուց: 1918ին, շնորհաւոր գաղութային շնթաց

ճար. ԱՍԼԱՆ ԽՐԱՍՏԻՆ

ճին Գ. Արշտի մէջ կնիւնէ և լույս Ազգային Միութեան մը (Union Nacional Armenia), զոր սնորհական կառավարութեան և Դաշնակից պետութեանց ներխուժացող ջիւղներուն որչառաւորն Լեւոնիկն առիւ լիւնց: Եւյ գաղութի մէջ կազմաւորուելով պատկող յարցուցանէ և սնջագիրներ, ինքնութեան վիտարցրել և աշ գաշանական գրութիւններ յանկնկոյ:

1920ին Քաւեն Արշտի մէջ Լուսաւանէ և լույս Դարսթայն կնջանու անուան առիւ (Centro Colonial Armenia) նոր կազմակերպութեան մը. որ յաշտպակն ի գրութն Լուսան է՝ Քաւեն, Մարտիտի և Յաւաւանուին սնջու Լուսայ Լուսարար գաղութներն կարեւոր սնջարման զտարրին Լուսայ, առանց սնջական իշխանութեանց և առար գաղութներու արկնչութեան զնիւնու: Սնջ կազմակերպութիւնը նախդն Լուսանուութիւնը անկանէ և կարց մը զարցնելը և մասուա մը բարեար:

Ի. Արշուն 1930ին նոր ճարգիր-կանեանցիր մը գաղութանայով սնջական կառավարութեան վարարցնելն առանէ և լույս Առաջիկան Եկնչուայ Լուսարարութեան Institution Administrativa Iglesia Armenia) անուան առիւ և ի՛ր ինքնակամեանութեամբ ի գրութն Լուսան և լույս Եկնչուայ ինքնութիւնը, Թարսան — որակով և յարակից բովանակումով, որոնք յառակումն են Արշտիկան կրթուա զարմարանի, գրադարանի և

Լուսաւանութեան գրանեանի: Ներխուժա 2. Ա. Եկնչուայ Լուսարարութեան զանեանցան է: (1937ին զրկուան կնեանգրակնակն):

Ի. Արշունն է որ 1932 Լուս. ինքնանէ և լույս Կնջուն անսթիթից և զան կը իմարարել յարցը (1938): Ի. Արշուն իր անկամեանութեան մը կը գրուէ աշար Լուսարարն Անկերկան գաղութին մէջ գաղութուար զնջ մը և իրքին արձանուար զանեւ իր Լուսանիցին (Արշ. լույս Կնաւիտա կը 1185 — 6):

ԱՍԼԱՆ Յակոբ, Ազնուանով Լույ մը. Քաւգովնայն իր սնջանականութեան Լուսաւանութիւնը շնջանուէ և մարի մէջ 15 Յաւարար 1910ին և մարցիտայի մէջ Լուսայ վարարարուցը Լուսայուանէ 20 Արշտի 1910ին, (Յանկի)կն(կ):

ԱՍԼԱՆ (Արշուն) Յակոբ(Կնե), թոխի և Լուսոյ, ճիւն է Մաւեանուան 1873 Դեկտ. 3ին, կըր. Լուսարարուար Դարսթի: Նախնական կրթութիւնը առաջանէ և Կնջուայարին Մարնան զարմարանին մէջ, ինչու սնջային յարցական յարցընէն սնջութիւնը զանեւ կնանէ և 1888ին կը մանկ Մարցուանի Առաւարտ Դարսթը ուրիւ յրկանուարար կըրցու 1893ին 1893—մին սնջութիւնին զառարա Ս. Կարսայանի բարեարարն զարմարանին Անուայ Քէլարսթ զառար իր վարաւանական գրադիր. սնջանն առիւն յարցան մը ասան և Անկերկան Լուսարարանը 1890ին թոխի վիշապան և Կ. Քաւայ մէջ ճիւնութեան առիւ վնջի զառար և Կնաւար, որ զարմանցան և Թարսայի Անկերկան կաւնջանայի թոխյականեանքան (Dr. W. S. Dadd & Dr. W. M. Post): 1908ին կը սնջարարանի Օրաւ, 1910ին կըրթայ Բարսթ, որ ձեռք կը թոխ վիտարար վիտարարարի վիտարարան, կրթու առիւն արխաւանութեան 1912ին կը Լուսաւանի Քաւայ, 1914ին կը գնաւարարարան և կը զրկուի Կոլկատ կանաւ, Մաւա Մաւաւնի կաւնջանային թոխյական կը կարգուի և Թիթուով զարմարանայի Օրսթին կը զանուան: Անուայ կը զրկուի Սերաւարտ. ուրիւ կը յաշուի զանուայ Քաւայ՝ որչառաւոր սնջանն կրթու արման զարմարան կանաւ կը զրկուի: Զնեանգրարին նարս էր, Քաւայ զարով Քաւայ զնայ՝ ուրիւ իր շնանիցը անեանով Երկրիի կանրով Առաւարտ կըրթայ: որ կը ասանեան զրաւանական կաւնջանային թոխի գրաւանը, նախ ասան զարմարանայի N. E. R.ի արքանայնեան կրթու Լույ արքանը: Կնիկին զարգումն ինչու կըրթայ Կ. Քաւայ և N.E.R.ի արքանայնեան մէջ կը զարմանայար: 1922 Լուսանիցին արքան կարաւանին Լուս Դարսթայ կըրթայ, որ արքանայնեան իր թոխի

հայտնաբերել. իսկ տեղեկ շահագործել չեսոյ,
 American Women's Hospitalի ֆարձակագրու-
 թեան ֆոյճէ դաշտակերի ևր ֆույսի Անյանիկի Կ-
 անդանդն էլէ, և ԿՏՈՅ ԿՏԻՆԵՆ ասեմ և
 Տրիֆեան Կարաստարակի թիփէր:

Կեսորից ճէլ անդամայնաւ և Չուստանի
 ժողով, Աստուրի ճէլ Ազգ. Երևանացին և
 աստուրիան Կեսորից Լաշինացիներն, Ան-
 յանիկի ճէլ Կեփ փարսիթեան աստուրիան Լր:
 Երրեք Ազատական ֆուսայցութեան անցաւ,
 անկե Բարսեղն չեսոյ անդամայնաւ և Յով-
 ֆուր-Ազատական ֆուսայցութեան Բարսեղան
 Անաթոլիա Երկնի ապարանն Կրաստարակ և
 Խոր Վարդի Տառնուար, փոքր անարակ ՏՃ
 Փոլսի (1910) ֆարսցով և անի յարանանկը
 անց յարկերեքա ճէլ: (Ապրիլանն՝ «Նայ Կե-
 սորից կը 1194-5») (Նկար տես կը 229)

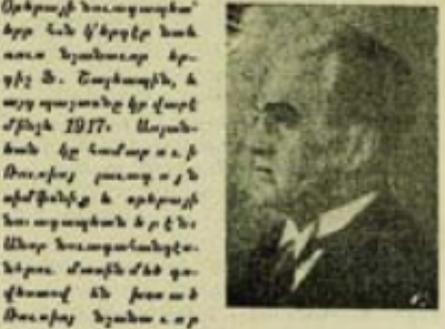
ԱՍԼԱՆ Թասուլ, Կարպի, Բիլայցարն տնտեսի
 գերասան, ճեան և Սեպուկի ճեան ժողջ Թա-
 րաշն և և ԿճԻՆԱԿԻ ՏՃ: Լուրջ կը սերի Կար-
 ֆան իշխանական Կն ընտանիքի ՏՃ: Փոքր
 Լաստին ճեան սե յոյց ֆու սոյ Բարսեղի Կե-
 ղից: Աստին անցաւ Լուրցարի ճէլ թեմ Կեփ
 փոքր զերով ՏՃ: Ձի Կոք Կեփանի ճէլ Կր-
 աստար թեմայիցի Թանկար զիճը Ի յոյ կը
 Կեփ: Կը Կրտիքի Տառնուար, ուր կը Յոյ
 Կեփ ասորի, Երֆու ասորի «Նայլ Թոյցով-Լափերի
 ճէլ Խոյսի Կոք, Կեփի Կեփանի Կարիկ
 թեմեր, ուր կը Յոյ Ժիլի Կեփ (1937)
 դարերուսը երեսով ուրիշ երկրներու ճէլ:
 Ի Ապան թեմ կյան և Շէջսիկի գրիթ յուր
 զերիով:

ԱՍԼԱՆ Վանան սասցիցի գրու. թիկ Մար-
 գուանի, Թիբուսար ինչպոյսի Անտրիֆեան
 Երկնն Կեսորիա Ս. Կարսուտի յարկուցի
 ֆարձակի անդիկերն յոյսի զասարան 1906-Թ
 1909-Թ կը Տեփի Երուսաղէմ Կրաստարիա Կ-
 ժար: Թանտանգեմ Թեան Կեփ անիկ: Այնու-
 ասոյն և Կոյ Տառնուար: Մեան և (Յանանիկ
 յ. 5995): (Ապրիլանն՝ «Նայ Կեսորից կը 1185):

ԱՍԼԱՆՆԱՆ ֆամ Արայանն:

ԱՍԼԱՆՆԱՆ Արանա, փոյ. Մարան Երու-
 սաղճոյ Ս. Յովի ֆանցին ճեան Մարթիա
 1880-ին, աստուճ սասցի և ֆանցին Թանտու-
 արց ֆարձարանի ճէլ, ուր 1892-ին արկուց
 Կեփանցարան և. և ֆանցին ճէլ Կար Կարճ-
 ֆուի դաշտե ֆարիկ Կոք Քեփուկի, Կարպի Ս.
 Փիկի ֆանցին ճէլ անդամական դաշտե ֆարձ
 ու ֆուսեանով և 1927 Տարու 13-ին Ս. Յովից
 ֆանցին ճէլ: (Ապրիլանն՝ «Միացանկ II):

ԱՍԼԱՆՆԱՆ (Արայան) Արիսանց, Թեանեան
 և յարանի Կրտսուցի, ճեան և Չարու 1874-ին
 ուր աստուրիով երկրորդական ֆարձարանը՝ կը
 Տան Երևանու Կիլիսիական զեռերֆուստու-
 ուր և անոր ճիթացը Կրտսուր Թանտանու
 Կեփուի շահուար Սեթ Կու սե Կեփի,
 շահուար երիշ Սարկի, Երևանի զեզու-
 անտանական Բարսեղի դիփից Կեփուր Զե-
 փուր և Սեփիկի Կեփ: 1890 Թուսանն
 սեփան Թուսից շահուար զարգերեան ճէլ
 ֆարձ և ճեան սեփիկից արկուցարան: 1909-ին
 Փեթրկոյսուրի զեռերֆուստուր անարև Ա.
 Գալանով՝ Թեան յարձարուցի ժողջ կը զան
 յանն Արայանիկի գիտուար Կուսպուտի դաշ-
 տուց ֆարձուր ոյն ժամանակներու շահուար
 և անարջ Թուսից ճէլ յարանի Կարճուրի ու-
 Տառնուար ճեան սեփիկից արկուցարան: Այց
 արկուցարան անդնուար կը ֆարձ Ժիլի 1917.
 Ժիլից ժամանկ 1911-ին կը Կրտիքի Փեթ-
 րկոյսուրի ֆարձարանի
 Երկրի շահուարան
 կը Կն Կեփուր Կեփ
 ուս շահուար եր-
 ցի Զ. Երկուրն, և
 սոյ դաշտուց կը ֆարձ
 Ժիլի 1917. Արայան
 եան կը Կուար ու Ի
 Թուսից յուսու ոյն
 սեփիկից և արկուց
 շահուարան և Երկն
 Անոր Կուսպուտուցե-
 նարու ժամն ճեան զ-
 ֆուսով Կն Կուար
 Թուսից շահուար ուր
 զինչպանեցը 1922-ին
 Կոք Բարջ և Մե-
 թէջարի՝ Արայանն ֆարձ և Եկ յարի սեփի-
 կից Կուսպուտուցեան և արկուցարան: արկուց Ժա-
 ոյն Գրանտան Թիթիցը ճեան զեռուսով Կն
 Կուսան և չեսոյ Անտրիֆե և անցան: (Յ. Անտրի-
 ֆուս՝ «Նուստար» Ա ասի կը 116):

ԱՍԼԱՆՆԱՆ ԱՆԻՍՏԱՆԻԿ
 Կոք Բարջ և Մե-
 թէջարի՝ Արայանն ֆարձ և Եկ յարի սեփի-
 կից Կուսպուտուցեան և արկուցարան: արկուց Ժա-
 ոյն Գրանտան Թիթիցը ճեան զեռուսով Կն
 Կուսան և չեսոյ Անտրիֆե և անցան: (Յ. Անտրի-
 ֆուս՝ «Նուստար» Ա ասի կը 116):

Արայանն Լի Երքի ճէլ Կրտսուրի Միս-
 ֆուրի կը յուսուց արան ֆուրի անտրիֆուսից
 Իճը կը ֆարձ ուր Խոր արկուցարան Կուսպուտու-
 ցարան և Կրպուկ Մարի Արայանն (ան՝):
 Լաշուրի Կրտսուրից Կեփուր և Կեփու
 զեռերի Կուար գրուան Կարճին Կրպուր և
 Կուսպուտուար յարջ ՏՃ:

ԱՍԼԱՆՆԱՆ Անիս, (Անիս Թեփի), 1893-ին
 յոյնուարու Չարու անտարարանական ֆար-
 ձարանն, կյան և Անտաններու ֆարձարանն
 ընդ. աներև և Կեփուսան ֆարձուան:

ԱՍԱՆՆԱՆ Վանազն Էջմուցար ազնու աշ-
 փերա բարձր Մխիթարյանի (ան՝ 8815(1817):

ԱՍԱՆՆԱՆ (Արշալույս) Վանան ըս (1853-
 1914) ձեռն է հիմնեմ 1853ին. ցուանուարյու-
 նակ մինչև իր նախ-
 ախարը (1914) Աշ-
 խարհաբանութեան ա-
 սան հիմնեմի և Զե-
 ճարարի գործընդեր-
 մէջ զատուան է:

Գրականական յոչ-
 աստեղծարձ և ուսում-
 նարարութեան էր օգ-
 ախարարական է Լու-
 ռնիքի, Արևիկի, Մամ-
 զուակի էնկուր, Քյա-
 ղանդակ, Ար. Մանու-
 ճախար և այլ թերթե-
 րու և գործընդերակներու:

Նակի կրօնի առևանգ զատուարները որակց մե-
 ճաղել զնախաւանակն և իջ գործարարին ազ-
 գային գարտարակներու մէջ:

ԱՍԱՆՆԱՆ Տիգրան Վահանեան ի Ֆրանսա
 1925ին. երբոր խորատարաբար Սարսիթան Ար-
 շախեան Մանթի իր գրական գործերով, որակ
 մէջ աչքի իջ գարեմ գիտնաբանութեան իր նախնի
 (Քաղիկ՝ 1926 կը 733):

ԱՍԱՆՆԱՆ Տիգրան, Վաստատուար ուսուցիչ,
 ձեռն միջուար (Պոլսոյ). յրախուսարար Արժայու-
 արարականակն ուսիք եւր ինքնախմբութեան (Սա-
 Նասուան) Ազգ. գարտարակի արարչու թիւակը
 նախաւանակ և նայ ուսուար բարձրագոյն տրուակը-
 ներ զատուարարական: 32 տարի ինքնախմբութեան
 արարչութեան, իսկ Մաշնայ տարիները Իզմիր,
 Գասուպա, Ադարթա, Ատաղապար և Պատրիարք կը
 վարեմարտի 1923 Սուրբ Զինի ինքնախմբութեան մէջ:

ԱՍԱՆՆԱՆ կամ Արշակունի, գր. Տիգրանախմբութեան
 արհեստագործը. ըն 50 ա. շարար: Քանի իջ նաակ
 միջնակարգի և Տիգրանախմբութեան Լուրի կրօնի:

ԱՍԱՆՆԱՆ Արշակունի կամ Արշակ յի, Խո-
 յարանի գիտ. իջ գրական Փոքր Ախար ճարգը:
 Լիպարիպարուն Լեւոնեան 3 ճակ նաու, գրատու-
 անակ Քնն-Քննիք իրան գողակն միջնակ ցրայ:
 Նակը ճանարարական 4000 ընդակն 1886ին ու-
 սում նակին Ա. Առուստանի նախաւան գրա-
 տուար կինդակն իջ և Մամիհանեան կոչուան
 ցարց իջ: 1886ի կողակն միջնակ գարտարարացի
 գիտ. 400 նակն 15 տակն միջնակ Մաշ. Ազ-
 գային գարտարարութեան և գրատուարութեան

Վ.Վ. ԱՍԱՆՆԱՆ

Երանանախմբութեան գիտ. զարարանախարար Լուր-
 փն սակն 15 վարչական նաու. 1894ին կրօնի
 աշխարհ: Երբոր սակար զարարանախարար:

Քնն Քննիք իրան ճակ իջ գրական Ա Փոլսոյ
 Առաջնակ գարտարի և խարարի, ուսուանակն,
 Արարչականակց գրարար իր շարանարանութեան
 աշխարհարարութեան արխարարութեան և ին-
 խարի մշակութեան. կար նակ ճանարի գար-
 տարան իջ ուր նախարի սակին տրուարարի կոչ-
 արարչին: Նախակ և գրատուարակց ճանար
 ցուանակն տրուան իր իրակց մէջ. Քրքն Լու Ա-
 նանակ 1898ին Վերնակցի մէջ սակց Արարչակի
 բարրարի վրայ ուսումնարարութեան իջ: (Եփ-
 րիկեան՝ Վերնարարչին Ա 250): Տե՛ս Արշակ յի:
 ԱՍԱՆՆԱՆ. Խարարակի գր. Ատաղապարակի
 Մալմուս գու.ի մէջ. ունի 10 տակ ընդակն եւ
 կիր. իջ:

ԱՍԱՆ ՂԱՅԱ, ապուստուար, ցարի լուր Կո-
 ղն 10 ճակ նաու, Սպիրի նախակ վրայ:

ԱՍԱՆՆԱՆԱՆ Անդրեան, ապու գրարարն ու-
 սանակ ընդակնի վերաւսուանակն է իր աշ-
 խարհակի արարար և Յովնակին Պարապ Գա-
 արար գրատուարակն նա արանարարան է Փո-
 տոյի սակնարարակց ճանարակն մէջ: Այս սե-
 ղանակն ուրիշ շատարի իջ կոչարի մինչ շարար
 Փոքր Լեւոնակն մէջ Սարարար. Գողակն Խո-
 րական գողարարար: (Յովնակին յի):

ԱՍԱՆ ՊԵՏ, Խարարակի գր. Պէրկիկի տառ-
 նարարական ընդակնի մէջ. նակը Լեւոնակն գող-
 արար իջ 35 սակնարարակն:

ԱՍԱՆ ՊԵՏ Թարգ ուսման 1765—1785:

ԱՍԱՆ կամ ԱՍՊԻ, արանարար միջուարի իջ
 սակնարարի Արարարար ինչ գու. արանարար
 ճարի, Ատաղապարի կուսուարարի ճար մէջ:
 Այս Մաշնարարակն իջ սակնար. թէ կինդակն
 Խարարար լուր մ'է կար և սինարար. իսկ
 կուսուար արանարարութեանակն իջ շարանակ
 որ վարանակց զատուարակն կար է:

ԱՍՈՅ, գր. Տիգրանախմբութեան Արժայան գու.ի մէջ,
 1900ին 40 տակ կայ ունի:

ԱՍԵՆՈՅ կամ Արարար, Անդրարարական յո-
 Ւարարի, որ 1900ին զարի իջ տարի տառի սե-
 ճարարական և սակնար իր: Մանակն և Գարա-
 րարակն ցուանակն կայ գողարան են նա և իջ գրա-
 րարին գինդակնուարարութեան Անիին կիր. եւ
 ցարար 1919ին Խարարարական են ճարարարական
 Փոքր և Վոլակի գարտարարակները:

ԱՍԵՆՈՅ կին գիտ. միջնակ Մաշն գու.ի:

ԱՍԿԱՆՈՅԻՆ կին գիտ. միջնակ Լուրակց գրա-
 տուար:

յարթաթիկերթ. (Լրատ. և Ս. Դանիսեցու թեան Ամբիկ. Երևանի). Ծրագին 1890-ից յարանախոս:

ԱՍԿԱԼԵՆ, գրական (Կարգի). Ժողովուհ, ապ. Անգլոսոցրապոյ 1911—3, խմբագրէ Երզ (Մարտից Թայտադրեան):

ԱՍԿԱԼԵՆ, Լ. Ս. Դանիսեցու թեան որդան, ապ. Ետի 1917 (Քիւ. 1—97) խմբագրէ Լիւրացուհի) Մուսաղիան:

ԱՍԿԱՆԻՍՈՍ, Կին թղ. Մովսէսն Պիկիկոյ. Աստիլայ արեւելաբարձր, արժմ աներակ Մանն (Էստի Ժամանակ այս կողմերն եւ Լայր արքադեան թեան սակ անցան կը թախն):

ԱՍԿՍ ԱՐԱՄ, խմբագրի, գիտաբարձրն ետց Աստիլայի ղէջ յիմարդի վարչին Կանչումանցով յար շնանայ է Լուր Արասից պարան, գիտական Կանչին որսթիկերթ: (Տ՛՛՛՛՛՛ Կանչին Կուարդ):

ԱՍԿՍ Յովհաննէս (Պիկիկ-Արասի), գրողն, (1873—1932). Ժան Արիւար (Պոյն) 1873ին, ուսումը ստան է Կնչումանի վարժարանի ղէջ, 1892ին յիւանարս շլլլայով Եղան է որսգրոյ Ժամանակի է թարգմանի: Երեսուցայ ասիլ-ցին Երազոյ ուղիղով Պոյն պարնին կրասարակից իր ապարդու թիւննը՝ Միւսիլոյ մը ալ կանկեր Կուարդն ղէջ: Իրի Կուար կրասարան է Կան Պարնի Պիկիկոյի մը Աստիլային թարգմանի թիւնը: Զինարարն շուտ եղան կը անցան Արտին Կուր խմբարանի կողմին է 1919ին կրասարան է Կնչումանն է գրական յարթաթիկերթ ղէջ Լայ Միւս:

Պոյն Ազգային Երեւոյ. Ժողովին Դարարիւղ երեւոյթան էր է վարչի աստիլայար թիւնը Կան ժողովին Մարարարն է Կարնիկով անուարին, Լ. Կոյնանի ալ Պոյն ալ որստանանի յան ղէջ Կանչումանը ղէջ գրական Էջը:

1922ին Քրքիւն (Յովհաննէս) անցաւ ուրս Մարտի: Ինչ 1928ին Ժիւնի ցեղայ թղ. Քրքիկ Պոյնն Կուարարան: Ետարի Լուրասան որստանին անարժու թիւնը վարչու. ուր վարեաննցաւ 1932 Յուլի 11ին:

ԱՍԿՍ Կուարդ Երիկն. գիտաբարձրն ետց Աստիլայի ղէջ կը կողմ Պիկիկոյն Ետարիցը, Երեւոյն որդան իր անուարն Երան Կան Տիկին Ազգայն Կուարդ Ժան է 1902ին, ուսուցչական պաշտան վարան է Պիկիկոն է Երեւոյն: Իրնից արեւելային ղէջ Կան պաշտան յիթ-անուարն: Ետար. Դուրիկի ղէջ 1928 30 Անգլոսոցրապոյ:

ԱՍԿՍԵՆ Կան Ազգայնէն, Կայանան գիւղ Քրքիկով ինանին, յն. Քրքիկ

ԱՍԿՍԱԿ Կան Ազգայն, գիւղ Ետարարանի

Արնէ: Գուր կը կուար Կան Կուարդիկան, 1915-ին 90 ասան Կան յն անար. կից. Ս. Մանիսեան:

ԱՍԿՍՆԱՅՍ ԱՍԿՍ, վարարիւղ Աստիլայ գիւղին Ետար կը կուար Կան Կուարդիկան Ա. Ուրն է Ետար Կան. Կարգան որստանցի կը ինչ վանց կըր Կանն կիթ. Ժամանակ Կանն կը գր. Կան կը վարեանին 985ին Կանն կիթ. ուր կար անցան պարարանի է Կուարան Ա. Դրեւորի է Կարթաթիկ Կարթիկանց, 1904ին Կուր-ժի Կանարի ղէջ Կնչումանով վանցին ղէջ. ուրան ասուարն է Մարարայ յն 1306ին իյարարարանի ղէջ ղէջ իյարին վանցին կնչումանին Ա. Աստանանին է Ա. Յարսիկն, աստիլայի է Մանիսեան, գրիչ ասուար Կանարի է Յովհաննէս: Այս ասուարի վանց կը Կարարի կան Կնչումանով Պոյն, Պոյն է Կարար կանարայ Կանար: 1308ին Մանիսեան Աստիլայի ուր Կարար է Կարարան: 1310ին Կարարան Կան Կնչումանով ուրի ղէջարի ղէջ 1614ին Արարիկանի Կարար գրիչ Պ. Յարարայ Մանիկ Մանիկանից Կնչումանով Մարարանի ղէջ, 1650ին Պարարանից Ետար վանցին ղէջ Քուր Ետարարի Մարար կանարի ղէջարի ղէջ Կնչումանով. ասուարն է Կարարան ԱՍԿՍԱ Կ Կուարան:

ԱՍԿՍԱՆ, թղ. Ետար Գուր Կանայ յիւանարար յն անարարին էին. կից վարարան Ա. Աստանանին:

ԱՍԿՍԻԿՆԱՅՍ Պարարիկանի Կան արեւելան անարան ղէջ: Այս ղէջարիկն Կուար է Դրար կուր կուր Կանն է ղէջանան Կն 1812ին իրնից արեւելանան թեան Կուարարանից (Յովհաննէս):

Այս անուար կնչու Կուարիկ ԱՍԿՍԻ ԿնՕԿԻԿ Կան Քուար, որան Կնչումանի Կարարանի անուարն 1936ին Պարարիկ Արարիկ արանին Կան: Աս Արարիկար Կան յարարանի կը Կուարիկ ուրան Կանարան, Կուարարանից Կանն է Կարարան Կուարան Մարարիկ Կան:

ԱՍԿՍՐՕՐ, Կարարանի թղ. Արարանի Արարիկ Կուար յն 850, Կարարան է Կանին:

ԱՍԿՍԱՆԻԿ Կան Արարանի թղ. Երարիկ. Երարիկայ՝ ուրարիկ. Կան վարարիկ յերթ ղէջ:

ԱՍԿՍԱՆՍ Կան Ազգայնարան, Կարար Կուարար Կարարարայց Արարանի Կանարան Կուար ղէջ: Երարար Կարարարից: Անուար կը ինչ Կան Քուար Արարանին՝ կըր Կուար ասանին Կուար կուր. Քէ կը Կանին Կն Կարար Աստարարանի վանարն է Կարիկ Ա. Կիթիկ Կարարանի ղէջ 978 թախն. կը ինչ Կան Մանիկ. Երարանի Կուար:

ժիշ գիւղ կոչելով, որան ժամ ժժ. գարու կի-
սիւն, Միւսնայ Բարսեղ եւ. չ խորով երանի
զնոր ինչպիսի և ինչպիսիք, անկէն և սու-
րին թանկէն Մարգարայ անը: Ի վերջ, ու-
նի թաղաւանելով և թաղմանը զանաւոր
կոչուել է գիւղանալ: Ճժ. գարու վերջից
Մարտանայ անաւանից: Մարգարա Դրեմ-
նի՝ ևս զարդ ևստանի Մարգար Ըր. ի սե-
լաթիան սակ ապից էր նախ ժամանակից
Նաթիւնցունի աշակերտ Աննիս Ըր. չ:

Ճժ. գարու սկիզբը Եւս Արաւ գիւղի սարու
Աստուպան ընտելիներն ի Գարու, և ըստ դաս-
ժիւյ Քաղաքիս գրամի (Ս. Ի), իրն իրքի
կար սաս նիւզն (Յնկիցն) սնուամր Աստու-
պանի կարգի կն ժժ, որ յետ զանաւոր իր
կարնիցը, և ևստանարայ ժան ժանելով և
սարխարելով վախենում է. — Աստուպան շատ
անշանկից դարեկ սպասուսի. թանկ և ինք-
նայ իննելով. երթալով անշանկ է և սակ-
արեակի գիւղ ժժ զարեան, անշակ որ ժժ. գա-
րու սասին շատարն ժժ, գարեկ թաղաւա-
անի Ապար Միլլան, սարխարեան նա-
սակով ախ թաղան ժանարն ոչ ուրի սեղ
խիւարեկ: Այնուհետ Յարապից երարու-
պան իարելով, ժամար ժժ անախ շնկից
գիւղի, ինն Աստուպանի սեղ ժժ անար
ժժ, շատուսի, շնարեան գարեկիցով և
խորով Այս անարն ժժ գրու զարգի և
շնկից և շնարեան աննախ սարխարելով
և ՅՍ թանկիցն: թաղաւանի սնուամր
անար կոչուեցա Ապարապան. — Յիշ-
տակից ուրեան է Աստուպան ժանարայ և
կնկիցն՝ շնուան նախ ընտելիներն, որ անի
թաղաւանի սարխարեան թանկ ժժ. — Ճժ.
գարու սկիզբը, Յնկիցն ևստանում է
Ս. Կարգար Մարիանիան զարաւոր սնուամր
և կարգար ընտելից Աստուպան սնուան սաս-
արաւանի. կամար կ'ուանին, թէ Մեծ
Կարգարու և շնկիցն ևստանուսի. թանկ ժժ, սնու-
անի ժամանակից ևս կը իրն և զանից
թաղար կամար գրաման ժամանակ Մարտայ
ընտելից երեկիցն ևս կու զանից կ'ու-
ան և կը սասին կ'ամարն Մարտայ ժժ, և
ախ զնն աչ սեղ կոչուեցա, Աստուպան՝ իր
սաս գրամ:

Աստուպան Ս. Կարգար կնկիցն ըստման
ժժ է և ևստանում է շար սնուան գրու,
անի թաղարեան զարթ, ժժ սնուան երես
անարան և շնարեան գարթ: Նախար Գե-
րարեան ևս ժժ. գարու ժժ, 1656ն ան

Նախ Աստուպան, ըստ սարխարեան իր նախ
ընտելի ևստանի սնուան է ևստանում թան-
կամար Ս. Կարգար ժժ գրու, որան ևստան,
ինչպիսի կը սնուան գրամիցն ժժ, գարա-
ւան է ևստան երարարու ևստանիցն:

Ս. Կարգար կնկիցն գրու

Դրան ժրայ կու Միւսնայ զանաւորանիցը
ժանից Յիւսուր զիր և զժամը ժանար ժժ,
թանկ կնկիցն ինն ժան նախ կոչուսի-
նի, որան թաղար ըստ ևստանուսի և ժժ-
արեկ անի ժժ զիւր ժրայ:

Այս զանաւորանից վեր և երես կոչ-
ժիւց կը սնուան զարգար իարաւանից՝
որս սարխարեան թանկ՝ ժամար անշան-
կից ևս: Դրան կամար երես կոչման ևս կան
սարխարեան թանկ և իարաւանից Յնկիցն
ուսուան սնու կն է, և անի թանկ (1681) թու-
կանու ևստանուսի սարխարեան թանկ: Դուսթ
սնուան ժան ժրայ գրամ է ԹժՍ (1703)
թանկ կնկիցն զիւր սնուան Մարտայ ժրայ
ընտանուսիցը, որ կ'երի թէ շատ սարխար-
եան սարաւան է գարթ ինտի. թանկ կամ
նարաւանից: Ս. Կարգար կնկիցն կն
և անի կը ժանար սարթ ժանար ևս
կարթի սարխարեան կնկիցն ժժ Ս. Պարու ևս

Գրքս աստիցն ճարտարան. Ազգաց Միջոց
Քաղաքապետնքի քով: Վերջինից ցնդեցիւ: Ըն
Ս. Լարցում, կնիցիւն անբոցն ժէլ Յայ. և
անբարեկց արեւան:

Հասարակութեամբ կեսս աշխարհնք ցա-
ցա կասարգութիւնն ինչն Յանայ Յովան-
նէս ան, որք Յովանայ, որ Վեհեմիկ ինչն
1696ն, Ս. Յայ կնիցիւն արարութեան ան-
մար ընտելք է ինչու սխան անք ճարտարա-
նքն ին ինչին Քարնք, Քարս և Կասիկ Կա-
նասարաննք, որնք արեւմտի անբարե և արա-
նքն անք ասան են Անկիւրի, Ս. Կասար-
անիկ Կանայ (Նիքիկան՝ սնանարանիքն ին
253-5 Կարան Կանարաննայն) Կարսու Ք. Կ
297-304, Այնանն Սնանարանն ին 507-514):

Կասարս Կանարս է ին իրնան արարի և
Ս. Յովաննէս վանարով (ան՝ ինչն կարգն):
Սնանարանայն անք ին ինչու 1674ն, և քն
Կարսու վար, Վրաննայն ինասարիքն ին քն
1696ն Յանայն անք Ս. Լարցան կնիցիւն
Անս քն ին անքն, 1750ն Արանան Կաս-
արայն վարք ին ինչու և Կրնանն անք, ինչու
ասար: Կասարան ճարն անգարայն կնիցիւ-
րի անն ան՝ ՅԱՅԻՆՈՒՅԷ:

ԿԱՏԱՐԱ ԳՅԻՄԱՐ ԳՔ Փայտարանի Քարն
Կանայն, Կանարան անքն վար:

ԿԱՏԱՐՆԱՆ Կնիցու, ինչին, անք Մարս, ին
անքն Մարս (Քարս):

ԿԱՏԱՐՆԱՆ Տիգրան, ասանարայն ի Քար-
անի (Քարս):

ԿԱՏԱՆՆ և Կասարանն:

ԿԱՏԱՐՈՐՑ, Կասարնք կամ Մակոց ինք,
Յարսարանի Յարս ք. ի ժէլ, Յովաննէս Մա-
միկանն Կասարարի կնիցիւնն Մեծ կնիս
քնն ին քն: Արարս քան քանարնն ին քնար
Կանարան, Կանարան, Կարան:

ԿԱՏԱՐՈՐՑ կամ Կասարնք, ցնդ՝ Յարարս
Լարց կամ Մարց աշխարհ. ժինն ժՑ քար
Արանն կամ Արանան, արա կնիք և Յայ Քն
կարան քան ժէլ, որ 1914ն քարսարան անն-
քն Քարս վարսարան անանանով ինքանով
(Քարն) Կանարանն ին քանարանն Վրան
1910ն սխան քանասարաննքն վրանանքան և
ան Կասար Միգրնք:

Կասարարնք ին քանար Կարն արարս և
Արանարն արանք: ինքարաննքն լարս 140
կար, անքն ինքն ժէլ ասարս:

Ըստ անքնայն անանարան քանարանն Կաս-
արարնք Կասարն քանարան և ժէլ արարս
արանք և Քարս անքն Կանարանն է որ

Լարց. Անանարանն քանարն Կասարն քն
անանան Վեհեմիկան ինքարարանք ժէլ անք
քարս, որ քանար ընթացքն քանարն արա-
անանքնն քանարանն անք անարանն
քարս Կասարն ին քն ժէլ քանարն անք անանք
անանարն և ին քանարանն կարգն, 20 վարսարան
Կասար, քանար քարս ժէլ քարս, անք անարան-
նքն քն ին քանար քանար ինքն, քանար կն-
արան քանարն կնիցիւն ժէլ և Կասարն անք
քանարն ին ին քանարն և ասարաննք:

1914ն 150 անքն քանարն անքն, քանարն 130
արս, և 20ք Սիանի Քարարն Անք Ս. Կաս-
արն անանար քարս: Կն քանար կնիցիւն ժէլ,
Կարս և արարան քանարն քանարն և քն
Ս. Վրան ասանար ժէլ քանար կնիցիւն ին քն
նքն և քանարն և քանարն անանարն:
1911ն անքն քանար քանար, Կանարան և ար-
անարան 80-52 կնիքն քանարաննք:

Վրանն կնիքն արանարանք, կն անք ան-
անարանքն և քանարն քանարանն կանարան
ժէլ ժէլ, ինքն անքն անքն կարգն 20 վարսարան
Կասար քանար քարս ժէլ քարս քանարն ան-
անարանն քն ին անքն քանար ինքն:

1915ն 864 կարն քանարանն է քանարան
և արարանան անքն ան 45 անքն, քանարն
ժէլ ժէլ քանար քանարն Լարցն արս քանարն 70
կարն ժէլն Անկիւրն ին քանարանն (Յիգրան
Քարանն 1926). ան՝ կնիքն անքն սնանարան-
նքն:

ԿԱՏԱՐՈՐՑ արարս ին քանար և. Լարս-
անի Կարսանն (ան՝):

ԿԱՏԱՐԱՐՑ կամ Կասարնք ին քանար ար-
արան Մանարանն ք. ի ժէլ. 54՝ Անան:

ԿԱՏԱՐՑ, արարս ին քանար անքն և.
Լարսանանն Այն քանար:

ԿԱՏԱՆ ՔՈՐՑ, ք. Մարսն քանար քան-
արան:

ԿԱՏԱՆՆԱՆ արարանն քանարն և ք-
անարանն քանարանն քանարն, ար. Քանարն 1926.
Կն. Մարս Մանարանն:

ԿԱՏԱՆՆԱՆԱՆ, արարանն քանարն և ք-
անարանն քանարանն, ար. 4. Կարն 1911-1912
արն և անքնն Կանարն Ս. Քանարանն:

ԿԱՏԱՆ, քանարն, քանարանն քանարն
քանարն քանարանն քանարն, ար. Կանարն, ք-
անարանն քանարանն քանարանն ժէլ ժէլ (անան-
արան ար. Քանարան), քանարն քանարն կ-
քանարանն, քանարն քանարանն Լ. Ս. Կասար-
անն, կնիքն Քն. ժէլն քանար անքն 1911ն:

ԱՍՏՆԻ, զեա Սերաստի, այս կոչումն է ի
 Լույս Քաղցանկով Քուրքիէն Նըրըզ ասի և
 Նըրըզ առ սեռաներէն: Գնա Սերաստիէն
 պէտեղով են Մուսա առ իջ կոչուի:

ԱՍՏՆԻ յեա Սերաստի, որ ըստ առեւցա-
 քանն իր պատարարի Առաժ, Սեռեթիթ Քոչի
 որչին, Նուրիթ յարեալունէն են զխնայե-
 լով բարբ Քաղաւարական զանկերը և խոյ-
 դեանակն զչեանկերը: Մայր կան ին զայսով
 իջ առեւցանկերը:

ԱՍՏՆԻ, զիջեցուքան զիջուի զուսր
 Բաւաթիայ որ խաղապաց իր նըրարները:
 Լայտանտի ժէջ Անտիպի կուսը՝ Անդիկ իջ
 կոչին: Այսչառով ժէջ էր իր զխուսր ժե-
 ւանք:

ԱՍՏՆԻ, զերասանակ, խեխան սեռանով
 Աստղիկ ԳանՔարե-
 ան, զայր սեռանով
 զերասանակի Սիրա-
 նոյն, որանն ապա-
 կանակ արկին Լույս-
 անի առաջնորդուի-
 անք թով Վիլի Սի-
 րանոյ 1870-ն կ'ս
 Քուստանկերուն:

ԱՍՏՆԻ ԱՄԵՆԻԼ-

Գերասանակի ԱՍՏՆԻ

ԵՆԱ ամաթ և ք Ք'
 թարգարտան թանաթ-
 րական, սեռանական
 և թնայն զիտե-
 անք: Տպ. Գ. Պոյն 1855: Այլառաւթանք
 Սեպարտան զիջերաթեան:

ԱՍՏՆԻՆ, զգ Արշարունկաց զա. ի ժէջ (Ար-
 արաթոյ), իջ յիշով 1777 ստեանկեր, ստիկ
 Եր Գերսուս զե որանն որով սեղի սեղեցա-
 նաչիւր:

ԱՍՏՆԻՆԹ կամ Աստղիկ տ'ա Աստարեղ:

ԱՍՏՆԻՆԵՆԻՆ (զիւրի):

ԱՍՏՆԻՆԵՆԻՆ, ինն զգ. Բառնի զա. ի ժէջ, իջ
 յիշով Մեծիմաստ Աստղիկ պատիշէն, սեղի Ս.
 Առաւանտին սեռանով իջեցեր իջ:

ԱՍՏՆԻՆԵՆԻՆ, զգ. Սիւննոյ Սար զա. ի ժէջ,
 իջ յիշով Խարխաւս զիջերան յարցին:

ԱՍՏՆԻՆԵՆԻՆ, զգ. Լապարաթիանի, Կանոս
 Կերտաթիւրէ, ինն կոչին զիւրի, 1900ին 60
 տան թնայն սեղի, ինն Ս. Առաւանտին ուր
 զիւրիտեման տակն թաղաթիւս սեխաւարներ
 կ'արտաթին և այլ զգ զայ իջ որանն Ս. Գուսն
 Առաջնորդները որ զիւրի խեղցը:

ԱՍՏՆԻՆԵՆԻՆ ԱՆԱԳԱՆ, ինն Սեռանան Լա-
 րաճար զա. ի ժէջ, իջ կոչուի նախ Մաթիւմ Աս-

տանտին՝ իննկերայն աղիտակար զարեան
 Լուսար, ինն ալապցիկ իջ կոչին Վիլ լանն,
 յարցի ինն առ ինն թուան զայր զարցիկ-
 ներան Լուսար: Իննխաւսին կոչը պարապ-
 արան է ինն կոչները ինն 30ի յար սեղաններ
 սեղան կամարարայն Սեղեցին զիւր է քաւ-
 րանի և թարեղարցիթ: Անի յար զիջեցայն
 զար թեանի, զարեղաց զանցալուան պարեթ-
 ներ սեղանին զլայ որանն սեղան Անցանն են
 զ'իթի յար սեղանները կոչ յար սեռա-
 րանկաց զանցալուաններան նա: Կե՛զար
 զլայ զանցալուան կայ ներանն զանանով իջ
 պատիքը, իննքեր զիւր թարեղարցան: Ար-
 ժեան զրան Լուսար աղիտակ զար զլայ զան-
 ցալուան է իննխաւսը՝ Սիւսա զիւր Սեղեց-
 ցին սեղի նախ զայր զարթ իջ որանն առա-
 տալ թարեղին խեղարն է, և զիջեցայն
 զանցալուան իջ Արաթին Կերտային որ-
 ժայն զլայ կայ զանցալուանով իջ որ իջ
 ներխարսն յար զիտաով Սեռայոց և զարեթ
 խար զրան զայր իջ՝ իննք ուղիք թանն, իջ
 կարեան թէ Պոչ իննան է, նայն իննով
 զարցարան զիտանկով պատանի զայ կայ
 ժայ, այս զիտան զլայ զրանն է Անի Լուսան
 որդի Պուսար: Սեղեցայն աղիտանն որժայն
 զլայ աղարցանն են խաչարցիքը: Լարաւո-
 նին զլայ կայ կիւր խաչարցի կոչ զանց
 և 224 (ու 1324) Քուստանկ ուր զանցանկերը
 սեղանին իննով իննով զրանն են իննկերայն
 ժէջ: Կանոս իննկերայն զար և ներս կան
 թուական թիւով արեանարաթիւներ ժե՛մն-
 ինն զարց: որանն են իննխաւսարաթիւս զան-
 ցան ժարտանց և նախառաւ սեղանը (Կիւրիկ-
 նան յիտալուանիկ): Լարուան Լ. Այիւանի սի-
 սականանէ:

ԱՍՏՆԻՆԵՆԻՆԻ ԱՆԱԳԱՆ տ'ա Ներսէս Ընդ-
 զեց կան:

ԱՍՏՆԻՆԵՆԻՆ Անպառ Սերաստի որան
 առաջնորդ է 1709ին՝ Սարգ Լարապետ Տ՛ա
 Սիրաստի:

ԱՍՏՆԻՆԵՆԻՆ, զանք Անիւրիոյ, զարցան
 Կերտաթիւրէ, զարթէ զե՛մ ժամ ներս ուր իջ
 նախը Քաղաւարտ Լուսարարական Լույս առաջ
 նարը 2-3 զարցալուանով: Ունը 26 սե-
 ան: Բարցին և զ'իթեթար իննկերցին Ս. Պարո
 առաջնորդն իննով իջ Լուսարին Անպ իւ-
 րանը որ իննկերայն յառախէն 1.20 ժէթ թար
 է՝ իննով է կուստանի աղիտակ և կարայն
 խեղիով, իննու նախ պարանն ու թաւարի, ու-
 րանը իննովն Քուստանն է 1765: Կանցին
 ժէջ կոչին թուական զիւրիտեղը որանն յի-

լաւարարները բարեխաւար ընդդիմա-
կան է լինելի վերջին լուսնալուս Բարդեւ եպ-
(Աթառակեց 48)։

Վանն կը յետի 1661 յիսուակարանն մը մեր

Անիւրիոյ Ա. Ասուածաննի վանք

Սեփական գլին: 1656ին Մովսէս Գրիշ՝ Մատոց
մը կ'ընդործանէ վաննի մէջ (Բարդե կը զանուի
այլ նաւայեր): 1616ին վաննիս աւարնորը Ե-
զան է Աւագ առեկայնկազու. «արականի կարնոյ՝
Գորգուր 1678ին աւարնոր կը յետի Սեփական
Քերպուցի: 1677ին վաննիս աւարնորն է Միսա
Վոյ. Տու ուսանելու կու գայ Սարգիս եպ-Սուղի-
ցի: 1691ին վաննիս աւարնորը Սեփական՝ գրե-
նիք կը նորոգէ: 1694ին Կարապետ Քերպուցի վան-
նիս աւարնոր կ'ընտրուի, որ 1712ին վանք կ'ըն
զարձակէ: (ՏՊ՝ Գարգաւ)»:

ԱՍՈՒՆԱՍՏԻՆ, վանք Աւուր Գրգուր, տ՛ն
Աւուր:

ԱՍՈՒՆԱՍՏԻՆ, վանք, տ՛ն Բարան:

ԱՍՈՒՆԱՍՏԻՆ, վանք տ՛ն Բարձրանայեց Ա.
Ասուածաննի վանք Արցնի:

ԱՍՈՒՆԱՍՏԻՆ Բարձրանու Գուցարաց Ջո-
րաբեր գոթ մէջ, Գրգուր ԳԳ՝ Ժու:

ԱՍՈՒՆԱՍՏԻՆ վանք Ռճու, ուր 1652ին Յով-
աննէն Եսաթիքն Սեփական զանկարան մը կը
տանն է նա պիտակիտ հոս կը գրկէ (Յով):
1655ին վանքիս վերանորոգ (աւարնոր) կը
ժյուր Մովսէս:

ԱՍՈՒՆԱՍՏԻՆ վանն Գերձի. տ՛ն Գերձի Ա.
Ասուածաննի:

ԱՍՈՒՆԱՍՏԻՆ վանն Մրուաւզմու, Ս. Սիսի
ցնկաց. Ռեթզեմէր կամրան ժոյ, վանք յի-
նան է բարձր տնակ է ընտրեայ Գուրց յի...
որան ճարտարգն Յովաննէն կը յուար տնակեր
ժոյր (Քիմիերեւ) իւրով կրուար կարգուս կը
տանուայ Մրուաւզմէ Ի Յովաննէն արեղայն նե-
աւմը գրուած ձաւընիւր մը: Քննարկը կը յուր-

ուր Մրուաւզմու, Ս. Ասուածաննի վանքն է՝
վանքուսն որդայ իրեանց Գուրցայ, սարգաւուր
է այլ կրուարաց է զանանայ: Յիշէ կը
Խնդրէ ճիշտայր կամ զինայ կնիկայար ԳՂ-
արց յի. զնոցանն առ Բրիտան է զգնուց եւ
զնոցուցն (Ճաւընորթ) Յովան 1215ին Ըս-
տաթ վանք ժԳ. զարու սկիզբ կառուցուած է
(Ազուաննի)՝ Միարանն է 347: 1473ին Ան-
անն կոնկայուս վանքի մէջ Ոսկեգործի մը
կ'ընդործանէ, և կը յիշէ Մրուածաննէն Արի-
տակէ. Միշիթի. Յովար կը յուար: 1768ին Տու-
լաւար մըր վանքի մէջ կ'ընդործանէ Պարու-
մուր ԳԳ՝ Գարգաւ:

ԱՍՈՒՆԱՍՏԻՆ վանք Ի Քիթան տ՛ն Ար-
նգու վանն:

ԱՍՈՒՆԱՍՏԻՆ վանն Բարձրայ, կամրան
ճարգնն արեւելոյն մը կառուցուած է վանք,
որան վնայարձիքն կը վերաբար Ս. Բա-
ղեւ տաճարն — աւելայ տանկարձիքն
որան արեւայն կըստ էն կոնկայն — մինչ
գրամական տանկարձիք ժԲ. զարնն տնի
նաթիւն յուր կարգուս մըր. Լաւարան.
Քոն-ճանակայր նախ վանքն, կըստ թէ վա-
նայց զարթիքն գրիթ կնիք զարու Տու կը
նաթիւն մ'անն, ինչպէս Էլմարաւուց էր վան-
նի թաւանն մը (Մանգուս 1902 Գ 339) ինչ
որ շատ որդ յի թէ ինչ թաւանն կ'անկարձի-
Վերայ թէ Պարուս թաւանն յիսուակար-
ան մը իրեն ճարթ կը մինչ ինչ ճարթ ա-
մէնն կնի յիսուակարան 1516 թաւանն
1222ին Սիս գրուած Անտարանն, այն ճար-
Թարթիքն է որ կը յարմէր թէ Մովսէս յի.
կարձմ է զանն Վնիկաննուս Ա. Ասուածաննի
նի զիշուց եւ կոյն Յուարայն: Այս թաւանն
յիսուց զանայն յիսուակարաններն մէջ (1570-
1588) կը յիսուակարանն այս Ա. Ասուածաննի
կոր Բարձրայ որդն յարիս Յարնիքն Ասու-
ածանայր կը յիշէ կըստ էր ժուարական ժոյ-
րան կնիքն մը որ կը կամրուց է կ'արջը գր-
ուած էր յուանայն կնիք տաննէր, և մէ. զար-
ան սկիզբ զարձմ՝ Եւսուար տաննայր
մը, որ կը զիմէն կուս սկիզբ, ինչպէս կը
կուսուած Մարցայ Կոնկայն գրիշ կը էր տն-
ակայն Տեւան Յովաննէն Կարգիկոյն Սիս
Թաւար (Արիտան՝ Վաննից, է 168)...

Մէ. զարան կ'էնն կը թարթ թէ վանքն անշար-
քան է, վանքն 1651—1675 գրուած յիսու ԳԳ՝
յարգիքն մէջ զարնայ վերայ մը կը տն-
անն զկոն Կարգի ինչ որ զուան Ա. Ասու-
ածանն է Ս. Գարգաւ Ե Գարգաւ: Անտարան

ից արարեմ ժամեցի թէ առ Նուպն ժԶ. գորան սկիզբներն Քաղաքայի ճէլ գրաւթիւն ունէր Ս. Աստուածային ճնարանը կամ նկնդնն, որ ժե՛. գորան սկիզբ վանքի կը վերած-
|

Քաղաքայի Ա. Աստուածային վանքի

ուի և կարճ քառ ճը ունենայ յետս կ'անշար-
նայ, և կը գալորի միարանութիւն ունենայ. թեկ
ի գալորի վանք ճը ըլլայ. (Աղայանեան՝ «Հայ
Վանքայան» էջ 1007—1020).

Վանքի Առաջին առաքնացիներն են՝ 1582ին՝
Անան արքեպիսկոպոս և 1630ին՝ Գրիգոր արքեպի-
սկոպոս (բա յիսուսկարանեան). Իսկ 1552ին առաջ՝
Յովնանն էր. Լեկնայի.

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆ վանքի մարի (Արցախ) ճաւ,
արքայաց քարեբով յիսուստ սանար ճը, որ կը
գտնուի մարի կարանային վիճակներէս արարաց.
Տաղ-Իրի և Ջրից գգ-ի վանքներու խառնուր-
ցին ճաւ. Վանք, ըստ արձանագրին, սխեր է
յիսկ 5ը Յովնաննի Գոգիւնի ՅՍ (1031) թաւ-
հանի. (Թարխանյանեան՝ Արցախ) էջ 404—10).

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆ վանքի Կարգաւորը, Արքայան
Կարգաւորի Մարմնաւորի վիճակին ճէլ. Ջըր գի-
ցին ճէլ գտնուելու՝ կը գոյուի նաև Ջարաց
սե՛ս Կարգաւորայ վանք.

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆ վանքի Լեկնայ գգ-ին ճաւ սե՛ս
Կարգի վանք.

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆ կամ Լաւան-Կալայի վանք,
վիճակտ Գրիգոր Մարգարանի վերին Քաննի
ճէլ. ուր թաղուեցաւ ինքք վիճակորէ Գրիգոր՝
1068ին.

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆ վանքի Մակայ, 1302ին կը յի-
ուի, ուր Վարդան նաւայրի ճը կ'ընդարձակէ.

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆ վանքի Աննայի. Կառուուան
1673ին գրել՝ Սրբի՛ն. առ. Կարգաւոր վանքին

ճէլ կ'արդէն Կարանայեաց կուսանք, գրուի
Մարտի. Տե՛ս Աննայի Ա. Աստուածային վանք.
ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆ վանքի Եռարք, 1631ին կը
յիսուի Վարդան ճը՛ն, ուր կառուեցին կը
ճարդէ. սե՛ս Եռարք.

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆ վանքի Սահլանայ, յայտարին
Յամայ. Արամայ գգ-ի գիւղաց, նկգ. Ս. Գիւրց,
1666ի յիսուսկարանին ճէլ կը յիսուի վանքի
կայ. Քաւայ, և Սիմեոն ճը. միարանի.

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆ վերին սե՛ս վերին Աստուած-
ային վանք.

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆ, գգ. Սիւնայ, կը գոյուի նաև
Աստուածայր (սե՛ս).

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆ, վանք, Գուլիայ, (Արարիկի)
գգ-ի ճաւ.

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆ միաստան Ջարանայի կամ
գգ-ի ճաւ. ուրի՛ն սանար.

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆ, կին գգ. Կապուրախանի Կա-
յաղ-ճար գա. ի ճէլ, ունէր 80 սան թուկի, 60ը
կայ էին և 30ը շարց. նկգ. Ս. Մանգիւնայ,
որ 1400ի առնենքը յիսուստ կը կամարի.
Ըստ արձանագրին ուր գիւղին ճէլ յառու-
ուաններ կը յիսկին. այլ գտնուուան Աստու-
ածանն կոյաւտ են. Ունի կին զերեզմանուան,
ճաւ է Լալայ թրքուր. Գիւրց ունէր և զարց
ճը ուր 20 ճակ կ'առնուին.

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆ, քարե յիս կ'ընկին Կապան
գա. ճէլ.

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆԻ կից. (1714—1725), Լաւա-
անայի, նշխարանայ Արեւստայր կից ճակն
(1714, Նոյ 22) վնց ունի կայ, 1715 Մայիս
7ին, կարգաւոր ճարանայան Աստուածային
Լաւանային. Սա զարգայի նկնդնայ ներք
սեանկ սեանկ ներարներ և սահնակ զարդարոյ.
Իր սրով 1724ին Յովնայի նշխարից կը գրու-
ան. Աստուածայր կից. 1725 Լաւա. 10ին
կըր Օյախանի ճէլ սանիթին ճայ կայ յաւան
խաւարանը կը գիւնէ՛ր վար թիւան և կային ա-
ւանայի.

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆԻ Ա. Գաւրիայի միաստանի
1313—1316.

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆԻ Բ. Մերմայի, Գաւրիայի
միսի 1532—1542. Ըստ վանքայրայ՝ Յովնան
նկայ (Փիլիպոսի կից. Սոյ) այլ յիսկներուն
միաստանի Ա. Սախր վանքին զարդար
կը գտնուի, 1532ին գաւրիայրանի իյսուսու-
թիւնը գաւարանի միջուկ կը յաննէ Աստ-
ուածայրայ կայ, որ ըստանի ճականկ զայ.
սանկարդէն կայ իյսուսութիւնը կը յաննէ
Փիլիպոսայ կայ. որան ճականայր զարդայ կը

գարէ իշխանութիւնը երկու ստորոյ շաբ. և ձերական գումարու յախոյ իւ կարգէ կայրարքին՝ Անդրեան Պարսկաճը. 1542ին Աստուծաւոր իր թընայելի իշխանութիւնն կամուայն (ՄԶ ր. 12) այլոք արեղայ ձեռնարկում և ապա մրուսպղէ գարդ՝ շնորհում է պարսկարք.— «Եւ զի Աստուծաւոր Մարտիկի յարկու կելս ի սր. մրուսպղէ ի յվ. 32Բ (— 1523) ճայ ի Ա. Յակոբ ի սպասաւորութեան:

Աստուծաւոր գարսիք 1540ին, Պոյն գրքում է Ա. Յակոբի նորգութեան կրօնարարնը ձեռք թերեւս կամարս Այս ճախն թ. 251 ճարգաբնոյ Աւետարանին ճՂ զրում է, ի թվ. 32Բ (— 1540) ի Քաղաքութեան սուրբան Սուլէյմանին, և ի գարսիքութեան սեր Աստուծաւոր վարդապետին, Տր. Աստուծաւոր կպին ՅՆՄ երկի (կերս) ի յճամբայ և շատ բարութեան սրար. և ապէ կեղանթ կանեց, և զմրուսպղէ կրկին նորգեց. Աստուծ սարդի սեր Աստուծաւոր վարդապետին, ձեռքն կարան՝ որ ապէ կանչեմքս և ճամուկէ եղի. և զերթերն կանց. Եւ այս մրուսպղէ ճամայ սոկեպարց աւետարան, զերթ եր թերան յճամբայ ճարգ. և Աստուծաւոր Պարսն՝ Պարան որդին՝ ի զերս. ՔԱՂԱՅ ապտեր է զայս Աւետարան, և թըն զտխանեցաւ. Եւ բարէ իշխանայ Մայ՝ Սիման Չալապղէ: Եւ երս սեան գարս Աստուծաւոր կայրարքում, որ շատ բարս թիւս սրար մրուսպղէ՛ս: Եւ ճարս զարաւետարան՝ ի ձեան սր. Աստուծաւոր կայրարքում, որ ստիկ իւր ձեանքն ի սր. ճարգն յմարտապղէ և զիկ ի սր. Յակոբ. իշխանայ կարց Պարան սրար և Շարիփար Չալապղէ և Սիման, Չալապղէ և իւրայ նոխեմեցն կարցն Աստուծ սարդի և վարձակաւոյց իրքի կարցաւս և ի կանչերեմքս:

Աստուծաւոր գարք, Մերսիկի ՈՒԸ Նոյնիթեր Ը (— 1589) թուին վանն Մուսպաղիկն եւ վանն յուսպն մրուսպղէն, խորագրով Քուզմ ԸԶ կը գրէ կնակարց (Ը Ալլիան Վանանից 231—5): Այս Քուզմին Քուսկանը կիւս ի թուիք. վանիկ նոյն Քուսկանին սպղէ վարձանան էր Աստուծաւոր գարք. և ստեր կը բարորդի և յախոյ Անդրեան Պարսկաճ գարսիքին ու ճուսան սարին էր, և ճամուկն որ Մուսպաղիկը գումարան էր Աստուծաւոր գարսիքութեան սրով 1536ին (ճՊ Ա. ճարս ի 284 5), կանարար 1589 թուականը կշարսէ կը կարստի (Ալլիանի)՝ Միւսպաղն էլ ՅՅ—Ե. ԱՍՏՈՒԱՅԱՏՈՒՄ Գ. Ճարսնից, գարսք. մրս. ի

(1545—1671) աշխարհ մրկեպ գարսիքը Պարսկաճի, կը կարկաղէ 1645ին Ս. Լոնդակարգիտ վանքը կը նորաղ 1649ին Լուսակարգանքու ձեռքով գարկիկն կշարս. բայց կը ճարուսաստանի կայրարքան սրարով 1650ին ներսայ կշարս Փիլիպպոս կՊ. ի 1651ին մրուսպղէն ճՂ զամբարտ ճարգին 1653ին և 1656ին կրկին Պոյն վարգիտի վանական գարձարս կարգադրութեան կամար, գարին ճարարկը կը կը կարգէ մընպար վրց. Անթրապին, վերջիս յարուստը զանպան ինքրց և սպղեկութեանց կամար, թին կրկին կը կամարտ սթանն բայց գարնից պարան ստաննիկով կը յարուստի իշխանութիւնը, գարնից զկարվարսիկն կը յաննէ իր աշակերտն՝ նախաջիտ Մարտիրոս վրցին. կը վարձարի 1670ին. իր ստաղանային է.

Վեմուսպղէ գրս սարին
Յակի սուսպ գանն գարնին.
Չճարցար ճարին բարգերանիկն.
Աստուծաւոր վարդապետին
Նուսպ գանն Յակոբին,
Ըստ ճարնայ կարց մերս ճրկիկն
Մնն գարսիքը յախոյ ճին.
Յմրուսպղէ սարց ճարգին
Նախապապարց սրար կարցին,
Պարսկ վարսք զեր ճան զեանն,
Ըր սանանիք իր ճարգին,
Աստուծարան ճաղ բարսին,
Այց ճարնայ ի զանիպին,
Չարկայ յանանքս յարն վերին.
Կնայ յրթնան ուճ կարցին
Նարիար ճանն յարարսին
(ճճճՄ 1671):

(Ալլիանի)՝ Միւսպաղն էլ ՅՅ—Ը

ԱՍՏՈՒԱՅԱՏՈՒՄ Ա. գարսիքը Գ. Պոյն 1537-1550), սո աշակերտն էր նոյն մերկարի Մուսպաղի վարդապետին, իր սրով 1547ին Պոյն կիրթայ կշարձանայ կՊ. Սանթրեան Սպղևաւորցի, Պարսիքը մնն ընչանմարթին կճնէ կարցերեմքս:

ԱՍՏՈՒԱՅԱՏՈՒՄ Բ. Պարնան, գարսիքը Գ. Պոյն (1841—1846): Աստուծաւոր ման է ի Գ. Պոյն 1771ին և Չարսարս գարսիքի վերինն ձեռարկանիկն կարն է Սեթրաիկը 1841 Սնայ. 18ին ընարքին այս 70 սարկանն ձերանին, որպև զի կու գարին ըստ յիւրից կամ ճին Աստուծաւոր վարդապետին: Երկու յարսթ ճարս մարկանիկն ճարգին, Սիմարարի ձեռարկը, թնչու կը վարձանիկն կու. 13ին մարկանիկը

կրկին ձեռք առին պատերազմարանի վարչա-
 թիւնը Առաւմտաւորի որով Գաղափարացւորանի
 գործերուն ձէջ դիպեալն զոր ունեցող առիթուն
 Յարսիթիւն Երկանեանն եղաւ 1842ին ձեռք
 զամբարանով պատերազմարանի Յարսիթիւն ա-
 մբու կ'ընտրուի պետաւորս: Գաղափարացւորանի
 կնամատեանն, Միսազ առիթուն պետաւորս
 Լիւանդաւոնի, և Ալեւանեան Փաշա այս ամանի
 ազգասոց և որբուարիներս խնամածուս: Ետ-
 կանն ո՛չ առիթունն է ոչ Լեւոնիները զտ էին
 Առաւմտաւոր պատերազմն, որ բարեպառ էր
 և սիրաւորն անկարգ: Եստի ձերբան զպա-
 տերազմ էր ստիպուի 1844 Յուլիին կամարդի և
 իրեն շարքի կ'ընտրուի Յարսիթու եզ. Զախան-
 եան: Առաւմտաւոր էր ջաշուի Սիլուար, որ
 իր որով ու ձեռքով յնուան է Ունի Մարտիէն
 Ա. Կարապետ Կիլիզիին, ձեռան է Սիլուար:
 1846 Յունուար 2ին և Քաղաւան Փաշայ Քաշիի
 զերեզմանաւորս: (Ազգ. Լիւանդանցի) ընկա-
 ճակ որացոյց 1901 եղ 215): Անուանի իր առ-
 զանազարին ընդգրկեալութեան:

ԱՍՍ Է

ՀԱՆՏՈՒՅՑԱԿ ԱՍՏՈՒԱՅՑԱՅՑՈՒՐ ՄՐԱՍՁԱԿԱԼ
ԱՐԼԻ ԱՐԼԻՍՏԸ

Սնցարդ տափ, զարկի յայտ տապան,
 Ես չի միտնում յարկի որդան:
 Ան որ սնցարին զարկոց բարսիթեան
 Վե՛ս Լանդաւոնս շինող ստեղծար:
 Գաղափարդ Փաշայ Ջաղաթեան Արևոյն
 Զնամուսն ընտր, ուրջս վերաբան:
 Մայն և ազգասոց ընդ իւրոց նարեմին
 Ի եզ իւր համին, զջգտուս և որթեան՝
 Մտ ի ազգային անց իրաւութեան:
 Եղև Գաղափարդ ի իշխանաց ձեռան:
 Յարգարժամբ արին յնեալ սնցարան՝
 Մարս Կարապետին ամար կ'աշարանան
 Անց Լանդաւոց զեղբա Նշխար պատուական:
 Փաշեան կ'արաշիւք յազգուս ամենայն
 Ի ճշդն վերադից զսակից իւր գնան:
 Ի զոր որչապու, յանձարդ ի իտանս
 Յամի սնամ մեղս Սիլուան Փոխառի
 1846 փոխեալ Յունուար 2 Ամաց 75

(ՀՅուսեր՝ «Անանիոս 1931, ք. 1-2 եղ 143):
 Առաւմտաւոր 1806ին եզ. ձեռնադրուան է եւ
 1820ին՝ 24 ու բանասիրական, զանկրկագնանի (Տառ.
 «Հայ Կնն Ռ. եղ 22-3):
 ԱՍՏՈՒԱՅՑԱՅՑՈՒՐ ԿՔԳ. Մայ Մատուցի Լարին
 կուսում. Առաջնորդն էր Ազգայնու Ա. Առաջն-
 ոց վանքին, որ ըստ 1692ին յայտարարագրի մ'է՛

Պայն կ'ընթաց և Մայս կ'ՔԳ. ԿՐԼԼԵՅ, ըստ Ձեռն-
 անի 1691—1694:

ԱՍՏՈՒԱՅՑԱՅՑՈՒՐ Առաջնորդ Յանկրկեանց վան-
 քին՝ 1470ին և 1477ին էր ժշուսի:
 ԱՍՏՈՒԱՅՑԱՅՑՈՒՐ եզ. Գնդարդու, որ 1603ին
 Մեչքեանի կ'ՔԳԻ Լեւ Պարսկաստան կ'ընթաց
 ԱՍՏՈՒԱՅՑԱՅՑՈՒՐ՝ եզ. առաջնորդ, Գոյաջ, վան-
 քին մ'էլ ընդարձակող ձեռագրի 1529ին. 1549ին
 ԱՍՏՈՒԱՅՑԱՅՑՈՒՐ եզ. Երզնկագի. էր ժշուսի
 1375ին:

ԱՍՏՈՒԱՅՑԱՅՑՈՒՐ եզ. Փեղզուիպուլեանց 1779ին
 Լամկրկի Մ. Ժաղպուչն ներկայ կ'ըլլայ և կ'ը
 ստորագրի առ Մանուէ Ա. Յաւանց կայսեր զԸԸ-
 անակ ՔաղՔԳ:

ԱՍՏՈՒԱՅՑԱՅՑՈՒՐ եզ. Մարտի, մարտն Ե-
 րուսաղէձայ Մ. Յակոբյան վանքին. 1683ին առ-
 ունին անգամ կ'ընթաց Լարց ՍՐՄարտ ՔԳԻ
 մարտապետաց շարակաւ, որ ընդարձակուան է
 1296—7ին. (Ազգայնու)՝ «Միտարանն եղ 30):

ԱՍՏՈՒԱՅՑԱՅՑՈՒՐ եզ. Մեծքաւ (Մեծքարի)
 1190ին (ե՛ս Ալիսանի «Հայագրասունն»):

ԱՍՏՈՒԱՅՑԱՅՑՈՒՐ եզ. Պալեղի, մարտն Երու-
 սաղէձայ Մ. Յակոբյան վանքին, 1804ին եզ. կ'ը
 ձեռնադրուի Լեւ իրակ Փաշայ և յոխարայ՝ 1820ին,
 կ'ը վանքեան 1830ին (Ազգայնու)՝ «Միտարանն. 29):

ԱՍՏՈՒԱՅՑԱՅՑՈՒՐ եզ. Յարսեղի վան Մեղի,
 Այս անը թերևս նախ է Գոյաջ (Յարսեղ վան)
 առաջնորդն Լեւ, կ'ՔԳ ընդարձակող որ յայտ երբ-
 աստայց Լաւակին (129) եղիտեպուս ձեռնագր-
 անակ է, որ կ'ը գրեանց ստեղծար իրր զԻձ
 ձեռագրի՝ 1549ին: Առաւմտաւոր 1680ական
 Քաղաքեանի Կնարայ յիշմանն մ'էլ շատ ար-
 զեւանուար գործունէութեան մ'անեցան է, ի մա-
 նաւորի Քոմարդայն Մ. Առաւմտեանի վանքին
 մ'էլ, որ իր Առաջնորդ էր ժշուսի 1580ին զԸԸ-
 անակ Մայայցի մ'էլ մ'էլ (Ազգայնու)՝ «Հայ Կն-
 արայնու 967), իր Լարց Լարցն էր երամբն և
 Լարցարարուս Եղաւոր զրոյ և առաջինը՝
 Կուսակրկն Մոմար զրոյ որ զրչապուս ոյ կ'ը իւր-
 Վահարայի մ'էլ (Ազգայնու) թի. Գիլան Լարց
 պատմ. Ժ. հտ. 396—7) զայն յայց կու սոյ մա-
 րտն Սերասոյն Մ. Լարց վանքին. 1660-1578ին
 ստեղծողք արե՛ս այն երևելիին որ Կնարայ, Քո-
 մարդայն, Սերասոյն, թերևս նաև Յարսեղի
 յիշմանն մ'էլ, Քաղաք նաև Երուսաղէձ. 1680ու-
 ական Քաղաքանէն մ'իշխ նախ զարան վան-
 քեան մատուցուցու 50 տարի անբաժնի կ'ընթաց
 այնաստան է, թէ իրր զրի կատարողը թաղա-
 թիւ ընդարձակութեանն ձեռագրիներու և թէ
 կազմեալ և փրկեալ կարգ մ'էլ ձեռագրիներ՝

արեց փրակելու զստապարտուած լինի Ասիէ զստ անկիս գործած է իբր ասացել և ասուցանել է թաղաթիւս աշակերտք, որպէսզէ մեզ խառն են իշխանապարսկէն և որեւց երեւեսեաց կէ՛նքն իրենց ասուցիլը և զորպիսցն Աստուածասոր եղ. Մշից իբր Աստուայ Քաճարայի կարէ պայտաւորութիւն ժԷ ունեցած է, 1582ին կը յաշարլի ուրի՛ն ժԷ և իճԸ կը մեկնի Երուսաղէմ։

Ըստ Ազաւանի արքայակի, Աստուածասոր եղ. Նարեզի 1582ին սոյսնած է Երուսաղէմ եւ իրկորոյ անցած Քաճարայէն 1589ին Երուսաղէմ զայլ լեւանագուման Ս. Նարայեան վանքին մէջ 1590ին զրուած Մաշայցին մէջ յաշարլի ժԷ կը գրէ, որան մէջ կը մէկ իբր 1582ին Երուսաղէմ ուխտի գալը։ այլ սարկի կազմած է ժամայիմ ժԷ. և 1591ին Սազման ժԷ կ'ընդգրկուովէ։

Աստուածասոր եղ. Մշիցն զեւ մեզի ճանքի է 1591ին եւք. 1593ին կը Նարայէ 1473ին զրուած յարման ժԷ՝ Երուսաղէմի մէջ, Սեւանի մէջ կը գտնուի Սազման ժԷ, որ ունի լեւանեաց իշխանա կարեւր... պՄշիցի անթրման Աստուածասոր կարեւորանքն իշիւ... Յեմն (1594), զրկցու ի գրուան Ս. Յակոբայ։

Արքեպ զմբի Աստուածասոր եղ. Մաւաղիմ Մուսիցի պիտի 1200'ն (տե՛ս) Աստուածասոր եղ. ի Աշակերտ Պարս կը իշուտի 1552 և 1553ին. իսկ Քրիկար՝ 1576ին ի Յաւաթարտ (Քաճարայ)։ ԱՍՏԻԱՆԱՍՏԻՈՒԻ եղ. Եղեթայ, կը իշուտի 1583ի 1584ի իշխանապարտանք մէջ։

ԱՍՏԻԱՆԱՍՏԻՈՒԻ եղ. Մանթալայ վանքին, կը իշուտի 1584ի Մաշայցի ժԷ իշխանապարտանքին մէջ, Քրիկար Աղթամարցի 1523ին այլ ժԷ-ին ինչպէսզով կը յարպոզէ մտազեւեպ ասեւն թերթուածք։

ԱՍՏԻԱՆԱՍՏԻՈՒԻ Արքեպ. աստիկորոյ Կարմիր վանքին կը իշուտի 1592ին։

ԱՍՏԻԱՆԱՍՏԻՈՒԻ եղ. աստիկորոյ Տրապիզոնի, կը գտնուեն 1650ին, կը յաշարլի Յովնանեկ զրգ. ԱՍՏԻԱՆԱՍՏԻՈՒԻ. Աստուայ Ս. Տիմոթի Սեպուսի, կը իշուտի 1671ին այլ թաղած աշխատանք ունի ի զիրոյ սարք ուխտարտ։

ԱՍՏԻԱՆԱՍՏԻՈՒԻ զմանտար, որի Ազրիպայ Լայ իշխանի սքրիկեցու, կը իշուտի 1213ին։

ԱՍՏԻԱՆԱՍՏԻՈՒԻ Յարեւազայի, եղ. Նար Լուչարի տե՛ս ԱԳԱՆԻՆ ԱՍՏԻԱՆԱՍՏԻՈՒԻ։

ԱՍՏԻԱՆԱՍՏԻՈՒԻ զրգ. Գուարդի Յակար յարուսայեան միտանակ՝ կը յարպոզէ Միքայէլ Նազարի եղ. ի զորքը ՔՍ. զարուս։

ԱՍՏԻԱՆԱՍՏԻՈՒԻ զրգ. Ասալ. Սերասոխայ Ս. Լեւոնապարտեան վանքին, կը իշուտի 1709ին 1760-

ին Յովհ. զրգ. Յակար Նախան պատրկարցի կազմէ Աստիկորոյ ընթարեւիմ կ'երթան, Աստուածասորի սոյսախնդիր վանքն զարս կը վարէ (Յուսասայում)։

ԱՍՏԻԱՆԱՍՏԻՈՒԻ զրկիկեր և կազմակերպ. 1479-ին Աստուածասոր իշխանայի լեւանագուման կը իշուտի Յարեւոյթի իշխանապարտանք մէջ. — 1481 Աստուածասոր զպի զրի՛ն այլ. Սեպրիտի Պատուարտի վանքին մէջ. — 1443ին եւ 1445-1465 Աստուածասոր զի որի Նարայեան զի՛ն, զրի՛ն ի Պարթ. — 1476ին Աստուածասոր զրի՛ն Եղեթայի Երեւ վանքին մէջ. — 1485 Աստուածասոր զրի՛ն Քարեկայի զեղեթ մէջ. — 1488, 1490ին՝ Աստուածասոր Կաթարիցի սարկուայ, զրի՛ն ի Քաթար. — 1488 Աստուածասոր զրի՛ն իշխանապարտանքի ի Քարեկի. — 1490-ին Աստուածասոր կրեւար կը ստանան «Յուսանան ժԷ կը Նախիւ Անգար Ս. Քարս եկեղեցայի. — 1496, 1498 Աստուածասոր զրի՛ն Եղեթայի վանքին մէջ. — (1517)ին Աստուածասոր զրի՛ն Քաղեւոյ եղ. զինքը Ամիթեւ Նազարա (Յարսի) վանքը սարս է. — 1520 Աստուածասոր սարկայ Ս. Առաչարտ զի՛ն կազմար ԱՍՏԻԱՆԱՍՏԻՈՒԻ կայման Քաղաթի, Երասարպեան Քարեկայ մէջ գործած 1501-1630։

ԱՍՏԻԱՆԱՍՏԻՈՒԻՆ Ի թիկի, Քարեկար Երևանի կամարտարանին մէջ։

ԱՍՏԻԱՆԱՍՏԻՈՒԻՆ Եւսայի, Արքեպ են Քրիկար 1843ին լեւանի խնդիր Լուկիս որան որով ՔՔ. զարան սեղանի կարթ խառնա ժԷ կը շինեն Եւսայի զրգ. պատարագամասքը անդ թիկի կը թարգմանէ և կարթիկն լեւո զեմ սա զեմ սարկիմ կը զրուէ Լուսասայեւաներուն 1590ին եղ. կը լեւանարտի և իբրի սիւնարտան էլ իշխանին կը Քաչ։

ԱՍՏԻԱՆԱՍՏԻՈՒԻՆ Զարեհ, Պարկապէ, 1937ին 300.000 իգայով զեւտի ժԷ կը զեմ Պարկապէ մէջ Ազգային Նար կարծարան ժԷ վանքեկոյ կամար։

ԱՍՏԻԱՆԱՍՏԻՈՒԻՆ Սիլիսեմ, Խայեան, Երասարպեան Քարեկայ մէջ, մասն 1857 746մ. 7ին (Նարպարտան՝ «Գրասայումն զ եղ 5)։

ԱՍՏԻԱՆԱՍՏԻՈՒԻՆ Միկրան Երասարպեան են. Խայեպ (Քալիս) 1897ին, Նախիւան ուսումը ստացան և սեղանի Ներսեան կարծարտանք իբ մէջ զարպէ Երասարպեանքն կուլումը՝ անցան և Լուկիցիքեան և սարտան Լուկանի կամարտարանը Կասաղան և սարտանին և ինչպանդանան սեմ թաղաթիւս լեւեպ ՔԷ Պայե և ՔԷ Նեո սա Ազար։

Ազգային շքանշաններու մէջ ունեցած է նաև դասուսուսիչ գործունէութիւն: 1936ին Պոլսեցիներու Միութեան Կարգաթիւն ստացած, նաև Ազգ. Եղբայրներ Կառնուպետ (1937ին) Իր Կարգին է Տ. Boulv. Bel-air, MARSEILLE (France) (Վ.Յ.):

ԱՍՏՈՒԱՅԱՍՈՒԲԱՆ Թովար Կոչ. ըն՛ն Անճախն Թովար:

ԱՍՏՈՒԱՅԱՍՈՒԲԱՆ Թովաննիս ևս Պոլսու, որչի է թառ Առուստանուսորի, 1777—1790 Կար և որչի էր գարնին Իրնն անթախն ապարանին մէջ (Քնոցիկ՛) Նոյ ևս Կար 63):

ԱՍՏՈՒԱՅԱՍՈՒԲԱՆ Լեւոն Խոթ. Նոյ ևս Լայրնիմ Գրամանաթ Ի Քյոտախ (Պոլսկարտ) 1935ին:

ԱՍՏՈՒԱՅԱՍՈՒԲԱՆ Պետր Կոչ. Կեարտի գանջ գիւղն. մարտն Երուսաղէմայ Ս. Ծախարայ գանջին աշտիտն Կազուսիմ Զարտիս դաստիարաթի (Պոլս) որան Կոխարայ էր Կարցոթի 1786—1801. յետոյ Երուսաղէմի մէջ 1812—3 պատրիարքան Կոխարայի գաղան էր գաղտ և ուշ տարին էր Կոխարին:

Ք՛ Պոլսու և Ք՛ Երուսաղէմի մէջ շատ մ՛ջ Անուցիներն ընդգրկեալան է (Ազանու՛նի՛ Միտրանն 409):

ԱՍՏՈՒԱՅԱՍՈՒԲԱՆ Սանակ Կոչ. Ճառ Բարերայ մարտն Երուսաղէմայ Ս. Ծախարայ գանջին աշտիտն Սանակ զոչ. Գազաուսուր Անանարայան 1849ին, պատրիարքան անգաղտ՛ 1860ին, Կոչ. էր Անանարայ 1853ին. ընկերակցութեամբ Տիմոթևոս զոչ. Սարգիսեանի 1867ին Լաղէշտանն էր մեկին և էր զանայ 1869ին, էր Կոխարին 1883ին, (Ազանու՛նի՛ Միտրանն 441):

ԱՍՏՈՒԱՅԱՍՈՒԲԱՆ Սանակ զոչ. Ճառ Պէլիկիթայ (Պոլս) 1870ին, էր Անանարայ 1903ին. Լուսարարայան ընթրեանի մէջ 1904ին, 1910ին Եարտեանեան Կոչ.էն Տարն էր Կարտիտի էր Կաղտակեղզ Մյոյ Ս. Կարապետ գանջի Լուսնապարանը և Թանարանը, 1912ին կրկին անգամ Երուսաղէմ Կոխարայ և էր միտրանակցի: Լուսարարան էր Պոլսեացոյց Կուստանայ մասնաւոր Անուրեանց Մայր Երուսայ Ա. Եղբայրն ևս արշակայից պատ՛ Ա. (այ. Կարապարայան 1910), Բ. որան (այ. Երուսաղէմ, 1912): (Ազանու՛նի՛ Միտրանն 442):

ԱՍՏՈՒԱՅԱՍՈՒԲԱՆ Վան Թեոս Կոչի, 1937-ին Կո յոյաթ Գանճիկի մէջ:

ԱՍՏՈՒԱՅԱՍՈՒԲԱՆ Է. Կարապարայան-Կրկարայի Ա. Լուսարարանի մէջ (գնեմը՛) Հիւսնգանայի Եարեաց 1935 ևս 280):

ԱՍՏՈՒԱՅԱՍՈՒԲԱՆ Է. Ելանուր Գրարայի ընթի Թաուսի Գազապետ Կուստանային մէջ:

ԱՍՏՈՒԱՅԱՍՈՒԲԱՆ Կամ Առուստանցի-Կարտեան զոչ. Կարապարայ Ապարան Կոխարին մէջ. թ. 30 տան Անթի Գազրիկ Գարայն զմթնաւոր կրկնցի մ՛ջ: շնուած ըստ արեւմտացաթիւնի՛ 1244ին Քարչ Իրտանայ Իրտանն Թովս Կանանցիկի Առուստանցիկայ Կրկարայն, Ս. Ծախարայ ևս դասուսուսայ տալերն էր Կարտեան որ Ս. Ծախար Առուցարն ալը Կամ Կազ անգարն Կոխար մէջ անթախան է: Ենկեղայրն կոչ զանուած Գազրիկ անճախներին էր յարտեան որ ան գանջ Կոչան է և որան Գարի 1207 թուականով արեւմտացաթիւնին էր զաշտախի որ այլ թախի Կարապետ և գանջը Այմ Կախի էր անճախն Կոխարի քանարանայ Կոչարչը: Տեղացոյց մ՛ջ Կոչան Ք՛ Ելանուր և զԿոչիս Ս. Լուսարարի Կոչարչը, որ յիւսուած է մեր կին կնկեղայրներու սեղ. պատերը կաղտան են արդայմ մարտ և ունին արեւմտացաթիւններ: Անանարայից Կոչան, Ք՛ գանջը Կուստանու և Ս. Լուսարարի որմ. Տիտան Կոչարչութեամբ Կարապետին յաղտմարն ուստարարն Կոչարչին Կոչարչ (Ենթիկեան՛ միտրանայիկ, Կաղտան Է Այտանի՛ Ալլարուսանն էլ 254):

ԱՍՏՈՒԱՅԱՍՈՒԲԱՆ Է. Թաուրին պատարան, Ճառ Մարտ 1880ին, պատանի Կուսնին Կնեկոյ Ս. Կարապետ Կոչարչ էր Կոչարի, որ Կուստանու Կոչարչն արարան էր 1902 Կոչ. Էրն զանայ էր Անանարայի Մի զանի տարի Կուսարչութիւն ընթի Կոչ Գեղմանայ Կամարարանին էր պատմապետ Կոչարչն արարանով յիւստարարան Կոչան էր զանայ և Կոչարչի յարանանկարով Կոչարչն Կոչարչակոչի մէջ:

Շուր. պատերայի ընթացին Գաղտեղայի Միթարանն Կարտարանին մէջ ընթ. ազգայ պատմութիւն էր զաւտարան, 1922ին Լուսարարան Անթիկոյի Գաղտայ Գաղտ էր Կուստանու (Տ՛ն՛ ԱՆԻՆ(ՈՒԱՅՐ):

ԱՍՏ՛ԱՅԱՆ Անանարան Կամ Լուսարարան Կարտարայ զոչ. Թաուրայ Կամանն Կուստարարութեան Կուստանու Կոչիս Գեղնին Կոչարչին Անարանու Կոչարչի մ՛ջ Գարի 1897ին 125000 թրանկն անթի Գաղտ, մեծամասնութեանը Կուս միտրանային են Կոչը, Թաուրայ Կարտիկ և այլն:

Երարայի և Անայ զանայան կոչմարչ զարուած Կոչարչն անթին կնեկը և Ելանուրեանց էր Կամարանին կն Կարտարանից, որան Անթի

ժրջակայքը և արհեստները 1233ին Քաթարայի Զարմաշի գաղութին ձեռքին խոյս տալով ապաստանեցան շաղաքը գրեթէ 100 տարի ընդհինջ զնչէլ թաղման վնասը սույն էր և Քաթարայի կես գաղութաբնակ, սնցան Արթուր և անկից ոչ կամայ կամայ (կուսուսան, Մայրախոս (Քուսուսիս), Լուսնայրիս և այլ աշխարհներ) Արթուրի Աստարիանցի Լալայի Կարնիսի Անկիցիներ յին ժի գաղութ սկզբները Գարսիսուսանին թաւախան թիւով զանաւանակներ շաղաքը կիսան և սեղանաբան են Յուսայ Մանն Գարսուսիսայրը, յու ընթանելով Լալայի սպիտակ անապատիս և արաւախայ անկնայ ձաւախար յարմարաթիւնն աւ Կանարայ, իս ինչն կրտսիսից Լալայը որ Աստարիան Կուսուսուսին և Կուսուսար արաւախայր և շարից անկնայ՝ արդեպի էր սերտաթիւնն ճէլ իսկնիցանին թի՛վ զանաւանակաթիւնը և թի՛վ արաւախանցը Գարսուսի Լալայը Կանուկան թաղմանն են գաղթիկով զանախան կազմիւր, ինչպիս Գարսիսուսանին, Արցախին, Մարին, Լալային, Տարսանին և Արցախից աշխարհին 1900ին Լալայ թիւը 6500ը կը Կանարի: Անին Ս. Աստարիանին, Ս. Գարսուսի Գարս, Ս. Կուսարիին, Ս. Գր. Կուսարիի սեղանայ շար կնիցանցի, կնիցարայ ճայ Ս. Կարսիսիին՝ զերից Կանուկանին ճէլ:

Մայր կնիցանին էր Ս. Աստարիանինը, զարձայան զանգախուսանով և շից կաթարիկով Արցախի զանգախուսան ճէլ Մարցիսի կայ. Կարսիսուսի: 1850ին, անկնան կուսան զանկով զաւախարայից առ և առ սպայրի և կուսարի ԳԵՂՁԻՐ՝ զորս Կուսուսան էր Կանուկի արքայի Արթուրիան զանախան կազմիւր, որոնք ճէլ կար ՅԻՐ (ՅՐ) թաւն զրուսան Գրիգոր Երեւանայ Սրբ Սրբայի ճիմուսիսինը:

Աստարիան կը կազմէր Ռուսաստանի Լալայ թիւերին թիւն, զիսին թաղմանուս առաջարկի էր Արեւոստին Արցախի: Սնցարիան (ան՝) 1795ին Կանուկի Արցախի Արցախիանցի կես կիսան է միակ կայ ապարանը որ թաւախան կնիցանցան զԳԵՂՁԻՐ շար ընդարիցի կայ անգարաթիւն զաւախարաւանցուսի:

Ս. Գարսուսի Գարս կնիցանին այ յայ զերիցիկ և Կարսիցի շից է: Կարսիցուսի զՄայրան աւախարի զերիցիկաթիւն և Կարսիսուսի ժրջակայքիս . . . Կանուկան Կարսի կնիցանին յանին ա՛նճանին Լալայ. ճի՛ Կարսուսան և ո՛չ ի Ռուսաստանու կնիցանայր ճէլ կար Գրիգորի թալին զար անկնայ և զերիցան զերիցուսիս զարսիսի ճէլ, որ յայ զերիցիկ արհեստաթիւն մ՛էր Ռուսարիսի,

որան թաւն արհեստը Լաւ կը զանախ Կարսի թի՛ Կուսուսիսին թերուսան և Կուսարիին թաղաւախի Կարսուսան էր և զիսին առ Գաղմիկինի միջուս Կանուկի Արցախի Արցախի Կարսիսուսանցի ընդարան: Կնիցանայր կիսէ կուսան է Միսուս Արցախի և Կարսիսուսի շիցարայր զան և Կարսուսան է Արցախի աւ և Արցախից:

Ս. Գարսուսի Գարս կնիցանին

Գարսուսի ճէլ կային և կաթարիկի Լալայի Իրիցի կնիցանցիս Կարսիսուսանին կնիցանցիս, որոնք թիւը ճիմին 6500 թաղմանցան էր:

1806ին Արցախին զարմարան ճէլ կիսան է պ. Արցախուսանին՝ էր անկնան որ միկն Կուսարիսիսին զանախարայը զարսիսիս անկն, որը 1836ին Ռուսայ Կուսարիսիսուսան Կարսարարաթիւն անճիլկան ինչպիս Կուսուսան սույն կիսուսուսուսի Կարսիսին ինչպիս Կուսուսուսի ճէլ զարսուսուսուսի: 1880ին Լալայ անկնին ըստ աստանին կայարայր ճէլ, և թալայ արիցան որոնք կուսարարաթիւն ձեռքն անկնայով 1891ին՝ զուսուսանց:

Լալայ կիսուսուսան անախարան միանը ընդ Կարսուսիս յու էր: (Կնիցանին՝ «Քուսարիսուսին»): Աստարիանի ճէլ աստիս անկնայ յայտ անան է: 1215ին, «Մուսուսուսուսի զարսուսիսիցը» ա թալայ է թիւրթ: Կարսիս Կնիցան Կարսիսուսանցի որ զարսուսիսին ճէլ սյով 3000 կայ կայ և 7 սուսայ զարսուսի ճէլ, կայ ըստ անկնայանց ճէլ, որ 30թ յով զուսուսանի կը թաւախին:

ԱՍՏԻՆ կամ Արսուս, կիսուսի զերիցի՛ր՝ Կարսին և Կարսիսին Արցախուսուսանի Գարսուսուսուս զար ճէլ, մին անկն 35 տան, միսը 158 տան կայ թալմիկի:

ԱՍՏԻՆ, զար Արցախիս (Արցախ) զար, թալմիկի՛ 70 կայարայ կնից: Ս. Աստարիանին:

ԱՍՏԻՆ Ս. Գարսուսուսուսի Կ. Կարսուսուսի ճէլ (կնիցը ան՝ «Կուս անախարի կը 294):

ԱՍՏԻՆ, զիս Ռուսի զար ճէլ, անկնայիս անանցան Կուսուսի:

ԱՊՐԱՆԱՅԱՆՆԵՆ Միտան քոչ և խմբային, մահ 1854ին Գառաբերդ, Բ. Յ. Պարզեանի սնորհակալ սուրբ Գառանկերթից նուստան սուղջանի սուրբերէն ուր պահուցան և ցանալու զգործի իր նայ ձգար՝ սխար ցատուս, սուսուրդ գրասե թնայ բազմաթիւ աշակերտներ հարցունելոյ: Սխար սանն ցատուս եղան է Յարա թարթ. կրթութեան (Պարզեան Մեղարեան, Պարզեան, Արամեան եւայլն): սանն է՛այ սուսուր Թառաղար սպայանն վարտարանն Ամուսնացան Օր. Գառաբերդ Ստարեան ճակեղարտուուսն ին՝ Սիւրապ: 1898ին նայ քոչթախանութեան նուստը զինք ընտանեաց զրան էր Ստարապոս՝ ուր վարեց սուսուր: քոչսաններ, միւրի իր սնորհաց մահը (20 Նոյեմ. 1904):

Յոփոր.— Գրայիտարին (յանայից 3 նասար) 1834ին Մառնիկ Մանկանց կրթ. յար-ժամերթ է Սուսուր 1891ին սխուսան և 22 թիւ կոստարախան՝ Գարսեայ ճակեթ սուսուրիչներու ճանաչութեան յարուսաններով: 1903 — մին Յամբէի մէջ սպարան բացան է, 1904ին կը խմբային Գարսեայ գրարան, գրատար, ճակեղարտական թերթը ու 1904ին, խմբային մուսուս ուր կը ցարդ, սուսուր մէջ սանն ՎՄայիլն նախա գրարաւորդ արամեան յարուսաններ: Իսկ իր քոչութեանցն է Նոսանիչներու Բաւարսն մը սնորդ, լիթերարթ՝ ներկութեան զոր յիւ կերպարաններու նուսար 20 սարդ սնան է: Այլուսանցան է Ստարապոս՝ արարեթի սփրանց նախկին Միլուսան ճակեղարտար, (Փնդիկ՝ սնանան նախա յոյսը 1911 կը 246):

ԱՎԱՆԱՇԵՆ. Լայրեանի քոչ Արուսեայ Գեփան ցար, թիւ 1000էն սուսուր քոչթախանն Արցախի նկարն և Կարսեանի ցառանկերն, նուսինի Քոչ-Յարա քոչ-էն և Քոչիչեղարն: Լայրեանց եկեղեցին Ս. Առուսեանին՝ կառուցուան է 1752ին. սանն փառուսը ցարդ Յիւզ կ'անան է Արցախի Արան Իւլգարին:

ԱՎԱՆԻՍՅԱՆ Ս. Լայրարապետ Յրանի մէջ (1925):

ԱՎԱՆ ԻՒՂԱՅԵՆՆԵՆ Արցախի, վիճարդ Արուսեայ քոչ:

ԱՎԱՆՆՁՁՁՁՁՁՁՁ

ԱՎԱՆՔԱՄԻՆ. արան Լայրուսանի Ներկան Կարճերկ Միւսթան կնարան, յիվ Յերեզանի Կարճերկ: Յո Յերեզան 1929—1936: Ներ. Լ. Միլգարեան, նախալու՝ Լ. Յիւզեան. Լճ. Յովաննիսեան, Յ. Յարսան, Շ. Ալմուսար, Սա. Կարճեան:

ԱՎԳՅԹ կամ Ավիսար Լանի գիւղ (Ամուսի),

Չարմի շիւխարդը, սանը 100 սան նայ կից և սպայան վարտարան ուր 1900ին 29 մահ և 15 սպիկի կ'ուսանէին:

ԱՎՏԱԼԱՆՆԵՆ Յովաննիս. սուսուրիչ Կարճերկ Սարապարեան ճեմարանի ժՔ ցարու կնարն Ալի. Յարաթեան Քարաչեան. Լեղեան կան է Նուսեայ քոչերը, Անիլայ սնանց սոչ. 1821ին 320 էլ. Մառնիկ, սոչ. ի Կարճերկ 1822ին, 50 էլ և այլ մանր քոչարճիներ: Յե՛ն Մառնիկանց Մ. Մ.:

ԱՎԻՍՈՎ կամ Անիլոս Ս. Առուսեանից. վանք Արկեայ Մարտար ցար մէջ, Մառնիկ սնանարտար: Մար կան Քարսեան և Քարճու Առուսեայ սնանար 2 սարդ ուր մարտարդ կը զննէ և կ'ուսուրթանց ցարան կը ցան. Կը կարճեթ թէ ի նուսն նայ Ալիս սնանար զնայ մ'անց զյոյս Լու է նախ Ավիլուսիար:

ԱՎՆՅՈՒՄԵԱՆՆԵՆ Քարսեան կաշիկ Կարճերկ ժՔ ցարու սփրայերը, ներկան Առուսեայ քարալանի սնանարտարութեան սպան 1916ին, ուր քառասուն սնանարթիներ կան նոր Քարսեան. Շիրազի, Կարսի ու Լայր քոչար: Արհեստանց սանն նախ մի ցանի Քարճուսան քոչեր:

ԱՎՏՄԻՆԻԿ կամ Արցախի. քոչ. Չարապ Լայր Կերին Գեղի ցառուսանի մէջ. թնակէն էր 40 սան նայ և 25 սան քարդ: Լայրը կնիւրդի մ'անէին:

ԱՎՔՅԹ, կը իւր սնայ Արկեայ Յարնի քոչին մէջ:

ԱՎԻՆՅՈՎ, Քրանուսան քառանկան քոչ. ուր կը կ'ուսուր Յովաննիս Ալթարեան սնանար. կան 150 սարդ. արան քոչարտար սպարախներու մէջ կ'ուսուրին:

ԱՎԱՎԱՆ, Լայրեանի քոչ. Քարսեան, սանը 15 սան նայ:

ԱՎԱԵԹՔՔՔՔ

ԱՎԱՆ ՆԵՎԱՆՆԵՆ (նայուսար), նայ սոչուր, թնիկ Շամարեան Մարտարու զնայէն, սպրան 1810-1880

ԱՎ.ՇԱՔԱՐ, քոչ. Չարապեանի Փերին ցառուսանի, սանը 40 սան նայ, կից Ս. Պարս:

ԱՎՇԵՆ կամ Անիկ. քոչ. ճանաչարդ՝ Քարսի Լայր, սոյմանց կամար ցառուսանի մէջ, արանն բազմանայ և շին սոյմ սոյմ:

ԱՎՈՒՇՁՁՁՁՁՁՁ

ԱՎՅՆԻՆՅՈՒՆՄԱՆՆԵՆ, քոչ. Շարսեան Չարսերար, արան Արցախին քոչարը 1900ին 15 մահ և կ'ուսանէին Ս. Առուսարթի թնակից՝ 30 սան նայ 25 սան մ'անուսան:

էս Քաղաքակենքը կը նաշուին 70 ընտանիք, ունին երկուսուց նորաբնուց շարուն մուգ-
 վարան ճշ, որան զով էր Հայունկաց Քաղաք
 վարժարանը Անոն ունին մանկերու և սոյն
 կոնց նախնայթարան և մանկապարտէզ, սեպու-
 կաց վարժարանը, որ կը յանտիվն սոյնարկ
 ունին կոնցերն կեան մէջն նաշում 80 գիշե-

Քաղաքաբարձի կառավարական եռապարտէզ

րաթի սոյնբնուակներ, բացում էր աներկե-
 ան Փարս Ընկերութեան կողմէ. սոխոյն անոր
 գինեւորներն էին սեղուսն թաղաքիան ևսա-
 րաբնութեան կողմէ ընտրուան խմորակոյնները
 Փարսը գարտնն կ'ստանապէր միայն անոր սրա-
 մայրկոյով 3 աներկեպտ վարժուակներ՝ ինք
 վարկոյով անոն Քաղաքը

Նախքան ընդ. պատերազմը Աստղազարի մէջ
 դարձեալ ունին շարք մը մշակութայն միա-
 թիւներն Արարալուայ Անտիոյնը կազմուան
 էր շատ կանտիլն՝ նպաստով ունենալով զար-
 ցին մէջ ևսաստանի ընտանարան (Երկր. վար-
 ժարան) և անկը իր կայանանները, որոնց ևս-
 առթը կը յառկայուր սեղից. վարժարանի,
 Անտիոյնուայ Միտիլիան անկը նախաւս գրա-
 ղարանով ըրթերարանու Ազգ. մարզականի Միա-
 քիւնը անկը կանտուար Գալմաթի խումբ և
 ևսաստան էր գեղեցիկ ևստրանն պարտէզ ճշ
 նայն Քաղաքաբարձի միութեանն և Քաղա-
 քան խումբը. երջախումբ ևսայն. նոյնպէս
 կայն կանոնց յարեւիրական կազմակերպու-
 թիւներն

Աստղազարից կը խաւին իրենց յաստի գա-
 ւասարարանա ճշ:

Աստղազարի նախնայ գիւղերն են. Ձերկոյն,
 Բամաճ, Երմուշ, Ալթ գիւղ, Սրմ գիւղ, Գե-
 րալ գիւղ, Լովն գիւղ՝ զսաւ նախնայն. Ձեր-

արդէ՛ Յայնկերու ևս խաւն և Աստղազար՝ Քաղ-
 քերու ևս խաւն:

Աստղազար վանաւորաւ զարգ էր. վան-
 ապետութեան ու սոյնաները գրեթէ անբա-
 շարձեալը նախն ևնոն էին:

Նոր Աստղազարն ապարան, որ պարուն են
 կարգ մը նախն գրեթէ. 1912ն սկսեալ այս
 ապարանն յայ կը ստանը միութեան շար-
 քաբարձիքը: Նոյնպէս Աստղազարի մէջ յայ կը
 ստանը սերկեր թերթը, որ կը ապաւորուր սա-
 կան Քոյն:

1916ն անբող նայ ընտելութեանց ազատ-
 անալով նայն ստաննայ մը ընտանիքներ կըցան
 Յայն ևն. 1918ի զինացարտն վերացրուան
 շարք 4000 վերացարդ նայն և նայ կանտը
 կրկն սխաւ կնքանանայ ևն, թիւ ստաներան
 շարք քանոնուան էր և յակոյնն մէկ մեծ մտաջ
 սրան. 1921ի անտաջ կըր յայ քանտը պար-
 օղից Աստղազարը. նայնն այ զարտանցան զար-
 ցանն մեկնելով Քոյն. Յաւաստան ևսայն,
 նայն 50ի յով նայն Յայն, ստանց այ սա-
 կան յոյն Քոյն գրեթէցան:

Այսպէ կը Յայն Ս. Լեռնապետեան Քաղի նայն
 ստաներն մէկ մտաջ, որոնց մէջ կը ընտնին
 Քաղք զարգեալները. Ս. Լեռնապետեան կն-
 քերն վերանուան է Քաղաքանի և միայն կնքե-
 րները սերտուան են. մէկ մէկ նայն Յայն և ևն
 (Աստղազարի մասին ստանալուստրալիսն մը ունի
 Ս. Գ. Արամեան, որուն մէկ մտաջ նուստան-
 անան և՛նայ Ստանոյն մը՝ 1935 թ. 16ն սկսելու
 ԱՅՏ Թե՛ղ. զարաչարս Սրանայ. Գեղամայ
 եզմիտ սրնիքան կերթը, Ազա կոյնուան փո-
 րիկ թերթիկուան ժրոյ:

ԱՅՏ(ԱՅՏ) Ստրալուս վերջ. (1856—1904) եր-
 ան Մարտ 1856ին, որ կը ստանայ նախն-
 ան կրթութեանը. յայն Անթրապի և կրկն
 Մարտի անտրաններու մէջ ստաննէ կոնց՝
 1888ին կըր զարտից կը պարտանալով շատ մը
 վարչեր և 1891ին Անթրապի կ'անցի ու կն
 (Մե) զարտից նայն կոնց ստանալութեան կ'ըն-
 կը վախանը 1904ին, խաղապարտ և յարկը նը-
 կարապարտ կ'ըն մ'անց է: (Վարդանան Սա-
 րաւ կը 678):

ԱՅՏ(ԱՅՏ) Աստղազար կամ Աստղազար, գիտուար
 և կն զը կրկնիկոյ նախնան զար մէջ, Գաւ-
 րիկոյն կ'ընկերթը. որ նախնան սոյնախա-
 թեան սրնմանան իւրաքանչ յանման էր, վա-
 րկից Սեան կ'անի յարթական սուրբ միայն այս
 կողմերը իրն նպաստակցուանց կնքուայն է զար-
 ցին գրեթէ պարապարտուան է, և նախաւս զն-

գերն են մղկիթներ, կիզկիզեք և ևսարտայաց
 (անասանոցը) Հայերը ևսդ 15 տակ էին
 (1900թ.), ունէին Ս. Յովնանիկ ժամանակ
 1852ին շինուած ենթընտրեցին ժէլ, ուր է նաև
 ևսխման տնայնաց Քաղց, կայ նաև Ս. Գեորգ
 տնակ կիզկիզեք ժը անգարտանէի և յայտըմին
 փախուած, (հետեանց ժամանակ շինուած (Նի-
 րիկեան «Ռուստրանիկ» Արիւմի միասնական
 ևսդուած)

ԱՅՆԻՆԱՐՈՅԻ, անտայրԷ. ուր. Գ. Քալե
 1921ին

ԱՅՆՆ Կամ Միասնակ Քալ (1219) Քալե Քա-
 զուան ինտանայր իրան

ԱՅՆՆԱ յարսթաթիթԷ. ուր. Առան, իբր-
 քալե տնայն՝ Յով. Սիմիանի

ԱՅՆՆԱ, գլխուար և զանաալուր զը ևս-
 նակ փախարտութեան ընտրուած և յարերը
 զայտ ժը ժէլ Մարտ (Սիւնի) գետի տնայն
 զրոյ, երթաթալիզի Տարանիկ ևնու է I ու
 զն ժամ և Մերսիկն՝ 3 ժամ էին տակն Ա.

տանն տնայնը մտնթ չէր, և իր կիթարտ-
 փեան նիտմամբ ուր որոյ տնայնութիւններ
 չիան զիմիկայ միւս զարգաց զն Առանն
 ուր զանազան տնայն Արարացուց և Քիւս-
 զարց զտնայնայնաց և ևսարտարութեան
 ուրտը կրտ է, յայտ մեր Ք. Քորտի իրի-
 տութեան ժամանակ՝ Առանն զարգաց և յա-
 ժամարը կուտայնի, Առային Մարտայն ու-
 շարտայն տակն՝ զերթիկը յարտանիցին զայն
 Քաղցայն ձեռնին զոր յնայ Տակիրտ կրիին
 տնայն տնու Յունաց ձեռնին և միացուց Ան-
 տիլոյայ իրիտանութեան ևն, որ իրեն յարին էր
 իրանն զիմիկայ ևայ իրիտանութեան որմ Առան-
 ն մեր երկրորդական զարգանքին մին ևս
 մարտակ է. նշխարացուց ձեռնով զիմիկայն ու-
 առային տնայնանին յնայ՝ Առանն կը սիտի կու-
 տայն կուտայն կուտանք ժէլ նշխարութիւն
 տնայն, փախիկ ևն յարին 1310 Լուտայ Քա-
 զին ևսխմանին տակ ևսարտարացն զիցարտ
 Քաղարտին Լնիկիտ Ք. ի իր կարտ Անտի-
 ինայ զայնքը, զարտին ևն, յարին 1316 զու-
 տարուցան զերթիկիթը ուխարտուով սիւնու-
 զարց, յարտ կիզկիզեպ ուխարտ ևն ի միւ-
 սին յարգեպն նաև ուխարտիկ ևայ իրիտան-
 արտը, ուր զիցարտի ժէլ Առանն կը կարտ
 նարկայ ի յարտարտական զարգաց, ինչպէս
 նաև զարգանքին՝ տնայն Ս. Միասնայ՝ կը
 գտնուէր ի յարտարտական կարտակն ու իրու-
 Մայ և ուրիկ զարգաց ուխարտին կայ ևս
 ուտարտան զիթիկ մեր զերթիկ Քաղարտ-

նէրը, որանցմէ Գ. Լան տնայնական կիզիկ էր,
 կըր յարին 1325 ուտարտայն իր զրոյ Արթա-
 Ւայ ևայնիկը Հայար, որոյ ձեռնին ևայն կար-
 ցու ուտարտի Լան՝ փախարտով ի Մարտն ինչպէս
 Քայ ի զերթիկայ Ս. Միասն կիզկիզեպ՝ կը

Ա Յ Ն Ա

Քալե Առանն ժէլ նաև կիզկիզեպն Հարն
 Կամ Անտիլոյ Ս. Առանտանին, Մարտ. Ա.
 Անտիլոյն Առանն 1841 Քալե տնայն յա-
 յարտին Օտմանն երկր ժը զարտու, ուր կը
 կար փախարտը՝ Բ. Դուան նշխարուած:

Առանն կին իշխարարտաններն Մայտն է
 Սիւնի գետի զրոյ կուտ ևսարտայն կուտարտը
 ու 22 ուր ուտ և երթաթալիկ է 400 փու-
 զան Յիլարտարտան ուտան է նաև Ուր
 ձեռնին, որ ժամանակ յարտան կին կիզկիզեք
 ժը զարտով Լուտարտ-Օլլարտ ձեռնով զարտն է
 զիթիկ

1900ին Առանն 45000 քանիկ ուտեր, որան
 11000ը կարտ էին յարտան երթ յարտան
 ևսխմանը Յիլարտ արտաները մտնու մա-
 սամբ Հայր ձեռն էին ինչպէս նաև զանա-
 փախարտիկը, լայր կը զարտուին նաև երկր-
 արտարտանը:

Լուտարտական Հայր Քիւն էր 2500 տակ և
 ուտին երկու կիզկիզի ի Ուր Մայտն Ս. Ան-
 փան և Ս. Առանտանին, որան ժամանակ
 ընթացին նարտանն Ա. Ս. Անտիլոյն ժա-
 երթին Լայր ուտանն Ա. Ս. Յարտ և Ս. Մար-
 զին տնայնով կիզկիզեպն, որան Մայրարտը
 զն կ'երթին Քիւնիկն ևնտանու զարտանները
 Արարտան՝ ուր 180 ման. Միլիկ Արարտան՝
 70 ման. Առանն՝ 630 ման. Անտիլոյն՝ 370
 ուրիկ Անտիլոյն երթան՝ 50 ման. և 100 ու-
 իկ Անտիլոյն ժամարտարտը 100 փարթիկ
 կուտանին:

Ի Ուր Առանն ուտան է կիզկիզարտական

սխառ վերջերս տեղապահված ժԸ կը կառուցարարներու ըստ Օսմանեանի (Հայ Եկեղ) Աստուծայի Արքեպիսկոպոսական վիճակը (Աստուծայ Մերթն Իւրիշ անձնակցներով) 10 թայ անկը 12 կնիկցեղով Գաթաղիկ Հայկոջ 170 սուսն էին անկին Իրնից Կնիկան կնիկցեղն է Քաղցեան եպ. նոր ժԸ կառուցարար էր նախորատ Անարատ Յարթեան Ս. Կուսի: Հայ Գաթաղիկից վարժարանը 90 ժանդ է 50 աղջիկ կը յանտիվին: Բայց առկից չափաներն այ անկին ցարոյ ժԸ որ 150 Հայ ժանդ է 120 աղջիկ Կուսանկին:

Հայ Բողոքականոց Քիւր անկն նուայ կը անկին ճարտարան ժԸ է քանի ժԸ վարժարաններ, որ 100 ժանդ է 100 աղջիկ Կուսանկին:

Աստուծայ Հայց ճեմ ճառար Քաղցեան էրկ ճիւղն վերջերս, շարկն ցարդներն՝ նոր սերունդը սխառ էր անկին խոտի և կարգու (Նվիրկեան՝ սկստարանիկ Ա. Կուս):

Իննի ճանոր Տեմուկ յառապարաններուն մեջ կը յետի Ասան, 1587-ն Սեփանու Էն քնդ ետանուս Ս. Կուսանանկն կը կազմն Անուսան մը: 1659-ն Սանսկ քաղի մեռալոր մը կ'ընդարմանկն, եւն: Ժ. 1729-ն Ասանայի եպ. Սակոյ Ն. Գոյանի Համ կը գնուի: ԺԸ քարս յառապարկից ճարտար Կանուսանկն Ասանս:

Սոր 1908-ն Քաղցեայ ժԸ Սահմանարարիկն Կալուկեան և Արքեպիսկոպոս Քաղցեայ կը յարարարիկն և Կուսարարիկն կը զարդնին: 1909-ն Աստուծայ ժԸ անկն անկին արարարիկի Լայց ժԸ, որ Կալուկեայ կարարար քաղի սուսու: Ենկուսիս Աստուծայ Հայց ճեմ Լայց Սարթն և Արքանտ արարանան է:

Աստուծայ ժԸ սուսնին անկան 1910-ն յայ սուսու Ասանս Կարտանա Քաղցեայի Կարտան ՔիւրՔԸ, Խմարարարիկուր Կուսանկն Սի-ժիկեան Համարարարիկն արարարցն էն: 1919-ն. 5 թնթ Կարարարիկն Կուս, Անուսանկն Կիլիկիոյ Կիլիկիա Հայ Զարն, Սարտն և Քաղարանի, 1920-ն յայ սուսու Արս Սարտն, Արարտար Սարտն, Կիլիկիան Արարտարան, Նոր Արարտար: Կը Կարտանի ՔԸ արարարն վերարարան արարարարիկն Հայիս Աստուծայ ժԸ Կուսանանկին Իրնից արարարիկն, որ Ճայնն միջն Կիլիկիոյ արարարժԸ (1922-3):

ԱՅՆԱՅՆԱՅՆ և Պ. վերարարարիկն, Կարտն Կի. ՍորՔ, Կուսնն կ' 602 West 190th str. New York N. Y. (U. S. A.):

ԱՅՆԱՅՆԱՅՆ. քգ. ճարարարիկն Արարտարան քաղ: ժԸ Կարտն ճարար արարարան արարար քաղ:

ԱՅՆ ՎՅՈՒՄԻ, Արարար Գ. ի քաղ (1955-ն):
 ԱՅՆԱՅՆԱՅՆ Կա՛ր Արարտարան, քգ. Արարտարան քաղ ժԸ յն. 600: Ենկուսանկն Կարտն է քաղարանի ՔԸ Կն քիւց ժԸ Կարտն քիւց է Սարտն քաղ կը Կարտն էնկուսանկն Ս. Կարտնիկեանց վերարարանին:

Սոյալարար Ս. Աստուծանիկն և Կիլ Վան (Ն'ս 233 կը)

ԱՅՆԱՅՆԱՅՆ ՎՅՈՒՄԻ, Կարն. քգ. Գարարարան քաղ Կարտն Կարտնիկեան ԿարժԸ, Իյարտարանի կնիկցը: Քաղից 1900-ն քաղիկ 1000 կն յանուսն 80 սուսներու: Գարթան Կն Սարտնիկեան Կուսար քիւցն կնիկցեղն Ս. Գարար. անար ևն: Կն Կար:

ԱՅՆԱՅՆԱՅՆ Կա՛ր Հուսնի Արարտար, քարիկ քգ Մարտիոյ քաղ: Քաղից՝ Քաղց Արար և Հայ (յառապարտան, Կարթիկ և արարարան): Կուսարարարան Հայց կնիկցեղն էր Ս. Աստուսանկին յոց վարժարանը՝ Սարտնիկեանց — Տե՛ս Հուսնի Արարտար:

ԱՅՆԱՅՆԱՅՆ, յայ կը սուսն անկան արժԸ: Արարտարան արարարարար Քիւրս: Մարտան. Տար Ենարի 1919:

ԱՅՈՒՄ և Սանտ:
 ԱՅՆԱՅՆԱՅՆ և Արարարիկն:
 ԱՅՆԱՅՆԱՅՆ. քգ. Աստուսանկն Կարթիկն Կարարան

և չհայտնուի այս խնդրոցը ի դասի շարժեցու, շարժման իջեման քանակն և զիբնոց թաղանթաբան զարդերով և ժժեղանոց քաղցրով Սերապետի վերադարձուց։ Ամառ 1051ին Տիբուսանոց Պարոյ կայսեր ձառն և Երազմուտ ընդարձակ Պարոյ գեղացուքով կաթաղիկից Սերապետ ապրան, և երկու ասորի ներ պանջ ու Ս. Լուսնի գանձին ժէ՛ ճանաչուց։ 1050ին Յուսից Կասանդին Յուսիկ կայսրը կր ծրարցից Լուսից Յուսիցուան ընկ՛ նախ Առա՛նն ու Արուստից կանից, զիբնոց կանգնու կամար։ Ի՛յնամանից իրենց նեա ասորին Յարք զրք. Ասիանեցին կամ Գարսնեցին և երբ յայն աստուածաբանները զընկուցանեցին որ ընդունին Յրիստոսի երկու թնաթիւն՝ Յարք զրք. դասաբանեցին. անձն ուղ զասանեցն այլ. ասորերութիւնը բուսեալ ժէ՛ ըն։

Այլ ասորին Պարսկները կր Սերապետի զյայ յարժանեցան, Ամառ և Արուստի կայ ի՛յնամանա նեա Առուստե՛նց ասանց փոխարանեցան, որովեան սնանակ էր սե՛ն Պարսկները Սերապետ ունեւին. թաղանթան զարաւոց կազարանէ ծառ կր իրենց ուղխարէ վերադարձն՝ Ամառ Պարսի գնաց և ասան ժէ ներ կեցան.

1070ին կր Յուսիսան Գ. Կիսմէն կայսրը պարսի զն՛ գրանարդնուի կամար Սերապետին սնանոց՝ Ամառ և Արուստի ընկանեցով կայսեր ընդառա՛ն կրան։ այլ կազմի յայն ի՛յնամանից շարժանեցին, շարձով թէ — ասանց նե որ Պարսկները ժժեց զն՛ կը զրգանն։

Կայսրը կրանուցի վերադարձուան Սերապետան ասորի ասանի, Լուսիցի ասուան կայսրը, ժիբնու որ Պարսն կնայ յայն ի՛յնամանից Տիբուսանեցին Յուսիսան թիւ կայսրը զարդերոց՝ յայլ Առա՛նն ու Առուստից իրենց ի՛յնաման թիւնն կեցի։

ԱՏՈՒ ՎՆՈՒՆՆՆՆ Կայսրուք Նայրց, 663ին Յազիբրանի վերթայ Կասաբարներու և զուսուսիցի նեա, որ իրից գաղանց զար կը զրարին։ 669ին Ամառ Պարսնի սնանակով որ Յազիբրան վերջ ի վերջոյ դիտի ստիպել զիբնոց ուրաւան Յրիստանելութիւնը՝ Մանուկի Բյուսուսույ նեա զարապոյն կը փութի Պարսկաստանն, և կր Ամառ իր ընկերներով Անկուսիցից զուսուսը կը կանի՝ Յազիբրան նեաուսիցի զարքերը կը բանն զիբնոց և կը նուսուսեցն 669ին. (Ճե՛ն Յամիսն՝ Գասուսիբին Լուսից. Բ. 21 և կը 461).

ԱՏՈՒ ՎՆՈՒՆՆՆ, փոքր սպախակ վերթիւնը, 650ին և Պարսի կը ասան Յազիբրանի վերթիւնը՝ պուսուսիան ինչպիսիւ կամար զարապուսութեանց զն՛. 682ին Ամառ Կուսան սպարապետի նեա կը զիբնեցի զարապի զն՛ զանցի ժէ զիբուսիբրան զրարին սնանակով։

ԱՏՈՒ Մուկայի զա՛ն ի՛յնաման Եսպալ թրքով (475—7)

ԱՏՈՒ կրէ Գուսուսուց, որան Գիսմ Յարաբանի Արար սնանկն զուսուսիստան զիբնուսուսիբանի՝ կասաբարուան և Արարան սնանակի ժէ՛ (1002 կը 477).

ԱՏՈՒ թի. զրէ՛ Եսուսանի ժէ՛ (Կասաբարուան) կը ի՛յնաման 1454ին, 1480ին.

ԱՏՈՒ զրէ՛ Լուսանց Կարնի՝ յերաւուսել Ս. Յարապոյ գանձին ժէ՛ 1549ին. այս նեաուսիբը Մյոյ Ս. Կարապետ գանձին կը նախարի (Արուստի) Միսրապալն կը 35).

ԱՏՈՒ թի Մարցի Կասաբարուանի ժէ՛ Զը զիբնն զարձա՛ն, կը Կարապետ զրէ՛ (1605ին).

ԱՏՈՒ ասանց նեաուսիբ Ազիբարուի ժէ՛, կը ի՛յնաման 1454ին 1458ին.

ԱՏՈՒ և Քարք Ամիր որդի Ամիր շահ, սն. Անուսի 1524ին.

ԱՏՈՒ Կասան զրարան կից նեա՛ն Տէ՛րթիկուսեան Տիբուսի

ԱՏՈՒ պր. Երջն ասանց Յարապուսուսի ի Կան 1601ին.— ասի. ԱՏՈՒ Յիկանի ժէ Տիբուսուսիբուսի, կը ի՛յնաման իր նախարք՝ 1601ին.

ԱՏՈՒՄՆՈՒՆՆ Կանի կը զանուսի Ազիբուսուսուսի Կան Լուսն զիբնի ժէ՛. Կանուսի գանձին զարապ ժա՛ն նեա՛ն Քարապետ սնանկ և սնանկ զիբնի ժէ՛.

ԱՏՈՒՄՆՈՒՆՆ (Սարցի) կամ Ասիկանի զարապուս, Կասաբարուան Կարապետան զրով, 669ին, այսպէս կը կայսրին իրենց սասնարդին Ամառ Պարսնի սնանակով (սե՛ն Ամառ Պարսն)։ Լուսն կից զիբնն կը ասան յան Քարսիկանցն նեա յարապ սասնի. (Ասիկանի սասնի սասնարապարին ժր Միսրապալն՝ սե՛ն Արարան 1002 կը 106).

ԱՏՈՒՄՆՈՒՆՆ (Սերարզ) վրայ Քարապետ զրով կե՛րք զա՛ն երիտասարդին 853ին կայսրանցի սրարցի զրարի կը զանուսի Ամառ Անկուսիցի (սե՛ն)

ԱՏՈՒՄ, կին զը. Կայսր կը զա՛ն ժէ՛. զր Միսիկանց սիկանից Մարիս Պիկանեցին նախարք

ԱՏՈՒ կն զը Միսիկանց Քարք զա՛ն. ԱՏՈՒՄՈՒ, գասաբարց Յուսից ի Կ. Պարս 406-426.

ԱՏՈՒՆՆ Կարզան թիբնի ժէ՛ յայ սնանկ (1927ին ի վր) պրարասուսուս թիբնի ինքարքի.

ԱՏՈՒՆՆՈՒ. զա ժէ՛ փոքր Միսիկան ժէ՛, կը ի՛յնաման 1313ին իրաւասարզ ժէ.

ԱՏՈՒՆՆ Անուսի (սասնի) կայ կրարուսի ժէ Կասանի ժէ՛ (1920).

ԱՏՈՒՄՆՈՒՆՆԱՅԿ. կն զը Միսիկանց Սարք զա՛ն. ԱՏՈՒՄՆՈՒՆՆ թրք. Արուսից, որան զա՛ն Կա-

պատանի 210-ն Յուսուֆին լեռքն փախչելով
Յովհաննէ Գթգ. պատարան:

ԱՅՐՆՈՒՄՆԸ իջևն Յաշեռայ, որ 854-ն Ռու-
զայնն էր պատկանէ:

ԱՅՐՆՈՒՄՆԸ պարսկ պարսպապետ, որուն զէ՛
նք պատերազմի Լուսն Մամիթեանն 482-ն:

ԱՅՐՆՈՒՄՆԸ, Սիւնեաց իջևն, 768-ն Սիւն
Կթգի Գարաուի ձէլ զուժարտ ծագովն ներ-
կայ էր զանուխ:

ԱՅՐՆՈՒՄՆԸ Քաղաքանն, Կերպուզապա. Քգ.
ժոպ որդի Դաւթի, 800-ն Արաւնն էր թա-
սուսարտի Կարտի ձէլ. Աժրաւ որդայ 899-ն
ժոպ եղբի մի ժամն ժոպ Քաղաքայ էր կորցն.
906—7-ն Արսիթեանն ժամարով Լուսուր թախտի
Դարսկի Քգ. Ինն և Յուսուֆ որսոր ստեղծանն լեռ
Աժրաւայ զէ՛ն պատերազմի Կիլիկ և սեւանիյով
որ պիտի պարսաւի՝ Աժրաւն Քաղաքին էր
իւնջրէ, Աժրաւ էր ներկ և սնոր երկն որդին իր
սով պատանայ զննիյով որսաւ Կարմուկէ զնժար.
922-ն Արսիթեանն՝ Աշու Քաղաքանն Քգ. Ինն
լեռ միջան՝ Ափխազայ Դարսկն Քաղաքային
զէ՛ն էր պատերազմի յայժմանն նախնաւորով:

ԱՅՐՈՒՄՆԻՉՔ պարսկ, ժարզպան Լայս 451—
464:

ԱՅՐՈՒՆ (ու նալլաննան) Յարսիթիւն, 1882-
1936, թիւիչ, Յատ Զէյթան 1882-ն: 1909-ն
յշխուսարտ Յարսիթի Ս. Գազա զարկէն: Անա-
նայի կատարակն իւր 1910-ն Ամերիկա Կանցիւն
ուր Պէժը Գրիթի թարգմարակն ձէլ ժամանակ ժը
աշխուսեալով էր յախտի Յան Իճլըրթի սու Ռու-
սիայի թշխանանն նիւզը սուարտայ 1913-ն, 1936
Փետրար 29-ն էր Կոնստանդնուպոլիսի ձէլ:

ԱՅՐՈՒՆ Պետր Յ. (1862—1922), ուսուցիչ,
խմբագիր, Յատ և Գոյն 1882-ն, Օրթոքսիոյ
Քաղաքանայ զարդանն ձէլ Կուսուրի, զարդա-
պիլ աննախով Գր. Զերպազ, Յիզրաւ Արիթաբը,
Քնչիթ Սիւնեանայ, Լայսն և Քաղաքն Պետր
Գ. Արարակի: 1889—90-ն խմբարտ և կրչա-
րանն Վանդիս սուարտայն: Կրատարտարութիւն
և շարժական կրթարանի նախնն սուարտայ, որով
էր զնրաւան Օրթոքսիոյ Քաղաքինն ձէլ, թառայ
սուարտականն ուսուցիչ սուարտայ և Յովհ.
Շուկազարի Լայսնիլիկն ժարչականն զարտանայ:
Քաղաքանն և Վ. Լէրսիլայի, և Կարգարտի
Յով. Սիւն Սրգիթի, Ա. Վէլի Սուրիթի
զարկելն ունի թերթաններ Վարժարտի ձէլ:
Մեռաւ 1922 Յուլիս 14-ն ի Գ. Գոյն (Փետր) Կի-
ւնստան Տաւրիսից 1923 նշ 416):

ԱՅՐՈՒՆ տ՛ն ԱՆՆՈՒՄՆԻՉՔ

ԱՅՐՈՒՄՆԻՉ (կերտանն Սրնիսան և Սիւնիլ), և
Սայազպովան ժարչ:

ԱՅՐՈՒՄՆԻՉ պարսկ, զնախան և զնարտա-
տանանն Կիւստանայ, Լայսնու Յգ. Իճլըր 1919:

Յարկն խմբարտի՝ Միջանչ Գարսիթեանն:

ԱՅՐՈՒՄՆԻՉՔ կամ Արզրիլեանն, Կնն աշխար-
չ Լայսուստի սրեղանն նարանխոյժ, որ իր
ձէլ էր պարտանով Մեթիկ Լայս Գարսիթուսը:
Փայտարտան նախնանները և Լայսուրանն
ձէլ ժայռ Ռան Արզրուստանն նախնայ Կիլի-
նայ Ռարժայ ծագելն սրեղանխոյժն միւնն Կի-
լանայ սուժանները, Կարսային կողմն էր սու-
րանուր միւնն Գարսուայ և Սուզան զուսու-
նայ կամ միւնն Երասի զնար, և Կարսուսին
կողմն միւնն պարսիկ Պիթրուսանչ և Իրազ-
Անիլ, որ է Կնն Սարայ աշխարչ կամ Սնն
Մաւլ զուսուս, որուն ձէլ ժայռ էր նախնայ
Արզրուստանն և էր կուլար Փաջ Մարջ. Ռ-
րալեանն ուր նախնայ ժերթի է Լայս և ժերթ
ի Սարայ էր նախնայ կամ թէ կնչ ձէլին
և միւնն կնչ միւնն էր էր զնարտար, ուր
պատանայն կուլար Արզրուստանն Լայս և
Արզրուստանն Մարայ Յարիլը Կընն թէ նա-
խնայ Արզրուստանն նախնայ կուլար
է Արզրուստանն, Գարսի Դարի Զ. Քաղա-
քին ժամանակն, աշխարչ անիլ նախնայն է
թէ սուր սառնէ ճարտ և որ պարսիկն կրակ էր
նախնայ, և աշխարչ էր նախնայ, թէ կրտա-
պարտարթիւնը նախնայ Արզրուստանն է:

Արզրուստանն աշխարչ Մեթի Արզրի Գարսի-
ի Արզրուստանն կորցըր սուսա, զնչը Լայսու-
ստանն ժոպ Քաղաքայ զննայ: Արզրուստանն
միւնն Արզրուստայ Ար ժամանակ Կերիթ թէ
Լայս Կիլիլեանն նախնայ զնարտարն
ժոպ, և աշխարչ ժերթ անայ Գարսի ձայր,
կրակն կրակն ինչնայարտի կուս. Փայտար-
տան նախնայ և Գարսիլայս ձէլ ժամն նա-
խնայ Արզրուստանն Գարսիլայսն զուսու-
ստանն միւնն է, և սարտարթիւնն է 104840 զուսու-
ստանն կարտարմիլը՝ գրեթէ 2 միլիան թախ-
չով: Օրթոքս նայ նայ իմա յարթիլեանն է, ժա-
նախնայ Դարսիթու կողմն, ուր գրեթէ անն
ստանն թերջ սառնէ կու սուս, և ունի ներսով
ժարտարիլեանն նախնայ, կրակն, պիլեան,
Լայսուստանն կրակ, սուսա սարտարտանն և նախն.
Դրչըր գրեթէ 1200—1500 միլը նախնայ կրակն
յարթիլեանն է, ունի յառ թաներ, որով ձէլ նախնայ
ար ան Սուստան և Սուսուստան. Կանտարտար-
թեան զնարտար կիթերն են՝ նախնայ յարչ, յար-
կայի յար պարտարտ, աշխարչ և ունի Արզրու-

տակնի գլխաւոր քաղաքն է Գաբի՛ն կամ Քաղի՛ց: Ըստ 1855 տարւոյ Ազրբայ՛ն անասնոցի մէջ կոտորածներու ճարգաւումայ՛ի Անդր-դաստիկնի 11 գաւառներու մէջ 30400 կայ կար քանակն 136 զիջելու մէջ, որոնք 102 կիկոնի է 30 կարց անիկ:

Այս անուանքը կը կոչուէ Լալայ ասափորդ-յան մի թիւ՛, որուն ասափորդն է Կերիւշի (1937) Լեւոն Արքայ. Սեփթեմբերեան որ Քաղի՛ց մէջ կը նստի:

Լալայը ընդհանրապէս քրտան կը ընդհին և շիւշ գտանա մը ար իրենք կոչեն ժեւոճա-նաթիւն: 1828 թուականի գաղթականութեան ժամը Լալայ թիւը յառ նուազեցաւ, և արեւելն և յառ կիսարաքառ անկ, որպէսեւս անհասար և այլ անգամ անընդհառ քառանասա, շարժ-նախորդ ժամանակն փոքր ցաղթականութեան որ այ կոչան ան թայշ երբեմն Եսկիտասանի անվանակցի գաւառներն ցաղթան եւ Լա-տաստանն ան այս անց Լալայ, զիբնն Սա-թարթական գաղթարդի քառանասա Աղսակ գաւ. ը յաղթաթիւ ընամիցիներ Արժաստ Լա-տաստանցան, և կիտա անգաղի կը Լալայրին: Անդրաստանի կայ ժողովարդը կըթաթիւն ըն-դարձակ է և կիտաւոր: Լալայը ցաղթարթա-թիւն ընդունակ ըլլալով յառ անգամ Իրանի Եսկիտա գաղթականութեանց և Լալայրեանց ար-ժանացան ան:

Սառ 200000 ընտիկ աննկոց Գաբի՛նի մէջ միայն 500 ասն Լալայն կին ասի 38 ասրի-ասի (1800թ) որ անկին ասափորաներ, ըն-թիցարաններ, յարաններ և թարսն: — Լա-տաստանութեան մէջ եւ Լալայն կին ասափն, խորացանից որ գաղթական անկն ասրի ան-զին զանգաթիմամբ մրցիցին կ'արտանէ զեղի արտանանակ:

Անդրաստանի գաւառներն ան Ա. Գաբի՛ն, Բ. Մախի, Գ. Ար. Գ. Մարժաստ, Ե. Արժի, Զ. Բարձանուր, Է. Սալայուզ, Ը. Սոխի Քալայ, Թ. Միանուար, Թ. Մարաղ, Ժ.Ա. Գարասուր:

Անդրաստանի անն յոր գանչեր, որոնքն է Դեղի՛ն Ա. Աստանանիցի անքանի քանիք է 1894ին, Գարասուրի Ա. Վերդը միայն յանի, Գարաղի Ա. Սաղիտա Աստույ և Գարալամի Ա. Անկիտաւոր անքանի գինիք մէջ ան: (Դեղի՛նի կան-միջանորանի կը 275—91. Կաղտան Անասանն 1898 և 143—162. ան և Լալի Անկիտանի ցաղիցի՛ն և Լիւանկանցի Գարեղայ: 1927 կը 381—390):

ԱՅՔԱՅԻՆՈՒՆԻՔ կամ Տրպասանի՛ն, Վաղարշա-ձայ Լանդայեանկ — 16*

կանն կն գաւառներն մի. կար նաև Եսլի անասմբ մէջ Լալայարայ թիւն մը Արշակ թիւ. է Մեկին Լեւոնի ճաղանակ:

ԱՅՔԱՅԻՆԸ Կ-ձիւնի Անդրայանի կիկոնիքն է թիւ անկանակցի կ'արտանի և Լալայանի (ՅԱ. ԱՅԻՆԱՅԻՆՆԵՐ):

ԱՅՔԱՅ (սա Սաղիտա Մարաղանեան) (1850—1937), գրական և Լալայրեան գրաիչ. Ժան է Կարս 1850ին, 1850—1878 շինար Ռ-զէ: Անդր-ասիցարայ (Անկիտ-յան) և Պոլսի կիտ-նակն Միթրաթեան Լալայ ժողովար ան ը-տակն Սոխանեան կի-կոնի մէջ կը զաննը: 1881ին միջին 1889 ասափորանի կ'ընէ Կարսի մէջ. 1893ին Գաբի՛ն կ'անցի եւ ցաղթականեան գր-նակի կը գրուի: 1907-1938ին Քիթիլի մէջ Արարք Յէր Արարաւ-տանի Լեւ Աղապալ Լեւոնեան գաղթարդը կը խմբայրէ:

ԱՅՔԱՅ

Անդրուտ արժանացան է անդրայն զանգան թիւթիտա, Ինչկն Քաղանկիցի Լալայի Ան-տանայ Մուրի, Մուսի, Զարաղի 2. Կոլանի, Գիկանի և արև:

Անդրուտ կը Լալայանի կան անգաղիցին սիկ-րն արցին կը սիթի կը գրական գործանակութի-ւնը կը կրտաւարիցի կ'ըլլայ Լեւ Կարապալը վեպ Լալայ Կաթիկոնի կ'անցի յորտաստանն Մուրին ար. ի Քիթիլի 1889ին է 248: 1890ին յոր գինիքն Մուրան անկոր կեղծ արտանակ (Քաղթիան Լալայ կեանքից), որքեղարթիւն, կրտասաթիւն Ա. Մ. Կարս-Մարաղ, ար. Ա. Գեանուար, է 113. — Արժաստ վեպ (Քաղթ Լալայ կրտակ կեանքից), ար. 1891 Մուրան, 535 է: — Աստան, որքեղարթիւն, վեպ ար-տանակ Քաղթանայի գաղթական կեան-քից, ար. Քիթիլի 1893 է 70. — Փաղկիկ, վեպ Շիրակեցիների կեանքից (1840-ական թ.), 34. Քիթիլի 1893ին, է 97. — Երեւոյ, գաղթի Եսկիտանայի կեանքից, ար. Լալայ կեանքիւն 1898, է 85. — Փաղանկիւն, (Կարսի Քաղ-թանայի կեանքից), ար. Լալայ կեանքիւն, 1899, է 88. — Արտայի Անկիւր, վեպ Քաղ-թանայի կեանքից, ար. Լալայ կեանքիւն, 1899,

կայ կառ' կ'ացումով կը կնարայրէլ զանէ. եւ-
 ապառ է շատ ստակէ կայրոյն ինչ ճակ մի-
 շակներու և ճիշդներ ստակներ, և սովնոն
 աւելի Նշանար և միայն Հայաստանի կոչ-
 ժանց սեփական' Ռեպէն (Callisthen) կարուսը
 իրան փայտն կուգապարտ և կարքիմով ճակ,
 որ յերանց քարուսըք և կիւններ. սովնոնները
 կը գտուուի. կերան վրայ կը գտուուին ճակ վարդի
 արձեմուսը և ՎՊԹ. զիշտիկի սոյրի, սար և կը-
 կայն կըլիւրներով, միայն 0.70 ՎՊԹ կըրտու-
 թիւորք (Եփրիկեան Ռեպուբլիկի Ալիւանի
 Արտասանն կարուան կը 129—131). Մ. Վսփէր
 մարտ. Բ. 115—8.

ԱՐԱՅԱՆ. գրասկիւպարց շարքաճիւթիքի, աչ-
 զանին ցրտան, շարքաճիւթան (Ներսիսկանայ
 Հնարակներով), ապ. կն. Եւրոպ. 1911.

ԱՐԱՅԱՆ, ցրտան. Եւրոպական շարք-
 ճիւթան թիւթի (Կարեայ), ապ. Սիլիկոնարուց, 1912.
 Կեդ. Կրտասարակի' Պետրոս Արզուկեան.

ԱՐԱՅԱՆ. Ամերիկայի Կրտասարակի Ալիւրտու-
 կան Քիւր, ապ. Քիփիս 1919.

ԱՐԱՅԱՆ, սարքան սարքային-արտաստան կու-
 սակցի թիւթ, գրասկիւպարց շարքաճիւթիք. Բ. Կ.
 Յոյն 1919—20. Կրտասարակի' Կանն
 Եւս իման, ապա Քիգան. Կրտասարակեան
 սարտ' Ս. Գարրիկեան

ԱՐԱՅԱՆ, սրտան, զիշտիկեանստան զիշտ-
 կան կիւստանայ անդլուտ Կարուս Քարից 1916-7
 (Կրտասարակ) Յովնաննու Պարսեան

ԱՐԱՅԱՆ, սովնոնիքի, ապ. Կարքիւթան (Կու-
 ստան) Կրտասարակի Պետրոս Արզուկեան
 կերտ. Սիւրիկեան

ԱՐԱՅԱՆ, շարքաճիւթիքի, անգլալան Յովնան-
 զար-Արտաստան արձան, Քարիք մէջ սիւտ.
 Կրտասարակեան Ս. Պարսեանի յոյս ստակի
 1936ի' կըր սկզբույնն զարքիւթու. զարքիւթու
 1917ին կըր սկզբույնն կրկին յոյս ստակու.

ԱՐԱՅԱՆՅՈՍԵԱՆ, գրտու Արտաստան. Կարքիւթար
 ՔԷ' ըստան զիշտիքի և ՔԷ շարքաճիւթան ստ-
 աթիւթար Յովնաններն են. Արևիկն Կարուսը
 և Ռուսան, Հարուս' Մատուցան և Մատուց.
 Արձեմուսով' Արտաստանի և Սիլիկոնի իսկ կիւ-
 սակն ինչո Այս կարուան է զիշտ Կարքիւթար
 Արագան յերան ստակար, որ կ'իմայ գրտուի
 կիւստանն կուգիլիքի կը ոստիք կամ սոքը կը
 սարքան աւելի զիշտ կարու.

Արագանուան Կարքիւթան է շարքաճիւթան ստ-
 աթիւթար. արգիւտան կը մէջ կը բովնոնայրէլ մի-
 աշխարհի Սարգիս մարքաճիւթաննը. զարքիւթու
 Կարքիւթար է. արգիւտան կը մէջ կը գտուուի
 Հայոց սարքին գրտուան և Կարքիւթան կը

միտիկը. Կուստիս մէջ, շատ ուսուցիական
 գրտու, թիւթ, Կարքի արգիւթ Արձեմով' Կարքի
 կըր կըր զիշտիքի և զիշտիքի արտու կարքաճիւթար
 ստակուան կնն այս կարքաճիւթան վրայ և կը կըր-
 ունին Ոսկ Արագանուան Սարգիս յէ Արձեմով'
 յիւստիկեան կըրտու կամ ընկի գրտուներու
 յոյս կը Քուսի ՔԷ Կարուս զիշտի արգիւթար
 կը գտուուի. վրայն յիւս թիւթան աւելի յարմար
 կնն զան ստակար իմանար յարքի, և արգիւտան
 Արձեմով' արգիւթի յոյսի կարքիւթար կամ
 կարքիւթար, Թ. Կարու. (1923) սկիզբները. Կ'ճուսի
 ՔԷ Արագան զիշտի կը և սարքիկի Մարքայ
 կարքիւթար' և այս կ'արքայու կարքիկի յիւ-
 սով Սիլիկոնի զիշտ' Կուստիկան է կարքի ՔԷ
 կամ Սիլիկոնի զիշտի կը. և կամ սարք մտիկը
 կը գտուուի Արագան յիւս Արագանուան ի կը-
 կուան սարքան սեփականսթիւթան կարքի կը
 Քուսի Ք' յիւսի Նշանար կը կըր ըստան ու-
 տարիկեանն' այս և ճիւթիկեան յիւսիկով,
 գրտուներով և ճիւթաններով Կուստիս
 ստակար իշտաններ կամ կարքիւթար յիւ-
 սովի կը միայն Տրտուս Կուստիկան մէջ
 շատ Սիլիկոնի զիշտի կը յիւսին ճակ Արագան
 մեանն Կարքիւթան կարքաճիւթան շատ մտու-
 ճակ զիշտի Արագան Ք. Կ. արգի, գրտուի զիշտ
 մէջ. Կարք (անկիւսակիցի) արքիւթու սարք
 սովի, Ա' ստակուան

Կուստիս Նշանար զիշտիկն են. Սովնո-
 նակուան, Մարքաճիւթան, Մարքիւթան, Ռայս
 կանց (Ս Մարքի), Կարքիւթան, Մարքի, Ս.
 Պարք, Սիլիկոնայ կանց կարքի արքի վրայ
 իրենց կարքին կը կարքի: Սարգիս է ՔԷ այս
 զիշտիկեան կարքիւթան կամ ճիւթան կարք
 են կըրի մէջ ըստան շարքաճիւթան արքիւթան
 կըր և ճիւթի իսկ Հայոց սարքիւթար

Կուստիս ստակար միայն զարք կայ սով
 մը Արագանուան. արքի զիշտի կը յիւսին սով
 Սիլիկոնի Արագան 1885ի, և այս Քիւթն են յի-
 յիւսիկի այս այս այս սովի սարքիկի գրտու
 ունին Քարքիւթան կարքիւթար և կարքիւթար
 կըր.

Միջ ճակի գրտուի զիշտար զիշտիկն
 են, Ա. Քարիկ, Բ. Քարիկ Գ. Կարքիւթան, Գ.
 Կարքի կամ Կարքի սարք, Ծ. Արքիկ կամ Քիւ-
 ստիկան Ք. Կարքիւթան. Կարքի սարքիւթան
 ստակուան արգի ըրան Կարքիկի կնն կարքիւթ-
 անն մէջ կը Արագանուան. արքի կը կամար-
 տուստիկեան կըրտուան կամ Կարքիւթանու գր-
 տուան (Եփրիկեան Ռեպուբլիկի կարքուան Հ.
 Ալիւանի Արտաստանն կը 129—133).

1925ին եւ յայտ էր տեսել. «Ժողովրդավար» Լ. Մաւրսեան, Յ. Գաբրիելեան, Ա. Վեդեան 3. Այդքանեան Եւրոպեացիներու:

ԱՐԱՄԱՏ ԳԻՂ՝ տ՛ն Արամու:

ԱՐԱՄԱՏՍՈՒՍ տ՛ն Արամու:

ԱՐԱՄԱՆԱՆ գգ. Բաղրեանց ցած ժէ՛լ, էջ Ժ՛: լէ Լոյսը Փայցիկի (էջ 165):

ԱՐԱՄԱՆԵՍԻՍ տ՛ն Արամու:

ԱՐԱՄԱՆԵՍԻՍ, կնն տեսող կը թափ Ետքին Գարեհարի արժեան Այանունիկ նայարանց գգի:

ԱՐԱՄԱՆԵՍԻՍ թեպ, ըստ Թ. Ասրուհույ, Սպիտ ցած ժէ՛լ կամ ամենանայիկ: Գարե՛լն Արամուին (Թ. ցարան) Բազարէն խոյս տայ՞ Արամուան թեպն ժէ՛լ կ՛ապաստանի:

ԱՐԱՄԱՆԵՍԻՍ ցու կը յիշուի Վարզան Այսարուցըն, որ սելչուս Մեծ Լոյսին ցարս կ՛իջար:

ԱՐԱՄԱՆԻՍ, նայարանց լոյսը, Արամուին զեանի կեղծը, ուր կը ընտնի 50 ասն նոյ ընտանիք. ունին իրենց զարցը:

ԱՐԱՄԱՏ-Ք՝ Ա. Ասարէ:

ԱՐԱՄԱՆ զարց, նայիկն Արամուան, Թարիկի ժէ՛լ, որուն նայարանայ յարիւնին տաթի:

Արամուան նայար ժէ՛լ կրասարակից ապամուսթիւն Արամուան Ազգայնի զարցը (Թարիկի):

Արամուան յարիւնին տաթի: 1835-1935: Թարիկի այս Արամուան զարցը իր կ՛մնացուին էն նոյ ժամ 40 ասրի ներսանալ կոչուած է իր կ՛մնացուի Բուսուի կոչ. Սարանուան էջ զիտարթի թէ ո՛ր թուականն է ի՛նչ զամուտի իտայ Արամուան կոչուած է (Անեկունի զիտի կը 64):

Այս զարցարանը ժշտութեան ժեզ յարցանած է Արացարանինն հ ըստնայի Իրանի ժէ՛լ, ունեցած է ըշտուար զարուր հ զարուր սուսայիտի, ստարկներ, ինչպէս Բաթի, Անուան, Իրացանան, նայարու Թարիկիանց է այն:

Թարիկի այս Արամուան զարցը ըստ Թարիկի (Տիպ ու Տուս կը 76) ունեցի է հ իր աշխարհը ուսկից 1895—1903 յայտ տեսած են զուսան կանանցիտներ, սեղիկացի-նասուկիտներ են:

ԱՐԱՄԱՆ Նարան, Արամու (Գայի). նասուան 1916ին, կ՛մնացուին Արամուին կրուան. «Ոչնէ Գամարգի ապարտի յիտանն նանանցի իտայ սննդաստ զարկաններու ժէ՛լ նասուանած այս կրթարանը փայտած ապարցը ժեզ է որ Արամուին կրուանանն նանկը-ցարթեան հ կըր նկարագրին: Յիշուող պոլ ժէ՛լ կըրթեանն ստարթութեանը Մարիկ զամ ժէ՛լ

նայան սեղից սնայարան զարուան զարած է նանկարեն, ինչպէս Մարգարից, Ազգէկր, Անուան, Անասարար 1919ին կրթարանը իր սնայարանի յիտարանները նայարած է ապարտ (Ս. Նարանան Նոյ. Տար. 1920 կը 165):

ԱՐԱՄԱՆ Նայիկ (1820—1879) սնայարար ժողովրդը փարցրի: զարուարի, սուսարու կը նայի: ապարցի է ապարանուար սարանուար է ժիտանանի զար, ինն է 1830ին իզիթ: Լուսնու նայից զամի ապարտանուար Գայի զարած է զիտարութեանը զարուար է: Միկ կոչէ իր սրտանն աշխարհի: Անուար ժամ կըլլայ նահ ինչպէս զարուար է նայիցը կրասարուան, սանն ժեզ այ զարուարութեանը կը զարուար Ծարանցի զիտարութեան:

Այս սնայարինն նայարան զարուար է ոչ նանկնն հ Բարից կրթարար զարուարից կրուար 1845ին է որ կը ժեզի նահ է զամի ժէ՛լ սարի կը յարուանէ իր սրտար: — 1850-ական թուականին Արամուան կը սնայար զիտարութեան զարուար է ինչպէս սուսար փարցարթեանն է ժիտարութեան սրտաններան, այց որտան է որ կը կրասարակ կայիկն նանկար թիթիկ ժէ՛լ: Սնայի իր ժամանան ժէ՛լ կըլլայ նայարան նոյ ապարան ժէ՛լ ըստն, նայ սուսար զիտարութեան՝ նայարութեանն ժիտարութեան զամուար: Կարուարի Բարիցի նայարար ապարթիտիկն կարուար է սրտան սնար զոլ կրասարարութեանը նուար կըլլայ սուսարարան նայարանն իրար աշխարհի զի՛լ նայարան ժէ՛լ կը կրուար հ կը նայար յարուար զոլ ոչ սնայար զիտարինն այն սուսար — սնայար սայարան — որան ժիշկ այսր (1912) իր նայարանուար կը յարարուան: Մնայից Թարիկի զար ապարցի ոչ սուսարանն ժէ՛լ զարուար էնց սնայար զլլայ, սեղիկարանը թէ իր նայարանն կը յայիկն 73 զարուարի թիտի, այն է առ սրտարաններ, զիտարի է յարարի ժիտին նայարու:

Արամուան իր զիտար կը սնայար նայար զարուարին Վարուար ապարանն ժէ՛լ, կրուանց սուսարուար սրտանն ապարարթիտից զարուարու կայիկն զիտարու զար: Գի՛լ ժէ՛լ սանն կարուար զոլ իտն յարուար ապարանն ունեան զի՛լ, 1859ին կը կրուար զար ապարան ժէ՛լ է կրուարի իր ժիտարութեանը (Ան Արարի զարց թիտ 38), սնայար ապարարթեան Ս. Արամուանն Արամուան կրամուարին: Արամուան ապարար է նահ Մնայից Արամուին «նայարանուար սուսարի» սնայարից 1856ին

ԱՐԱՄԱՆ Նարան, Արամու (Գայի). նասուան 1916ին, կ՛մնացուին Արամուին կրուան. «Ոչնէ Գամարգի ապարտի յիտանն նանանցի իտայ սննդաստ զարկաններու ժէ՛լ նասուանած այս կրթարանը փայտած ապարցը ժեզ է որ Արամուին կրուանանն նանկը-ցարթեան հ կըր նկարագրին: Յիշուող պոլ ժէ՛լ կըրթեանն ստարթութեանը Մարիկ զամ ժէ՛լ

նայան սեղից սնայարան զարուան զարած է նանկարեն, ինչպէս Մարգարից, Ազգէկր, Անուան, Անասարար 1919ին կրթարանը իր սնայարանի յիտարանները նայարած է ապարտ (Ս. Նարանան Նոյ. Տար. 1920 կը 165):

ար կը գնան շաղկապի ուխտաւորք Հովարթեան անկնն Շրջակայքի մանուկներն են Եղաւորացի և Քաղնեացի գուշակը: Այնու գուշակը Հրապարակ իտրական էէէ, Սարգստագուշակը, Յովհաննիսյանը և Սեպեղի (Ան Սրբազան) անպատը (Երեմի) «Սեպեղաբնիկ» կազմում Այնանի «Արարատ»-ն է: 1871):

ԱՐՄԱԳՆՆՆԱՆ Արապիտ կամ Արեւելում, Փոքր Հայք գաւառակ, այժմեան Լիվիոն գա. է էէէ, ունի 16 գիւղ, է Առ.Յէ կը կոչուի Արապիտ: ԱՐՄՆՈՅՏ, կն գա. Արցախում, գրԻՄՇ ԳՄՂ՝ առիկ է, այժմ միացած է Տաթ գա. է կն և ծակու է Բնակչութիւնը անուամբ «Քանկիչ»՝ Ըստ մտաւորացի էն:

ԱՐՄՆՈՒ, Կարաբանդ գիւղ մէջ Կանայ Կարեան գաւառակի մէջ:

ԱՐՄՆՈՒ ԱՆՈՒՅՏՆԱՆ մեծ Հարանց Անուան:

ԱՐՄԵ ա. Արեւ:

ԱՐՄԱՅՏ ա. Երեսուն:

ԱՐՄԷՆՆ ա. Արեւն:

ԱՐՄԵՆՆ, յն միջակ գա. է Կարեւորագուշակ, բարձր 9910՝:

ԱՐՄՈՒՍ կամ Արապիտ Կարաբանդ գ. Ջանգիւր գա. է էէէ, 1900ին 15 տան բնակիչ ունի:

ԱՐՄԱՅՏԻՆՆԱՆ Գ. գրած է մտերի բանաստեղծական կտոր մէջ, այլ է Գ. Կարեւ:

ԱՐՄԱՅՏԻՆՆԱՆ Օր Մանուկի Գաւառականակի, մեծ Սիյուսի: Կարաբանդ անցած Քաղքէնի կամարանակն 1937ին:

ԱՐՄԱՅՏԻՆՆԱՆ Միջում, գարաւոր երեսուցորթանը Քրջապէտ առաջ Լեւոն Հարապիտեան գարաւորացի որով ԲԲ. գարա զիջին ցարաբին (Տա Ա. Կարեւիկեանի, «Էրն Տարեց 1935 էջ 123):

ԱՐՄԱԳՈՒՆՆԱՆ, գիւղապետացի Մերիտ, Փարսիայ անվանապետը, Հարպէն 150 կըլմ. կնի 450 տան կայ բնակիչով, մեծամասնութիւնը Արցախցիներ են: Անին ենք. մէջ և երթման կարմրան մէջ 100 աշակերտով:

ԱՐՄԱՅՆ Ազիտանց որէ, թիշի, գնացաթա, Պարսիցի, կար Միջում Արապիտ զիջաւանի, կը կանեանի Քիւր 1919ին:

ԱՐՄԱՅՆ Կարապէտ Կարապետը, մեծ Կարաբան 1889ին, քաղք կառակին Եղաւորացի իր մարիտար Պանթախարանի մաս կ'ընթաց և կ'աշակերտի Պանթիկ Պարաւանի կարմրանին, այսպէս Պարսիկում գարապէտ, ինչպէս կը մանկ երկրաշարի մէջ մաս, որ գարեանի կարմրանին կը անուանուի, իսկ անուանակն կամար կը Են:

անի Կարեւրեան Փարսի Քիւրպիլի ընթացին և 1912ին Փարսից կը անուանուի երկրաշարի զիջաւանի Պանթիկի մէջ կը գարէ, յիման է յառ մէջ Լեւոնը: Սիջակացի Հարապետեան անգամ եղած է մի ցանկ առթիւ:

ԱՐՄԱՅՆՆԱՆ Հոյիտին (տիկն), մեծ 1866 թ. Տարաւելի Առ.Յէ առած Սիջակար Ս. Կայ կարմրանն, 70 տան Քաղախարանում աշակերտից Պաւտ Ե. Միջակարի՝ որուն կը գարաթի անցած իր կամարը ըստգաւառական առ.Յէաթիւրեան կամարն իրաւանցած «Սար Կանգարի» և «Քիւրպիլի» գիւղերից իր գրեթէ կանգար, մանկարմրանի և ընկալաւանի կարգիւ յարկ որակ մէջ գարապէտ է միջա կարք և անայս գաւառում: Տարապի և Քիւրպիցի ընթակեանի անամբ կիւրպիտ է առն մէջ Պարսիցի՝ մանուկարմրանիցի մէջ էէէ — Արեւապետ իր անվանա Պարսից և անթիւրեան կիւր մէջ՝ Արապիտ ինկն անուամբ, որ անկնեան գարեանի որմանութիւնը կը ցարչէ: (Քիւրպիլ՝ «Անուան Տարեցար 1911 էջ 246): Այժմ կ'ապրի Ազիտանցիայ արաւորանի մէջ էէէ:

ԱՐՄԱՅՆ (Ման Կ), Կարիկի մէջ Մամուրեանի արաւորանի 1903ին յառ ընկած է Իր իտար գրաւորը: Իր 1895ին Մարտիկ Օր-ի «Լեւոն ապրիլ մէջ զիջ Քարգման և կարաւորակ է:

ԱՐՄԱՅՆՆԱՆ Միջում (Ն. Տարա). զիջաւան, որի գնացաթա թ. Ազիտանցի, առն մէջ իրի անուանակն Մանիցիթը բնակիչ կայ (անուն կը կառաւարի և գրաւորութեան կը յարիտի):

Պարսիկեանի այս յիմանապետը 1895ին կը անային անգամ Ազիտա այս կը կ'ընէ՝ անուանի ինչուն իր գիւղի: Յամա ընթացի և զիջարանաւորակ մ'ըլլարով անթիւ՝ յառով կը անթանուի անթիւցի (էն և անայի յարապիլի անուանապետը կայ իրաւանութիւն, կըցած է մասը գարեկն անթիւցիան գրաւան յիմանակներ ինչու Արապիտ ապրէ իսկ իր գարեկն երկու Քաղախարանիցի կը իմարը կ'անուանի Ման ինչով էէէ (Օր-Տարապետը պիտի անուանուին Ան. կը): 1920ին երեսուցորթ կեանից արաւան որուն մարտը իրաւորութեան կարգիւ ին Կարապետ է «Yeraz» անուանով արաւորանութիւն մէջ (allegorie), որ կը կ'արապի Քիւրպիտեան յարեթի իտարանցի իրաւանապետը մարտիութեան մէջ զիջուի:

Ախուրեանի իր անունը կը տեսնուի Լեւոնեանի նորամտայնացման ժամանակ, ստորագրելով սիրաբան նորամտայնացի և կարճ նկարագրաբաններին Մ. Արաբեանի կրթամտայնական և նաև անդրադասական կենսական անունով զեպ մը։ Երբեք է իր անունովին անտրոնը և ստորին ստորոտը մը ըլլալը զինքնուրոյց անդի բն զինքը սիրոյ կեանք մը իր գրադան սերը խեղճերու և անկէջ կարեւոր ազդեցութեամբ անտրոնը ինքնաբերաբար Արաբեանի մտայնական և ներհանգիստ Լեւոնեանի յետադասուողով և անի կենսական գրադանը և անի անդիսին գրադանը և անի անդիսին ստորագրութեամբ։

ՄԻՔԻԼԻՍ ԱՐԱԳՅԱՆ

Յիրքը (Laykin) 1925ին կրթամտայնական ու սոցիալական անդիսական ժամուրդ, ժամանակաշար Քաղկէդ գրաբանութեանը նախնական, զննարկական և ուսումնասիրող վարչականի մարտնչը (Հիւսիսկանոնի Տարեցոյց 1928, կց 205)։

Պ. Արաբեանի մաս 7-8 ստորին է զիք Յուստիան Կոստանուանի է իրի անդիսին Քրիստոսոսի յարգարի գրքերունին։

ԱՐԱԳՅԱՆ Ե. թիվի մասն է ի Սիմոնիկոսը 1860ին, ուսուցչուան է Յուզեթ Գուրնի մէջ 1882ին անցած է Միսիսիս Կոնստանտին Կոնստանտինովին 1889ին Կոնստանտինովին և 1893ին Կոնստանտինովին թիվական զգալական անցում։ 1892ին Կոնստանտինովին թիվական անցում է ի յետոյ կրկար ստորին Անտոնոս-Գրատաս կրկարագրի ընկերութեան մէջ գրադանուողով անուն մը ան Կոստանտինովին է յետոյ կրկար ստորին Անտոնոս-Գրատաս կրկարագրի ընկերութեան մէջ գրադանուողով անուն է 1922ին Քաղկէդ գրադանուողով Կոստանտինովին է Գաղղիցի մէջ 1932ին անցած է Վերնիկի և 1936ին մկնան է Քաղկէդ-Սիմոնի, ուր անով իր գրադանութեան մաս կը գրանուի։

ՅԱՐԻ Ե. ԱՐԱԳՅԱՆ

ԱՐԱԳՅԱՆ Յովսէպ Ա. գրադանի, մասն Գրատանի 1908 Օգ. 28ին, անդիսին Ազգ. Գրատանին մէջ նախնական ուսուցչուան անունի և ուր Քաղկէդի գրադանուողով կը մտնի 1889ին ընկերագրութեամբ կ'ընէ ու այլ և այլ անդիս անուցական գրադան կը գրուի և 1903ին Մարտնչական Անտոնուարանին մեծարանը կը մտնի 1906ին Գրատանի կը գրանուի իրի գրադանի մէջ գրադանուողով և 1908 Փետր. 14ին ան կը գրանուի (Հանուց. Օրացոյց 1912 կց 313)։

ԱՐԱԳՅԱՆ Յովսէպ. 1872ին յիշուուար Գրատանի անունուողով Գրատանի։

ԱՐԱԳՅԱՆ Ն. ՅԱՐԻ. Մ. Կոնստանտին Գրատանի մէջ է մէջ։

ԱՐԱԳՅԱՆ Պապա (1742—1835), անունի սոցիալականուողով, մասն Արաբեանի 1742ին, Յուսիսին Սիմոնի սոցիալական Գրատանի մէջ մը յիշուուողով իր անուցականի և ուր Քաղկէդի գրադանուողով կը գրուի և 1903ին Մարտնչական Անտոնուարանին մեծարանը կը մտնի 1906ին Գրատանի կը գրանուի իրի գրադանի մէջ գրադանուողով և 1908 Փետր. 14ին ան կը գրանուի (Հանուց. Օրացոյց 1912 կց 313)։

ԱՐԱԳՅԱՆ Յովսէպ. 1872ին յիշուուար Գրատանի անունուողով Գրատանի։

ԱՐԱԳՅԱՆ Պապա (1742—1835), անունի սոցիալականուողով, մասն Արաբեանի 1742ին, Յուսիսին Սիմոնի սոցիալական Գրատանի մէջ մը յիշուուողով իր անուցականի և ուր Քաղկէդի գրադանուողով կը գրուի և 1903ին Մարտնչական Անտոնուարանին մեծարանը կը մտնի 1906ին Գրատանի կը գրանուի իրի գրադանի մէջ գրադանուողով և 1908 Փետր. 14ին ան կը գրանուի (Հանուց. Օրացոյց 1912 կց 313)։

որ պարտաւե՛ղ էր զքա՛նք ստե՛ն ճշ, Երեմեան
 Քաղաքին էւրք է ճայք ստանալը Մով. Եւթա-
 րարութեան զանաւե՛ղ ան պաշտօնի էր կոչուի
 Շուրջ ժայռչի սեղանութեան որով, բայց զժ-
 ցու յարգիներեան անուայ ընթացքին՝ Զամիս
 եւք զորտարարպետ-Լաւրի այդ պաշտանն ու
 լքան է:

Գալուս Արարեան արեմաւ ճարագով պատե-
 անի ծերանի ճշն էր, իր խոսքը էր քննուելը
 ժշու. զպաշտանն է ուղարկիլ կրասայ իշն-
 ցիներն. մէջ, որովեան ինք ուղղակի էր և
 անայայ:

Եւթարարարով իր ճաշ՝ էրք ո՛ն է անբար-
 քին ճշ յանելը՝ առի՛կ իրիկուրնն առաջն էր
 խոսի իրեններեան— Եւթ զիշի ճաշ 5ին պե-
 տ ճաշով, անկողնի արեւից զի կնքեց. կե-
 ճա՛մ անաղարկնցեղ զիս. որովով Խառ-
 րա՛ն շանն ու իրաւ. որ արշնայ ճա՛մն կարի
 իւր առն իրեն. աղթքն է արեւութեան զիս
 խոսքի էր ճրթըրթաւ և անըզով ամեմալ-
 արքաները ճշ կրտեայ աննիւ՛ղ ճայքը 2Ե-
 րանքին՝ Կ՛աւանդ էրքին 95 արքիւն կառ-
 ցին մէջ, 1835ին: Քաղաւա՛ն է Օրթոքիւցի Նախ-
 ինն զերկզմանառանը (Քեղալի՛)՝ Յիւլ ա. Նաւ
 66—70):

ԱՐԱԳԱՐ կամ Արալլը 99. Մարտի, 12
 առն էւր ընտիկ ունիւր

ԱՐԱԳՈՍ և Արալլիւս:

ԱՐԱԳՆԱՂ պատմարի, որան զքան Վառ-
 ճաթիւն Լեւոյ Քիւրտարչն առնիկ ընայրն
 Քարցմանն է Առուստասար ճրք. Յիք Յով-
 աննեանն, (յնայ, եւ.) ճարան Ս. Յակոբայ
 է ապ. Երուսաղէ 1873ին.

ԱՐԱԳՈ կերս ճշ:

ԱՐԱՅԵԱՆԵԱՆՆՆ Եւնիկն ութթ. իմարարի ծնան
 է Կերին Անգլիոն 1857ին, Եւթեմանն ուսու-
 նորք իր մնչաւորչը աննիլ եւք լայրցիկի,
 Շթուպարիկ է Բարիկ ամաւարաններեան
 մէջ Կ՛աւանդ անտեսայթաւթիւն և պատու-
 թիւն և ամբարաւար անտեսայթա թրթի. Շեղ-
 լիթ անճամարկով աշխիտը էր զանայս Ա-
 րարեանեանց իրք առջարարի ընէ՛՛ Եթրե՛նն ա-
 ւսուսարք Յրանալի մէջ ՔՆ. զարանն էր Եր-
 կայքնէ. Բրթի. Շեղլիք Արարեանեանցին Կ՛ա-
 ռարարիկ Գեթմանիս Յայ և իր կրասարանով
 զիտանն աննչէրն իմարարի թիւնց ճարի:
 Արարեանեանց այս պատասարքի առաւարկութիւ-
 ճը էր Եթրէ՛ իր ազգին ու կայրենցին ճառ-
 յիւս անաղար Կովկաս զիրարանարով էր ճառ-
 անցի՛ն այն Յանճամարգիլն որ պաշտան ունիւր.

1883-5 Քաւարեաներանն առուստարիք պետ-
 անն Եւթրան ճրայ կառասուսով զիւղարնե-
 րան անտեսանն վիւնը, Իրեն վիւնեան էր
 Լաւրի է Արլի զաւանդը, ընտելութիւնը
 կաղաւա՛ն էր Լաւրի է Քաղաքի. Արարեան-
 եանց իր պաշտանիւնն առաջարկութեանց կից էր
 կրասարակ նաև երկու Լաւրի է և երկու առ-
 անքին ճայք ուսուստարութիւններ, ժիւս ըն-
 կերային Լաւրիւս ճա՛մն:

Նարի ճշ՝ խոսքը ճշ ճառագուտներու ուղար-
 քութեանը Եւթարիցն անտեսայթաւան և ա-
 ւսուսարանն զաղընթացներու կառասուսով թիւ-
 ճայրգարաններն: Կամար զիտութիւնները և
 թիւ՛ ճառագուտանն ուսուս առաւ կամար ա-
 նոնց՝ որ էր պատասառակին անտարանն առ-
 արկելին: Յնայ Քիւրտիլ Ներքեանն և Յով-
 անեան զարմարաններն մէջ Կ՛աւանդ պատ-
 ճաթիւն, և զանի ճշ առիլ եւք էր կրասար-
 ակն Արեւելեան Ազգիկի՛ն Կիւս պատուութիւնը
 (Սիլվաուս, Քիւրտիլիս. Միլաւաւք, Արարեանն,
 Քաղաւ. Բարիկն Իրան (Մարասաւ, Գար-
 կասաւ), աղաւա՛ն Քիւրտիլ 1891ին: Առնն ճշ
 Վ՛շալիկի Կ՛աւանդակի, բայց զպաշտարանն
 առարկութիւններով անտեսանարքիւն թիւն առաւ
 իւր գալ իր և Գր. Արարեանի միջի. էր Քաղա-
 Վ՛շալիք է 1889ին էր անի Վ՛Պարեւ ամալարի
 կրասարակն, որ այս չլինի աննէն Կեղեմ-
 անար զքանով աննչէր զարմու և իր յարէ՛ կա-
 ւարից ճա՛մնեանց յայնի զրոգնէր: որանն
 Կիւսալուս էր զարմարակն:

Արարեանեանց 12 առիկ զեկմարիւղ
 Վ՛Պարեւ, մե՛ն և արքարք աղնցութեան ճշ է
 զար զրու կայրանն կնեւքին և երթուսարք
 ունիւն ճրայ և առար մէջ էր կայրանս Վ՛Պարեւն
 և Արարեանեանցի արկէր:

Գրիգոր Արարեանի ընտեսանութեան և
 իշխան Կարիլին կայրանքներու կնեւաւճով
 Վ՛Պարեւի թանկարքներու թիւք 10000ն 600ն
 կիլիկ և Արարեանեանց էր արկար Վ՛Պարեւ
 Լեւոյ Քարցիւնեանցի Քաղաւ, որ 3 առիկ ևս կրա-
 սարակնց գալն:

Արարեանեանց 118ից անալն Կարալին զար-
 ճակնութիւնը էրք ուսուցիչ պաշտանարից
 Ներքեանն զարքիկ և իշխանիկ Եւթարեան մէջ.
 յալնիս յարեւմտ ընտելուով անու յնիւրն Լեւոյ
 առնն ճշ անպաշտան Յայ. յնայ Արարեանցի
 աղարչիկ զարմարանն առայ ուսուցի իւր կառ-
 պաւան ընդանիլ ու կրանկարաւ, բայց աշ-
 անանցիկ յարանակնց իր պաշտանը Արարեան
 առար գաւ ճշ Եւթարեանց վիւնը և ի չարի ճառ-

չև թմրի՝ կրանցութիւնը ետևս ուղեցին եւ 1913ին վաճառեցաւ իւր մեկնմիկը Փասաուուց Քաղաքի Քիմիկոս մէջ կառարակեցաւ (Մ. Բուկարեանի գաղափարներէն հալած Վեպէն եւ Արտուս 1936 էջ 170):

Արայանեան 1883ին Քիմիկոս մէջ կազմեցաւ Փարսեական մեծական գաղափարաբաններէն եւ յաջորդեալ իր 1886ին «Հոյի աղիւնաբերութիւնը եւ Հասարակութիւնը: Փարսեանեան է դեր. Բոյի «Երեմեական խառնուրդ, եւ այսմ 1876ին եւ Ն. Մատի «Հայ-վրացեական յարաբերութիւններ մասին անցեալում» գրելիքը այ 1898ին:

ԱՐԱՍՈՒՍ Ա. ՀԱՍԱՍ

ԱՐԱՍԱՍՄՈՒՐ անձանք զից Միւսեանց Հայրեր գրքի մէջ:

ԱՐԱՎԱՐՆԱՆ Կարան-Վարզան զգ. Արարտայ Հանսը զա. Բ մէջ, Կարտ արժեւորագրէ, ընտրիք՝ յայն:

ԱՐԱՅՆԱՍ, Արսեւն կամ Արիսես, Կն զգ. Միւսեանց Հայրեր գրքի. Եւնոք Արայի անուամբ, ըն. ուղարկի:

ԱՐԱՏԱՍՈՒՎ ԱՆՆԻ, կը գտնուի եւսման զիւցին մէջանց յարեւմտեանցիկ մէջ վրայ, Ի մասմէն հասուցեալում: Այս վանքը զիւցին իւր Մեծական Օրդիւնան գտնմիկն ժամանակեան վիճակիցի կը Տարապիւն երկն՝ յայն երբեքնից Եւրոպի իրիկ կարուստ եւ ընտրեալն անրան: Տարապիւն թէն ժամանակ կանցան ին վանքս ինկնիցնիցը, անկախ անուրի որտ որ զայր յայրման եւ կարեւորան տխուր վիճակի մէջ: Այս կնկնիցնիցնիցն զիւսուրը հասուցեալում է յարս արժեւորակ անանց վրայ, անի երկուս անուցաւում եւ ժամանակը ան է անք հայրերը: որոնց մէջ կան գաղարայիկ անուցնից: Անի Եւս ժամանակ՝ հոգեման զարեւոյ վիճակում, զից արժեւորակ սիւներով: Արիւնեան որտսի մտց կայ որոշանք անուցն մէջ 22Թ (1880) Քաղաքեւոյ զիւցնիցաւում արժեւորակութեամբ: որան մէջ կը Կանչին վանքս երբեք յարեւմտեանց Լայրայեան Եւրոպացի Օրդիւնաց կնկնիցեւոյ զանքի արժեւորակ զրան Կանչուր կայ Եւրոպացեան զանք գտնից Տիբուրտի՝ Միւսու զիւցն, եւ երկու հոգեւ կրկն արժեւորակութեամբ: Օրդիւնաց կնկնիցեւոյն Եւրոպացի կնկնիցեւոյն զանքեաներն եւ զրան զրուսեաները անիկ Եւրոպ արժեւորակ վիճակում են, որ կը անձանքն զանքան Եւրոպ իւսից, ուղարկեն, կնկնիցնիցն եւ այլն Կանչուր կնկնիցնիցեւոյ արժեւորակ եւ իւսարժեւորակն զրայ կան յաւանքն Քաղաք արժեւորակ

զրուսիւններ, յորոց մէջ կը յարեւոյ երեք կնկնիցնիցեւոյն անուցնիցը, որոնք են Ս. Միւսեան, Ս. Արտուսեանն եւ Ս. Կարապետ Կանչուր արժեւորակութեաները յին յարեւոյ ինքնութեան Քաղաքեւոյ, կանքն Քաղաքեւոյն Մայրաքիւն է Նի՛ (— 975) եւ Եւրոպացի՝ 1713: (Եւրոպիկան) «Բնակարանիկ», Կանչուան Հ. Արայանի «Միւսուցնեան էջ 141—5):

ԱՐԱՐ, Կն զգ. Միւսեանց Հայրեր գրքի մէջ: ԱՐԱՐԱՐ իւր անձ անուցնում:

ԱՐԱՐԱՐ արժեւորակ, այս կրտսեանց, այ. Ա. անուան 1920—1921: Գաղարայեւում անուցն՝ Լայի Մատրիկան:

ԱՐԱՐԱՐ, անկախ Լայրութիւն, (յարթութիւն) Տայ. Արայանցիկ 1920—1930: Արտուսեւոյ իւրայից՝ Արաւ Մեծականն:

ԱՐԱՐԱՐ Ա. Արարտայ

ԱՐԱՐԱՐ իւր անձ Արարտայ իւր

ԱՐԱՐԱՐ Ա. Կանչուր (Յ. Լայրատան)

ԱՐԱՐԱՐ, արայից՝ զարեւմտեան անուցնեան եւ յարեւմտեան յարթութիւնն այ. Քիմիկոս 1850—1861, իւրայից կրտսարակից Կարեւոյն զԷ. Կարեւորան:

ԱՐԱՐԱՐ, կրտսեան, յարեւմտեան, զարեւմտեան, յարեւմտեան եւ ուղարկի.— զարեւմտեան անուցնը Լայրայեւումն Արարտայ Ս. էջմեանից այ. էջմեանի 1868—1918:

ԱՐԱՐԱՐ զարայի անուցնեւորակն զարեւմտեան, ուղարկի, յարեւմտեան եւ անուցնեան յարթութիւնն Տայ. Կ. Կայն 1869—1872: Կարայից եւ Տէր՝ Մատրիկ Արարտայ:

ԱՐԱՐԱՐ, արայից Կարեւոյն եւ Քարեւոյն (Կարարտայ), այ. Կ. Կայն 1876: Կար. Ս. Արարտայն:

ԱՐԱՐԱՐ, Կարայից Կարեւոյն արայից, ուղարկի եւ ընթացիկութեան: Տայ. Կ. Կայն 1891—27: Կարայից կրտսարակից Փանակ Ս. Արարտայն Կար Երզնի կը կարայ, Կն Կարայից կը Մատրիկ Արարտայն Արարտայ:

ԱՐԱՐԱՐ, արթերթ, Լայ Մոսկ. Արարտայ Կարայիցն Տայ. Արարտայ 1925:

ԱՐԱՐԱՐ անուցնը արիւն Գաղարայից Լայրայեւումն Միւսեան: Տայ. Լեւոյնից 1926: Կարայից Կարայեւոյն 1927: Կարայից իւր Ա. Արարտայն:

ԱՐԱՐԱՐ կրտսեան կանչու, զրտսեան զն զարեւմտեան, զիւսեան: Տայ. Կարայից 1927: ԱՐԱՐԱՐ, արթերթ (Ս. Գ. Կարայեան) 1937: Կն Կարայից կրտսարակից Կարայից մէջ: Կարայից՝ Ե. Բ. 616:

ԱՐԱՐԱՐԱՐԱՐ Արարտայ զրայ. Կն Կարայից

զինեմ (Շիրակ) ժ.Ք. արքան առաջին անգամ
 զինեմ Բաղնիսի շրջանում Լազիստիանի կա-
 ռուսացիքի և զերթապետ Քանե Լազիստիանի շի-
 ռուսիանցի նայ կաթողիկոս, յայն կ'ընծայեմ զՆա-
 կար առնակերպ զԳԵՃ 1850ին՝ Քիջիկոմ ժԷ.
 (17 169) Արքան զ և ծախիս Արաբական Չ.
 Կանչուցայ տեսան Եղևնեան Ասորիկեան,
 և արքինչուսեմ կոչուցիմ իսրաւ:

Այս Արարատեան վարչապետն է Կեղեմակ
 զՍեկ զապաք իստեր կու յայն յայն զարգա-
 րանացի իրքին (Այլուսն՝ զՆերսէսն էր 109) Ա-
 րարատեան վարչապետ ժժժ զարգապետութիւն
 ցասմ է. Ալլոյ Տիւրանի զՆ. Կեղեմակեց ար-
 արատեան ժուսան առիթու էր ժժժ ցասմ է
 (այ. 1890ին) Արարատեան վրչ ժժժ է 1888-
 ին Քիջիկոմ ժԷ. (Մասնա 1888 թի. 79):

ԱՅՐԱՅՍՏԱՆ Ազիտեանը, զերթ Ազ. վրչ Ար-
 արատեան որով արքան Տարեան Քիջիկոմ ժԷ. որ
 յայն երկուսուց արքինն՝ 1876ին զինայ յայն
 կ'ընծայեմ Կանեայ զԳԵՃԻՆԻՆ. զԵրես. Քանե
 կամ ինչ իրաւարներն. (Ազիտեան քան),
 Տարեան թ. այ. ձեռարքի և Քանեանցի,
 1876, 45 է. Քանքի զանկանու այ. Տիգր
 1880 է 113, Պիւղապետ յայն յայն այ. այն
 1883, է 188 զՆիկի (Կանեանցի երգեր) 1885
 է 33, զԱյլուսիսիկ վարչապետն առաւ-
 նարանի (զաւստիան արաւիկ) այ. 1889 է 224.
 Կ'երթ այն այ վրչ 1889ին էր զանեանի
 կամ 1889ին. որովեան Մ. յին 1889 թի. 18ին
 է 12 էր զրէ այն զԳԵՃԻ կարարարութեան առ-
 թի. կամ զարարատեանին է 12 այն աշխատու-
 թիւն արարատեան է իր է 12 յայն յայն զԳ-
 զԵՃԻ. կեղեմակ և ինչու կ'արարարութիւնն
 զԳԵՃԻ կանեայ, որ ինչու երևան է,
 յայն յայն առաւ. ձեռարքի է երկ Կանչուցայ Կ-
 զիտեանցի կեղեմակը. (Ազիտեան՝ զՆեր Ման-
 կալիս 233):

ԱՐԱՅՍՏԱՆ ԱՅԻՆԱՅԻՆ. զԳԵՃԻՆԻՆԻՆ թերթ.
 Է. Ս. Գայնուցարութեան էրթիկոմի յիւն, կո-
 միտի արքան (Կարեան) Յգ. էրթիկոմի 1919.
 ձեռարքի Չ. Քանչուցայ:

ԱՐԱՅՍՏԱՆ ԱՅԻՆԱՅԻՆ և Արարատ
 ԱՐԱՅՍՏԱՆ Առաջի վարչապետ, աշխատու-
 թիւն արարատեան Եղևնեան զՆ. Տարարար-
 անի Այս երրորդ Արարատեանն այ զանու-
 կից է զԵրթիկոմն ու այնքան Քիջիկոմ ժԷ.
 յայն զինեան արաւիկ ժժժ կամ է, որան
 կանչուցարութիւն զԳԵՃԻՆԻՆԻՆ զԵրթիկոմն
 զանուստիկ թերթիցը. Առաջի զարք յայն
 զինայն է 1888ին կանեայ կանչուցայ Չիւսայ-

րու զինչիմ առան յարչուցից անկապա-
 ւանեան իստեան ժժժժ զարչուցի յայն յայն: Տար
 Առաջի վարչապետ Արարատեան... Տարե. թ
 իստիկոմն Ազիտեան, Առաւնեան և Արար-
 ատեան Ազիտեան Յր Կանչուցայ, ի յայն
 կանչուցայ կանչուցայ Առաջ զՆ. Յր Արարատեան
 կանչուցայ իր յայն թ Յիլիկ թ. այ. Կանչուցայ Կ-
 զիտեան Գարգի Լայն զինայն Ազիտեան
 Առաջ Չիւսայ Արարատեան 1858. 110 է:

Կանչուցայ արարատեան 1830 (17 256) զԳԵՃ
 ժախն արքան առն արարատեան և կանչու-
 թիւն կեղեմակ էր կ'ըն Արարատեան վարչա-
 պետը:

Կանչուցայ ժինայն Առաջ Ազիտեան իստի-
 րանեան իստեան յայն զինայն է Արարատեան
 վարչապետութեան կ'ընին 100 էրն զԳԵՃ. որ
 զինչուստի կ'ըն է Ս. Կանչուցայ զար-
 զիտեանցի կ'ըն զարչիս:

1859ին յայն կ'ընծայեմ զանուստ վարչ և
 արարատ զարք Տիւրան Եղևնեան առաջ զՆ.
 Մարարատեան իստիկոմն Կարարատեանցի

ԱՐԱՅՍՏԱՆ (ՆԱԿԻՄԻՅԻՆ) Կանչուցայ
 թ 15 Ազիկ, 1876, որան կարարատեան կամ է
 զարչուցայ առաջին զարչուցի կարչուցիս,
 իր անկապաւանեան արարատեան է 1877-՞, զԵր-
 անեան կանչուցի և կ'ընին կանչուցիսն այ՝
 1877ին Արարատեան Կանչուցայն Այլու-
 սիտեանին էր էր զրէ Ա. Արարատեան, Սիւս-
 զիտեան է-Ս Կանչուցայն արարատեանի՝ Ար-
 արատ Արարատեան, Կարեան Երթիկոմն Արար-
 ատեան, Եղևնեան Երթուցան և Արար-
 ատեանցիս: Արարատեանին զԳԵՃԻՆԻՆ
 կարարատեան էր Կ. Գայն զանուց զաւստի
 այն առան և արարատ արքինն, առաջ
 յայն կ'ընծայ իր Կ. Գայն է 12 առան ա-
 նուստի յայն էր զԳԵՃԻՆԻՆ զաւստ զա-
 նուց, որուցիցու անկաւ յայն զաւստի ա-
 զպ առան այն և Կանչուցայ Արարատեան է 12
 Քարարատեանին անուց իստիկոմն արարատեան
 առաջին վարչապետը. (Կանչուցայն էր 1257)

ԱՐԱՅՍՏԱՆ ԳՅՆԻՆ և Տարեան Կանչուցայն
 կ'ընչուցարութեան իրարան (ան):

ԱՐԱՅՍՏԱՆ ԱՐԱՅՍՏԱՆ Կարարատեան Տար-
 արատ է 1919ին, որան առաջինըն զԳԵՃ-
 արան կամ է Կարեան Կանչուցայն:

ԱՐԱՅՍՏԱՆ Առաւնեան Կարարատեանին
 որան կանչուցար առաւնեան ի կանչուցայն է
 Գ(երթ) Գ(արարատ) 1892ին և այնքան Քիջիկոմ
 (ժժ-25 է). Ս. արարատեան զԳԵՃԻՆԻՆ
 զԳԵՃԻՆԻՆ և Արարատեան Արարատեան կ'ընչուցար
 (Ազիտեան՝ զՆեր Մաս. 234):

ԱՐԱՐՍՏԱՆԻ Յովհաննէս Վարդանի թիպան
 գրած է որան Ք. ապրիլ կան է 1920ին Արե-
 ստանուարայր:

ԱՐԱՐՍՏԱՆԻ Սարգիս յարանի Կասարեանի
 գործիչ է զժողովու. ծնած է Նոյեմբ (Պոկոստ)-
 1884 Նոյեմ. 1ին, իր
 ծննդանան առաւել

առաջած է Նոյեմ. ան-
 յայն Լաւոյց իրանի
 վարժարանը, ապա առ-
 ստանան զարարային
 գրգռող: իր զննութիւ-
 նը առած է ազգայն
 վարժարան ժամանակ
 Կամար Քիլիկիոյ պե-
 տական հիմնադրանին
 ժէլ ու ապա ներքե-
 ան վարժարանին ժէլ
 առած է Կասարեանի
 նի զննութիւն Անցած
 է ժրճեմ և Կասարե-
 ան թիպան գիտա-

ԱՐԱՐՍՏԱՆԻ ՍԱՐԳԻՍ

Քեանց Կամարեանը՝ վրայուած է իրր գիտա-
 Քեանց առթիւ՝ ժամանակաւ թիւն անձնայի վ զ-
 ժրճարայր թիւնը:

Պաշտեմատարած է Նոյեմբային ընկերութեանց
 ժամ իրր անդին և Նոյեմբ արջիմարեանի
 ընկերութեան իարուրդ կողմ շնորհաւորած է
 ներկայացուցիչ, իրր զժողովու պետական թիւ-
 նից ընկերութեան ժամ:

1903 թուականին յարած է Լ. Յ. Պաշտեմա-
 Քեան և հինգնային կայսրաններու գրածուն
 ընթացքին անգլանցն է Նոյեմբ յիւնի թու-
 ճի կողմակիցայ յանձնարարութիւն, Լաւ-Քա-
 Քարանի կախեկան առն Նոյե յիւնից կող-
 մակիցառած ժողովրդական ինքնապաշտպանու-
 Քեան գործին ժէլ առանձնած է զեկամարի զնոր:

Շուրջ պատերազմի ընթացքին ժամանցած է
 կամարեան շարժան զեկամարութեան՝ Նոյե
 իրր ներք Յանձնարարութիւն ներկայացուցիչ Քեանի
 բանակին ու Կան աշխարհ Արարստեան բա-
 ճանին ժէլ հինգնային յառայի անցած: Այր
 բանակին նա ժամ է Կան Կանի Նախնային
 թիւնց առա կասարեանութեան կողմէ, իրր ժամ-
 նային կասարեան է Պաշտեմ Պաշտեմարայրե-
 անքերանի կամակին թացած պատերազմ. զի-
 ժրճան արարստեանութեան զարժարանի փոխ-
 անարին և զժրճիման բանի անարին: Այր գոր-
 ձարանը Անգլիականի ժէլ առանձին անցը կը
 գրաներ:

1917ի առաւանի յեղափոխութեան ընթացքին
 և անկէ թեոյ անկցած է անձնային անփոխ
 գործունեութեան ևայ զանազաններու և Լ. Յ.
 Պաշտեմարեանի կողմակիցարութեան գործին
 ժէլ Պաշտեմ յիւնից: Պաշտեմ ներսամարտին
 ժէլ Յասարեմի և Ա. Գրիգորեաններին նա զե-
 կամարած է ինքնապաշտպանութեան շարժաւոր:
 Պաշտեմ Կասարեանի զնորան, իրր Պա-
 ճարի Ապր. Արարստեան անգլիական է անգ-
 լիանի բանակը Պաշտեմ կասարեան գործի եւ
 Պարսկաստան երթալով յաւանած է Ջո. Յան-
 Քել-Էլի բանակը Պաշտեմ թիւնց 1918 Օգոստոս
 15ին, որան շնորհիւ Պաշտեմ կրցաւ իր ինքնա-
 պաշտպանութիւնը յարձակուիչ ժիւն Ապր. 15-
 Օգոստ է յարայ ներկայացուցիչ Պաշտեմ Ապր.
 Արարստեան՝ Քէլեանի ժէլ պարտի կասարե-
 անութեան և Պաշտեմի կասարեանութեան զն-
 արանառանց ժամ Խոյ Լաւոյցանի Կամարե-
 անի կասարեանութեան կողմէ, 1919ին Ելա-
 նակուած է Պարսկաստանի առանձին Նայ զե-
 անի թաց ժրճիմով վերադարձած է Լաւոյցանի
 Լաւոյցանի ժէլ յարգարար առանձնած է
 երկամար, անարարայրեկամարեան, պարե-
 նաարժան և վերջին կասարեանի յիւնիին
 ներքին գործերու նարարարութիւնները:

Լաւոյցանի իարկարայրանը ժամ անցած է
 Պոլիս, Քարի, Կանստ, կիլիկի Պոլիս և անկէ
 1922ին Պաշտեմ, որ զարչ կը զբարի իր ժամ-
 նայիմարութեան:

Արարստեան Կամարին գործերու ժէլ ժամ-
 նայած է ապա Կամարեաններու և աշխիւն-
 նայ ապա և կասարեանի թարչ Կանարեանե-
 անի ժամանակին ժէլ զանազան թիւնի կասար-
 ան է թագմարին բանակասութիւններ կասար-
 անիմարի և զարգարեան ներքերու զնոր զնոր
 յարձակուած արարստեանի առանձին:

Գրանի ժարչի ժէլ Արարստեան արխարայր-
 ան է Ակադամարարի անդիմարի, իրր թարչ-
 ան է Քարիին Անարստեմ, Ուրարայի Լաւ Ու-
 անարեանի Արարստեան արխարեանի և անարչ
 պարեանից: Պաշտեմ Արարստեանի Արխարայր-
 ան է Նախ արարստեաններ զանազան պարչերարթե-
 Քեան:

ԱՐԱՐՍՏԱՆԻ Սարգիս Գ. ժրճարան Արարստեան
 ընթացքին, գրած է Կամարեան թարչարարութեան
 ժր 213 էջով, ապա Ի Կասարեան 1885ին:

ԱՐԱՐՍՏ. կին զգ. Պաշտեմ զա. ժէլ:

ԱՐԱՐՍՏ. զգ. Արարստեան, 1890ին զեկն
 գրարչը 26 ժանի կասարեանին:

ԱՐԱՐՍՏ. զգ. զգ. զանարի Կասարեան:

կանք Արարչը զգին ճան, ճուայ գաւ. մէջ, առ Մարգարայ Ս. Սահեմեանի գանձին Քեմերէն էր. սակմանում Մեծն ներսով (Գ. զար):

ԱՐԱՐՇԱԿ, յետ էր իջուի Սահեմեան Առաջիկ դամբէն, էր կարծուի որ Բուռն գաւ. մէջ էր գանուի. Յուսարիմեան կարգը էր թագմութի զարգերով Լալառեան եկու. իր զարգերը առ յի. բան սարսուղ կեցք ճաներու բանին:

ԱՐԱՐՔ, կնն է երեւիք զգ. Վարդաբանի ճուայ գաւ. մէջ:

ԱՐԱՐԱՅՈՏ, էր իջուի Միւսեանց Բարց գաւ. մէջ:

ԱՐԱՐԻՍ կամ Արուսեակ, Կարեանց թայց առ. յարցարանի զգ. Նրնիակ գաւ. մէջ. ճայ եւ Կուսման ճուայ մէջ:

ԱՐԱՐԻՍԱՐԱՅՈՒՄ, կնն զգ. Միւսեանց Աղջ գաւ. մէջ:

ԱՐԱՐՍԱՅԿ և ԱՐԱՐԻՍ:

ԱՐԱՐԱՆ և Արարի

ԱՐԱՔՍ և Մուսիս

ԱՐԱՔՍ, պատկերազարդ Կեպէն, գրական և զեպարտաւանան (զեպանեան) խորացիր Կր. Կոստանի՛՛՛ Սիմոն Գուլարիմեանց, ապ. Գե. սեպարտ. 1837—1838:

ԱՐԱՔԱ, շարքաթերթ, ազգային գրական և զարգարան, խորացիր Վ. Շուկնի (Յու. Յու. Գրեմի), 1905—8 Փետր և 1907ին Եւս. Նարց Կոստանիման:

ԱՐԱՔԱ, շարքաթերթի շառ սեանք Գուլարի մէջ 1915ին խորացրեթեմա Լ. Կարիսի. Լայս սեանք 5 թիւ միայն:

ԱՐԱՔԱ, կիսամեայ սեմաթի թերթ, Տիւր և սեպէն՝ Ս. Ն. Մարտիման, ապ. Կուսմանց (Պիլլա) 1924—8:

ԱՐԱՔԱ, սեմաթի Կարթերթ, խորացիր՝ Արամ Սահեմեան, ապ. Ազգասուկչիտ. Ի սիւր. բան փոքրացիր, յետոյ մեծացիր. Լայս էր սեանք 1925ին Ի վեր. Լուսնն էր rue Mahmoud pacha el-Falaki, Alexandrie (Egypte):

ԱՐԱՔԱ Օրաթերթ, ապ. Մոքրա 1926—1930 (գունդգանակ) խորացրիմեր՝ Յ. Տէլլեան, Գ. Փիլիպպոսեան, միւր ճէ՛՛ Յ. Մարտեան, ապ. Օս. Միխայիլեան (Ն. Մասնակեան Բազմ. 1937 էք 204):

ԱՐԱՔԱ, գրացիտուի Թ. Լալառեանի (Նր. Կանի մէջ):

ԱՐԱՔԱՅԱՆ Աբիսն, ճոտագար զերտա. նուի Թ. Լալառեանի (Նրեան) մէջ:

ԱՐԱՔԱՅԱՆ Աբիսնակ, 1937ին Նրեանի մի. սին Գ. Մրցանակ էր շակի Կր. գրան սեմա. նակէր Թանկերաբանին Կուսար:

ԱՐԱՅԱ Լալառեան Կուսար (1612—1668 և ք. Գ.):

ԱՐՄՆՆԻՍ կամ Արմենա, բարեմարգրիտ Բարեւ Լալառ մէջ:

ԱՐՄՈՒՅ և Յարց:

ԱՐՄՈՒՅ և Կոնստան:

ԱՐԱՆԼԻՍՈՒՆ կնն զգ. Նարարչ Լալառ Ար. նայի գաւ. մէջ, զոր Յուսարիմեան կարգը ս. ճուր պարկազով պատկ. սարմ. թերց շրու. և մէջ զարգեր շրու.:

ԱՐԱՆՏԻՆ կամ Արցինի, կնն զգ. Վեպարտ. նեան, որան Կուսարտաբանակ էր Կուսարի Արիսն սիւր:

ԱՐԱՆՍԻՒՅ գրական. գիտական. Կուսարտ. նան թերթ, ապ. Քիթիս 1906 (1 Կուսար): Ներ. կր. Արեւսուկչի Փարկեան:

ԱՐԱՆՍՈՒՅՈՏ, միւս Միւսեան առարկի կնն գու. սանկերն Գուսար սեանք գրուան է Կան Կուսարեան Ալլի:

ԱՐԱՆՍՆՆ, կիսաշարքաթերթ, ապ. Վու. նա 1905 խորացիր՝ Տ. Կիմանեան. (Վերջին 17րդ թիւը Յուսարեան շառ սեանք է. էր զրն Ն. Գուսարեան):

ԱՐՄԱՆ և Աբալ:

ԱՐՄԻ, Կարեանց զգ. Արարտապ. Կուսարց գաւ. 1900ին 500 թանկի սեմեր:

ԱՐՄԻԱՆ Ս. ԱՆՍՈՒՆՍՅԱՆՆԻ Վանն սեմ. Ներ Յուսարեան սիւր ճուր:

ԱՐՄՆՈՏ, Արզնու, Արցիկու Արիսու. Երիսու. միւրի. Երեւանի Արիսու, յետ Առաջին Լալառի մէջ Կուսարի ճու. Կուսանեանի է թէ՛ կնն և թէ՛ Կր. զարմարեան մէջ. առարկի սեմ. նակեան յանկերն միւս կննայ Կուսարի. յալառ. նեան է և բարեւ. զարգարց միւս սեմերան է Կիման, որ Կրն սիւրանի զիւրակի մէջ Կերնի երկու երկք որան Կուսարի Կուսան Արար. տա սեմայ մէջ սեմակ Կան կնն կր. զար. Ների սարիտ մէջ որայ Կրայն սարգարտա. թիւնն և պատաւարտա. թիւնն Կարեան է:

Կարեան ճուր Կր. զանուի սիւր, զար. և սար. Կիմանիմեր Առարտաբանի յետ յիւր սեմ կնն կուսարտապ. յիւսանեան սեմակեր, և փոքրիկ զարմարի սիւր մէջ յարան էր զանուի մար. կան սարարտ, և էր կարեան որ զերկար. նակեանի կան յիւր Կարեան ճու. էր զննն կր. Կուսար. Կան կնն Կուսարի, սեմակեանի (Վեր. Լայս 310 էք):

ԱՐՄՆՈՒ (Argaeus) Փոքր Արայ սեմարարտ. յետ է. Կուս. մակերեան 3840 (կամ շառ Cooper 3993 մ.) բարեւարթեան սեմի:

Մեծահայր թի պատարակ և այսօր-
 նոցիկ Մարտի' անձաբ կեսօրին Լու-
 ռացի և աջից և Արդեան, և իր Այնթա-
 րաթից և՛ էլ իր խոյր անը ժամին և կ'ըս-
 քի կրօնաբան Լարս ին մ'է. սեպ սեպ ա-
 րու և խորացած են շրջակայ տարազ անուա-
 ւոյն զայր ծանրով գարգարած միջև ին
 անը գողտթը կնջ ժամիկ իր Խառանն թէ
 ոչը դարձն և խորաց ձայն ասնն Արզեան
 շարժանքին արեկեան կողմն իր դիտակ Գե-
 տառք, ին արժեւան կողմն՝ Ապխան Մաջը:

Արզեան Խառանայն արեկեան կողմըրը գե-
 թի գեւորս և յարգաւորս Էրբուս ուրարներ
 են, ծանուստանց Գարսաղն յայնց Արվու-
 սաջը Լուր-Քուտնէն, որանց կեսարահան
 գաշտըրը սուղիչ շնույ իր Ժաննն Աւլլան
 Ասըր իրուած կնիւննրան մէջը, և անի 10
 շրվմթը ժամն անայն գեաուկ մը կողմից:
 Պաշու Փարթիսն կ'անցի Գարսուս (Մելա)
 Մէլուս անուամբ, և 15 շրվմթը սուղիչ հոց
 իր թափ Քիւ-Քեղն. կամուրթին ժա Արե-
 ճիւր, որ անուարս կ'ընթանայ գեպի՝ և ի մով
 1000 շրվմթը (նիվան Արզեան՝ Պարսու-
 ւեանն մոզանի Յարևոյց 1934 կը 168. մ'ս Ասի-
 սակի յնդարանի անկարգին Արզայաննի
 Վայ Կեսարիանի):

ԱՊՊՊ Քարտաղայն վարժարան, — Էրվան
 զով. — Լայ Քարտաղանց յարտադի զով.
 Կեսարի մէլ. Կնաւան 1883ին՝ Նիթարան
 Կարտաղը Կարտաղն Քիթիկանի և այլ յարե-
 կեպի յարտաբաններս՝ Կարտարանն Կնա-
 վան Էրվ և Լայրարան Երուսղեան. (Արզ.
 Վայ Կեսարիան 1120):

ԱՊՊՊՊ, պաշտամոթիք ըմբարտիւր Լայրանից.
 Միտիան, Նի. Երզ. 1932. իր յարտաբանի
 Ռ Վասուս. մեղարանից 1937 կը 204):

ԱՊՊԼԻ, Կն ոչ. Գեղարտանի մէլ, իր Խ-
 Լայարտարանն Արջիկի:

ԱՊՊՆԱ կամ Արջիկն. Երբնն անուամի գե-
 ղազաղաց Արարտանց Երբուց Կն. այն ժա-
 րիկ ամբարանի զից Երբուց, Արարտանն Լա-
 րտարաջը, Մասթիւս Աւուրայի Մի Արջիկն
 կ'անուամի գեղա. անուարս մէլը գաւաւած գե-
 րան և զարդապարտանն Լամարս Գիւլս Ռ.
 գարնն, Կամարտարանն ծանուան Կանուարս և
 գաւ և իր շնարանի և անուր յերթի 603ին՝
 Սեփարտիկ պատերազմի ասնն՝ Սեփարտը շառ
 Կանուարտարանն իրջիկ և յարթանակ սուրբն
 յայտ և իրջիկ Գարթիկները յերթի զյայ յար-
 անկեան արեկեան և կարտարանի:

Ռինարդը գարու, Քարտաղանց ասանը
 Լայ Կանուարանիկ — 17*

Երբուսան Խառանուած միջը՝ Լու Արջիկան
 մեծ կանջը զարտարուած և Լուս կարդիտա-
 րան արտաը, և անից հոց գեթիկ շար մ'ը միջև
 Արջի զարտարուած ծանուան՝ Նիս Արջիկի-
 սայ կարուած և ժ. գարսն Ամանիկն Սարթի
 կիթ. իր թափ մէ Լու ինու.թիւննր զամ և,
 ուր և Քարուած և իր մ'արմիկն Ասըր զով որ-
 զին Քայիկ Ա. կիթ. (972-990). շառ Սանկա-

Արջիկան վանիկն անուարանիկ

Լու Արջիկայ (Ռ. Ք.) Վարդուցայ գաւա իր Կա-
 ղիտարանին ի Երբուց գա. ի, իրջիտարադի
 Արջիկայ, յարթ Արարտան ցաւայ, և Լայրա-
 տարանի Յաւան Ամանիկի՝ Լայուց զարտարանի,
 և ի ծիկն զից յնեայ զիսթարիկն կնիկեան զի-
 ժարանն կարտարանն, Խառանուարս արտաը-
 Լայրան իրջի կնիկեանց Կանուան Կարտարանի
 յնեայուցայ յարտարանից. և զարտարան մե-
 ծայարտան իրտարանայի անիւանից, և զարդ
 սարայ և արտարան, և անիւարուցայ արտարա-
 թիւմը Լայարտարայ յասուար անիւար: Այլ և
 գաւաւանուարս կամար յարմարի սուղիչ, զիթ-
 տարս... Լայրան անիւանի զարտարանն
 Լայրանց. Լայուց մեծ Կարտարանն Տրդուս
 կարուց այս Կարտարանի կարտարանն, Անուց մարթ
 կնիկեանն սուալ: Քայիկ կիթ. զարտարանից 900-
 Ին, իր թաղն կնիկեանց Կարտարանի կողմ,
 Իրն յասուար Կանուարանին մէլ, կարդիտա-
 րան արտարան ասն զիթարան զիթ և, Արջի-
 կու իր զանցանն ու զարտարաններով, զանի որ
 կնիկը ին իր, միայ անուամի կաւ. շառ Սան-
 քիւս Արջիկայ զանցի մէլ ասան և Կանու-
 արան անի կնիկեան ի Քարտարանի գաւաւ՝ իրտան
 Լայուց Արջիկան զանջը կարտարանն և կնի-
 կարան, միայն կարտարանին Կարտարան արն և
 արտարանիցման ին մարթ կանուան Քարտար և

Արտարանն զամ զարթ արտարանիցի կնի-
 կարտարանի կարտարանն և իր Կարտարանի ինու-
 արան Քարտարան ԵՎԱ (ու 1012) և ինուար ան-
 անուար... Փնարայի կաւիկայ կարտարանի: Գիւլս
 արտարանիցման Էրբն մէլ իր անուարան ան-

բազմ ջարդարանք, և սեպտեմբերյան եղերջը ամբողջ ուներսիններ: Կարծախոսարարներն և ոչ կեացը կը նշմարուի: (Եփրիկեան՝ «Ռուսներ», և Այնթապի «Մշակակն» հայտնում):

ԱՐԳՈՒՍԻ և Ազուլա:

ԱՐԳՈՒՍԻ կամ Արզամ. ամբարանները գրեզ Միսիսիայ Զուրաբի գտ. ի, ըստ և Արշակունի գրեզո կը կու Նապաստանակ Արզամ գրեզի: Միսիսիայից ժամանակ (ժժժժ ցարակ) 30 ասն ընտիր: անկը ԱՐԳՈՒՍ և Ազուլա:

ԱՐԳՈՒՍԱՐՍՈՒՍ. արժարթ, (Ն. Յ. Գալանդար-Քան) աք. Կ. Պոլիս (չարսանաթիվան անախա-ամարտի). խմբ. Ե. Միսիսիան, ապա Յ. Տ. Միսիսի:

ԱՐԳՈՒՍԱՆ Գարնդին (Սեփան), զերասան 1883—87 գառափառ:

ԱՐԳՈՒՍՈՒՍԱՆ ՉԱՏԱՆ, ղարսամարթ, աք-գալան, ցրտան, և զարգալան Ս. Գ. Անյու-հան փառախոթանա: աք. Գասան 1919—20:

ԱՐԳՈՒՍՈՒՍԻ կամ Արսուպուլի կն Նաուսա՝ Արզաման գտ. մէջ, Արշակունի գառնի ժամ, փորսանում 1840ին՝ Լոս Անջելեսի:

ԱՐԳՈՒՍԱՆ և Անյու:

ԱՐԳՈՒՍՈՒՍ, Լաչարեան գրեզ Նարեկ գտ. ի, Մշոյ արեկաչափախոթարար, ըն. 100 անաթրև անկի էին 1900ին:

ԱՐԳՈՒՍ, ղարսամարթ, յայտ անան և Երզնկա 1909—1911ին:

ԱՏԻՆՆԻ զգ. Մշոյ, 100 ասն ընտիր անկը: ԱՏԻՆԻ կամ Արշիկ. ղարզամարթ Լաչարեանի զգ. Երզնկի մէջ, Լաւրեոյ, ցանկէմար. ըն. 1900-ին 2700, ղարզամ ևն Կարնէն ու Կարնէն Անիի կրկն Սուլէն զգեղնիկ կնկեղնիկներ մին ժամ՝ Ս. Գրիգոր, խալան, փառարար Քիւրաթով, ան-տրև և և զմրէմէջ միման: Միս կնկեղնիկ Ս. Յարսիվան, այս կա անտրև Անիի վարդարայ Լաւուհարան մը: Արզի Արզիկի ան՝ ԱՐԳՈՒՍ ան-ուն ասոն:

ԱՐԳՈՒՍ ՈՒՊԱՆԱՆ. Լաչարեանի զգ. Գուգարաց Զար-տար (Տիգրանու զնան) գտ. մէջ, Քահփէն՝ (1900)ին 192 ղարնան 25 ասն:

ԱՐԳՈՒՍԱՐՍՈՒՍԱՆ ԿՈՌԳՈՒՍԱՆԱ, «Որջան Լաչարեանից, Կուրաչարարայի ղով Կարնու-Քան (Անյուս Քիւրթի), Ապա և Նախարարից Անաս Միսիսիան, վարչութան ղով Արզամուր Կու. կարզմիկարթիվան. Տպ. Անիվան 1931-1936 Ս. Ս. Կարնուան, յայտ Յա՛վ. Յարսիվան:

ԱՐԳՈՒՍ կամ Արզակուն, զգ. Քալար. 60 աս-նայ կար և անկը կնկը մը Ս. Միսու անախար. ժամ և Ս. Քա՛վաս անկան կնկեղնիկ մը:

ԱՐԳՈՒՍԱՐԻ Իշխան կամ փառախոթ Լաչար (317-284 Ն. յ. Ք.):

ԱՐԳՈՒՍԻ. զգ. Կնուսուարց և Նախուար, Գու-գարաց Նաչիք գտ. ի Օնան զգ. ժամ, ըն. 180, ցրեզի արանը փակաւս Միլիէ-դիւլ (Միլիէ-Քանդ) կար և Յա՛վան Օնանի կնկը այս ցրե-ղին ժամ կնկեղնիկ մը յինն ու կնկը և: Կնուսու-ար կնկարար Արզուին կրկն վերսու կնկը է: ո՛չ կուրան անի, ո՛չ կնուսուար. միայն կրն-փակու մ'անի կարմիր կրկնին անխի կա գան ևս և Յա՛վան Օնանու ղարզարարը Արզուի գրեզը միչս կառավարը ևն Օնանի անիին շառուկեղնիկը: արդէ մի՛մայ Միլիէ, միայն Քու-լանար տիպար ղարձակը ևն Յնկեղնիկը ղարզամ ևն Արզուին, արան յայտ Լաուսի-նիքներ և Լաուս-Քուրանարը կը կուրակն: (Եփրիկեան՝ «Ռուսներ» 1900ին, Կարուն Խալա-կունի կնկարկն Ա. 103—4 և այլն):

ԱՐԳՈՒՍԻՆ զգառար Լաչարաց ղարզ Լաու-կուն ևն գտ. ի Քուրթարի կունկեղնիկ մէջ, Նարեկ գտ. ի կնկարարը, Քարզալին շատ պարսար է ղարզմար Նարեկ գտար. արան վրայ կուրան և զգեղնիկ ղարթ և մ'ախար կամար մը:

Արզուին 1900ին անկը ժամ 1400 ասն ևն ընտիր Քիւր 6000 և կ'անկեղն Ա՛նէնէն ղար-ժամիկ էին Լաչարը՝ կրկն Լաւարաթիվանց (Լաւարաթիվան և կարթիկ) ղարնան: Կարթիկէ Լաչար 6000 և անկը էին, արան կր-նիկ անկին կնկարար: Անիկ Լաուսուար ղար կնկեղնիկները, Ս. Անասանանին. Պարս-Պարսու, Գրիգոր Լաւարաթիկ և Ս. Յայ. Գրիգոր ու-սուհարան կը կուրակ Մի՛ճարգարցիկ մէջ, ուր կը կանուի Մայր կնկեղնիկ: Միս կնկեղ-նիկեան ժամ ոչ կարնի ղարզարը: Լաւարա-թիվան Լաչար 1900ին 250 ասն էին և Ս. Ան-ասանանայ անախար կնկեղնիկ մը և ղարզ ու-ն'ին: (Եփրիկեան՝ «Ռուսներ» 1899. կն 392—395 և այլն):

ԱՐԳՈՒՍԻՆ, ցառու անի Յ Լաչարեանի գրեզը: Յաննա Կուրան. Սարկի, Մանանիլու, Փիլի-կար և Օրոտակը:

ԱՐԳՈՒՍԱՆ. զգ. Գուգարաց Քանց գտ. մէջ: ԱՐՍԱՆ ճրանայ (1891—1931) (Գուգարեան Ն.) կնկարն ժամ 1891ին Արսուպուլի մէջ, միկը-ցին Ննայջը ուղան էր գնէջը արևնար պառ-տանի՝ Մրանց ղարզարան ցրտեղանին վը-րայ կը սրախարտի կնկարիվան, Լաւարաթ մարց ղարզանին, անկեղն ուր մարջ ըստ է ինն վրազում — և Նախար մարտար: ան-թալ կնկեղնու արդան և՛ մ'արս անկեղն ասոն:

յամ է առջև նրա արտասուցմանը։ Սակման
ցրտանի սնդրանիստ աստիճանն էր յանիստ
Սրտանց Պարոյ զնորարարական գործարարներ,
ևս պատանդաբար զնորք անհանկուտ էր ընդ. նր
գիտելի Պարնն և կնիմայ կնարուս։

Դու զք Սգիտանու կանգնել և Գանկրիկ Գա
յուսանան գործարար-

նին ճէլ էր զաստիս-
ւ. Գաստիսայմէն եւս
Գերմանիա կ'երթայս.
Երթանիստ էր և ն
ասան է, նր զրէ Փ.
Ստուսար (կեսով եւ
Արտիս 1933 ել 72)
նկրչեաճը ցանի զք
դարչ ընկերարնե-
րու. զարան Պար-
թիկան սպիւնէն, նր-
նայսու զարարանե-
րու ըստի կարգաւա-
թիւնը Լուսնացան է
զնէ այլ զա զրէիկ
դասուսանեարնէրար,

Պաննեանին

ար էր նկարչական գիտելի էր յարանիստ աս-
տիստի զպպրտան և գործուստ։

Ան աստուկան էր նեասի զրանու. թէն
զարչարանում ըստց ցանի զք յարչ նշխարու-
թիւններով, յարչ զնկանկարներով էր ճաս-
նակցի Քարդիկ Անիստիկուս զարտանկրտին
(1926ին և 1927ին), սկսն նրիթ ընարան է ա-
ստուկայնու ա նկրան, կարչի տիպարներ. իրենց
ժՔարչարն գրեթեով, իրենց ինքնուստուսի ար-
արչարարութեամբ կնկարանայտ, իրեն էր ձեան
արար սակի ցան աստուկան զք գաստներ. ա-
րանցի յարգանկներ էր նկատուին՝ Լայ դաս-
ուսար, կոմիստակն յարչար. Արտիկի ծաղիկը,
Պաննեանին և այլն։

Արտան ճէլ կրթնն ինքնաճառանցման պա-
նկան էր թրթարու արտագան յար ճը. որն էր
էր ծրէին պարչ, ժամիս, անյուստուսու տարեր
էր ճաստեր անցնի ծրիկը, զէթ նկարչները նր-
տիկն կարչներէն, ըստց ստու գնաց, կարսոց
արչից, զնա յսան էր զերթին ըստը, զերթին և-
րանցրա։

Ճարտասարչ նկարիչը՝ որ ննթանայ էր սիրտի
և թըքերու կուստուսութեանց, 1931ի Գնկանե-
րնիկ ճնասու Քարդիկ Եստիկն կուստուսանցն
ճէլ։

ԱՐԳԱՆ Այն, էր իրար Ք. Արտանիկն, Գոր-
նից Արտիկանց գրի ճէլ։

ԱՐԳԱՆԻՍ և Արտիկանու։

ԱՐԳ և Պրնուլ (Ս. Լայստանի ճէլ)։

ԱՐԳ. պարան կուստուսանի զարչար-
ան արթիկիթ, իրարչիկը կուստուսակի ծր-
ուանց Արտիկան, յար սեան է Քարչ 1915ին՝
ժիարչ 1—57 թիւ Լայստարագուան է նաև Անկ
յուսարն 1—6։

ԱՐԳ, զարան-գրտական անարչիկը (այս
երչարարութիւթի) իրարչիկը՝ Սիմոն Յակոբան
1922ին այ. կնիմու (թիւ 1—12), 1923ին՝ Գոր-
նի (թ. 1—11), 1924ին կրիկն կնիմու (թիւ 1—16)

ԱՐԳ, սկիսի յարթարթիթ, այ Մարտի 11
1933—3 իր. Տարթ Արչիկան։

ԱՐԳԱՆ անկրչու աստուկան և արտու-
սանի յարթարթիթ իրարչիկը՝ Մ. Ը. Քար-
անկան, այ. Գ. Գայն 1880։

ԱՐԳԱՆ, յարթարթիթ, պարչիկն և զարչ-
արան, իրարչիկը՝ Լ(արի) Նիկնան, այ. Անիկի
Սիթի կնու Լայստըն (Մարտուս Լուսնեղեր)։

ԱՐԳԱՆԻՍԱՐԳԱՆ, յար Տարնի գրի, Տարնի
սարարը որան ծրայ էր ցանիստ Աստուկայ
կամ Լայստու կանցը։

ԱՐԳԻԿԱՄ, զրիկիկ Կարչիկը։

ԱՐԳԻԿԱՄ. էր իրար Ստուկայ ճէլ։

ԱՐԳԻԿ, զք կամ թայ Արտու, սակ Ս. Լայ-
ստարի ճնասու ճը. ընկրչից՝ կայ էրն

ԱՐԳԻԿ՝ ն՝ Արտու (զք Արտու), որան
յրիկարչը էր ցանուկն ճն արարչիկը. որ
300 ասն կայ ընկրչի կար։

ԱՐԳԻԿ, զք. Ստուկայ Արարչիկը զնկրչի-
1900ին սակի 100 ասն ընկրչի էր կարնիստ
թէ կայն է Արարչիկը ճէլ իրարան Արարչի զն-
րչի նա։

ԱՐԳԻԿ՝ ԱՐԳ, կուստուկն զրիկն ճա, որ
էր կուստի նաև Արարչու Կարանի արթիկիկու-
ստուկան տրար կու էր Անն Լանի ստան
կանկրչն ներխայ կայ Լն կարիկուստներն կր-
արար Արարչի կարիկուստ էր։

ԱՐԳԱՆԻՍ կամ Արարչիկ, (ու կնիկից) զն-
կայ Ստուկայ Գարարչիկը կամ սակի Ստու
գա. Կ. սակի կարարանի զրիկը (Արտու) Ար-
տուկան էր 76)։

ԱՐԳԱՆ կամ Յարնիկ, զք. էր իրար Աստուկայ
պատիկն (ԻԱ) Արարչուսան գա. ճէլ. Կար-
րիկ ճա. որ արչն պատմիկն որմ սակիկ էր
Արարչիկն ճէլ ճնան էր թիւ. զարան սնդր-
ները՝ Մարտուսանցն աստուսար Մարչիկ կայ.։

ԱՐԳԱՆ կամ Յարնիկ, զք. Ստուկայ զաստուկան,
թն, 1000ն սակի կից Ս. Աստուկանիկն զար-
արչն։

ԱՐՅԻ, պրոֆէսոր, ազգային, գրական և շարժապետ շառ սեռան 1907ին (ապր 1935 թ. էջ շարունակով)։ խմբագիր 1907—5 Ս. Օսեան երբ Գանթի էջ ապուլը, 1916—1924 Ազգայնագրիկ էջ փոխադրով 1916—20 խմբ. Վանա Քէլեան, 1922ին պարսկամիտերի Մամկոմար Ազատական Գաղափարական Եղբայրներ շրջանակին, 1922—27 տնօրէն խմբագրապետ՝ Յովհաննէս Յամբարեան։ 1924ին կրկին Գանթի էջ փոխադրուի ներկայիս Արեւի խմբագիրն է Յովհաննէս Գաղափար։

ԱՐՅԻ, սեռաբարձական, գրական լրագրիչ, (շարաք էջ տեղում) շառ սեռան Ազգայնագրապար 1914ին, խմբագիր Կոտայրովի Չերչ Արեւիկան։

ԱՐՅԻ, պրոֆան, Կոտայրովական և շարժապետական պրոֆէսի խմբագիր՝ Ս. Քաղնիկեան ապա Արամ Առաքելեան, շառ էջ տնօրէն Քաղնիկ էլէ 1916—1919 իրի շարունակով Քան Փարտիզի էլէին շրջաններուն Հ.Յ. Դաշնակցութեան թերթ, խմբագիր Ս. Մառաշտեանեան, ապա Միման Յամբարեան։

ԱՐՅԻ, պրոֆան պատմական, պատմիչապար յանդուստ Քաղնի Կոտայրովական Կամանուն թերթին 1916ին շառ սեռան են թիւ 1—58, խմբ. Արամ Առաքելեան։

ԱՐՅԻԱՎ, գիմնական պարբերակներ, խմբ. Տեղան Մանուկեան, շառ սեռան Պարի 1861ին։

ԱՐՅԻԻՎԱՆՍ Կամ Արեւանեան, թղ. Աղաթ գութ էլէ, շառ Յովհաննապար Մովսէս Արեւանցի և Քաղնիկէ Լուսառեղապար ապա շարժապետ էլէ Կամանուսան էլ Կամարի։

Օտարազգի Լուսնակները Քարկանդուղիս Մեծի Լայոս, Արկանդուղի և Արկանդուղի էլ կոչին շարժապետ։ Իսկ Մովսէս Արեւանցի ընտանաւ Տիրապար պատմիչի պատմութեան էլէ Արքանան։ Յե՛ս Ռաւր։

ԱՐՅԻԵԱՆ Արքար, արտանայ, Եղեապար, 1881ին գրան է Պատմութեան Եղեապար կամ Արքարապետ երկու Կոտայր, ընդ աւելը 420 էլ։ Շարունակը 1895 զգիւս. 17ին Լայոս Կոտայրի միջոցին ապանան են։ (Հանդիս Անտարայ 1928 թ. 9—10 էջ 453)։

ԱՐՅԻԵԱՆ Արամ, բժիշկ, փնայ Մասթիս Պարտիզանի († 1902)։ (Ալպ. շարժապետապար էջ 2193)։

ԱՐՅԻԵԱՆԻ Բաղմուտեղալ Վարդարեան, կիճուստ Բարեկ էլէ 1856ին Պարտիզ Վրդ. Ալիշապետի, Լ. Սարգիս Վրդ. Քաղնիկեանի և Լ. Արքարեան Դաշնակցանի Կանգնեալ ապ 1858ին Լայոսկանի կոչակցուս։

ԱՐՅԻԵԱՆԻ Քաղնիկ, կիճուստ Ի. Կ. Պարի 1863ին. կիճուստեր են ապա շարժապետ Կարապետեանը՝ Մանուկ Եղեապար, Արապետի և Շարժապետի, Անիկեան Ծառայեալեան, Քրեանց Էն։

Արեւելեան Քաղնիկ Միտրիկէր էլ արմէ միջին 1876 ներկայացուի ապալ Պարի Եղապար Կոտայրի (Քաղնիկեան Կոտայրապետի և Ք Արեւելեան Քաղնիկի արտանայութեան մասին՝ տե՛ս Պարս Կոչ. Լիւսնակեանցի Յարեապար 1927 էլ 170—205. գրան Լայոս Առաքել)։

ԱՐՅԻԵԱՆԻ Ռաքանց, արքան 1895ին Լայոսկան շարժապետ Պարս արքարի մէլ, ապ կոտայրապետին Կոտայրի Լայոսկան ապաւանտ արքար։

ԱՐՅԻԵԱՆԻ Տեղեալեան Միտրիկէ, Կոտայրապետ Պարս մէլ, արան կիճուստներ են Եղապար Քաղնիկեան († 1888) և Յամբար Արքար։ Ապա շառ արքարեան և Կոտայրութեան արքարապար էլ Լայոսկան մարմինը իրքար Իր Կոտայրից Կոտայրից, Կոտայրութեան արքարիցները։ (Ալպ. շարժապետ 2184)։

ԱՐՅԻԵԱՆԻ Պար (կիճուստ) արքար արքարականական խմբագիր-տնօրէն Մ. Գ. Տէրտիկեան, ապ Պարի 1890—1893։

ԱՐՅԻԵԱՆԻ ԼՆՎԻԵՆ ԿՐԿՎՐ. ապ Պարի-Քար 1863—1865։

ԱՐՅԻԵԱՆԻ ՄԱՄՈՒԼ, ազգային, գրական և շարժապետական արքարի, խմբագիր տնօրէն Մասթիս Մամկոմարեան. 1871—1901. իտայ Լայոսկան Մամկոմարեան, 1901—1921. 1894ին կիճուստ, 1903ին շարաքարներ, 1908ին Կամանուն, 1919—1921 արքարներ (տե՛ս Դաշնակ)։

ԱՐՅԻԵԱՆԻ ՎԱՍԻՔ տե՛ս Պարիկարայոս։

ԱՐՅԻԵԱՆԻ ՔՐԿ արքարներ, շառ սեռան 1873ին՝ Ի. Կ. Պարի շարունակութեան Փոլ Արեւելեանի շարժապետ Կ. Արքելեանցեան, Քաղնից Արքար Եղապարից մասին 263 թիւ շառ սեռան են Արեւելի և Արեւիկ։

ԱՐՅԻԵԱՆԻ Կոտայր Կիճուստ, ապ Պարի 1855—6. խմբագիր տնօրէն՝ Մանուկ Յամբար. Շարունակութեան տե՛ս Արեւելեան։

ԱՐՅԻԵԱՆԻ արքարներ ազգային, խմբագրապետ Քրեանց Քէլեան (1854—94)։ Սկսան է շառ տնօրէն 1884ին 1907ին խմբ. Տեղ. Ս. Քաղնիկեան. 1911ին՝ խմբ. Սրբանց Օսեան. 1913ին Արեւելապար Անիկեան. Պարսապար, Վրդարեան և Քաղնիկեան տնօրէններով շառ էլ տնօրէն ներկայիս (1938) Եղապար Արեւելեան։

ԱՐՅԻԵԱՆԻ. ազգային ապաւանտական արքար և

Յիսելը 1922 թ զերկրը Քուրթթայնն Առանկայով
Օսթրիայն Կառաւանեցաւ:

Հառնի է Յ D. Beaumont, Marseille.

ԱՔՐՆ. Կն գաւառ Ազնիւնց Կաւակի, զգր-
ուած է Կան Արնի և Ազնի սասրիները զրած են
Արեւանի, Արզանի, Արզան և այլն: Աստու-
արանի որով զառ Մ. Երզնկացոյ՝ Եւրասիան
գաւառային պարզ և կը սրբի գաւառս: Քաճառ
Արեւանի կը կամարի որ Արեւանեանց Կախիքն
ընտանաւորը Կա կառ շրջայ. և Արզանիքը
կառ Արեւանիք Սա. Աստիկ գաւառս մէջ
Ազրու զապաք ՏԷ կը լինի:

Արզն աստմանակից է Տարսարեանի Եւթ և
Ազրուանիք գաւառներս. այժմ կը կառ
կարգան Երկրը լիւսային է, ընտելի՞ լայ և
զարգ. գաւառ ունի Եւրզան սնուածք սա-
տչարանով զիւր ՏԷ որ կը կառուի Քէ լինի
Կն Արզն զապաք սերջ: Արզնի Կայ ընտելի-
կարը կարգի էն և զա՞ն:

ԱՔՐՆ. Կն և զգիւտար զապաք Ազնիւնց Կա-
մանակ գաւառի մէջ, Գրքը և սերջ սնայա-
սնակը կարգան սնուածք կը կամարի:

ԱՔՐՆ. Կամ Արնի, ի Օսանի ընտելածարը Կա
զառ Կարանով զիւր: 1900ին 120 ասն սալապքի
ընտելի ունի, կը գաւառի Կառայք զա՞ն մէջ,
սալապքից Սառայլու կը կառն զիւրս: Լինա ու-
սման զարիւղիկները և սուսերս ուկարանիքը
զիւր, են այս զիւրի սնցանիքն. Կան Կն կին-
զիւրս ՏԷ ուկարանիքը: Կերպմանասան մէջ
գաւառն խաչարարեալ սրանկարս: Քանց Եւ-
թի Քաւարանիքը կը զերարեթն ՏԷ զարս
ժն. զարս կիտակ զրուած Եւրզնի ՏԷ իշխա-
կարանի ՏԷ մէջ կը իշխի զիւրս սնուածք Ար-
ման ընտելիք ընտելանակ Աստիկին Եւ իր-
զիս մառ կայ իս այլիք իշխուած Կառային
Կար ՏԷ, որ զառ և իսր ընտելու զառային
ունի: (Սերանանց Մ. Արեւ. Կերպմանակն 223-
230. Է Ալիսանի՝ Այրուտան 388):

ԱՔՐՆԱԼԵՍ Ն. Երկար:

ԱՔՐՈՒՅԱՆ Ալիսան (ու՛հա՛ն) ընկի Կեառայնի
Յնա՞մ 1874ին, սայանիս Քայս Կերպմանակի,
Կանի Կերթայ մեղանկան Եւրասիայ սրարներ
շինար Տանիք զարդարանք սայանեալս ինայ
Քուրթթայ գաւառայով սայանուած է որ զիւրզիւ-
թիւք այս սրարները զարմակի:

Յանկարն Էրզնկան մըն էր: 1895 թ Քայ Ալիք
չալին մէջ կարեար զեր կառարան էր: 1896ին
Եւթ Էրանակ սնցան է: (Ալիսանի 1935 թ. 3-4
էջ 30):

Կահ Ազրուան 1898ին Ամերիկա կը մեկնի

ընկերեալս պիգամով. զապաք զապաքիլա-
յով կը կարմարեալ Ամերիկայի Եւրասիայիքը
և ըսն Կիւնայիք ՎՅՐԱՅ Վերապաքմայա-
թիւն: Քիչ Եւթ Ե-
զիլառս Կերթայ զա-
նի ՏԷ զարկիւնար,
Կառայով սնուածքով
Կերպար կամար Կե-
թիլառ սնցանի Էր-
զնկան ընտելանակն
Եւթ Արզանային
Կերթայով Կարս և ու
Հայերս կը զիմէ կա-
ռայեալեան Կառայ-
անիս, և սնուածք
կը սասարին, Կակի
սնցան Եւրասիան կամ
Կակի սնցանեալեան
Ազրուան Կանայ
էր. Քուրթթայ ընտել-
լուսիքան շեր սնու-
ցան, միայն կամար կը
սնուէր: Ազրուան սրկառայեալեան իր կամ
թին ուսմը զիւր կը Ամերիկա, Երզնկայի մէջ
իր շարք Կառայիքով իրկարն Կառան ունի,
շեր Կերթան Քէ՛ սնուած մէջ մառ իր զիմ կը
գաւառի և զապաքայք շեր կերթայ սնուածք և
միայն կառայեալեան շեր կերթայ Քանք կարգ-
նի 1908ին Կարանի իշխարս: Քանք սնու-
ածք էր այժմ ուս մը կերպարանիկ. իր կան-
անք Ազրուանի կամարս: Քանք (Ալիսան
Կան՝ սնայ Կեառայն 2134-40):

ԱՔՐՈՒՅԱՆ ԱԼԻՍԱՆ

ԱՔՐՈՒՅԱՆ Հայկանի (Օսանի) Կերջ Կ-
արսը Ազրուանի Արզանի, Յնա՞մ Կեառայն
Կանառ ընտելանի զառս: 1893 Վեառայն Կեր-
պարս: Քանք Կանքանի Կանքան և զանի ՏԷ Կանքան-
կաներս զար իւր սնցան և սալապքային խալմը
ՏԷ կարգիկով Կերթիլառ սնցան է Քուրթթայ
զարգիւքն սնուածք կառայիկով իր կառային զի-
ւանեալեան և կարթեալեան կամար Սաս-
նակեան ՏԷ զա՞ն շրջայով՝ կը Կերթայարն ու
Աստուայ կը սարսի և 15 սարսան զիւրս
Կայ սայանեալեան կը զառարարս: Օսան
պարս սրկառայիկով կըր Կառարսի Քուրթթայ-
նի՛ Կանայ, ըսնակ սանկանքիքն Կանակ՝
Երկարս կը կանի: Քիչ ՏԷ կառարարակն Եւթ
ԱՔՐՆԱՅ կը մեկնի Կարն կերկր Եւրասիան կամար,
Կարք մառ Կանակ՝ կը մեկնի Եւթ Կանայ
մէջ:

ԱՔՐՈՒՅԱՆ Յովնան, ընկի Յնա՞մ Կերթ

1951ին Խառնաճ թանձ Կարանի Անդրկինոն Կոլմեր, որով շրջանապարս էլան 1908ին Լեւոնան և Չէքուրթի Անդրկինոն Քոչի. Լամայ-տարանին, շրջանապարս էլան 1912ին Կարան և Կանյանի, Առասուրդ և Կոլմերի ձեռք Գրիգ և Կոչի սղոււնի վերջ Անդրկին Լամայ-տարան և Վարա- և շարանքին յարախ (Մարկաուան «Յուուդիլ ՉԷ»).

ԱՐՐՈՒՄԵՆ ԵՅԿԸ.

ԱՐՐՈՒՄԵՆ Սարգիս և Արզան

ԱՐՐՈՒՄԵՆ Մկրտիչ թիշի, Ենոն Քոչի. գարա(Պոչի) 1867ին, Կարանիան առաճը սուսպա ձեռնարարի

Մարց ցար ժարանին ձեռք յուայ յարանի Բոչիկան Լամայտարանը, որով ընթացապարս ցլույժ վերջ գար ձեռնարարի ձեռք Բոչիկանից որ գար որ յուայ Բարիչ Կիրոյ առաճը կատարելագործիւս Լամայ Պոչի գարա և իրի յարանի ժանկարանի-Բոչիկան թիշիական Կ'ձեռ, կր գարանի 1926, 20 Մարտին 5000 սղիւթ թիշիկան գարանից և Ժանկարանը Ազգային Լիանցանիցին կառիկ էր (Կարանեան Ար. Կոչի Յար. և Քոչիկ ձեռ. Յար. 1926 ձեռնարարի)։

ԱՐՐՈՒՄԵՆ Աւանի Են. կարան ղեկավարն որայանիայ ՔՓ. գարան, Քարան և Յեռի ղեկի ղերիցանապարս (Ը Անարայ 1930 կր 613).

ԱՐՐՈՒՄԵՆՍԵՆ Իրոււց թիշի Ենոն և 1895 Երեւորբ 15ին Երզնկան Կարանիան կրթութեան ղեկավարն Երջիկան գարարանի ձեռք սուսպայ Են 1909ին Կ'ձեռի Պոչի՝ որ կր յարանի Քարան Լեւոնկինոն Միտիարանից գարար 1912ին շրջանապարս՝ կր ձեռի Լեւոնկ, յարանիկան Լամայ կր առաճը Մարա-Ուրա-Րիկան գարարանին ձեռք 1915ին յարարութեան Կ'առարան Երջ յարան ընթացք և իրի Քարանար սան կրգարարի կր Ենոն Լամայ և Պոչիլ թիշիկան Լամայտարանին որայանիայցին 1930ին կր սղարարանի Լամ. և յարար սարին կր սուսպայ կր թիշիկան զգարանից, առարարանի Ենոն ինք ձեռնարար ՍԴԷՆ գարա թիշիկութեան (յարանիան ը-

գարանի առաճարարութեան ձեռք, որան ձեռք Ենոնից որայանիան ղեկավար սղարարի ձեռք կր ինքարարան Լամայ յարանի ղեկարարանի յարարից, զիշիկանից սղարար յարարարանից (Լամայ ղեկարարանի աղարարան- Կարանիան ձեռք կատարարան և Ենոն առարան Ենոնից սղարարանից ձեռք ձեռք Կարանից կրգլ. իշիկան Են Խարիկի ձեռքիան Կարարարանի ձեռք յարարար Կ. Կարանից կրգլ.)

Քեռ յարարից ղեկարարութեան Կ'արարանի Խառնարարանի Ենոնից ձեռք.

1922ին Կ'առարանի Կրիկի Լամի Սեւականի Են, և այ Քարանեան Ի վեր կր Լամայտարանի Կարանի Մարան գարարին ձեռք.

Ռ. Ա. Արզանեան ձեռք և արե Ենոնից Լամայտարանիցին որ սղարան և թիշիկ սղարարին ղեկարար Կարանի Քլ. Կարանի սուսպարարանի և Քլ. Մարանի Լամայտարանիցին Կարանից և Են. Ե. ԱՐՐՈՒՄԵՆՍԵՆ կրգարարանի Մարա-

Կարանեան Կարանից սղարան Կարանից ղեկարարից Երջիկան և Քլ. Լամայ և Քլ. Կարանից ձեռքից ձեռք. Կր Լամայ և Dott. Med. Y. M. Arzumian 'la Ciasco del Maino 16, Milano (ITAL A).

ԱՐՐՈՒՄԵՆՍԵՆ-ՍԵՆՈՒՄԵՆ Կրիկի Լամի, առաճարար Կարանի. Ենոն Ենոնիան, Արզանարարարի (Կարանիան) Լամայ Կարանի կր Ենոնի Են կր սղարարանի Քիշիկանիցարանից սղարարից կր սղարարանի Քարանից ձեռք 1916ին, սղարարի ղեկարար Օրի Սեւականի Են՝ որան աղարարից կր ղեկարար յարար սղարար.

Աղարար գարանի-Քարան ընթացքին կր ղեկի ղեկարար Ենոն Են ձեռք կարգ և յարարից ղեկարարանից՝ Սղարար. Արզան, Սեւական և Քարանիան, Մարա-Ուրա-Րիկանիան, Արզանիան, Ենոնիան. Ենոնիան, Սեւականից Աղարանի և այլ.

Կրիկի Լամի Կարանի և ձեռնարարից ղեկին

ժրջի՝ Օթի Սեանճեանն էր, ապառաչեալ զեր-
 ան, զոր ճաշ ինչե անկէ հրեացոցը Լուս-
 փն Տէլ, 1920ի զարեան, 9. Գոյոց Տէլ, Սե-
 փն այս զերանոցը կ'արտի աբաւանայեալ սե-
 ին Տէլ էր Տէն ազգեցեալ թեմա՝ որով հերթա-
 լաւ է սերը անքնն և զեա այսոր կէ ճանախ
 սերը աբաւանո յապարկեին Տէլ որպէս յայտ-
 ար թարսու որով սեմեթաբար է և Տէն՝ սե-
 ինո իրաբանայեալ թիւր անցելոյ սերը, որով
 կէ որսորտի սերայ զարանքին էր աբաւանին և
 քանային ոյսոր յախարաթեանները՝ թէ՛ Քու-
 ստեանային և թէ՛ Գրեթեան (dramatique և hy-
 ristique) սեթարիք:

Օթի Սեանճեան ճաշին զիմ յայտն հարեա
 սեփն Լիւտի Սեանճեան յնքամ ՏՐ կ'իշտ էր
 ապառաչեան ինչպէս անանց կ'ըսէին: Նրանքին
 Տէլ զուտ արեալս ըլլաւ: յայտն Տէնը զե-
 անցը որ սերը սեփնային և իւր նպատակն աս
 փարսեր Նրանք անոր էր, որով անոր բնու-
 թեան ստան էր զիմ ճաշով ՏՐ՝ որ զերջեղի
 ու արտաքսու էր:

Ռթան ոյլ էր Օ. Սեանճեան Տեփն Լիւտի
 ի սեթ արեաւանին, շնորհաբար անոր արտ-
 ճաթիք աբաւանին, ապառաչի երգի ոյլը ճաւ կէ
 Թար էր նոյնը Տէլ և իր ճաշին ևնայն զյու-
 ղաւ ճաւ էր նա և առաւան երգի կ'արտերով,
 զոր կէ յոյնք Տէն զարեալքով արեան՝ յու-
 թիւրարեան կ'արեալքներու և ճանախեան նա-
 ղապարկեալ Տէլ: Գնչարեաւանայն յարեալ-
 ներու սեփնայնու կ'արեալքն և սեփնայն ազ-
 զեալքեան մայ արկն նէ վեան էր Տիւտի էր
 ճաւոր, և 1918ին էր որ կէ ճաշի Թեփիտի և
 քանայեանցը: ուր ևնայնու երգի զիւտար և
 Տիւտեան առաջապաւ Լեւիտկի-ի զարեալքա-
 զին:

Այս յիտնին արեան սեթ էր անչեղի
 ևնայն էր ճաշին, ու նէ առաւելապաւ ևնայնի
 ճախարակեալքեալք և առաւելապաւ արե-
 արեան կ'արաւանին արեաւան, իւր արա ճաւի
 ՏՐ կ'արեաւանը թեմ: արեա արեալքնուց նա և
 առ ճաւարկն Տէլ զարտաբար և ճախարակի
 էր արեաւանայն սեփնոյ առաջին ճաւորեան:

... Տեփն Սեանճեան յարախարակայն Տիւ
 թիւ ճաւորի երգին ևնայնու և ճեղս յունչով
 Տիւտ, ոյլ սեփնայն ևնայն առաւելապաւ սեփն-
 թիւ անչեղի ու կայտաւ ներարալքին անչեղի յե-
 սայ կ'արեալքն ազգի Կրեմլոյս՝ կ'արեալքան
 վեան ու զարեան զերեւ իւրայնեան:

Անոր անոր էր որ 1920ին Քարէ յնայն, ուր
 զարալքեալ կ'արալքի զարեալքի կ'արեալքան

առաւան ու իր ճաշը: անչեղայն որպէս ան-
 չի ևնայնուց Լիւտի Կրեմլն ճաւոր արեալք
 իւրայնուց ևնայն սեթ, որ զարտաբար կ'արեալք
 է ևնայն և երգի թրթաբար: Թարեան:

Ու սեփն Սեանճեան Քարէ ճաւոր ևն
 ճաւոր: 1921ին ուր
 յալքարեալքեալ արա-
 քայնով էր ճաւանար
 զարեալքալքը՝ առաւ
 իր կ'արալքեալք ար-
 ան ճաւորն կ'ար-
 արեալքը «Cavalleria
 Rusticana»-ով՝ Սե-
 թեանին զերին Տէլ:

Առաջին ճաւորն էր
 սեփն Ուրալքան
 թեմ ճաւոր և ճաւոր
 ինչպէս էր վերայն յոյս
 քնն անոր ան և թ,
 արեալքն ինչի կ'արեալք
 Լամի առաջին ճաւոր
 զարեալքն Cascof կ'ար-
 էր: Վարեալքի
 իւրաթիւրայնի Տէլ
 կ'արալքի էր արեաւանայնու կ'արեալքալքը՝ կայ
 կ'արեալքն Լիւտի Սեանճեան որ առաւ ապարքը
 էր ապառաչեան և իր աննայնուց կ'արեալքին, կ'ար-
 զեղով յոյսի, որովան, Տիւտարկն յոյսի և զե-
 րալքան ևնայնու կ'արեալք, և Տիւտի յոյսի սե-
 փնին կ'արալքեալքեալք և իտիան ինչայնու-
 զարեալքեալք: (La Tribuna, Roma):

Տեփն Լիւտի Սեանճեան

Ու այս ճաւոր ճաւոր վերայն ազգի զիմ կ'արեալք
 ապարկեալք Լամին սեթու կայնին էր ճաւորին
 նէ ոյլին սեփնայնով էր զարեալքեալք, յայն
 կ'արեալք և թեմարա թեմ կ'արեալքին: ինչպէ-
 ան իւրայնուց յարեալքեալք՝ կ'արեալք անչեղա-
 կան ինչպէս:

Շաւ արար զիմ ըլլար թեմն յայն ուր
 թարալքերն ու զարալքերը ուր կ'արեալք նէ մե-
 փն ար, իր կ'արալքն ևնայնուց ևնայնուց զարեալք-
 զին է մէկն ազգի՝ Վեանին, Քարէ, Միլան,
 Ռեմին, Լամ, Նարչի, Քար, Քառաւա կայն:
 իւրայնուց զար Զարեալքի, Ներթու, Գեր-
 մանի, Քարի՝ կ'արալքեալք (opera) և կ'ար-
 անչեղեալքն Տէլ:

Գերար ևնայնուց կ'արեալք զար կ'արեալք է՝ նե:
 Մանն (Մարեան), Կերեալքն (Կարեալք), Անար-
 Եանն (Ներթու), Քարէ և Տեփն Քերթիւ-
 ղ (Փարեալք), Մերթիւթի (Քարեալք), Ճաւոր
 Կայն), Քարեալքի Քարեալքեալք, Քարեալք
 Ներթ և կ'արեալքն Մար (Մարեալք) կ'արեալք:

«Պարկապետ» հրատարակիչ ընկերակազմի նախագահը կր խոստովանեց որոշեց մեջ գալու կը ցարկ հիկիմ Սևուսեանի ձայնիմ սեփան ու արուսեանի կառուցարարիմ:

Տիկիմ Սևուսեան 1905Ե Պարիս քաղաքի շուր, ուր եղեց Արևիկի արանի մեջ ի ներկայութեան նայ ի սուս բարձրաստիման կիտեռ:

Տիկիմ Սևուսեան կիմ է Տի. Ն. Արզումանեանի ի կր բնակի Միլանի կարկը (Պարիս):

ԱՐՔՈՒՄԱՆՆԱՆՆ Արշիկ և Արզուման Արշիկ:

ԱՐՔՈՒՄԱՆՆԱՆՆ Սուրբ. 1905ԵԻ Գուկրիկի մէջ կառուարման է էջիլեկի պատու. Քիւնց Ա. Վիգը:

ԱՐՔՈՒՄԱՆՆԱՆՆ ՕՅՆԻԿ 1908 Լայնիթիթիմի քաղաքի սպարան մը քաղաք Պարս մէջ է յառու. քան քրքր ու Քիթիթի կառուարմից Սեան է 1880Ե, (Քիւնցիկ) «Տիկ ու Նառ» էջ 126—5):

ԱՐՔՈՒՆ և Արզի:

ԱՐՔՈՒՆԻ քան Դու; Արզիկ. Զուգարիկի կայ սպար:

ԱՐՔՈՒՄԱՆ քան Երզրակ, քգ. Պարթիթի, 30 ու, կայ 100 ու. Ժամեանիման բնակիլ. էջ Կ. Ա. Առուսեանիմ:

ԱՐՔՈՒՄՆ և Կարիմ:

ԱՐՔՈՒՄՆ և Արուսեայ:

ԱՐ ՕՂԻ, քգ. Տիգրանիթիթի, Սարս քգի Ժա, մ սակ կայ ունիլ:

ԱՐԷՆԱՆ Գ. թշխարեռ, ուսուցչարկա Օրեանի կամայարմանի թշխարան կրիլ:

ԱՐԷՐԻՆՈՒՆՆ ՍԵՆԱՆՆԱՆՆԱՆՆ:

ԱՐԷՆ, Արուս քան Արուս, Արուսից սարթի զուսակիթիմ մի, մեռու Ժառար Քրքարեան, կարթիմ կեռեռեայ զից քրիլըք ունի նախա. Պարթի, Վարսի, Վարսի Արե, Լեմ. քարս, («Սուսեի» մեջ 1906 թ. 4—5 կայ ուսուսանարարիմ մը Արե զար. մայիմ):

ԱՐԷՆ, Արուս քան Լեմ. թարս. կարթիմ քգ. Վրարիկայ կամեանի զուսակի մէջ, Արշիկի քանիթի Ժա, թ. 220, քիթարարան են միթիմայ ութ ունիթի Պարթի զիլըն: Գիլըն էիլընիթի ԶԻԸ (—1270) Քառիթիմի արեարար. Քիլընի վիթարեայ որ ուղ սակն կառուարան է:

ԱՐԷՊՈՍԻՆ և Արշիլիմա:

ԱՐԷՏ և Արթ:

ԱՐԷԿՆԱՆ Արեանի (ՏԱՏԻԳ), սպար. մեան Սարս, 1913Ե կառուարման է «Նարար ու մէջ մայիլ» քրթ մը, որ կը պարուսակի Քրքրիկ Քիթիթիմանի և կարթի զրաթիլեթի: (Պարուսեան «Սարս» 545):

ԱՐԷԿՆԱՆ Սուրբանի (ՍԱՂՆԱԳԹ), սպար. մեան

Սարս, կան է սակարթիմ պաշտեռայ, սարարար. Քիլըն ուսիլ թիթիմ Լուիլ մեան: (Պարուսեան «Սարս» 543):

ԱՐԷԿՆԱՆ Սարսիլիմ (ՎՃԱՄԻԹ), սպար. մե. Սարս 1870Ե, Կուսակի Պարս Պիթարիման զարթարանի մէջ, Քիլընիթի ուսուսեռ կամար Քարիկ կ'ըթարս: Սակ յայլ զիթարուսեռ: 1913Ե կը մեանի Լայնիթի մէջ: (Պարուսեան «Սարս» 547):

ԱՐԷԿՆԱՆ Սոփիմեռու Լուսեթ, սպար. մե. Սարս 1830Եման Քառիթիլեթիմ: Կր զուսակիթի քրթիլ քարթի ուղ սպար կան նա Արթիլա յարիլ 50 սարթի: (Պարուսեան «Սարս» 542):

ԱՐԷԿՆԱՆ Նառ, (ՄԱԿՍՈՒՅԹ), սպար. մեան Սարս, կարթիթար. Քիլըն միա կըսարթիթիմ զի սուս է Ս. Քառուսեան Մանիկից քարսըք 25 սարթ մեան է: (Պար. «Սարս» 545):

ԱՐԷԿՆԱՆ Օֆիս (ԵԼՆԱՆԻ), սպար. մե. Սարս: կարթիթար. Քիլըն սուս է Ս. Քառուսեան Մանիկից զարթարանի մէջ: 1915Ե կը սարարարի և յուս Լայնիթի մէջ կը մեանի ու կը Քարիկ Տարթ. Այթարեանի պարուսեռի մէջ: (Պարուսեան «Սարս» 543):

ԱՐԷԿՆԱՆ Կարթիլի 3 քիլ Օրթիլի մէջ, կրթըք կը կարթի Արթիլիկի Մեան Փարթ, կարթիլի կարուսակիցը Քարարիլիթի ունի Ս. Առուսեանի կիլընիթի: Աարթիլի ունի 1900Ի 1200 թիլիլի կրթարար. 650, որոնց Պարսի Զիլընի քիլընից քարթիմ են Օրթարթ կը կրթարթ Արթիլիկի կար, թ. 600, Լեմ. թիթիմանի կրթարարիցը:

ԱՐԷԿՆԱՆ, կի քգ. Միլեայ Մարկ քա. թ:

ԱՐԷԿՆԱՆ, կի քիլ Միլեայ Մարկ քա. թ:

ԱՐԹԻԿԱՊԱՆ քան Արթիլի Վարս, զարս և սակն՝ Նարթիլի և Մարարիլի մէջեայ:

ԱՐԹԻԿ քան Արթիլի (ան'ս), Ս. Լարսուսեանի յիլեանիթի մի. որ մա 50000 թիլիլի ունի: Կիլընի է Արթիլի, Արարանի յանիլի զարս քար. խարարիման սուս մը, Լեմ. թիթիմանի Ժա կրթի ժամ Լեմ. թիթիմանի, կրթարարիցը զի կը կարուս Արս ունի է Արթիլի Տարթի զարուսեռ, որ կը յարարարանի մեան յարթի զարս (Պարուսեան «Նարսուսեանի Արարարարարիլիմ» էջ 113):

ԱՐԹԻԿ, կի քիլ Միլեայ Քարթ քա. թ:

ԱՐԹԻԿՆԱՆ ԱՊԱՆ, զիլընարթ. մեան էջիլընի Զարարիլի քիլըն, կ'ըթարթիլեթի զիլարարան է Քարս և յարթիմանի Արթիլիման Քարթ. զար. խարթի, Արար յարս սարթի յարթի արարան է Արթի. Լի. զիլընարթի մէջ, կրթ արարիլեթի 1905Ե կ'անիլի Պարսի Ա. Ա. Ե. և զիլընար.

Վրացական արժանի գրուածք. սեպ ղէջ գանձով ինչպատասխանեմ եւ զերազանց զրինեամ. Մըջը-ժան գրուած նկարն-րա թիւն էր 1000:

Գ. Արթիւնեան՝ որ ղէջ գանձ ասորի առաջ նկատուէլ զԸԻԻ կազմակերպուած նկարչական մըջըման ղէջ պշկեմաւ, շքանշան շահեմ էր, զիբէրա այ շքանշան մը (մեւըմ) շահեցաւ զպարտի Գեղարեւոտայի Լիվէ ն: (Ը Պոլսակ 1937 թ. 8 195):

ԱԲՈՒՆԹԻՆ. ազգաւ եւ անձեմեւ եւրոթերթ. այ. Պաւլուս-Ալքիս 1930:

ԱՐԹՆՆԱՆ ԻԶԱՄԻ

ԱԲՈՒՆԹԻՆԱՆ ՄԱՄՈՒՆ. սլաւոթմաթիթիս որ-գան Անկր. Բան. Գաւ. Լաչիսի. Զեպեր-Ի, Ս. Դ. Լնչ. Գաւառայեան թիւն, Տոյ. Պաւլուս-Ալքիս 1922:

ԱԲՈՒՆԹԻՆ ռ. Արեւիկին:

ԱԲԻ, անտեսայ անգիլաուս. Ը Մ. Ը. Մ. Ի. Մաւ-ժանիս շրջանի այ. Պալքի 1926. սրտանա-տը Թ. Գ. Աթաւառեան:

ԱԲԱՆԸ Ա. բանաստեղծ թեկուտի մէջ ան՝ ՅԱՆՆԻՍԻԱՆԻՐ

ԱԲԱՄԱՐԻՐ արթիթիթ (Ը. Թ. Դաշնակցութեան) այ. Գ. Պալքի 1918. Խմբ. Ե. Միսաքեան, Թ. Ը. Միսաքեան (Եւրոպական թիւն Վեպառաւարտի):

ԱԲԻԿԻ, Կիլիկիայ մէջ գանձուած Արեպին գիւղը եւ ղանձը՝ այսին՝ այ ղէ կարտի:

ԱԲԻԿԻԻ կամ Արալի: յն Միսաքեան այլաթրի մըրակ եւ Եւրոպականիթ գաւառակերտ մէջ անց:

ԱԲԻԿԻԻ, ալլապըրտեմ գիւղ կամտեան յե-րան մաս:

ԱԲԻԳՈՒ Ց. Կալապիթ գաւառիսայ առմէն զըն-ուորակ ասանիթ:

ԱԲԻՄԱՆՅՈՍ յն եւ զնն մաւրաթին Կիլիկիայ մէջ:

ԱԲԻՍԱԲԱՆԸ Յիթրան Բ. Ի. որակ (85—88 Ն. զ. Գ.) Լամբարիցայ կազմ նապաղակիցի զրայ Իշեան ղէ գրուած:

ԱԲԻՍՈՒ. ազգանշարտ, որան զմ գաւառակե-ցաւ 325ԻՆ՝ նիկիայ Յիթիթրակմ Ս. Իսաղմը:

ԱԲԻՍ Ը. Պալքս վրչ. Արեւանի Կաթնպիթիկ Լա-րայ կըթրաբանութեան մէջ կապուած գիթը գրա-ւորներն ղին է՝ յր մասուցան ծանաթութեան-նրով մըթ գաւառանիթ մաղմաւրպին:

Մեան Ը Լալից 1889 Թաւուսը 25Ին Լախ-նական կիթրաթիւնը անգարտի Լայ Կաթնպիթիկ Կաթնպիթրանի մէջ ասանիթ կաթ 1502Ին Պալք-ի կիթրայ եւ ղէ մանկ Սէն Կաթն Կաթնական զարեմանցը, որ ղէ ասանիթ յր երկրորդական ասանիթ, ասանիթով զիթիթական զառն-թացը: Առաջնական դաւանանքով ղէ զիթու-գանիթ յր Ինչպաւալքը Տարի մը զիթ 1910Ին կիթրայ ղմմար. ան Կաթնպիթ գառնիթացի ղէ Լեանի եւ Կաթնպիթ կիթիցական ասանիթ:

1912Ին ղէ ասանիթ Գէլաթի կիթիցական Կաթնպիթիւնը: Գառնիթովն կաթ ղէ Լեանի ապըրտին կեանքի մէջ, յր միջաւախ գարնա-նկութեանը յարթ խաւերան զաւառութեան ու Կաթնպիթիւնը ղէ զարեմ:

Տարաբան արեթեան Կառնիթան զարեմ ղէ Կաթնպիթ. Ապըրտին Միսաթեան Կիթիցական ղնչ. Գառնալար կիթրաթ, Կառնալարութեան մաս զարեմ ապըրտին զարեթը Լալից ու աթարեմ զիթարեթը կայ թիթերեթը ղէ Կառն-ըն եւ Կառնակնիթ կազմելով իրեն յնալարեթ ղէ զրեմ:

1919—20Ին երկու անգամ ղէ շրթի կիթիկիայ զանշան կազմը, ապըրտ ցիմենթեր կիթիկ զիթանական Կառնալարութեան մաս, 1920Ին ղէ անտեանի Կառնալար զարեթ Լեանի Բարիթը, ղէ շրթի Կիթիկական, Դաւաթի եւ Առաքելոս 1922Ին Կի-թիկիայ զարալակին Գէլաթի ղէ զիթարանայ կիթիկ եւ ապըրտեթ զարեմանութեան ղէ Կաթն-պիթ. մըթար ասնի զարան Ը Կաթնական Կիթու-անի զիթին Կաթն-թիւնը մասալարաթի-ով զարեմ. Կառնալար-ութեան, Ս. Կաթն-ըն Ը. Բ. Ը. Միսաթեան եւ ալլա ապըրտերեթ ասանիթան Կառնակնի-թը: ղէ կիթիկ Լայ Կաթ. Արթալքը, ան 400 արթիթ դառնալարիթով:

ԱԲԻՍ Ը. ՊՈՂՈՍ ՎՊԻ

1929Ին Պալք Լա-մաթի շրթիթայ զԸ ապըրտի մը զանշան արթանցը ան ղէ զի-թարեթ եւ որ ղէ անի միթիկ 1933—4 1929: ԱԲԻՍ Ը. ՊՈՂՈՍ ՎՊԻ յն Մարայի Լալիցին Թանիթրաթիթին մէջ ղէ Կաթնպիթ, Կառնալար-ութեան զանշարեթ: Կայ այլ Թանիթրաթիթը, ասով ղէ յարեթ իրեն ասին մաղմաւրպին Կա-

առիշու ապարիչ ճշ. 150000 ջր. ՃԵԲ հոյ ճշ զնելով ստանց շակ էլ ճանաչուի Այսոյ ուր Քաղաքաւ յիշմիս ակնին յարմարոց Քաղաքին մին է Ժողովարդը եր սեմական մի- Լոյնկով էլ կերտ իրնց սուկերը: Իրիս ու- րան ջաղաց ճշ՝ ակի եր զարցնելն ու կնիչ- քնիչը: (Չարպղեան՝ Արամանայ պակս առ- ցոյց 1935):

ԱՐԻՍՏՆԵՆ Անու Ե. Լալաւանի յուսուարու- քեան զարմար, 1937ին շարկուցեալով պու- անի կ'ՅՈՒՐ

ԱՐԻՍՏԻՔՈՒՆՍ, որի Լեւից կրովզու սրճախ, Լուսաշիւքոց կողմ Փոքր Լալայ վրայ իշխան էր կարգով Գրեանով 55 Քառակնի:

ԱՐԻՍՏԱՆԿՍ Ա. Ս. Պարմի կՊ. որի Գրիգոր Լուսուարի, մեծ է Կուսուարին Կուսարն 264ին Դեռ երթուարոց՝ Կախարական կեանքի կեան- քուս աշտիւրանով Նիկիտաւոս կեանքին: Գրիգոր Լուսուարի եր Լալաւանը յերտու- անայ պարկոց, ակնի շատեաց 319ին Արուսուաց Մանգուկովի պարսպուց յարանց Տրգատայ ՔԼ Լուսուարի կեանքի մէջ երկու որի ակնի Քաղաքային կամուխ Լալաւանը էր յերտին, այդ ՔառնԱրիստակէ Կախարանս կեանքուրսի, սցնական կարգուելով եր ար. 325ին Կուսարյան ակնիւով Արիստակէ Նիկիտ քնաց Նիկոս 22- արու ստանին Տիգրեարական ժողովի, որ ժամարանց Արիստի գեմ Արիստակէ որ սպէն Լորդ կնիցանութեան Կարպանական զարծիք էր վարել՝ անոր ժաւնե եաց կաթայիկու շնորան- ց 325ին և 7 արի կաթայիկուսութեւը վարել յետս Նաւասահեան Տարրոց Լալայ Ար- քիզարյու իշխանին, սպանուելով՝ եր Մարկոց զուտուց աշխեան կ'Գրիգոր Արիստակէ Կար- պանոց Քիլ ակնի վանքին մէջ Քաղեցին: Լայ կնիցեցին էլ ակն Ս. Գրիգորի սրպոց ու Քուսան Կեռ Յարն ակույ մէջ:

ԱՐԻՍՏԱՆԿՍ Բ. կՊ. Գրիգոր Մանուկի կաթ- արիկո՝ յարսեմով ստանին վարնի կաթայիկու- սական պուսանը՝ 1655ին իրնց սցնական շնորսի Արիստակէ վրչ. շ. զոր յետս 1658ին իրիս ու- Քուսակից կաթայիկու սեց: Երկու սարի վերջ 1690ին զմտութեան ծայեցու կրկու կաթայիկու- ներու մէջ. Արիստակէ ակնի զարուր զանու- րով ինչ վարնի կաթայիկուսութեւը: Այդ միջոցն ակն Սարգիս վրչ. Լուսուարյայ Ալէ զարկուով՝ Դովզովիչեան, սպանով Յանկուի զարստան, սպարիտ անոր կամուսու կաթայիկու ըլլայ: Ար- Քուսարյայ կաթայիկուց Ջուգարիս 1651ին էլ- միտին երթուով կաթայիկուսական զակն վու-

րնց ՔԼ՝ Գրիգոր և ՔԼ Արիստակէ և ինչ վու- րնից կաթայիկուսութեւը իրնց սցնական ակնու- րով վերստինայ Սարգիս վրչ. շ. 1652ին Գրիգոր և Արիստակէ Կարպանեան և Ջուգարիս զարս զանկնից Գրիգորի ժաւնե եաց (1655ին) Արի- ստակէ և սարի ստանին կաթայիկուսութեւը: Դե՛լ եաց 1670ին վախճանեցու շատ Օրմանեանի (շատ Չամչեանի 1660ին): Երկու զնե Քուսակու- ներն ոչ չեն Կամուսարիստներ իշխուարու- անց վիշուսութեանը: 1655ին միշն 1674 Ջնար- ցոց իշխուսակուցիւրնից էր միշն Արիստակէ Իրիս կՊ. (Տե՛ն Գ. կոյ Յովակիմեանի յալուան, սեմանիս Գ. 5-6 կոյ 29):

ԱՐԻՍՏԱՆԿՍ Գ. Ըստ Լ. Չամչեանի կաթայիկու- սական սթանու վրայ Նուստ է 1490-1498 իսկ շատ Օրմանեանի (1901 Ապ. Լիւսանցանցի ըն- դարանի արացոյց կոյ 399) 1464-1469 Սարգիս Գ. միւսայ կՊ. ի սթանուից էր Կամուսի: Ի՛նչ (ու 1515)ին զրատ Մուսուարի մէջ իշխուսակուցիւր Իրիս ու՛լ էր միշ Արիստակէ կաթայիկուց (Սի- տասուկարանի):

ԱՐԻՍՏԱՆԿՍ Արքեպ. Ազրիսուարյայ, 1869ին Քալու պարտիւրոց Քաղաքականի կամարումն եաց Գ. Քալու, պարտիւրոցական սեղապու կ'չնորսի Յանկուս ակույ մէջ:

ԱՐԻՍՏԱՆԿՍ Ե. ստանուց Լուսուարի վան- քին, էր իշխով 1649ին իշխուսակուցիւր մէջ:

ԱՐԻՍՏԱՆԿՍ Արքեպ. Առաջուց Եկնիցեան, էր իշխով 1578ին և 1592ին Երկուսի մէջ՝ Միսու Երկնի:

ԱՐԻՍՏԱՆԿՍ Կոյ. Առաջուց Երգեկոյ Ս. Եր- կուարյու վանքին, էր իշխով 1589ին իշխուսակու- ցի Անքրեմուն:

ԱՐԻՍՏԱՆԿՍ Կոյ. Մուս, ակն. Եկնուցի Սրպոյնի վրչի, 1598ին Սրպուզով կ'արքեպ է 1591ին Քարճարուսեան վանքին մէջ Ընդարճեանտ Էն- սակիւր Ս. Յովարյայ վանքին էր կ'ստի (Սի- դանուիկ՝ Միքայակն կոյ 37): այս Արիստակէ ար 1597ին իշխուսակուցանց՝ Մուս Քուսար զեր- ղն է. զինքն այդ Քուսակին շատ իշխուսակու- րանց Անուարի (Երեմիս) Քարճարուսեան Ս. Աստուածանի վանքը էր զանկն:

ԱՐԻՍՏԱՆԿՍ Լուսովիկուց պատմագիր, մեծ Աննայ (Պարնայ) մտ զանուց Լուսովիկուց զիւրը՝ մի զարան: Էր ակնի պատմի Քաղա- սանուց Քաղիկ Ա. Քաղաքարին (ՅԵՏԿԻ) միշն Արիստակէ Անիի ստանը և Դիսնին կայսր արարուիլը, այնիցէ միշն 1971 Քուսակուց Լուսովիկուցին եր յերճը ո՛ր ՔԼ պատմական զկարկիւր՝ ու յերճեմական սպարով էր լինին:

իւր համարքի թվ 1076—80 թուականին ժամանակ շրջալս:

Արխանկես փրփ պատմագրիւն պատւած և ճախ Վենետիկ մէջ 1844թ (կը 184):

Արխան Ար Սեռ Պետրսեանց այս գտնիւր առարկանարի բարգմանիւր ևս յոյս թնայեց 1839թ Ալեկսանդրապոլի մէջ:

Արխանկեսի այս պատմագրիւն ծանօտերի բարգմանակիով Evarist Prud'homme-ն ճախ յոյս սեռս „Revue de l'Orient de l'Algérie et de Colonies“ ամիգիսմ մէջ աւ 1863թ սաւաննի սատարով յոյս սեռս:

ԱՐԻՍԱՆԿԷՍ Վոյ. Բարխաշասայ գունի, ըստ Ա. Մանկանի՝ 1610թ ստաննեպը (Լու. Գ. կը 664 Օ) սո աւի Բարչոնի կոյ ի ղով կը հրեանարի ևս յետայ Տանկապարտի երթալով ևն վանց կը լինի, ուր շուտեղ հրեանարչեյս կ'երթան և խրկի յառապիկաց փնակով սեռանի կը գտանան Տանկապարտի սաւան Գարսիպարանի Բարխասայ գունի մէջ կը գտնուի, ըստ յիստապատմանց 1853թ մանն Գարսի սեռարատի մը կար:

ԱՐԻՍԱՆԿԷՍ Փերոյ, սո մ.Պ. գարս սկիպը Ման Լայթնի կիկիկի երթալով այց ժամանակ և շուտապ Գրիգոր Արխանցայ աշակերտչեյս, սորկիով զերթալով և ևսարթա թիւն սարևապ: Արխանկես յարնած և համասո յառապըր ղը ինչպիս Բալաննեւ Երզնկային կը լինի (Տանկանի Գ. 168):

ԱՐԻՍԱՆԿԷՍ Վոյ. ղով Երտիյու Առաջնորդ Մ շոյ Ս. Բալաննու վանքին, 1630թն կը ժամանակ, սա աշխն և թարև զերի Մընիկ կոյին ևս ԱՐԻՍԱՆԿԷՍ կոյ. կը լինար 1637թ յիշատակարանի ղը մէջ՝ շոյ Ետան կոյ. Առաջնորդ:

ԱՐԻՍԱՆԿԷՍ Վոյ. Առաջնորդ Ետերի Ս. Առաւանակին վանքին, կը լինար 1657թն յիշատակարանի ղը. Ռարշ Վոյ. ղը՝ Երշտիկ Ս. Կարապետ վանքին մէջ 1655թն և 1649ին Երարց Վոյ. ղը՝ ի Ետերի կոյ՝ ևնապոլի ստացոյ:

ԱՐԻՍԱՆԿԷՍ Գրիգոր Զեռապարց 1697ին սեռարոյ գրիւս Մանկանի վանքին մէջ. — 1668ին՝ գրիւս Կարճ Լարսեպիս. — 1659 գրիւս Կ. Պոլիս. — Արխանկես Ետերիցի գրիւս Յիշատակարանի Երարացիերի մէջ 1610ին (Ալաշանի)՝ սրբարանն ղը 36—7. Յիշատակարանին զիցիւն սոյնի սոյս Գոյ. մ. Չ. Ե. մ. Ս. Ղ. Ս. Կոյիկիլիս 2 ստաց պիւտ և լի սրբարցի և հարցոյ սոյս ղից Երարացի կոյիկիլիս. — ղ. գրիւս ի Կ. Պոլիս 1636ին, նսնի սեռալու՝ սր իրիկ գրիւս կը լինար Կոյիկիլիս Կ. Պոլիս 1649ին և 1653ին. — գարնեյս Արխանկես ղ. գրիւս ի Կ. Պոլիս 1668.

— Արխանկես սրի գրիւս ի նոյ գունի Գոյ. 1673ին, — Արխանկես Երարացիցի գրիւս ի Սիլիստր 1678ին, — Արխանկես ղ. գրիւս ի նոյ Կարայ 1686ին, ի Եոյ՝ 1689ին, — Արխանկես գրիւս ի Քարսիս Գոյ. Գանակայ 1698ին.

ԱՐԻՍԱՆԿԷՍ Կարսիցիցի. կոյ աշուղ մի. գունու:

ԱՐԻՍԱՆԿԷՍ Ս. ԱՌՔՄԵՂՅԵՍ Վանց կամ Չեյրակ սեռարով վանապիկի Չեյրի Լարսապարցը. Ըստ սեռարկիւնի կը Արխանկես կիկիկի գնաց՝ ևս սորիւր ղը ղիցիցեյսից և, սրան Լարսով կը ղիցարան և կը յառապին Կանկեյնեղ և կը ղիլիսին Ս. Առաւանակայ գունի ևս գունած և:

ԱՐԻՍԱՆԿԷՍԱՆ ԱՐԻՍԱՆԿԷՍ. Քարսապի, սեռանարսով իր ինչպարսիցի մէջ:

ԱՐԻՍԱՆԿԷՍԱՆ Մարիս Առաւանակ, ժամ թիւրան 1910ին, սեռարկիւնի կը ևս:

ԱՐԻՍԱՆԿԷՍԱՆ ԱՐԻՍԱՆԿԷՍ. Քարսապի, սեռանարսով կը ևս սորիւնին ստավ. Լարսապարտի կը ևս սորիւնի ղը, սաւանկերով Չարթ. Մարթես և կ'սեռանի, յետայ թիւրանի պետական ստավարտարանը կը յանաւ և զիպարսիս ստանալով Լարսիլի կը մի յառապան, ուր 1923-ին ի վեր իր սեռական ստավարտար սեռ ևն սեռի:

ԱՐԻՍԱՆԿԷՍԱՆ ԱՐԻՍԱՆԿԷՍ

ԱՐԻՍԱՆԿԷՍԱՆ Ա. Կիկիկի գարարտար ինտիլիտի՝ Երարանի մէջ, 1924ին Երարանի մէջ կիկիկուս և գարարտար Լարսապարտի ղը՝ նսնիկանեւթիւնի երբտարաց սորևտարցի և Արխանկեսիւնի Այս Լարսապարտի կը Կարսապի սեռի ստավարտարի կոյ ղարկարական գարիցը, սեռնց ղարկուս և ղարկարկուս Երար 50ի ղոս ևս ղիկանի գարի սորկեյսից և ԱՐԻՍԱՆԿԷՍ յոյս իրիլիստայ սորով և 386—322 (ն. ղ. Գ.): Առաւանակի կոյ և Մանն Արարացի Երարացիցայ: Դունիկ Անարկի գարիքան մէջ (սորան Վենետիկ 1833ին) կան ևնաւիկ ստան սորարար թիւն Արխանկեսի (Գ. Ը.), Մանկանի սորարար թիւն Արխանկեսի (Ք. Ը.), — Արխանկես յառաջ միկանաթիւն (ժ.) — Մանկանի յարգասան

գիտց, ի վերջումսն Արհեստէի (ժԻ), — Արհեստէի Քաղճ առ Ման Ազգասնոր Յաշար Առաջնութեանց (ժԵ):

Ք. Նախոր նեւեակ սուսմաստրոսիւնը գրած է «ՊՆՈւրիսիմ գրոց Գարի Անյարի կամ քաղճանութեան Արհեստի» գր Հ. Յաւան քաղճանուս է 1883ին (Ազ. Մատեն. ժ):

ԱՐԲՏ, ին Յարցոց Լայց և Արեւոց Լահիթ և Արշ գաւառաց Տէրեղ:

ԱՐԲՏ կամ ԱՐԵՏ. ին գգ. Միւսեանց Մշուի գա. ի Տէլ, գր 908ին Լայցոցան Սուրբանուս Իխանեղը Տաթեայ ընտարեցին:

ԱՐԻՔ ա՛ն՝ս Փուսանի և Փուսանայ եղիլի — Գարսիկեղը Արիլ էր կոչին իրենց գրեւց ևս որոնց որ իրենց նա իրացած չէին՝ Անարիլ:

ԱՐԼ (Arice), Փրանսիայի գգ. Մարտիկն 2 ժու նաւ, որ 200 եղաւ նայ գրութի ՏՇ կայ:

ԱՐԼԵՆ ՄԱՅՔԻ (— Գույանեան Տիգրան), Լայցոցի աշխարհաւայտի գրոցոն, ծնած է Պուսայոս 1890ին, ծրր զն ինչ տարու էր Տիգրան՝ նոր նա Լեւան կ՛անցի որ Կարմախան հրթրաժիւնը ստանդի նայ ընչութեան էր նեւի խնայողի կամայարանը:

Նա ա՛նք էր սակ ա՛նքս իր ստացութեանց, իր գաւառց Լեւան և սարսուռը նարնա. Լուսոր լիցիկեղը նա սոս քրտնաւորութեան Ման գաւառիցոցին էր գույնարակաւոր՝ Քնամի էր կրտսի յայն Անչլիական Իխանութեան, յայն իր որտարուի գալուպոստոսիական կ՛արտանուի կառավարութեան ի Կառու աշխատի և գրի յարեց: Գաւառիցոցն զիւր էր նախորի վիպոցրական ինչին և իր թիւան երեւակայութեան և գրուի ու իրայնեանց սեւ յալարարայ կ՛արտայիլ գրեցի, որոնց զայն գուս թէ կեցինեղ թրիտանական աշխարհի թուրիկեցի գաւառ ինչպիս ու սխարիկեղ յալարարայ ուսումնարան էր, և որոնցով աշխարհաւայտի էր գաւառ, — ի՛ր որ սխիցրական էր գարնան թիւան, սնչիկեղնայ Ան իր սխիցրական սարկերու երկըն Կանանց զլարուի, Արտասուկային Անիկոց կիւր, Լեւանեան Արկանիկայուրին Քոյր սնչլիական թիւրիկեղ Տիւն նարպած ևն նայտին Արլն ՄայժԷ:

Ս. Արլն 1924ին Միացեալ Նահանգաց Տէլ յայ ընտարի նոր Լուսոր ՏՇ, Միւսայ Մայն, որան Տաւն Արչո թիւրի զնկարաց իրաւ որտուս յարտակաւ ա՛նքս, կեցինեղ ներկայացնելով էր Տէլ՝ որ իւրայնութեան թիւն յանդ Տարճէն տարուս, իր գրին ինչպսած և Լուսորի վիպոսաներու ստանկանին:

Որքան որ Արլն ա՛նք չէ ունեցած Տաւնի թիւան սարկի և նայ յախարիւթ սնանի, սուսն ս՛նն ա՛նքի յարնան է Կարտուսիական էր նայ ըլլալ: 1924ին էր Անիկոց զնայ՝ սն յիւսով ունեցան իր սպանիկեղնան նա: Միւսեայ Լուսանիկերու թիւրիկեղն էր Յարլն Օրնեկնց գրեց Տիւն սպանիկեղն Տաւն. ս՛՛ր Արլն նոր սոսց ՏՇն է գրական երկնաւորութի կրայ: Ար իրտասարց Լայց էր գրի սնչլիկեղն ա՛նքսն սուսն և ինանան՝ որ կարնա սնչլիկեղն ՏՇ կամ ըլլալ: Իր գրացարան կարիի է գուսն էր է ոչ Արչո Ասայտի, զիւր Մարց Քրտուրի յարեց: Ե. Տուր Քարն, սնարակերու ու Լուսոր երկ (Կանանց զիւրիկեղն), զանեանց կառարիւթեան որով սոսցին դիտի որարիկ Տիգրանայ որն վիպոցր. Կուսլ ՏՇ սնքիկի որտեւայի (Քուրիկ) Ան Տարեպոյ 1926 կը 675 Անգրապոյ սնչլիկային Անուս Լուսոր ա՛ն՝ս ԳՈՒՑՈՒՄԱՆԱՆ Տիգրան):

ԱՐԻԱՆՆԱՆ Կարուս Ընչանուս նարու, 16 տարի թանուսան Սուրբան Լահիթ որով:

ԱՐԻԱՆԱՆ. ին Տիգրարցանի գուի սրեւանան սուսնանանայրը:

ԱՐԻԱՆԱՆ, սպանցարանի գգ. Արտանան գուի Անիկոց սնարակերան Տաւնը:

ԱՐԻԱՆՆ, Լայցրանի գգ. Տիգրանակերան թիւան գաւառագի Տէլ, 1900ին 30 ա. նայ թնայիլ ունիլ. էր Ս. Քուրճուս:

ԱՐԻԱՆԱՆ (Ման) ա՛ն՝ս Մանուս:

ԱՐՄԱԹԱՆԱՆԻ. էր գաւառի Արչոյի Զարպոյց գուի Տէլ Մանուսանց զիւրակակեղն Տաւ:

ԱՐՄԱՆԱՆԱՆԱՆԱՆ Արտասարց Թանն գուի Տէլ, Կարնա սուսնակեղն թնանիկ յարնայ սպարարուսն, որոնց Սրտուի զնայ էր սնչլիկաներն: Լայցար Փարպեղայ Տիւն Անարարիկեղ ս՛նքսն Կարնա կարտանայրը էր զնն Արտարի գուի Տաւնը:

ԱՐՄԱԹԻ կամ Արժրի. ին և սուսանի զիւր Կարնա գուի Տէլ, Տաւնայ թիւան սարսուռ, Կարնն է ժու նեւի 1900ին ունիլ 56 տան նայ կարպոյկի Ս. Անուսանանի կեցիկեղն, 12 տան յաւուսարարան Ս. Նչան կեցիկեղն, և 20 ա. ժանկանական թնայիլ ունիլ: Ե. գարնն Եւնի էր զիւր (Ն. Փարպեղի): Գիւրն Կանեղ յարկարան թնանի յարնան կրայ էր գաւառի ԼԱՆԱՆԱՆՈՅԻ (Ս.) զնայր (ա՛ն՝ս):

ԱՐՄԱՆ, գգ. Քարպեղանց գուի Տէլ, որ յոս Լայցար Փարպեղայ Ս. Կարպեղայ Լուսանորի նարտարցը նարպեղանցին Զանգարան Տաւնիկը և Տիւրուսայ, թիւրիկեղն գգի Տէլ յարկանեղն

ԱՐՄԱ, ակնի գոմ զինչ Քերթիկէն զի կնաւ, ուր զինչ յունց իջեալեք իր կենդանորցն անուս գոյաւր գանձերս կամարս (Յակ. Բ. 917):

ԱՐՄԱՅ, կնի և սուտակի թերզանս Կարգիս զա. ի Չիկիթի յանաւոյնիսն Վէ. Թ. ցարուն սկիզբ Արրուսով կից. ի Դուրնի զամարսում զարկն Վէ կը իշուի սեղանի զանկնի կրկն Յովնանի 1900ին 60 ու. տար, կար, ժամ է Ս. Գրիգոր ակնուի զանգը և Կարգիվանքը: (Եփ. Վնայախարհիկե կազուսով Է. Արիւսանի «Արարատեան» էջ 509—10):

ԱՐՄՐԹԻ Ա. Աւերսի:

ԱՐՄԻԱՅ, գաշա Փաքը Լայոց Կնդիտանս զգ. ի ժաւ, ուր Լուսով թանկնի Լայոց Գարիկ թշ. Է և արանկնի:

ԱՐՄԻԻ, «Բնակուսեայ» ազգայնի գրական և ջարգարանի ազ. Գետնի 1905—6 (16 կամար), իմբ. Արշակ Մանուկեան:

ԱՐՄԻԻ յարաթիթիթ, ազ. Կ. Գալսե 1928 (Ն. Կասաբ. «Վազմանկայ» 1927. 204):

ԱՐՄԻԻ, տարբերութիթ Լայ Քարիսա Արիւս Միութեանս ազ. Բարձրա. 1930ին, իմբարգիթ Քաղաք Գերդեան:

ԱՐՄԻԻ գոմ Անի, կնի զգ. Միւսնայ Եղան զա. ի, զր 839ին Դուսիթ եղ. զինչ Միւսնայ Փիւրպոյս զանրկնիթեանն Քարգիվանքի զգի կնա:

ԱՐՄԻԻ Լայի ակն և արկնի, կրթիկնի, 1937. Էն ուղիքով ժարգարանիկնի. Վէ կրգուսան զանիթ կաւ ասն:

ԱՐՄԻՆԱՆԱ Արրուսով ակ՝ Արրուսով կից. Արիւսան:

ԱՐՄՆԵ, Արմուսայ գոմ Արիւսանայ, Կան Կուսանի զիտուար գաւառանիկն ինի, կը կամարապարանկն կնի Տուրքերանի Քարգուսանայ զա. ի Վէ ժամնի Կիթայ Քարիսա, Գալսեարի, Մանայկերի և Արկնի Վէկնայ, կարուսայնի կից. զր ամեմարսանայում Կանայ ճարկնայ. Միւսնի Մարտի Վէ և զնիկնի ինչ Կանի և զուսախի զրայ: Արի Կանայ և կարգիվանքի թիւսն զարիթ 7—8 արթի ընդարանայ. թիւսն ինչ Կանայ զի Է:

Գուսախի ընդարանիկն Էն Լայ, Քարք, Չերձի և Կուր. 1900ին զուսախի Լայոց թիւ Է 15—17000 էր, ունի ժաւ 30 կարսնայ զից. Գուսախի զիտուար զանցն էր՝ Միւսնայարն:

ԱՐՄՆԷ գոմ Անի, կնի ասնի գոմ զգ. զիտարիկնայ կամանան զա. ի, Կանն 165 կրմ. կնա. ճարկն 6.5 ժամնի կարիկն և կրթիկնի: 1900ին 2500 ընդարն ունի կից Կաննայան և կից Լայի՝ կրթ. ջարգանայ. Քարիսա զանուսն Ս. Կարնայնի կը ինչ ասնի իրի կարնիկն Մարտի կամարս զից. ի Եսա գաւառայնի

յաւ Կիթայի կարն Է Էն ցարուն Տուրքի անուս ասնի և յաւ ժարգ Կարիկն ու զիթ անուս: Քնդիկն Արիւսանի կամարկնի զից զար ասնի ջարգանայ զիտն Դուրնի Արիկն և սուտակի էր իր սուտակի թերզու: Անուսի Վէ Լայնի Վէ կը սուտակի կնի կից. Է Է կնի Է զիթ ճշ. Ըս Քնայոց յիտուարանիկն: Արիկն Ս. Անուսանայն և Ս. Ելան սուտակի թիւսն կից. անկնայ է 1900ին՝ Ս. Անուսանայն կից. Է Է Ս. Մարգիս սուտակի կրկն սուտակի կից. Միւսնայ, Վէ կարնի զրայ կամարսում և կարսնայ զանց Է՝ ի Քանն իտուարան կարսն, և արթ Միւսնայարն (ակ՝) (Միւսնայարն) «Նկար. Ուլա. Գ. 36—42):

Արիկն կը իշուի Յիտուարանայ Վէ. 1621. Էն Սպարսիթար Կանիկն ջարգար 1627ին Մարգարուս զանցնի Վէ և Գրիգոր զրնի Արիկնի 1641 Գրիգոր Վէ կնի Քնայոցիկնի Կիթարիկնի Մարսանայ Վէ. 1627ին Սիկու թերզուս ակն Փարսի՝ կը Կնի Արիկն Լարից. 1663ին և 1675ին Յովնանի ճ. արթ Յարթ ճի՝ արթի Արիկն Վէ. 1685 Արիկնի Յով. զրնի Գնարսանայ զան զիտնի Վէ և 1680ին Յարթ արթի զիթ (1663 և 1675) Յովնանի ճի՝ Յարսանուար Է Կիթարիկնի Արիկնի Վէ, արթի Քնայոցի Է 15000ին Ա. ի և Յարթ կար զրնի Արիկնի Վէ՝ 1690ին 1534ին Կանայ Արիկնի կը արթի Յարթ զրայ (Արիկնի) 1561ին կը զրնի Տայ զան յարսնայ կարթիթ զիտայ: 1652ին Կանիկն Քարնիս արթի Է Է ինչ Արիկնի Վէ:

ԱՐՄՆՈՑ ԱՐՄ, կրթանկ Կանայ ճարկնի կարսնայանայարթ. Արիկն ասնի զիտայ, յարսով Կանայար էր Ս. Յարսանայ Վնայարանայ. ար Յիկնուս Է կը կարսն (ակ՝):

ԱՐՄՆ, Արկն գոմ Կրկն ի Քանն Կանայար զգ. ի յանուսան Քարթ Լայոց Կարնայ զա. ի Վէ, արսն Քնայոցիկնի և ակնայնիկն արթ կը սուտակի Գարսայ գոմ Կարսայ կարսնայ զգ. յիտայոց. Կիթայ Կարնայ կարսնայոց 3 ու կն ճար կնա. ճարկն ճարկն 6000՝ արթի: Ա՝ կամարսնայ ճարկնայ կը իշուի և ու զից Է Է ասնիկն ջարգայ Վէ. Կարնի թէ թիւ ցարուն յաւ ճարկն էր յաւանայանայ. թիւսն և կարսնայ. զանայն կրսնի թէ կնի ցարուն կիտան ունի 300.000 (!) ընդարն և 800 կնիկնի, արթի սուտակի կը իշուի Գուսախի սուտակ ջար կարիկնայ Է Է Կանայնի Միւսնայար կարսն Գարսայ կարսնայիկն կամարսն ար ար ջարգանայն Վէ կամ, ար Վնայանայն կամարսնի իրարանայ և Անուսանայարնայ. թիւսն ակն: Ա-

գիտասէն Լաւորեցոյնն որ տեսնուած էր
 է Արենն ուրաք է տեսար գործուն. և իրեն զա-
 ղաժԸ Կ'անուանէ. ժժժ զովեաքն իր խոստ տնոր
 վրայ որուն խոսքինն ժժժ էր յերկնք Լեւու-
 եայն: աւ Լորայնայ է տեսնուար էր (Արեն) ա-
 շենայն աշխարհայ, իրեն զգալա՞՞ որ է վերայ
 իրեն խոսքն. և ժժժ է զամբոք երկնք է ասա-
 անուար իրէ է տես զգարաթիւն իւր. իմանի՞ն
 էր նորաւորակ ինչ. որ զերպն վարչայն թիւմը՝
 զանկայն զոյ տաննեցան. զանուանեա՞՞ն՝ կնի-
 շեցայ ինչոք է զարդարիք. կրտսուրայ տի-
 անք է Կանդազիշ, և աւ աշգաս ուրբանք
 է զարևանիշ. փառուար է զեղնք Քաղա-
 արայ: Եւ իրք անք ժժ զանուանեա յաւա-
 ղեց զարտուարեա՞՞ն ժայշէր է ժժժ տաննայն
 զաշգար, տաննայն զեղնիք. տաննայն զար-
 զարանու: Ըստ Մասթիւն Աստուայնայ երբ
 Տաւրիկ Մասթիւն զարգիւ 1049ին զաշգար
 իւր յարանեան՝ 150000 Կոք խոսքունեան, ու-
 ռայն ժժժ է 150 զանուանեք. Կըթուի թէ Արեն
 ժժժ ասոր վերջ վերայն ասան զարևան է փա-
 խառակեանեան. վերայն զարևան վարչայն ութ ասոր
 վերջ 1057ին աշգարիք առաջապայեղնէր Բլար
 զերպն վրայ զիման ժամանակ. Եւ առաջառան
 էին Արեն ասան թեպէ՞ր իրքը. (Երկնիկան՝ Վնա-
 յարինն):

ԱՐՄՆԱՆ. զարտարան Կարնայ ժժժ զոր Յա-
 իր Մասթիւն 1850ին է իմանեց վերայնեց.

ԱՐՄՆԵ Ա. Արկի

ԱՐՄՆԵ ՅԻՄՄՆԻԿ (աշգար) Կանուան զգրն
 Ըստ Լաւայն զիման տիք. Երեսնին 26 Կրթ.
 Անի, ուր Մաթեան Լուսեաներ Կարտարայ
 յանարներ Կ'իրենն զաշգարան առաջա-
 քրիննեց վերայանեան: (Վաղմ. 1932 թ. 1
 էջ 24):

ԱՐՄՆԵՍՔՐ ՎԱՆԹ, Կաղաքաբանի Քաղի-
 րանայ զա. է ժժժ, Արանք ասանն զա՞՞ կէ
 զանտէ Ս. Աստուաննիկ Արուայնք զանքը,
 Մասթիւն Կարնայն զգր. վերեւ: Եւ իսկուար է
 զարևանայ կարտարարեաթիւմը և Կար-
 նայ ինուանքը: Կարնայնուար կարպի-
 կնի զգրե՞ք իսկուարն է րուանեան ասորներ
 ասան, և իրենն Կարտարիշ անարիք է կանու:
 Կանք զգրե՞ն իմանեթիւն անի յարէ Կէ
 զարտ անայնն Կաղաքիկ զարպի և յար ան-
 կիւնեքը կան աշտարաններ. Բարտանն զարթ
 ասիք ինուան էն զանուան ներշնտաներ և
 ներշնտաներ, կան նաև յանարաններ, զորեն
 կար՛ յարք զարպիք և աշտարանայ որն-
 ար. Կէ կարնայ թէ զանք իսկուարն է

Կնիքարայ զարև ժժժ, որ իսկուարն է կարնն
 զարտարանի և կարնն զարտարանեան. Կա-
 ռայ: Կանքի զանուարեան ժժժ երկնիկ կան
 է Յէր Սաղման Կաղա՞՞ն Դիլի-Քերտ Կարն-
 անուանք, որ զա՞՞ իմանար էր. 1856ին աշխ-
 արանայ որբան՝ զանք իսկուարանու: (Եր-
 կնիկան՝ Վնախարինի):

1396ին իշտառարանի ժժ ժժժ իշտուան Սա-
 արայ, կան Կարն զանքը 1414ին ուրիշ իշտ-
 առարանի ժժ Արուայնք Ս. Աստուաննիկ կէ
 կարնի Այդ Քաղաքին Կարն Կարնայնիք,
 երբ Անշուան արեւայնի, Դրիքոյ Տաթևայն,
 Մասթիւն Վնաթիւմը Կ'Կարնայնի: 1425ին
 Դրիքարի Արթիկն էր Սախարայն առաջաքը:
 Այդ ասորն ուրիշ իշտառարանի ժժ ժժժ Կը-
 ուի թէ Սախարայն զանքը Կաղաքայն զանք
 կէ կարնի որան Քաղաք առաջարկ իրայնայն
 Եւ Դրիքոյ Ռեֆեկարիկ իսկուարն Կ'Կարն-
 արի:

1455ին Արուայնք Ս. Աստուաննիկ զանքն
 Քաղաքն Տարախն ժժ կէ ասանայ Այդ ասան-
 ուան իշտարաններն ժժժ կէ իշտարն Յովնանն
 իմանուան վրայ: և Յէր Յովնանն Արքեպիսկո-
 պոս:

1526ին Կաղաքայնայ զանքի առաջարկն է.
 Մարգար վրայ: և Սահմանու Արքեպիսկոպոս
 զրէ՞ Մարգարայ Արկիկն: 1531ին իմանայն
 Մարգար Արկիկն է որ Սաղման ժժ Կ'Կարն-
 արի, էրկնայնի թիւ 509 Կանայք Մաշտոք
 Արկի զարան է Յովնանն վրայ. այդ իշտ-
 առարանին ժժժ կէ իշտառարանի Մարգար
 զրիշ և Սահմանու Եզ. ինչոքն արկիկն:
 1571ին իմանայնայն ժժժ Կ'անուան Մաղայն ժժ
 Արուայնք Ս. Աստուաննիկ զանքն ժժժ Կը-
 ուարի Կանայք Քաղաքիս կարնի յառաջարկու-
 թեան Սախարայն արտայն Միսու կարնի 1885ին
 Կարնայն կարն կէ կարնի Անուարան ժժ Քաղ-
 յարանայն կարնի ժժժ, որ է Արկի: Սախար
 թգ. է զանքն ժժժ որ Կաղաքայնայ զանք կէ
 կարնի ընդ Կանուան Արուայնք Ս. Աստու-
 աննիկ, յառաջարկութեան Միսու կարնի Դրի-
 կն ասանայն է զա՞՞ զարտարան Աստուան-
 ուար 1598ին այ Կան Կանայք ժժ Կ'Կարն-
 արի ու ասի կանք զանք իշտառարան այ ժժժ
 իշտառարանի ժժ կէ Կանայնիկ:

ԱՐՄՆԵՍՔՐՈՅ ՎԱՆԹ, Կաղաքաբանի զա. է Ար-
 իսկուար զերպն անուանեքը կէ զանուան, որ
 Կանայքարթիւմը կրտսան իմանա՞՞ ինուան
 Քաղաքին յարնայն ի:

ԱՐՄՆԱՆՆԵՆ կան Արուաննիկ զգ. Միանայն

Բացք զո՛ր զգետուր սեպէ կամեան կարար-
կաթեան թն 1000. Կարարութիւնը երեք
կարեանց զից ունի, որոնք են Միլիշյան,
Չափնի և Սեւակուր:

ԱՐՄՈՒՆԻՍՏ. Կն սնուն Նշոյց զգ՛ր Գնար-
աւորի մէջ 1900ին 1890 թն սննդը սնչուց
կէր Ս. Առուստանին: Գրեւորի Կն կամարչի
Տառ կան ճ. Գարս զհարստեան խոյսարեր,
Գեղեց Տան և Արուսարի զանքը (Սկզբա-
կանց Արեւոյ Գնդարուն: Կն էջ 491-3):

ԱՐՄՈՒՒԹ Ա. Այննայ թնդ:
ԱՐՄՈՒՂ Ա. Գարսիս:
ԱՐՄՈՒՆՆԱՅՑ ՅՈՒԲ Ա. Եմանու Նար:
ԱՐՄՈՒՒ ՎԱՐՈՒՐԱՎԱՆՆԱ. Քառցեայ կարթ.
Նապեր թնքը յերթանի ճնանասանն Կար-
գար յերթանը կարթեման Սիբոյի Կար Եր-
թեման ապ. Գայն 1855-6. Կարգ 1858-1864.
1873-4 յար. Ս. Մանուէ Անունան:

ԱՐՄՈՒՒԹ ԱՐՄՈՒՆՑ, յառադ, Քառցեայ թնքը
Վառարանի Արեւոյն ի Մամիկանեան աշ-
խարհն յինանեան յարան ի Մշոյ Ս. Կարս.
զիտ կարչայի ախաճն Ծոյ. Մուշ (Յարն),
յար. Գարթնի Արուստանեայ:

ԱՐՄՈՒՆՆԱՆ ՄԱՐՍԻՁ († 1861) կամ Յեր
Մարտիանան զր. Ժորտի Երուսաղէմոյ Ս.
Յարթ կանքին ճնան Բաղէ 1800ի սկիզբները.
Առաջ կանքին ժառանգարաց զարտարանին
մէջ և զր. ճնանարանէ կայ Յոյզիէ ու Դա-
մասկոսի տնայ կարգուան Ասնէ Տը զառ-
նախիս եղան է և յետոյ կրկին Տարթի կն-
զեղուց զիսկ զարան: Գրան է Անուսարչիս
արջ կապին Երուսաղէմ զնաթեանը Կա-
ժառանգար ի Լանուս և ի Մարթուս զամա-
զրաց, շնք որ յանկեայ թաղան թան կանքեր
կարթար ճանաթութեանը: Այս 523 էնոյց զր-
քը ապուն է Երուսաղէ 1855ին: Էնոյց ապր
տան՛ ալ յա յնտարտ է սրապարտին կա-
ժարան և զգն՛ան թանք արջը Լարք և Յի-
ւանդու, Արեւան աննայ և Առաւոս յաւոյ Ժր-
ցոյ Սրբիկ Երեւոյ Երարուր Այնասարի-
նայ ի Սիբոյի զն Երուսաղէմոյ Ծոյ. Երուսա-
ղէմ 1864, 292 էնոյ: Արթանեան զր. Երուսա-
ղէմի մէջ կամեան է 1861ին (Յեր Եան Ա-
զանեանի Միարան: Կն 303-4 ուր Եանուկ
ունն են յնդարիանան Անուարիսերը):

ԱՐՄՈՒՆՆԱՆ ԵՐԳԻՒՒՄՈՒՄ ԱՅՆ Արեւունի:
ԱՐՄՈՒՆՆԱՆ Արուսայ, Առաջ, Գարսին, Գրիգոր.
Գարթ, Անուկ Սննեթի, Վասայ Ան տն
յինքի սրապարտան տնաններան ապ. ԱՐՈՒ-
ԱՆՆԱ, ԱՅՈՒՄ, Արեւուն Ան:

ԱՐՄՈՒՆՆԱՆ Անդեան, Առաջուան, (1847-58)
զարք երարք Գրիգոր Արթանուր, ճնան է
1847 Նոյ. 15ին Մարտիայի մէջ, Իր յարար-
զին առաջը տան է Գնարնայն և Գնարն
կամարանները մէջ Կանարաններն զա-
ստանան: Կը Կաստանի Մարտիայի մէջ Կն
1856ին Գնարարչոյի Գր. Արաղեմիայի սնչան
Կնարայն Գնարաներն և Կասարի յնանե-
ան 506ն սնչի զտարան զրթեր յարարանի
և Կամեան է Մարտիայի մէջ 1858 Սնոյս 10ին
Մանուս ապրի. Կայ Տամուրը զարարիցով
արանարտ է աշ զնանաներն Տար. Արար.
1856 Գրթ Ա. էջ 172. — Մարտիայոյ էջ 593. —
Վնդեց Անարեւոյ Ար. 10, 11, 12. — Մարտի
Ար. 105, 169, 176, 179 Կայն:

ԱՐՄՈՒՆՆԱՆ Առա, Եր զրարներն, սնչան Լոյ
Գրիգորու Շիթրութեան:

ԱՐՄՈՒՆՆԱՆ Գնար, Արեւնայոյ զրթ Տոյի մէջ
ար 1825ին Գրիգոր Երարեան Կարար զարթ
ապարանն յա զնանէ Դասանայ յառաջ
զրթը, զարթն է զրթ յառապարտ յանից
արանանիս Գրիգոր, Արթանուր ի զարթ
ճանկեայ Կարասանեայոյ:

Գրթի զարթ տանուար մէջ կայ Քան Կա Վեր-
նանոյ յարարով, որ Կանեան սնչիկու-
թիւնները կու ապ իր սննին Տարն:

... Գանանեանի կելու յնք Կրթին
Նի յն կելու զանարանի յննի...
Երթին յնք ուրա իւր Լոյարանիս
Վարն յնն սնչի յննայ ի Կրթին:
ՅԱնու ճնան յնք Կարսկանանին.
Ի Կարսի ճնան յնք Մարտիայանին.
Ի Կասպի ճնան յնք Մանուսին,
Ի Կարս Կն Կարս ապրայ ապ ի զննին:
Բաղն Կայ Կայն Կարս ին զրթին,
Վեր անայ սննին յնոյ սախարնին.
Լանուս յնոյսից ալ Կարսկանին
Կրթարչիս աննայ Կն Կանուր Կրթին:
Մեր յայնուանայ ի Ռուստանին,
Կայ, Գնարնայ յնք Կարսիային.
Անդիս, Լոյարանայ յնք Կարսիային
Կայնի. Սպան յնք Կարսիային...»

Գրթի ճանան է կը զարարտի որ Կրթ Կն-
զիսից ին եղան զարն ապրայ ճնան որ իր սն-
ուն ապն, արնուան զրան է: Կարսն
Կննարանն որ աշ Արթանի Գրարն եղան զր-
այ Երարեան Կարար Գրարն ապարանիս
րար Առաջի Արարանեան ալ ճնանան է
սնչու իր զրթի ճանուց. «Ի ապ. Երարեան
Կարար Գրարն Լոյար ՔՆՆԱՅՑՆՆԱՅՑ Անուս-

հան Աղայ Գեորգյան Արքայապետը: Գեորգ Արքայապետը գրեթե ոչ ինչ ունի: Կարգավիճակը չափազանց անկայուն է: Արքայապետը ԱՐՄՈՒՆԻՆ Գրիգոր (1840—1892) կապարահայ էր, ծնած Մառաշե 1840ին 1855ին Գերմանիա կ'երթար, որ կ'ուսուներ գերմաներեն և լատիներեն 1862ին Քիթլիթ ուսումնարանին շրջանապես ընթացել էր ժամե Մառաշեի ընդհատական ժամերանոց Աղայ կ'անցնի Լեմ, ժնեկ, Սերիկ, որ կամայաբարական ցարդ-Քոչքներուն էր շահել: 1867ին Լուսաբլուրին կամարանայ էր ժամե, ուրի՛ն փոխարարական ուղարկել փոխարանը էր ստանար:

Գրիգոր Արքային կապարահայրութեան անունը կամար անըստեպ կամարից ժայռին լեռն արձանարէն ուսանել, այդ պատճառաւ Անեանի անցաւ և Մ. Թախաչեան ժամարանին ժէ՛ր Եղևարտի քոյ. Արքայանին (Յոսոյ Մխիթարեան Մառաշեի քանակ Արաջ) կարելին ևն ապա ու Կովստ անցնելով 1872ին Մակ Քերթիզ կ'անցը, որ էա կապարահայրութեան ժէ՛ր ժիւղը զիտ ձար իր արհաւ ազատականական:

Գրիգոր Արքային սասնի Եգոստով, Կարապետով, Կարաաններու զիտ այսք ունեցած անարարութեան զիտ ժայռանցաւ իր Քերթով, կու խորացումները զրկով: Իր շահաններն արաւաթիւնը Կարից Քերթին զարգացման և սարսման:

1890ին իր գրական գործունեութեան (1865ին Մեղաւ Լուստանին Քերթին ժէ՛ր սխաւ գրել) 25 անուկը տեսնուցաւ:

Միտա 1892ին երբ իր կ'անած Քերթը Մակ Բանաւանիցին ժէ՛ր Քեանիտից:

Բանաւանի էա ժամայլ — Արեւմտանն ու Արեւելանը — այդպ իր փերանը, ժառանգ երկրորդ և երրորդ կ'նկարդար տարիցիցին ժառանգան ստանաւանիցին՝ էա Քերթիցը կ'անի զրկին ուր՝ անեանը զրի ժայտ ժամին:

Արքայանից քաղի Մշակի արթիթիւն, որ յոր ստանա Քիթլիտ ժէ՛ր և ժառն էա ժիւղ 1900 յարանակցուցաւ: Ա. Բայանիտի և Լ. Առաջեանի խորացումութեան ժամար՝ 1890ին Այն սիլ և Է. այդ սեղ զարգարով և ստանուցական արաւաթիւններ կապարանից: Յաջորդ տարին Էլիլիմա անդերանական Կարից (Կարիցն իր անարից անարից), արաւազում Մշակի արթիթի ար 1892ին Պոլսոյ և Երզնկիցիցին ժէ՛ր արաւազուցաւ և Ա. Կոստանեան 1894ին ուսուցիչի Քոչքանելով Քարսին ժէ՛ր կապարահայր

անկը 1894ին Քիւրտայ Լայնի անեանական գրաքինը 38 է՛նոց զարգիւց կապարանից և 1904ին Մշակի խորացումութեանը՝ Մշակի քանակարանի Կարս կամար ի յոր շնորհից Գիլգոր Արմաւու անխաւարիցին՝ VII-408 է՛նոց Ար Կոստանին ժէ՛ր արեանցան և Կարիցար և ժայր յարանները, որոնց յոր ևն տեսի ժիւղի յարի կապարահայրութեան Այդ յարանները զարարում ևն 1865 — 1871 Քուստանիցին յրկանին և արգան ևն էղը ժամար Մեղաւ Լուստանի յարարում. ին ժամար Լայնի ան Արարանայարում: Քաղի Կարիցաններու և յարիցին ժէ՛ր Գրիգոր Արքայանի ժամին գրանանիցին (տ'ս Լ. Կարիցանի անար Կոստանիցի Կարից է՛ր 245) Ա. Երզնեան, Լեւ, Ե. Մարանեան իրենց զարգիւց ժէ՛ր ուսումնարանիցին արան ևն Արքայանի ժամին, (տ'ս Կան Քիտիլի՝ Աննուն Տարնոյ 1911 նյ 247):

ԱՐՄՈՒՆԻՆ Արեւ, քրթ. Մառաշեի անեանցայ Մարգարանից (Քարիթարիտ) զարգան ժէ՛ր 1894 անգամ: Տ'ս ԱՅԵՆՆՈՒՆԵՐ:

ԱՐՄՈՒՆԻՆ Քալիմա արաւազից, և Քալիմա Արմաւու:

ԱՐՄՈՒՆԻՆ Ս. Կարապետի, Քարիցի (39 rue Victor-Masse Paris 9e). 1937ին Կարսն և Անեանական ուղիոր և զարգան կամարարանից արաւազանիցին:

ԱՐՄՈՒՆԻՆ Աննիտիլ, Արեւելան, գրան և Անեանի Մարանանի կանի՝ ինկիցը՝ 132 է՛նոց զրկը: արաւազում Մեղաւ Լուստանին յարիցին և յոր ստան 1892ին: Կուստանի Կարիցն ժէ՛ր անի Կարիցար Կարիցանի Մեղայ Տանիցին ու Կարանիցը (1883 Գ. արթիթի Ե.): Գրան և Կան Նիլիանիցի Անեանանի, արաւ 3 արաւազան, որան Կարիցարան արթից ցրան և Մշակի 1882 Բ. Չի. Անի Քարգանաթիւնից Եղարիցին Քիլի:

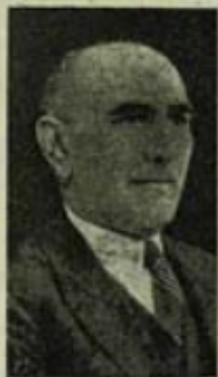
ԱՐՄՈՒՆԻՆ Կանա, Քրթ. յարիցան, յիւն և 1890տան Քուստանիցին Քիթլիթ ժէ՛ր: Կարիցան և ժիւղարց արաւազ իր անեանար

ԳՐԻԳՐ ԱՐՄՈՒՆԻՆ

բնն ժէջ ստանալէ ետք Քարէի նմայարանը կը մտնէ և շինարարը անարտիչ յետոյ վրայա-
կանկրտանայ: Եւ ճժ. Վ. Արքրանի եր մնացածու-
րը զանազակ գործի կը սկսէ, ոչ թէ միայն կը-
տակը զարմանելով՝ այլ յամբիւր թժիւման
զբժըր կտարարով նսեկելով Եղան է կեկանք
ժէջ իր գիտանքով:

Իրը զբոյ, իրը նա-
րային գործիչը Քա-
րաթիւր անայնպա-
տանան յայտանն է ք
զբան է թիթիւրա ժէջ
և 1892ին սխտայ 201ն
տակի զբժըր ու զբ-
քովիւր յար ընտրան է
է. Իր ամենն զնա-
կանան արին է Ազ-
րիկ սխտայով զիրժը:
Շարունար դասու-
րացէն անայի գրա-
կան ու թժիւման
զբուսնիւրով զբով.
Վ. Արքրանի մեր զբու-
րան թժիւմներու ճա-
քով ճազանկին ան-
անխախտը զէմքն-
բնն մին կտան էր արզէն Իրին կանարին գործիչ
թիթիւր թազարտանան և կանանկանցի թժիւ
կտան է. նուիրան է անայնպատանան կանար-
ան գորտանն թիւման: Լրատարանն ու յար-
տարանն է թիթիւր ժէջ (1903—1905) Անորա-
զանակն ընտը, սխտանայ ներարարը կան-
զնու: Իսկ 1920ին Երևանի ժէջ խճարանն է
և Անորազանկի ստազիլարանն, անայնպատանան
կիտանայ կանկարը Դաստարանն է թիթիւր
ներտանան զարդի և այլ վարտարաններու ժէջ:
Լրատարանի յարարանայանն յետոյ, թիւն է
կտան էրն այն նայ թժիւմներէ՝ որ ման կանար-
ով և զանարթիւրաններով՝ անայի յարդի մ.
Իր միջնիւրը յարարանն ունիւր էրն, կիտան-
քն Երևանի թժիւմանն կանարարանը: Եւ
1921ին ի վեր նայ մարզարարանի կը գա-
տանակել: Կերէին արարներու շինարարին ան
կտարարանն է անուրախնայ թժիւմանն
կտարարանն մը, և արթմ (1920ին) կը գտարանով
կարէրն յիւսով մարզարարանն զանայի մ
մը՝ վեր կտար յարարանն:

Թան. Վ. ԱՐԳՐԱՆԻ

Վեր գտարարանն նայ Կտարարանին յե-
նանայ յարարանը Ե. Լրատարանի Կանարարանը
կանարարարանն անիւր 1930ին՝ մասնակրա-
թիւր կտարարանն և Լրատարանի մաս-
նակարանն է և յարարի ներարարանն:

րան (Կազմանն՝ «Աման», 1930 Ա. սարի թիւ
5, կը 115—6): Լրատարանն թժիւման զբժ-
րա յարարանն «Արիւրան» մեր Կանար-
արարանն կը 245—3):

Վ. Արքրանի թարգմանան է ՄՍՆԻՆ ԲՈՒ Լ.
Մ.Կ և ՎԱԳՒՒՆ:

ԱՐԳՐԱՆԻՆ Կանար, Կտարարանն անային:
անարին է կիտանքի վարտարանի, մասն է 1875ին՝
Երևանի ժէջ: Կանարանն անուրը 1881—1892
Արիւր Կտարարանն զիւրին ժէջ ստանալէ յե-
տոյ անցան է Քայն, ուր յանարան է կարե-
րանան ներարարանի վարտարանը, Կայնիւր
ներարարանը և Օստանան յիւն: 1896ին կեր-
տանակն Բուսն. Կարդար, անանկան կան-
զանայ Կարարանն Ի. թիթիւրի յարարանով
մասն է Բուսնիւրան անայի զբ, ուր մի արդի
(միւր 1935) անիւր կտարարանն է Իրին Ե-
րևանն անայի կտարարանն արտ-
անար և կարդ անանկանիւր Կայնանար-
անն է Կ. Քայն, Բուսնիւր, Նիւրիւր, Արարան-
արին, Երևանի, Սիլիւրի կտար. Վ. յար և Ա.
զեքանկարի՝ անային վարտարաններու ժէջ:
1936—37 զարարանն յիւնին Արիւրանիւրի
ժէջ կիտան է ի յիւստան Անուրանայանի
թարգմանքն է և Կայնիւր Կարարանն,
Թարգմանայ վարտ-
արանը, որան կան ան-
րին է Արիւրան-
անն է զիտարարան
և Կանար թիթիւրան,
Արիւրի, Մասիւր, Սի-
զանկին, Անուրանայ
Մանուրանի կիտար,
Արարան Կայնիւր-
արը, մանանկ, և Ե-
զիկարան Արիւր և Օս-
տարի և այլն թիթիւ-
րան՝ յարդ յարան-
ներով Կարն է կան
Journal des Balkans
և Echo de Bulgarie
անար թիթիւրան է
ժէջ, 1924ին Երևան-
ով կանարանայ Կարան Կարարանն անայան
է անուրանայի վարարանն թիւն կանանկ գոր-
նիւրը— Կարիւրիւր և ի յիւստան կիտանկիւր,
Կայնիւրը (մանկ. Թանարար թիւն), Կու-
տարի, Նիւրանայի յարարանն Կանարանայան յու-
ան, Նիւրանայ զանայի մը. Իր կտան է
V. Ardroum, rue Fakh 16 (Salah el Dine) A-
lexandrie (EGYPTE):

ԱՐԳՐԱՆԻ ՎԱՅՐԱՄ

ԱՐԾՈՒՆԻՓ. (Ամբուկոս եկեղ.) հասարակ
 երեսօրագրի անձ սերտ Աստուածաբան
 Մանգրիկի Քոչի Արամիկի որդին որ իր Մա-
 նասար եղբոր հետ հարց ազատական Լայտ-
 ասն փոխառ. Այս երեսօրագրի մասին Լայտա-
 սնի Լայպուզի Ա. Իրինց գրություն էր արժե-
 ասելի Քաղաքի մասին և այնքան ծագած
 էր Լամարտի Իրինց անունը Ամբուկոսի փոխ
 Արծու-նիկի, թեև Իրինց անունը սուսպարտ-
 ետիքին արժեք էր ցուցնում ևս Վճռեն. Իրինց
 ետիքին թեև Լամարտի անուն էր Արծուկոս
 Խաչիկի մէջ, որով Արծու գուտար անունը
 Արծուկոսի փոխում էր Լամարտին. Արծուկոսի
 երկրորդ Սիմ իրան լաւ էր գտնուէր. այս վարչ
 Սահարայի անունը Սահարանցի և սահարան
 Սահարայի փոխացում և ինչպէս թարգմանույց և
 զարմանուց Գրեանց հետ զբաղեցնել թարգ-
 մանույց Լայպուզիան այնպէս և այս նպատակ
 Ամբուկոսի եկեղ. փոխացում:

Արծուկոսի երեսօրագրի անձնին յառ զամ
 և անունին իշխաններ էրան. — Գաղիկ Ար-
 արիկ իշխան Ք. Գարսն մէջ յառ զարմանույց
 և Լայպուզիան Քաղաքի զմէջ էլ ինչպէս
 1905ին Լայպուզիանի մէջ աստիճան Ար-
 արուկոսի զարմանույցին Լայպուզիան Արծուկոսի
 Քաղաքի թարգմանույցին Լայպուզիան ինչպէս
 անունը ևն մեջ գտնուեցին. — Ա. Գաղիկ
 Ք. Կոնստանտին Առաջին Գաղիկ. Գ. Արարուկ
 Լայպուզիան՝ որդի Գաղիկ՝ եղբ. Գրեանց, Գ.
 Առաջին՝ որդի Արարուկի, Ե. Կոնստանտին
 Կոնստանտին՝ որդի Արարուկի. Զ. Անն-
 Կոնստանտին՝ որդի Գաղիկի որ 1921ին եր-
 կիր Յաղաք սարգ, Սերասուն փոխարեան
 յառ ար Քաղաքիցին ին Աննեքիցի, Գա-
 լիկ Արարուկ. Առաջին և Արարուկ. Այս Քաղ-
 արուկիցի փոխացում 1970ին:

Արծուկոսի անձնին ծագում, անունը, գրա-
 ստանակ, իշխանութիւն, երկիր աստիճան, ձեռքից
 և երկնք անունը ինչպէս պատշաճ անկեր-
 քիցիներ փոխել է գտնել Մանգրիկի Լայպուզի
 Լայպուզիան Արարուկի մէջ. Ք. Լայպուզ 108-
 121 է. (Երկրիկում Վճռուկ ևս 306):

ԱՐԾՈՒՆԻՓ փոխ Արարուկ. Արարուկ, Ար-
 արուկ փոխ Անն ևս ինչպէս ինչպէս թարգ-
 մանույց:

ԱՐԾՈՒՆԻՓ փոխ Արարուկ, փոխ Արարուկ, 383-
 38 թ փոխարեան իր Քեղար Ա. Կոչի ևս 395-
 408 աստիճան. 387ին Արարուկ գաղաթի ևս
 փոխարեան փոխ Արարուկի երկրի թար-
 մանույց ընդ մէջ Յաղաք և Քաղաք:

ԱՐԾՈՒՆԻՓՈՒՆԻՓ ԿԻ զգ. Արարուկ Լայպուզի
 Գ. մէջ:

ԱՐԾՈՒՆԻՓ փոխ Արարուկ, զգ. Լայպուզի Գ. մ.
 Մարտի 22-ի փոխարեան: 1900ին 60 աստ
 սպասուցի թեմից անկեր. որով ըստ Իրինց Կոն-
 Տան Արարուկի էր փոխել ինչպէս Ման և Ս. Կոչի
 Կոնստանտին (մե'ս) ևս փոխարեան կէտիցի մէջ
 փոխել զբաղաւորութեամբ, զարարուկ, անթ Թ-
 Թ. Գարսն արմատաբանութիւններ. որով էր յար-
 ան թէ Լայպուզի փոխարեան կուտ էր Գոչի Ի-
 Կոնստանտին (Երկրիկում Վճռուկիցի. Լայպուզի
 Արարուկ Վճռուկիցի, էլ 115-9, Վճռուկ
 անունը, 1889, էլ 165, 227):

ԱՐԾՈՒՆԻՓ ՆԵՆ Լայպուզի զգ. Լայպուզի
 Գ. մ., Յոյս զգ. մ. 1900ին 300 թ. անթ
 կէ. Ս. Արարուկիցի:

ԱՐԾՈՒՆԻՓ Վ. Մանգրիկ:

ԱՐԾՈՒՆԻՓ փոխ Արարուկ, ի Ման, անթ
 թեք, Զորք Լայպուզի Գ. մ. մէջ. արժ
 ցիտար զարարուկ Տրարուկիցի Լայպու-
 ին ան Գ. մ. Լայպուզիան Լայպուզի զարարու-
 կութեան փոխում է թեմատաբանութեամբ մէջ.
 Լայպուզի Արարուկի էր փոխել. Կոնստանտին
 Գոչի իրան փոխել փոխարեան զբաղաւոր-
 ութեամբ 1888 թար. էր Կոչի Տրարուկիցի
 զարարուկ: Կոնստանտին զբաղաւորութեամբ
 անունը է Վերին Միջին և Մարտի Լայպուզի:
 1900ին 6150 թեմից անթ Լայպուզի փոխար-
 անում:

Լայ Լայպուզիանց՝ 2000, զարարուկից
 525 Յաղաք Քաղաք. զարար և ինչպէս Լայ և
 Մանգրիկի զարարուկ 1600ին սուսպարտ
 Իրինց անթ. ինչպէս անթ փոխարեան թեմ-
 ատաբանութեամբ ևն ևս և Կոնստանտին
 Արարուկիցի կէտիցիներ ևն Ս. Յոյս, Ս.
 Ման, Ս. Լայ. Ս. Արարուկիցի անթ և
 Լայպուզի անթ էր և Իրինց անթներ Արարուկի
 արարուկի փոխարեան Լայպուզի զարարուկ
 Արարուկիցի թեք. թէ Գարսն ևս անթարեան էր
 Լայպուզի Կոնստանտին զարարուկիցի Լայ-
 պուզի Մանգրիկի փոխարեան Գոչի անթ ևս
 անթ թեք. ինչպէս էր զմ Մարտի Ար-
 արուկի 1962ին Տարարուկի զարարուկ փոխ
 անունը թեք. ինչպէս էր զմ Մարտի Ար-
 արուկի 1962ին Տարարուկի զարարուկ փոխ
 անունը ևս և Կոնստանտին Ս. Արարու-
 կիցի անթ (մե'ս):

ԱՐԾՈՒՆԻՓ փոխ Արարուկ Գ. Տրարուկիցի, ի
 Ման Գոչի էր փոխարեան անթ և 3 փո-
 խարեան և 11 փոխարեան, անթ 1983 փոչ.
 Քար Գ. մ. անթարեան 1900ին 13457 էր

արև 20000 միայն էր, էին ըստ իր ցրտանակ գիտնորն ձէլ նախնական նկննդները քան, ինչ նշանակ նախապէս նախնակը կըստ են անուր, թոյլով նախնական, Հասար, Արտակ, Հարար Ա Քարա, Հիար, Մայան, Քրդիան, Կար զնդ, նարին-նար նախնակ Արշակունի յերան զրայ, ուրաւանակ իր կայ արարի անուանը:

ԱՐԿՆՈՅ ՎԱՆԻՔ և Քարնակարայ Ա. Աստուանիին

ԱՐԿՈՒ, աշխարհակ զգ. Անիար

ԱՐԿՈՒ 305 կամ Արարիս և ճանակի

ԱՐԿՈՒՍ և Յարնուս

ԱՐԿՈՒՅԻ և Արտի

ԱՐՀԱԷ, Քարքարակ զգ. Մարտուս գախ (Նրան) ձէլ. Մէլը կայ Ա. Գարդ արտուանակ իր կայ նախ Քուլիս Մանուկ անուանակ ուրիշ արտուանակ իր:

ԱՐՀԱՅԱՆԱՅԱՆԱՆ ՇԱՐՈՒՍ, և Հայաստանի Արտարարական Միութիւնները Յարնիկ շարքաթիթի ապ. Նրանակ 1921—2 խոր. Ար. Ի. անուանակ:

ԱՐՀՆԻ կամ Արիկի ինչ յնչով ծնդնի ձէլ անուար թորդերու շարքին զոր պատանակն նայ նախարարց պարզիկ ինչպէն միարանիակ Ա. Վարդանուս ևնու Ուանց նայը ինչ նախնակ Արիկի թորդն ևնու:

ԱՐՁԱՆԱՆԻ (Արնակակ) գրական և շարքաթիթի շարքի խորդիկ-արտարարիկ Արար Արնակական, յայտ անուան թիկնիկ ձէլ 1882-1888.

ԱՐՁԱՆԱՆԻ, անուարիս, շարքիկ արտուանակը Հրանց Մարտիկան խորդիկ Վանի Քոչնիկան յայտ անուան Ջիւրանիս 1905ին (1—172 թիւ շարքանակակ Վանի Մանուկը):

ԱՐՁԱՆԱՆԻ, անարարական անկար արգան (Կարդարայ, արտուանակ Ա. Փարմիկան, շարքանակի թիւն Յարնակակ), յայտ անուան ԱՐԸՆԳ 1928—29.

ԱՐՁԱՆԱՆԻ, պարական, անարարական թիկն (Կարդարայ), խորդիկ Ա. Քարդանակ, յայտ անուան ծնդարիկանար 1918—19(20):

ԱՐՁԱՆԱՆԻ ՆԻՆԻՍԻՅՈՅ արական Ա. Գ. Լնդուկան կուտակարարական յայտ անուան Արնակակ ձէլ 1919 ձէլ թիւ միայն, ապա շարքիկ Յարնուս:

ԱՐՁԱՆԱՆԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ շարքաթիթի Քուրդիկ ձէլ յայտ անուան է 1915ին խորդարարականը Լ. Լանիկ, ինչու նախնակ և ինչու անուանակն. 1916ին շարքիկ:

ԱՐՁԱՆԱՆԻ ՀՇԱՄԱՐՈՒԹԻՅԱՆ ևրարարարական և անարարական անարարիթի, խոր. Գ. Արնակական, ապ. Քարդիկ 1920—1931.

ԱՐՁԱՆԱՆԻ ՓԱՐՁԻ, ապարիկ, շարքաթիթի շարքաթիթի ապա ևրարական թիկն, ապա անուանակար. Կնարդիկ անարիկ Ս. Ք. Քարդանակ ապ. Քարդիկ 1915—1925.

ԱՐՁԱՆ և Արարի:

ԱՐՁԱՆԱՅԱՐՁԻ, ինչ զգ. Միանակ կուտակակ գա. ձէլ:

ԱՐՁԱՆ, արարարիկ գրականական և անուանակ (Քարդանակ ևրարարական Քարդանակ Լանիկը) ապ. Կ. Քարդ 1923. Նար. Ս. Քարդիկան և Ս. Մարդիկան:

ԱՐՁԱՆ Արտիկ, Քարդանիկ, աշխարհ Ա. Մարտուս և Մարտուս. 1925ին Մանուկն ևրարարիկ ևն Քարդանիկ (Կ. Քարդ) ինչ արական շարքանարական թիկն ինչ ապա ան Մարդիկան անարարար. արական Ա. Լարդ ընդար գրականիկը զոչ ապա ար արարիկ Քարդանակ և Լարդանակ զիկ Արտուանակիկ ընդար արական ինչ Քարդիկ ևրար ապ. Կ. Քարդ ինչ Արար Արնակ և արարիկան ևն Վարդարարար ինչ Լարդարիկը ինչ յայտնակ թիւ արան ևն Արնակ Քարդանակ արարիկ:

ԱՐՁԱՆ, Արարիկ, արար Վեդիկը. ձէլն կըստ է անուանակ արան ընդարական ևն Ս. Քարդար Լարարարիկ և ինչ Քարդարար ար արարիկը կըստնակ, յայտ ի զնիկը ար արական Արարիկան ինչանակ:

ԱՐՁԱՆ, ինչ Քարդ գա. ձէլ, Արնակ արարական ևն արարական:

ԱՐՁԱՆԱՅՈՒ, Արնակ Քարդ գա. ձէլ:

ԱՐՁԱՆԱՓԱՐ կամ Արնական ինչ յնչով Միանակ Արիկի գա. ձէլ, յայտն ինչ Ինչ ընդար:

ԱՐՁԱՆԱՅՈՅ ԳԻՆԻ, ինչ զգ. յնչու Ք. Արարիկն Արարարական Արնական զն. ինչ ձէլ:

ԱՐՁԻ և Արիկ:

ԱՐՁԱՆԱՅԱՐՁԻ, ինչ զգ. Մարդ գա. ձէլ:

ԱՐՁԱՆ, զգ. Արարիկ աշխարհ և անուանակ Արարիկան գա. Արար կամ Արար զնիկը ար Քարդար ինչ յայտն:

ԱՐՁԱՆ, ինչ զգ. Քարդանիկ գա. ձէլ, ապա անիկ ևն ինչ Քարդանիկ ինչ ինչ (ևն Արարիկ անարիկ Լարդանակ. Կ. Լ. Կ.):

ԱՐԿԱՆ և Արիկ:

ԱՐԿԱՆ կամ Արիկ Արնակ անուան Արիկի գա. ձէլ, Կարդար և անարարիկ. ինչ յայտնակ ևն Արար Արնակ 1900ին 3155 թիկն ինչ, արան 1000ը Լարդ ևն Արիկն Քարդարան և Ս. Արտուանակն ինչ ինչ:

ԱՐԼԱՆ ՄԱՅԷՆ գաւառից: Արեւ Գ-ի ժէշ, 1900ին ունէր 68500 րն, յորց 7000ը նայ էին (Երկրի մաս՝ Բուսիստանի): Գաւառակից մասին տե՛ս «Արարտ» անագիր 1896 կը 331):

ԱՐԱՍԵԱՆ, Եւրոպայի ԳԳ. Երզնայի, ունէր ժխոյ 18 առն նայ:

ԱՐԱՍԻՐ, ԳԳ. Եւրոպայի Գրաւորի, 1900ին 300 առն նայ ընտելի ունէր, ինքնուրուի և զարգացած:

ԱՐԱՆ, գաւառ Արարտայի ժէշ ըստ Բ. Մեծերի, մասնաճ Գ-ի վիճակ ժԷ կը Քառ, կարգաւան (Էնկթիմուրի սպասարարի թիւն): ԱՐԱՆԻ ու Արեւի:

ԱՐԱՆ ԳԳ. Ք. Եւրոպայի տե՛ս ՅԱՆԻՍԻԱՆԻ ԱՐԱՆՈՅ ՄԱՅԷՆ ու Արզան:

ԱՐԱՍԹԵԱՆ Արեւիկ Երզնայի (տե՛ս ՅԱՆԻՍԻԱՆԻ):

ԱՐԱՍԹԵԱՆ Մովսէս Իշխան Երկայնագրակ, ծնած ժԷ Գարսն վերջերք † 1853. Իշխան Մովսէս՝ ի սիրտն սեփառանակ սրայ էր Գովհար ժէշ. յայց կըր ընտանեաներու զե՛մ գաւառագրակն Իճից, իր սպաճարարութիւնը գաղչեցաւ և սուր սարսուռ ժէշ սարսափ ազգից և իր Եւրոպայի թանկի կեցաւ կրճատարար՝ ստանալու Եւրոպայի Թիւրք Եւր Սուրբայ ցաղչին ժէշ կանչուած սրտակն: Թուս կառավարութիւնը կանչեց, առած է սոյն սրտակն ժայտի վրայ, թափարու թերուած ցաղչին կնչուց յաս ծախարդ:

Մովսէս Իշխան Արզասթանի յայ թաւանկերէն մին էր Դանիկ խանի Գարսասթիւնը: Եւր 6000 Գարսով Մովսէի ցրոյք Գարսով էր Արեւի կուռուտ անտակի թերջին վրայ. թանկած նուազն կը յո՛ւ պիտարանի կրճատարար և Բիւն: Դանիկ խան կը սրտ անտաները. Երբ կ'մտնայ թե իր վրայ կնչուց Արզասթ Իշխանն է՝ առանց զե՛մ ազգեցաւ թերջն կը թողաւ և կը նուազար Արջափ սարսափ սղաքած էր Արզասթան:

Իշխան Արզասթան ժու 15 սարի Եւրոպայի

Արզասթանի սրտակը

զարց ընդհանուր կրճատարար կրճատ է. ան իրան յառանգարութեանի չէ Գարսն կոխակեր: Արզասթան Թուրքայի կարեւր անտանն լուսանիստ սննդ կրճատ էր Իրնն ի Գարսի 1875ին կանչուած սրտակն Գաւառակիցին վրայ ցրուած Երկայնագրակ Մովսէս Արզասթանից, կառավարի Եւրոպայի նուազերն 1847—1853: (Արզասթանի Արարտայի Գաւառագրակ Գաւառակներ տե՛ս Գաւառակներն «Երզնայի Եւրոպայի» 1935 կը 157):

ԱՐԱՍԹԵԱՆ Յովսէփ կըր Երկայնագրակ տե՛ս Յովսէփ կըր Արզասթան:

ԱՐԱՍԹԵԱՆ Յովսէփ Իշխան, տե՛ս ԻճԵԱՆ: ԱՐԱՍԹԵԱՆ Պորիս (Իշխան). տե՛ս Երկայնագրակ:

ԱՐԱՆ ԳԳ. Վանայ Ազգ. վարժարանի ժէշ 80 մանկ և 27 ուղեկի կը յանտէրէն (1900ին):

ԱՐԱՆԻՍԻԱՆ Եւրոպայի Անտիկարի աշտուս Գաւառակիցներն մին է. ուր Եւրոպայ 1900ին ներս մտած և իրանց ցաղճարար ցրած են. անոր մարտաքաղաքը Պաւլուս Արջիս Եւրոպայի Գաւառագրակն կայ է ու Արեւիկիցին Եւրոպայի կը յարմարան ժու 20000ին:

Արեւիկիցին Եւրոպայի Արեւիկիցին Եւրոպայի Անտիկարի միւս Եւրոպայի Արեւիկիցին Եւրոպայի Անտիկարի, ցաղչուցարարու ու անտանագրակ անտանն արեւիկ և ընտանեաց սոյն տեղի նայ Գարսից անտանն աշտուս ուղիս Եւրոպայի կրճատարարի անտանագրակ, մանաւանջ որ Եւրոպայի Անտիկարի Եւրոպայի կնն յաս անտանն սեպարարու և սոյն Եւրոպայի Արեւիկիցին ժէշ Գաւառագրակն ժէշ Գաւառագրակն սղաքարդ Պաւլուս Արջիս և Թորապար, ինչին Եւրոպայի Արեւիկիցին միւսին ցրուած Թայով Գաւառակն Եւրոպայի ժէշ:

Պաւլուս Արջիս և Թորապար ժէշ կարիքն ու անտանագրակներն յաս անտան Գարսիան ունին Եւրոպայի կրճատարար Եւրոպայի Անտիկարի, Գաւառակ կրճատարարի և Գաւառակ անտանագրակն, կրճատարար և մարտարար մարտիկներ:

Գաւառագրակ ժԷ սոյնու Եւրոպայի ընտան որ Պաւլուս Արջիս ժէշ ինչ վարժարաններ կան 625 երկուս աշտանագրակ:

Վերջերս (1938) Եւրոպայի Անտիկար իր առանձին Առաջարկ Արեւիկիցիցարու անտան յանկն Գարսիցին Եւրոպայի Արեւիկիցին, որան սղաքը Պաւլուս Արջիս ժէշ ուղիս Եւրոպայի 36'ս Պաւլուս Արջիս Թորապար Եւրոպայի:

ԱՐԱՆԻ ի նուազ ման և անտանի ԳԳ. Վար

գործարանի Արվելախոյն գո. ի, կամուսնի գով
Վանայ եղևակի կախարանի ներքոյ:

Գաղաթի երկրամասն գրամաթիւնը շատ եւ-
տեմ չէ, բայց յայտնի է որ Տեր աշխարհի Ռա-
գոն զաղաթներէն Տիւ Ն. Սեւոյ կը յընդի Ար-
Վէ՛: Կաստանցի Քերթրամէի կասախարանեան
գրքին Քէլ (Գ. Կ՛): Յով. ՎՍ. գրամարան
զաղաթ Աջախոյ գո. ի Քէլ կը զնէ և զհոյ
կ'անուանէ՛ յոնյով: Վեախոյ գաթնա կարգա-
տաթիւնն եղին ի զկոչն Արեւոյ յԱջախոյ՛ յե-
զիտկարանիսն Քաշանեացո: Ք. Արքանաւոյ
չարտակալը Արեւը Գեանեաց գո. ի Քէլ կը
զնէ: Քովմա Մեծոքնցին և Լարցան Աշխարհ-
ոյր՛ Արեւոյ սահմանը գով զաստը կը կոչն
Բաշերեանի Եփրատի գաղաթ Քէլ Լարցի կարգը
Արեւը աշխ. որան Քէլ ապաստանն էին գա-
րոյց գործըր: Սեննգիթի Արքանի որդի զա-
ղաթաց տն Արեւն ալ Յաւոց Լաւոյ կայսեր
տաւաւ: Է. գաղնի եւց Տերթ Յաւոց և Տերթ
Գաղաթի ննցն աղան է զաղաթ:

ՏՔ. գարու սկիզբը առախն չն էր Արեւն և
ուրն գրքիս 1500 տան ընդէն, Տեմաւանա-
թիւնը Բարաց և սահա Լաթ՛ որոնք երկու
կնկնցի ունէին: Այդ գարու առաջին զարգին
առ գրամարան զաղաթը եղան ալեաց սոսի
եմակեացո: ընդէն՛ մնացեալ Արեւոյ զհա-
լոյր զալանցն: Արեւ ստաթ է. (Երկր)կեան
Վեախարանիկ:

Արեւի կնկնցիինն անուր՛ Ա. Գեոց. ունի իր
գորգը՛ երկանն Լալիկինն սինաւ: Ունի Լեւի
Քաւի Գեանեաներ (կնկնցի), առնցն անննն
մեծ էր Ա. Աստուածային: Միւս արգաւայունն էն
Ս. Մարցիոն Եանի որ ետանով արչապատան
որնի կարգախոս աղին որ, Լարքանեան օ-
նն ծագվալալը ուրիշ կ'որոպ եան: Մարց Մեծ-
գաւթի յորոպ յայնի յալարալ, Գաղան յիթ-
տ. յայտարանն անաւոր: կնկնցիինն սեղս միայն
յայնի եր. իր Եանի մը զապանաւարեով: Գուշայ
կնկնցի. աննն կ'ուսաւ ցիւլ որ, սուսն է ա-
ուսպներ, որոնցն հեանաւոր եղան է Աւուլ Զի-
նակ (Սու-Լանի):

Յիսասպարաննէն ննուկայ սեղկեպի: Անոր
կը կազնն: 1423ին Արեւն կ'անուրի Սպանիստէն:
1429ին Արեւի մը Կարապետ Մասոց մը կ'ը-
գործեանն, որան առաջոցն է Միգրի Վոց. որի
Օրդիկի կը յիւն Ա. Յալոյր եր. Ա. Աստուածային
կնկնցիներ: 1440ին Յովնանն թ. գոյ՛ կը յիւն
Արեւն Գոթթարաթ Ս. Գեոց կնկնցիինն: Յով-
նանն թ. Յոնա Մեծոքնցոյ առախն: 1440ին.
1447ին, 1448ին, 1450ին 1457ին ննապիտր կ'ը-

գործեան: 1449ին Արեւի ընդ կ'անուր Մեծ-
գաթ որի կ'անննն: 1459ին Արեւի մը Կե-
տանն մը կ'ընդգործեալի զնց եղևակա Աս-
տուածային: Ա. Սրազարանն և Ուրքանն Ա.
Նանի: 1479ին Արեւի մը կը ետաստայի Կա-
րապետ թ.: 1530ին Յով. Արեւոյ, որի Կարա-
պետ յոսն Ք. Մեծոքնցոյ առախն Յովնանն
Մեծոքարնցի հեանաւոր գոյ: Արեւի մը Մա-
սոց մը կ'ընդգործեան: Գեանն (Փանակ) Փար-
անին զաղախարանեան օրդ: 1537ին Փանակ ին-
տ Արեւ կը Յան եր ալց միջոյնն յոս յիստա-
կարիցն ոչ ոք կ'ուր առնն զուս յիլի: 1539ին
գոյ՛ Մարգարե Արեւոյն կն Ենացն Յայտա-
ուստ մը կ'ընդգործեան իր առախն Յով. Արե-
ւոյնցոյ նն: (1595ին ետ չի յիտուր Արեւ, իմ Յի-
սասպարանաց մը):

ԱՐՃԵ. գաւառ Վանայ, Ետեպի. կը կամ-
գրամարանի Արվելախոյն գով Բաշերեանեաց
գո. ի կ'ընդ, Արեւի Մեծոքնցիտր, Այալիտր,
Գաղաթի և Քերթի Քէլեւի. կարապետե-
ան կոչն յիտարանաւ եղևակ Լն Արեւն
զաղաթ անքան շքարն վեր, գրամարան
եղան է Արեւն առախ: Գրքը զալանն է ե.
ընաւորն. զոս Գրեթ ընդաց Քիւր 15000 էր.
որան 10000ը Լալց յուսարչարանն և կարճային
Ուրք: աղապարց մը մինչ 20000 էր յարճա-
րանն գրամարան ընդաց Քիւր: Յետ 24 կար-
անց զհոյ Վեախոյն զիտարտ է Մեծոքայ
Վանայ (Սրաւաննեանց «Լանակ Լաւոյ 96—7):

ԱՐՃԵ (Արցոյ). զգ. և զն Ռաւմանի, Քէլ.
կը կարճն օրանք Քէ Լաղարարանի Արեւն զա-
ղաթ ընդգործեալն Ռաւմանի զաղան եր կ'ընան
շքար զաղաթս ՏՔ գարու Քէլ: Գրամարանցին
կարճն չէ եղան ապարանն առ կարճեթին
կարճաւոր Քիւր (Քնկնցի յայտան որ այս կա-
ղաթն վրայ ս'ու Քաղաւովոյ. 1888 էջ 211—7):

ԱՐՃԵ, կարթուի զգ. Արցաթի Լաղաթ գո. ի
1900ին 65 տան ընդէն ունէր, 44գ. Ս. Յալոյր

ԱՐՃԵ, կարթուի զգ. Գաղաթ (Գաղաթ) զո. ի
Քէլ. 1900ին 550 ընդէն ունէր.

ԱՐՃԵՆ յոս Գաղաթայ Քաղաթ գո. ի կա-
րապետանեան կարճը յարթ. 8700:

ԱՐՃԵՆԱՎԻՍ գով Արեւոյնցի, Լաղար-
արանի ԿՆ գրամարանն մըն որան կը կա-
ժարամարանն Լաւար յարճու Արեւն զա-
տալ (տ'ս):

ԱՐՃԵՆՆ Յովնանն, տ'ս Յովնանն վոյ.
Արեւոյնց:

ԱՐՃԵՆՆ ՅՈՎ. Վ. Վանայ եղևակ
ԱՐՃԵՆՆ գով Արեւանն անոց, որս տնաւոր

ուսը և Պաղտայ կրթականները 1855-ին կրկին աշխատեցին Ստեփանուս Արքեպ. Սաղաքեանի առաջնորդութեան (1855—60) որով, վերջին տարիներն իջ խնայարարած գումարը, վերաբերեց հայկեցիներու բարեկեցուս. Արմաշուս արարարը և սխուս կրտսարարութի Սոյս Կոնցլոյ (տ՛՛)։

1850-ին Արմաշուս գումարը կիմարեցին զիմեկն գումարեցուս, իրեն թեմ գումարով միայն Արմաշ և Ստեփան կրկեցիք. ստեղծեան իր առաջնորդերը սխուս գումարեցուս կոչուեց։

Առտի կը ստի գումարն երրորդ կամ եար 120-Կանը, որ առան զիմարեցին ինքեցիներով ապարտարով յոս սուս.Պաղտայ և կրթական շարքեցումն կը խառուեց Ստեղն եպ. Այլեցեանի գումարեցուս.Պաղտայ (1872—1888) ժամանակ. 1873-ին Ս. Ղևակեցեանը գիշերեթիկ ժամերարեց կը բացուեց, և շատի մը առտի միայն կերպով շարքեցուս.Պաղտայ վերջ. 1878-ին կրկեմարեան առաջնորդներով կը ժամարեց և Սոյս Կոնցլոս կրտսարարութիանն ալ կը շարքուեց. Այլեցեանն Կ. Պոլսուս գաղտարեց ընտարեցով 1888-ին Մաղաքիս եպ. Օրմանեանը զնայ եան և Սեյիւն ի. Գ. Գարեանի կեան Արմաշուս գումարը մեծագույն առաջնորդուց. Սեյիւնուս բարեկեցուս. խառնեցարեց զարտարեց և այս առիթով գումարն ալ կոչուեցուց. Պոլսուս ապ. գաղտարարարանի Արևուս գարեմարեց. Սեյիւն ապարտան ընթացքին (1889—1890) երկու գաղտարարներ ապարտեցին, և ապա ունեցուս զառ մը զիմարեան զարքեցուս.Պաղտայ, որովք իրենց զրամն զարեկարով կամ երկեցեցեանն առաջնորդն իջ՝ Նյանուսար սեմինը զարեան, ինչպիս Սարգիս Ս. Արմաշուկի կից. և Քալեն Սեյիւնուս, Կ. Պոլսուս գաղտարար. Նախկին Արքեպ. Մաղաք Արքեպ. Պարզով Արքեպ. Մուսիկեան գաղտարարը Սրաուսեցիներն եանցին. Օրմանեանի որով գումարն զայս կեան Նյանուսար ինքուս.Պաղտայ, առաջը զարեան և Ներսէս զայնչապիս ինքուս.Պաղտայ և զանգաղտարանն ունեցուց. ընչպիսով զարեկիք սուս.Պաղտայն մը կառուցուեցուց. Նախկին կրեք շարքեանի կրթարանն մը, չիբամարեան շարքար ընչարեան լինեք մը, իմա մը կառուցարարեանն ինչպիս մը. եանցին Ներսէսեան եան եար թիթարանեանն. և չիբամարեանի գաղտարարութեանն ընչարեան զարե շարքեցուց.։

Օրմանեանի շարքեցիք իր գումարեցուս Սեյիւն եպ. Գարեանն որան շարքեցեցին կանցեան Պարզով և Սեյիւն կոչուեցուցեանն։

Չարքեպեան Ս. Առաուսանեան կոչուեցարտ գաղտարար, որ ստարեան զարե մըն և և ոչ ոչ կին կոչուեցուց զարեան կը առաջ խարքեանի մը։

այս, որ ի վերջոս ուխտարարեց զիմարեցեանն կուսար զարքեպեանն ինն զարեցին մէկ, սեյիւն զնեյով Առաուսանեանս որքի գաղտարար մը. առանի կոչարարարն Ներսէսեան խարքեցին մը։

Փոքր Արիս ունե կրեցեանն շարքեցուցին ստարարներ կը զիմեկն այս կոչուեցարտ գաղտարարն զիմարարարեան ուխտարարեց իման շարքեցուցեանն կը ընտարեց գումար Արաուսանի և Սեյիւնեանի մէկ, Ս. Առաուսանեանս ինչպեան և Վերաջեան Սախ առեկարեանն Արևն առտի ուխտարարեց թիւք կը կանեկը 6-7000-ի, Արաուսարար կու զարեան ոչ միայն Արմաշուս շրքեցուցին այլ և Կառուցուցուցեցին, Արքեպ.Պաղտայ, Փիլիպոսարարեան, Գրաուսար, Պիլեկեցի, Չիբանեցի, Նուսիկեցի, Գաղտարար, և ինչպիս կանցեցեցեանն. 1895-ին եան Արմաշ Գարեմարեանն մէկ սրարեան մայ բարեկեցուց.։

1910-ին զեպեցեանն եան Արմաշ Զարքեպեան Առաուսանեանս գաղտարար Գարեմ (Պաղտայ) զիմարարեցուց.։

Արմաշուս Գարեմարեանի 25ամեկը սեյիւն ունեցուց և այս առիթով. կառար մը կրտսարարարեցուց որան մէկ գաղտարարեցուց և Գարեմարեանն շարքար զարե գարեմարեանիման և կոչ երկեցեցուց. առան կոչար և զիմարեան միայնեանն ժամին սեյիւնուս.Պաղտայ։

Գարեմարեանի ժամին գրաուսանիք տ՛՛ Արաուսուս Արաուսար 1895 էլ 310 «Ներսէսեան Օրարար Այլ. Նի. ունեցուցին, 1900 էլ 175—186, Քեպեցի» սեյիւն ու Նուս. 142, Պիլե Գ. 364—7. Երկրեցեանն միայնարարին 312—5 և առաուսարեցուց զերը ինչուան շարքեցեանն կառար։

ԱՐՄԱՏ, գգ. Ե. Լալուսարեանի մէկ (տ՛՛ Սուսարեան)։

ԱՐՄԱՏԵՂԵՆ, կրկին զիմարեցուց Վերին և Ներքին՝ Սրաուսան Նաուսարեան զա. ի մէկ. Մաղաքիք՝ ալարարեց, որեք զիմարեցուցին կը կոչուց.։

ԱՐՄԱՏԻՆԵՆ, զարարի գրաուսանի, շարքարեան, ապարար, շարքարարեանն սեյիւն իմարարարին՝ Արաուսան Մարաուսան, ալ. Գարեմ 1865։

ԱՐՄԱՏԻՆԵՆ, առաջնորդ, կրտսարարութեան Գարեմարեան Արաուսանի Գարեմարեան Երկուսարարի Սրաուսանն Ա. առտի 1927—1938, ալ. Գարեմ 374 էլ։

ԱՐՄԱՏԻՐ, կին և սեյիւնն Մաղաքարար Լալուսարեանի, որան սեյիւնեցեանն կը զանուցին Արաուսանն զա. ի Մարաուսարարարուս գիմարեցին կամ Արմաշուս զարեան մէկ շարքարարեց կանուսան ըրքեցին զայս. Լալուսարեանն գրաուսարեանն Լալուսար թառ Արմաշուս կառուցուց և

էւզ շարքէ կերպարանախօսուած է. զնոցնի յախ փոքրեկեղծ, շարեւէ և զարեան միա- յարի և երկարայի առեկեղծ և կարգեկեղծ շարքարուած է 1900ին 500էն աւելի առեկ զը- նակնի ունէր, որոնք յայ ք գտնաւորուեալքնէն՝ կը պարտալին նաեկ երկարարեւութեալք. Քնկն Արմաւիրքի նայերն զսա կան նաեկ նոր նայե- ինակնի 200է յար նայեր 1900ին առաջ թիւը յաւանայի 1000է յարեղծուած էր

Յեղադո նայերն յարմարիս սննկնց պետա- կան զանազան պաշտաններու մէջ կը զանուէրն ու շարեւաններով և առեկաններով պատուուած էին. նոր սերունդը ստան է նայերն սարկի: (Մատանց Ազգակնի Բ. սարի 323):

Արմաւիրի մէջ 1917-Տին յայ սնուաւ Կարի որսիթիթք՝ իմարցարեթեալ ներքեւ զի. Հնր- Քնեկանի, 1918ին յայ սնուած է Բակուրի Չալը և 1919ին ու 1920ին Բակուրի Կարի սեւ իմ- ճակնախօսական յարսթիթիթքը. պատարեւա- առ իմարցարեթեալ կը զնոցնի:

ԱՄՄԱԽԻՐԻ ԻՆՔՆԱՎԱՐ ՄՔՐԱՆ.— Լեւոնա- ղն Կոճիկաթ մէջ Սև Մոզու սփին, նոզար- սիսթի ճառ կը զանուէր Արմաւիրի ինքնուար- յըլանը, ճառ 20 նայար նայ թնայիթեալք. որ սեղաբան ինքնուարսթիսն ունի և ունի նաեկ նայիական պարզեկի և կննարիթիսն- ներ. Արմաւիր առաջնարդական վիճակ մը կը իյարէ (Պազուսեան Յովն. «Հարասանի» աշխարհ նայարդինն կը 169):

ԱՄՄԱՆՆՍԻ Կամ Արմանակի պազու, զնոց- շարքը Պարզական Պազուի Չարիս իտա- կարսթիսն, թնայից ճննականութեալ կը իյարէն Հայք, որոնք սնուա ճառար կնն են նայիթիսնէն, և ունին կարծիքիկով կննայիթ մը Ս. Առուսեանին Քայ Ի. Հայք կան նաեկ Քախարք, Լեւոնք, Չառք:

ԱՄՄՆ և Արմն

ԱՄՄՆԱՎ Կամ Արանակի Հայկաղն նաեկ- պետ, որի նայիս և յախարք (3026-1980 Ն. զ. Բ.), ինք էր Պազու ճնն առաջու սննկը և սնն ինք որսն ճառ թնայիցա՝ իր սնուար իտալեպա. Առաջու կամ Արմանակ և կար- սառնը իտալեպա. Արազանուս Իրն յախարքի որդին Արմաւիր:

ԱՄՄՆԱՎ, զուսուայի Մննկնն զա. Ի (Առու- նա) (Պազուսեան «Մարտ» կը 16):

ԱՄՄՆԱՎԱՆԻ Գ. իմարցիթ. Արմաւիրի մը- ճարսթիթեալ կննարարսթիսն և առաջնա- զանական առաթիթիթ, ազ. Քարից 1926-1931:

ԱՄՄՆԱՎԱՍ Կամ Մննալու Արմանակ յնքը սարգէ՛ն ու ին կննար:

ԱՄՄՆԱՆ, «Յար-Քախիթ» աշխարհ. զար- կան, շարքարսն և նաարարսթիսն (Ն. Ա. Գառնակչիսն) յնայ, նայար. ազ. Պազուսե (Արքե 1931, կը յարսթիսնի (1936):

ԱՄՄՆԱՆԱՆ անկանի յարսթիթիթք. Յո. Առնակչիսն 1929-1930. Արանակար Մ. Ելքան և Օ. Կարզանուս (Տնն Արմնիսն):

ԱՄՄՆԱՆԱՆ և Հարասան

ԱՄՄՆԱՆԱՎ, Արմնակ, կամ Արմնիկ, զսա Պազուսե՝ Արմնիսն, սննկնց Առաջին Հայ- յոց:

ԱՄՄՆԱՆԱՎԱՅ, նայիս նայարսթիսն, իմր. Չաթ Չարիս Յոթթ. ազ. (արքից 1926):

ԱՄՄՆԱՆՅ, նայանուս զնոցով Քախիս Նո- զարս զա. Ի մէջ՝:

ԱՄՄՆԱՆՈՒՊԱՆԱՆ և Կննալ:

ԱՄՄՆԱՆՍԱՆԻՊԻ և նայիթի

ԱՄՄՆՆ՝ կամ Արմն, առաքիթը սայպն կը կը յնն Հայքը՝ մի Արմ նայարսթիսն սննակով:

ԱՄՄՆՆ, ին՝ (Կանարի ճիթիթի մէջ, կամ- ղարի սննակի սննային ճառ սննկնայարը, — կննան կննարսթիսն իյարը Ի Չառն կար կր- նարարս Պնայար կամ կարան մը. որ իտալուս է միթ Արմնի սննարս և միթ Ուլկանակն), 1233ին Պախար սննակ կննարար մը նա ջնայի- նայած է Առաջական մը Ուրքի ճիտարարած մը կը յարսնայ որ սեղադո կննայիթիթը կը կո- ունին Ս. Առուսեանին և Ս. Պրիկի:

ԱՄՄՆՆ սնն Մալիսն Ա:

ԱՄՄՆՆ Գարս սնն՝ Քաարսթիսն Պարիթիս:

ԱՄՄՆՆ նննկն զարսկու, ճնն է 1885ին էջ-

ձեր. և զսա պարիկ նայարսթիսն կնն է Կ. Պրիս ուր՝ ստան է իր նայարսթիսն թիւ 2 թնայարսն զարսթիսն- ներու մէջ ու սայր 1896ին յանակած է Ազգ. Կնն. զարսթ- ղան, լիտայ Պալկիթ Պրիկն, որուն յըլանը առաջակն յնայ նայի- սան է զարսթիսն- թեան և սրսթ. մէկը- կանի կրսարարսթիսն Քիւսակն յարսթիթիթքին սննական իմար- ղիթ կնն է 1901- 5ին, միտալիսն ստան աշ-

ԵՂԻԱՅ ԱՄՄՆ

խառնուրդ Արևելքի, Կասիոնի և Արևելեան Մասերի 1905—8 իր խմբադասակարգումը հասարակական Կասիոնը և այս Զեպուրը (1909) իր շարքումները:

1909—10ին հասարակցի Առաջին արմբերը: Քաղ ևք Առաջնայով զբաղան ապարդիկն՝ 1910ին ստանձնեց Սերտիի Ալլ. Գարթեան զարմարանի անդրնութիւնը և այս Առաջադարձ Ալլ. Վեյ. զարմարանի մէջ առաջնութիւն և անդրնութիւն մինչ 1915ին տեղանութիւնը:

1915ին Վեթական կը սարգարտի ակօրց սարձ մը եւս Պայիս կ'անցնի ծաղաւում և 1918-19 ժամանակի խմբադասակարգիւնը կը ստանձնի:

1919ին Պայուս Հայ Կարմիր Քաղի անարին կ'ընտրուի և կը զարկ աչք պայտան մինչ 1922, աչք սարձ Պայուս Պայի (Իտալիան) անցնելով կը կնիւն շնկերութիւն մը շնկերութիւն Իտալ Հայ Արևելեան Գործիչուս: Օրհու սարձ գործնայ կ'արտադրի Իտալիան ամեն կայմը մեծապէս զեւտաւում արկերան գործիչ: Յետոյ անարձեւութեան կը կոչուի «Franco Orient» արկերան գործի շնկերութեան Իւլլուի (Սեռ) գործի աշխատանքին, որ կը գործէ 1925-30:

1931ին Մարտի մէջ կը կնիւն արտադրայ մեծ մասւով և արդիական ամեն կատարելագործութիւններով ստանում առաջին կարգիան աշխարհը՝ իր անուով, որ ցարք (1938) կը շարունակէ կարգին և ֆրանսերէն ամեն կայմը ապագրական գործիչ կատարի:

Կանգաւակցի իր ստանկարցի զարդութեան Մարտի Ս. Քարգմանայ Մարդկեղծիքին կրտսեան շնկերակցութեան, ինչպէս եւս Հ. Բ. Ը. Մրտիան Մարտի մասնակերչի զարդութեան:

Վերջերայ շրջաններէն զատ Ծ. Արմէն աշխատակցում է եւս Մանգուլի, Մաղիկ, Քիւզնիլի, Արասանայի Վերջին Լարի. Նոր Օրի, Յաւայի Ապալայի, Հայ Սթրի (Մարտի և Ամերիկայ), Անտիոյի, Պայուսի, Մակի (Մեքսիկայ), Վրասնակի, Կոլմանի՝ և արդի զանազան թիթիթրա ինչպէս եւս Տարիցիներու:

Իր կնիւնութիւններէն են, Կինը, Օրհուայ զբաղանուրիւնը մանուկ արտադրանք շուկանին Ալլ. Մանգուլայուրիւն. Վերջուար Մասնան, Առաջի Զոզանան Քարգման և Կեղան Մեղիներու իրաւակնոր և Կեղանը:

Յնայց Արմէն արկ կարգապիս ժամարակներէն է որ կտանուի Կ. Պայուս Քուրալին մէջ ապում ըլլալուն՝ Կեղան Անցում է կատար-

չական գործունէութիւն: (Ազգայնեան՝ «Հայ Կեղան» կը 2040 է: Յե՛ն Կեղան Հայի Գարգալի «Պարակմայ Տարիցիցի» 1920 կը 204-5):

ԱՐՄԵՆ Միլայ, գրակն Ծ. Հայաստանի մէջ (Օրհուս). Յնում կնիւնեան՝ 1906ին, որ ստանում է երկրորդական ստանդարտ Մամուլի մէջ

ԱՐՄԵՆ ՄԱՐՏԻ

առաջին անգամ երեսնամ է 1923ին Հասարակ յոյս ստանում են Մ. Արմէնի Միլայուս, Կանտանայի և 1934ին երեսուն վեցը որտեղ Ժամին թուականը զեւտաւուման ապրի կուրիցին գրական շնկերակցութիւն: Ունի թարգմարի գրամուտներ և զերթուաներ. ինչպէս Երկարաւոր Նոյի երգի, Բարերիս, Փազարիլուրի վրայ, Կազայի երգ. Գազարներ իրգ, որանց մէջ շանիկ Քարգմանում են առաջերէն, Քարգմանի, իրգերէնի և ջրաներէնի իրգ արկերակցի մանուակը՝ Մ. Արմէն արմուտար է իր գրական գրանկերակցութեանը աշխարհագրութեանը: (Հիւ Տարիցի 1935 կը 239):

ԱՐՄԵՆԻՆԻ, Գրտանու զից ցար ստան Արմէն անուով ծաղաւում մը, որ զեղակցի էր Փոլիգրակցիներու, Քրակիլային (Յաւաստան) մեղիւնայով կ'անցնի Տարտանէլի և Վարիլի Կեղաները և նախ կը կատարուի Կազարակցի մէջ յետոյ Կեղան երկրին ստանդարտով կը մանր Հայաստան և Արարատցիները կը կատարակցի իրեն Արմէնները արկական զեղէ կնի կըր կամ կար գրականէն, իտալեան և արձանակցի Միլայիս Հայաստանի Օտարի ծաղաւորները ստանում կամ միլայիլայանեան երկարագրական զեղին կը գրականէին:

Արմէնները իտալեան էին և իրեն կեղան էին կարուս Կանք (Յովի Պայուսան):

ԱՐՄԵՆ Սիւսան (Յովաննիս Տեղեան), գրակն առաջիկ Յնում է 1892ին Մալիկան (Ան-Արարիլ), առան նախ գրիլին գրողը յետոյ՝ 1903ին շնկանեց գրակն Հայից, որ 1907ին առաքում անցնի 7 տեղայց. Կանքի Քարգմանը 1907ին մեղիւն Պայի, իրկ գրիլայիլի արկերու Պարգիլան զարմարանի, զոր առաքում է 1910-11 զարգաւում արկիլային, որմ վեղէ կեղան և Պայուս իրտ արկական կամ արարական շնկերակցին և շնկանում զեղի. գրականով կեղանայով:

իր որով Գեղարքայի արտամարտիկները զինուորական զորքերը Արշակի և յայնպիսիներէ ի նշան Սեւեռու եզերքը յարէ կոթող ճշ կանգնեցր

Արշակ Կարանի Քաղաքացուս արջեկները որովհետ իրեն կրեաներ՝ կողմերուս պատիւ չէին սուր անոց զինուորներէն երկու կողմ պատանկի և Պաղատեանի կամուսից որ իրենց՝ զարուհները թթեման և շարժ որ սուր յարան, հասարակ որ երկու պատանկները կատարէ ասանց կողմերը պայտնուս Արշակ 13 սարի Քաղաքներէ հոգ ձեռու և իրեն յարքայից Արտաշես արջեկ

ԱՐՄԱՆ Ք. Քզ. որով Տիրապետ, Քաղաքարդ 363-381, երբ պարտի Քզ. Եսայի 363ին Տիրակ Քէշ կարացուց՝ խելիս սկստ արջեկ Արշակի ձեռ յարձ կայց ժրոյ Քաղաքար զրուս 365ին Քիւզուսներէ կարաց կայնեղանու Քարսիկներէ իր երկրէ սակամներէն զանկէ հոգ ձեռ Արշակին Քաղաք յար յարքայից որ Քարսից ինկուսեղիս ուշիս Արշակ, կայնեղանուս պատգամարները արեւմտերկով հո զրից ասանց պատանկներու կարչիս կամային կայնեղանու զարացայից իւր կզուս պատանկը (Տիրապետ կարացը) պատանկ սույլ հոգ Քիւզուս պարագայից կայց ժրոյ զրից Արշակ զարեւարան Մեծն ներսու կայնեղանու զրից որ Տիրապետին զեկ կարչիս ժու ներսու սակամը զինու Քարսու կայնեղանուս ձեռ պատանկերով ընդունեցան. պատանց պատանկները, կայնեղանց կարաց Արշակի կե և կարաց Արշակիցայս (Սեւեղայս) յար կար ճշ կրեանից զրից Արշակուս, 368ին երբ Արշակ որով կրե իր Տիրիք՝ Արշակի իր կարացայից Տիրից զեկ զրչուց և ուղեկ Արշակ պատանկի սուսու զան, որս զարեւար Ս. ներսու կիցի սեկցին արեւմուս. Զգարացայս Արշակ, ու ընդունուան Տիրից Փառանկից կից իր կրեանից սուս. Փառանկից ո՛րչուս զրիցից Տարեկ ո՛րչուս սուսուս ուղեկ եր կարու. Սեւեղայս Քաղաքարդ Միջինի զեկ ճշ կեարձ

370ին երբ Քարսից Քէշ Եսայի ձեռ յարեկով կայնուս զրոյ կրե, Արշակ Տիրիք և կայնուս զարեւարները զրից կայնեղանու, որովցի իրարարեանից կիցին Եսայի պարտանց զրուս ժրուս իրեն՝ Սեւեղ ժրոյ յարեկից կամար

Արշակ երկու որս ձեկ Պաղատ՝ զրիցայի Տիրիքը յարեկով ճշ պրեանից զրից Եսայի, սուսուց իր սեկամը կրեարու

Արշակ Տիրից պատանկի սույլ հոգ Արշակուս

զարց ճշ իրենց (որ պատանկից յարարները պարս կրեանից սույլ), որով կամար կայնեղարք և Ս. ներսու Քիւզուսար Արշակի կե, և 373ին երբ Եսայի յարեկով Սեւեղուսակի կե կարուս՝ կայնեղարք զրով իրարիցին Եսայի կե որ Արշակուսից զարեկ Եսայի որով կատարից կայնեղարք իրարարք և կամարից որ կարեանից Արշակի կարինուս իրար պատանկնուս. ուղից կայնու զարուս կայց պրեանից պատանկերով

Կարարարք ինկուսով որ Արշակ կայնու զարեկ ի՛ Արշակուսից ժրոյ յարեկից և կարարիցին ընդունիցին և Տիրիցից սուս ժրուսակց. Արշակ 375ին ժրոյ յարեկով կայնուս զարուս՝ կարարարիցին զրով յարեկու կամար. Տարի ճշ զրիցիցից հոց կայնուս ոչ զար կայնուցից կարարարք սուսուց ժրուսակի՝ յարեկիցան Արշակի ժրոյ, և երկու կողմէն ոչ կայ զարից եր որ կե կատարից. Արշակ 375ին Սեւեղ յարեկով կայնուս կե կարեկ Քիւզուս պարագայից սուսարարուս՝ Արշակի պատանկու, որ Եսայի կե զար սուսու եր իրենց զեկ, Արշակ իրեն Քիւզուսի ուղեկ կայնեղարքից, Եսայի և Սեւեղը յարուսուս կարեկ Մեծն ներսու զրիցից, որովցի կայնուցից զրից կարարարք և Սեւեղ կարից կե եր կայնուցից յարց Տիրիցից՝ Արշակ կայնուց զրից, իրարարուսով որ պարանկից զրից կե և զրից սուսարարից Մեծն ներսու կե զրիցից, կարարարից կե կայնուցից Արշակուս կե և 378ին Քարս կարից ու Արշակի կամար կարից կե սուսից, իրարից կամար որ կար. կայնու սուսուց զարացան, ո՛ր կամարից կարց և ոչ ոչ յարեկիցան ներսու կե. ընդունուան զրից սուսուց սույլ պատանկից որ սեկուց.

Արշակ Ս. ներսու պարարեկուս յար սակուցից իրարից սուս զրոյ և կայնուցից իրեն զեկ պարարար կարարարից պատանկի կար կամարարիցից Արշակի զարց կայնուցից իրեն թէ զրիցից զրից պատանկ և զանկից ոչ պատանկից սույլ անոց զրիցից զարուսներուց կր սուսուս. երբ կայնուցից կարց յարեկիցան պարարից իր ոչ սուսարարուսից կամարից կարեկից իրարից կարեկից կայնուցից

379ին Եսայի Քզ. Քարարար ձեռ յարեկով կայնուս զրից Արշակ իրար սուսու. իր կարարարիցը պատանկ ընդունեցան զարուսը, և արեկուս կարարար իր Արշակին՝ Եսայի կե զարց և իրարարուս կե սուսու զրոյ

որ Արտազան թան Արշակը և իրեն ասելի Արշակ չառնաւանտ սեճնաւոր ծառ և Ետզունի նաբախեղ թանուկացու Անյուս յերջին ժէ՛լ ուր յիշեղ Լալաւանտի զթաթա ցինելու որան գտանան թնն էր հա՛մ՝ ուրը սխալ ժիւղեղ սեճնալոսն ծառ 381Ի՞ն

Արակ Ի ի վրայ սղեղուղիին ցրան են նայուան է՛՛՛՛՛՛. Թննցան Ք. Կարսն և:

ՄԲԸՆ Գ. Ք. Լալալ տղի Գարայ. 381Ի՞ն հրք Յունաց իտղը Թեղուս Արշակայ տղին Գարը Լալաւանտ զիցն յանգնան զտղը՝ որ Ետ գտանայ զանց Գարի Արշակ և Կարայայ սղեղնը և Զարմարտաթա ցինէլ:

Թեղուս հրք 384Ի՞ն գանդիցն ցրու Լալալ Ի թնն սեճնաւորսն Վարազդուս Ք-ը՝ Գարի հրքու սղեղը Արշակն ու Կարայուհի Քաղալարիցու Լալաւանտի վրայ Արշակ 388Ի՞ն Յունաց թանին ժէ՛լ հրքուղ Սննցանց Կրնց (Սրջիվա) ցաղալը զնաց և նն թննիցուս նախարարինն յանան ոչ իրեն նանկացն, որան ժն Վարայ յուս Գարին Ետզունի Քաղալարին յաղաղուց նաւիին յարան՝ հա զանան Գարին թանին ժէ՛լ Լալաւանտուս, որան վրայ Ետզուն Քաղալար ցրան էր սեճ նաւաղ Արշակինն, 390Ի՞ն Արշակ գտանաղի ծառ Ետզուն զե՛՛. Գնգուան ծառն Ետզունց հրքու նա Քաղալարինն թանիցնը զե՛՛ սա զե՛՛ հան: Ջիւղալ հաւարի ծառ Արշակ ստիպուկացու Սրջիվա զարսի, որ վրանգտանաղ նախ ասնին գանկանցուս Քաղալարեղ 5 սարի ժիւն (385—390):

ՄԲԸՆ Ը. Գարին Ք. գարայ 240—245 (Ի ղ. Բ.) Արակ Բ. 189—196, հրք ժիւր Կարայայ թ. Ք. Ն. Արակ Գ. 96—Օ՛՛. Արակ Գ. 91—109:

ՄԲԸՆՍԵՆՆԻ ԿՆ ը՛՛. Արարաւան Կարզնուս ցու. ժ ժէ՛լ, զար Կննից Արշակ Բ. Ք. և ժէ՛լ թննիցնը յարցիցուս նաւար Կրանն նանց որ յար յարադարիննը նն սարսիինն սրգարսիինն փոխիցուս նաւարս Աւաղ զի՛ ծառանցի ժէ՛լ ցաղալը յարադար ժարգիցնաղ յնախացուս:

Ետս սնգան նախարարինն յարցիցինն ուր թանի նաւար յարց Արշակ ժախ ցրու. և ոչ իտի Յարայ՝ որ սնգաւոր էր Մանն ներսն ցինի ճննիցանային նն սրգարսի սարսիինն և յինն սուսուս Մանն ներսն Կարայ սղեղունինն սպառան Լալաւանտ գտանաղ, յուսի յանցն՝ ժանց Արշակը: Սեսայ նախարարս յարանից Արշակուան յրայ հաւարիցն թննիցնը և

ցաղալը զարանկիցն Աթալ Բարսիին նաւարայգտան (Աեթ ցաղալ) իշուան սնգարինն, որ հը ցանիին Սրջիվա և Ետզուն յարան ժէ՛լ սնգարը, հը նաւարսին Կն Արշակուան Յարարիին (Կրնիվա)՝ «Յարսիինն Այլանն» Արարաւանն նաղան են 294):

ՄԲԸՆՍԵՆՆԻ Կրնիվա (Կարսիլ). Մ. Ն. 28 Յուն. 1887. Պէ՛ղիվալ. զուսար՝ սար. յարան զարին Յարս Արշակի 1897 Ք. Մարցիլունի Սեճնար զարտար՝ ը յանգնան 1 ու Կն սարի, յուս ճննարարսին Մարարուան զարտարուս Մանն 2 սարի սաւղ զանց է թննից Սեթ Դուլլ զարս՝ Կարս Մարսար սարսիինն սար ժիւան 27 Մար 1906 Ք. Կրնիվա: Արց ժիւանար սաւանկանցն ժէ՛լ էր որ սարայուցն զարսն, զիցուս և սրանայ թանուկացու Քրնիլը՝ սրանցն ժէ՛լ զանին յու Վուս հրքան սնգարի կրանց յաւանն նանցնինն ժէ՛լ նրա ժիւանային սեճնալարուսն է նանգարալը՝ Լրանու նաղարսինն. 1906 զիլինն յար ճննարից զարս զար ժը և Լրանուս Արակինն, որ Կրնիլ ու իր թանուկացու Քրնիլինն ժանգարսիինն: Սեճնարսինն զար՝ հը Քրնու կարց ժը սրան ժէ՛լը, նարանկիցն և զարսն սեճն սաւար ժէ՛լ ժը, որանց իր ճնն նաղարսինն զար:

ՄԲԸՆՍԵՆՆԻ ՄԲԸՆՍԵՆՆԻ, իտղաղի Գարսիուս Թիւթի. սար Արարաւանցար 1926Ի՞ն

ՄԲԸՆՍԵՆՆԻ Յոնիվանն, նարը հրքու սրարսիննուս Յոնիվանն և Արարաւան 563Ի՞ն Յոնիվաննուս Արարաւանիինն ուր հրքու սղեղինն Աթիլիլ հը ցրուինն Քրնիլիցինն կարսն Յարարանուս Ա. Ն. զարսին նաւար Մարսիինն յարանաղինն, որան սարանկիցն Յոնիվանը, յարց Արարան ստի յիւրանն և յարսիլունան կրանն Կրնիլ ժանցն ժանցուս. որ կարարսինն Գրիլարի և Արարայինն նա Յարսիլինն թանուկար զանգարսի իտ ժիւանց հը նանցն, և զիցար սարթ ժը զանիցը հը սարան սարանալը և յիւրանն զուսուս կարսն կարանուսիինն հը զարսին: Իր սարանալը իր ուր ճննարսիինն Քրնիլ հը սրան իրեն Քրնու իր գարսանուանինն և զանայ Քրնիլիցինն զի կարարան կարսնարան ըտանցինն գարանալ Պէ՛ղիվալ իշուանուինն հը զանար իր կրնիլուն սանց: Ար սեճնարսիինն զե՛՛ սրգարսիինն (Քրնուարսինն) նաւան սրջիլը զիլը հը ժալցիլ և իր փառարանինն զիւրանայինն զանուանն՝ զուսարցը հը զանայ 568Ի՞ն Արարան հը ժիւան, ուրի զանուանինն ժը, իր սղարսինն Արարիին նա, և ժիւանի Գարսին Վուսիլարսիլ հաւար

րէն Յաստիմեանով ժրոյ: Գաւառաբնիկը կը յարանի, թաղի կարգը կնքուի թէ ձեռնարկարէն՝ կը յառախմանայ կապուելով գիտնէք Իրնից աստիմեանին և ձա՛մանով իջ պարտաքն ընչ աստապարհի պակնոյ: (Յե՛նիլեան՝ «Է. Արշակ», 1935 թ. 6 կը 126):

ԱՐԸԱՐՈՒՆԻ Յովնան, Յոթ. Խմուտար, ծնած Գոյն յարի 1852ին, ուսած Երասնիքիս, յիշուուարս սեփարի Լաճնանան թշխման զգարցն, Գոյն կը գտանայ իրի Խմուտան թիւիկ՝ ոչնկայ և սպասելն զարի: Կը վախեանի 73 տարս՝ կն Սարք ընչ:

ԱՐԸԱՐՈՒՆԻ Թ. Կրկեր, Կարսաթիւն Լաւոյ Քաղաքայոյ սրտն Արշոյ Պարթ Գոյնի սրքայի Կարչոյի կարսով 160 Քաւն (Թ. Ձ. Ք.). Ար Կարսաթիւն Լաւո ստեղան 88 Քաղաքիկը սրտն վերինն կուս Արաւելու կով Արաւելոյ: Ար Քաղաքաթիւնը ստեղ 500 տարինն ստեղ և վերջուս Ս. Ստեղ Կարսուով սրտ, Գորսիկ Սասանեանց ձեռքով և Կարսաթայ Տաճարիւթիւն (Երիթիկ Վճարանիկ):

ԱՐԸԱՐ. Քո. Լաւոյ ջուս աստեղանիկ պատճաթիւն, Լաւո Արչար Քո. Ի. իշտն է 30—1 (Թ. Ձ. Ք.):

Առանի վճարարի կն գրանկերս կարգն ցանուց զրա՛ջ Արաւելու վերտաանիւս, որ Փարճ Ստեղ կայ Քաղաքիկերս կարգը կը գտանի թաղի կը Արչարի (յստ Կ. Բաճանեանի) և վճարարի Կարսայիկիս կով Վաճարիկի ժրոյ Իշտ Քաղաքարի իջ (Կ. Ն. Բաճանեան՝ «Արն» 1934 կը 309):

ԱՐԸԱՐՈՒՅՏ և Առուսուս:

ԱՐԸԱՐՈՒՆԻ Գոյնար տն ճոյնար Առուսուսի. Կարանան Ս:

ԱՐԸԱՐՈՒՆԻ Լնայանի վոյ, 1873ին Կարճուարս Ս. Առուսուսիին վաճառը կարգն և կն զարց թոյս:

ԱՐԸԱՐՈՒՆԻ Յովնան (Միշխանեան) Գաւարար Կ. Գոյն, Մն. զնիս, 1854 թ. Քոյնարս, սոյնիկն անուսով Միկան Յաճարով երկնդարարին Գարս Յե՛նիլեիկ, Գոյնարով Սաճանեանիս և Իշիկ վարարանիցը ժիւլոյ ժայ Եսխար, կրտ՝ ասիարիւթիւն Տաճարն Առաքիչ Կնիկ յարիարիւթիւս Կարսիս Սարսիկ կանն ցրտով գիւրիթիկ: Գարցն թոյս Գոյն, ցանկան սրարսանեանիս Լաւո կրկարանայ ընչ ցատարս կրտն, Լաւի և Գաւաթիւսիս, Լաւի սարն Ս. Յայ (Սիկարս) սար ձառիթանով Միկան Գարանիկ՝ կը կաճուլ զնից՝ վարիկ կուսարիւթիւս, 1879 թ. Ք.

Սարցարարին՝ Կրկնիկն և Կարսուսը Արարանի (որ Սասնիս կուսուլ թշ թոյս վարանեանց) վարարան ձեռնարանցն Ս. Գոյնիկն Ս.Է Սիկարս Ս. Կարսուսը Երարստեղ կը յարանակէ ուսուցարսիկը ցարարսիւթիւս տն՝ ընչկարս Երասնի. Յե՛նիլեիկ: Լարի Գարս. Գոյնարանց, Կրկն, Գարս, — Լարիկան ինչարիս աստեղարս Գարսուպիկ կուսն և Արաւելուանց Գարցիկ վարարանեանիս Ի Լարսուսի կատարած սպարարիւթիւն պարտապիս կուսն վճարարիկ Քրանեթիկ (Կրանե՛վ Արչարով վարարանեան և Ղէ՛թիկն ստեղարարիկ (Կարսուսիւսիս և զեարանիւթիկ կը՛լ կարսուկ Յաճարարիւթիւս Կարսուսիկ). զար Երարս պարարարս յաճուլ կը զեարանեանն իջ Լաւո ստեղանիկ, Կարսուս աստեղարի Ղէ՛թիկն սպարարսիւթիւս: — Կանն իջ սարիկն կը աստեղս Մարսազանիւթիւս աստիւն Իջիկն Ս. Ե. — Արչարան պարսի սրով ցարցիկ Սիկարսիկ, ցարցիկով սոյն ուսուցարի և սպարանիկով կրտ Փարցիկ իր Ա. աստեղարի: Երկուսի աստեղարի ընարանիկ, Կարճ Քիւնն կը՛լ Կաննիկն պարարուսար ցարան Է կրկնիկն տն, Արիկան Լաւոյիկ ընարսիւսիս Գարցիկ կարարան Կարճ աստեղարսիւն Ս. 16 սարիկ 1896 թ. Կարսուս ձե՛լեան, իր աստեղարսիկն սպարան սարի իջ վերջ աստեղարի Գարսուսի՝ սրիկ կը՛լ Կաննիկն ձե՛լեան՝ Կարիկարանուար (27 Եպիս 1899): — Արչարանիկ Գարսուս՝ սար Կաննիկն իր պարս սպարանի ընարսիկը 11 Փետր 1900 (որ ժամով Իջիկիկն Լաւոյիկ ուսարուսարսիս Քիւնը ընդան և ցարան ըլլալով Գարիարսիկան Արանն), Միշիկ Գարսիկն Գարիարսի Իջիկիկն Գոյն ձա՛ման իջ, 107 սր ձե՛լ կարսով և Կարանուսիկն վարան Գար, Տեղարարիկ պարան, Քարցիկ ցարարանիւսիւսիս սոյն թոյս յրկնիկն՝ կը՛լ Յիկիկն Լարի և սարի կը ձառուր և ցար աստեղն ստեղարս կը կաննիկն Կարսուսարիւսիս և Կարանիկան յարճանայ յարիս — 10 Յուլիս 1910ին Տաճար կնքուլուս ուսուց Արչ. աստեղարսի Կարս Ս. Լաւոյարանիկ՝ Գարսիկն Գարսիկն տն: (Քիւնիկ՝ «Արն» Յարցարս 1911 կը 248):

1911ին Գարիարս ընարան ժիւնի 1913. Կրկնեանց 1929 Յուլիսար 21ին և Քաղաքացու Օրմանիկ սրարանի ջուլ:

ԱՐԳԱՌՈՆԻԺ, Արարատու գավառներն ընկ, որ կիևայ նահանգ, Արարատուն, Երբայ, Կուսան և Գարեջեղ գաւառաց Տէրայն, և է կն Երասխանը արեւելեան ծայր և կը նամարաւորանէ Կարցուն և Եսթիկէ վիճակաց, Երբայ թղջ գաւառ առան Արշաւիք Կամարա-
 փանի՝ որ սրբիւմ այս երկիր՝ էր ստանով Արարատնի վրէջ ինչպէս կը զրէ Մոզես Եր-
 անացին (Ք. 7), գրուած կը գտնենք նաև Արա-
 րատնի Առնիկ, Արակունիս, Արատնի, Քե-
 ղոս սրայմար գրուած է նաև Առուց կնիք
 սրբանով Արարայի և արդէ սեղ ՏԷ Առնիկ-
 սաց կնիք Գաւառն Տէ՛ Ի Մանն Նշանար
 էին Երասխանցում և Երասխանիքոս զարդ-
 անք, Արարայի և Կարայ ընդհարէ Գաւառն
 Տէ՛ քնակնայ Արշաւիք զնք, որ յառայ իրն
 նախնին ստանով Կամարաւիկն կոչուեցան և
 առանին նախարարութիւն ճեպուս Այս ասե՛ք
 էր զարկարեմութիւններով Նշանար եղան կնիք
 զար. ՔԷ՝ Լալաւանի Տէ՛ և ՔԷ զարդ՝ Յու-
 անանի, Իսայի, և Արիկի Տէ՛, Արշալ Ռ.
 Արարանիք յարգանին գրուեց և Կամարա-
 ւանց զնք յար Նարջի առան, յոչ յոսյ
 Արշալի որդուն Սպանդարտի լեւոյմ որ
 սրբեր էր այս Կամարան, նախ յոչնայուս
 Արարանից կամ Կամարաւանց զնք, որ և
 եսթերայ զարու Տէ՛ իրոս ինչկամ էր զն-
 առնիկն կոչուան և երկն էր գաւառն զար-
 քանարանի, Ռ.Քերայ զարու զընդէր Բար-
 ասանիք Արարանից գաւառ զնիքին

Արարանից գաւառի կնիքնային իշխանու-
 թիւնը՝ առէ՛ Բարանիցայ նա Տէ՛ էր Տիւն
 Մ. Երանցիկ ժամանկ յայս երբ Երանցիկն
 ճնան Արարանից Տէ՛ այ առանին նախ-
 արդոս նառան (Երիկիկան՝ Քիւնիսանիկն կա-
 ռուած Արանի Արարատնն էր 55-7)

ԱՐԳԱ, գաղղոսական, նախարարան, գրու-
 փան յարմարութիւն (Կարկարայն Քիքի), Եր. Բար-
 իչ 1932 (Երարանի յարանաւորութիւն):

ԱՐԳԱ (Արատ), իրմար որդան Գրատանի
 Երարայան Գրանիքի Մրանթան Լալի Սե-
 ճիւրն. Եր. Քիքի 1932 խմբ. Վ. Արարան:

ԱՐԳԱՍԱՆ կամ Արատնի, Կարանի զնիք Կար-
 նայ զար, որ այ ընդէ՛ 1896ն ընծ զարմարն
 զոչ առնի ոչոչոցայ զն. Ունիք զարց 25
 ոչոչիքոյմ: Ունիք նախ կը նամարն Արատնի
 էն

ԱՐԳԱՌՄ ԳԱՐԵՐ — Գանի Արատի, ան՝ Մեւ
 առանն Կարան

ԱՐԳԱՌՄ, զարդի (Կարցի) 807ն Եանց

կարց կ'ընարան. զանի ՏԷ արն իրան իր-
 նաթիւն զարն Թարց և Երեմիքոս Ա. որ-
 նար կարցի որդ:

ԱՐԳԱՌՄ ՔԳ. Գարբից, Գրատու կոչուած 32
 Ն. Գ. Ք. — 12 յ. Ք.

ԱՐԳԱՌՄ Կամարաւիկն կամ Արարանի, որդ
 Կամարայ, նախարար Արարանից (350ն),
 Գ. զարն առնին երկնի նախարարներն ընկ
 353ն երբ Կոթակն կարթագիկոս Երարդի ժամն
 ետք, սնար որդն Տիրանը առան Կ. Գրն զը-
 նաց՝ այց կար ժամանակ նամար Լալաւանի
 գաւառանութիւնը Արարիք Կամարա կան ի
 յաննանցան:

ԱՐԳԱՌՄ Կամարաւիկն, ինայ Մանն Կար-
 քանայ, որան Կարգանայ, գաւառը փոսթիւն
 առան էր. Մա Ե. Գարս Տեր առնին զար նա-
 խարարներն ընկ եղան է, իրն Կարցանայ
 նա յար փոխնուած Տէ՛. Լալար Գարբից
 գրատարներով կը իրէ Արարիք, ինչն է որ
 452ն սնիկիկարար կը յար զարբից Եար-
 կեր Բարգարիք առն:

ԱՐԳԱՌՄ Կասակնից, Կարցի կամանա-
 ար՝ Ռիգանիցայ Կասակնից կարցի որդ.
 եսթերայ զարու Տէ՛:

ԱՐԵՆՁ զարդի ՔԳ. Լալայ (Կերն) 16—18.
 ԱՐԵՆՁ երջ զնայ, ընկեր Ս. Ղևոնդանց
 (452ն):

ԱՐԵՆՁ կամ Արեն, զնայ և կնիքանուար
 Մայ կնիկ զա.՛ 1900ն 300 ա. ընդիք ունի,
 որան 30Է Լալի էն, ունին կն կնիքիք ՏԷ
 և զարց Լիւնիսանիք կը ստանան առանի
 ՏԷ սնիքանիք, զար սնիքիք վան կը կո-
 շեն:

ԱՐԵՆՁ կամ Արնի, Կարանի զը. Կարնայ
 գարնի Տէ՛ 1900ն 30 ա. ընդիք ունի, կն.
 Ս. Մարցի (ա. Արատնի):

ԱՐԵՆՁԻՆՁ ա. Արատն.
 ԱՐԵՆՁԻՆՁԻՆՁ ա. Արատնիք.

ԱՐՈՅԱՆ Լիւնի զնիքան ուսուցչոս Գր-
 արան Սթե՛Ս Գոյլիկն (Մրանայ նամանց
 Տէ՛ Կը իրէ Կարանի 1936 Ք. 45 է՛ 1938):

ԱՐՈՒՎ Գրանիցայ Կարարարանի, 1049ն
 կը իրնայ:

ԱՐՈՒՍՈՒՆ Լիւնիքի Կարանի ՏԷ. նամ-
 արանայ եղան է սնիք՝ որ 1813ն էր սնիք-
 փան զամով յառ ՏԷ զրիտաններ զնան է
 Բարցայ զարմարն
 ԱՐՈՒՍՈՒՆՁ ա. Արատ

ԱՐՈՒՍԻՎ կամ Արուիկ, զը. Կարանայ առն-
 նարանի Քիւնիք Տէ՛. 1900ն 50 առն ընդիք
 ունի, կն Ս. Գարց:

ԱՐԹԱՎԵՆ, ԿՔ Միակնոց Ազատիչ զախ
ԱՐԹԱՎԵՐՈՒՄ և Արտակարգիկ

ԱՐԹԱՅՈՍ (Արվեստ), Կերպարված լուծ հրամայա-
նան գառակերպարաց յերկրայա անպղծ ապ.
Սրահն 1926 Տ. խմբ. Արամ Սրահնան:

Սա ընկանի մը յարա ընկող անհետառաջին
կապակապակ-հրատակակն հանկանն է, որուն ան-
խառնակյանն է՞ ժամանակակից ազգակալուր կա-
րիչներն ու արտիստները— Այնուպէս Արվեստի-
անն. Սոք. Միլիման, Ա. Տէր Նունկոնան. Ան
Մայիկան, Ալաանն Տէր Գրիգորեան. Կ. Գալ-
ճեկան, Գ. Կելարեան, Կ. Ջախեան եւ արիւնն:

ԱՐԹԱՅՈՍ (Արվեստ) (գրականութեան) Եւրո-
Քայան կոչելով «Գրչեանքս Քիթիի ապ Քիթի-
ին 1926 ՉԾ:

ԱՐԹԱՅՈՍ (Արվեստ), ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ, ԳԻ-
ՏՈՒԹՅՈՒՆ «Գրչեանքս Քիթիի շարքիս հան կո-
չելովն Տոք Քիթիին 1926 ՉԾ:

ԱՐԹԱՅՈՍԻ (Արվեստի) ՅՐԿԱՆՈՒՄ, «Երկչարա-
Քայիթի» Կարգը. Հայաստ. արթիթիի գրա-
կան, գեղարվեստական կոչելովն ապ. Սերի-
կան 1930 խմբ. Ա. Կարաճի

ԱՐԹԱԹԻՆԱՅԵՆԻ կամ Կարմիր-առ. զգ. Ար-
շակի Յայնի զախ ճէլ. ընկնիչը սեպտեմբեր-
ուանն էն Կանց գիւղին Գրչեան Ժամբը կան
երկջ անայի գիւղերու սեղերն է կնկնիչներն

ԱՐԹԱԹԻՆԱՅ ՍԱՐ, Արքայական յեմանչիթայի
քարերազն կտարը. որ կ'երկնանց Գաղթան
զա. ի ճէլ, և քարեր ի 1088 առք. Կտարը
չերկնան ճէ կայ. և քարերն թէ նա Ժաման
ճէ կզան ըլլայ և կնկարանը Արաթիան սեան
կնկարար ճէ:

ԱՐԹԱԹԵԱՆ և Արտիստն

ԱՐԹԱՎ, ԿՔ զից Միակնոց Հայրենի զախ.
ԱՐԹԱՎ, ԿՔ սեան կամ գիւղազը. Արքայատայ
Արքայական զախով ճէլ, Արքայտի կարաւա-
նին առարը. կանանուն գնաովն ժառ. Հիւնի-
թոց զարանն ալ սեանն ալ որքանի զարաց
ձերթիներու կարգն էր, զոր առաւ Կտակն
ու արիւն. Հայր անխիտանութեան և Քարա-
անկնոց կարաւանութեան ժամանակ, քարաւանան
է սեանն Քայիւր, ձեան, Ժամանակը կոթիներոց
զարու ճէլ և ի յուսի սեպտայ Ժամանակը, եւ
ալ ժամանակին ճէ ձեան կարակոց զառարկե-
աց ձեղարկներն

606ին և ի յուսի սեանն զանց կրկն, սն
Գրչեանքս 654ին նա և ի յուսի Արքայատայ Հայրի
անխաղ կարակոց կամ զարակոց Սրբ Ար-
քայակ կարակոթեան ժեր արիւստի ի յի-
տակաւն կզու. Գրչեանք Մամիկեանն (670ին), Ա-

րակն ճէլ շից ի յուսի կնկնն ըլլաւ, զարկե-
րաւ և ի յուսի ժամանակագրից և դատմից:
Յաճ. կնք և զրէ «Արքայատայ ի յիտանն Գրչեանք
Մամիկեանն առաւանակն ալ յիտանութեան ի կ-
նարեան զճարակոց կնկնիչին» որ ի ճէն գա-
ռարկեան Արամ, ի յի զնա արկով, կրկնային
թէ կնարան կառուանայ ի զիտայ կրկնի. Եւ
է կարաւան կարգան զն կարակոթի ի յի յի
գարաւալա կարակն, ... և ապա կառուանայա
գարաւալ և կրկն արքայտայ՝ կարգն սեան յու-
սի կարակն ի յուսի. Թէ՛ ալ կարակոց կնկնիչայ
և թէ՛ արքայտայ արիւստները առարկան և ի յու-
սի: Սինկնայ ճէլ կան ոչ սեան արեւ-
նարեան կնկնն. զճրթը, որ կրկնն զան կն-
արգն թէ քարերաւ յար կրկնի սեանն կար-
ակնիտայ զայ, ալ ի կրակնանն է. Արեւմտա-
քայի կնկնն ի յարաւալը սեան ի 1275 առարկ
Քարակոթի — Արամ սեանն ի կրկնային ալ յար-
գարանն զից ճէլ է և և ի կրակն Քայի, որ եւ
կանանն Քայի զի յուսի ի յարաւալը և ի կ-
արալ (Կրկնի կան) «Կնկարակնի. Լ Արիւստի
«Արքայատայ կարակնն կը ձէ»

ԱՐԹԱՅՈՍԻ կամ Արիւստի, կարակոթի զգ.
Արքայատայ Քարակն զախ ճէլ. Քարակնի 1655-
ին սեանն կնկնն սեանն սեանի ի կրակն քարակ-
ոթայ Սրախի զից արիւստ սեանն ար սեանն զից
ճէ կնկնն կնկնն

ԱՐԹԱՅՈՍԻ, ԿՔ զից Միակնոց Ազատի զախ
ԱՐԹԱՅՈՍ ԿԿՆԱՅՈՒՆ և Հայրենի զախ:

ԱՐԹԱՅՈՍԻ ԿԿՆԱՅՈՒՆ Անկնի (Կնկար) ձեան Արք-
այի 1894ին, սեանն ի կնկարագրը, 1906ին Ար-
քայտայ Արամիան և 1910ին Սարգիսի Կերկե-
րայ զարգը 1912—

Քարակնի Մամիկեան-
ներու դարանն եւ ի
1916 Գրակնի կանն
Կնկնի ի կարակոթ-
արէ Կերպի ի կ
Կարակոթի արքայակն
և յուսի Քարակոթ-
անն - Քարակն զ-
կառուան ճէլ Քար-
ակն: Կերպի Կերպ
կառուանն 1923ին
է ի կրկն արիւստն
զարկեր արքայա-
տայ: 1912—1916
Գ. Կարակոթի քար-
ակն զախ ճէ սեանն արիւ-
ստի կարակոթի է
Քարակնի Սք. Քարակոթի Արքայտայի ճէլ. Քրիստ

Արակոթեան Անկնի
Գ. Կարակոթի քար-
ակն զախ ճէ սեանն արիւ-
ստի կարակոթի է
Քարակնի Սք. Քարակոթի Արքայտայի ճէլ. Քրիստ

Ա. Կանոնային «Հայոց Քառասու Վանքի միաբան-
 լիւնը կը յնայի» Վարակերտակ՝ Կանապետ ար-
 Գաւթ, Զանկ, Կարսուստ՝ վարձատես Վրպանի
 Հայոց (Բաղնիստան Լ. Այվանի Լու. Ը. կը 1905):

Կայ Եւսև «Ռ. Երև, Առաջնայոց սեփա սը 1827-
 ին սուս սու վարձատեսի մեր Սարգիս Զաւարթու
 արքի Սարգիս Կէ Ենտփորի Ժամանակի մը կ'ըն-
 դարձնակէ (Մանուկայ կը զանի), սուս զիտարեր
 Սարգիս Սարգիսանային կը գրուի: Երկ Արշակ-
 Էնի վանի) Ա. Սարգիս կիկոչիցին յանուն Ա. Սարգիս
 Առաջնայոց յի՛ յակ է Ռաճայի մէջ կարմ է Կէ Եր-
 արայ վանի մը:

ԱՐՔԱՔԱՐ, Արցախի Քառաս զա. Բէ՛, ստեղ-
 զակ վանի՝ Քառաս զանակի, Ժայ կայ զան է
 գրաստական պղծանակը:

ԱՐՔԻ ԿՈՆՍՏ, Լարի ԺԷ ստեղծ, Քառաս զա. Բէ՛:

ԱՐՔԻԿ, Կայտեսն աշխատարանի զգ. Կարեւ, ԱՐՔՈՅ
 ԱՍԻԻԻ, Ի Կնու. Զ յի զգ. Երբակի, Քառ-
 ասարի Կարսուստից ԺԷ, սպաշտ ընտփէջ Արշակ
 կը կոչէն զիւր, Ժայ Ժայ Կանապետ յիւսն ստեղ-
 կայ, Լարայի մը. Առաւանակին կիկոչիցայ ա-
 Կարսուստին կը զուշակուի որ իշխանային Լե-
 ւոստան ԺԷ կարմ է. Կան ՔԳ, զարտ սրե-
 անարտաթիւններ, 1207ին միշի 1289 Քառասուց,
 (Կիսիկան՝ «Քառասուսիկ», Լ. Այվանի «Երևու-
 ակ» Կարտան, կը 121—3):

ԱՐՔԱՆԻՍ ՎԱՆՔ, սուրբ ժամանակն Արևիչի
 զա. Բէ՛, Արևիցանց զգ. Բէ՛ մայ:

ԱՐՔԱՎՅՑ, սպաշտարանի Քառաս զա. Բէ՛,
 1040ին Կու սակն ունեցու, ինչպէս կը գրա-
 տեն Կիկոչիստ Ռի. Կանապետի Ե Մու. Առաւանցի
 (125):

ԱՐՔՈՒՑ, Կայտեսն աշխատարան. զգ. Երբակի,
 ԱՐՔՈՒՑ ԶՈՐ Ա. Արց:

ԱՐՔՐԱՑ կամ Արցախ ստեղծարանի զգ. Լայոց՝
 Արևիչ զա. Բէ՛:

ԱՐՍԱՅՅՈՒՐ կամ Արևայիստ, զա. Լայոց աշ-
 խարհի Բէ՛, սար կը ըստարանն Արևայ յու-
 նեցը:

ԱՐՄԷՆ, պատրի առջ Երուսաղէմ, (972-1021)
 Սա է որ 1012ին Սիմեոն Լարայի կը Կնու-
 րին յանձնարարական Քառասի կու սուս կըր սե-
 ճարտար Կուչարի: Արցախ կնուարարներէն Վիտ
 (ՔՁ. զար) գրամ է սակն Կանապետ է Քառասու-
 նակ է յարկներէն սպասուց է Կանապետ սեղ,
 յանձնարար Կարտան է Լ. Արևայ Վիտի Քառ-
 ասուսիկան Կարկիլի Քառասուս է (Քառ-
 ասուսայ ԿԻ) ազգէ կը ստեղծ որ Արևիս Ար-
 ցախ Կիկոչիստի պանական Կ. պատրիարհ Երու-

սաղիստի ստեղծար կու սուս յիւն. զուշակ է
 Կանապետ կիկոչիստ Ա. Կիկոչիստիս Տեղան
 (Արևայիստ) «Միարտան», կը 39):

ԱՐՄԷՆ (Քննարկ), ընթեր Լարայիստ, կը Կու-
 Կանապետ 651ին:

ԱՐՄԷՆ Երբակ սե՛ս ԱՍԻԻԻԻԵՆ:

ԱՐՄԷՆ կամ Արևիստ, Սարց, Երբակուստ
 զիտար ստեղծարանն Կարկիլին մին սպասու
 Լարայիցի, Կարայիստ սուսայի: Արբայիստ է
 Արարիստ՝ Մեծ Քառասի սրբար. 390ին կը Կու-
 ժարի սարարի է ստեղծարանն կնուարին կը
 Կարկիլ, կը վանիստի 445ի ստեղծար. 118
 ստեղծարին: Լայ կիկոչիցին կը սակն Գի. Կ.
 սուս սիկոչիցին:

ԱՐՄԷՆԻՍ, Կարայից Քանայ՝ Արարիստ,
 սու կիկոչիցիստ իրայ մէ՛ Լայոց կու միար-
 նեցան Կարայ (1270ին) Քառասին Կարայիստ:
 ԱՐՄԷՆԻՍԷՆ Քիկոչիստին Արևիստ. Կար-
 արանական Կրտստայ, Կիկոչի Քիկոչիստի
 յարբ զարկիցարարին, Կարայիցիստի ս-
 Կանապետ Արայի Կարտանէն կը սպանուի
 Արարիստի (Կուչար) իր կարտանի մէ՛ է կը
 Քառասի Քիկոչիստի Կարայիցի կիկոչիստ
 սուսար (Տե՛ս Քիկոչիստիստիս Մանուսանայիս-
 Կեր կը պակսի):

ԱՐՄԷՆԻՍԷՆ Կ. Արևի վանականն մեծ Կու-
 ժիստ, յիկոչիստար Կարկիլ Քուչի, յանու ս-
 իտարտաթիւնից սրբ. է գրաստ յան է Կան-
 ասուսի սրբար կը: Քից կը Կարայիստ վար-
 ձիստի յարկայ Քանանական ստեղծարանն Կար-
 արանն (Լայ Կանայ) Արարիստ պակսային ս-
 Կանապետից Կարայիցայ իր մայ որ սակն ս-
 նեցու: 1925 Արցախ 10ին (Կարտանէն) «Կր-
 պակն Կարայ» 1926 կը 157):

ԱՐՄԷՆԻՍԷՆ Սարց, զիկոչար, մեծ 1881ին
 Կիկոչիցիստ Օգոստայ զիկոչի Կարտանական սուսար
 սակնար Արցախ վարտարանի մէ՛ սակնից Կար
 1904ին Կարայ ընչիստական Կարտարանին զիկո-
 չիստականն Արցախ կը Կան է զիկոչիստին որ
 սուսար, 1907ին Միշի սարարտաթիւնից իր ս-
 Կանական զիկոչարից կը յանու, Առաւանցիստ է Կ-
 ժիստի մէ՛, Տարարտաթիւն սակն ընտանեց
 Կարայիստ վանայիցից սպասուսից վերջ կը Կար-
 ակ Մեղանէն Լայոց Կարայից է Կարտանէն
 զիկոչարտաթիւններով զիկոչարական զիկոչար
 կ'ըլլայ ինտարտան ստեղծար է կը զիկոչիստ Ե-
 րուսաղէմ սար Կարայիցից կու սուս Կան իր ը-
 Կանականից սղ Կանայ սիկոչիցին:

1915ին Արցախական յանակին կոչէլ Կարտ-
 անից գրաստան սակն Քառասիցիստի մէ՛ զիկոչ

բանակով Եգիպտոս կէ տարաբար էնց անի բանաստեղծիկ հոգ տալու արեւմտեանով Երուսաղէմ իր շնորհակցին քով կէ վերադառնար Երկու տարի կտառ վարտութեան կողմ պաշտան կէ վարէ Քիթիզնէմէ մէջ, թեոյ զհետադարձ եւնի պաշտանով Դուրս կէ փոխադրուի. երկու տարի վերջ կամար իւմ վարչակի Անգլիական Շ. Մ. Տ. կրօնաշնորհական զհետադարձութեան կէ ստանձնէ, չոր կէ շարունակ 1923էն

ԱՐՄԷԼՆԵՆ ԱԳՈՓ

ի վեր. յարգում, սիրում է անբարի սովն ապրի քաղաքացիներէ.

Հասցին է. Agop Arsenian Kaza (Palestine).
 ԱՐՄԷԼՆԵՆ ԱԳ, Տաքթ. Կիթիզնայի կամաւորակն, այս ամիսի պարտանց գիտական Կիթիզնայի վրայ կատարուած և փորձաքննութեանով հետեցած ճանկավարտական կարեւոր ուսումնասիրութեան մը՝ չոր քրքի կեով ի յայ շնորհից Դարձդիւս կամաւորակի Աւուստայ Գոյնի Հրատարակչական մարմինը՝ 1937ին Տաքթ. Արեւելան ծնած է Վան, չորք 1900ին և սեղան Նարայնի միական զարքի մէջ ստացած է իր նախնական կրթութիւնը Սեոյ յաւանքով և Երուսաղէմ վարժարանը մինչև 1915. Այդ տարին նով կտա քաղքիէ թեոյ աշակերտան է իմ միամեն Վերջեան ձեռնարանին մինչև 1916 Փետրուար, որ է անոր փակման Քուսկանց Անիէ վախազրուած է Երեւանի թեմական վարժարանը՝ զորատարան է 1918ին. Հայաստանին Պաշտանակցի վերջ տարի աշակերտան է Պապրթի Գոյնի, որի

և Ռուսացի ուսանողական զարքի, որ իրականիւր տարի կէ որսի յարկաշոյն ՆՅԸ անկաւ աշակերտին 1926—1930 Քաղերթ Գոյնի մէջ պաշտանակարան է ՔԷ՝ որպէս ուսուցիչ և ՔԷ՝ որպէս արեւմտաբանական սեմական պաշտանակար. 1930ին քաղած է երկու Երգ և յաւանքով Դարձդիւս կամաւորակը, որի 1932ին ստացած է Մարտիրոս Արշակունց (Մ. Ա.) սիրտաշար և վերջերս այ Փիլիսոփայութեան Տաքթիզնայի սիրտաշար (Փի. Ը.)

Վերջին մէջ քանի տարիներ է վեր կէ պաշտանակար Քիթիզնայ Գոյնի մէջ, որպէս ճանաչուող սրբական Մանկավարտական Դպրոցի զարտադրական Անգլի և Kappa Delta Քիթի և Ամերիկեան Հոգեբանական Հիմնութեան Անգլի և Ամերիկեան Գիտական Միութեան՝ որպէս նախադասութեանց վարած է երկու Ախտանակցած է Վազիտ և Պարս շատ մը Քիթիզնայ. Քիթի և Հայաստանի Նոյնակի Պարտաւան է երկու ուսումնասիրութեանն՝ որպէս յաւանք յայ կէ սեմակն Կրթական և Ամերիկեան Հոգեբանական կրկնակ կատարակութեանց մէջ. (Ն. Նոյնակի 1937 թիւ 26, կէ 632)

ԱՐՄՍ, քգ. Անգլիի Անկոց Փար քա. ի մէջ.

ԱՐՄԱՆԱՆ, իմ Կիթիզնայ

ԱՐՄԱՆԱՆ և Արշակուն Կան (Ս. Ա. Արշ.)

ԱՐՄԱՆ Օր. Ար. Արքայակի, Աստուծական Կրթականակցի վրայուած, որ կէ ճանաչուող Աւարտարկ մէջ Քուստանկերս կրթականներուն. Հայաստանի կատարակութեան կողմ կէ կրտարակի և զերտան Յ. Արեւելակի կես 1925ին Երեւան կր մեկնի.

ԱՐՄԱՆԱՆ Մանուկ և Յանկրուած.

ԱՐՄԱՆԱՆ Յարաչիկ և Հարին.

ԱՐՄԱՆԱՆ Վանազն, Լուսնաբանար, մեծ Պաշտ 1916ին, ստարտան Քանկայթիի Միթիթուան լեւնի կէ յանկի Քուսկ կամաւորակի երկրաշարութեան կր չոր ապաւնդաւոր կրտարար մը. Արթի. Մի. Արեւելակի յախազարկն աշակերտներին որպէս Լուսնաբանար գիտական ում մըն է. 1937 Մարտին կրտարակներն իր անդրակի շտեմար ստաւ կր կրտար կը չոր Վարուած Արշակունի կես. մեծ նախկին Պաշտ 1921ին, ստաւը ստան Քանկայթիի Միթիթուան վարժարանին մէջ, իրի քաղաքակրտար՝ Օր. Մանի Արեւելակի ապաւնդաւոր և կտաւնայի աշակերտներին է. (Ք. Ա.)

ԱՐՄԱՆԱՆ (Հասցի) Արեւան արեւմտադար, իր ուսուցիչ ստան է Քիթիզնայ մէջ, որ միջո յայտարարած է ներսերս յաւանք կր և յանկ

ԱՐՄԷԼՆԵՆ ԱԳ

Պարտար Արշակունց (Մ. Ա.) սիրտաշար յիտարար կտան է 1926ին. Ար յիտանկն ստացած

գործարարական ճրգումներով: 1912ին (ևս Ան-
Նլըս էր մեկնի ուր Օթիս Արթ Մաթթիթիթի մէջ

արեւմտադարձութեան
էր նեակի Ռիչ աստի
մէջ ուշի էր գործի
ըր արտադրող աս-
տիդը: Եւսկու ուր
1000 արար ճրգում-
ով իրեն էր արուի
Փայթֆայրինգ Քարի-
րաները ներկայացնող
արեւելի յիւսթիւնը:

Այս արեւելը 1922-
էն է վեր էր կանչել
ևս Աննէլլար Փարթէլ
Սեմթրի կոպուրտիին
կրար (Փարթէ՛ անեւել
ԱՅԱԵՆ Անան)

Անան Արայաննի
սինակ արեւելը

ԱՐԱՍԱՆԻԻԻԻ Գու-
րու, չրանու արար
1872ին՝ Պայույ Ան-
աստարանական գործարարնէն:

ԱՐԱՍԱՆՊԵՆ Ե. Արայաննի

ԱՐԱՍԱՆՊԵՆ ԳԳ. Պիլիկիթի, որուն Նիթուման
պարտը 1892ին Յ Մանչ արտադիր անէր:

ԱՐԱՍԻՍ, գրտակ Մուսթաֆա Պիլիկիթի մէջ ՏՆ՝
Ն.Ա.Ա.Ա.Ա.

ԱՐԱՍԻՐԱՆ, արիւրայ գործից, շարժ 1000
Քուֆու

ԱՐԱՐՈՏ (Յ) Կուս Ե. Յակոբանը

ԱՐԱՆԵ, անդի, իշուսն Նաւումարի գանձի ար-
եւմտադարձութեան մէջ:

ԱՐԱՆՍ Ե. Արուսու:

ԱՐԱՐՈՒԼ Ե. Արուսիլի

ԱՐԱՐՈՒՆԻ Կամ Արուսիին կին ԳԳ. Միւսնայ
վարջ Նար Գու. անի 70 ասն Նար Գու. Գու. Գու.
աստարանն է արչակու Ե զեղեղիկ Նարի ԸԸ մէջ
անի զեղեղիկի վարջ Ե արարուն կից մԸ: ԲԸ-
նակից Մարի ասնաննիկին զարթան են Նար՝
չարտարու իրան մԸ Գուարը՝ շնչարտակ թերջ
մԸ կայ:

ԱՐԱՐԱՆ, կին ԳԳ. Միւսնայ Արուսիին Գու. Գ.
իշուսն արտադրող անիկին մէջ:

ԱՐԱՐԱՆԻՐՍ Կամ Արուսիլից թերջ կին Ե Գու-
ման զեղեղիկով Նշանուար Ե արար թերջ
Արարտար Արարտարան Գու. Գ. մէջ: իշուսն
ՔԷ՛ Յար Ե ՔԷ՛ Նարին արարտարիկիկին:
Փրիլիական էրարը Քուսիկինն: Նաւարիցայ

ժեր արարիլը նուսնելու մամանով, թերջի
գուստարը Անար Կամ Անան իշուսնայ զմ էր
զեղը Քիւսնակը: յայց վերջուցին Նաւանցու
Քիւսնակը Էնցը Ե արարտարիկը անիկին,
արարին արարտար մէջ Նարիկին արարունի
կերպով վերարարելով մեան Փայթու Անար՝
Արարտար Տիւրքարտարին Քուսը, որով Ե մեծ
աստարանայ կարտարան անիկին: Մարի
Ե Անան Նարիկին Ե չարարը արար մէջ Ար-
արտար ժեր արարիկ արարային թերջիկին
մին էր, Ե էր արարունը Արարտարանց Գու.
անի արարտարան արարարիկին: Անար Ար-
արի Բ. արարտարանց անիկին արարտարով թեր-
ջի արիկ Ե մէջ արարտարային իշուսթիւն-
ներ արուս: Ամբողջ Մարիկինու մաման-
ակից յարի արարունը: Մ. Արարտար Ե Ար-
արիկին նման մարտան Ե արամէ թերջի-
արարունի արարտարիկ արարիկիկին, որ անի
անիկին: Արարտար զեր թարտարին Ե Արար-
տարին Արարտար թերջի մէջ անանակին վերէ: Փու-
սաննիկ Քուսիկին, մանակին Քուսը (զար թարջ
Ե Պայուս արարին), 11000 արար Ե 6000 կին՝ թեր-
ջի մէջ արարտարակ Մարիկին 13 արար, յայց
իշուս Ե արար զերջ աննակով արարիկիկին
իշուսն արարունը: Արարտարաները արամէ
վերէ արարտարիկին արար Ե արարտարին
մանիկ արան, Ե արարիկ արարտարինն Մարիկին
միայն Փասաննիկ Քուսիկին Ե արար Նարիկին-
ները: Նարի արարին արարիկիկին մանակով թեր-
ջի մէջ Քուսիկին անիկին Ե մէջ արար-
ունն Նարի Քուսիկին՝ անիկինը վերարարիլու
արար, 9 ար Ե 9 գիշեր արարտարան: թերջ
արարին արարին ի վերջին կիկին արարտարիկին:
Արարիկ կերպերը արար մէջ Նարանակ մա-
մանով, էր իշուսի արարունի զարարիկ արար-
իկին Անար Բարթի զեղեղիկի կերպով վերարտար-
ուն էր ներարարիկ Արարտարիկ արարտարան՝ մա-
մանով անիկ անիկին զեղեղիկը՝ մամանիկ մէջ:

Միւսնայից արարուն Արարտարիկ անցու Մա-
միկինն արարտարիկին Էնցը, իսկ ասանե-
րայ արար մէջ Արարտարանց արար թեր-
ջիկին մին էր:

Սմանց Արարտարիկ Ե Նարար թերջի մին-
ակին էր արարուն յայց միայն իշուսով արի թեր-
ջիկին արար Ե. արար մէջ արարտարիկին ան-
իկին Արարտար Ե Նարար թերջիկին անան-
ները ասանակին ասանակին էր իշուս (կիկինն
միւսնայարիկին), արարուն է Արարիկին Արար-
տարանիկին):

ԱՐԱՆ, կին Նարուար Գու. Արարտարիկին

Արժեան Մեփու գուշ ճառարը ՏԷ կը կան-
գաւարտանէ կն Արացոյ ցա.թ Գաւառի ս-
նակը ցանկաց ձեւերը ցրուած կը գտնենք,
Ֆիզիւ Արագայան ցաւու. Արագայ. Առ-
ւար. Ի Օսմէ ցաւուս կը կոչուի Տաւարան
և իր Արացո սնակը առաւ ունի սակն, երբ
Արագայն Բ.Ի կամարով Սըրսոս Բարցառու-
նէն ետ ընկնիցաց Արագայ ձիւրէն յերան զե-
րհնէրք. Ֆիզիւ Մ. Երսնայնէ կը զրէ:

Լին ճամանակներէն Արագայ ՏԷ՛ Լաւառ-
ուս խոր կայտեղարարած, բայց կայտեղար-
անք չեն ժլուիք ցաւառի սնակար, այլ Քա-
ղսն Աւառնոյ զանի (տն) սնակար, Ֆիզիւ
ժԳ. ցարան՝ Տրացոն կայտեղար. ժԳ. ցա-
րան՝ Զարցիս Արշիպետոս Երեսնից Տա-
փառանք, և զն ուրիշեր:

Արացո կաւարտը է իր կն և կայտեղար
զարերը, որոնք ՏԷ՛ն է Քաղսն Աւառնոյ
զանք, որ միշտ կնայ ու կայ, եւս է նախ
Վարդանի ցաւարարժի զարք Աւարայրի
ցալոյ և Յզուս զնայ (Եփրիկեան՝ Քնարար-
կի):

ԱՐԱՅԱՆ Կն ու սուր ցաւարուս Գա-
լարոյ կանանն ցա.թ ՏԷ՛. Կար զանի Ար-
ախոյն կերպք, որ ցաւարի սնակար Արա-
նանի զն ու կը կոչուի Քաւարուսն կառու-
ուած է քարտաւանդի ՏԷ կոչերան զրու,
եղևն երեւն 5500 քարեր Փայտայն կամարը
Իրար կը միացն Արաւանի կիցն ճառերը
Ունի Արաւան նախ յերջ ՏԷ. զոր 1828ին
Յուսէրը ստալարցոյցին Արշիպետի մեր Եր-
ուսոյ Քց.թ Եւսակն Արաւանը և սնականի
զան Քաւարան, կոչուան նախ Փայտը Խալան:

Յուսայ 1828ի ցաւարարժն առա՛. ցաւար
սակը զրիթէ 400 առն ընկից, որոնք ՏԷ՛ կ-
ան թաղմթի կաթարկիայ Լալեր, որոնք մեծ
ճառով Յուսայ թաղի ցալիցին 1900ին Ար-
աւան 800ն սակը ընկից սակը, 258ի միայն
Լալ. Քաւարի Կաթարկիայ Լալք Արցունի
Քիւրի կը զերարերն, սակն Ս. Առուսանմի
կից. ՏԷ և զարոյ, իսկ Լաւառարարան Լալք Ս.
Յրկոյր կիցիցէ ՏԷ և առուսարան:

Փայտարոյ կն Արաւան ցաւար սնակը սե-
փախուսկոս կանանն յընտանի, որան
սականներն են Լիւրէն՝ Երազիթ, Արիւսու-
նէն Եւսարիթի և Լաւարի. Կար զնայ Կոյ
ցաւարն ցալով կնիքանոյ զնից Կրախոյն
արկից, և զարս կնից Արագայարժի սական-
ներ, ընկանկոյ Կրախոյն կոչն թաղա-
րի զանից:

Արաւանի ցաւար Ի Օսմէ նախ Կրաց ձեռնի
է կերք, և ապա զարթ Լալոյ և Տերթ Կրաց.
1828ի Յուսայ ցաւարիցին սնակարն եղև
ցաւար և յառ զիւրք ստալարան, (Եփրիկ-
եան քնարարկի):

ԱՐԱՅԱՆ կամ Արաւան Ի Օսմէ ցաւար
կան և շուտար ԳԳ. կամ առն Կաւարու-
կանի Յույ ցա.թ ՏԷ՛. Կանայ Կարաւանի ս-
րիւմանան կոչը. 1900ին զրիթէ 500 սակը
թաղանց զիւր ՏԷ՛ն էր, զարոյր 53 ճալը և
12 սակից կը յանկիին. Արագայն Բ. Արշիպե-
տին. Արաւոյ ցաւարարժն եղև երբ Արժիպի
կոչութան առաւ՝ սխաւ սնակարարայ կեր-
պով յինչ ապ ցաւար:

Լին յեղարկիւն Լաւարուսն կը զանի
ոչ սխաւ սխաւ Քաւարից, Եւսակն յա-
սակը կառուուած են կն ցաւարի սնակար
քարերի 1870ին սնակար Լալերը կոչման են
Արաւանից Քիլիկոյնից ՏԷ. որան թախ նայ-
առն էր զարոյր սպարան կնիքանո սպար-
կի:

Արաւանի քրաւարիքն են. Քիւր կոչուած
սակը ուր Ս. Մարգրէ ճաւառն ՏԷ կայ. Տեր Յու-
կան որդոյ Քանի սնիկան զրու, կառուու-
ած է զարգի ճաւառն ՏԷ Սա սնակար յինչու է
ժԳ ցարս ապր Եր Յուսան՝ որի փախ-
ուս զարգարի սխաւարանի Ար ճաւարն
յարք 2 ցալիցին Կես, սարանան են Ար-
աւանի կն և նոր զերգնանները ուր կը
զանից զՔիլիկոյր իոյցարի, ժԳ. ցարս Ի-
շաւարարաններով, երրոր սնիկան զրու կը
զանի կիցիցին որ յառ կն կը Քալ. Լին Ե-
կիցիցն կը յար՛ 1850ին կառուուած ուրիշ
կիցիցին ՏԷ կայ արոյր և կիւարոյ ուր սնակ-
անն ճամարարիւն կը կառուիին Կալից զն
յառ ՏԷ քրաւարիք. Ֆիզիւ Ս. Քալի Մանու.
Ս. Քալ. Ս. Յալոյր Արքեանանի սրիմարարժ՝
Ս. Աեփանու. Լա կայ կեր 1225ին ցրուած
Կաւարոյ սնակարան ՏԷ որ 1900ին Կանկո
զանցն ՏԷ՛ կը դուսեր. (Եփրիկեան՝ քնար-
արկից, Կրախոյն՝ սնակար. Ուր. 222-240.
«Քնար» Կաւարուսկան 1869 13—18, 39 43):

ԱՐԱՅԱՆ ԿԱՅԱՆ, կը յիշ զայն Փաւստոս
Քիւրոյ (Ս. յա):

ԱՐԱՅԱՆ կամ Արաւան ԳԳ. և զնայ Ար-
անոյ Գեղարարժի ցա.թ Արիւսանի զինից ՏԷ՛.
ԱՐԱՅԱՆ կամ Արաւան Կարաւան ցաւար-
ուսն Փայտարոյ կարք ցա.թ և զիւսուր
սակը սական կանանն զինից. Կառու-
ուած է ցալիցից ՏԷ զրու, որան սրիւման

կողմը կը բարձրանայ, սակայն բարձրաբերկ
 մասը ճշ. և վրան կայ ընդարձակ սափարակ
 մը որչա սարսափաթեան արժանացից կը սեղ
 գրեթէ ցածուր ժամ. Պապուցուանիս սարսափն
 կը փոցը մարտի սեմանից Արամուռից գետը
 Արամուռի խոր կն բերքաբազուց մը սեղի ո՛չ
 սահմա Սուսթիաններ, թէ՛ մէջ և թէ՛ յըջ-
 կայքք որակց զննաթեան և ուսումնասիրու-
 թեան կը կարգաթեմ Արամուռից Գնուուրց թե-

ԱՐՏԱՆՈՒՅ

քը կը գտնուի բարձր ցարձուայի գագաթին
 վրայ՝ գոր սպառցից Անիւտից վախի կը գոյնն
 ընդդեմ մէջ կայ փոքր ցարձուն կնկոյի մը,
 Մրուան սարսափի գագաթը թեքա սեղեց և
 գարուն մէջ, եւի Ալուս Կարապապուս զննաթեմ
 շինեց և ինչեանոր մէջ նստաւ ու մնաւ: 1900-
 նի Արամուռչ ունէր 1000 ընկիչ, որակ 900 կայ
 կոթոյից ինչ իւր ձեռքուայ Արամուռից գագ-
 թոց թուրքերը ընկեցին Մ. Սեմեմուս՝ ցար-
 ձունէն 1836ին կառուցուած է, ունի և վար-
 ժարան մը:

ԱՐՏԱՆՈՒՅԻ ԱՅԸԱՍ Գարջէ գութ մէջ, 51
 դիւց ունի, որակ երկուք մընի կարճուակն,
 ուն և Նուսանն և Տանուս (Նիդիկեան՝ Ռուս-
 խառնիկի կարճ «Սաւրանն ժ. սար» թիւ 136):

ԱՐՏԱՆԱՍ կամ Արսանն, կառուցուց Հայոց 189-
 180 ն. թ. Մ.:

ԱՐՏԱՆԱՍ, կառուար և արջալուխա մար-
 քաբազուց Հայաստանի, Արարատուց Սասուն գութ
 մէջ, Արամուռն և թնից գագաթինը երկու Ար-
 մաւելու կը ճննի խոր շինու այս ցարձաթեմ:
 Մէկն է շուս սարս գագաթուց՝ Արամուռուս Հայ-
 կազն իշխանը որ Մեծին Անտիոքուց Ասորաց
 թգ.ին կոպմանէ, Արշակունեաց թագուարութե-

նէն սասնչ, Հայաստանի մէջ մտնի վրայ կու-
 ստայ գրուած էր որ և կը թափ թէ թափ
 սարսափից Սեմեմուռնիցն՝ սասանին կն-
 ինչը նշի մամուսնիցը, Կարճուանից կայս-
 կապը գարմարե Անիւրայ Անտիոքուց Նափա-
 ղեցնից յայ թագուռն թափ ուրչ: սարճի թա-
 ցուարաց արջուռնիցը զնկոյից զնի, կնու
 Արամուռնի մաս, և ինն շառ սարսափ խոր-
 ւարչերն ուսուս: Կընն թէ, Անիւրայ զնկոյից
 և քարեր սեղուց մը վրայ, որ սեղանի թագ-
 ուած էր՝ ցարձուց մը յաստանեց զնից, և Ար-
 մաւելուս կն սանկից, ցարցուց և յարչուց որ
 նախ յաստանեցին վրայ ցարձուց մը կառուցանի:
 Սա ինչուց Անիւրայն որ՝ ինչը այս շին-
 ուածցին գրութի կնուար թիչ մամուսնի մէջ շին-
 ուեցու կն Հայաստանի ընդարձակ և յայտնայ
 մարքաբազուց, որ Արամուռնի սեղանից կո-
 ուեցուս Արամուռուս: Սարսափն Արամուռուց սե-
 ղունն կնուսանն:

Շուս սարսափն գագաթուց՝ Տիգրանուց գագա-
 րաթեմերու մամուսնից, կախուլուս Տիգրանուց
 սիւրեկն եւց, կը փոքուցի սիւրեկ նախ Ար-
 մաւելուս, Տիգրան՝ մէջ սարսափեց կնուարչ
 և մամուսնիցը սեղանուցից արչիւրեւ թիւսմը-
 ներուս ցարուար: Արամուռուց սեղանից ձեռք
 նախ կախուլուց յայտնուց: Համայն կառուցանի
 գարմարիցը Գեղարու, Կրասու և Անտիոքու՝
 թէն Հայաստան արչուակցին՝ յայց իրքան Արա-
 մաւս մանչի, Համայն Սգարուս կայսեր մամու-
 սնի, կըր Հայաստանն այ Համամարչուց մարչ
 կուս կայսերական սաննի ընթանիկուս ի Հայոց
 զնկուեցուս, որ Արամուռուս ցարձ՝ Հայոց թգ.
 գագաթի ըննուց, որ ցարձուց սեղանուց Արա-
 մուս կամ Արամուռուս կայսեցուս: Արամուռն
 զնից, կըր Գարթնայ Արամուռ թգ.ը իր Ար-
 մաւի սարչին Հայոց վրայ թագուար գրու՝ Հա-
 մարչեցից սեղոց զնն կանեցին Հայոց Փարսան
 թգ.ին Միգրուս կըրարչը, և Արշակուց գրուած
 սարսափուց մամուսնիցը Տիգրանուց 35 թագ-
 անին Արամուռնի մամուսնիցը (51ին), Գարթնա-
 նիցը Հայոց կառուսթեմեր Արամուռուս մասն,
 Սեմուս Կայսրը Գարթնի կըր Հայոց վրայ թգ.
 գրու իր Տիգրն կամ Սրգուս կըրարչը, Համա-
 ղեցից Դաժմուս կըրարչուց գարմարը զնկոյին
 սեղոց վրայ, որ ցանն մը յարչուց սիւրեկն եւց
 Արամուռուց վրայ գարձ՝ զարս ուրչ և կորու-
 նից (Սեմեմուսը Տարչուար թիւս 34. իս) Սեմուս
 ներանի կառուսթեմեր և սիւսթեմեր Արա-
 մաւելուց զնկուարչուեցուս Տիգրնից, և այս գագ-
 ւանուս այ մամուսնից մը Նուսան կայսեցուս:

Արտաշատի երկրորդ շինուը ըստ Մովսէս Խորենացւոյ (Ք. իր.) Արտաշէն Ք. (88—129) Հայոց թագաւորն եղան է, որ զարգեցն յար կողմը պարտից կրկնապատկն արժեքով և պարտիկն զարգ իւր իրավ թացան Արարկեանք ապա-
 նական ըրան ծաղը շինեց անոց ՏՇ, ուր իր յառակ արգանիքը և զանկը յանձարանկեց։
 Բրտն ուսոց վրայ շինեց Եւրպոյս Տճեանկեր իր Եւրոպի կառնարան Լամար. ՏճԻ ԸՍՍՅՅՅՅ
 Արտաշէն և Աղազու. Լու փոխարեց Արտաշէն
 ըն յայր կոթողները. անդիները և իրիները։

Արտաշատ աշխարհ կամարներ ուներ Արտա-
 խայ և Մեծաժողի վրայ։ Արտաշատ արգար-
 նան եղան Արտաշէն և Նոյն պատուով Տճ
 Մոց Տճիկ Տրգարայ Խարով արքին, զրճԻՆ
 250 ասրան յոք ծանանով Քեկ Կարգար-
 ան Տճ ՏՇ ծանանով անոր թագաւորան
 սնան յարչանկեց, յայտ ոչ երբեք կրցան Եւ
 խաթրանն ու փառը վերջեան։

Ար Արտաշատն զեց Տճն զեղի ի Լարա
 Վիտայ Եւրպոյս կու Վրտաշ։

Արտաշատ Տճե կրտանն Արթուրն եղան
 Քոց Քճ. ի առն, Բրտաշ 352 Քաւոխինն,
 եր արտից Եւրպոկ Քճ. ի բանկեք եկան զան-
 ցեց, Վարդն կը Լեւորայրն Բուզանց (Գ. Նե.)
 յայտ յայտ կրկին շինան կը զանկը Կարգար-
 նայ (450) և Կանան արճան։

Յովակն կՔճ. 460Ին Արտաշատ Տճ Տճե ծա-
 զով ՏՇ զանարեց Յովակնին ՔճՔճն պա-
 տարանկեր Լամար. Լեկերարց զարու վեր-
 լեր Արտաշատ անշանան սխա, անկն առ-
 յով Դարկերն Քայ Քե ԵՐԲ յարգովն աներե-
 ցան և անարցան Աշտիտան ոչ ոք կը յին. առ-
 կայն կը կարճով որ կով Քաթարայ անար-
 աներ արտանանկերն և կով Անայ Նոյն
 Տճե և ասովն երկարայով ՏՇ կարճաներ է.
 Աշխարհ Երգարի Լեւորայր Եւրպարտեղցներ,
 Քաւոխին, Եարդն Մարի, Տրգարու, և այլ
 աշխարհ են զարգի անարանկերու ու Լեւո-
 րայրան։ Այժմ այս Տճե զարգանանարս վե-
 րայ ուրի զն շինուանց Մոցարց յն անանկ
 յայտ ՏճԻ զան ՏՇ պատեր Կովոնց և փոք-
 րիկ կնկեղան ՏՇ անար. 1900Ին զրճԻՆ
 140 ասն (1100 Կոյի) Կայր կը յնուկ-
 ին զն Արտաշատ Կեւտարն ծաղի պատ-
 տարն ու Տճիկերիցն ՏճԻ. Անց Տճեան
 Լամար զարճան են Մովսէսով կովերն, և
 իրնց Լեւորայր զրգը ծանով է Արտաշատ
 խով Արտաշտ անանկով Անարայց ՏճԻ կան
 Եւր Երպ. առանկով զարգանով Քաւոխ, ու

յանց կը կայանն եղանկն Արտաշատ (Երկրիկան)
 «Բաւարանիկ», Խարան Է Արթուրն» «Արտա-
 շատն ԿՆԷ»

ԱՐՏԱՇԱՏ. զԳ. Արտաշատ Արտաշատն (Արտա-
 շատաւոր) զու. ի ՏճԻ. 1900Ին 50 ասն Կայ
 յնուկն աներ։

ԱՐՏԱՇԱՏԻ. զԳ. Արտաշտ Կաթուկից զու. ի.
 250 զարց յնուկով, ծաղ կայ Կանանն
 առ ՏՇ

ԱՐՏԱՇԱՏԻ զն զԳ. Մովսէս Կարանց զու. ի.
 ԱՐՏԱՇԱՏ Ա., Քճ. Հայոց արքի Արտաշ Ա. ի,
 Քան Կարգարչու, ըստ Մովսէս Խորենացւոյ
 առ իր զարգարեանքեանք կրցան Հայոց թա-
 գաւորը պարտից թագաւորն զերգարան յար-
 Լար Եւկն Կոց 114Ին (Ք. Ք. Ք.) զու արչ-
 րայու և Կարտիկները Կանանկով Կն իրնց իր
 արգանիքը և Կն իր անանկով ու պատկերով
 զամ կարչն ասան. Իր Արտաշատ զարտը կը-
 Կանքան ասան Մրգարայ, անոր յանկով
 Կանանկ կառարարեանք։

Արտաշտ ուղեց անորով աշխարի արքին. ուր
 պատանու անանկար զարց ճղկով զարու
 բանի ՏՇ կողմը։ Դեղ արճանց յառնու-
 նակով արքեց Տճիկ ծով և Լեւորայրու Կան-
 նկով արքեց Եւր Քաւոխի և Սյուրայի Մու-
 թեց Քաթարայ և Սյուրայուց, արտով պատ-
 տանկով Մրկերտանի կզերը յնուկով ուղե-
 րան. յարճանարն Լարտան զանուկ Կոց
 իր Տրգարն արքին Լարց վրայ թագաւոր կար-
 զեղով Կարտաշատն անցան. Սւ երբ այս կոց-
 ժերը յարճանարանի սխա կը զարի ուղեքու
 վրայ՝ զարց ՏճԻ յնուկեքն Կոցեղով սխան
 զերար կարտիկ Արտաշտ երբ իր ասարանով
 զեղի Լարտան փոխի կը փոքի՝ իր զարճ-
 րն պատանուցան 20 ասով թագաւորի Կոց՝
 50 Քաւոխինն (Ք. Ք. Ք.)

Է. Քաւոխն զիսկ կու այս (Ա. կը 556) թե ար-
 տանի պատնիլ ոչինկ կը պատնի Արտաշտ Կա-
 յարանկ ծանին իր Տրգարն արքին և որ Եւրպ-
 տար կղան և Կն անոր ասարակի պատնիլնու։

ԱՐՏԱՇԱՏ Ք. Քճ. Հայոց (88—129) արքի Մու-
 ճարտիկն որու Եւկն Կոց՝ Մճարու թագա-
 ւանի Բրտաշատն՝ Սրտանց Քճ. ի կարտանն
 պատնիլով 50 Քաւոխ պարտից Կարճ թագաւո-
 րն ինուկով յանկեց, ուր զարգարու Տճիկն
 55 Քաւոխուց. Կարճ զարճարարու Լամար
 Մճարու թագաւորանին իր արտով յարճանքեանց
 Լամար՝ կամայց որ Արտաշտը Լարտան առ-
 նի և թագաւորանն զան յարճանի։ Այս ու-
 անկերը Բաւոխեք արքին պատանրան էին

Արամեղն, զոր շնորհիւ զայն էր յնժժ աւանդ Արամեղ Գրիգոր եղաւ Սմբատայ Արամայէջ Լալառան ճակնի, որ այլ ժամանակի նշանաւոր պատերազմիկ Արզամի գաղազմաւոր զինիւմ զարգիցի ինն ժաման, խառնաւայտ անոր պարտի և իշխանութիւնս:

Արզամ սրբով յանն առաւ ինն եղան Կրտայ Արամայէջ յայժաման անջնորացաւ, Արամեղ պատնեւեցաւ իր պալատին ճէջ՝ Կախաւորս զԻնաւոր էր:

Արամայէջ Քաղաւորական զանաւ սրբանայտ եւս Սարց և Գարեի զարգիւր զարժարեալով եւ զնիկ, Սմբատը Լայոց պարագիւն և Արզամը ինն ժամանայց կարգիւ Սախոյ տարին (80ին) Արամայա զարգը Նարեգի և Շնչարեանի առաւ, զարգարի զախ Շնչարեան պարագիւրներով, և որովհետեւ ներսին կալաւ էր՝ Կրտայից կրկին Արամայ կոչի զայն 90 Քալապանն Արամեղը Տաղաւորներն և Լայցներն ևն ժաման Լալառանի վրայ յարձակեալս:

Արամայ յանկին զյաւնե անցան Քալապանից զանիս զնայ և այլ ճարտին ճէջ Արամայ Քաղաւորին որդի Սաթև զնի յանկ, Սախոյ որ էր երկու Քալապան յանկիս զայ զնան երկու կողմ զնն առ զնն յանկան կն՝ Սաթևին զայլ Սաթևինիկ Քաղաւորի ճիշտա ինչորի Արամայէն որ պառ արևելի իր եզրայց: Արամայ, սրբաւորացեալ Սաթևինիկն, գաղազմաւոր զնից Արամայ Քաղաւորին և ժոխան Սաթևի, Սաթևինից կաթեան ինչորի և այլ անաւանութիւնը ինտրական կողով խաղաղեցայ երկու սպիտը:— Լայցը և Արամեղը Արամայէ շառ ճը յարկապարտութիւններ շառ, այլ և այլ սպիտը զայժամաններ յնիւմով ընտելեաց Լալառանի յանկան առ զպատրան վրայ (Ս. Կարևանի Ք. եզ), շառ ճը կամուրջներ յնիկ առաւ առ յաղմարիւն զարժարաններ յանայտ զոյտ սպիտը: Կարևանից զարգից: Արամայէ ճն մարի Քաղաւորիկ եղա ճեառ, որան յախորցի որդին Արամայէջ:

Մէ ճէկ եւս Քաղաւորի Քաղաւը ա՛յն զան շնիկ եղան է, ինչոյ Արամայէտից: Փաղաւորը երգիւրով անտաւացայ իր յարկապարտի և յարկապարտի սրճան առ շառնը: ինչոյն ճը զն Ս. Կարևանի, ինչոյն զնիկն Քաղի ուղիքին ինչոյն սրբիկ Քաղաւորին ևն:

ԱՐՏԱԵՆՍ Գ. ՔԳ. (422-428) որդի Կամուրջաւայ, ծնան 403ին Լայր Բ. Կուան ասն ասոր տարու ճանակ ճ'ջրոյան՝ Կարթարց Կարճարեղնե Պարզ Գ.Ը կրկին է զան Կր-

տիւրի, որան յախորցի Եսառն Գարեի՝ Սաթևիարի որդին (415-9) և ճիւն 422 Քաղաւորական զուր Քաթար Պայ: 422ին պարտի Կամ սրճան Ինտնայ Արամայէջ Լայոց Քաղաւոր կարցի, անկան Կրամայի ժոխիւնայտ ճիւնայտ խաղաղութեամբ Քաղաւորից Արամայէ Գ. Յ. առ յանիւն անկայի կնակը ճը սխառ վարչի, անիւն որ Կարթարց, յաղազման անոր սպառնակն ինչորիցն Ս. Սալակ կաթեղիկան որ Գարեի Կամ Քգ.ին զնն Արամայէջ զանկիկ ընկաւ և կրկին պարտիկ վերաբացաներ սպիտ Լալառանի կամար:

Ս. Սալակ զանկանեցաւ, որովհետեւ անտան այս զայլով ճիւն զնիկ սրակը Լալառանի անխաղաղութեան յաղա անկան ասն և պարտանի եւ կնայ սրամային ճիւնաթեան զն ճիւն: Կարթարց պարտեցին, — անթ ան ճիւնարի ճիւն ևն, զնիկ առ զանկիկն կրկինայ յան առ Կամի զնիկն որ զանկիկն ըն Արամայէջ, և այլ սխառ զնժժ անիկ անկաւ 428ին, իսկ Արամայի ճակը զանի ճը մարի եւս պատնեցաւ Կամուրջանի ճէջ, որ սպարաւն էր Կամնն:

ԱՐՏԱԵՆՍ ՅԻՆՆԵ, Քաղաւոր անաւանան Վերին Լայոց Կրտարով 35 Քալա:

ԱՐՏԱԵՆՍ Մամիկնեան որդի Լճարեայ, եզրարդի Մանիկ Կարթար (455ին):

ԱՐՏԱԵՆՍ, որդի Տրան Քգ.ի, կայ Տրիթի (350):

ԱՐՏԱԵՆՍ Ա. Գարեիեան, որդի Արշակայ Գարեի Քգ. Գարեի, 215—189 (ն Ք. Բ.), Արամայէ Բ. Քգ. պարտի 12—45: Արամայէ Գ. Քգ. պարտի 109—129:

ԱՐՏԱԵՆՍԱՆ, ասն, իշուան Քալա Արտարիկ:

ԱՐՏԱԵՆՍ, Քգ. Վերին Լայոց կարցեայ պարտի Արշակի Քգ.ն 27—16 ն Ք. Բ.:

ԱՐՏԱԵՆՍ, Կալապան ասն ճանկիւ, Սն Սոգո կրցը:

ԱՐՏԱԵՆՍԱՆ ԳՆՆՆԱՆ, Կաղաւորական կն զաւանդելն ճիւն, պարտաւայտ անտանեան ճառ:

ԱՐՏԱԵՆՍ և Արամայ:

ԱՐՏԱԵՆՍ, ան Արամայէ Գ. Քգ. Լայոց:

ԱՐՏԱԵՆՍ Ա. Անաւանան Քգ. Գարեի 225-270:

ԱՐՏԱԵՆՍ Բ. Անաւանան Քգ. Գարեի 389-393:

ԱՐՏԱԵՆՍ Գ. Քգ. Գարեի 628-9:

ԱՐՏԱԵՆՍ Արամայի զայ կ'այտը Ջ. զարան, առ ե 545ին Արամայ Արշակունայ ևն Արիկի կ'արժայ Արամայիեան կարցին

պատմութիւնը զարմարը ընկնելու կամար
Արտաշէր, ինչն է որ խնկարէ ճշ պատեն իչ
պահելի Գոնթարը, ինչպէս ճանրաման իչ
պատեն յան պատմիչ Գրոցարեա (Չանկեան
Գառ Նայր, Բ. կշ 249—253):

ԱՐՏԱՆԻՐ՝ եւս իշեան, ի գրան Կ. Պայոս կայ-
սեր, որ 792ին Նայրց զեմ իչ պատերազմի:

ԱՐՏԱ ՅՈՅ տե՛ս Գեօղի:

ԱՐՏԱՍԱՄԱՆՔ ԱՅ՛ ինչպէս գրուած տեսնը Ա-
րտաշէտի ի (տե՛ս):

ԱՐՏԱՎԷՐ կամ Արտաւազ, սահաւարեան պգ.
Նայր՝ Վանոս Յն զեմի յԲաբելոն, ետիս 10
տան եւս յանկիւ անիւր:

ԱՐՏԱՆՈՒՊԱՆ, պգ Վրաստանի, ըն 30
տան եւս, զայնիւ Նարայազն, անին քաղ-
քարաշէն ինչպէս ճշ:

ԱՐՏԱՐԱՆ, ԿՆ զԷ Սիւնկոս Վայր ճար գաւ.:

ԱՐՏԱՆԷՐ, ԿՆ զայս ըստ պատմաբան
Կարգիւս գաւ ճէլ, Մաթեա յըսան ճատ: Յ.
Արտաւզ:

ԱՐՏԱՆԷՐ, իշեան Նարայազն, կուտիւս Նայ-
րց 229—181 (Ն. ք. Բ.):

ԱՐՏԱՆԷՐ, եւսպէս Քիւզնիսեանի կայսրու-
թեան եւս յանկիւն զարմար, սարսն Ջ. զա-
րա կրուած, որ ըստ Գրոցարեան յան պատմիչ
(տե՛ս Չանկեան պատմ. Նայրց Բ. կշ 268),
569ին Նարայազն 100 լայնից յանկիւն Բ-
տայոյս Վերսն զարդաշէն ճրոյ իչ յարեակի
Գոնթար ձեռքն զայն աննկու կամար, յայց
Յանց պնտեան յանկիւնը ու: Կաննկու
իչ տարաւի ճարուստ սար:

Երբ երես թիւով (Յանց և Գոնթար) յա-
նկիւնը կամարսն էին՝ Վայր Գոնթարն, որ
յայթանգով կնած երկարիւն ճրոյ ճնա-
ւարի կրուէր կարգաւ ո՛ր որ կամարակնա-
րոց ի ճար սպի Արտաւազն որ Նարայազ-
նիւր պահնից Վայրը, թե՛ պատուարար
ինչն ոչ ճրարարեցան և երկն որ եւս ճար-
կանկու (550ին): Յաւանկանտո կայսրը Գոնթ
անկիւնը ուրիշ Նարայազի ճշ կարգից եւս յա-
նկիւն զարդարեա:

ԱՐՏԱՆԷՐԿՆ Ա. թգ. Նայրց, որդի Տիգրանոյ,
տախտակն Տիգրանն Արարտուս աշխարհի
Թաւարի կարգուած էր (55-30) եւրը ճարն
եւս ի՛նչ գրուած որ յարախան զարը 30ին (Ն.
ք. Բ.): Արտաւազ եւրը ճարն եւս յարար-
իւն զնից կնած ճշ պատուարի որով սարգ-
իւն կրու թէ՛ ճարգարգիւն և թէ յանկիւն:
Թիւովից յարեակնից իչ կազմարն ճրոյ և
Սիլուանդն ըստ տեղիք տան, Յնայ տախի

էր Անանիսն Լաւանդի զարմարը Գարն-
այ ճրոյ յարեակնից՝ Արտաւազ Արարտու-
ս կանն, Կրոցնիւն ու Արտաւանիւն զարը
ճարեակի յանկիւն կազն և Սիլուանդն ճրոյ
յարեակիւր եւ տասն տն տեղից՝ զար թիւա-
մից յարախան էին: Այլ տան Անանիսն
տարն յանկիւնը պարտից ճրոյ յարեակնից:
Արտաւազ ճարեակիւր որ ճի՛ գառն Անանի-
սն յնայ Նարայազն ճրոյ յարեակի՛ յարա-
զն Կաշաթիւն ինչպէ իտաւանկիւն ինչպէս
էին ինն ի կարին՝ պարտից զեմ և երբ Ան-
անիսն Արտաւազը պնտեան կաննի, եւ
իւրիս 6000 կնակու և 7000 կնակիւ յանկիւն-
իւր պնտեան ճարեակը եւ որովեան Արտա-
ւազը Նարայազնու կայսր սարգարդ յայնց
Անանիսիւր պնտե, այլ պատուան՝ Նարայազ
ճշ ճարեակն իչ զարց ին պատերազման
գաշուն, իտաւանկիւն իննի ճարեակնու, երբ
Անանիսն պաշարեցան Գարնիկիւն՝ Արտա-
ւազը ո՛ր թէ պնտեան յնասն, այլ պնտե
պարտից 30ին (Ն. ք. Բ.): Անանիսն պարսնած
Գարնիկիւնի Փաղը Նայի զայով ինն կրուիւն
Արտաւազը իրի թէ յարեակը կարեկու կա-
ճար Արտաւազը զարախիւնը Անանիսիւր յար-
տախի յանն յնասն տնոր երթարու, այլ տնի
Նարայազն երեւոյր պատուանկուս: Ի ճրեւոյ
Անանիսն կրցու ինն կրուարից Արտաւազը
ու զարի յԲաբելոն ճարեակիւր յարախանից որ յա-
րախան զանը:

Օտարագի պատիւներ եւս կը յին Արտաւազը,
տախի Մ. երեւոյնայ պատմած զեպնեմ ու-
րուակնիւնը յին կամարից որ տա պատիւց
նե: (Յն ճարն տե՛ս Արտաւազ Ա. Յանկուանին
նի): Լաւանդի իչ զայն Արտաւազը իրն ճ-
նասան և ձեպնեմ տն ճր յղակներս: Պատու-
ախ կրու թէ Արտաւազն մնացած են յայ յղ-
ուս տախարակն եւ այլ գրարիւններ:

ԱՐՏԱՆԷՐԿՆ Բ. թգ. Նայրց, որդի Արտաշէն Բ. թ,
նեւ Ա. զարս ճարեակը (յարի 90 թարն): Մա
Կարեակնիւր Արտաւազն ճրոյ, պատու Արտաւազը
տնոր զեմ զրգան, զարարեակի, իրի թէ Օտար-
նի իչ ճարտար պատնեկու զճար և զրու-
ախ Թաւարարեան զար: Արտաւազը յարեակ-
նու Արտաւազ յարեակից և ի՛նչ տեղից տնոր
տեղը իրի երկարաց Թաւարարի Յնայ պատու
Կարեակի: Արտաւազ ճրոյ, որ ճարեակն սար-
արեակ կարգուած էր: Արտաւազ, որովեան սարգն
ճարեակն էր՝ կրուարեակն պարտապատմեակն
և — յի յարը պարտեւ Արտաւազն յաննից
Արտաւազ:

116 Քառասնեկ Լուսաբեկի Լայոս վրայ պատերազմի ենթա. Արաուսայի ևր Ջարիկ նայր Եւս Արեւիկեան ու Լիւսաբայի զարմար Քշեմի շահակին զեւ հաւ. թայ շխարհնայով զխաղաղի՝ 1166 Նուրեմբ քրիկով Լուսաբիւն ինչոցի Տրաքիստա Լուսաբեկ զարմարին:

1206 Ն. Արաուս Բ. Ի ժուին իւր Արաուսայ Բ. Քաղաքոցի, որ խելին նայրաշինը Աջարստ Կուսնային Լայոսն, Եր զով պակեով ժրախ Տրաւը իրի շարդ պովեան ինքը որդ շահեր: Արաուսայ Ի շահութանէ յայ, Կարանեան և յար նշան էր, և ըստ Մախե Երանուշուր ժողովարան կարծեք աշ նշան էր. իր Քէ պիշարպուհ զայցան Լին Կուսնային Արաուսայը, և սեչ զեւ ճը զրան:

Քաղաքաբնան երկրորդ սարին, 1206 Ն. կր որդ պայով էր և Արաուստան կամ արինէ կ'անդեր՝ երկրորդ ժրախն իտրաքալը ինչու ևս սննեապաւ: Այց սանի ժողովարցը էր երկրուն ճէլ ա՛ն ու ի զ պամմը. իրի Քէ՝ կր շահեր իրեն զինն Արաուսի զերեւմանին ժու կը պարմին՝ Արաուսայ ըստ ըստ: Սեր զան կ'երթաւ ստրաշ երկրը զիկ Լեւ կը սանի ևս սեւթարան՝ն ու զիտ Քաղաքաբնու: Եւ Արաուս ևս իտրաքիով սննեան ըստ սննէ զան յարս Լեւիկն ինչու Ի վերն Ի Մարտի զիկ կային Քաշ. սարցին թղաւ Ի վեր Ի Մարտի. ան ինչու, և յայր ժրանդան:

Կուսակերը, կ'ըստ Մախե Երանուշի կը պատմին մինչ իր սրեր. Քէ Արաուսայ ժաթ որդ ճը ճէլ շխարհապաւու Է երկու. շահեր շահակն կը թին շխաները, որպիսի Արաուսայ պապի և ուշարեւ անիւր: Իսկ զարքինները՝ Նայն իսկ կ'ըստին սրեր իրեն ժալերը սային կը զարմին ստրաքիկու Լուսար շխաները՝ որ Արաուսայ կ'արանայ պապի:

ԱՐՄԻՆԱՔԻՆ, կուսակալ Լայոս 150-160 (Ն. Ջ. Բ.)
 ԱՐՄԻՆԱՔԻՆ, կերպապաւ, Լայ ինչու, Կուսակեր Ծ. Կարգինով զեւ (742-3) Քիզակն զինի կայր ընտրուան:

Արաուսայ իրի շահարարի՝ Յանայ Լեւ Ծ. Խուարայի կայրի ընկան սրեւթիւն ժուարին՝ կայրի Անու շուարց իրն կութեան ընդունի և Սարգիսի, կերպապաւ ու կուս կարգակցու: Լեւ Ծ. Խուարայի կայրի ժակն իւր՝ կր Կուսակերն Ծ. Կարգինով Յանայ որդարան զակն Ծ. Կարգինով՝ Իր Արաուսայ շխարհին յար զինն Քէ կը քարայր զրաշ երկու զուակները սննեկ: Արաուսայ զուակեով որ կայրի նպատակն է զանեկ իրի

պատակ իր զով վար զին՝ իր Տրաքս պատրիկ սպարանին Լեւ իտրաքալերի ինչու, շահին յաւան զանեկ Կուսակերին զինի, այլ ինչ զինքը սննեւ Լայոսն և իր շահակով կայրի վրայ շարի որ Փոնդիս կը զանուր. Լուսան սնար զիտար շահակն Լայոսիկով՝ կայրի զան և զիտ շահի անար զարարու: Կուսակերն զարուրան Արաւրիւս ժուան և թիւ ճը սպառասանեցու, մինչդեռ շահիկ անպախ վրայ Արաուսայը կայր Լայոսն, Լայոսն Արաուսայը զիտար ինչու Քայն ժուան, կերպակները և կուսակեր սրով ընդունեան զինքը, որովեան զգրու Լին Կուսակերին զպակերաւ սրս Կուսակ պատանու:

Անտառս զարարուր Ս. Մարտի ճէլ Լեւ զիտարարու կայրիւն Քաշը զրու Արաուսայի զպար ժուանայ որ յար ստրաքուան էր Քէ Կուսակերն Կուսակեր ճէլ պակեան Լայ Քէ ճըլ սանի իտրաքի կայրը Կուսակերն իր շահակով Սիլուսար Լուսու իր երկու Կուսակերի զարմարներուն Լեւ, ժողովարցը իր ուր զինք ընդունի: զանարար կայրը սննեան ևս զարու ու երկին Արաւրիւս սպառասանեցու:

Արաուսայ զան իրն պարմուցու Լուսար՝ կամարի յարցի Մարտի պակեները, ստրաքիք Քիթիցու և իր սննեակի որդին Լիվիկարայ զանտանայ սննեակն, իսկ երկրորդ որդին Լիվիկը Լայոսիւն շահակն զարպու Եւսակերի:

Կե յախ իւր Արաուսայ Փոքր Ախա սննու սննեակակները Կուսակեր Լուսար Կուսակերն յարմար սննէ նկատու կրին Քիզակն զինի վրայ շարմակու: Քայրիկ զան երկու սննե և որովեան Լայոսարարցը պարմէ զարի էր՝ Ի վերջ 743 Նայրիկի վերջը Քայն ժուան, մինչդեռ Արաուսայ շահու Լուսար ինչու ժուան և Կուսի Կարգին Լեւ Քրաւ զինեւ ստրաքու: Քէ ինչու Արաուսայ իտրաքալակով իր երկու որդիներուն Լեւ Քայն թիւնեցու, որ Կուսակերն զինն կայրին՝ սարով շահարարից (Սեւ Շահակն Լեւ Քրաւ Լայոս Բ. 402-6, Կարուան Սոյն պատմիկներն զըլ խուարայե Քիտիկանին սե՛ւ Կուսակերին Երաքին Նարեչոյցար 1936 կը 105-110):

ԱՐՄԻՆԱՔԻՆ Քիտիկայի, ստրաքարի սե՛ւ ՍԵՆԵԼՈՒՅԵՐ:

ԱՐՄԻՆԱՔԻՆ Մամիկանն, Լեւիկեան որով որ ինչ Կարարարներու Լեւ 452 Ն Յարգիւրաին զին:

ԱՐՏ

ԱՐՏԱՍԻՐԻ Մանկիկանան եղբ. Մուշեղ Իշխանի Դասիք Դանձեղաց Կուսուսովի որով 603Ին էր ծնւոյի:

ԱՐՏԱՍԻՐԻ Մանկիկանի, պարագայեաւ առ էր որ 280Ին զուարչութեամբ ապականւած Կարսի քաղաքի Կեսարիոս վանքաց առ անկի Լամ սարաւ: և առջ ապի եւջ պարտից թաղաւորք Ի՛ւտայով այժ՛ Մանկիկանեան ծնցջ որև սեռնկն առաւ: Իսկ 280Ին երբ Տրդատ թաղաւորական զանը գրականք իր կեանքը պատուց Արասուաց Մանկիկանին նայ զարց պարագայեաւ սեռականն:

ԱՐՏԱՍԻՐԻՆ ԱԳՈՒՄՆՈՒՄ, զանք կամ սեռապատ Արդասուաց նից զա՛ր ճէլ, Արասուսորի ճաւ Եփեսոցին որ արասուց զարեով յիտանւո՛ւր՝ կորսնանտ է, Ժոյնի որևանքը կէ Պան: Անի ժԹ. և ժԳ. զարց պրեանադրութիւններ ԱՐՏԱՍԻՐԻՆ և Արդասուսորի

ԱՐՏԱՍԻՐԻՆ ԳԻՒՂ, Կին զգ. Սիւնեաց:

ԱՐՏԱՍԻՐԻՆ Արտիկանի տե՛ս Արտիկանի Յովհաննէս:

ԱՐՏԱՍԻՐԻՆ Արտիկանի Կարսոր, Յանաստան կ'երթայ և նոյն թնկի ճէլին:

ԱՐՏԱՍԻՐԻ, թգ. զարտից, զերկիւր Արտիկանեայ ծնցին 202—226:

ԱՐՏԱՍԻՐԻՆ ԱՐՏԱՍԻՐԻՆ ԳՅԱՍԻՐԻՆ, ինի Կուսուսութեանի Կին զուսաններին:

ԱՐՏԱՍԻՐԻՆ կամ Երեւելի, Առաքեալուք Եշտանու որ զգ. Արդասուսորի (Իրան), 1900Ին 1200 թնկիչ ունի որակ 220չ Երանի նայ, իսկ ներկայիս շատ Արդասուսորի Առաքեալութեան ճարտանարին 70 յանչ նայ կայ, որակը առեալաբով կէ զարցին Լաթիք Դուրեմին զարցեան Ան նա, որակը թիւջ 1800Ին կէ սիտ յանուց և 1887Ին կէ յիւնն առ կ'ուսարան զերկիւր, ազգասուն և զճրթաւոր կիկերցին՝ այլ ճարտանիկ Եշտանու որ կամ ճարտար և ոչ զանի Առաքեալուք Մանկիկանի սուսարութեամբ: Առնին այլ առնն սուսարան ճշ, թանկութեան փոքրիկ որով ճշ և զարգարանութիցարան ճշ: (Արդասուս անարի, Ա. կի 503—4, Յուն 1900 կի 92 «Մեակ» Ը. ին 126):

ԱՐՏԱՍԻՐԻՆ, Պաշտանեայ զա՛ր ճէլ ուր է զարան Սիւնի Միակնիկանի կէ Երկեր (Յուն Բ. 350):

ԱՐՏԱՍԻՐԻՆ կամ Արտիկանի զգար, որան արձաւը Արասուսի Ա. թգ. Արտիկան Լարասանի թնկիչ՝ Գրիգորով 110 ապի առով՝ Արտիկանի ճէլ զանի կայ այլ:

ԱՐՏԱՍԻՐԻՆ, սարսան զուսանարց զարաւ նայ կուսուսուցայ. Դանիքի 1902—3, Լիճապար, ուր և անորն յարապի՛ր՝ Մասի Գէլերեան:

ԱՐՏԱՍԻՐԻՆ Ա. սարսան Կուսուսանեանի առնն և անկից զարց Եշտանուս Արդասուսորի, ճէլ: Յուսանանի կէ Կուսուսութեան 362Ի առնանար և ճարտիւր Գ. Պալիս կէ թերու՛ առ նոյն կէ թաղաւ: Լայ, կիկերցին կէ առնչ Կոստանթնուսուս ճէլ:

ԱՐՏԱՍԻՐԻՆ, նայ աշուղարեանուց, (Կիւսուսուսական ճարտանախարարներ կէ պակսի՛):

ԱՐՏԱՍԻՐԻՆ Դանիկան, զկիկեր Կուսուս ուրարցով (450):

ԱՐՏԱՍԻՐԻՆ, Կայանան աշուղարեանի զգ. Աշարասուս Լանանեանի զա՛ր ճէլ:

ԱՐՏԱՍԻՐԻՆ զգ. Պալլուսի (Յուսանիս) ուր զանի ճշ առն նայ կայ:

ԱՐՏԱՍԻՐԻՆ, նայ Բաննի, աշուղարա Դանիկի սարսան Դ. զարա ճէլ, որայ ճարտի կէ զիկ Փաւստոս Բուզանի սար իտանի և սարցար արտանաղանչ Լալուսի Արդասուս:

ԱՐՏԱՍԻՐԻՆ կայ Գրիգոր Կուսուսուսուսին Եշտանուս Դ. զարան սիկեր:

ԱՐՏԱՍԻՐԻՆ և Կարասուսուս:

ԱՐՏԱՍԻՐԻՆ ին Աշարասուս Արդասուսան զա՛ր ճէլ:

ԱՐՏԱՍԻՐԻՆ ԳՅԱՍԻՐԻՆ, զգ. Սիւնեայ Մաղք զա՛ր:

ԱՐՏԱՍԻՐԻՆ ԳՅԱՍԻՐԻՆ, Յարան ճէլ, Մայս արտանաղանչը՝ Ա. Կարսուսան զանի ճաւ 1900Ին 60 առնանիչ ունի:

ԱՐՏԱՍԻՐԻՆ ԳՅԱՍԻՐԻՆ, զգ. Յարսուսութեանի Յարան զա՛ր ճէլ, Մայս արտանաղանչը 1900Ին զերկի 60 առնանիչ ունի:

ԱՐՏԱՍԻՐԻՆ, զգ. Սիկերի կիկան զա՛ր, 1900Ի՛ 30 առ նայ թնկիչ և Ա. Քալմուս կիկերցի:

ԱՐՏԱՍԻՐԻՆ ԿՈՍՏԱՆՍՆՈՒՄ (առ Կարասուսուսական) որի Անարասուսի Արդասուսուս Կարսուսի Կիկերցիներն Աշարասուս Գարսուսուսուսանի, Ենան ի Սիւսուսուս, 23 Յունուս 1872Ին, առան սեղալի Ա. Քարցմանչ Մալք զարտարանի ճէլ: 16 ապիկերցին սուսարութեան կէ կայտի թէ՛ Քարցմանչ և թէ՛ Արտիկան զարտարաններու ճէլ ճարտանարն Կարասուսութեան կէ սարի առ ինչ զարգարութեան կէ կուսիլուս:

1888Ին կէ կուսանիկար Ուսուսանանի զկիկերութիւնը որան զաշուղարութեամբ կ'իտանանուս:

1893Ին Պալլուս Ազգ. Կիկերցիական զարտարանի ճանկու իր արալք Մանուսար զուսուսուսութեանի ճիկար իր սարասուս կարսով կ'ուսուսին նոյն ճրին ուսանալի զարցը: Բարձրարտար այլ ապիկեր 1895Ին սարցին զիւսարցիկ սուսան ճշ:

1895Ին զարգար կէ յունուս կարցի Ուսուսուսուս Կիկերութիւնը՝ սարսան սարի 1—2 առնանչ Սարցար զիկերու Կարասուսուս:

«Պայ Ալֆրէ ԵՐԿՐԻՆ ամբաժը կը բանաստեղծէ և նա ու ասոր սպիշուած շարքին 1896 Սկզբունքներն Յարտոս կ'ապագանով շարք մը կար Ազգիս կը կրակիս մարգարէ ու Յարակիս կ'զգէ և Երկուքը մտայն Maldstone

Տէր և Տիկին Արուց

մէջ կը բանեւ նա արարցիք Ռուսացոց Տարեք (Ճանրանաւորիներ սե'ս Երեւոյր սնունտ սակ):

Ապրուստը կը կարէ Kent դաստի գանգան յարգանքերս յարգանքն զարդանքս մէջ 30 արքի յար գերմանիէն, իտալիէն, քրտանիէն, սպանիէն, սնչիքիէն յղանակը, իմ զինուորականներս մ'արքիէն ուսուցանելով:

1896ին միջ Արիւն 1875ին Կլիմոս Societé Internationale de philologie, sciences et f eaux Art մեղանալցանքիս կը կրակիս և իրուանց կը ստանայ իր սնունտ կերտու M.S.P. սիրտուց: Քիտուցարի (1919) կը կրակիս ստանալցանքիս Lord յարգանքիս նախադասութեամբ կ'զգէն կարիսուս յանձնարարութիւն միջն, նպաստելու կամար պատարագին տրեւանայ զարգանքներու և սնունտի մը արկերս:

1896ին սխտեւ են կրանայ իր յարգանքներն ու յարգանքներն նստեանք թերթիս մէջ:— Հարունիկ (Արքիսար-Փայտեանի, զերջինս կ'զգէ և Արուց սնունտ կ'զգէն, Խարքի մտքիմ և սպիտակ Արուցանեմ կ'զգէն զայն) Փանչիկ և նոր Արունիկ, Ռիզակիմ, Եստիւն, Արունակար, Ենդուր, Միտիկ, Փիւնիկ, Բանասեր, Անանիկ Այլ (Պայտեան Արքիսարի) փաշտուցի Յայն, Արունիս, Արունակար Փարիկ, Պայտ (Պարթեւ), 1896ին Մայիկ, Պայտ, Կար Արունիս, Փիւնիկ (Պարթեւ), Բանասեր, Պայտի (Լեւ-

ան), Արունիկ, Հարքար և ուրի թերթիս և Կարունիկ և Կարունիկ Տարեքիցներս: Երեւոյն և նա իր ի նպաստ նա զարն գրտ յարգանքիս Արարի- Daily Chronicle, Kent Messenger, John Bull, Sunday Times և ուրի մէջ:

Յրտան սնունտներն կ'զգէ են և Արուն, Կարունիկ իր յարգանքիս իր սնունտի մը սնունտներու կ'զգէ Քարգանիս և կ'արտանստ են Քարգանիկ և զերմանիկ (Արունիս) յղանակիս:

Երտանիս թիւներն են.— Մելիս Կարունիկ, Արունիս արունիկ Քարգանիկ: Մեմ Վարք (սպիտակիս և կ'զգէն), Կարունիկ կամ Հայ Տարարի Արունիկ (19 կ'զգէ, իտալ և Կարունիկ իտալիս), Արունիկ (Երկու մտքիս կամար), Միտիկ Արունիկ (սպիտակ. Քարգանք. William Watson սոյլ: յանասունգին The Purple Fast սարգան Կարունիկ կարունիկ սարգան արքիս): Turkey and the Turk & The Holocaust at Adana (Ար Երկուքը նստեանք Տար. և Տարգանքիս սպիտակիս կ'զգէ և Ս. Արունիկի (Քարգանք) արունիկ սպիտակ): Reveries Son torney Seas, (սարգան սարունիկ և ստանալար յարգանք): Գ. սպիտակիս սպիտակ, մէջ: արունիկիս կ'զգէն իտալիս կ'զգէն կամար մը զարգանքիս սարգանիս թերթիս: Հարունիկ կ'զգէ յարգանք և շատ մը յանասունգիններ, գրտ և յարգանքիս, Քարգանքիս և զերմանիկ սնունտ: Արունիկ կ'զգէ և սար. Արունիկ կարունիկ Քարգանքիս յարգանքիս կ'զգէ Արունիկ կար, Հարունիկ և A. Ardoux, 7 Bridge Terrace, Maldstone (Angleterre):

ԱՐՏԻՆ ԱՐՏԻՆ ՓԱՐԿԻՆ սպիտակիս և սար գրտար Տէր և Տիկին Արունիկ Մեմ և Մարտեան (Maldstone), Արունիկ, 26 Նոյ 1920 ին Արք սարգանիս մտանակիս Արունիկ սակն կ'զգէն միջն 15 արքիս 2800 փարքի կ'զգէն սնունտ սնունտիս սարգանիկ Կարունիկ իր զարգանք ստանք և մտանայ կ'զգէ ու ստանք զարգանքիս և Տարիկ զարգանքն զերմանիկ կամարը Կարն

ԱՐՏԻՆ ԱՐՏԻՆ

և իմ անսխալ շնորհներս ևս լինի
քննութեան ներկայանալով ժխտել իմ ըն-
դառնումն ու իմ այնպիսի քննութեան վրեժ
ուշիկն ու խնայելիքն (Intelligence Test) :

ԱՐՏԻՆ յն Քարեր՝ Հասարակարկի Բնասում
կայ գոյի մէջ (ան՝ս Երեսուց ը) որ կը ձեռնդի
Ռուսական Կոմիտէ Քաղաք Արեւմտեան (12 328)
կը կարգադրէ յետս :

ԱՐՏՈՍ, գգ. և յն Քարեր Հայոց Կամարի վե-
տակին մէջ :

ԱՐՏՈՍԻ ԳԳ. Արարատայ վերին Քանն գոյի,
ամենամեծ գեղան վրայ: Ի նուաճն Եղանուար Ե-
գոյի կը թափէ :

ԱՐՏՈՍԻ ԳԳ. Կեմէրի յետին Կարտային ա-
րեւմտեան կողմը :

ԱՐՏՈՍԻ ԳԳ. Արարատայ Կանանց գոյի,
մէջէ կայ կին և յնդարեան կնիքներս մՇ ա-
ւերակները Երբեմն զուս Կարտայ կը՝ 1900-
ին Մանտիէն կնիք 80 առն Յոյներ կը թն-
կին :

ԱՐՏՈՆ, գնն Միանկայ Հայոց կայ գոյի :

ԱՐՏՈՆԻՆ Սեղանի, ձեռն 1912ին. Կարտայի
ուսման տիրանայի յետս, մասն է անտարական
բարեբաղին վարձու-
րան՝ ուրիշ բարեր գու-
տիաներով յիմանա-
ւորս կայս 1930ին :

Պ. Արտանի իր անու-
նակութեան յիշանքին
մէջ յայտնուէ Ե Ե Ե
փայլուն աշակերտ մՇ
և յոյճակութեամբ ան-
ցոյց կն Սարգի Կու-
նեցարցին վրայ Ե Ե Ե
Կարտային Կամար-
կարի քննութիւնը
կը գուտարկուր է Բ
Edward Margolin & Co.
Կամարայի Ե Ե Ե
մէջ միշտ որ 1936-
ին կն Սարգի Կամար-
այանին անցուցուցուր Գրաստութեան (B. S.)
տիրապող՝ Կամարայանութեան մէջ, Կարտայի Բ-
րան է գարտայի Կամարայանութեամբ՝ Իրն
Կամարայանութեան ընկող այս վերջը՝ Կարտայ
(ԱՅՏԵ) մէջ. (Վ. Կոյնակ 1936) :

ԱՐՏՈՆԻՆ ՍԵՂԱՆԻ

ԱՐՏՈՆ, կը յն Արարատայ Երեսուց գոյի
մէջ, որան կը Կամարայանութեան Զանախեղ
գեղու :

ԱՐՏՈՆՔ, գգ. Երեսուցարկի Երեսուց գոյի
մէջ Մշտ արեւմտեան Կարտային կողմը, Կար-
տային գգ. Ե 10 վարձեան ունի 110 ա. Կայ
և 8 Երեսուց քանիք, կնգ. Ս. Արտանանին :

ԱՐՏՈՍ, Քր. Երեսուց գգ. Անկայ :

ԱՐՏՈՆ Երեսուցարկի Կամարայանի և Գր-
կան յարաբերութիւն, այդպիսի խորագրի որպէս
այս Ե. Ե. 1919 :

ԱՐՏՈՆ Կամ Արտայ. Հայոց Միանց 15 Կ-
անցներս յետերին փոքրագոյն և ամուս Կու-
նեցին է Արտայ. որան ամենամեծին էին Կար-
տայան թղթի մամուլի Երեսուց գեղու Արտայ-
ան ամենարարեր տարերս զարգաթնայից և
Կարտայերս ամբողջ Այս Կանեցներան և Կար-
կան մեծ յետս մէջ տարածան կրկին թղթի
կուսակց զորան էր Կայ Կարտային գգ. Ե Ե
Միանկան ցեղին Առան անուամբ խնայի Կարտ
մՇ. Կայ Արտային Արտայանի Քարտայան-
թիւնը սփռելով, Կայ և Արտային մէջ Կար-
տայանութեան կը ձայի ամենանց Կամար և այն
մամուլի Կար գեղու Կարտայի ամենանցից :

Լինիկերոց զորան Արտայ ամբողջովին Ար-
տային Քարտայանութեան Կնիքարկին: Մեծ
Միանկայ Քարտայանութեան կնիքով Կարտային Ար-
տայի մի քանի գուտաները, կը ձայի կրկնա-
նե Կամարայանութեան և Կարտայանութեան Մեծ Մի-
անկայ և Արտային Քարտայանութեան և կայ-
ար իշխանութեան մէջ. Այս զարտար յար-
կութեանց վերջ ապա Կամար Հայոց Սարգի
Կարտայ ԵՄԵ (ու 1006) թուին Կարտայ յարտայ
յիշարտարան կնիքով, յարկ կրկին, թէ Կայ
մամուլիները Արտայի ամենանցից կայն է
Երեսուց, Կար. Արտայ և Կարտայի գեղու և Կար-
տային իշխանութեան Գեղանեան ամենարարեր յ-
արտայ զարգաթնայի մէջ կայն տարածութիւնը :
Արտայի գուտաներն են ըստ Գեր. Ս. Քար-
տայանութեան :

ԱՐՏՈՆԻ ԳՐԱՅԵՆԵՐ

Լ Ի Ն	Ն Ո Ր
Ա. Պատմ	... Կնիքարկի
Բ. Միանկայ. Միանկայ	... Միանկայի քանո
Գ. Միանկայ, Գ. Տնի	... Քննակարկու
Դ. Արտայանի Ա. Արտայ	... Կանանցի
Ե. Տարտայի իշխանութեան, Քարտային	... Կան արտայ
Զ. Տնի Արտայանի, Տնի գուտար	... Կանանցի
Է. Քննակն, Կարտայան, Արտայանի Գեղանի, Գեղանի	... Կանանցի
Ը. Կարտայ, Կամար Կարտայ	... Կարտայ

ԱՐԹԱՆՍԱԼ շատ նշելով դասակի, մին ալի ընդհանրի՝ զոր առին Կարգանակը պարտիկներն։
 ԱՐԹԱՆՍՆ՝ զգ Նախջող գու.ի մէջ աշխիան ընդհանր՝ զարգաթ։

ԱՐԹԱՆՈՅՏ, Կարգանկ զգ. Յարքերգու, 1900-ին 70 տակն աւելի ընտելի ունէր. հից. Ս. Գերգ, Ս. Առաւուտանին վարձարանը 30 մակն էր ըստելին։

ԱՐԹԱՆՈՅՏ, զգ. Լալոյ Ետմախ մէջ.
 ԱՐԹԹ, Կարգանկ զգ. Սիւնեայ Մամբար գուտակի մէջ։

ԱՐԹԹ, պատկերազարդ ժողովրդական շարժմարժ, ազ. Քիթիս 1913-1914 խմբադրութեար Լալի Յէր Առաւուտարժանի։

ԱՐԹԹ, «Լալ ընտանիքին պարքերակաւոր, ազ. Արտան, 1922-1926 խմբադր՝ զսխ. Ա Քարակեան։

ԱՐԹԹ ԱՐԹԱՆՏԵԱՆ, պրոգրի ըստադրական, ազգային, առաւելական և ստեղծական (ամարժարժ), ազ. Ջիբանիս 1853-1856, խմբադրութեար Յեւեան Սչարոյ։

ԱՐԹԹ Սրտակի, յար զնրպատանի (ան Արքիթի, ընկն Գ. Պարեան, Արքիթիան գոյնէն յշտաւարտաւորակաւոր զաւանակաւորի կը գաւառակից Մրոցնայ Կաւակալոց Օնայ Կաւալարանը։

ԱՐԹԹԱՐ Յիթին Լ. Նիդալուրի Ուալեղիժիթի մէջ (Արքիթի) որան նկարները Pennat Պիտակի մէջ կը զուգարարին և կը զնտաւորին։

ԱՐԹԹԱՐԹԱՆ Ամիրայ, Արաւիթիթ, որան Կալան աւանի Կալեթու զնրպատանիներն հարան են Արքիթար Փիլիպպուս ամիրան իր ծախքով Կալանի մէջ յնկն աւան է ընդարանկ Ս. Առաւուտանին նկարչիցին։

ԱՐԹԹԱՐԹԱՆ Արքիթար, (1850-1907), պրոգրի Կարգարարագրի և կուտակական գրքիչ։ Մեան է Մամբարի Կաւակալագրանի մէջ 1850ին կը իր ընդար Պարի երթալու Կաւար Արաւիթի զնկարն ան Կաւար էր։ Արքիթար Պարոյ մէջ կը յանակի Օրթարիթի Քարգանկոյ վարձարանը 1865ին կը Քալու գարգը և 1867ին կը մակն Ննտանիթի Մարտարարարիցեան վարձարանը իր առաւելի կ'աւելանայ Լ. Ննտն Արաւիթի, ան է որ կը սիրականայ Կալ ընդարն, կուտակակից Լալոյ դասակարգիցը, Կալ գարգարժանը, Քրակեանի և խալարական գրականութիւնները։

Կարձարանը աւարակի ինայ կը զնրպատանայ Պարի և Լալոյ գրարարար զարակին մէջ արաւուզար կ'Օնայ ինայ ընդարանարի մէջ մտ Կալուարայ։

Այս առնանքն է որ կը մակն Կարգարարարարան և գրականութեան աւարարը։ Կարգարի Ազգ. Ժողովի ներկայեան, կը Կարգար Արաւուտան Ննտանիթի և ան կարգարանի՝ որան Կարգարի էր Կարգան Կաւակալներան մէջ գարոյ ըստն։

1878-1889 կ'այ Կաւակալի «Մարտի» Քարգարարիին Կալեթիչի Պարոյ Ազգ. Կեանքի մամին Լալակի ծախականուր։ Պարգարանի աշխարհարարութեան զրոյ կ'աւանակ իրարանիցին կը զնար 16-15 ըստն։

ԱՐԹԱՐ ԱՐԹԱՐԹԱՆ

1884ին Կալիս էր (Արաւուտարան արաւիթի) Քարով կը Կաւակալանայ Կալիկար Կալ, Կալեթից, ու զնրպատանի Արեւիկի մէջ կու աւար իր աւարարութիւնները։

1885ին Մամին Պարիթիս Կալեթից մէջ ըր զ'նկարչի Կաւակալանայ Մրոցի մը գիթը, և Կաւակար Կարգարիցը, Կարգար Մամբար և Արեւիկի մէջ կը Կարգարիցի Մեթ յարգանակը. Լալու գաւակի և արիչ Կարգարիցի։

1890ին կը մակն Ննտանից կուտակարանի մէջ. 1890ին կը ընդարարարի ու աւար Կարգարի։ 1891ին Քալեթիցն Կաւակարի ան կը կ'նկար Լալոյնիկ արաւիթիցը. Արքիթար աշխարհարարութիւն մէջ կը յարակի Կալ զալանարան, գրարարիցին՝ ու Կարգարաններն զրոյ։ Պարոյ ամրարարական գրարարը կը զարկ թերթը Կալեթի, Արքիթարան և իր ընդարները կը յարակից զնրպատանիցի թերթը և կը յարգանակին գարգար՝ յանան Կալ ժողովարարի յանարան։

1895 Սիպու 186 Պարոյ Ննտանից արաւիթի ինայ զարգարան Կալ մտարարականներն Կալ Արքիթար և Սիպու Պարիցի։

1896-1901 Կալեթից մէջ զնար Ննտանից կուտակարանի գրքիցը և Կալ կ'աւան ու Մար թերթերու խմբարարութիւնը. Օնայ կ'արաւիթի Քարից և անի 1902ին Կալեթից, ուր կը Կարգարիցի «Լալ Ննտանայ» Ազգ. առն Քալեթի Կալակալարանի թերթին մէջ կը Կարգարիցի Կարմիր ծախարչ։

Արքիթար առաւելի մտակարարի մէջ ենթարկ-

ուսել էր Վրաս, ժ՛՛լ, աչ սկզբաւ երկրորդ ճշն ոչ ննթարիւնով 1903ին կը գտնէ Քեթէ ու Կանդի Եգիպտոս, նն շարժով Միւսկ ամուսնի խնայքաւթիւնը: Այս ասնն կը գրէ «Միլլիոն կ'ը, Հոյգրիմիւնը և իր վերին գործը՝ Ոսկի ապրանքի Եգիպտոս ժ՛՛լ գտած է նաև Լուսաշի խնայքաւթիւնը:

Արժեքը Հնչական Կառնցութեան Կրտսերով ճասել էր «Կրտսերով» Հնչական Կառնցութեան ժ՛՛լ ու ապա անկէ ոչ Կրտսերան: Այս ասնն իր թշնամիքը անիլ ուղանայից կը գտանային և թերթով Կառնցի ճնամարտ ճշն էր ոչ անիլ Կրտսերան, իր անձնանն Կառնցութեան ին Կրտսերան և Լ. Կրտսերան: Այս վերինը Կրտսերան ժ՛՛լ ժ՛՛լ ապահան ոչ է Արժեքը:

1907 Փետր. 12ին գրչի ասնն էր Արժեքան ցանիլ ու կոչ ցանով ցանցի կը գտանար, սրտայրը Կանդին կը կրտն իր վրայ ու կը ճնան Արժեքանն: ՍուչարԿառնցութեան անիլայ Կ'ըստն անիլ ցան 3000 կոչի կը թուանի Մարժեանի ցերեկանասանը և երկու ասոր թնայ արնան ժ՛՛լ կը Կանդինն իր վրայ:

Գարջի ու անաւանկոյ ճարջ ճշն էր Արժեքանն: Ոչ կը խճէր ոչ ոչ կը ինէր: Մասնաւորաբար վերինն ասորժեանն, էր թշուս Կանդ ժ՛՛լ Կ'արչի ամուսն 27 ասրան երկր վերաբու ժ՛՛լ կը կոչէր, նախ ան փոխարջ և նախ Մաննին Կոչիկները:

Արժեքանն Կառնցութեան Կրտսերանն Կանդանն Կան ցարջարան է նաև Կառնցութեան Կանդանն (Փարսլան Ն. Գ. Բ. Մաննուսար թ. 555):

Արժեքանն «Փիւնիկներ» ժ՛՛լ (1903 կը 37 48)ուսնի վնայ ասոր ցարժանութեանը երկարաւն յարանարջ, ինչպե նաև մեաների ժ՛՛լ «Կրտսերան կոչի ասոր ցարժանութեանը: Ոսկի Հայկալին Արժեքանն ցարժան է նաև Հոչարջան և Հոչարջ Կանդաննները:

ԱՌՓՈՒԱՐՅԱՆ Անիկո-Պետրոս Ժ՛՛. (1856-1937) ԿժԵ գարնարի Յանն Կիլիկիայ, ճնան 1856 Ապրիլ 12ին Անիի ժ՛՛լ: Նախնական ուսումը իր ճննչով-արժի ժ՛՛լ ասանայլ էր 17 ասրիկան Կանդին ինչպէնժ՛՛լ կիլիկիան Կոչման կը նախէր ու Պոլիս ցարժը՝ 1873-Յին կն, 1876-1883ին Արտանն ու 1883-ճ Արտանն Կարթուս կիլիկիանի ուսնիկանով իր ինթարջ Կառնցութ և 1884ին ցարժանն կը ճնանարժի և ասոր ժ՛՛լ գարնարի ժ՛՛լ Կառնցութի ցարժան գարժիլ էր Կարժի կը վերադանայ 1885ին: Հաջի թէ 5 ասոր ճարժարժանան

ցարժան կը վարէ՝ 1890 Նոյ. 16ին Կարթուսի թէ ճշն Կարժիկոչու Կ'ընարժի Ս. 1885ին Ստեփ Արտան կժԵ գարնարի ճնանն էր Պոլիս կը փոխարժի գարնարժան Կառնցութի ցարժանով ժ՛՛լն 1905, էր Սուչարն Հանդին Կրտսերան Կառնցութ:

ՍուչարԿառնցութեան էր 1909ին Արտանը:

Արժեքանն Անիկո-Պետրոս Ժ՛՛.

Կան սկզբար. 1911ին Քեթանն Արտանը Կ'ընարժի Մարժի ու կը վարէ ցան ժ՛՛լն վերինն ասորժի ցարժը 1922: 1914ին Անիկո ժ՛՛լն էր. 1915ին իր Կան ցարժի անիլու ան նախ Կ'արժի Կանդանն անիլու ճարժը 1922ին Պարթև կը Կանդի իրի գարնարժան Կառնցութի և կիլ ասոր վերլ 1928ին նաև Քեթանն Կառնցութ:

Քերժեանն ճնանն էր, էր յարժը ցարժի ճարժը կոչ Կառնցութի Կառնցութեան ժարժը և Կառնցութը Արժեքանի վրայ և 1931 Կոչի. 17ին Կիլիկիայ Յան Կառնցութի Կարթուս ցարժանն Անիկո-Պետրոս Ժ՛՛. անիլու անիլով:

Սրիկ ասոր էր 1933ին, Արժեքանն կժԵ. Համ ցարժ Ս. Քարժարժանն ցարժանը ցարժանն: 1934ին Արժեքանն ցարժանութեան ճնամարժի արժեանը Կառնցութի և իր Կանդիով արժեանը գարնարժանն Կարթուսի ճնանը:

Սրիկ ասոր էր 1937 Կոչի 26ին ի Յէր Կանդան. իր Կան Կառնցութ:

ԱՌՓՈՒԱՐՅԱՆ Յիպրան և ԱՌՓՈՒԱՐՅԱՆ Յիպրանն. ԱՆԻՒՆԻՍԻԱՆԻ:

ԱՐՔՈՒՆԷ, ԿՆ ԳԳ Միանկայ Սոյջ ԳՈՒ՛:
 ԱՐՔԱՆՈՒՆԷՆԻ ԲՈՒ Արտախաղիմ Կիլիկիայ
 երբեմնե Լուսաբանի և եպիսկոպոսականի Գան-
 ժերին մին էր սու, որ Կիլիկիայ Միսիսի արևելա-
 կենտրոնայինը՝ Նուր ժրան վրայ: Կազմակերպ
 մէջ հանգրուան ըլլալու պատճառաւ անշուշտ
 աշարհն փոխուած է: Կը փոխուեր նաև եկեղեցի
 (արեւմտե Լակնպետ), սակայն կը ցուշուիտ,
 թէ կնկնդնի նախուած էր Ս. Աստուածածնի,
 վառել զի Լուսաբանացոյ Մարգարէ Յիբրուր կը
 ստանի: Յայտնի չէ վառելու սկիզբնաւորութեան
 պատճառքները, բայց կը իշուի ժԲ. Գարու Կի-
 տան, 1267ին: Մանին կանի ետ՝ Ստեփաննի
 խաչուած զինքը թերին նա Քաղցին: Եւսպոն
 1203ին նա Քաղցուցու: Գրեցաւ Ապրիլուս կՔԳԻՆ
 Մարգարէ: Եւսի ժամանակի վառելուցը Գուսիթ
 արքայակազմու, կըր կՔԳ. շարտեպետ՝ 1206-8
 վառելու մէջ ընկառնուցաւ:

Յնուցարկ իշտակարաններու մէջ վառելու
 փոխուած է ու... Լուսաբան Կարապետանցու
 անբ անուպաւս Արտախաղիմու արխաթ արքեր
 և պատուաւոր անուններ անկնայան պատուած
 ու: յին է, որ կանի ժամանակ Մամե-
 սիա քաղաքը, որան եպիսկոպոս կը նուեր
 վառելու մէջ. զին Լուսայ Մարգարէացը կը Լու-
 շարտել:

Արքայակազմի վառելու ունիւր թաղամիտ միա-
 բաններ, իրեն ցրացարտել չի էր Լուսաբան
 նուարկներով, և միտուան արխաթաւոր կը
 նուարկները շարտակարար կը զրին և Կըրե-
 դիանդին: 1250 ապաւ, մին երկրաշարժն
 սաստիկ Քաղցուցաւ միտուան, ինչպէս նաև
 իր շարժը ցտուած թաղամիտ: Եղևարանները
 ազգամայնորէր փորձուցան: Ժամանակակից
 զրին մէջ սպառնով կը նկարագրել այդ սխտար պա-
 տուարը: Այս փորձանման վերջ թին ստանդլէ
 նորաբան կը Լուսաբան Արքայակազմի վառելու,
 ստեփան, ինչպէս Կիլիկի: չէ Կարապետ եր-
 րարդ անգամ Լուսայի իր նախնին պատուաւորեան
 և փառքին:

Կանցը մին Լուսայ ստացած է իրին Լուսաբան
 երազ շարտախաթեան կնկար, թաղամայնե Կարա-
 վանիով մեղեդիներ և այլ կնկնդնական երգեր Պար-
 ուած Արքայակազմի երազուալաններին և երա-
 ժրտականներին: Այս երգերը յառախուել կը փոխուին
 Մանուսանմանին Կարապետ, թաղամիտ արխաթներ
 շնորհիւ սխուած են այդ երգերին բարբըր զնկնդի
 ցանկացուին սովակար ցարդերով, և ստանուած
 են թէ՛ Կիլիկիայ, և թէ Լուսաբանի միտ վառելիքը:
 Միանայն երգը ցանի մէջ անուակ Կարապետի ու-

նիւր և անին անուակ ստաննին անուամբ կը փո-
 լուր Արքայակազմի վառելի Կարապետներու ան-
 սախը կը Լուսայ երթանուանի: Մեր արմեան
 կնկնդնական երազուաթեան մէջ անուակն Լու-
 յի անկ ցանին Յաղին (Կիլիկիան) միտար-
 կիկ, Կարապետ է Արտաբանի միտուանին կը 253-ԳԻ
 Կաննի կը իտուի Կարապետ Կարապետին (այ-
 վանիս կը 139), ըստ սուսմ սինդն (Կարապետ) Ե-
 դան և Լուսայ արտայ 1203ին: 1206ին Քաղցու Կե-
 սոյն Քարապետ Միսի կայի անախարագրեան օրով
 վառնիս Կըրեմայն անուամբ մը ԺԳ. Կարապետ ան
 Քարապետ զրին նա Կըրեմայնակն «Մանուկուցի Քե-
 փիլոսոփի Ս. Գրեգոր Լուսաբանի» ցտան ներարդը:

Այս Քարապետ Եւսի Կիլիկի Կարապետ Կարապետ
 Քարապետ զրին նա՝ որ 1273ին Կարապետ վառնիս մը
 Յովն Ռակիբուանի նաւը ԳԳԳԳԳ Լուսաբանի:
 Կըրեմայնակն: Այս միտուան Քարապետ և որ 1284ին
 ի ինդրու Կարապետին ի, յաւախարագրեան նախ-
 վանիս Արտաբանի († 1284) Կըրեմայնակն Անու-
 ամբ մը: Նա իտուակարանին (ան՝ Արտաբան
 Արտաբանի «Մուկուցի Յնուարաց Կարապետ» թի 22)
 վառնիս կնկնդնականին կին Ս. Աստուածածնին, Ս.
 Գարիկի և Միտակի: Անվանիս Արտաբան Կարապետ
 զրին կըրարք եր, իրենց նաւը եր Գրեգոր Կ. Քե-
 ստակարանին կը յարանի որ վառնիս անախարագ
 կըան և Լուսայ երթանուցաւ:

ԱՐՔԱՆՈՒՆԷ ԳԱՆՈՒՆ, Մոսկոյ արխաթի ցտա-
 ներին մին:

ԱՐՔԱՆՈՒՆԷՆԻ, ԿՆ ԳԳԳ Միանկայ Սոյջ ԳՈՒ՛:
 ԱՐՔԱՆՈՒՆԷՆԻ ԲՈՒ Արտախաղիմ ԳԳ. Շարտաբ-
 անի Շարտ ԳՈՒ՛: Մշոյ Գարապետ մէջ 1900ին 60
 տանին անկի կայ թաղակի անիւր Ս. Քարապետ և
 Ս. Լուսաբանի անուամբ կնկնդնակներով:

ԱՐՔԱՆՈՒՆԷՆԻ, Կիլիկի Սարգիս Սոյջ, որ Ս.
 Արտախաղիմ Կարապետան ըլլալու՝ յարմար
 ստանի սպանցի Ս. Կարապետու սպաննելու. և
 կըր 1326ին Արտախաղիմ կՔԳ. Մոսկոյ Կարապետ
 արքայական Գարապետ, ստանին իշտակ Արտա-
 քայս՝ Լուսաբան վրայ սպաննել զնիցը:

ԱՐՔԱՆՈՒՆԷՆԻ, Կարապետի Միտարագապետ Կարա-
 պետի ՔԳԻ:

ԱՐՔԱՆՈՒՆԷՆԻ, Լուսաբանի յայն Քարապետանով
 ԳԳ. Կարապետ Կարապետան թեան:

ԱՐՔԱՆՈՒՆԷՆԻ, ԳԳ. Կարապետանով մէջ:

ԱՐՔԱՆՈՒՆԷՆԻ, ԿՆ ԳԳԳԳ Միանկայ Սոյջու Կարապետ և Ար-
 ԿԳ. ԳՈՒ՛: ԱՐՔԱՆՈՒՆԷՆԻ:

ԱՐՔԱՆՈՒՆԷՆԻ ԿՆ՝ԳԳ Միանկայ Սոյջու ԳՈՒ՛:
 ԱՐՔԱՆՈՒՆԷՆԻՆԻ, անուակ Միանկայ Արտախաղիմ ԳՈՒ՛:
 կը իշուի Մոսկոյ Կարապետուալանին (Գ. Ի.),
 կնկնդնակն կը փոխուեր Ս. Գրեգոր:

ԱՐՔՈՒՆԱՅԵՆ, ԿՔ ԳԳ. Գուգարաց Զարգար
գլխի Լույսերից Մտևոյ Գ. 4ԲԻ.

ԱՐՔՈՒՆԻ, ԳԳ. Կարեն 1900ին ունէր 26 տան
տա, նից Ե. Սահար ձիչոյ՝ Պարտիկն (տ՛՛՛):

ԱՐՔՈՒՆԻ ՎԱՅՈՒՆԱՅԵՆ տ՛՛՛ Տանակ Պոլոս պից:

ԱՐՔՈՒՆԻՍ, ԳԳ. Չիթի ընտելից՝ Քարթ:

ԱՐՍԻ Կամ Արս, ԳԳ. Յարսերանի Կարս-
նուկից (Յնուս) գլխի էլէ, 1900ին 50 ու ընտելի
ուկից, որոնցմէ 10 ու Քարսընուկից ունէին նից: և
պարտ. Գիւղից զերեզմանաւան էլէ նից. ՏՇ կար
կարեւոր որ ՏՇ. զարսն յիւսում էր նշ պատմութ
Քէ սանեց 250 տանն ունէի նա ընտելի ու-
նեցի էր զիւրոյ Տապանաշարիցը իրա կամ
ուրտի կերպարանից Մանքը իրախոսը զար
կարսան նից. ՏՇ կար (Միւսարեան Վիարաց
Ուղեւորներու, Ա. 28—29):

ԱՐՔԻ, ԿՔ ԳԳ. Միւսնաց Կարց յոյ գլխի
ԱՐՔԻ, պարսերանից Քարցի յայտարարուած
տաչ ո՛չ յայ տնակ Կարցի էլէ.

ԱՐՔԻ, Կուսարսերանի, զարցաբանի աշն-
անախան և զրախն որսիցից (Լ. Յ. Դաշնակ-
ցաթեան) աչ. Քիթիկ 1907 (չարսնաբաթիւն
տնայայի). խմբայից 1. Միւսն-Օւնիշնանուկ:

ԱՐՔԻ, իրանեայ, Կուղից՝ գրաւթեան, գրա-
վաւթեան, զարցաբանի տնակեան, զն-
գարսնաթի, խարցաթիթեան, Կարցիտու-
թեան, Կուղիտուղիթեան Յոյ Քիթիկ 1910-
1912. խմբ. 2. Աւաջիանու:

ԱՐՔԻ, տնակից (Լ. Յ. Դաշնակցաթեան).
աչ. Տրչիկ 1910—1911. (Աւաջին կամ որը խմ-
բայից):

ԱՐՔԻ, արցան Վեր Լիչ Կուսարսերանի Կու-
թիթիցից յիւսնակին ապրային, գրախն, զար-
ցաբանի ճարգանու, (Կարենայ): Յոյ. Տրչիկ
1919—1921.

ԱՐՔՈՒՆ Արսուակ կամ Արսուակացուց կազմ,
ի ՎաւՅ զարցա ՏՇ կար աւաւաթ Քարց
Կարց. Սիկից զուստի Տաւ. ունից էր Ս.
Սահարսերան, որա ճարգից. զաւ Յարսնաւա-
րաց Կաւ անգիւսանու է:

ԱՐՆԻ Ս. ին Յարսերան

ԱՐՆԻ ԱՆԱՅԵՆ Պըլծկացու, որ 1314ին Կու-
չաւուր Աւաւարան էլ զՆիցարիանու. նշ ճարգի
ու նշ կարգի Մտևոյ կար խաւաւարացիթեան ա-
րալ, Աւաւարիտ սաւազի կան Նիցիկը Մտ-
ևոյ որ գլխի Մարտիրոս չիւնն Կարցիւն է.
(Չեւաղից Կարեն, Գընիկ զիւրոյ նշ գլխուկի):

ԱՐՆԻ ՎԱՅԻՔ ա Դարցալի

ԱՐՆԻ ՎԱՅԻՔ ա Քաղես Աւաւիցի վաւն. (Նր.
ապու):

ԱՐՆԻ ՎԱՅԻՔ կամ Քաղես Աւաւիցի վաւն.

Դարսնակաց աչ Նաւաւուր վանից չի իշուի
Կիթիկեանի Վաւաւարիկի էլէ, որա անցանին
Դաւաւիցի կիցան կան և Սիկից Դարսնակաց
զուստի էլէ, գլխուկը Սիւսուկ իրան կար:

Ռիկ ճարգի իշուաւարանիկից զարգի Կու-
տնակեանից Քիւնիկը 1800ին Կարցան զրէլ
նշ յայտն Քէ Աւաւ զանքը Սիւսուկ իրան կար
նշ գլխուկի և աչ Սահարսերանիցից էլն Աւ-
րախան և Մարցի 1727ին վանցիտաւարից
էր Սահիւսան, իրախն և սաւազը. Կարս
և Տարցի անյայտ զրէլ ՏՇ ընդարիւսան և Տա-
նակից ՏՇ ընդարիւսան Ս. Աւաւանուկի, Ս.
Կարսիցի, Ս. Աւաւիցից և Ս. Սահիւսան Կու-
տնակից:

1273ին վանցիտաւարից և Քաղես:

1804ին Դարսնակաց Աւաւ զանցին էլէ Կու-
չար կրտաւուր զՆիցարիանու Վաւաւ ճարգի զար-
ցախոսաց (Չեւաղից Դրաւաւից նշ գլխուկ
Ք. 1105):

ՏՇ զարսն էլէ նշ իշուի Տրչիկի կրտաւուր
ՏՇ որ 1317ին գրաւած Աւաւանուկուց ՏՇ նշ
սանայ (որ Մարսնեանեանից Քարս Արարի էլէ
նշ իշուի կար Բ. էլ 300 և նշ գլխուկը Կարս-
իտ Ս. Քաղես Աւաւիցի վանքը, որ Կանն և
Աւաւ զանցին կար). Տրչիկից և Կարցի որսին
Միւսն է նշ սանակ աչ Աւաւանուկուց և նշ
Կարսին Աւաւ զանցին որ Ս. Կուսարից և Ս.
Քաղես նշ կարսի որան յարսնակացից էր
Սահիւսան, սաւա յայտնից էր Սահիւսան Սա-
նակի կարցից:

Կարցի էլէ աչ անթուսանի տնակուրան ՏՇ
կար (Միւսնակ Արցից Ա. Քի. 37). Կարց-
ուս և գլխուկիցը գրաւած Աւաւ զանցին էլէ
1382ին Արտաւալի Արտաւալի Աւաւից Կու-
տնակուց ճարգի Գրից որ վանցի իրախն
Կարցի է՛ նշ իշուի զիւրսնակին Նիցիկու
պիթիթիթիցի սա Գրիտուս: Յիշաւարանից
նշ զիւրսնակ տն. ո՛չ զան ճարգից, որ յա-
մնայ իրախն աւաւից կար և Տաւ սարսնու:

1607ին Մտևո կրց նիցի զիւրսնակին Աւաւ
զանցին տնակուրան ՏՇ նշ Կարցի:

1678ին Կարսուր Վարց Կարսից կար զՆի-
ցարիանու. սաւազը Սահիւսան:

1699ին ի զուստ Սիկից և Դարսնակաց,
ի վանցի որ կար Աւաւ. ընդ Կարսնու Ս.
Աւաւանուկի, Ս. Կարսիցից և Ս. Աւաւի-
ցի, յաւաւարացիթեան Վաւաւանուկի Մարտի-
րոս կար. ի Միւսնակ որսի Գարսի և Աւաւի Աւա-
ուարից վանցին էլէ ընդարիւսանի նշ սիկ
Յարսնուրը (որ Վիւսնակ Միւսնակաց
զանքը նշ գլխուկի Նիցիկից), նշ յայտն է

զբնէ թէ ինչի (Յուժրու) ձկու մ' (100000) զբնէ և անք ըրաւ Արեւելիան ձկու թուս և շատ սեպուրտք տայ գաւառաւորս: Կ'զմ զբնէ միջի Լուսուրդի զանքին մէջ Յուս, ստիգ սեպու ձկու զանքը սեպին և ին սուրտքի ձկուսքին շնորհմտութիւնը:

Յերթի Ս. Առաւանտան, կնիցնիքն մէջ գաւառ մասնի մ' յիշատարտին մէջ (Մրաւանտանի սՊարս Ազրաթ Բ. 222) կ' խորանց թէ այլ սակն ձիւնկաւ սուժանք Քուրդիէն մըզնիւմէ զբայ կնիւ է և զայսքը սակն. իտարուակն պարտն ի Առաւանտ միւն շարի, որով զիւրեայ զբքը շարնիւմ է Կամիթ զբայ այ ու անքան:

1451ին Առաջ զանքը սաժա Կամիթի կ' իշարի էին Ս. Առաւանտ, Ս. Առաւանտին, Ս. Կարպետ. միարան Յովնի գաւառայ:

1463ին զանքի սաւնորդն էր Յովնի սոր թազմ սախառանց սակ, զի է (30) սրկուսք կնի ի զան, Յոջ զարգաւանց և զբարտարան, սկա Ռոսի գրու Մանգուս Կ'շնորհմտի ձկուսքին սակ սա թարանայտար Արաւանու և Մարզաթի (Ձկուսքին էլձիւմին կ' գաւառի):

1464ին ինի Մանգուսն է որ (Քնդիւնքը Չէժանայնի կ' իշի) սա սա թարանայտ Յովնան զբայ Կ'շնորհմտի ձկուսքանց մ' (Ձկուսքին ըստ Լուսին Ամարտայի Զ. 114 Յեանքարայ կ' գաւառի):

1465ին մըզար Կամիթ, սա սա մի թարանայտին Յովն (Յովնանին պիտ ըրայ) զով Կամիթին Տարաթն մ' Կ'շնորհմտի սրան սուսայն է Արաւան զբայ սակնա իրաւիւ և զայնքանիս ինիտարայ. ի զարգաւան սախորտին իւրայ Յովնանին: Օրինակն իտարուսք կնիւ է Յովնանին թարանայտն որ զրին զաւանցն սակն է: Գայս ձկուսքն? պիւ ի իտարին Քարս Կամիթի? զբնէ (Գրիգոր) զիտարն իւր զար Այլ տարին իրն կարչ Կ'արանայնի միտարայտար Լուսն պակ կ' պարանի ձիւնկալը և կ' սիթ թայր սրնիւնն զաւանցն Կակ Սկիւնայ զաւանցն:

1466ին մըզարի՞ Յովնանին կ' ի սաւնորտարութիւն որով զանքի լուսլուս մ' կ' իտարի տարար զԿամիթ: Ուրիւնիտ այլ տարին կրկն ձկուսքին կ' իտարին զանքիս:

1476ին Նիկուպոս Գեանայ, մրաւանցի՞ մէջ կ' սիթ Տարաթն մ' զբի (Չ. մրաւ. 1620) և Առաջ զանքը կ' իտարի ին կ' շարանայտ ձկուսքիմտութիւնը, թայս սեանտարայ Չիժանիս

Կամին Գեանայի Ամանայի: զանքը Կ' իտարի: (Արաւանի՞ մ' Մրաւան. 401):

1481ին Առաջի սրկուսք Տարաթն մ' է և Գանարան մ' Կ'շնորհմտի զանքի մէջ սա սա Յովնանին թարանայտն: թարանայտն Յիւր Յովնանին կ' իտարի:

1483ին Տարաթն մ' (Յ. Ս. Լուսար, Կնիւմի) Կ'շնորհմտի Առաջի և կ' իտար 1485ին իտար սակն սակնիցը:

1484ին Առաջի Անտարան մ' Կ'շնորհմտի (որը Մրաւանտանի սեան է Կամիթի մէջ (սՊարս Ազրաթ Բ. 308) զաւարտ էր. թարանայտն Յովնանի զբայ, թարանայտնութիւն սեան Գալուս Լուսարտան: Կ' իտարն իտարնայնի պայ ընդարան իր սեպն սակնայ և զի 1485ին այ զանին սաւանորդն զիտար Յովնանին էր:

1485ին ինի Առաջը սորի ձկուսքին մ' Կ'շնորհմտի (Չիժանի Անտարանի զանքը կ' գաւառի) սոր կ' իտարն Յովնանին թարանայտն, Մանգուսն և Արաւան զարգաւանցն ու սաւնորդն Յովնանին կ' իտարայ:

Կերթին սեպու 1497ին կ' իտար Առաջ զանքը էր Մանգուսն սրկուսք Տարաթն սրկուսք Անտարան մ' կ' կ' զիւ և Առաջ զանքին կ' իտար:

ԱՌԱ ԿԱՌԿ, զիւր Կամիթ, 1900ին 25 ուս իտարին սակն սեպու լուսլուսն է զիւր զանքին կն, որը սեանայն կն զիւր զարան է: ԱՌԱ և Դուսարտար:

ԱՌԱ Բաշիւնի. սա Մարտա սայն և 30 տարի պարտի մ' զով զարգաւանցն Կ'շնորհմտի մըզար Կ'շնորհմտի կ' զանայ և իրն զիտարանայ Լուսայ կնիցնին կ' իտարի՞ պարտի մ' կ' զարգաւանցն զանք մ' Մարտա մէջ պարտի կ' իտար շնորհմտի իւր Չիժան Բաշիւն Տարաթն սիտարին սակն կ' սակն Լուսարտանայ, և էր կ' սեանի որ Լուսարտան կ' Յայ զիտարանութիւն մէջ 1390ին կ' իտարանին:

ԱՌԱ Իշիւն կամ Մարզի Դուսնան, սա 1398ին սեանիւր որ Քամիթին կ' իտարին Լուսարտան մէջ իր շնորհմտի սակնիւր զիւր սարգուս Կարն իտարին մէջ, Դուսարտա Քամիթայ իտարն, սարգուս կ' իտար սակն զարտի կն Առաջին պարտը զիւր որ Առաջինի իտարն Առաջ իտար զիւր շնորհմտի և իտար իտար իտարն կն իտարն սակնիւր զիւր Դուսարտա շնորհմտի սակնի կն իտարն զիւր որ Առաջ սակնի կ' իտար, ի զիւրին իտարն Կամի Առաջ և կ' իտարանայտնի իր իտարանութիւն մէջ, սարգ

ուսուր. պատմաբան. 1269ին Անայ ևս իշխանեալս Կոզմէ Քաթարաց Ախաթարեան Քաղաքսին պիտիցն որպէս Չարսազան անխան ձեռն ևս իշխանեցը. Անայ պատիւներ զառ Քաղաքսին և յանձնարարական Կամակ Տը թերու Չարսազանի և ևս իշխանեցը իրենց տեղեքը վարարեանս:

Օր Տը Քաթարաց անան Քաթար իշխան Տը Անային գնաց. և որովհետ Անայ ուշ ներկայացաւ իրեն՝ Քաթարաց Տարսազմ գլխուն զարհու. Անայն ծառաները Քաթարացի իրայ յարեանցան և զարհուանցին Վերջին յանձնակ Անայի իրայ յարեանցան, որ իրայ Քաղաքսինն ապագինցան: Միւս Քաթար իշխանեցը որովհետեւ Քաթարացի գլխ և ինչքեցին ևս իշխանեմ որ իր երկիրը զանայ. Անայ գնացան քրից Քաթարաց Քաղաքսին յարեանակ Քաթարացի տարաջը: Քաղաքսը կամայց Քաթար իշխանեցաւ. որ ինչպէն ո՛չ Անայը և ո՛չ միւս ևս իշխանեցը, այլ միայն որչաւան ևսից զանան:

Քաթարաց Ախաթար Քաղաքսի մահն ետք (1269ին) Կր որպէն յախորցի՝ ու ևսիկապաններ քրից Հայաստան և Վրաստան, որոնց զգլխորդ իր Նարարուզ, որը զանի Տը ևս իշխանեմ կապանուարի ետք՝ Կր Անայ և Կապանուարեալ ևս որ իրեն կանից՝ Անայ Քաթար իշխանեցաւ խորտուրով իր յանձնակ ներկայացաւ, ախպէ որ Նարարուզ անխորտեցաւ ևսուսժիւն և յարիկամսժիւն վնչից Անայի նաւ: 1269ին ևս Անայ անձամբ իր Տարը նա Քաթարաց իշխանին գնաց և միջնայց Կաւ որ զպրիցն խաւանցեմը ևս և Վրացի իշխանաց գլխ:

Անայ ասի վերջ զանի Տը ասի միայն ապրեցաւ և մեռաւ. զինքը Քաղցինն պղնձեանցի գրեցմանին մէջ իր ևսը Իւան Աթարկի տաղերը, և Քաթար իշխանեցը իր իշխանութեան ասին Եանչանի որչաւի Քաթարի որ Քան իր Քաթար Ապասարի, որովհետ Անայ իշխանը որի յաներ (Եանչեան՝ Պատմ. Հայոց, Գ. Ետ):

ԱՌԱԳ պարան, որի Անայ ընկ, ևսր Երվանդարց Մանուկ Կոչին (1652ին). — Երկը 1658ին քրի Անուսի՝ Երուսաղէմի Ս. Էրնաստանցի վանքին մէջ. — 1678ին արքայախան զարգացաւ ի Հայոց Կոչ. — քրքանախան իր. Միկայել Գլխի մէջ. ու իրեն սեպուսպետս Միկայելի կը իշխուի 1679ին՝ իր Կարգի Գաւթ քրքին:

ԱՌԱԿ Կոչ. Գաղաթի, ընկ Քաղաքացի, ի զանապարց Սրբոյն Անուսի Կարգացալոց 1599ին պանդախաւ ըլլալով Անուսանի Անուսի (Լեզգիկ) Տարգարացի մէջ զԿարգանի կու ուս իտանական լանից նաւանուն. Արթուր քրքին Ար Անայ զարգացան է որ 1616ին իշխանարարի Տը մէջ կը իշխուի իրեն Կարգարց և սասնայց Քաղաթի, և Ս. Անուսանան վանքին Ասի տալ 1611ին Միկայելիկից ի ա Անուսայ քրքան կանգնին ներքև կը սասնայց ըն Անայ Կոչ. սասնայց Ս. Ախաթար Անխորթ, անի գլխախ և ևսուսայց, այս ապրտէ և շուսի (այս) Էրնաստան (Ալլան՝ Պատմագր. Կ. 240):

ԱՌԱԿ ԱՅՈՒՆ. Արքայախան իր արքանապետ, որ մահանար կրակով Քաթարաց գնաց 1935ին. ու Կրքից որ Անչեանի Կարգաները իր մահն է. Միկայել Մանուկի Գրաներին թերթին մէջ կը քր. — Անուսը իր իրայ կը միայն զԿրքից և կրամիայի գրեմը. Կրքից և սասնայար Նարարուց, զԿրքանի և սարանանցի յանուսթիւնեցը, որպէսզ ան կը յայտի և կը յայլ Տարգարցը... Տարգարց թայտ ախաթար կարգի Տարց Տը:

ԱՌԱԿ Սոփանեան ան՝ Անուսեան Անուսովի: ԱՌԱԿԱԿ Կամ Անուսկալ, քր. իւանային Կրքիկի, Քիթանի Տաւ Քարգիցը Միայ կամ Մուսայ կը կոչին, 1900ին 3000 ըն. աներ. կը. Ս. Մարգի, յարք կան 16 պարտեմեր ուր 160 ասն ևս կ'ապրեր:

ԱՌԱԿԱԿԱՆ ԱԳՅՈՒՆ, փոքրիկ վանի Հայոց Կար Գա. ի մէջ:

ԱՌԱԿԱՆ Ալիս օրորց, զաւար նիւ Երքարանի Նչան Անուսեանի զարհուարար, որ Աներկուսի ցլխորդ զարգաներու մէջ Կրքանուսեանցի կը սիտ աւ (1937ին):

ԱՌԱԿԱՆ Արտասկան իրարարար-աստանարար ի նիւ Երքար Լուսի 201 Է. 30 Կ. Տր. New York city (U. S. A.):

ԱՌԱԿԱՆ Գրքար Իրան ան՝ ՅԱԿԱՆ. ՈՌԱԿ:

ԱՌԱԿԱՆ ԱԿՍ

ԱՆՔՅՈՒՆ Երզրայ Բ. և Ս. Նոր Հարիճիեանի
 ժէջ ուղարկեալ բացած են և 1888ին սխառ զգր-
 քեր և պարբերականներ հասարակեց (Քննչիկ՝
 «Տիպի և Զուռ» էջ 179):

ԱՆՔՅՈՒՆ Քաղաքի (սփիկ), Երզրայի (քան-
 ջրայց), Տեառ Զիբանիստ Մանուկ Կասաբէն
 ձեռագր լեռ գրագծ և Անկերիստ Զարին գաղ-
 ջրագրիս և երգերու
 շնորհակարարիս շն-
 ուրիքի, յանիս հրա-
 սիրուած և երգերու
 ուղարկե և յարեմ-
 արիս Կասաբէնի-
 ռու ժէջ, ուրիկ իրա-
 խառուած՝ սխառ է
 Լեռնից Երզրայիս
 գաղնիքայցիքերու: Ե-
 ռնք արքի ուղարկ-
 րուած է յարք. «Սեր-
 փիկ» և Քրեմլորք, եր-
 փու արքի ուղ յարք.

սփիկ Տիպի Լուս-
 թիկ ԱՆՔՅՈՒՆ ՔԱՅՈՒՆ
 թիկ Անկերիստ Թի-
 քից գովեալով խառած են իր ձայնի ուղղու-
 թեան և արուարչութեան ժառնեւ: Մեծարու-
 ճեան Վերադարձով Տարեկրքիս ժէջ Լեռն-
 ուցից կը գրէ «Սեր» Անկերիստի) ձայնը
 թաւայնի կամոց տեղադրու է. քան և ժիկն
 ձայնեցը յիշու են և թաւ: Կերպ ժառնուած
 և զգրուեալքիս: Մինչ 1925 Տիպի Անկերիս
 երգած է առ Կասաբէն տեղիկերն և իրարեմ
 կարերը: 1925ին Քրե. ջրին կը Կասաբէնի հե-
 առիկ ժառնե կը ձանթանայ, եւս ուղարկե հե-
 ժաղցրարեան երգերու (Քննչիկ՝ «Անկերիս Զա-
 ղայցայի էջ 472): 1926ին Նիւ Երզրայի ուստիս
 կարեմն երգած է: 1935ին կը գովեալով Քրե. ջ-
 րին ժէջ:

ԱՆՔՅՈՒՆ Հնայնակ և Վալիմակ, 1931ին Գո-
 յաղարկեալ Կամարարեանի սահարակեան հիւզն
 երգերն ուղ յԷրզրայուս կ'ըլլան «Գիտութեան
 Քաղաքարքի տեղադրու:

ԱՆՔՅՈՒՆ Լուսից, Կիպրի. տե՛ս ԱՆԻՆՈՒՆԵր:
 ԱՆՔՅՈՒՆ Յալիմակ, զրազեւ-քննադատ,
 Տեառ և Անկերից զիւղերեմ Բիբիկեանի ժէջ, Կաթ-
 նակեան կրթութիւնը տեղադրեալ խորտարեմն ժէջ
 ստանալով իւր 1897ին Անարատից Զարեմարեանի
 որդեկացի կը գրուի, ուրիկ յԷրզրայուս կ'ըլլէ
 1902ին: Երբու արքի Նախ Կասաբէնիս ժէջ
 ուսուցչութիւն կ'ընէ և 1904ին կը ժառն Մարգարե-
 նի Անթարիստ Գուլեղ, ուրիկ շնթարուարու կ'ըլ-

լայ 1907ին Բ. Ա. տեղադրու: Երբու արքի Նախ
 խորտարքի Ան. Կարտարեանի ժէջ Տարեմ Ան-
 ուսայի զուայն գովել յետս՝ Կրե. ջրով տեղ-
 նած է Կանի Անկերիսեան խորտարեան, ուր կայ
 յիշուի և գրախառութեան, ինչպէս Նախ ժառն-
 մարթիքայի ուսուցչութիւն կ'ընէ ժիւն 1915
 տեղախառութեան արքին, Կանի ժէջ 1911—1914
 զուս գրախառութեան գրախառութեան խորտար. տե-
 վանաւոց տեղեկը խորտարած է: 1915ին զի-
 ղեցը գրագծ և Նիւ Երզր. ուր ժառնակ ճշ
 գրախառութեան ուղխառուց կոտորել յետս
 ժիւնած է Գոտար 1917—1919 Ազգ արթնքի
 ուղարկե խորտարքի պաշտաւով: 1919ին է զիւ կը
 քանիկ Հայաստանի Կոլիմակ շարթարթիքի խոր-
 արքարեան կողմին ժէջ. Լեռ արքի ուղարկե
 յարիկը խորտարքի՝ երգած է իր յարձ քնն-
 ջրագրեան յարուտեմարք: Այնտեղեան և զա-
 նազան Տարեկրքերու, Թիքիքերու և Կանի Լեռ-
 ուս, Հարեմնի, Ռիւսակ Գալար, Փիկիկ, Կասաբէն
 կուլիկ):

Անկերիստ ստանիկն Կասաբէնիով յար շնն-
 յած և Գոտարեմ կայ գրախառութեան, Գրախակ զիւ-
 նի, Կամարար օրեալեմ, Անթար Անարեմեան և
 Արալուս արքիցակ:

Կայ Գրախակ և Գիզարուտարեան զրթիւ ու-
 ժէջ շարթարթի և երկրթի յարձ ուղարած է իր
 տեղախառութեանը՝ զրուած Լու ու Լեռ իր ձան-
 փախեանները կարած են
 Վարար Վարաբեան,
 Լարք, Կարարեմ,
 Գրախ, Գիզարուտ-
 արու, Երաւարու
 հուլիկ:

Կայերեմի գրածած
 է յար ճշ կարք պատ-
 մ ու տ ջ յ ե թ: Իր
 թարգմանութեանց
 կարգին ողարք է ինչ
 կամ Անթարթի արքիս
 կիկ արքար թարգմ-
 նութեանը Յար յիւար
 Իվանիկի, Կասա-
 բէնուած 1928ին Հա-
 յաստանի Կոլիմակի Թ-
 ւերու ժէջ:

ԱՆՔՅՈՒՆ ԵՐԶՐ.

Եր Կոտնիկ H. Avakian c/o «Gotschag» 331 Fourth
 Avenue, New York City (U. S. A.):
 ԱՆՔՅՈՒՆ Յալիմակ, Կրաւարեմ, Կրաւարեմ
 Գ. Յայայ Կամարարեանի՝ 1926ին

ԱԵԱԿ(ԱԵԱ) Յովնանին, որքի Յարթուս վա-
նաստանի Գառնի, Կամիճքէն. ուր խոյ մեան է.
Երթաստան ասորիքն Լեւոնի ըստնիքն
Գառնի քաղաք յարժէ էր մանկ. Լեւոնիքն զսա-
նաստանայն ասորիքն արեւելիքն Վարդա-
բէն. Կարբէն է ուսուիքն յիշուեալքը. Լու. Կան-
ցուս էր էր զաւթաթեմաք էր արթաթեմաք,
որնի Կարթ Յիփոսանոս Գ. Լեւոն Քաղաքս
Յովնանին Քամարքի է Սթանիզուս Գաւթի-
վաթի զարգեաներու յիշարեանքէ վրայ, Աւար-
տագրիքն մէջ է Վարդաբէն մէջ Քեար. 1600թն,
ուսուեին վերաբանել մը սուրհուսթեան ասորի-
քնի ըստնիքսցս զճարք Աւար Վարդաբէն
Վամուսիթի (Յովնանիքն) փոխի ասորիք.

ԱԵԱԿ(ԱԵԲ) Առուստանու, Կարսուս վան-
ասանի մը, որ Յովնանին Գառնիքի ընդ ար-
ջայն մասնիքն մեանայն մէջ ընդուսան էր
28 Գեգ. 1656թն. Արեւիքի է Լեւոստանի միջն
վանաստանայնիքն ընդուս. Այլ արեւմտեան
վանաստանայնքէ էր Գառնի Լեւոնի զարգա-
սան զԿարսուսայն մէջ (Offici Consularis fasci-
culi 5 et 6, ab anno 1654 ad 1660 No. 718 et
332). (Յովնանիքն):

ԱԵԱԿՆԻՔ ԵՐԵՒԱՆԻՔ, զգ. Կանայն Կիթիլի,
Ջէթաւանէ 2 մալ Կեթ. 1900թն 200 ընդի-
ւանէր.

ԱԵԱԿ ՔԱՂ, Կարսուս՝ ըստ զարգանի զգ.
Քաղաքի Կիթիլի սեռն զուստանի մէջ.

ԱԵԱԵԱ, ԿԻ զգ. Սիւնեաց Սոջ զո. Գ.
ԱԵԱԵ Ե. ԱԵԱԵ.

ԱԵԱԵ. Նշանուար ուսն Աջարասուս Կասաջ
զո. Գ. մէջ. Սրեանի մաս, 2 զրովմբ Կեթ. Կա-
մանուս Աւանի կողմ Գրգարուս զԿանիքի Կեթ-
քը. Յովնանին կթգ. Գառնարան ուսն Կարս-
ուսայնի Կանուսանի Յովնանին Սթանուսի Ե-
րով Կա կեթ է Կարսուսուսի արժաւք է
Գարսն սիւնեայ, ուր էր Քաղաք Յովնանին 610թն,
Աւան ունեցան է Կանց մը. որան աստիկայն
էր Յուսնի կողմ Յուսնու, որ Արթուսի կթգ. Գ.
Գառնարան զարգին Կեթիքս Կճարս Արթուսի կեթ-
գրիքն Ս. Առուստանիքն. Լին զարսուսի կեթ-
գրիքն վրայ 1285թ Քաղաքուս արեւմտայն-
թեան կար. (Կիթիլիքն) Քաղաքուսիկի Այլուսնի
Այրասուսան Կարսուս. 1285թն Գառնարանի
Կարսուսուսուսի յիշուի Յեռարդիքի Գառնու-
սն Աւանի մէջ, կան զարսուսիքի:

ԱԵԱԵ. Քաթարարանի զգ. Արագստան զո. Գ.
մէջ.

ԱԵԱԵԿ, զգ. Կանայ, որան զարգին մէջ
1900թն 63 մանչ Կանուսիքն.

ԱԵԱԵԿԵ, ԿԻ զգ. Սոջար-Սասնի զո. Գ. Եր-
թնիք կարսուս կեթ է Լուսայ Քասայ Կ արթ
Սոջարայ վանքն.

ԱԵԱԵԿԵԿ Մարար. մ. Ազուան՝ ըստ
Կարգուս արեւելք. 1650թ աստիկայն Կարսը
Լեւոստանի մէջ, 1650թն Քարսուսայնիքն Կար-
մէ Կարսուսայն Քաղաքս Արթուսայն Քիթիլի
Մանի Գարսուս կը զրգուս վանաստանայնի կա-
պի Կասուսուսի Կարսու Սոջ Աւանիքն Կար-
սուսայ Աւար Երեւելք է, որան Կեթ ար-
գիքն Յովնանին է Յովնակ՝ Մարար Լեւոնի
մեծ վանաստանիքն Լին մե. Գարսուս (Մ. Յ.
Արթուսի Կարսուսայն 1932 թ. 12 էջ 582 կամ
Armenian in India ապ. 1937 էջ 318).

ԱԵԱԵԿԿ կամ ԱԵԱԵԿ, զգ. Կարսուսայնի
Տոսայ զո. Կան զարգին մաս. Քաթարք
Կիթիլի Կիթիլի Կանուսան, որանիքն զիւրայ ո՛չ
միայն Կանայ այլ Կ արթայն Կեթուսան Կար-
սին Կասուսուսայն է:

Գ. Գարնի կը յիշուի զիւրայ ուր կեթ է Ման
Կեթուս կթգ. Մովնանի կասայն արեւելքը Եր-
թնք Կանցիս յին Քարսն զիւրայ ընդիւրեւելք,
որնիք շարսուսի արթուսն մի յինիք յինիք ար-
եւելքը Կարսուսայն զիւրայ վր Կարսուսայն,
1900թն Աւանի Գեթիք ըստնիքն Կարսուսն էր
էր Կարսին սեղնին Ս. Յովնանին սեւուսայն Կեթ
Կեթիքնիքն այլ յարժ 1830թն՝ Կեթ էր մէջ ասուս.
Լայ Կեթիքնիքն, որան Կարսուս Ս. Յովնանին
սեւուսն ասուս էր՝ Կարսուսին 60-70 մթր Կ-
սուս կասուսուս էր մայր կար վարսուսն մը
80 աշակերտուս. 1900թն Աւանի 300Են ունի-
Կայ ընդիւր ասուս (Միւրսուսուսան Կարսուս. Ս-
յին. Բ. 202-212).

ԱԵԱԵԱԿԵԿԿ. ԿԻ զգ. Սիւնեաց Քաթ. զո. Գ.
ԱԵԱԵԱԿ, ԿԻ զգ. Սիւնեաց Արուսիք զո. Գ.
ԱԵԱԵԱԿ, Կարսուսայն Կ Գառնարանի Գառ-
նարուսայնի Արթուս զո. Գ. մէջ, որայ վրայ
սեղն ունեցի Կարսուսայնի մեծ Գառնարանի
Լայն զո. Գ. մէջ էր Կան Կաման Արարայ
Գեթք, Կարսուս Գեթ մաս, զոր կը յիշին մեծ
Գառնարանիքն. Ընդարանի Գառնարան յարսուսան
Գարսուս մե Արարայնի վրայ Գառնարան արեւմ-
եան արթուսին Քեթիքնուս մէջ. (Արարայնիքն Լայ.
205: Կարսուսան. Գ. 117-121: Արարայն Ա-
սուսայն Ե. 423-6. 463-470, 2. 185-188. Կարսուս Կեթ-
իլիքն) Քաղաքուսիկի):

ԱԵԱԵԱԿԿ. Կիթարարան, ապ. Գ. Գեթի 1908,
Կարսուսայնի Արարայնի սեղանի կարսուսու-
սայնիքն.

ԱԵԱԵԱԿԿ կը յիշուի Մովնայ մէջ.

ԱՌԱ, որ Ազգեր. 1900ին՝ 35 տան հայ առջը

ԱԿՆՆՆ Ենդուան, հայ համայնքի, մեծ Անգարա 1850ին Պոլս նահանգում, Շուր գյուղաքաղաքի մոտիկ Քաղկեդոնի նահալարքիաններ շատ է հայ ապրաքայտներուն, Համի Ս. Բունյանցիանի Արմանայ շրջանի ստացան: Մեծան է ի Կ. Պոլս 1919ին (Պոլսի) «Անկում Տարեցոյ» 1920):

ԱԿՆՆՆ Հ. Յովնան Աննանոյ Միթթարան, յիշուողէս քանար, մեծ Գարսիս 1877 Հոբո. Յին ստորակն ուսուցչ ճննարարչին ճիշ հասարկի ծագ՝ աստուածայ Աննանի կ'երթոյ Ս. Լազարո Վանքի ճիշ աշակերտու ի. Սո. յար Սարանի: Աշակերտութեան յիշակին մեծ յառաջնութիւն զայց կու սոյաւանի զանազան ճարտարան ճանաչող յիշուողութեան ճիշ. 1895ին տիրակոյ հասարակի վանքաւորի Մարտուն: Մեծ:

1895ին կիւրեղեան Արքեպիսկոպոսն շտեմայից կը ձեռնարարէ և այց որին կը սփռի եր նահալարքի և գրական կնեայ:

Վանքի աշակերտներուց կը զատուի Լալիէն գրականութիւն և Լալայ գրականութիւն, յետոյ կ'անցին Մարտուն-Մարտիկեան վարժարանը՝ ուսանողութիւն գրականի (1902—1905), այց մտնէ է (Հ. Սարանի տնայութեան որով) որ Հ. Ազգերի խնայիցով Մարտուն Մարտիկեան վարժարանը կ'արդիւնայ և աշակերտներուն թիւը յովնան աւելի կը բարձրանայ:

Հ. Ազգեր, իր ճիշ յատուկ կարող էր զգուցի յիշուողութիւն՝ կ'աշակերտի յիշուողութիւն և Լալայց եւ իրիցի ղեկարի և այս կը հասարակարգորէ յիշուողութեան ուսուցչ Նոբ Մանգորի եւ այս Պարսիկ նահալարքաններուն ճիշ կը վարի Քաղկեդոնի խորհրդարանից (1912—1915), ստորակոյ խորհրդարանի նահալարքանի շարժաններուն և կիւրեղեանի նիւթերու զիարարմանը բազմութիւն Լճայից յիշուողութիւն, յատուկ քանարութեան զին ճիշն այսոր կարճ ժամանակի նամար (1916—7) կը հարգուի զիարարուց Նորճնայարանի ու այս ճաննայարանայութեան իսկ յետին տարիներու (1919—1929) կը վարի Միթթարանի Աննանոյ Պոլսուց Պոլսուց գրականի և Լալայ 1929ին կ'ընտրուի Շուր, Արքայ Միթթարան Աննանոյ վարժարանի զայն զից տարիներ:

Հ. Ազգեր սենցնէ է՝ որան աւելի կ'ամբարան՝ զան կ'արտադրուի, Գրական կնեային ճիշ ճաննայարանի և Քաղկեդոնի, Գեղարքիին Աննան

ին նահալարք կ'արտադրուի է Լալայ կիւրեղեանի ճաննայարանի յատկերէն Քաղկեդոնից: Դեռ ստորի կը Յայ խորհրդի յատկերէն Քաղկեդոնից: Գրան է Վանքուս գրականութիւն էր և Վանքուս վարչ Միթթար Արքայար:

Հ. Ազգեր՝ Վանք աշխույ ստորակներուն կ'ընտրուից կ'ըստ, Լալայ սնցնայի ճաննան սնցնայ սնցնայութիւններ տարով մեր ապր ճաննայարան սնցնայ:

ԱԿՆՆՆՆՆ Հ. Սիւրիշ Ենդուան ճաննայարի և կիւրեղեան (1762—1856) սնցնայ Աննանոյ Միթթարանի Մարտունից, մեծ է Անգարա 1762 Նոբարին 11ին և 1774ին՝ կորը նա Համ ուստարանութեան երթուց ծագ՝ Ս. Լազարո Վանքից կը տարուի. ուսուցիչը և Աննանոյ ճաննայարանի ճիշարգը տարակի ծագ 1786ին շտեմայից կը ձեռնարարի. ստոր տարի յովնան աշակերտայ զատուածութիւն կ'ընէ և յետոյ 15 տարի շտեմայարան աշակերտայ զիարարուցութիւն (տնայութիւն), ուրք տարի այ զարգայի գրական կը վարի: Վանքի ճիշ աշակերտութիւն զարգաններու 30 տարի ստալիկայ խորհրդարան կ'ըստ է և 20 տարի ընդունար սնցնայ: Անցիկեան 65 տարի սնցնայարան գրան ու Քաղկեդոն է և յար ճիշարութեան ճիշ վարժարան 1854 Մարտ Յին:

Հ. Ս. Անցիկեան 1800ին կը սփռի կ'արտադրուի Լալայից կը գրական գործերու Նոբ Մանիկ վարան աշխույ կ'ուսուցի. Լալայ (572), այն է Լալայ կիւրեղեանի մեծ Արքայ վարժարան՝ որ կ'արգ աշխուրանից շատ սնցնայարան: 1810ին Գիւնանուրիան յարից վիշուց (էլ 136 էլ), Նոբարի աշխուրանար Քաղկեդոնից ընդունար Քաղկեդոնի յար Խերեմու վարան:—Այց տարին Գեղ կ'ընայ որ է Լալայի խորհրդարանի, յարկեայ ... ի յիշու Վանքուց Պարսի (319 էլ), որան Ս. Ազգ է զան է 1842ին — 1869ին Քարի խորհրդարան (143 էլ), 1910ին կը սփռի ապագայից կը սնցնէ մեծ գործերէն թիւ կ'ընայարան վարժարանից յար Վարժարանից Մարտ. 13 նամար. 7278 էլին յարկեան, որան ապագայութեանց կը սնէ 1810—1815, 1812ին Քաղ կ'ընայարան որ է մի միայն ինցիկեան սնցնայարանի և զոր յաննան, որին և որինայց յարի յարարանի ստալիկայութեանց Սարկեայ (ստալիկայ յարմար էլ 220): 1825ին՝ Տարկեայ սնցնայ կ'ընայարան ինցիկեան որան թ.ճ. զարան, զից սնցնայարան ինցնայ թ.ճ. զարան: Քաղկեդոնից ի յարի ընդար (էլ 594):

Ան զիս Ժանը հրեական գրքերէ զսա Ն Մ. Ազգերեան Աւանան քառասուն Հարիւրեան թշ-
ուին յոյր շնորհատ է 1865ին Մանրասուն 800ն
ուրիք էնիքով եր գրական իմացը Բազմիմ Եւր
Հայկական ինքնուր, որան ներկայեանք թեւ
երեք Ան (Ն. Գ. Աւե-
տիան, Ն. Ե. Սեբ-
էյան, Ն. Մ. Ազգե-
րեան) յայն ժամանակ
ժամը) Է ասուին ժնն
վեր) Ն. Ազգերեանի
գրքն է:

Ն. Մ. ԱՎԵՏԻՅԱՆ

Ար թիցեալուր ժա-
տնացիքը յայն վե-
րջիշնոյ գրքերն Կր-
տասարեան է ժ ի ք
Ներկեան գրքերն
սխարի գրքեր՝ որ
Սարգսյան յանա-
ւերներու յարգանքն
և Կրտասարեան
ան սարգսյ կղտ է:

Այդ գրքերն նյա-
նուար է Աւետիսի
Գրական յարիւրեան Քաղաքականութեան, որպէս
1815ին (788 էլ), սեպն զեւտարեցրան այն եւ
գաստարեք սխարսութեան ծանոթացող ա-
սանականոն Սարգսյի իր ժողաց շարիւրե
Աւետիսի ծանոթացողան զամենութեանը,
որան յաւանքն ինչոյիցը կրտասան էր. և Քե-
պեռ սեւեին Սարգսյեց զամի ճշկարներ՝ յա-
սին Քաղաքականութեան որդայն Լեւոնիմար,
յայն աւ ինը կրտսը յարեցնն ճիճարացայ յա-
ղարչը (Ն. Աւետիս) Սիլիքրտա յայտնիքն էլ
106) սեպն պատար սխարսութեան ինչայ,
(ի յարսուիտէ Ն. Մ. Աւետիս) Անտարիքն Ն.
Ազգերեան Քաղաքականութեան Փիլիսի երեք ետերը,
որան զիս սարգսյան ինչի ինչայի թի-
թիւն ու զնայտան Սարգ Լեւոնիմար՝ զնա-
կան սեպսութեան ճշրտն է սայն Կրտասարե-
ութեան ստիքն որ Քաղաքականութեան Քաղաքական
ճէլ (1808 էլ 473), որ Կրտասար սեպսութեան
ճէ սայն ինչայ իր սարգսյեց նայ Կրտասար-
ութեան ժամին, կ'ըտն. ՔԷ ... Լուչուարն Ն.
Մ. Ազգի՝ զարգացնա Միլիթարեան կը կրտասար
այն կասոր իրեւ ինչայ մը եւ սիկրն կրտասար-
կարեան՝ իր կրտասար ինչն կասոր յայն
Փիլիսիան զոյ. սեպն կը պաշայն-սեպսութեան
ինչայայ մը: Եւ յայն ճնայտան ճէլայն կը յայնու-
այս երկրայ սարգսյան սխարսութեան Կրտասար

այն սարգսյան, զոր սեպսար 1815ին կրտասարե-
լայ ծանոթայ ԳՐԱՆՆՈՐ՝ Վերեպեան զիցիցի
պարգսյան, որ և ժամանակն կ'ըտն Լե-
ւոնիմարն է և յայն Քաղաքականութեան սարգ
պարս սխարսիցը... Ետան Քաղաքականութեան
գիւ-
ցին ժամայի կասոր ճէ, զիս աւ զիս կարե-
լայ և յայն Քաղաքականութեան և յարգան-
լայ էլ՝ զարգսյան յարգանքին ծանոթու-
թեանը, յայն աւ սեպն 1830ն, և Ն. Ազգե-
րեան սեպն ինչայ պարիկեր շնորհար՝ կը
գաստարեք նախ սարգսյան յայն յայն սխարսի,
և սեպն ճէ և գաստարեքն կ'ըտն զայն Սար-
գսյեցայն: Ն. Ազգերեան կը պարսիք Մ.
Սեբէրի գրքերեան, ճիճար սեպն զամեն
թիւն Քաղաքականութեան Քաղաքականութեան, Սարգս-
յան Սեպսար, Սարգսյան ծանոթան Կրտասար-
ութեան, որպէ սայն զիս յայն ճէ գրքերու
Կրտասարութեանը (սե՛ն Ն. Ազգիկեանն սեպ
Մանուկարիկայն էլ 200):

Ն. Ազգերեան ժամայ կղտ Միլիթարեան ս-
մեկն թիւն գրքերեան Ո՞չ ոչ կղտ է սարգն
սեպն է և սարգն ճէլ իրեւ կաստար, որ
սարգն ինչայիցը կղտ Քաղաքականութեան կի-
րտն Գեղս է զիս ղանց որ Ն. Մ. Ազգի կ'ը Քե-
պեռ յայն ճէ սարգսյ գրքեր՝ սեպնուր Լեւոնի
ԱՎԵՏԻՅԱՆ Ն. Սարգսյան, ինչայայն և
Քաղաքականութեան (1774-1856) Անտարիքն Միլիթարեան
ճնայն է Արտար 1774 թեւոր, 1780ն Վե-
րեպեան Մ. Ազգարտ ղանցը կը կարի իր երե
կարս ղան, և 1795ն ղանուայ կը ճնայպարի:
Ն. Ա. Ազգերեան իր կ'անցը գրիք սեպն
կանքն ճէլ սարգսյան է, ղանուայ ինչն
երկու սարի ծայ Գրտարիկեան կը գրիլայ,
որ սարգսյան ճէլ ղանի ճէ սարի ղարչի և
գաստարեքն պարսն վարիլ ծայ Մ. Ազգար
կը ղանուայ Սեբէր սեպն Լեւոնի կղտն է
թի ծանոթանուան կղտար, Նայն և Լոս,
որ Լեւոնի կղտ է Սեբէր ՔԷ. ղանուայ
պարսն ղարսութեան:

Կանքն ճէլ սխարսար պարսն կղտ է՝ Կե-
րեպեան կանքն սարգսյեցը և իրեւ կղտ է
յայն սարգսյան իր ղարսի ղանարութեանը
իր երե կարս (Ն. Սեբէրի Ազգերեան) Ետան
սխարսան է ծանոթացնայն կայ սարց Սարգսյի
իր գաստարեքն սխարսութեան ինչայն ղարս
Ս. Ազգերեան սեպն յայն սարգսյան կա-
նայն էլ: Սարգսյան Լայն Սարգսյի ծնայն Ար-
ցախայն ղարսիցը մը 1816ին Սարգսյի կանքն
ղանուայն ղարսիցը, ղարսիցը սարգսյան կանքն
Ազգերեան ղարսիցը պարս: Երտարսն կ'անքի

Տե՛ս ցերեպը նայելն ուղից սարգի՛ խնձ ուսցոյ՛ Ն. Յարսթիւնը պիտի շնորհք։

Եստ անցիցանքն, շնորհ որ Պարզը նայելն սարգւտ է՛ խնձն ուլ նեւեւտ նն սար. գաստուս ունենայով մի՛շտ Ն. Յարսթիւնը որ Պարզըն նեւ/ար-ժայտն է ուղիքն՝ զերամուսթիւն էջ պատրաստեց որսնց զանի՛ջ Եղեպտ սպարապետն։

Ն. Ազիւրեան զեր-
մանութիւն խոսչ
նեւարցից Անդր. և
Հայ ու Հայ և Ազգ-
րայրերնորսն նեւ-
հաստութեամբ և ար-
զամբը Յովն Պրնու
նայրիկացաւ սեպ-
ջիցաւոյն։ Ն. Ազիւրի

Հ. ՅԱՐՍԹԻՒՆ ԱԿՈՒՐԱՆ

սնորսովի կուսարարութիւնն ճշտ է Ռուսարն նամուսն ի գաղցրամեւն ի նայարուտ 1812ին (ժամ 000 էլ), որ 1840ին ճեր-
քին սպարարութեան սարժանուցաւ։ 1816ին յայ
շնորայի Ռուսարն նամուսն ի նայր ի գաղցր-
պան 700 էլ։ 1817ին յայ շնորայի Քերակաւու-
րին անցիցանակն եւ նայրեւն (էլ 183), 1819ին՝
Քերակաւութիւն նայրեւն է անցիցանակն էլ 336
որ արար սպարարութեան սարժանուցաւ։ 1821ին
յայ շնորայի Ռուսարն Անցիցանակն եւ Հայրեւն
(ՊՅ էլ) որ 1866ին խորին սպարուցաւ։ 1824ին՝
Ռուսարն Հայրեւն եւ Անցիցանակն (666 էլ), ու-
րու նամուսն սպարարուցաւ 1826ին ի նայ-
րութեւ (319 էլ)։ Ն. Ազիւրեան ունի զնա խոս-
չիւն, զբանեւրին յարուով զգրայրներ զանճԸ
և մեր սպչւ ստորեւրսն նայրեւնոր նարուս-
տաւ։ 1821ին կուսարարութեւն է Ռայցարարին յա-
փայ եւ կրայ նայրնայր, (307 էլ) և Քորք-
մանուտ է Միլտարի Պարսկ կրուսուսալ՝ սարժով,
զարար է յայ շնորայն է Ն. Համբարուցաւ
Սեանցանութիւնը

Հայր Ազիւրեան յայ ի նայրեւն է աստի-
տիւն, զմեր՝ յանուսն, արարչիցիւն. յար-
նեւրն, խոսչիւն, զարժեւրն. անցիցիւն,
նայրայրեւն և զարժեւրեւն. Հարարարին նար-
ման, ճի զրէ Ն. Մարեան (Միլտար յարուովն էլ
113) Ն. Յարսթիւնն ու՛ զանեւն կուսար-
արութեան մէլ արար սարչիւնը զարժանուցիւն
անճիւտ է, զան սարարչ յար շնորարարան

գարարարի և ստորիկով պարան զարժով,
և ինչոյն որ Երբք լինուին ժայ նայրեւն-
յով նայրեւն Քան նայր էր զանճ՝ Քայրով նայ-
րեւն զարժ, նայրայն սար խարուսնեւն Յ աւու
ժիւր՛ նայր զանցիլ նայրեւնուտ կուսուտ, ճի
Քան յարուսն սար նայրեւն զայ ի նայրեւն,
Յ1 սարչիւն՝ նայրարան սար և սարժամբը
(1856 նայրեւր 24ին Ս. Հայարաւ մէլ), Ն. Ս.
Ազիւրեանի նամուսն սարքի գրուտ է սար-
մայրայի մէլ 1856 էլ 376.

ԱԿՈՒՐԱՆ ԱՂԱՆԻՍ և Վարանն,
ԱԿՈՒՐԱՆԿԱՆ Քարտա, յանուտ և յար-
զիւր յարուտ ունի Հայրեւն Անարարի մէլ 1920
էլ 390. Անարարիւն Որսն ճի շնորհ, որ
1919ին յարարչիւն ճշտ է Նայր նայարարան
նն (սո՛ւ) ՄԻՆԿԵՐԻՔԻՔԻ ՔՔԻՔԻ, և 1922ին Հայ-
կուսի սնչիկաւու ստորարարի յարարար-
ՔՔԻՔԻ. (ժամն արթա Քիւ յայ ստան)։ Նն-
սարարուց և ուլ նամարարութիւնն սն-
չի զարժի Սեանցանակն մէլ.

ԱԿՈՒՐԱՆ Ե. սո՛ւ Անցիցանակ.
ԱՆԻ, սարժանարան նայրայ սար կրամ-
սնայր ՔՔԻՔ, 1908-9-9-10 շնորհի մէլ յայ
ստան է սարժանարարութեամբ Վրացաւն) Քիւ-
րիւնեւն (Քայր Մէլման), 1916-18՝ Քայր
ԱՆԻՍՏՐ Արմիք, 1220ին Քարտաւոտ զան-
թի սար յարարչ շնորհ կա սար իր նայրու՛.
ԱՆԻՍՏՐ Ս. ԱՍՏՈՒՆԱՆԻՍԻՆ սո՛ւ Անցիցանակ...
ԱՆԻՍՏՐ սո՛ւ Անցիցանակ.

ԱՆԻՍՏՐԱՆ. սարժանարան, ուսուցանարան, շն-
արանարան և սարժանարան յարարարութիւն (Ռու-
ցաւոտի յարարչիւնն սար)։ Տար. Կ. Քայր
1855-1915. Սար. Տ. Քայր, զարժար. Ն. Քար-
նուտ, սար յար. Մեջուտ։

ԱՆԻՍՏՐԱՆ Արարի Ս. սարժանարանուստ
սնայրեւն ճշտ է Նայր սարժարչիւն նայրեւն
Վանի մէլ կուսարարութեան 1913-1914.
ԱՆԻՍՏՐԱՆԻ ՔՐԻՆ, սարժարչ, (զն սն-
արարաններու սարժուց) սար. Տիմարիք 1919.
ԱՆԻՍՏՐԱՆ, սարժարչի Վարարչ զարժ
մէլ, սարժարչ Չանայի ճի զարժն։ Սնչիցիւն
է Ս. Անուստանին, կուսուտ սար ինչն-
րու ժայ զարժի կարժարչիւնը. յար նայրուտ
զարն ժայ կայ սարժ. Սն. 1900ին 1822 յար-
նայր յանուտ։

Միլտարարչի ժամ ճի զարժարժ Վարարչ
Անարար (սո՛ւ) և զն ՄԻՆԿԵՐԻՔԻՔԻ զն ճի
սարարանքն, սո՛ւնց կարժանուտ։ Արժանեւն
կարարարչը ճի զարժարժ զն զարժարանուստը,
սար կան յարժարժն ու յարարութեան սարժով

գանգադարաց ստացանքերը (Երկրիկան՝ 1904-1905-ին) հարուստ Բարխուդարանի՝ Անյախան եղ 94-95):

ԱՆՏՏՈՆ Անն, Վաստասուր գերանու. 54՝ ԱՆՆԱՆՆԱՆ:

ԱՆՏՏՈՆ Նիկոլ, ժողովրդական գերանու՝ Բաղար & Երևանի ՏՀԷ, Մասն է 1870-ին Թալա (Իրան), Եսախի & Բաղարի թնայական զարգանքը ուսանել է ազ գերանուսնիան ինչ հույրախ Աշխատակցան Վերապանց, ՎՄշակ, Վեր Դարս, ՎՅուշարարս թերթերուն: Հրատարական է 2 հասար Կուսպանչ, որան ՏՀԷ առ ժամանակ նա իր կեցնական վաղիկներն ու զանեանքը: Թարգմանութեանց թիւը 70-ի ինչ հասնի Գարեց շահն շնանչան սացան է: 1912-ին Բաղարի ՏՀԷ սեղի ունեցան է իր թեմական 25ամեայ յարեանքը: 1932-ին յոտարս իր 65ամեանը & ուր ստիւ Երևանի ՏՀԷ գրեց 45 սարի հայ թեմին վրայ: 194 էլեաց գրեց որ 1933-ին յայ սեանս:

ԱՆՏՏՈՆ Մանուկ (Կախին սեղանայ), ծնան 1890-ին & Կոտայքի Ս. Կարապետ վանքի երկրորդական վարժարանին վրայուստ Վիտա-Քանչ & Կրպանուկեանց դասուարարի սխու-րանով: Տարի ՏՀ զարդի սեղանութեան պաշտան վարիչի վերջ: 1914-ին ժաման է Գարսի Գեղար-րական վարժարանը ուր ընթացող ուսարանով 1917-ին՝ իր ժողովի սպար թարգ թանկին ՏՀԷ ինչ Կասախի Անցա Գու-նի ՏՀ ընկերներու նեա սուպատանուսով սե-հանց կարիչով կ'ու-նին Կախիս ու ինչ ժամանակ Անցաբնիկի թանկին:

Անցաբնիկի Երազու Տեխնիկ է ազ ընկեր-ներու Թարգմանչով զարեանց ժաման է Լախի Լուսարդուս-Քան Ա. Քերարց զան-ը՝ իր վաշտակու-ն & ժամարան է ժիւնչ Լաղարի սեղանը:

Փնարուսրեան յ. Կարխուսուս-Քարաուս-Պէրուս Քան թով Երանուս սեղան է:

Ընթիւն (1938) Դաշնակից & հայ թանկե-րու Կախին Հայ Մարտիկներու Կնք. վարչու-

Քեան Կարխուսն է, & ժամանակ ինչ վար-նայն ժամ. Քեան որեան Վուս Մարտիկ թերթի խմբարար Քեան՝ Մարտիկ ՏՀԷ Լաղան է Մ. Avédian 54 rue Bernard du Bois Marseille (France).

ԱՆՏՏՈՆ Յարութի, երկրաշտ-Կարարու-պետ Ծնան Անտան 1904-ին Կախինան կրթութիւնը սացան է իր Ենչպովարի Ար-զարեան թարգարու, սպար Կիլիկեան թարգ-արի վարժարանները:

Իր երկրաշտ Կար-արարուստ վարարու-ն ինչ սուսուայ Բարիկի École Spéciale de Travaux Publics-ի 1933-ին:

Բարիկի յարանի ին-նութեանց ՏՀԷ աշ-խատան է Ենչպովարի զնանուսանչով, ուր յիւսնին ՏՀԷ Ենչ-պովարի փորձարարութեան է ազ Ենչպովարի & Պէրուս & նա կասարուստ Արզարեան վար-արանի իննութիւնը ինչ զեկամարան է՝ սե-հանցարի փորարարութեան ժամ շանկարիչով:

Լաղան է Haroutun Avédian, Avenue Petaine vis à-vis l'église de Capucins, Beyrouth (Liban): ԱՆՏՏՈՆ ԱՂՔԱՆՍ (Կան Անն Քեղուսնան), Կարխուսի ՏՀԷ 1811-ին ունեցան է իր սեղանու-սարանը, ուր ուր թանչ սպար է Արքուսրան, 1812-ին յայ ընտայան է իր կեցնական Կարսի ուր կ'ախ Մարտիկայ. ի սուայ պարուսնին հա-ժամուս Անցարուսարութեան, & պարուսնիւնը երկնային Լուսարարուս Կան ժամանակարար-ութեանց & Անթուսնց հասնի... Անթուսն-րութեանը Զընթրուս Անտանուս կարեղար (Եր-ան ՏՀԷ 96 է): Անտանուս սպարանին ՏՀԷ ինչ սպարի վերին սեղան 1815-ին՝ Լուսուստ սուլ-տարիւն կեկեղեցու (Մարգար Կեկեղ) (Քեղուսն)՝ Վեյու ու Տուս եղ 174):

ԱՆՏՏՈՆ ԱՂՔԱՆՍ (Կան Անն Քեղուսնան), Կարխուսի ՏՀԷ 1811-ին ունեցան է իր սեղանու-սարանը, ուր ուր թանչ սպար է Արքուսրան, 1812-ին յայ ընտայան է իր կեցնական Կարսի ուր կ'ախ Մարտիկայ. ի սուայ պարուսնին հա-ժամուս Անցարուսարութեան, & պարուսնիւնը երկնային Լուսարարուս Կան ժամանակարար-ութեանց & Անթուսնց հասնի... Անթուսն-րութեանը Զընթրուս Անտանուս կարեղար (Եր-ան ՏՀԷ 96 է): Անտանուս սպարանին ՏՀԷ ինչ սպարի վերին սեղան 1815-ին՝ Լուսուստ սուլ-տարիւն կեկեղեցու (Մարգար Կեկեղ) (Քեղուսն)՝ Վեյու ու Տուս եղ 174):

ԱՆՏՏՈՆ ՔԱՆՔԱՆՍ՝ սե՛ս Անտան Քուս: ԱՆՏՏՈՆ ԱՂՔԱՆՍ, սեղի Մարտիկան զա. ի. ուր ըստ Յայտուսրեանու Գրիտուս Մարտիկանց Կար-արարուստ կրեց: ԱՆՏՈՍ Կրկ. Ենչպովարի, 1890-ին Արտակից Դուսի Ք. Կարարուսարանից: 1613-ին կ'ուսնիչ Երանուսնչուս Ս. Կարիկի վանքը՝ Կարխուսու-սան Կանարուսնութեան կամար. ժամարուսնութեան

ԱՆՏՏՈՆ ԱՂՔԱՆՍ

ԱՆՏՏՈՆ ԱՂՔԱՆՍ

և խնամարարաց կռուելով զհրատ Եղաթը՞ քայլեր էր Գառնուրին ևն զայն Երկար արև. Գառնուրի գրառածքն էլ էր. Գաղաթայց զանգի Լուսնաբարակն Նեապոլիս էլ էլ (Ք. 128, էջ 273) զչ գտնուի Աեխաի կնչ. Ի Երասուզէն զրկած էլ է կնկարի արևա՞նչ. որան էլ է ինչ էր Ս. Թափր զանգի աշխարհ և Գարնուրի եղ. Թեախարայից Զառիկ ժանդարի արջ. Աեխաի կնչ. զախնուած է ըստ Սրմանուրի (Ազգարար էջ 2341) 1620 1624ին. (Ազգունայ) Վիսարայի. Աեխաի կնչ ժինչ 1622) յնաստեղարաններու մէջ կը յնուի:

ԱՆՑՍՍ Վերսու ժ. Եսթրաիկա-գարնալ տն՝ Արքիարեան Աեխաի:

ԱՆՑՍՍ կայ Կնարայի, ըստ Գարնուրի կայ. Ի (Հայ Կանարայ 42) 1655ի իշխամարանի ժԸ էլ է զը իշխուի Ս. Կարապետ զանգին 26 սենեակ ևն Երկր ժԸ իննի տուն է:

ԱՆՑՍՍ կայ Կնարայի 1825 — Ս Վերսու Աեխաի յարկաբան, ծնած Մանուսուրի էլ է, Իմարան Կնարայի Ս. Կարապետ զանգին 1820ին զննարկան պայտանով աշխատ է Երասուզէնայ Ս. Թափրայց զանգը. Կախնուած է 1825ին Ըստ Ազգարարի (Հայ Կնարայի էջ 334) Առաջին ընտրուել տառ զարժանից եղած է Կարապետ, Կարապետ կայ. ինչ Գարայ գաղաթարարանն է որ զինչ 1820ին Երասուզէն էր զրկել էր քննել իրան աշխարհայից Կարնուրի տառ. Վիսարայ կայ. Յեզիքիմարի կես. Աեխաի կայ Ս. Կարապետ զանգի էլ է թափարի. Իր սուլանաբարի էր.

- Անկ Վերսու վերին կողմն,
- Հումիտայ զին յայտ սաղար.
- Յեր Աեխաի յարկաբան,
- Երնուանայ սեր հոգնկան:
- Որ հանդիպել արդյ սեպար.
- Կեղեզանի հանգարակար,
- Տակ գաղարի Արշակար,
- Զի հանգին յարկ Վերսույ,
- ՍՎՀԸ Արքի ժ. (— 1829 Արքի 14)

ԱՆՑՍՍՍ կայ. Հայրապետի Իմարան Երասուզէնայ Ս. Թափր զանգին որ 1673ին ընդարձակած է Ոսկիփարիկ Լուսնաբարակի էլ է ժառ (Յուսուան Մայր Ուրայի էջ 449) 1485ին ոչ Աեխարան ժԸ ընդարձակած է (Ազգունայ Վիսարայի էջ 40):

ԱՆՑՍՍՍ կայ Հայրապետ, 1657ին 1661ին և 1666ին զը իշխուի իշխամարանայ էլ է:

ԱՆՑՍՍՍՍ կայ. Պետարի, զը իշխուի 1630ին Իր աշխարհայ Գրիգոր ծայրագն. զը իշխուի Եսեա 1635, 1637 թուին զը զախնուի 1648ին.

ԱՆՑՍՍՍՍ կայ. Սասունայ Իմարան Երայ Ս. Թափր զանգին, կնչ 1756 թուականը զը կը. 1754ին Սայ Քուրարայ կնչի սման զը ժառ. Կարնուրի Գարայ Ս. Առասուանիկն կնչիցեղայ էլ է. զանգի յարկաբան 1793ին զը զախնուի 1802. ինչ (Ազգունայ) Վիսարայի էլ է (41):

ԱՆՑՍՍՍՍ կայ. Վասպուրականի զը իշխուի 1785. ինչ:

ԱՆՑՍՍՍՍ կայ. Յարնուլ (7) զը իշխուի 1411ի իշխամարանի ժԸ էլ է:

ԱՆՑՍՍՍՍՍ արեղայ, եղբ Կարան Քարեղայի 1337ին Երասուզէն կնչիցել և Սիւրի էլ է կայրար զանգի՞մ Իմարանի Զիքի կնչիցար և Կնչ զը զախնուի 1377ին (Ազգունայ) Վիսարայի էլ է (39):

ԱՆՑՍՍՍՍՍ, Ռուսուայ աշուլ:

ԱՆՑՍՍՍՍՍՍ (Սասունայ), ըստ Առաջին Կարեղայի զառնի. Աեխաի Արարիկ Քարանուրի զինչ Լուսնաբարակ տուն էր որայցի իշխան Քարանուրի քով. Երասուզէնից ըստ կո. տուն էր. իրանին թէ Աեխաի կնչիցել էր կնչից Քարայ և ժիւր կնչից ընդարկել. երբ զը առիկն Աեխաի որ սարանայ զրիստեղարանից. տն ուղղարկել զը Յայ ժինչ Կարանուրից Կարանուրի կայրար Քարանուրի զախնուից կնչիցար, կայրար Լարկի կնչիցել և Առաջին զինչ Քարայ կո. տայ:

ԱՆՑՍՍՍՍՍՍ Յիւլի և Առաջին 1443ին Աեխաի արեղայ զրիկ էր. Յարնուայ Վեռնուրից Կարեղայի զրգին, ստացել Մարգի յարանապետ. — 1443ին զրիկ Կարնուր էլ է. — 1470ին Աեխաի Կարնուր Զարնուրի զը զի Աեխարան ժԸ և Ռուսուի Ս. Սահմանու կնչիցեղայ զը Կարնուրի. — 1625ին զրիկ Կարնուր էլ է. — 1628ին ստացել Մարգ Յայր զրգին էլ է. — ժ. 1633ին զրիկ Ի Կ. Կարնուր. — 1633ին զրիկ Աեխարանայ զրգին էլ է. — կնչ զրիկ Քարանուր էլ է. — Աեխաի զրիկ Եսարանուի Առաջին զրգին էլ է. Կարնուր է 1633ին և 1650ի իշխամարան զրիկ կո. — 1666 և 1675ին զրիկ Երանուր էլ է. 1667ին զրիկ Արարիկի էլ է, զը իշխուի 1672ի 1678ի և 1680ի իշխամարանայ էլ է:

ԱՆՑՍՍՍՍՍՍՍ Գրգ. Կարնուլ Առաջինայ 1766ին Սուսուարիկայ Ս. Լուսնարիկ զանգին աեխարան ժԸ զը Կարնուր:

ԱՆՑՍՍՍՍՍՍՍՍ Լուսին տն՝ Արնուան

ԱՆՑՍՍՍՍՍՍՍՍՍ Կարայիցի, զրգարայ. 1691ին ծայր սուլանուր էլ էր կրկն է Աեխարիկի զանգը. Լիւսինի Շարի առիկանով յախնուայ իրանուայով ՍԵՎՍՍՍՍ Լիւսինի կրկնուի է Երկու աշխարհից Շարիկ կախնուի կնչ, և այլ պատճառու տնից աշխարհից զրգը. Զարանու է իշխ

Անտանոսի ցարստեղծեան աստ է Գալթիկ
 ճէ՛ 1932ին և Աղեց-
 սանդրին ճէ՛ 1934ին
 Աեախեանն ճէ՛ը
 էր գանձի այն Կա-
 սպին՝ զոր 1935ին
 Կաստարոնից Տրան-
 սաղի Ժուլարովան
 ոչ Մարթ Գրին ուր
 Կ'ընեան Եզրագոսի
 բայր նկարչեանն ու
 շանդախարհեանքը:

Իր գործն է Ազա-
 Կարապետ Գարսե-
 անի կիսանդրին
 (Ս. Արամիան՝ Ար-
 Ժամեի է՛ 162—4)
 տե՛ս նաև ՅԱԽԹ-
 ՌԱՅՐ

ԱԽԹԱՍԵՆ ՕՆՆԻԿ

ԱԽԹԱՍԵՆ ՕՆՆԻԿԻ (1657—1711) գաղարկոց
 Կ. Պոլոս (1702—6) և Երուսաղեմի (1702—6),
 Նեախ է Քաջաթ (Եզրագոս) Լաւր Գաղտանոս՝
 Քալանի էր իր դպիւն իր Տէր Մարգի սնանով
 շաւանոս ճ՛ը որան ջով կարգոյ սարգեան
 ճիւղն 7 սարգեան 1684ին իր դպիւն 120 սա-
 րու գործեանով Աեախի ասուր իր կիսար
 Տէր Քոնար ջով. ետմէն ու խալիպիսիան
 սարգեան 1672ին Քլեմեդի Յախ սնանով վար-
 ցապետ ճ՛կեա Քաջառ, և Աեախից. որ 15 սա-
 րու էր, այլ վարչապետն ջով փոքրաւոր-
 քեան ճուա որոշեով կուսակիսն ըլլալ 1675ին
 սարգաւոյ 1681ին սրեպոյ ձեանարարեան,
 և սաախար կարգեպետ Աեախի իսրան Ս. Յա-
 կոբոս վանքին Յեառ զնոց Երզնիս ուր շինե
 Կապուա Ս. Յախոս վանքը և Կորոնից Տրա-
 նալիսի վանքը Աղեղով կառուցանել նաև
 Երզնիսի Ս. Անտանոսեան կնիցչին, որ ճն
 երկարալորին ճիւղ էր Աեախի Պոլոս Կ'երթոյ,
 շինութեան կրամոնց ձեոց կ'սնցչել: և Երզնիս
 զանազան ճիւղ կնիցչեանն ի՛ր շինե նաև Քա-
 սանի Գաղարկոց (Յէր Գաղարկ) կնիցչեանն Ազա-
 Կ'երթոյ կիսար: շինու՛մ ուր Մարտի վրջ. Կա-
 րապետիսն սասնեան քու սոյ իրեն 1691ին
 ին՛խեանոս ճէ՛ը կնիցչեանց կը ձեանարարի Ե-
 շեպարտ կիսընն: Կը զաման Երզնիս. ուր կը
 Կաստարոս Աեախից կը գանձուր Երջրամ. երբ
 1701ին իր գաղարկոց Շնորհալան որոշումը
 Կարապետ էր իրեն Պոլոս երթալու որոշանա-
 Կան կրամանարին նա: Այս անկը երկարուն
 կը դատուէ ինքն իսկ՝ ինքեալորն սեով ճ՛ը իր

ին՛խարկիսն ճէ՛ը-զոր Կասառ Տրալթի քրան.
 սոսի Կարապետ զամու է Տրանսաթ Արապիսի
 Պոլոս Տրանիսն ճէ՛ը, և զոր Կաստարուան է
 Մասիս 1874ին Աեախից գաղարկոցեան կա-
 րան զպետ Կոլիս: և իրեն փոխարկոց կար-
 ցի Կ. Պոլոս ճէ՛ը Աեախից Յախանից վրջ: ու
 Կոլոս սահնիցը Պոլոս կրան Երուսաղեմն է
 վարչապետն և սքան սարաանան, Աղեղի
 Միսոս գաղարկոցը թէ լուչիցը վարչի ճի-
 րաններու Կարապետ և սնանի ճարտը թէ
 է սնանի կնիցչեանն սպանելը զրկու է Պոլոս.
 որանց զամտ զրուան նն, և թէ 100.000 զրու:
 գաղարկոց սակ Յաջան է վանքը: Ասոր վրայ Ա-
 Կեախի կալու Երուսաղեմի գաղարկոց, 1708 յա-
 կու 10ին պակեղ Կ. Պոլոս գաղարկոց: Քիսը
 իր կողմն Լաւր զրկից Երուսաղեմ Կարապետ
 սնան սնեց, որտեղ ճնեմ Միսոս գաղարկոց-
 քին Կարապետ և վարչ Երուսաղեմի զարկը:
 Աեախից զարկու Պոլոս ուր Կոլոս Կարապետ
 փո-
 քուար շնորհեալ: Քիսը զրու իրեն: Մարտի Ա-
 Կեախի կառուարարքին ուր սնեց, և Մալապոյ
 Երբ Երթալու Քիսը Ազալ Յախ Կոլոսն, Քի-
 թէ Ազալ կնիցչու. զանուան ճ՛ը ձեոցով զա-
 րչապետ ճ՛ը Կարապետին և Կոլոսին կա-
 րապետին Գաղարկոց, յայտ շախչեանն Այլ
 ճիւղին: Տրանսախ զնապետին Քարապետը. որ
 Կոլոս էր Մարգի Մալապոյ. յանու ոչ.
 Յերթիս զնոց Աեախից գաղարկոցին և ինչորն
 որ Երթալ խախտեցին կըզուան և դատուէ սնան
 երկը Կոլոսին զանաններու Կարապետ ճի-
 րանու: Աեախից յախչեան իր ճու ինչի սոյ
 զանանց: Ազալ, ճարտարապետ Գարապետին
 Կոլոսը և Յախիսիսին նա, և իր ճու կար-
 քի նաև Միսոսը վրջ: Մեքստանցին, որ Կար-
 քից երկը զանաններու նա Գարապետին
 վանքը պակեղամուր երկը զանանները զայն
 Աեախից ջով, սոսիս Միսոսը զանաններ
 կառուան իրոյ սառու Կոլոս, սնեկ սնեպ
 Մաս և սոյս Աեախից: Աեախից գաղարկոց
 որ սակի յանու Կոլոսն կը զրուանը զան Կո-
 լոս Աեախից Յախանից վրջը Երուսաղեմ
 զրկից իր փոխարկու, և Կ. Պոլոս գաղարկոց-
 քեան փոխարկոց կարգի Կոլոսից Յախանից
 վրջը: որ Կաստարուան վարչապետ Կոլոս Կարա-
 պետ նա: Մարտի ոչոյ Անապի: Ռոկիսի
 Մրապետ և Կալու: Արապետ, որանց՝ Աեախից
 գաղարկոց: Քիսը սոսի Պոլոս ճէ՛ը Երուսա-
 ղեմի զարժանարարն էր, սակի ջանի ճ՛ը սն-
 անու նա. զամ յայն Աեախից գաղարկոց
 զն, վերին սոսպը Երուսաղեմի վանքին Կ

շահերը պահանջում, սակայն զորք հարկեցուցին: Քիչ եւս յաջեա 1646 պատերազմը ետքը ինն ցարձակ և զոսց Սկիւսար, իր սեփական սուլու, որ կը ընտելը ժառն ու, սակայն յաջեա 2266 ետքորդակուցա երկուս ինն յայտ և սեպտեմբերի սկիզբները ինասու Յոյսն:

1704ին Աւետիգ Յարս կը զանաւն և կրկին պատերազմ կ'ըլլայ: Երեսուցեղի պատերազմութիւնն ույ Աւետիգ ստանկնն Յարն և սարձուսեղի սուսու երկարատե զամբ ժԸ: Միտա պատերազմի կենդանութեան իր Յարս զարմարներն ժ՛՛՛՛՛՛ Երեմի, 22000 զր: փոքի'ստն յանուն Մրտաւղեղի զանգին՝ (Երբան սեան Անչիքաղի զանաւանն ժԸ ույ զամարնի զարման երայտարը կ'ըլլան սակիցի Մրտաղի, Պեմբերի Արձարն: Արեան Յալանին Երեմի և ժԸ երայտարները զամ կը յանուն Աւետիգի զն և ույ զամարը կը պահանջեն յարմար թէ զանգին պարան և այն և թէ Մրտաւղեղի Պատերազմը զն և զարը Աւետիգ չընդունիր և զորք կը սեկ սարթ ժԸ: Այդ ժ՛՛՛՛՛՛ն Երեմի կը ժանի և ժԸ երայտարները կ'երթան սուսարացնի պատերազմին կոտորակարներուն իտարը: Այդ իտարին ժ՛՛՛՛՛՛ կը ժանն սարթի երկու կարք ու, պատերազման ժոխտարը Մարտիրոս ժԸ: Մրտաղի, և զրն Աննու (ուգարու զ՛՛՛՛՛՛) Պաշտօնըրթ Լարագետ, որնք զրամ իարացում են պատերազմարանի կուսիներն և որնքն իտի կը պահանջուր: Այդ իտարին ժ՛՛՛՛՛՛ կը յան կիսկից յայնին կուսիցից, Մարթեա Մարը՝ որն Մրտաւղեղի պատերազմը շարան սրտից եղան կը Աւետիգ: Պեք է յան սակայն թէ Մրանայի զեղան ու: Միտի 1705 սարս, ժ՛՛՛՛՛՛ կը կուտարութեան զրամ ճամփները, որնք պարանաւորութիւն Մարտի Քոբն ժամար կուտարանուն է իր Սեկարն զնկալով լարը զարնն ժ՛՛՛՛՛՛ կը յարանն թէ Աւետիգ ժան իտանութեան և յընտանիցութեան կը պաշտամարտ: Սեպտեմբեր 26ին կ'այտն է պ: Պերդին և կարը ժԸ պարձաննր կ'առարարթ: որնք կը ժ՛՛՛՛՛՛ն: Կերտալիս իր կոտորակարները կը զարան: 1706 Փետրարը 16ին կը ետքարարթ Քալուս պատերազման սթաու, և երկուս Պանն սասայն Ապրիլ 20ին կ'անցի Պիտ, ժԸ արարթ ժԸ կու: Լան ու: Յերդան զարանուն կու ժԸ կը ժան սեկտանդար: որ կը սանի զան Մարթեա: Այս կը սարարթ Մարտիրոս, և իտի Մեկ Սեկ Միլիթ ժ՛՛՛՛՛՛նստանը՝ Մրանայի կ'արտայն կարճը: 1709 Գեպ: Դն Պարթևիթ յանուր կը

փոխարարթ, որ կը զրթ Սկսկնկնապարտիւնը, որի քի ժ՛՛՛՛՛՛ 1710 Սեպտեմբեր 11ին կուտարանաւորութիւնը զնուսեղի ետքը: Աւետիգ իր կեանքին վերջին արդը կ'անցի Քարթլ, Սեկ Միայրն կենցեղուս ժանր ճիտա ժառն: և 1711 Յարս 10ին կն կը ժանի իտի: Են սարձան, իրեններն կուս, սար կայ ժԸ: Այս շարանար պատերազմը Քալուս է ԱնՍիպրոս և կենցեղի սակայն իր ժԸ պարան սուսարացը սեկն կան է ժԸ զարս վերջը:

Աւետիգ իր ճամփանի շարանար զն՛՛՛՛՛՛ն ժ՛՛՛՛՛՛ էր: Մրան յանցան, և ժ՛՛՛՛՛՛ն զամար իտան ու յընտանից, զարան է սարձարց սրտեցութեան ժ՛՛՛՛՛՛ն: Աննու իր կարն ժԸ, և շար սթարսի սեկ: Սկսկնկնապարտիւնն զամ Յարթի զամ է սար սարթը, սարթները, կենցեղները: Ժաններ իր ժ՛՛՛՛՛՛ ու կը պահար Մրանայի Մրտաղին Մրանց Դիանաուն ժ՛՛՛՛՛՛: Անի կան սարթ: Կու կն ճամփներն ժ՛՛՛՛՛՛ զանաւոր: իր սրտից ճամփանին կ'արարց իտան է՝ զարարթ և սարձարարթ իտանար ժ՛՛՛՛՛՛ շար ժԸ Քարթլերն յանար: Լիանկանցի Յարցոյ 1901 կը 117—9. 120—122):

ԱՅՆՅԻՔ Արձպ: Աւետիգ Արթիանապոլոս, Կեարաղի, ու և իր յարց Մարց կը: Ա Յարս սասկն (Կ 1840) Մրտաւղեղի պատերազմը Քալարոս Ք: Կանցիթ արմ (1801—1818), զարթութեան (Կ. Յարս) որս՛՛՛՛՛՛ն զն՛՛՛՛՛՛ն պաշտամ Ս. Յարթի զանց կ'արջան և ինք զարչ կու սան այն սարձարանի զանուստներան՝ որնք զարմարթ իտաններն կուտան զմ սրտանցի կան են (Մարտի 12 1139): Ըստ ույ զարարթեան Ս. Արտանի Արթիանապոլոս լայ զարարթ զրթն 29 էին ժԸ պարթեա է սակայն ույ զարթին Աւետիգաց: ժԸ Աւետիգ Արձպ:

ԱՅՆՅԻՔ Արձպ: Լեպոլոս (Լեպոլթ) 1665ին յանկարարանի ճամփներով էլ՛՛՛՛՛՛նր կ'երթայ ու Կրթար կարթլիս և կը կուտարան իր պաշտանն ժ՛՛՛՛՛՛, ինչպն զրամ է կ՛ԲԸ 917 (1645) Քալն և Օրանու 1716՝ ու կարթարան (կայ սեկ Տէր Աւետիգ կարթլոս, սթիթի որցի ժԸ՝ ու ժԸ, և իր զնր զարարթ Քալն, և զնուն կարթարար շարն և զարան Սեկանին, և ժԸ զար Աւետիգ՝ որ կն կարթարու կը իտան: ո՛՛՛՛ կրկն և զարան կուտարանց: և զ՛՛՛՛՛՛ն զարան իր զարմար յարկեցոց իտն սեփական թեկ և զնուս: և Այս զարանուն է որ Լեպոլոս կարթարանները զրթնը Քալարանու Լար՛՛՛ ու կարթարու կ'անուսեկին:

2. Արշակի ստանկնային Գեօքարատ (12134) որ Աւետիգ նախագիտ Վաճկնից ցարգաթին Լոգնիս Լոգնին կցուե է. Քն կցուե է Լեւուտայ Կրայի Կոնստանդնուպոլիս նախարանին և այս ան Յովհաննէս և Գրիգոր. Աւետիգ 1600ին կը գտնուի (Յե՛ս այս ելին վրայ Աւետի կց 1267ին ծնան):

ԱՅՍԻՒԹ Եւր Յովհաննիս ստանկնայ ժԸ գալու զԻրերը:

ԱՅՍԻՒԹ կց. Քֆուայ, Կոնստն, ստոր աշակերտը կցուե է Ստանի որ 1622ին Վաճկնային ժԸ շնորհակամ է (Յուսուպիք Վեճեկոյ Ա. Լազար Վաճիկ կց գտնուի):

ԱՅՍԻՒԹ կց. Վեաւրիոյ (1735—1746), ծնան Եւրպիան, ուս Ա. Կարպետի ժԸ յիւսթիաններ ցուան է իր որով Վաճիկ ունի 16 ժողովուրդներ, որոց ցիւանային կը Վաճիկ վրայ որ ժան և կարեւոր ցարգաթիւսթիան ժանկցուե է իր Լոգնուր Լոգն՝ Աւետիգի Լեւ և ուրա ստոր յարգարան: 2 Վաճիկներան կարա Յովհ. ցարգարտի ստանկնայ կը Լոգնուր Աւետիգ Կոնստն Կոնստն (Յուսուպիսար սե՛ս Ալոյսյանեան և այլ Վեաւրիոս կց 324): Ըստ Արամեանի (Միսարանի կց 66) Մուսուպիսար Եւրպիան կարգուան է 1746ին այնչեղով Մուսուպիսար Ա. Յակոբի Վաճիկ՝ Յուսուպիսար անուան է:

ԱՅՍԻՒԹ կց. Կարապի, ցարգաթի ստանկնայ ցարգաթիսար ստանկնային ժին, 1852ին յիւան է Քարգաթի Ա. Սրբաբարձիան կնիկնային և Քարգաթիսար Կարգարտից: Վաճիկնային է 67 ստորա:

ԱՅՍԻՒԹ ցալ ցարգաթի և Կրեպիսար Տիգրանիկի (Աճալ) 1490ին:

ԱՅՍԻՒԹ ցրիչ և ստացող 1402ին ի ստանկնայ Կարգարտիան Յուսուպիսար ժԸ ժող Կնիկարտիսար: — 1428ին Կարգար ժԸ ստացող — 1437ին ցրիչ Քարգար Ա. Գեղոյ Վաճիկնային ժԸ: — 1455, 1468 (Կրիկնայ) Քուսուպիսար Տիգրանիկի ժԸ Լեւուտային կնիկնային Կնիկարտիսար: — Լազարայի 1485ին ցրիչ Մուսուպիսար ժԸ: — Յուսուպիսար, որից Կուսուպիսար ցրիչ Յուսուպիսար ի վաւա Քարգարտիսար:— 1503 Աւետիգ վարգարտի Լեւուտայ Սրբանկարտի Ա. Նյանկնայ կց որով Կարգար ցուան Աստուտայանից: — 1578 Քարգար Աւետիգ Կրեպիսար Վաճիկնային ժԸ: — Կրեպիսար Կարգար Տիգրանիկից՝ նորագոյց Վաճկնային 1619ին: — 1626ին Աւետիգ ցարգարտի արձակու լինի ի Յովհաննէս ի Լոգնուր — 1638ին Աւետիգ ցր. 2 Լեւուտայ, 1629 ժԸ Լեւուտայ ցրիչ, 1630 ցրիչ Վաճիկնային ժԸ: 1650ին Աւետիգ Մուսուպիսար ի նոր Քարգար: 1653ին Աւետիգ Մուսուպիսար ցրիչ Վաճիկնային ցարգարտի՝ Մուսուպիսար Աւետիգ ժԸ Կնիկարտիսար:

ցարգարտի: — 1674ին Աւետիգ ցրիչ Մուսուպիսար ստացող Լեւուտային, նորագոյց կցուե է Մուսուպիսար Լեւուտային:

ԱՅՍԻՒԹ Տիգրանիկից, 1684ին սիւան էրիչի 1709 կց ցարգարտի Տարապիսար Քարգար, ուս ծնան է Արշակ ստան Կարգար, որ 14 ստոր կնիկնայ է. Մուսուպիսար, Քարգար, Քարգար (Յուսուպիսարնայ):

ԱՅՍԻՒԹ վրայ Աստուպիսար Քարգար, կց Մուսուպիսար վրայ Քարգարից, կց իշուսի 1685ին (Յուսուպիսար):

ԱՅՍԻՒԹ ցարգարտի, ստորապիսար Կրիկնայ ստանկնայ նոր Կարգար, կց իշուսի 1712ին:

ԱՅՍԻՒԹ վրայ Սարգար (7) Ա. Աստուպիսար Մուսուպիսար Վաճիկնային Կուսուպիսար 1816ին Տիգրանայի ժԸ Կրիկնային Արամեանեան Եւրպիան վրային կց Լոգնուր և կց Վաճիկ Ա. Լոգնուրիսար Մուսուպիսար:

ԱՅՍԻՒԹ, (Աւետիգ Արշակ, ԱՅՍԻՒԹ) Լոգնուր Կարգար կց շնորհակամ ի կնիկնային, որան ցարգաթիսարտի ստանկնային արձակուար ժան ժԸ Աւետիգ կց իշուսի Քարգարից կց (Անգլուս Արմենուս) Աւետիգ Քարգար ժԸ ցարգարտի ցարգար ցարգարտի վարտ ան, Քար Կարգարտիսար, ցարգարտի, Քարգարտի և Կրեպիսարտի: Քարգար ան վաւապիսարտիսար և Լեւուտայանեանից: Քարգար Նորայ Լոգնուր Կարգար կնիկնային Լեւ ժանկնային Կարգարտիսար ժԸ Լեւուտային ցարգարտի Կարգարտիսար ժԸ Կարգարտիսար և ի Տիգրանիկիսար որով ժԸ կնիկնային Աւետիգնայ ու ժԸ ցարգարտիսար կց կց ցարգարտի: Դժու միչի ցարգար ու Կարգարտիսար ժԸ Կարգար Աւետիգ ցարգարտի ժԸ (Յարգարտիսար):

Աւետիգ ցարգարտից Տիգրանիկիսար Վաճիկնային ցարգարտի ցարգարտի Կարգարտիսար ցարգարտի Կարգարտիսար Վաճիկնային Կարգարտիսար Աւետիգ Կարգար կց կարգար Յե՛ս ԱՅՍԻՒԹ ԱՅՍԻՒԹ:

ԱՅՍԻՒԹ կց. ծնան 1367ին. Մոգնուպիսար ցարգարտի Լեւուտային կարգար ի վրայ՝ 1398ին Կարգարտից իր Քն ժԸ յար արքաներ, որ ստան կց արքաներ ժԸ Քարգարտիսար, Կարգարտիսար, Քարգար և Կարգարտիսար. ծնան 1438ին կց կարգարտից որ այս Աւետիգ Կարգարտից կարգար է 329 էրին ժԸ իշուսի Լեւուտային Արշակ Կարգարտից Լեւուտայ Քարգարտիսար կարգար էր ուս ստանկնային յիւսթիսարտիսարտի և Մուսուպիսար Տիգրանիկից, կնիկնային արշակուպիսար կց Տիգրանիկի Քարգարտիսար կց ան արշակուպիսար ժԸ Քարգարտից կարգարտի կնիկնային Աւետիգ կց արքան է:

ԱՆՏԻՓ Կասակյանուս (1708-1771), փորձաշու, Յրուսեան ընկերութեան անդամ, Յնոս 11 Մարտ 1708ին Դասաբասու է իր սառնով ժիշկաբարութեան, հիշեցական իրաւանց եւ խորախման Առաստարանութեան Լասարանիս է իր զարգելիչ քարտեակ յղումով Յրագում տպած և նա շարունակ աշխատած է ա զանաւան 1771ին (Տեհիկիկի):

ԱՆՏԻԿ Դուկուս ան՝ ՅԱՆՆԱՆՍՅԱՆԻ: ԱՆՏԻՓ Միխայիլ, ուղարձ ՔՀ զարուն ժէլ, ժամանակից փերոն Կասակյանուսի Սոկրանական Լասակայի ժէլում է Պրոս է աւտաորով յարի յղումով իր յար ընծայած զարկեր են Epimoniae pro domo vitae humanae... doctertans. — S Joannes Nepomacenus dum ad canonisationem introduceretur. Kraków 1729. — Praesidium Universal Craciae Inter turres, 1731. — Pantheon veri numinis 17.6. — Concylium Aristotelici Euripii 1228. Առիպէլէ զաս յաս ժջ գրում յնոր թղած է. (Տեհիկիկի):

ԱՆՏԻՓ Յովնաննա Միխայիլ Առուսեան ասան է ի Յրագում և ի Լամ, որ 1741ին ընչուն է ժիշկաբարութեան և ընչութեան զարգացութեան առակները. ինչ 1744ին Առաստարանութեան զարգացում առակների յարկըստ է Լամ Քաւուսարաչեանիս Պրուսանում ժէլ աշխատած է և սառնոյական ասարաչեան տեսանում: (Տեհիկիկի):

ԱՆՏԻՓ Յովնաննա Կիսկույնի, ըսիրի Մեան է Յրագում, որ սաւարած Լասակայի և կրթական ժիշկաբարութեան և ընչական ասակց ժէլ: Ո՛հ ինչ թիւը Ռուսայ ժէլ սաւարակ նոց՝ 1749ին Յրագումի Լամարանսին ժէլ սաւարչայեան տեսանում է նախ Լամարանսին ինչքանով Ս. Յովնաննա ՔանՔիլ որդուցական զարգացութեան է ի Լամ: (Տեհիկիկի):

ԱՆՏԻՓ Պատկանուս, զարգացի Յովնաննայիս 1739ին յարանական յղումով Լարարանիս է իր զարգելիչ: (Տեհիկիկի):

ԱՆՏԻՓ Մանն և Նիլին ան՝ ՅԱՆՆԱՆՍՅԱՆԻ: ԱՆՏԻՓՅԱՆՆ Վ Կարսիկ, Առաստարան (1750—1827), Կենտոնի Միտրաբան Էնոս է Պոլս 1760ին, փոքր սարկի Ս. Լապր կերթայ որ սուանել նոց քանուայից կը նաւարտի: 1785ին որդին զարգացական զաւարձ ընչուն է լանջ յարեւաջի արաստարանիս և Առաստարանիս կը զասաբուէ սառն սարկ: 1790ին Միչուէնս Արարտր Մրաստայ կը զարգուէ և սնոր ժամէն նոց սնարալ ժիշկ յարին ընարաթիւնը յանին Ստ.

փանո Արնայի, որ Կարսէ Առաստարանը Արաստայ կը կարել Վերջոյս ժամէ նոց ոչ 1824ին կարն սնարալ կը կարգուէ ժիշկն կար Արարտր Սոքլուս Մոնայ ընարաթիւնը, որ իր զնարզին կը Ասոր արքայութեան ժամանակ ժամանակ յարար զայս անկերէն կը կարարի թէ յասարտած ընարութեանը և թէ յարաժամայ սնարութեանը ամբ է:

Իր Առաստարան Լապր Առաստարան ա՛յ թէ մեր սպաշոյց ոչ Կարս ինչ Ուրապայց ծանթ է:

Լապր Առաստարան ժիշկ Կոստիկ Ընրոս սարին գիտաթիւնը կամարել է ժիշկ 1792ին կը կասարալիէ իրանարակն նիլի Քիւսկանուցին Պատաննայիկ (500էն անլի էլիքով): 1806ին՝ Միկուցին յարեւասայ զարդ կռակչայ Պարոն ասարկ յարթ 2700 էլ.— 1814ին՝ Ռաքարային Եւրականայ 820 էլ.— 1815ին՝ Քիւսկանուցին կայական 580 էլ.— 1819ին՝ Քիւսկանուցին կայական (աշխարհար) էլ 240՝ 1816ին՝ Ննարան սարաչեան արաւարակն ընոյ Ա. Լապր սասիկ Ալման զայս Ք. զարար իտասիկթիւն, Պ. Ջանյան սարաթիւն զարժայտարա 1801ին՝ Կարկիլուս 800 էլ, կարդ անդամ տպած 1850ին 1827ին՝ Մրոյ իսկ ճիւրոյ Կոլիար Կարկիլայոյ կիլերոյ ծանան կոսիկ էլ 262. 1836ին՝ կարկիլայոյին կարկիլ 22 էլ. Իտայիկն յիլում գրած է Dissertatione Sulle Corregioni del libri ecclesiastici Armeni աղ. 1868, էլ 416: (Քանտարանիս նոց հիշեցական գրոյ արքայութեան լամին), կը կարգական յասարակ Ա. սառն Առաստարանն է Քարգանում է Ս. Օգոստինոսի Յարալա Կարսին Առաստայ զարգ, նիլու Լապր, 1350 էլ, աղ. 1841ին զն ուրի Քարգանութեանն որ զարգի ունի:

Ոչ Կուայ կասար է և Առաստարան իր զիթոյ թէն սաստարի քար իր զիթանաները (տպած նոյն Միլիարանն զարգանոյն ժէլ) ...արեց կարնան զիթանան նաւարին նա՛ սնոր ընարեքան զանոյար զրին կարտը կը զարկնն և Առաստարան և:

Հ. Պ. ԱՆՏԻՓՅԱՆ

զինով և ինչ Լափր Քառերկուցեցու, որպէս ճէլ զճառար կրեան Լաւարովի Յոզան և Արաւան որպէս Կե.ՔԸ Քէն Եւսեթ Լազարյան զառաւմարձեւ, բայց չարժանի իր Լաւարից զհաւարով անոց զնոցնն և իւր ինչպարտեց ճշ առան Է...

Յիշատակում զարժեքն զառ ունի Է. Անարթեան ինչ կար զարժեք ոչ, որպէս անոցն իր ձեան, որպէս ճէլ կան Քերտակաւթիւն Լաւարին ի խաչերն, խաչերն Եւսեթ՝ զար կարգանտ Է Լաւ զհաւարարց Լաւարիւնն ճէլ. Լաւարյանիւն զճանաթիւն Լաւար կնկեցեցան զքրքրան, խաչերն և Լաւարին, Արաւայն Մարտակի զար կարգանտ ճր. ճնկեց զքրքրն Լաւարան ճնկաւթիւն ճշ. Եւսեթ, Եւսեթ, որպէս Է Լաւար ճէլ ոչ իր զառն իւրին Լաւարիւն, իւր զառաւարտաւթիւն և ոչ Լաւար զարգանաթիւն:

Է. Անարթեան՝ անցարն անանց իր ճառար 1827ին, 77 տարեկան. զանձայի կաթնն իր կնկեցեց զբանի ուշադրին ճէլ (Սարսան՝ Վրայարա ճար ից Եւ. Յե՛ն և Նկարն 1903): ԱՆՆՏԻՊՈՒՆ Յալար եւ զ Անանան եւ Յ. ԱՆՆՏԻՊՈՒՆ Ներսէ (Տէր Անանան), ճնան ճնկե (Վարար): արք Յանիան ճր. 1883ին ճառ Է Կարարչ Ս. Կարարչու ճնանն թարք. ճարարար: 1883ին զհաւարան առաջին կարքի զհաւարան առանտ Է և իր արձանի առաջին զարարի կարան 1894ին և ինչարտակցեցեցան Լաւարին թառ՝ առարթիւն և թնան զհաւարանի զարար ինչ առանտ Է 22 տարի շարունակ. 1915 տարարարիւն Լաւարն ճար Լաւարարան ի Մարտ-Տէր. (Արարանեան՝ Էլայ Կարարչու ից 1244):

ԱՆՆՏԻՊՈՒՆՆ (Անանի Քանակնի), Քիֆիւն ճնան 1870տան Քառերկուցի՝ կնկեցեց զարժեքն ի Սարսանն) ոչ Քիֆիւ 1877ին. Անարարան 1877ին. Նանարայն ոչ Քիֆիւ 1898. Իրանիայի զար ոչ. Քար. 1898. Նանարայն զարարան, ոչ Մարտ 1899. Իրթի թարք զարարան ճար Վարչու և Վարչու զարարան կանն զրան Է:

ԱՆՆ, զգ. Կարչու Սար զառառով. 1900ին 30 ա. Լայ և 25 ա. ճառարան թն անթ. ից. Ս. Առաւանտին ճար ճարարան:

ԱՆՆՐԱ կամ Էլնիկ զգ. Քարչից, արեւերան Լաւարարի կարգ. Քարչից Է Եւսեթ Լաւար 1900ին 150 առան թնովն անթ. որպէս 82 առ Լայ Էն. որպէս ճնկ ճար ճարան Էն Կարչիւն Լաւար կնկեցեց Ս. Առաւանտին. ար-

արարչ՝ Ս. Առանտին անան ինարար ճարարան ճշ. Արչի արարանի ճար կար Քանի զարար (Յէլ ճարթ) արարան, և իր զարչուան ճշ. ճնան առար և Քար ճարարան: ԱՆՆՐԱ կամ Էլնիկ զգ. Քարչից, 1900ին 300 առան թնովն անթ. Անարար՝ իր ճնան (ան՝ իր կարչին) արարանի՝ 800 առան Արարանի կարչից ճնկեցեց Կանան Է անարարան Արարան ճնկ և իր ճարարան ի-

Անար — Էլնիկ

Կարարան ճնանն (1326—1381): Կարար Քէ Էլնիկ Կիֆիւ, Լաւարան ինարարան արարանիւն մայ իր ճարար, ճնկ առարար Է Էլնիկին 8-9 ճառ Լաւար Ս. Կարչի ճարար ոչ ճնան Է Կիֆիւն արարանիւն ճնան ճնան:

Լաւարն Էլնիկ Կիֆիւ Արար, արեւից արարարան իր ճարար ճար ճար. իր Լաւարարից Տէլլար կար ճար ճարար ճար 20 ճարարան Է Էլնիկին:

Էլնիկ թնովն իր Լաւարարան ին. 1885ին 28 առան Քարարան կար, ոչ Քիւն ճար ճարարան Է. կարարարիւն ի ճարար ճարար:

Լաւար անանն Կարար կնկեցեց Ս. Քարար Կարարար ինկ ճնան ճնան Է, ոչ ճար 1890տան Քառերկուցի ճարարին իր իր Կարարան իր Լաւարարան ճշ. 8 Լայն արարան ճար ճնան Է Էլնիկին ճշ. իր ճարար կար ճարար և Կարար ճնկ:

Լաւարան 1850տան Քառերկուցի ճարար ճար. 1864ին Էլնիկ ճնկ իր կարարան ճարարան ճնկարարին ճշ. ոչ 30000 ճար և Է Լաւար ճարարան Է:

Էլնիկին ճնկ 1872—73ին Լայար անանն Կարարարան, 300 ճնան արարարանից, և արարան 5040 ճար. ճարար. ոչ իր Լայարար Լայարան ճնկարարին:

Էվերեկի մէջ յետոյ կառուցուած վարժարանը
գրանցուած Ս. Մարգարեան որ ունէր 1900ին 440
աշակերտ (290 տան և 150 աղէկ) և 6 ուս-
ուցիչ ու 3 ուսուցչուհի:

Էվերեկի մէջ բարձրագոյններն այսպէսն 1886-
ին աղէկացի վարժարան մը, 60 աշակերտակի-
նարով:

Էվերեկի գանձաւարւ շէրաջով՝ Հայերու մեծ
մասը բարեկեցիկ էր, արկեսուսարներու թիւն ու
գիւղերն այլ գտնուողիչ էր: Կանառախաւտի
արտառեկի զգեստը ապրանքներն էին խեղճ և
էկերին, որ Համպուրի և Մանչեսթըրից գրեմու-
ր:

Էվերեկի տնտեսը Անտակ թառնի ապուստոյնը
ից կարծուր և կուստիան է, որովհետեւ գիւ-
ղացացոյցն զանի մը ժամ կուստ գրեմ կարել
ից տնտեսին աւերակ գարեւտ շէնքերու կն
Պաշարպիներ Էվերեկի շուրջով էր կուստիցի իր-
ուս: Կն յարս գրեմերու ամբարտախիւք, այն է՝
թան Էվերեկի՝ 900 ու, Կար Նննուկ՝ 800 առան
Կար, Քուրտ գրեմ՝ 500 ու, Քուրթ, Այ-Կարանի՝
400 յուն և Քուրթ թնայով, Գրեմացացոյցն զա-
ւորս ժամ կնի կայ Երզնչի կամ Երզնի թնայ:

Տնայտնաւորեան առան Էվերեկի թարգմանի
դարձուցուած:

Միտարարութի յետոյ թառանքն թիւով Կարի
գրեմարեւտն էր Էվերեկի, 1925ին Էվերեկի-Յէն-Յէն-
մէջ 1200 Հայեր կարին 1928ին 105 որս 147
կն, 49 տան և 58 աղէկի միայն կ'ապրելն Էվե-
րեկի մէջ, որանց արկեսուսով և երկրացորտու
Կարի կ'ապրելն, (Եվերեկեան սփնտարանից Ա.
ն, կց 87, Ալպարանեան՝ Հայ Նկարիտու Կց 810-
831, Օ. Ալպարանեան՝ Հայ Մամուլու Ա. ր. 30-31:
Յակոբ Ալպարանեանի զրան և Էվերեկի Գառնու-
թիւնը, Ա. Գիւր, ալ. Կանիւրի):

ԱՅԻՐԱԿ, Քրքարանի գիւղ Ափեար, թ. 100.

ԱՅԻՐԱԿ, Կարանի գիւղ Կապուսարանի
Տարս գա. թ 1900ին ունէր 140 ու, թնայիչ, կնչ. Ս.
Ս. Սահակեան, ծայրային մէջ 20 տան և 10
աղէկ կ'ուսուցին, Աւերակի Կարանը էր գրեմ-
տնտեսան ապարանքարեմով, Ռիտարանիցն էր
Սարի Ս. Գեորգ մասուսը:

ԱՅԻՐԱԿ Կն զգ. Միտնայ ճարակի գա. թ.

ԱՅԻՐ ԱՅՆԱԿԱՆ, ամայի զգ. Կանայ, 1198 զգ. թ.

ԱՅԻՐ ՎԱՆՔ, Կապուսարանի Արմարանի-
գա. թ մէջ, որս կնիցիցն շատ արկեսուսարեան
յիւստ և 1442ին որս գն 1850ին կուստիցն էր:

ԱՅԻՐԹ, Կն զգ. Միտնայ Տարս գա. թ.

ԱՅԻՐ ՓԱՆԵՔ, արայու կ'գրեմուր, Արան զա-
րագի աւերակները:

ԱԻՅԵՂՄԻՐ, Կարանի զգ. Տարս գա. թ մէջ,
100 տնից առան թնայիչ ունէր, Արս առեսուս
արիչ զիւց մ'այ կար նախ գա. թն մէջ:

ԱԻՅՈՒՆ, զգ. Տարս գա. թ, 1900ին 40 ու, ար,
16 ու զարս թն ունէր մ'այ թարսի մէջ զրոյ
կնիցիցն էր կայ, որան զիմայ Ալպարթի սն-
տար սնք մէջ կայ:

ԱԻԿՈՒՐԿ, զգ. Մարտարանից գա. թ մէջ,
Միտնայ թրան մաս:

ԱԻԿ, Կն զգ. Միտնայ Կարս կար գա. թ զոր
1251 թուին Մարտարան Ալպարթի որսին՝ Անպարտ
գրիչ կնու Կարանից նախից Այլով Քար-
արանից է և կ'ը կայիչ Հարուս կամ Ալուս:

ԱԻԿԱՆԱՐԿ կամ Արկեսուսը զգ. Մարտարանի
նայ գա. թ մէջ, Ալպարանից ուստի մաս, որան
կնիցիցն շատ 1810ի կուստիցի մէջ յիտարարու-
նին՝ Ս. Գարս Պարսու և Գեորգ զարակար կ'ը
կայիչ:

Ի՛ն զարան զիւրի մեջ մեկի ծանթ 12 Անա-
գի ընդորինուսուս և Կրակուս Կարանի Քու-
տու Անիսի զիւրից:

ԱԻԿԱՆ Ե. Ս. Անիլի:

ԱԻՓԱՆԱՆ Կանչ Յիւրթից գա. թ մէջ, 1348ին
զրուս յիտարարանի մէջ կուստիցն կնիցի-
նիցիցն է Ս. Անուստանից:

ԱԻԻԼՆ, Կն զիւց Միտնայ Ալպարանից գա. թ.

ԱԻԻԼՆ զգ. Միտնայ, 30 ու, Կար թնայիչ ունէր:

ԱԻԻՍԱՆ կամ Անուս. Կարանից Գեորգար զորի
ար 1703ին Քիւրսից կնիցիցն առաւմարս կ'ը
կարսուր:

ԱԻԱՐ, Կն զիւց և գնու Գարսարս Քանչը
գա. թ մէջ:

ԱԻԱՐՈՒ, զգ. Մարտարան:

ԱԻԱՐԻ կամ Ալուս, զգ. Կարն Կնիցի:

ԱԻԿԱՐԿ կամ Սլուսի, թարգմարս առան
Թանն գա. թ Միտնայ թրան ապարտը զոր կ'ը
թիւ Արտարանի Կարանիցարանի (Փը) ուսով կ'ը
կայիչ Սլուսի:

ԱԻԿԱՐ զգ. Մարտարան:

ԱԻԻԿ կամ Արկեսուսը զիւց, Կանուսանից գա. թ
Իյնուսանիցն զարս, որան ուսովն թնայիչը
Կանուսանիցն էն, կ'ը Քարն Հայերն սնքան,
65 կն ապարտարանից առան կայ:

ԱԻԿԱՆԱՆ ՝ Օսկանի:

ԱԻԿԱՐԱՆ կամ Արկեսուս, երկրացուս, որան
մարս կ'ը զարան Քարանիցարանի Բ. Գարան Կն
զար առանիցն էին:

ԱԻԿԱՐԱՆ Կամ Անուստար (Կնայիցն) 1918-
19 Կոմիտի մէջ կ'ը կուստարանի:

ԱԻԿԱՐԱՆ Ս. Ալպարանից:

ԱՅՏԵՆ և ԱճճԻՆ

ԱՅՏԱՐՈՒՆ Յովնանն, Պաշխարայ գործարարները, 1935 թ. ցուցանելով ունի ժողովուրդի հետ:

ԱՅՏԻ, զգ. Ազոսի ուր Ս. Յուշ վանքի է՛լ էր թաղարկ Լազարյանի Այսու Ինքանը՝ 876 թ.

ԱՅՏՄԻ և Փյուրան

ԱՅՏՄԻԱԼԻՆ, 7—8 միլիոն ընկերվով երկիր Սփինիայի է՛լ էր. Անգլիայի գաղթականներով բազմաթիվացաւ: Աւելի բազմաթիւ սփուրկանքի, Մալթաբազուքի է Մելգոսի Լաչիքը ևս ոչ գաղթի են 1850ական թուականներուն: Այս սփուրկանքի գաղթականաց աստիճանը էր Լուստրի մի ան Մելգոսի Լաչարից, որ կան էրին ընկերներով. ինչո՞ւ ասանի յոթ Լաչի Լեւոն են, մեծ մասամբ Լաչարիցից: Լուստրայանին դասերացնեն ևս, ևս գաղթականաց թիւը աւելցան է:

ԱՅՏՄԻԱ Խաղաղասերացեան յիշակին ճարտար զինար որ արտաբերելն մին էր. զխաղաղասեր ինչո՞ւ վերանկացաւ փոքրիկ սերտեան մէ՛ ժամ 84000 զու. զմ. աստուարեան է և շուրջ 7 միլիոն ընկերվով, իսկ 1935-ին միջոցաւ Պեմերայ: Մալթաբազուքի է վաննա (ան՝ իր կարգին) Մեր Լեւոն Մեծագործի որով էր իշուրի Աւստրիոյ Դարնի զնապակը ի նիշիկն թայս յայնի ին վանաստանեան թիւն թէ ուրիշ գործի Լուստր: 1715ին Յովնանն Աւստրիայի որդին Աւստրիո կու գայ Կենտրոնին և սպայակներին սուսը Լուստրի ասլն երբեմն զով էր վայնն սնոր յորի և ուղարկու զբուսանն ընչոյան մտքին 1700ին ունեցնիքը ներսն սնան ևս զստանայ մէ Աւստրիոյ կայսեր շատ Լուստրայով սնոր զյան երկերեան կարգը սնան էր: Եւնի մանուկները ևս էր զանուրը Եւն Տեր Յովնանն սնան զստանայ մէ որան 1719 թուին 114 աստիկան ընչոյ էր վիշուրի. Անկէ վերջ սնան էր իշուրին ևս և հիշուրը վննայի է՛լ էր. Տեր Միսոս 1729ին, Տեր Մանուէլ Քեֆէրի † 1700. Բարբազմու զոչ. 1733 ևս յնին Այս միջոցին վանաստանեան Լուստր ոչ սուսու Լաչիք վննայի է՛լ Լուստրանից. զարգին արքայիցիցայոց իրնց մասուն մէ որան 1752ին, Ս. Մանուկան մայր կնիքուրն ժամ Տե՛ս Փյուրան վննան Քոլլիան:

ԱՅՏԻ(ԱՅՏԻ) կամ Անգլիական Յովնանն, Լուստրայի — իսկ մուսու Մեծ է ընչոյ 1783-ին արտաբերում Եւրոպայի Յարսեթիան Գա-

լաչեանի, այս Լաչիքի ուսուցիչ Կայսերայի Մաղաքական ձեւարկի Այս Կիլոս Լաչարանները դաշմանաբար են ևս 1827ին 1863. Աւսու արտաբերում և գաղթանակը է Եւնա սուսու Նաչարյանական ձեւարկը 1826ին սուսու ընտրան է Աւստրիոյ Պեմերան Քիլիան: Աւելի բազմաթիւ գործեր, զբուսանքին են Անգլիաց Անգլո 1821. (է՛լ 320). Բաւարան սնայ ևս 1825. Աւստրի (Քրքմ.) 1926. Չանկան գաղթան (սնայ Լուստրոս 1827). Մեծան է ի Կայսերա 11 Յուլիս 1860 և թարսան Ս. Լաչարից (Անգլիական, Քիլիայի) «Աննան Յարնայ» 1926 է՛լ 626) Բայի ոչ իշուստանով գործերն որան վերջին երկուց էր զարմին և Լաչիքեանի նոր Մանուկարիկան է՛լ էր (է՛լ 221—2) Անգլիանց ունի Մտիկ 56 է՛լ, այս 1823. Ներդրան յարնայ իշուստի յարնային Գալաչեան գարն Յարսեթիանին՝ երեսուն և Կիլիանիս, արքայախոստ զարմանքին. այս 1834, է՛լ 16. Փոխանական կրտսերին, այսու 1841 է՛լ 32, Փոչոք Փեմերայոյանն, Եւն Յովնանն ևս յնին Աւելի Եւն թարգմանաբերներ Յարսեթիան, Պարսիք ևս յնին Լուստրայով է Յովնանն Արեւելոյ ոչ Անկ. դասարանին:

ԱՅՏԱԼԱՆ Փոչոս զոչ. Արտուրոս վանքին մթարն ևսուցիչ եղան Կրտսեր Յուսեփ, որան ևս 1787ին Կայսերի մթարայովայ Ս. Յարս վանք է ևնիկ մթարն Լուստր Կայսերային (Արտուրոսի՝ Միստրան. էր 32):

ԱՅՏ և Աւել:

ԱՅՏՈՍ, զգ. Տայոց Օլիթ գու. ըն թարս: ԱՅՏՈՒՆ Կն ինչ Սիւնեաց Բաշք գու.: ԱՅՏԱՆ կամ Ալան, Լուստրան զգ. Տարն գու. Մուշ գաղթին է՛լ էր. 1900ին 150 ու. ըն. ունիք և կամարայն կնիքից մէ Ս. Յովնանն զարսը 46 ման և 6 ուղիկ էր յանուրին:

ԱՅՏԻՆԻՆ և Աճճանիկ

ԱՅՏ և Պիլոն Անիսոս

ԱՅՏԱՐ, Կոնստանտնուպոլսի մէ, որան, ընտարն է Քուսան, ունին իրնց սարս ինչու. որ յարսեթին արար է միս Կոնստանտնուպոլսի թիւրն է: Գարն ընտրան են զբուսանելաթիւն և Լուստրան ինքանեթիւն զարսեթին ինչո՞ւ իսկանայ են Լուստրան ենթարկուան են Կարսիք Լուստրայ, Քարսոց ինքանեթիւն, իսկ 1812ին մասն աւս սպայաստանեան սուս, Լուստրայ Քարս ինքանեթիւն սուս գործ էր վանակին, Եւսուց վերջ սուսն զնիքանուսեթիւն (Pauk Bouillet):

ին ինչ ներխույզներ Ռուսիայի Հարկերը Մեծապետ
 նկարի մը որպէսզանց ինչ ներխույզներ մը ինչ
 ցարքան մէջ նախկին ցարքայի պատերազմ
 կաթիլներ Ռուսիայի թաղարարին զով (Ներխույզներ)

ԱՓՍՆՆԻՉԻՆԵ Յով-
 նաննէս. զիստայ կա-
 ճարակայ ընդունար
 պարտաւոր Ռուսի-
 ական թանկին, ծնած
 է 1899 Սեպտ. 3ին:

ԱՓՍՆՆԻՉԻՆԵ կա-
 շառար, նախկին Բ-
 րաւանց կտար կզան
 է. ցարքան մը թաղար
 է ՎՄԻՆԱՆՈՐՐ զը-
 րարութեան թար-
 ցարեման կրտաւոր
 տրուողով, 1728ին,
 Վեճեմուր. 19 էլ:

ԱՔ — ԳԻԱՓՍՆՆ,
 կարտակող. Արտա-
 նից ճանի գտի մէջ.

1900ին 400 թնայիլ ունէր, որան նախկին ցար-
 քան են Ջարտարի Յայնի գաւնիկին Մանքը
 կան զանի մը զիստանցից և ունիակ կիցն-
 ցինք:

ԱՍՍՍՆՆԱ Ա. Ն. զարի խորացրի Վերախոյրի
 Առաջը տալարին այ. Գէյրաթ 1925—1930,
 ԱՍՍՐՆՆԱ Մետրոպ զի. կիսրին սպ. զար-
 անին ընթացարար կզան և սպար ինքնաշար-
 անութեան ո՛ր միայն նախարան այլ նախ կա-
 րալ մարտնախիցան մ՛կզան է. Վառ Քար-
 ճարիկ և սնդիկներին, Պերտիան ցարգիլ զին
 էր. նախ Արտարայ պաշտամարտ են 1915ի
 ցարեան Յենց Մամիկ (Պետրոսյ յրեան) զի-
 խաղարան էր կաշի կրնց տիր պաշտամար-
 քան էր երբ սնդիկներին զարտանկցան են
 այլ տան մարտիրոսացա. իր խառնայից զու-
 կին, 18 տնայ ինքանի կան. որ Վանիցի ձե-
 նանեան Հե՛տարանին յրեմուարար կզան էր. (Ալ-
 պարանեան Վէլայ Պետրիանս կը 2271):

ԱՍՍՆՆԻՉԻՆՆԱ Արմենի, թոյն, ծնած Քա-
 ռիցի մէջ 1888 Սեպտ 27ին նախկին Քաթիկոս
 ստացան է Ննդարարին Քաթարեան ցարգին
 մէջ, իսկ 1903ին Մամիան կ՛անցնի թարտարայն
 ուստանց նեանկար կտար, որ կզան ինք-
 անութեան պատանուան կը ստիպար նախկին
 զիստանուար Քարգ. կանկար՝ են իր կարգ-
 ները կը գտնէ 1905ին, են ինչ Յայ տան մը
 կայ Քաթարեան կիսիկերան պատանուան զի-

Անանիայի Յովնաննէս

րնայով ցարգանն ցարգ կից: Ի վերջոյ կայ-
 րանին ցանուան կոց՝ մշննի թոյնական կա-
 ճարարանը կը մտնէ և 1912ին Յոյթարի զի-
 խանը ստանալով 1913ին Յուստանան կ՛անց-
 նի և յետոյ Քաթից, որ թոյնութեանը կը պար-
 արայն կառնարարին պատանարով տան Ռի-
 յոն կ՛անցնի ու Քարտարանի կը մէջ պաշտանի
 կը կարտարուին Յայնի Նախկինեան կը խոխարարի
 և Յուստանան ինքնաշար. Քանն զիստ՝ յրեմու-
 անին կառնարարի կ՛ընարուի. շարունակելով իր
 արտանարը: 1917ին կառնարան կ՛անցնի, են կա-
 անարանցին մէջ պաշտան կ՛ընարուի և մարտար-
 արին կը մէջ Ջիստարանան Նարտարի նախարար
 կը նշանակուի: 1918ին մինչ 1921 Հայտանան
 և կը կարտար այլ և այլ ցարգաներու մէջ պաշ-
 տանարարից են Քաթից կը խոխարարի: 1923-
 ին Մարտար, որ Յճ սարի Յայն կոց, յարէ
 1927ին կը կարտար իր իր ցարգանին
 թոյն: 1930ին կառնարանին նախարարու-
 թեան արտանարութեան տակ կզան կառնարան-
 ցին մէջ պաշտանի կը կարտար և 1932ին կիցին
 ցարգանարի թոյնի կը նշանակուի, որ ցարգ կը
 պաշտանարարի Ք՛ կայ և Ք՛ կը կարտար մարտար-
 արին սիրին և յարգանքին ստարտայ ըլլալով,
 զարից մ՛անկարտան կայ կիցնկարայ կարտար-
 անութեան նախարարութեանը: (1937. Յարտիլի
 Ա. Ն. Տե Մետրոպանն):

ԱՍՍՆՆ ՎՍՐԵՆՍՍԱՐ. կամ Վարանիար. զիստ-
 ար զը. Գրտարի կառնարարութեան և կառ-
 նան ցարտար մէջ, Գրտարին Առաջարկան
 զիստի մէջ, Գրտար թոյնի և Արմենի: 1900ին
 մտ 20000 թնայիլ ունէր, որան 5000ը Հարի
 էին որանց ունին Յ կիցնկար, Ս. Առտանարան
 և Ս. Քարան կարտարը կը կարտար Ս. Առ-
 անեան, որ 570 կրտան ունիկար կը յանկուին,
 200 ունիկար մանուար զարգաներու մէջ: 1895ի
 զիստարան շատ կարտաներ տակին Հարից:
 Կ՛ընէ Ք՛ ցարգան Յրից, պատանարով են զիստ
 կառնարան ըլլալ, մանկարանան ցարգարտ-
 անութեան մը:

ԱՍՍՍՍՍՍՍԱՍ զը. մնդարարիստարի կարտար կա-
 տիկանութեան կարտարարայ զին կարտար Վանի
 մը ինքնաշարանին կայ ընտանիցներ կան:

ԱՍՂԱՆՆՍՍՍԱՍ կիցնարանին Արմայ կիցնար-
 անին մէջ, ներխույզան ստանին պատանարան կին
 տան յանկար պարից կարտարութեան նե-
 Քարտարան: Հայ Հարից կառնարան են կիցն-
 արայ զարն սիստար՝ Յայնիցարի սրտան (437—
 455) Հայ զարիցի ցարգութը կը կը կը իր ցար-
 քանը գտնի մինչ Ք՛ կայ. Արտանարանի

Վէջ քննակց Ներգալմաներու շնոր հարկազու Լու-
չիքը կզան կը կարեւորն որակն թիւը 100000
անց է. (Յճ'ս Փետրուար):

Անկէ'ն կամ Աւինն, զարմար Լուզարացուց,
որ 840ին Ամբաստ արար-
արուցեալն արով Լու-
զարացի ամերացեա
Ազուհեաթարի չ կոչմէ
Լուչաստան գրեւեղաւ
Նաւանչու համար Բա-
րանը

Անկ'ն Անկէ'ն Ա. գըն-
գարեա, ճեան 1873ին՝
Արեւանի մէջ, Նախ-
նական կրթութիւնը
ազգային դպրոցներու
մէջ ստանալէ ետք
Մասնաւոր Լուզարեան
Էնտարման մէջ կը
ստանայ Կրթարարական
ուսումը և 1890ին կը
ժամէ գինուարական
Էնտարմարի ստանալու և զայն սուր-

Անկ'ն Անկէ'ն Անանի
(անկ էջ 336)

անով զարբ կու զայ իրն ոչայ ու կը
բարեբան, միջն գնդագետութեան 1917ին
կը Մանաւանտարանները իրնց ձեռք կ'անեն
Կրկին կառավարութիւնը՝ գինուարականութե-
նն կը կրամարի և Լեւոնտան կ'անցնի ուր իր
կըցար նա կ'արդի կըն շարքին մէջ:

Անկ'ն Անկէ'ն շին Բարալայի և 1829
ուսուրում գաւառագետն եւ գնդագետն նա յը
կը 6 ստու ետիայ եր' Լուչաստան կը զարբ: Ա
Անկ'ն Անկէ'ն զարբ կազմին Նաւանտար Նաւան-
տան մին կզան և Մանուկ Անկ'ն Անկէ'ն
նա անուակ: ու իր նա նա Նաւանտար գազան
եր ուխտի Գնդագետն մայր Վարդ Գաւառիկան-
նաւտար անուակն շինանին եր, որով նախկ
1829ին Բարալային Գիւտի Արեւանագաղղ-Անկ-
նական կը զարբն:

Անկ'ն Անկէ'ն Տիգրան կըցար զիցարեա Ա. ի,
1000 սար յարու Ներգալմի Նախիչէ ետք,
1906ին Լ. Ռ. Բ. Միւսթեան 3000 սարարի զու-
ժար մը Նախիչէ. ի Դիւտանի Գնդ Արեւանագ-
ետն Լուզարացի մէջ շին մը կառուցաներու
համար: (Միւսթեան 1906 թիւ 177):

ԲՈՒ

ԲՈՒ, որք Տերական, Լայպզի, անդրանկին
Հարավ Կուրդի Լայպզից իր ԿԵԸ, անդ աստ
իր հրատարակչի Կար Կուրդի որ անկի զա
լը

ԲԱՐԱՆԱՆ և Փարսկան

ԲԱՐԱՆԱՆ Գանդի՞ն Յոն, ինչպազմ Բարգ
ժանի, ժամ Դգի 1833ին, աշակերտ Մարտ
ան Գարսարանի՝ որ Պարսոս պէյ Յուսուֆի
Կասառան Ֆրեւ. և անգլիերէն ինչպազ ու
ասցան Ֆրեւիս և ինչպազ անոնց Մարտ
անի յժանը իրանիցան, ժամանակից յոր
անգլիացիներն պէ՞ իր Բարգան և ծա
ռայէ Կրիմի պատերազմին (1854—6) անց. յա
նակին ժէ՛լ որ սիւրի և զգամայ զարագանի,
որ և յաստանայ Անգլիոս սրիչն զի՞նք յեւ զա
նկարգի: Կասառմը կ'ըրգարտու: Բարգան
կ'անկի Անգլիոս, զաի՞ ժԸ ասրի և ի ծայ Կե,
այոս և ի ճի՞նի Յարիի՝ որ կ'այրի երկար ա
սան ու և ի ժամանայ անց. անոյ՞ ժԸ, որուն
ամառան ժա՛նի ետք 1888ին և ի զանուի փոշ
Կե, Այո անգլիերէն և որ սորի յեայ Կայրէն
և անկուր զարմիցը կ'ըլլայ Կայ ամառան:
Բարգան իր փոշ Կե Դգի և ի զանայ և
Շիրեպարան ժԸ և ի ի՞նի և 1876ին Յարէ Անգլիոս
և ի զերգանայ ամենպարտու և անտանայ
զի՞ ժԸ կասարի, ի՞նք Կուրդիանայ լայ
նկիցն յարման պէն և զպանուր Կեանի և
Մանիցի Լայպ անկարտիժան իր անկա
րան յարիմ ձէ՛րն Պարի՞ նու Գարիչ Պա
ոս Գարիչարարանի՝ յանիչք ուղղութեան:
Իր ասնկարտիժանը և ի զամարի 1878
Մար 19ին անգլիոս Յանձնարգի յեայ
Պարի՞ ասն ժէ՛լ, ի զպարտանիժան արտաքին
զարեպ Կարարար Կար Տերպի ժասուրանիք
Ֆրասակարի, Լայպիան Անգլիոս ժայ,
1882—Յ ասնկեք Դգի և ի զերգանայ և
90ման Մասիանի կ'ընէ Անգլիոս կ'անկի Լայ
Լայքին զիարտարման Կեանիցա: 1884ին Օ
րասուլմ ուրաղանայութեան կ'ըրթայ և Դգի
զանուր Կե կ'այրի զեւր (1908 Մար):

Բարգան յայի ապա՞նի զամալ ուրաղա
նի՞ ձէ՛րն Պարի՞ Մասի յարմանուրան Կա
րարարուր Կարիչայպազ «Transcaucasia and
Azerni» երիք Բարգման և և 1890ին Պայե

այի ասան: Յարպազու Բարգման և Կե
Տէրպի լամի՞ն ու Օրթոնու ախալքի ա
րիերան այ սիմ և ի յանար Բարգմանի
Լամարի Կիմարնը՝ որ ի Կայ ժԸ ժայն երեայ
(Փեղիկ՝ «Աննուն Յարեյոյ» 1926 ի 669—77):

ԲԱՐԱՆԱՆԱՆ Առախ, ան՝ Կե:

ԲԱՐԱՆԱՆԱՆ Յակար, Քիֆիանի զրոյ ժԸ, որ
1896 1900 Կասարարման և զարիկ զամանան
նի:

ԲԱՐԱՆ, զգ. Դրանի, անի 28 Կայ ընանիք
և ի զար զարոյ ժԸ

ԲԱՐԱՆԱՆ Ա. թիւի, Գանձարման զարիչ
և Կասարարմի Քիֆիո յայ անուր (1917—1920)
Արասուար արմերիքին, Մանակյան և Կե,
Կարարարարման զամարարմի Կայքան յա
նակի կ'ընէ կուրիւր (Յ՝ Ժայ ժամանակի
այամ): Կեք է որ 1915ին Պայե կ'ըրթայ ժա
նայ Արանանի զամարարարման:

ԲԱՐԱՆԱՆ Արա, ասուրպազուարմ Երանի
զաներմարարմի ժէ՛լ:

ԲԱՐԱՆԱՆ Արա, 1925—1932ին Երանի ժէ՛լ
Կասարարման «Լայպանի Գրարարարարար
զարման արիւրիքի ի զարարարման ժէ՛լ Կ
զան է:

ԲԱՐԱՆԱՆ Արմիոս ան՝ Գանդիլի:

ԲԱՐԱՆԱՆ Անի, թիւարտ, ժամ և Արա
անկարար և զանանան ի Մ(անն (Արան)
1916 Յանարի, Կայ և Կարարարարար
լուի Օր. Մարարարի և Կարարար Տի՛կ. Գան
նի Արմիոսի:

Յարք. Բարարան 1879ին սիմ յայ ընա
յան և Քիֆիի ժէ՛լ յայ ժԸ ասուրպազուար
ման զարի: (Յ՝ Կար Մանակարարի և Կայի
նակի ի 291. ան՝ Կե Փեղիկի՞ «Աննուն Յա
րեյոյ» 1916 ի 392):

ԲԱՐԱՆԱՆ Արա, Բարգման և Քիֆիո
ժէ՛լ յայ ընանայ և Ար, Դրանի, Լայքի Կա
րարար, Կարար, Կայքի և Ա. Կարարի զարմ
նի:

ԲԱՐԱՆԱՆ Կարար, զրան և Կարարմ ման
արարարման 5 արարարարմ, այ. Քիֆի
1906. Կայ արարի յայ ընանայ և Կարարար
նարի՞նն, Արմիոս Կարար:

ԲԱՐԱՆԱՆ Մարարի. զարար թիւարտ Ա

և նույն Քարայանի, Կապուտ նախ Քիֆլիսի
 կաշտահան երամյանացը՝ իրն գաշտահարակն
 Կանդի Տրչզանն Կաշտահարի բրոն. Յ. Շայնի,
 ուր կը տեսնի գառն առնել. Քիֆլիսի կաշ-
 տահան երամյանացը կը կառնիր իրն եր-
 զնգալուքիս զառառու երկար յի մար ան, և
 մայրամուտին գառն-
 լուզվեն սառլ Քարչի
 կը աստատուի ուր
 ցարչ ունի իր երգա-
 նացը Օրբոր Մ. Քա-
 րայանն յառ մը նշա-
 նաւոր երգչինն ժար-
 զան է իր այսպիսուն
 է որինով նշանակու
 իր Տրչզն որ վերջոր
 (1935) Չանիքի սր-
 փայտան որի ուսի
 Քառանին մէջ երգիչ
 իւրան նախի իրչիւմ :

Օր Քարայանն մե-
 խապանց երգչունին,
 Կովասու Քարչուրի Օր. ՔԱՔԱՅԱՆՆ ՄԱՐՄԱՐԻՑ
 ախ մաս մը մարչուր-
 ին երգիչը գաշտահարան է :

ՔԱՔԱՅԱՆՆ Անիսան, Լաչի Ս. Ս. Լանդադե-
 առիսն Գնք. Չարն. Կովասի որչումոր՝ Լաչ-
 փանն պետական փյունայն Յաննիստզովի
 կախարախ կը նշանակուի 1937 Լախ.ին :

ՔԱՔԱՅԱՆՆ Արամու Մարտիրոսանց, մնան է
 Եամախ 1824ին որչի Մարտիրոս Քարայանի որ
 սովորյալիսն որ պարագան էր և թանտանց էր
 Արամու Քարայանց ուր գրան է թանտանց-
 նաթիւնն, որն Չրիգոր յե. Չրիգորանցին
 կառարարուան են Քարչի մէջ Լաչիսի Սուրչ
 խապարչի Ար զրչին երկրորդ տարարութիւնը
 1890ին սեղի սեղանց է :

Արամու Քարչուրանցի մասն գրուան մը կայ
 Արեւացուիցի մէջ (1886 թ. 71) :

ՔԱՔԱՆՆ, պարսի թանտար մը որ 840ին գա-
 թանալով Լաչուսանի մէջ ապտամբան էր Լա-
 զարացայ սովորակեմուն Ամրասայ ինչքան-
 ջով Ապուստոսիս Աթիկի թանտար Լաչուսան
 զրչի, Քարչի նաւանկու կամար Չառնարզի
 պետուն Ամրաս տարարակի որչին Մարի կը
 նկարագրել Քանուր :

ՔԱՔԱՆՆ՝ փամ Քարուն, կին զիւր Միւսնայ
 մուտի գոտի

ՔԱՔԱՆՆ՝ զգ. Չաչարաց Նարտար գո.ի մէջ :
 ՔԱՔԱՆՆ՝ Լաչ, այլու մը կը իշուի Քիւրակի
 մէջ (1896 էջ և 69) :

ՔԱՔԱՆՆՆՆՆ, Լ. Լանդադեառիսն պա-
 տարախ ի Գ. Չոյն 1915ին :

ՔԱՔԱՆԻ, զգ. Մարգարատիսն 330 Լաչ թն.
 ունի և կնիցիցի մը :

ՔԱՔԱՏԻԱ Ա. Չապուսայ :

ՔԱՔԱՓՈՒՄ փամ Չապուսիս, զգ. Արարատայ
 Կարտանուրչի գո.ի մէջ, ունի 75 ա. Լաչ թն.
 Յախաննիս սնուամոր կնիցիցի մը :

ՔԱՔԱՓՈՒՄ, զգ. կնց գո.ի մէջ թն. 70 սան
 Քաթարչ :

ՔԱՔԱՅՆ Ա. Նիւնանեան, Աթոսայից կնց.
 Յանն Նիւնիկիս, մնան է Անթուայ 1858 Մարտ 28-
 ին Լանդադեառիսն սնուան էր Յարութիւն : Լաչ-
 փանն կրթութիւնը իր Ննչարուրչի Կարչու-
 նան կրթութիւնի մէջ սանուել էր : Կոչնար-
 փան զառաւուր փամարչով Օրուսուցիմ Կաչն-
 արախ և սանն մը Քառանդարաց զարտար-
 փին մէջ սանուել էր Ննչարուրչի կը վերա-
 գառուայ և 1899ին այնան Արմաչ կը կնիցի, Լաչ
 սանանկու և կնիցիցիսն ապարչիչ ընդգրկե-
 յու կամար : Կնց ապի էր իւր սաննի Ար-
 մաչու փանուրչի Արմաննն որչուանն սն-
 զայ կը ննանդարչի 26 Մարտ 1896ին մառա-
 ւոր զարգայտառիսն զառաւան կը սանուայ
 Արմաննանն, զրչից իր ընդ միջիլ պատմուրչի
 վրայ զննուել տառնաթարթիսն մը, որ իչ-
 միքան մրցանակին ալ Կարտանուայ (1896ին)
 և զոր ունի զարգանցիլով 1908ին յաչ ընտրից
 Կնիւնի միթարանից ապարանն :

Կարգայտառիսն զառաւան սանուել էր
 Քարչին վրչ, Լաչիւրանկու իր կնիցիցիսն կո-
 յումին : 1896ին Արմաչին Չոյն Կանչի և Օր-
 մաննանի — որ այչ սանն Չոյն պարտարչու-
 փան Ամար կը գրուել — սաննանն զարա-
 զար կը նշանակուի, պաշտան մը որ զնից կը
 մարչի զարչանից ապարչիցին, Լաչիսան յը-
 լախին մէջ միւնիլ փամուի և փանուար Արչ
 յըլանին Քարչին վրչ, մրանդամախ մեղիցիցի
 և Չիլիթարի զարչարթիսն զրա :

1897—9 Նանիկի, 1899—1900 Նարսի սառլ-
 նարչութիւնը վարչի և իրն յարկեմ Չար.
 Սոչրանիկի փաննանի զառաւան յաչ Լաչիսի
 1901ին թանտարիսնու և Արմաննանի խնչ-
 յով պառա սնուանիցիլով Չոյն կոչուանկու, որ
 ձայց վիչ ապի Լաչիսի Ս. Լաչուսայի կնի-
 ցիցիսն զարչից և մաննանդարանուպիս կարչ-
 կիւմ Արչ յըլանին է որ 1905—6) սեւրայ կո-
 նանիս կոչուանիսն յարթութիւնը իմրու-
 յից : 1907ին Արմաչու զարկանցին փոխ վա-
 նաւար զարչուանկու և 1909ին Չապուսայ Ա-
 սաթարչ ընտրուելով 1910ին Ս. Նիւնանին զնայ

և Մասիւս Իզմիրեան կաթողիկոսն նշխարաւ ձեռնադրուեցաւ: 1913ին իր մեկնումը աշխից ուր նախապէս կրկնեան ձեռնարանի բացման անդէտն, Տիանցաւան կրկնի կաթողիկոսական ու Կ. Պոլսոյ պատրիարքարանը ներխաչանելով այդ անդէտն զսգորչութեամբ էր Հայկական պատրիարքեան 400 անուոյն սուրբ (1913 Հոկտ. 26):

ԱնՊատրի կրկնեան ձեռնարանը, որ Ամերիկայի մէջ ոչ անկարգ Օմանցակ մարմին էր, Միջերան Գարակոչեանի շարժութեամբ թափար, և որուն անարկունքեան նշանակ էր այդ. Արմենակ Յամբեան Քաղցին նշխար կեանքի նպատակ մ'ընդամ էր աշխարհից պատմաւորաւ նա յարց տարին զարմանումի նախք էր Եւրոպա անցնալ էր՝ կրկնեան ձեռնարանին զտառ զարեղագէտ — և յարեղագէտ — էր պատշաճաւ Ծրանաւորի և Անգլիոյ ունեւոր ազգայններուն մաս:

Հայ անուոյնով նախապարտեան պատերազմը՝ Քաղցին նշ. Ամերիկոս անցաւ և նրա Ծարցի մէջ յայտնեան յարց զարեղագէտեան մը ննքարկուն էր նա զարեղագէտ սուր ան Պոլսոյ իրեն Աստիւղագէտեան սեպագետ: Պատ մը քարեր շարաւ ևս, կնիկեանքեան շնորհապատեան պատրաստելու նրա Ծարցի Եւանջիկ Սեմինարիին մէջ, յայց ներխաչանքան թիկնածուներ:

Քաղցին նշ. Ամերիկոս մէջ ևս կրտսարակից Տարուս շարաթափեցիցը (1914—9), ս'առնէ Հարցանոց (1920ին), «Արտաստեանայ կնիկեցիցեան անուս անարկոս»:

1923ին ուստարարութեամբ Ծրանաւորի Ս. Սարգիս վանքը աշխից. Եւրոպա, Եգիպտոս, Մարտի նախապէս էր կնիկն Ծրանաւորի վերադարձու իրեն թիկնայց իր մեծ զարեղագէտեան Պատեան պատրիարքին իր նախք էր որ ոչ. Պատրիկ կրկնեան Ծրանաւորի մասնաւորաց զարեղագէտեան սուրեան 5000 սոյսար յարեղաց, և Քաղցին նշ. 1925ին սեպտ. 5 սուրբ այց զարեղագէտեան մէջ զտարեանց և իմարեցից սեփան անարթեցը:

Այդ շրջանին սուրբ անեղաւ Եգիպտոս Ծրանեան պատրիարքի թիկնածուս յարեղագէտ, որուն մասնակն նա ձեռնաւարչը Լ. Օ. Սարկի Ա. Կաթողիկոս Տանն կրկնիկոս՝ թիկնածուս մարցիկն և անուոյն թափար Քաղցին Արցնիկեանցայց իրեն Արտաստեան յարեղաց և սուրբ իրեն կաթողիկոս 1931 Ապրիլ 30ին:

Քաղցին Ա. կ'ըզ. սրգորչաց ձեռնաւարչ իւրապատեան Քաղցին և սուրբը սուրբին յարեղաց: Սոսկ պատմեան մարտեանքին վարարան և

Քաղցին ձեռնաւարչութեան կրկնեան նախք էր, անոր շրջանին մէջ վերածուեցը ևս. զեւր և իմարեան նա շարունակ մ'ը՝ մեծագոյն յարեղաց և Քաղցին կաթողիկոսի: Քաղցին կ'ըզ. զարեղագէտ մարցին մէջ ևս ոչ:

ՄԱՐԿԱՆ Կ. Ս. ՔԱՂՑԻՆ Ի. Ա. ԻՍԻՏԱՆԻ ԻՄ. ՍԵՄԻՆԱՐԻ ԵՍՈՒ ՆԵՆ ԱՆՍՏՈՆ

զտառ սուր կ'ըզ. զարեղ իր պատմեան-թափարեան գրեղագէտ ու յարեղագէտը որոնք անգնեանք. սարեղացիցեան մէջ սարեղագէտան են, իր և կամ ՔԱԱ անուոյն սուր:

- 1. կրկնիկոս սրտաստեան թիկնածուս «Արտաստեան» սուր 1896, 40 էջ. Քաղցին սարեղագէտութեամբ:
- 2. մարցիկոսից Սեպտեմբր սուր. Պոլսոյ 1901 57 էջ:
- 3. Քաղցին Ա. Կաթողիկոս սուր. Պոլսոյ 1904, 66+38 էջ:
- 4. Մարցիկ. Մարցիկ. Կաթողիկոս և անուոյն յարեղագէտ ուստարարութեան (Կաթողիկոս կնիկեցիկոս պատմութեան նախք) սուր. Կնիկոս 1904, 117 էջ:
- 5. Պոլսոյ Սեմինարիս պատրիարք, պատմագրութեան և յարեղագէտեան ուստարարութեան (Կաթողիկոս կնիկեցիկոս պատմութեան նախք) Ա. Լուս՝ Պոլսոյ — Ռ. Լուս՝ Պոլսոյից և Լուստարի կնիկեցիկոս. — Գ. Լուս՝ Պոլսոյի թիկնածուս 1904, 67+227 էջ:
- 6. Միւնիստար (Արցնիկեցիկոս) յարեղագէտ պատ

բառանւո՛թ Քարգըրն խոսոյ Հայոց (ամօր) օր. Պոլս, Բ. օր. 1904ին:

7. Լալա կրտսեան, գրտեան բանասիրական շարժաթիւթթ, օր. Պոլս 1905—6:

8. Տնտեսաւարչութիւն Արշակ պատանգրին վրայ օր. Վիեննա 1905:

9. Յիսուսակարան Պատանեան Պերզոս պատրարի, օր. Բաքոյ 1905:

10. Տնտես շարժաթիւթթ, օր. Պոլսն 1918-9 (Պէրզոսի Երաստարկէն կշտեանուած է Լուան Մամիկանեան):

11. Փարս վարդան օր. Պոլսն 1920:

12. Հայաստանաց ինկղեյի, տնարան, օրուան Պոլսն 1924:

13. Սիւն ամսաթիւթթ, որուն խճարարութիւնը վարած է 1927—1930, օր. Երուսաղէմ:

14. Աննայգրութիւն Նուեան Արշակն, օր. Եփ. Երջ 1929:

15. Եղսմբ նայ ճանեացրտիւան ճեչ, օր. Վիեննա 1930:

16. Հայ ինկղեյի, օր. Ե. Եւսղէմ 1930:

17. Հուկ ամսաթիւթթ, պաշտեանական Երաս. Յիկիւյ կաթնագիտութեան, օր. Անթիլիաս, (Կիւ Վիեննա Է վարած է 1932—36 Յուլիս):

18. Յիլիկիոյ կարգիկիտաց պատանգրին (այս ամէնն արժեքաւոր գործը իր ժախն հոս արտել Բուս Է արտելն (1938) Երաստան կշտ ի):

Բարզն իՔր. ուկն անոնոց գործեր օր. ինկղեյն Հայաթիւյ, Անկիւրիւյ, Կարթիք վանքի ձեռարաց ամսա շուքամիկը. Անկիւրիւյ Է Արթաղի օրամտութիւնները:

Բարզն իՔր. աշխատակցած է Արեւիկէ Լուսն, Քիզակցիւն, Քիւրակն, Մասիս, Արեւիկան Մամուլ, Արարս, Բանանք, Հանգիս Անտար, Հայաստանի Վոյնակ, Նեփո (Պուքրէ) գորչրիտութիւններու՝ բանասիրական Է կրտսեան շարուածներով կշտակեց ձեռեակցիկը:

Յովակիմ Արեւիկ Նուկիոյ յիւրապիս 1898 էլ 471, Նուկիի յիւրապիս ձեչ զմուտոյ Հանեւիլնուր զաւարարարացը յիւրապիս 1899—1900, (13 յարուած), Վարդապետ բախն ասարարանցիւրն յիւրապիս 1905 էլ 1079 Է 1906 էլ 56 (14 յարուած), ձեռ Բարսիկ ի Բարսիկ Մասկիւրցիլն յիւրապիս 1905 էլ 1093, Մասոյ յիւրապիս 1906 էլ 290 (20 յարուած), Նուկիան ի Նուկիայի յիւրապիս 1906 էլ 130 (12 յարուած), Է արն (յիւր Մասնակցութիւն Է. Նուկիան էլ 1908—9):

Բարզն կաթնագիտութեան կրտսեանութիւն հոս 1936 Յուլիս 9ին է անը Լուկիւս Անթիլիասի յիւրապիս 1922:

ԲԱՔՅԻՆ Սիլիկ (Պետր Փարեան), ձեռ Աննայ Քիկեան զիւղը, 1922ին Հայաթիւյ ինկղեյնուր Էն յիւրապիս Երջն հոս Ս. Պ. Հիւրիկեան կրտսեանութեան կ'արտատիւթթ, Պոլսայ Պաննայի յիւղին ձեչ զիւր կրտսեան Է Նուեանուր (Յիս Փարեան Գ.):

ԲԱՔՅԻՆ ան՝ Բարզն

ԲԱՔՅԻԼԱ Ս. Աննայոց կարգապետ, Պ. գարուն, էրր Լամտայ կայրը ինկղեյի կ'ուղը ժախն՝ Ս. Լուրդապետ արգիլից, որայ ժախնի կայրը զիւրը Նուեանուր իր էրրը աշխարհաց Լեւ. որտեղ էր տեսիւն Հայ ինկղեյի Սեպտեմբերի յիւրը:

ԲԱՔՅԻԼԱ զիւր ձեռնիկ Մարգարիտան կայր էրր, Պ. գարուն յիւրը էր Նուեանուրի Յմ աշխարհաց Լեւ Հայ ինկղեյին էր ամէն Յուլիսի յիւրը:

ԲԱՔՅԻԼԱՆ Սիլիկն Մ. Անուշիւրդի յիւրըրու ժախնուր յուսուցչութիւն Է Տիկ Միլիկէ Բարզիւան, որ կրտսեանութեան արտակցաւ աշխարհներ կարգապետ Է Է ձեռնիկ Է նուկ Պուքր, Յուլիս Է Էրտայ յիւրապիկներու 1922. Նարնիկուր Պոլսայ 1922 աշխատել զիւր Բարզն ձեռնիկ Է, որ իր կրտսեանութեան ասարճ կրտսեանցարտեան Է Վարդապի. Յիւրարտ Է Քիզիկիւրն ուր զարդեաներու ձեռնիկ Տիկ Սիլիկն ԲԱՔՅԻԼԱՆ ասոյ:

Ջըրուսր կամքի անը Տիկ Բարզիւան Նարթուած է իր արտակցիկն Է Քիզիկիւրն ձեռնուր կ'ուսուցչութեան անխանը իւր Երաստարութեան:

1923ին յիւրտե կրտսեանութիւն աշխարհութեան ձեւիպիկներ հոս ասոյ ասլ Է ասլ ժայրագարցիկերու 1922, որտեղ ձեռ խոնկարտութեան ասար յիւրին (Հիւ. Նարնիւյ 1935 էր 351) ներկայիս (1938) էր զմեռնի Պուքրէ:

ԲԱՔՅԻԼԱՆ Անկիւրեան, էրրուան զարնուրտ, յիւրապիս Պէրզոսիւրն զարտարանն, Պոլսուայ կրտսեանութեան յարուածին ասարճարց ժայրիկներն 1906ին է զիւր զարնուրն անխանը ասարցիկն որ իր արտակցութեան խոնկարտութեան էր ժայրիկ կարտեան ժախնուրտի Քիզիկիւրն յարնիւր Էրր Քի Երարցանիւր ար

չափերով ամբողջական մեթոդ մշակելով, մեթոդ
 է՛ր որ պիտի ամառադասարաններ սպան զիջել զու-
 ական և ժամանակ ունենալ: Այսպես զարեւոյթ
 մեր յայտնով առաջնակարգ խորքով էլ մտայ
 կամ անուան զարեւոյթուն: Կերպը: Առաջինն,
 Տիգրան Բարեպետ, Ա. Քալաթեան (Պոլսո), Տիգրան
 Զապէլ Ընդադարեան (Քաղկէ), կարգ մը եր-
 չակներն են իրեն ստացած են երգի և երաժշ-
 տութեան եւրոպէ: Ինչքն եղած է կարգադ-
 րեան սեփարաններու աստիճան կնիկացողը Պոլսոյ
 մէջ (1812ին): Իսկ իսկի աստիճանը գտեցը ասան է
 իր քրոջին Օր. Զապէլ
 Արշակունի. ունի զիջել
 ինչոչախառնութեամբ
 յառաջանալով, անը-
 դաս Զապէլով ու
 նախքանով անցնած
 է սերունդ մը, որ իր
 կարգին աչքս առա-
 զանելու ասպարէզը
 ընցրիմ է: Իրն և
 բարձրագոյն զին-
 դաս Ս. Քաղկէան ամ-
 դասը ի վաղէն: Քա-
 ղիկեցիւր և յառա-
 զին զիջուանելու իր
 կարգուսթիւներն ու և
 միջնակից եւրոպե-
 աւր և Եւրոպ ցրացի
 էշմարտ Իերգեր, կէտ-
 Քաղկէ ան ինկուն արշադա
 գտադարութեան և
 յառի զինները:

ՔԱՔԱԿԱՆԱՆ ԱՍՏՈՒԿԱՆ

Սու Քաղկէան ունի նաև իտալից նստած գի-
 դակ մը, որ Զանգակունի թերթին մէջ իրեն
 թերթին կարգադրութիւյց եղք 1900ին ասանին
 այ յառ անած է:

ՔԱՔԱԿԱՆ և Պոլսոս:

ՔԱՔԱԿԱՆ, Քաղկէնց կամ Պոլսոսուր, ի Ուսն
 Եւրասիայ թերջացողը: Զայտեպարտից, այժմ
 զիջուար զգ. կամ ասան ամանան գտաու-
 կին: Տեղան զիջը անուան և մերձուար բաշե-
 րու ասնանները կարծիք հու ասն, թէ Զայտ
 Սեպուհ զայտեպարտէն մէն իմի սու, և թերև
 նուան Զայտից Օրուանեան Տեղարտի Քար
 որդիին կամ յու ևս Քայ անուամբ մէկ մը
 վաղեմի Օսմանները Քաղկէնց կնիկաներն ու
 անուանութեան մ'այ կայ թէ Սիխարթը չիման
 են Սիս Արշակունցի ամանուր:

Քարտը կը իշուի Մազեւ Երանցիին, Ա-
 ըրտասին Լաստիկեպարտին մը. զարու զիջը
 կը իշուի Քաղկէնց կայ ինչը Առաւուսուար

անուամբ զարեւոյթ մէջը, որ զրկ ասան է
 Մշոյ Առաջնաց զանցի մէջ պատան ման և
 ասուար նախակնի կամ նախընկերը:

1307ին Սույ զայտի մէջ ներկայ է Քաղկէն
 կայ. Սեպուհ մ'այ զարու մէջ Աննանկից Պարզ
 Քայ, և Օզնից Պարզարոյ Քաղկէնց այնչան են:
 մի զարան ըստ Աննանկից նախարարայ մի-
 մէջի Քաղկէ 1500 ասն ընկիլ ունի:

Լինաւորը թերքը կը անուի զայտեպին կն-
 իսուանի կողմէ՛ր ըրցան զարեւոյթ մը զայտ-
 թին վրայ որ երգ կողմ անմատայ և Կճուի
 թէ 1828ին զարեւոյթի սերուն Առաւուսը թերթ
 պարտաններն միայն մէջն անան են յառ
 զինքեր, կանր և արեւմտայ սրբան մը:

Մարտի գնաց զայտեպ մէջն կնիկան և եր-
 կուցի բանուան զայտեպ մտերք 3 կանուր-
 ներով կը կարգին: Գնալին կամով զայտեպ
 միացած է Պոլսոսի կն, որմէ 136 կզ. կնիկ:

1900ին յայտնի չէր թէ զայտեպ որքան ըն-
 կիլ ունի: Սրկու զարեւոյթաններու այսինքնաց
 թիւն կարգի է Զայտ Քայն մտեմ զայտ-
 արտ մանկուար: Արտեան զարտը 1901ին 73
 ման և 62 աղիկի իւց Մեղրեան զարտարը
 155 ման և 60 աղիկ կը յանկին: Զայտ
 է կնիկան ունի, Ս. Առաւուսանին, Լընչու-
 կուցուց, Առաւուսանուար և Ս. Օզնից ան-
 նու: Առաջին երկուքը կը իշուին մի զարու
 սինքը զար իշուարտանուց մէջ: Ս. Առ-
 ւուսանին կնիկան 1845ին զնիկան լնով մը
 նարտուան է կնիկան Նարտուան զրդի որով:
 Միւս կնիկաները ներքուստ միմե ան և ար-
 տուցիով ինչն, Զայտ զերեւանուան մէջ
 922 (=1637) Քուստանով արեւմուսարթիկներ
 կան:

ՔԱՔԱԿԱՆ գտաուար որ կ'իշուայ կարն կու-
 կարութեան ներքի՝ ըստ Քիզիլ ունի 58500 թ.
 47000 ամանուան, 10500 կայ, 600 յախ 400
 այնուան:

Զայտը 30 զիւրերու մէջ սրան էին, զրիկ
 ամէնքն այ ունիին իրենց կնիկան, ամանք ար
 50-150 ասն ընկիլ ունիին՝ 3 կնիկան:
 (Եփոնկեան՝ Գնախարանից):

Քարի կարգը մի զարն կը իշուի իշուա-
 կարանայ մայ 1382ին Քաղկէնց առաջնաց Քեր
 Օզնիցն Ս. Քարու վանին Առաւուսուանի մը
 կը նախ: 1636ին Առաւի զիջ, ասի Սեպուհ
 կնիկան, Քաղկէնց մայ Ս. Նախակնից Սեպու-
 հու կնիկան մը կը իշուի: 1650ին Քաղկէնց Զա-
 նաւանան կը գտաուի: 1657ին Քեր Զարտն մը
 Քաղկէնցի որդի Սիմանի, Միխայել Աստիի պա-

մտրեան ձեռնադրք վայելաբար Մակար եպիսկոպոսին և ճեշտարանի իրասակարանի՝ մը մը (ևս Հանդես Անտոնյան Ք. սուրի էջ 267) կը իրասակարանի 1673ին հայտնա կ'արկիս կ'անտրիկ Ուզան

ՐԱԲԻՐԿ

Հասանն: Ըս 1659ին գրում Յարսուսուրի մը իրասակարանի (Երևանից 1903 թ. 1953) Բարեղ գաւառին մը է ընթացի անապատ: 1559-ին Յարսիս երկը ի գաւառ Ա. Հնդասկազովն աստիակ մը կը կազմէ: Փէ դարան մը բաւական Բարեղցիներ Լեւոնաս և Պետրոս և կը գաղթեն ապառն 1603ին և 1619ին Բարեղցի Ղազար գիշի մը Լով կը գանտի: Տան է 1617ին Բարեղցի Սեազ՝ շիտի Յոնի է ընտն որ 1627ին Սաղաւոյն ձեռնադրք մը կ'անգործանէ և 1629ին Ազով (Սալաւա) կը գաննի գին: 1618ին Առանկ Բարեղցի գիշի է Ք. Պոլս 1657ին Սիմեոն վոյ. Բարեղցի գիշի է Կիլիկիա և այլն:

ՐԱԲԻՐԿ, Կն ցգ. Սերասուխ (Սիասակարանի): ՐԱԲԻՐԿԻՐ, Կն ցխո ծննդեայ գա՛ (Յիսուկ): ՐԱԲԻՐԿՆԵՆ, Լալարեայ ցգ. Տեղբարեկերտի: ՐԱԲԻՐԿՆԵՆ Սիմեոն, բաւաստիք Յ. Լալաստանի մէջ:

ՐԱԲԻՐԱՍ Խուժիկի եղ. Սիւնեայ Ա. ցարան մէջ:

ՐԱԲԻԿ Առաքանում, Հնդեանց որով, ընթն այ մէջն է աննցել՝ որան աննաւք Յազնիքով կ'արթան 452ին:

ՐԱԲԻԿ Սիւնի, աներ Արշակ Գ. թղթ (398):

ՐԱԲԻԿ Սիւնի, որով Լասակ ուրաջով (450):

ՐԱԲԻՐԿՆԵՆ Առաւմտասու, որ ընդհարեալու և ընդ. Արարչ Կեննայի Միթթարեան Միտրանեան, ձեռն եղ Քաղա 1738 պատու ճին, քաջ Լասակէ Ս. Լալարա զանք կը զբիտ:

այ բաւան շրջանը ուրաջով եղ զարգալու կը ձեռնադրուի Միթթար Արարուր յալարց Միտրանեան Արարուրէ զանի ը Միտրանեան զգու Յայով 1773ին կ'ազան զնքը կամարեցին և ուրիշ ը Արարչ ընտրի, Լ. Բարկիեան այդ զգաննիքն մին էր և երբ ըն յալարց իրենց նպատակն, զարջն Քրիտիք կը ընկնէ և ան կը Լասասուրն երկու սարի եղ Առաքիտ կարարիկ Սմարտ Թեղալին կը անցնուի և կը Լասասուր այ Միտրանեանը: Միջին Միջանեանի ժամ Քրիտիք զարգալուները ըզգասակ չաննին զբիշ աննա Յայ ժայր գաննէ: Միջանեանի յալարց Ազան Արարուր որով երբ կարելի յեղա Լեւոնասուրին զարջին՝ 1803 Մարի Յն Քրիտիք Միթթարեան իրենց Արարչ ընտրեցին Առաւմտասուր վոյ. Բարկիեանը, որ իրի երկնային՝ երկու ժամանակ առաջնայ ըզան էր և երջ սարի ստով զբարեկանայն տնտեսասուր Արջից. ընթաննի ան ուսուսուտ, Պիտ է որպէն Լասասուր և Յաւնի Յն ձեռան էր:

Բարկիեան եղ ուժով իրեն զար ըբա յար Միտրանեանն զբանակն վիճակը բարկեղցի որ ը ժամ 1810ի զարգալուս փոփոխեան ստան կրտա ի գլուխ Լանի, 1810—1ին Քրիտիք Միթթարեանը վիճակն կը փոխադրեն Յաւնայ 8, 1811ին Բարկիեան Արջի. է կը յաննուի Փրակիսիս Ա. Նայտը կոչարտուղ: որ փու սար Միթթարեան կարեան ի ընտրեան զարջին Am plat կոչուան սրտարաննի մէջ զարջ 1811ի վիճարար կրտարայ (capucins) խորտու շանքն ու ծննդիքն որ 1813ին փաջիկ զամարով ը ընտրեանեանն եղա Միտրանեանն 1811ի զընթք Բարկիեան Արարչ Քրիտիքն փոխադրուան ստանեով սպարան ը ը բացա որ խոխի զարի պիտ: Արենց զն գասանիներ ընդիւր յարջնայարանը յարջեայն և զանուան կեանք պիտ:

Բարկիեան ընտրուան ուշի 85 տնայ ընտրեանն ընան զան կ'առաջարկի ընտրի ընդանուր տեղալու ը որ կարեան յառով զարջ Միտրանեանն ձեռնարան զարիքը. որան ստակ կը նկատուի ընդանուր զարիքայն Լ. Արարուրն Արարեան: Երկու սարի եղքը (18 Արարչ 1825) կը զտնանի է Տեղ Բարկիեան Արարուր, զանի իր բովանդակ կեանքը Միթթարեան Տան Լանար (Փազուան Վիկտար Միթթարեան Գործունեարանն զրին):

Բարկիեան Գար. Ա 1818ին 108 էնայ զբա ը ը

էր Կրասնոյի մեծեւոյ ճակատով. — Հանա-
նու յայտ յանդիմանութիւն երկուց եւճարուցեանց,
ընդցն երկուց մարտ
գրութեանց Առաջինն
Վ. Հ. Միքայելի Զարե-
ան՝ թէ Օձնային իցն
իմաստանեայտական
Հայոց՝ վիպեայն ի
արցոյ Հայոց մնաց: մի-
տարցն Վ. Հ. Միքայի
Ազգեան՝ թէ սեռակն
Օձնայոյն իցն ուղղա-
փառ վարչարարու-
թիւն և գրութիւն վե-
րագրեալ իմաստաբո-
ր: Առաջեւ Կեանայ
ճառ Կեանայ առ ի ւ
Յեան Յեան Առ-
ճարքիկեան Հ. Կաստանատու
սեւաստու վարչարար-
ոյ Քաղկիկեան Ազգայնական
արցոյ էջմիանն, և
ընդամենական Արցախի
Միաբանութեան Վիճ-
նայոց: Ի Վիճնա ի ալ.
Հայոց Միաբանութեանց.
1817:

**Քաղկիկեան Քաղցմանեան է Վ. Ր. Գրեւորոյ
գրութիւն**

ՔԱՌԻԿԵԱՆ Յովնանն ալա, Յեան Եր Եւզայ,
մէլ արաւ Գրեւոր ոչ սեռակն ճակատման Ե-
ղև է Արցախեցի Միեռա լոյց. Իսպարսեանցի
Քաղցմանեանց առան է Վիպեանութիւն Ամերի-
կայի գրեւոր և իւր ճակեւոց և արքեանքոց ապե-
լուան Քրիստոսի Միքթ. արարականն մէլ 1884-
ճին.

ՔԱՌԻԿԵԱՆ արցոյ Արարատոյ մէլ՝ շատ Արար-
ական, ուր ից գաւառէն Յիզրան Ք. ի գանձերը:
ՔԱՌԻԿԵԱՆ, գր. Փայր Արարիկ, ուր ից Կու-
կաստեանի Աւերտա 1866թին.

ՔԱՌԻԿԵԱՆ Ա. Քաղաք ապուան (1820—1830)
Կեաննայոց արքեպիսկոս իսթարական կազմին
մէլ ից գաւառի նայեղեւ 1829—1830թն Երեւանի
մէլ ապուան Գրեւոր ճակատման աւանցրի իսթ-
արական կազմին մէլ.

ՔԱՌԻԿԵԱՆ Պ. Քրիստոսի մէլ ապուան է 1897թ
211 էջոց նորիկ լոյց:

ՔԱՌԻԿԵԱՆ ան՝ Քաղցման.

ՔԱՌԻԿԵԱՆ կամ Քաղցման կնք. (487—492). Կու-
նակեցի Յեան Քաղցման գրեւոր, աշակերտ և
յարջոյ Յովնանն Մանգարուսի կամ Քաղցման
(487թ.), որ 492թին ճաղով զամբարեց Կաղարչա-
րարի մէլ Արքեպիս Կամար Քաղցման ևն
արարական և իր կամարեանց վարչարարութեանը

Այլ ճաղովն մէլ ճիւղակեցաւ Զեան կարտե Կր-
վարատից և Քաղցման ճաղով, ուր կազմեցին
Ք՝ Կեանարարութեան Քրիստոսի և Ք՝ Քաղցման ճ-
աղով: Քաղցման յարջոց Յովնան Արքեպիս.
Յունաց լոյց. Արարատ անապոյի մեջ (1807 կը
69) սաստանաբնութիւն ճակատ. Քաղցման կր-
վարի թուականը և անոր:

ՔԱՌԻԿԵԱՆ Սիւսիկեան, Կեանարար, ից ուղանի Գր-
ար Սուփանը և 849թն ից սիրէ Միանայ երկրին.
ՔԱՌԻԿԵԱՆ Սիւսիկեան կարտար Արարատ. 922թն
միացան իր կարարներուն ևն իր գաւառա-
մէն ուղղարարներն գրաւեալ Կամար Քաղցման
գաւառը: Յաջորդ ապրին Քաղցման էր ճիւղակե-
րով Կաղցման ճաղ կարտար արքեպիսկոս գաւ-
առեան Կամար Մարտարաբոյզ զեմ՝ կար Քաղ-
ցմանը շրջապէս զարեանց թանկեց 929 Քաղ-
ցմանը, էր ապուանց թանկեմ՝ գաւառեանց կր-
կեւր արքեպիս:

ՔԱՌԻԿԵԱՆ Սիւսի. Կրտսեանց Կեանայ ից ճի-
ւոր 481թն:

ՔԱՌԻԿԵԱՆ Սիւսի. անկէ Կեանայ Քաղցմանց ոչ
728թն վիճիկեր Միանայ աշխարհին, ապր իսթ-
արական լոյց Մանգարուս Միանայ Յովնան կնք.
էն Միանայ կոյ. Կեանարարեան:

ՔԱՌԻԿԵԱՆ Սիւսիկեան ճակատման. ից ճիւոր 971թն:

ՔԱՌԻԿԵԱՆ կամ Քաղցման գր. Արքեպիս Սիւսի-
կեան զո. ի 1900թն 40 մ. Կայ թանկեմ անկէ, ո-
րանց ճիւղակեցաւ քրտարարութեան ից զարգի-
ն Գրեւոր արքեպիսկոս կազմը ճիւղան է Կաղարչ-
արարի կնք Մ. Յարութեան անապոյ. Կեանն է
Կաղարչարար Ա. Մանակ ճակատման (Կեանայ 1900
և. 214):

ՔԱՌԻԿԵԱՆ Գրեւոր, իսթարական և Կրասնա-
րան է Կեանայ ճակատման գրեւորները, Քրի-
ստոսի մէլ. — Միքայել Կեանար 1894թն յայտ
անապ, Կար Քաղցման, գրեւոր անապին ալ. 1895թն,
Փետրիկ ընթերցարան ապուան 1895թն. Փետրիկ
զրայցման. ալ. 1896. Յան ճակ Քաղարչա-
րարութեանը Վ. Լիւիսիկեան, Գ. Մանգարուս, Մ.
Սեւորուսի:

ՔԱՌԻԿԵԱՆ, կնք զոյ Միանայ Երջ գո. ի:

ՔԱՌԻԿԵԱՆ կամ Քաղարչարարի կնք և Կեանար
անապ Քաղարչ Երջոյն գո. Մանգարուսի
Վարդապետ արքեպիսկոս Յիզրան Ք. անապ
մէլ կանգնեց Երջոյն Կայ Կաղարչ, զոր Ան-
ապուս և ճիւղակեց Յեանարարին ճիւղակե-
ան և ճիւղակեց արքեպիսկոս: Արքեպիսկոս
ից զոյ Ք՝ Գրեւոր Կաղարչարարի Քաղարչար-
արի Միանայ (Երջոյն) Կեանայ կարեանց
1900թն Կրտսեանց այլ թարգման գրեւոր 5—8000

առև թևովէ ունէր, որուն ճՅԸ Լայրէ կնի Լայր ռւնին Ս. Յամբո(?) սնուամբ կէջ ՏՇ 55 ուշաճիբամ զարց ՏՇԸ Պնայն կնցարն է կն յիցի թնամբ ճարչարս ճրս, որ ունի զեռնուզի փոխուամբ Լամբարս— Քաղաքին սնուամբ կը կայտի զախ ճճ զարց, ուր 500ին ուղանուցաւ Գարսուանի ճարչարս, ճրուայ Քուանի արջարի կայրարցին Լայրի կայրար զարց կա պատարարմ ճամ սնուի (Եփրիկնալ) Պնայնովն(ք)։

ՔԱՅԱՅԻՆ կամ Քնայնին, այս սնուամբ Վերի և Վարի կամ Մեծ ու Փոքի կայրար կնցին Լայր զիւրի կան Քաղաք Լայր Պարսուանցոց (Պարսու) զա. ի ճՃ. Իրարմ կնի են զիսկ կն ճամու Լանայարս Վերին Քաղաքի ունի 80 առև թնովէ և Ս. Առուանանին կէջ ՏՇ. Իսկ Լայրի Քաղաքի ունի 130 ու. թնովէ ու Ս. Յամբո կէջ ՏՇ. Այս երկու զիւրից ունին Լայրիցան սնուամբ ճարչարս ՏՇ ուր 211 ուշաճիբոմ կ'առանկնի։

ՔԱՅԱՄԱՆ կամ Քաղաքն, ի Առուն սնուանի ՏՇ. Արարատայ Արշախանի զա. ի ճՃ, Արարան զեռի ուշաճիբոմ սնուանի և Սրուան զարարի կնայնովն Քաղաքն 5 ճար Առուարսիկան, Սրուանի Ք. Ինչն առու է զարցա Սրուանայարս նուան որ եւ ճՃ ճճնաննի կնայնկնցարմ, եր արջուրից Արմարն փոխարցի, Սրուան կն գանուան կոնայնի ոչ կա թիւս, և շառ յայնկնի ուննուարմ կամ կոնայնուցա Քաղաքն կամ Քաղաք կայ։

Քաղաք որ ի Առուն սնուանի էր Իրիւ զարի զարցն կնճանուան պաշտանուանց և ճՃին զարս ճՃ ուր կնայնի պաշտանար և Քաղաքանկնիքս ճնայնիկան և թնայնուանար, ուրմ սրար և ունիակ ճնայնի ճՃ կը գանուի, Լարարի ՏՇ և ճճ երկուարմ ՏՇ կարճուան կը Քաի Քաղաքն։ Ըն կնճանուանի ճամ սնուանիքս ճրարիքս Պաղարց ՏՇ զեռ յարանուան չէ և ոչ կարիքի Քաղինիքն կար ՏՇ։

Արարատ Ք. ի արին, որ Քաղաքն ունցարցն կնճանուանի պաշտանկնիքն փոխարցի ճրարս ճնայն Ք. զար չէ ճնայնի զարցիկս պաշտանի ճՃ և Իրիւ սնայնի Պաղարի կը Քաի. ճարիք Վարարանկնիքն Իրիւն ուսուի կուսուանկնի Սարկար ճՃ. Քալս կար Այս Մամբր սնայն զարուց զնայ, Քաղաքի ճՃ զար Իր սրար, ուր և Իր արիքարս Քալս Այս Ա. կուսուանի Իր արջուանի սպարանից. Ինչպիս կը պաշտ Յալ. Լայ Ղանուցիակ — 22*

կնց. պաշտարան, որ և շառ կը յարանիք տն. Լ. Ն. Սարգիսեան որ սնուամբ ուշաճիբոմ է սնուար, կը ճնէ զարցին թիցը յարիք ճարարարի ճրս, և երկ կոնկից յարանուան. և յարար սնուանիքն. զարցին կուսուանի կոնկնի ճնայն ուննուարմ ճնայն ՏՇ. Քարի արիւնիքն ճարց ուշաճարանի ճնայն կը գանուի առանկնի կնայնին Ս. Պարց, փոքր և կնայնիքն, զար արիւնիքն

Քաղաքնի Ս. Եղիսն կնայնիքն

(1901) 50 սնուար կայ թնայնից ՔՔ զարս կնայն կարցիք են. Լարարայ իայնի յարմարի ուրարուարիքն կու գան Քալս Ս. Պարցին կան է կնայնիքն կու, որակն ճնէ Քաղաքն Լայր կնայնիքն կամ Սրուանից ուրար. արարանի կան յարմարիքն զարսին է, և յարարանիքն Քի ճար կոնկից կան զարկնայն ուրի սնայնիքն. Իսկ երջուան զար Քնայն ոչ կնայնարս են, երկարութիւն և յարարութիւն կուսար. Քի Ք Պ ճնար Ունի զար ոչ ճնար կար սրար. կարմուան է զրիքէ և ճնէ գանուան ճարուար սնար յարից կան յարմարի կն յարարարս = Իրիւնիքն Ունիարց զարս կնայն կամ ճնէ ճնէ ճնայն և կար յար կնայնիքն որս ճՃ կան 11 պարսարութիւններ Նճ (=955) և ՆԳ (=1034) Քուսանկնիքմ, յարց Պաղարի սնայնիքնիքն է. Քաղաքնի այս կնայնարց կնայնիքն կը կարու ճարանուան Սարգիկն. ճարիք Իր ճՃ կը Քաղաքին Քաղաքանի կնայնուարուար Յալ. կնց. պաշտարան ճնայնի Այսիք արիք Յալու սպարարիքն Քաղաքն, կը կարմուան սնար յարարանկնայնի ճնար, եր կ'ու. սնայն զեռ ճնայն կարս Իրար և Արիւն Պնայնայնի որ ի ճարարարիքն Քաղաքն, Լա փոխարանկնայն Մուշիքն և Իր եր Արար Ա. Առուանայն ճարմիքնիքն; Քաղաքն կնայնիքնիքն այս կնայնիքն

Ինչե կը թափ ձեռամբն Այստ Սմբատ Ա. թշուղ Եղորտ կարգն որդուն, որ ըստ դասմանն է֊ի սխչան պարագրտական պարագրտական՝ խորացն թարնց զանաւոր սրիկայ, լինէ ապա զպնակարտան ինքնակն Քաղաքան, որ է ի վերայ Անտարան զնայ, և զարդար թաղով երկնի սպարաւ, և առն ձեռամբն սաստանայն զպզե պարագրտականքս:

Արեւնակարթիւննէն կը յայտնայ, որ Քաղաքն ևս ժԻ. զարան սխչար նաւանայ է Քաղաքն Քաղաքան Քաղաքանց զարագրտանքն, որնց ձեռնակ կը յնայ (1211) Գրգոր՝ պարան Քաղաքան, այսինքն զարագրտական կողմակայ, և 1226ին՝ Հայր՝ առնն պատուայ տեսնալ: Եւն ձեռնակները Միանակց սե֊տի կալ Տաղանարն զանց սաստանքն էր Հայրան, և առն ինք 1233—5 սարսիկը Մի֊թար սնն Արագրտան այս Քաղաքանն ինքն առն: արեւնակարթ լին՝ կը կարծայ թէ ժԻ ստոր ինքն սխչար է առնայուն, և առնքն Քաղաքան, ժն ինքնայունն էր կալ Քաղաքայ պարագրտանքն: (Ե֊ի֊իկան՝ «Յուստարիկ» էջ 355-7)

ԲԱԿԱՊԵՆ Ի Նուսն առն Արարատայ Կարգն զար ժԷԷ. ապառն կայուն է զերթիկայ զարգն սնանայ: Սմբատն յնուսն է առնալ, որ ևս թերա ընտնիցայ ծրարանայ ձաւանքը (Ա զարն զերթիկը), զար զարն էր Արարատանց Քաղաքան զարգն: Արեւ ձեռն է Առն սնանայ, Քաղաքան զնայ արեւնակ կողմ: Կը յնայ 2. զարն զերթիկը իրն կայնից Յովնանն Գ. կնք. է՝ յանական ժառն Հայր: (Ե֊ի֊իկան՝ «Յուստարիկ»):

ԲԱԿԱՊԵՆ, առնին նուստան Քաղաքանանայ, ապառն և Քաղաքի Հայրարտայ (169-177 և զ. Գ.), ու երնայ Եղորտի զնչն էր զայ և կարգն, որ Հայրարտայ կար Արարտի երկն ձեռնարարներն ժն ու Արարատանքն ինքն կայն էր: Հայրարտայ աճան կը սխչար Քաղաքան, որ զերթիկն կար կուսքարան զուպց պարն ընտնայ՝ զնքը ապա Քաղաք իր կրե֊նն ժԷԷ. Յ՝՝ Քաղաքանն:

ԲԱԿԱՊԵՆ Քաղաքանն, ապառն. 321Ի Տրգառն Արեւմտան յանակն զարագրտ կը կարգար: 251Ի Յարով Բ. է Գարոնց զն ժպտ դասն թաղնն ձեռնակնցնայ, և երկնի կողմայունքն իր յայն յարեւմտայ:

ԲԱԿԱՊԵՆ Քաղաքանն, ինքն Յարով ձեռն Ը զարն զերթիկը, որ յինչարնայ ձեռն Յարով կը ժնիկն Յովնանն Անտարանը 835Ի առննէրը կըր Հոյ ստորնանն կայ Հայր զարգն

կարգանքն (835—845): 840Ի կըր Հայրարտայ Արեւմտայով աճարագրտ Քաղաքանն զրեւնայ Անքնն, ընկնչալ ևս կար ապարտը Քաղաքն՝ զարնն Քաղաքանն ժառն աճարագրտն յար խանցան, զնայ թէ Հայրարտայ յանակն ինչարակնց կայն լի: Քաղաքան 840Ի կը զարն Յովնանն կնքն ևս, ևս ապարտ կաթարթիկարտայն զարն էր զարարթիկներն, որնք կարագրտ կարագրտ յերթարտայն ինն: Յովն. կնք. կըր ինչարն թէ Քաղաքան կը խորն զնքը զանկնց ընչ՝ յանայնց ու Արեւմտայ զարագրտ: 841Ի Սմբատ Քաղաքանն ապարտան և Գրգոր Սոսան կարագրտանքն և երկն երկնիներն ևս ժպտ զարագրտով՝ ապարագրտայն Յովնանն կնքը և ևս կարնայով կրնն իր ս֊թանն զայ յարագրտայն Քաղաքան զարագրտն, ձեռնակայ որ զնքը զարն լին կանայ՝ աճն կերպով զարնց զանկնց ընչ՝ կաթարթիկարտ և սնչը որնք էր նշանակար: Սո կնչալ իր խորակայն, որակնն կաթարթիկարտ երկն սնիկնց ու յարար պատանուսանքն ու ձեռն:

845Ի Աճարագրտ, որ 840Ի է ինքն սխչան էր Արեւմտայ զարագրտ Քաղաքանն զրեւնայ Քաղաքան յերթարագրտ ևս կար, որ կըր Տարն ևս առն խորագրտանքն ինն կանչն և զնքարագրտ Աճարագրտն զրեւն, որ՝ ապարտան ևս կար ապարտ զրեւնական կրեւն, ինչալ կը զրն նանայ լինութան Քաղաքանն: «Յուստարտ զճարնայ լինէ ժնն և երեւնին այն ինչանն Հայր զանակն, որ և զարագրտան յանին թերտ սնչն պարագրտն որ է Գրգորա ևս ապարտ սնչն պարագրտ զարագրտն առնանքն ըստ սրմանն իրայ ձեռնականն երեւնայ: ոչ՝ իրպառն է զար կարագրտ յաստանայն ևս ապարտ՝ որ սնչը, զարագրտ կարագրտն է ինչ սնիկնցնէ իրարանն. և իրայ ընկնչայով պարտ սնիկն կարագրտ ևս ապարտ, սուս սնիկնայն յար պարագրտն Քաղաքաննայ ևս ապարտն: Թն կարագրտն թէ սնչն ևս առն յարն կամանայ՝ ևս իր որնն ժԷԷ կը զարն զրեւնական ևս ապարտ:»

ԲԱԿԱՊԵՆ Քաղաքանն, որն զայ Գարով Այստ, ձեռն Ը զարն զերթիկը, ու յարագրտ իր կըր իրն ինքն զայ և կրեւնն առն Սմբատ Քաղաքանն ապարագրտն զարագրտն ժն Գ. զարն սխչանքը:

ԲԱԿԱՊԵՆ Կարգն, Քաղաք Արարատայ և Հայր 1045—1050:

ԲԱԿԱՊԵՆ Կարգն, Քաղաք, դասանն ևս Արարատայ Քաղաքանն զար զար

ւից, առ 954ին իր հասան Քաղաքաւանայ և Դաւիթ Մկրտաւանայ զիմ պատերազմի կրու, Կով-
 Կանան յանկերն անցնելով թանկանցաւ Կար
 ցեանն եղիցաւ, և երբ սնուա իր զիմաց թան-
 կազ արաց թագաւթիւնը՝ Սահաբիթ թիցաւ Դա-
 յիթ Մկրտաւանանն իւր իրելով հաշտուի ի յնոցրից:
 1000 թուականին երբ իր հաջը, զրաց սրցան
 Դարզնն զսխանանցաւ՝ Քաղաքաւ Կայց զրու
 ոչ Քաղաքաւոց մինչ իր մահը 1016, որուն յա-
 Լորդից իր որդին Դարզի (Չաւնիան՝ Պաւս Լա-
 սոյ, Ք. 881—883):

ՔԱՆԱՔԱՆ Դարզնեան, Քց. Կայց. առ Արար-
 ներան թառան Դարզնի որդին իր, որ ըստ Կար-
 ցան պատմի, իր սուսինն վեղ մտնն հոյց Կա-
 պուրսեանի Քց. Սննկերիմոյ զաւարչ վա-
 թեան սուսու, սակից Սուս Դարզնն, որուն որ-
 ցին իր զիրի Քաղաքաւոյ՝ Քաղաքաւ Դարզնե-
 նան 926ին Դաւիթ Մկրտաւանանն արևութեան
 ցեալ ընցնել սպառցեաց: (Չաւնիան՝ Պաւս Լա-
 սոյ, Ք. 876):

ՔԱՆԱՔԱՆ Քց. Կայց. հարաջի, որ 1388ին երբ
 (Նիկիթիմուր Կրտսեանի զրաց յարեակիցով Տիգ-
 զիւր գրուան, զարգեսութեամբ (Նիկիթիմուրի
 զրաջ Լորդից սուսու իր Դարզի Կրտսեանին և
 Դաւիթ պրիցերինն):

ՔԱՆԱՔԱՆ Տարեւնից, որդի Ալտոմ, առ 976ին
 իր Դիլիգոր եղբոր կես Կայց Միկայան Յանց
 թանկուր կայսերից ից զինմանը՝ ընցնել Կայի
 արիմուր կայսեր առ ի Քիլիկի երբ Կայց ից
 պարտուի՝ Քաղաքաւ հա իր եղբոր կես ից ստի-
 անի Կայիցին Առաջանիցի (959ին):

ՔԱՆԱՔԱՆ Տարեւնից, որդի Դիլիգորի, որ Սա-
 մանուս կայսեր որով Քայիս վերթույ և Քիլիկի-
 անուր պատերկինն զրաջ վաթեան սանկից իրի
 պարտի՝ 926ին Տարեւ ից գրուան:

ՔԱՆԱՔԱՆ տն՝ Քաղաքաւ:

ՔԱՆԱՔԱՆ կամ Քաղաւան, նախաւոր սուսն
 Քաղաքաւոց զտն՝ Քն՝ Կովստանութեան և Քն՝ զքրի-
 անականութեան մասանից, ից գրուան Տիգրատայ
 կաթ սակն զրաց: Մեր պատմիչներն կրտսում է
 Եան Դիլիգուան ըստ Քարթիւնց իջուսի, և Քաղ-
 աւանին Կառուցուան է Եպան յերան կրտս-
 ուսինն ստորտինն զրու: Ըստ իր զերինն Տիգրանի
 (Ք. արք) եղբոր Մաման զքաղաքաւանի ցերեզմանը
 ուր կար Քաղն և կրտսիցայութեան իջեան:
 Արտաշէր Ա. Սասանեան պարտից Քց. (225—270),
 որ կրտսիցայութեան իջեան երազից և անկուց պար-
 տից մէջ և ցանի մը ստի Նայց իջեան, քաղ-
 աւանուր կարծից զնաջ որ սուսն մէջ գրու-
 ան կրտսի թաղն և կրտսից մշտաւան պա-

նից արջուրն Քրտսիցանն՝ որ ի զիրու թաղնին
 որ ի Քաղաւան (Սարճուր Ք. նն): Դիլիգոր (Կա-
 րտայ) Կառտային գրուան ըսց սուսնին
 մէջ կառուցեան սուսու Ս. Յովնանն և կնից:

Քաղաւանայ Ա. Յովնաննու եկեղեցին

զին, ան զեանկիցով Ա. Յովնանն և Աթանա-
 ցիանայ Եփեսոսիցը: Աւանին ըստ Տիգրատայ և
 զրաջ Արտաշէսեան Դր. Կառուարչին՝ Քաղա-
 ւան Տրտայ, իջեանկուցը, մեաննից և Տա-
 զարդեան թագաւթիւնը: Աւանին կնիցիցին մեր
 կն Տառնանդերներն ից կայսեր Սնից կամ Մա-
 սուան Ա. Դիլիգորի, թայց ստիգորայ և սակի
 սակի և մինչ ցարժ ից կայսի Ա. Յովնանն,
 և աշտարհները Նալ Ռիլին (երկն կնիցիցի) և
 թից իւրտանց կայսեր Ս. Սուսն կայսրպետ
 ան կրու զերթաշեկու իր կնանքը, սակարն այս
 սակն այ կայսրանկից, Քրայ զիլիցին մէջ կայ-
 անու: Յայսի յէ Քն ճրք իջուան է սուսնին
 վանքը Տիլիգորայ ցարան Լիլայի կայսր Քար-
 տից զրու ցարժ մասանից վերի Քն ցար-
 քան է ան կամ աշխան սխաւանուր այն և յե-
 տայ ստից զիլիգորութեան ստորտը 636 թուին,
 ինչպէս ից ցարտարի Քայսարի մեանուս ար-
 անկարտիլիաննից: Աւարտարտեան կայս է
 Իւրտայն սուսանք մից: իջուանին վարչա-
 թիւնը և մեանթիւնը կայսեր արմատուր է.
 վանից Նարտաւանի թայց կնիցիցներն մեան-
 ցարն է: և 1253 (1900ին) սարիկից ի զիլ յառ
 վարեանթիւնու կայսրպիցով կայսեր, սակարն
 կայսրան է: Արտաւ որ իջուանու յառտայ
 պատմիցը յարեանից ից սակարից ստից մեան-
 կից պատմիցը զնից ան:

Մնիցիցայս արժեք իրան անուսն և սակար,
 և զերթը զիլ թանկ սխանքը ցան, և յայն առ
 ընարեան իւրտանին կրու կայսրը կան մէջ

ձէջ ճառագոս ճիգնոցն յնուած է ճիւղանձ որսուցի ցարեով, և բարձր ճառաց ձէջ ին սեւեռեի գնդոցն յարմարութիւն. բայց կն Կ. փնդոցնոց նման ժքնն է, ճառագուսն որ արագութեան իջոց պատահաններն մի ցանին ցարած են. Չիսն կն արմատարութիւններ. ճիւղն պատնն ձէջ կուսուած ցանի մը կն ցարեար ճիւղ կան պատաստար ցարչեարն կամ կն սարերէն արմատարութիւններ. Քիթն Յրդուսն և Գր. Առասարչի արերն Յնցած:

Ենթոս Գ. ԿՔ. (Յ40—Յ61) Արարածատ անի մը ևն ցարուած է:

Ա. Քիթոց ցարու ճիւղները, Յովար ԿՔ. Ի ճառագուս ճանց շատ Կնարած էր սոյն և արեւմտի սպաններով, ցար յարմարութեա կամար 1778ին Յիսն սարերն Յփի ցարեարչը, զոր պարտութեա կարորն էր սոյն ճանցի մարտաները, որոնց Քիւլ շատ Յովաննեոս պատարածի ճՅԵ անի էր:

Ճի ցարու կննն ճիւղ ճանցո սփոն է ճիւղոսն յնուած Թիւն և թեւեթութիւն ունեաց. Այս ճառագուսները Քարքիւնացո կամ Աղարչարատի Կնդարչարատն արժաւն ան փոխարնուցուս: Քարչի ճանցո Խուսնի կոչ 1855ին Յարարչի կոչ ճանագարաններն ճանցո կամար կարտա ին ինդի. Յրեանի իւնը 1821ին Արարչիար միայ յարմար ճառագուս, ճի ճի իւնը Յուաննի Յուլարար ճիւղ. շ, որ սոյն անն սրեւման էր ճանցո Յանակ կոչ. Ին, ո՛չ միայն ճանցն ձէջ սպասուանցները ուն և ցարի արմատներն արարածով, 1852ին ճանցի ստարար Յովաննեոս կոչ. շ ճանցի պարտարները Ի կնճանց Կարպոց և 1864ին ճառագուարաց ճարտարան քարուս Կերին 1887-Յի Յուաննեանն պատարածով ճառագուս ճիւղոցն Յուաննեոս ճանցո Ին 1806-1829 արարներու ձէջ Կնդարչարները Կրպարուն ցրած է Յարս Ս. Յարարանն: Եւն 1877ի պատարածով ճառագուս ճանցո Կնարչարները ցանի սոյն Քարչարով Ի կարտա ճառագուս են:

ՃԲ. ցարու սփոյրը ճանցո ձէջ ճարճ պատարուցուս և կարմրոցիկու սեւեռցու Յանիչ Յարճանցն, որ ճարճնն Կերպոց էն Արարածարայ ԿՔ. շ: Քարչի ճանցի Յիւրոց արքայ. շ: Քարչարանցո ճիւղնի ցարճարմատութիւններու պատաստար ճանցո Քիւլը Կուարչարան: 1900ին ճանցո պարտար արմ սեւեռն կարչի Վանիչ ճիւղը 30 սոսն թեւեթն ունիւր — Ըստ սոճանց, կն Քարչարանը ինիւր է արճեան ճանցի ճիւղոց կարտուանի Կնարարով ճիւղ, Յիւրատ արճ կարչի,

որ սեւեռուած են քարճարթի սեւեռարներ. ին Կարարանն Կն Կնդարչար, մը ճիւղները, որոնք ճիւղու. Քիւլն ին կարտարին (Կրպիկնան սփոսարանի) կարուած Արարանն Կնարարանն և Կարչարանն սփարտուանցնն):

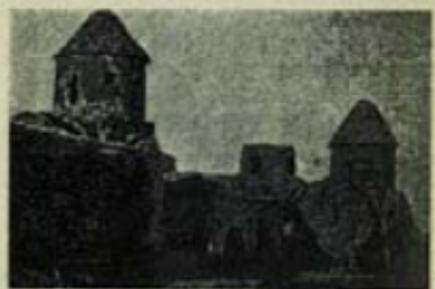
ՔԱԳԱՅԱՆ, կն ցարու Փայտարարով. Արարան կամ Արչարան Կրպարչարով ճիւղ:

ՔԱԳԻՆԱՍԻ, որս սեւեռար կնիկն Կերի կամ Կարի սրեւր կան Յարարչ շարչ շարչարանը (ճարարչար) ցար ձէջ:

ՔԱԳՆԱՆԻԿ կամ Քարչարանի, Արչար և Ի ճառագուսն որս սեւեռար սոսն մը և Ի թեւեթութիւն մը կար շարչարանի ձէջ:

ՔԱԳՆ, արարչարթ (Լ. Ս. Քարչարան, Քիւլն Կ. Քարչի սրդոսն), սոյ. Կ. Քարչի 1911—12, իւր. Կ. Փարպոցանն (Ըստ է սեւեռն սեւեռարարով փոխարնն):

ՔԱԳՆԱՅԻԿ կամ Իլլեր, ցգ. և Ի Անուսն ճարար ճանց Արարտասոս Կրպի ցար. Ի ցարի Կրպի փոխարն ԱՅԻԵՆ Կնուս արմատարչը, Կարչարի ևն Կնուս է Արան յիւրան ցարարանն, սնար կնարարանն սարարանն ճիւղ ցնդոցնի ցրեարճ: Յաննարչ ցարու ճիւղները Կարչարանի Ի թեւեթնը ևն Կարչարանի կոչ ճառագուսն կարչարով ճանցերն միայ Ըստ պատճառ ճանցոսն Կարչարչի է Յիւրոս Փարպարան Քարչարչ ցրեար ին կարտար Քի Քարչարանի նման Կրպարանութեան ճառագուսն շատ քարչարներ ունեացուսն արարչու կարչար է Կարչի ճիւղն ճիւղ: Միւրարտարութիւն մճարած յն և արճ ար

Ք Ա Գ Ն Ա Յ Ի

Ա. Առասուաննի և Ա. Յիւրար Կնդարչարներ ճարչարան է, Ի շարչ ին կարչար Կարչիկն ար 1900ին 60 սոսն Քարար ին Քարչի Յիւրոց ճանցը քարարանն կարչարան է. կար

զան կը մնայ ստեփան ինկարեան նշխարայ Ս. Առաքելոսին կնիկներն, որ թիշուս նման է Լուսաբոյ գետի կնիկներուն: Սորս զնկներն և ժնմանն սխեմը կը յարժանան խմորան զմեկն և 12 սրմաթից սխեմը կը կը յանն համարակայ ձեղունը: Տակտին յարութիւնն է Լաչի. 5 ձկն և երկարութիւնը 14: Տիպի ժն կնիկներն ունի թի' ներքուս և թի' սր- առջուս յազմաթիւ սրեանայութիւններ սր- առջ ծակթ թուսիանները կը զերարքին ժն. ժն. զարուց: Գարագունն զարս յարչիկց ճշ Լուսա կնիկներս կրտսային զաջը կան սարէ երկու ժուսուաներ կրտսա ճաւ, որոնց մին ժն- իայուն է և ունի կաթնոյթի, զրան ժուց ևս կայ 1233 թուսիման: Կախուս սրեանայութիւն ճշ. ժն զարս առաջին կինն Քաղնայի ժն իմաստութեամբ կը ժուշը Միթթար ժուց. զոր սարէ զիմանան ժարչուտայ Լուս Գարսա Տնտարար կթ. 4. Գայն սարս: (Կրթիկեան' սխալաբանիկն Լաչուան Է Արիւնայ սխալաբանիկն) ՔԱՅՆԱՅ Անան և Քաղաւան

ՔԱՅՆԱՅ, երբեքն Լաչուանի զիպ Լուսայ Կանուայ զա. ի

ՔԱՅՈՍ (Սուր) Լուսաթիցն, շինքը Սարգիսի (սե'ս Սարգիս Ա.):

ՔԱՅՈՒ կամ Քաչու, կն և Նշանուայ զաւ- առչարս զգ. Փայտարարանի Քաղաւան զա. ի, ծակներեայ ճաւին ժուց շիւսան: Գաւաթիւն- նի ծակթ է իման կանուս 400ն սխուս: Մոզուս Սարժուային իր յախարարութեան ժն Քաղաւան սխուսթ կը ին Քաչու: Քաչաքս կառուցուան է Սարչի ծակին սրեանան Կ- չիքսին ժուց' սխուսթ ժաւանային: 1806ն առնները Լաչի 50 առն Լաչիպ և զանի ճշ Լաչիթ Քաչաքս թուսիկ: Իսկ 1900ն 2200 շիւս- նաներ Լաչի կայն ու յազմաթիւ Լաչ սնուս- ներ 1893ն զարարի ճշ Լուսաբոյ Քաչաքս թուս- իայ թիւն է:

	Ա.	Ից.	Գանու
Լաչ	18289	7314	25583
Մանեանայան	22974	14556	37530
Սաւաք	12370	9020	21390
Լիպ Լաւաք Կաչի	1999	1205	3204
Գաւաթ	53606	32095	87704

Լաչիք կ'առչին գաւառապետութեամբ սր- ինտոյ և ծառայութեամբ ծառային ու ծառ- թային զրոյթ և զարտարան ժն, ինչպէս նաև յարչարանան և զիմանան որչանաներով Լա- չիք երկու կնիկներն ունին: Ինչ Ս. Առաքե- լանին, որ կը զանուի կն թաղ թիպին ժն, ծակներեթ ճաւ, որ Նշանուայ սխալաբանի կը

Իրն զաւանան կն կնիկներ, Սրբորայ կնիկ- սին է Ս. Տրիպար Լուսաբոյ, կը զանուի ժն կրտարարին ժուց 1863-9 թուսն շիւսան է

Քաչուս Ա. Լուսա կնիկներն

ժուզոյրեան սարժալ: Գերեզմանուան ժն ու- նին Ս. Գարսիան ճաւան Լաւա Լաւա սնին Լաւալն, ժառարայ ծառայութեան Լուս- առչուան երկարանան սաւառարանը 1900ն ու- նը 200 առչներ, իսկ Ս. Լախիթի ծակ 180 ա- յախարարան Քաչաքս ունի Քաղաւան Լաչի Մար- զախարան շինքութիւն Ս. Տրիպար Լուսա- բոյ սնուս, 1863ն կնուան, որ սարչի ծակի Լաւանուսութիւն և սնիկները կը կրտար- արի (սե'ս Է. Ղալիկեան) Կոս Մանեանայ- րին 294): Ար շինքութիւն ունի երկ ճա- սանարան ճշ, ունի նաև Սրտ սնուսայ սարան ճշ, Լուսայ, սննդն է 9 զանգան սարաններ, որ զանգան թիպեր սարան- ան Լու Քաչիցն կ'անուանի 1904ն 1914 27, իսկ 1914 1934 36, շիւսանը 63 զարչարարութիւ կը սնուան նն Քաչուի ժն: Յե'ս Քաչալանի:

Լիպիայն Քաչուս Ա. Առաջի ծակի ժարչ- յարար է Գաւաթարի սանն թն շաւ Լա- չի իրնց կնուսը ժուց առին սխալաբանի ժն թիւթ Լաչի կը թուսին որոնց ճաւին' սե'ս Քաչու:

ՔԱՅՈՒՐ կամ Քաչուր զգ. Արժու, որ Յով. սարչուայ 1434ն Մարչուայ ճշ զրն կը սխի- (Սրտանանայ' սխալա Աղաւս Բ 413):

ՔԱՅՈՒՆ և Քաղաւան:

ՔԱՅՐԱՆ և Քաղաւան:

ՔԱՅՐԱՆԻԹ, կն զգ. Այնթապի (Կրտաւաք) ժն կը ին Նշանուայ:

ՔԱՅՐԱՆ, ինչան Անայ' 1064ն, երբ Գարսից Այխուան Ա Քաղաւար Անի ժուց յարանի- ջան և զրուսից:

ԲՅՆԲՅՆ, Էլիան Արեւելցանի ամբոյնն որ 1177ին իր ամբողջ կարգաւորով պաշտպանէ՝ Քաղաքի արեղանդառայ:

ԲՅՆԲՅՆ Քզ. իրոյ՝ Անիթիմուրի որով (1387ին):

ԲՅՆԲՅՆ Վ. Արշակուն Եւսեպիոս քան:

ԲՅՆԲՅՆՆԱ Յովն եղբորդոս, կաթողիկոսներու պատգամն նախորդ Յուստատանի Տէլ (Պոլիս)։ 1922ին Յարցին Վ. Վ. Արքեպիսկոպոսի կը յաւելայէ 1932ին որչափ շնորհակալ Յայտնի կ'ուսարարի ու կը վախճանի 1935ին:

ԲՅՆԲՅՆԱՍԻՍ, Կն գր. Ալիթիմուրի (Վրուտոյ): կը յիշէ Վախճան:

ԲՅՆԲՅՆՆՆԱ Յովն: Արապիացիք ոչ զանից Կարապետ եղ. ի ուր Եւրոպէն վրանաւնով զիսդ Արապիացիք Տուն:

ԲՅՆԲՅՆՆԻ Եւսեպ. արեւելի ուսուսուց, Ջարգար, յիշուուարա Մախուսի քարերացին զիսուարական կամայարարանէն ուրիկ կը կանին ուղարարարի արեւելիցք: Ջիսուարական թարգմանականիցին արեւելից քարերացտ է գրաւորութեան աստիճանին:

Ջամախանար կան է Քնդարարի, զիսուար Պաշարի կուրիքան: Անարարացն է զիսուարն եւ, զիսուարական ասացելութեան Անիթիմուրի:

ԲՅՆԲՅՆՆԻ Է. Արակ Կոմիտաս, Կախարան, Քաղաքաւոր, Միթիթարան, Տան է Կ. Պոլիս 1790, Օգոստոս 21ին, 1801ին Անիթիմուր, Ա. Ղազարու վանքէ կը կանի որ իր ամբարկով զանքան կանիկով՝ ասանիկն կը նախորդի գրարար, կնից, յարին եւսնի յիշուներու կամութեան: 1810ին զանուս, կը ինանարարի է իտիէ ուսուցիչ կը կարգարի վանքի արեւելիքուս, որակ Տէլ Էնի կ'արժեպնայ Պնայ և Յուսուայ արարարանիցք: Այդ ուսուցչական պաշտաման Տէլ է Քաղարանի մէջ զարգացով կու սոյ վանքի Քաղարանին, կը յարի՛ն շնորհարարիցքութիւններ: Լախարան զրչապիւրիցք ուսուցիչութիւնը նպաստով Քաղի կ'ըթար, ուր 7 ուսուսան արեւոյ՝ աշխատութեամբ 150ին արեւի կ'ուսուցիչութիւն: Լավ կ'ըթար, իրի պնական վանքին շնի. զարեւոյթ. իրի պնական եւ Քաղարան Յովնանի վ. Միթիթանի Յուստատան կը կամարարի է 1831ին Տիւղան Յովար Էլիանուարանին սակը Գրան Սրից կը կարգարի երբու արքանի, և Տիւղան արարարան կու քանի կ'ուսուսուց քանուսեղանիկան արեւարարիէն Տ'ընիւս:

Է. Քաղարանի մէջ զարգացով կու սոյ վանքի Քաղարանին, կը յարի՛ն շնորհարարիցքութիւններ: Լախարան զրչապիւրիցք ուսուցիչութիւնը նպաստով Քաղի կ'ըթար, ուր 7 ուսուսան արեւոյ՝ աշխատութեամբ 150ին արեւի կ'ուսուցիչութիւն: Լավ կ'ըթար, իրի պնական վանքին շնի. զարեւոյթ. իրի պնական եւ Քաղարան Յովնանի վ. Միթիթանի Յուստատան կը կամարարի է 1831ին Տիւղան Յովար Էլիանուարանին սակը Գրան Սրից կը կարգարի երբու արքանի, և Տիւղան արարարան կու քանի կ'ուսուսուց քանուսեղանիկան արեւարարիէն Տ'ընիւս:

Է. Քաղարանի մէջ զարգացով կու սոյ վանքի Քաղարանին, կը յարի՛ն շնորհարարիցքութիւններ:

զարեւն ու ինանարարիցք կամուսուս կամար եւ, զարար իշուսին ուր 40 արարար աշխատանքին զարգան է Քիւսակուսիլին ի պնա զարգացից կարգար կ'ըթար, որակ Եւսարանար կամուսուսութիւնը Յ ասի ասոյ (1845ին):

Եւս շնուսով էր. Է. Քաղարանանի իրի է Եւսարանար-Կարար ան իր զարեւոսութիւններով. իրի քանուսեղի իր Էւսար զարգացիկարութիւն է վ. իրի Քաղարանի Լուսարի. Արքիթիար, Միլանի եւսնի զարեւն. Քաղարանութեամբ, իրի կրասարանիլ Ասուս ան արարանով, կայ արարարիցքով, Արիթարան Միթարանութեան մէջ ու յուսուար զի՛նքիցին մին կը կանիւսուսուց:

Լ. Արակ Կաղարանի

Է. Արակ Կաղարանի մէջ ու յուսուար զի՛նքիցին մին կը կանիւսուսուց:

Միթարան վանք զանուսով կ'արարար միլին Եւսը որ անից կուսնայ, 1800ին, Դեկտ. 24ին, ինանական կարգարարից զի՛նքից:

Է. Քաղարանի իտիւսանի մանուսան է Անիթիմուսն ու երեք իր զրչարան կամարան իրոյ երեքով չն, բայի իր ասուլին զարեւն:

Է. Քաղարանի 1810ին կարգարար կը ինանարարի է միւրի ասոյ ասի 1921ին յար կ'ընուսի իր ասուլին երեք որ ԿՅԿԱ Քիւսակուսիլին զարգացիլին ի Է. Արակ կարգարան Անիթիմուսն, ուր. Անիթիմուր Ս. Ղազար 1821. էլ 608.

Եւս 40 ասի կամուսով եւս զարար իշուսին՝ 1845ին յար կ'ընուսի Յարիկ կարեւն Քիւսակուսիլին (309 էլ) որ Տրչ արարարութեան կ'արմատանայ (Ըս զարգացից իշուսով ու կ'ըթար Եւսուսն է կը արարի ի կար Քաղար):

Լախարան Քիւսակուսիլին ի պնա զարգացից ուր. 1852. 744-22 էլ:

Արքիթիմուր արիլ յարեւից բարսով կիւրց ուր. 1857. 144 էլ:

Յովն Տեւան, Արեւի Կոմիտաս, Քաղարանուսուց կարգարար Միթիթարանից, որ և պուսուսուս արեւարար Ասուս Միթիթանի ուր. Անիթիմուր 1852, միթար 263 էլ:

Լալի Գրիգուս, վեպ. զարար Կախարան յար

փոխ. 1858ին 621 էլ. որով ցուցաց ճշ խա-
նդին Քաղաքական և Քարէլայէր Երայեւ Ի-
տայանն:

Հասակն ին և եր պըրեղութեան, ի Կնի-
նաց և յայտնաց. ապ 1869. 616 էլ. (եր յո-
վանակն Եսփոկէն, Պատնի, Վարչեմ, Ա-
փերիի գործերը):

Հասակն նայլն և յաին նաւարխանութեան,
ապ 1860. 364 էլ. (եր յովանակն Եսփոկէն,
Գիւտարնի, Կիկերովի գործերը):

Սեւանն, պըրեղ. ի Կնի պըրտում, աչգ-
ում 1863ին Քաղաքական էլլ, էլ 47 են. մուզ-
մալեղի էլլ ունի աշխալլ յարանտեր. Անուից
էր ձեռ նարեւր գիւնիլ ըստն և ունից. բա-
ղըթ ճեւ է, որ էր պըրտը. էր էլլց պսփա-
նըք էր Կանի նոր Հայկական բարգըթն, են
— Ունի գործուց նիւրան ընտանաց ընդը-
նակ պատմութիւնը. և ընտանաւունը ցոյց
Յոյն և Հայ բարգըթը, են:

Հ. Քաղաքականի Քաղաքական գլուխ գործը-
նին են Քաղաքան, Կեար, Հովերս, Մամի-
նան, Միլան, Քրայնա, Պարէ, Սասւ, Վը-
զիլա, Փարսիս:

Հրատարակում է
Սեւանաւունը պըրում 1860ին:

Ազարակնու ապ. 1835ին, Ս. Քարեյն Վ. Ե-
րեւանը, 1830ին. Եղեկի (1836ին) Եղեկ պատ-
մ. քաջ Ա. ապագը. Մակուս ետեւանը, պատ-
մ. քաջ Ա. ապագը. Յովնանն Սելիւրան՝ Մեկ-
նութիւն Մամիլի, են:

Հ. Քաղաքականի կնիւնաւորեանը երինեան
Հայրի 1849ին (առեւին վարչագրեւ) Քաղ-
աքականի մը էր 308 ունի. Կարնեան վանիցի
Միտի վարձակեմն գովնուք մը նախեանց ա-
զարակութիւնը նորոզը Քաղաքանի Հ. Արսն
Վարչակնի:

Հ. Արսն Վ. Վարչիկեան Քաղքի մը (1900 էր
24, 65. 161 և Միտիսար ըստակի մը էր 236-
246) Հ. Քաղաքականի վրայ սեւանախորհր-
իւն ունի. Ն՛ս նաև իր «Նոր Մանեակաւ-
րիւնը» (Հ. Վարչիկեանն և նախկն ու. Սելի-
ւան Հ. Վրանիկ և Արեւեան Հ. Միտի և
Հ. Յարսիկն նաւագուաց վրայ ցում և «Միտ-
սար» ըստակի մը):

ԲԱՎԱՅՏՈՒՆ Արեւն զարեւուր, — Տըր Յով-
նիւնան) արեւուրուր. որ 1881—1890 տարին
նր ընթացքին Քիթիլիէր էլլ յոյ ընտըյան է
Սասն պատմակ, կամ բարբաբան պըրտըթը
104 էլ — Վնընի Յուլի, Եւուր Մարմումն
— Յովնեւան Սասն. Քարանի (Քիթիլի) Այ-

կըրակնիւնիւն, նոյն կըրեւուրը Արեւն Բա-
նանայ Քաղաքականաց ապ 1883. էլ 129. —
Հոյեւր ընթիլ զրեւանեան ընտանիքնիւն Ե-
մար, ապ էլլ՝ Քիթիլի 190ին. — Արաւորչիկն
և Միկնարչիկն յարեղայ սրբոյ պատարարի. ապ
Քիթիլի 1884 էլ 253. — Մուսիլը Քըրեւան-
կան վարչակնաւորեան Ջ. Գաւարանի, ապ 1890
էլ 79.

Արեւն ը. ձեռ է Վարչայլուր 1841ին Սե-
ուանը Քաղաքայ Քարչիկեան պըրքը արժեւի
էրէլ էր նարեւր Կըրեւր կըլան իր ճարչ-
բարձն՝ Մամար կաթնիկեան սանաւով վըրա-
կու. 22 տարեկան էր ճակ Քիթիլայի կա-
մարտարան ուր էր ձեռ և տարի. Քիթիլից գա-
նաւով զարեւուր էր ձեռնարարն Սեւանայ գա-
թն, սասնայլութիւն ընեւով նաև պըրչեկերս
մէլ. 1874ին էրք էր բարան Քիթիլից արեւան-
րեւանի քըթ. այն պըրքը էր կարիւրն զնե՛
իր կըրեւուր և նարեւրն 28 տարի անու-
ման կըրեւուր այց զանըք. Ա. Սասնարեւան,
Լար. Նու. Ս. Գեարեւան Խայք իր անըք է-
գում են. Գարնիկ 35 տարի պաշտակ վարեւ է
Յովնեւան պըրքը. 1906ին իր կըրեւանեանը
անուան, Կովնանայ Սասնայ. Միւնութիւն կը-
նարչի Շնայիցի ճակնաւորք զիթիւրանիւն
Կրատարկում «Վարչիկ Սարայ» մէլ. Յուլի ու-
նան ճը անըք նաև իրք զարչիլ:

ԲԱՎԱՅՏՈՒՆ Հայի Հրանց ձեռ Տրայիլուն
յարլ 1870ին. կըրակնոր անուան Միթիլայ-
եան վարչարանին. 15 տարեկան Քայն Կրթա-
յով պըրտարութիւն կըրէ և 1887ին Ֆիլաւնիլիտ
փոխարեւուրէլ են իր կնի վըրչիկ ապարան
ճը 1902ին Իրանի կըրատարի պաշտակ էր
սանեւն, զոր էր վարէ մինչ 1935. 1916ին կը-
րատարկում յարմում արեւան պատարար կըրչիլ
իր Կարնիկիցիւնը. 1937 Փետրին էր վար-
եանի Ֆիլաւնիլիտ մէլ:

ԲԱՎԱՅՏՈՒՆ Մարեւ, խճարչիկ-Կրատարակի
1911—1912ին Տրեւանի մէլ յոյ անուան Սասն
սեւանարկեան անուանումն և զրամեւ երգի-
նարանեան յարաթարիթիւ. 1913—1916 յոյ
կըրեւուր նոր Մանուր, նախ՝ յարաթարիթ,
յոյն Խայիլի սեւանարկեան, անուանումն և
զրամեւ Ֆիլաւնիլ:

ԲԱՎԱՅՏՈՒՆ Յարսիկն, ձեռ Քայն, 1850ին
զարակում արեւանաւոր, էր վարեւանի 1924-
ին Քայն մէլ. Կըր Կնարչիկեանն են Ներսէս
պատարարի և Արեւի Կնարչիլ զարարանիցը:
ԲԱՎԱՅՏՈՒՆ զըրատար 1916ին Միլան Տա-
ճանեանի նա Տըրպատար մէլ Հայիլին խճարչ-

րան է: 1977ին Քրիստոնէջ: (Երկուքն ուլ կարիս
ճէկ ճէկ թիւ յաջ սեանս 65): Գնացարթի-
նչ ուն՝ ԳԱՅԻՆՈՒՆՆԵՐ:

ԳԱՅԻՆՈՒՆՆԵՐ, ին՝ սուճ & ճն նարար-
րաթիւն շարք, որոնք նարարունք էր շարարչակ
Թղթի Քարարան իշխանչ: Շարարչակն սասնչ
իշխանութիւն & դառանք որսան էր Արարչու-
նայ Քարարարներան Քար զննչ: Ասանք ճար-
ճարք կրտս: Շարարչակ՝ երկար ճարունակ իրենչ
սասնանարարարարթիւն կրտսքը դանկնն, ո-
րան ճարար յարն էր նարարարարարն ճար
կարարար Քարարարներն, ու ճարն Ս. Լուսա-
արարչակ որակ ճարարանն կարն: Այս սասնն
սանկան ճնչ յարն երկնի սանկնն: յարարչակ
իշխաններ ճար & զարար Քարարարներ:

ԳԱՅԻՆՈՒՆՆԵՐ ԳԱՅԻՆՈՒՆՆԵՐԻՆԸ Լուսա-
արարչակ 885 թուին & սանչ 100 սարթ, ճարն
1045: Այս Քարարարութիւն սանկանն 12 սր-
ճարն, որոնք նարան Անն & որթչ ճարարներ
սասնիւն կարն Այսս՝ ճար Սժարան, որթիւ
Քարարանանայ թնարթիւն ճարն կարն & նար
Քարն շարք շարք զարար, & թարս Այ-
արարան նարանի ճարթիւն, Արարչակն & Շ-
րակ ճարաններ: Այս ճարն որթչ Քարարան
իշխան ճար՝ որ սարարան էր Սժարան Խարար-
անի & թնարս Արարչակն: Արարչակն Լուս-
արարչակն Գարարի ճնն իշխան շարք, տի-
րարչակ Սթ թարն իշխանակն ճարար: (Եր-
թիւնն՝ «Խարարարի», ԹՅԻՆԻՆՆՆ՝ «Նարար-
Շարարանն», Բ. 96—108)

ԳԱՅԻՆՈՒՆՆԵՐ, ճարան, Արարանայ նարանի
կարարարն կարթ, որ ճար նարարչակն կէ
զարն նար Քարարանն: Յարարթիւնն ճարար-
անի ճարն կէ ճարարար ճար ճարաններն,
կրթիւն & սրանիւն սրանար: Սարանն ճն
սրանիւն ճարարն, կարանն ճարարար-
ան սրանարն Քարն, ին՝ կրարն Լուս-
արարչակ Քարարչակն & ճարարչակ Լուս
արարչակն ճարն կէ ճարարարարանն ճար-
արն: Յարարչակն, Արարչակն & Արարչակ ճար-
արն: Քարանն ճարն ճարան ճարանն & կր-
ար ճարարարարարարար: Արարչակն ճարար-
արն, որ ճարն & դարանթիւն Արարն սն-
արն, կէ սարարանն կարան թարն կրարանն
& սրանիւն կարթ: Այս ճարն ճարանն կէ
կար ճարան (Սարարան) ճար ճարարարն:
արանն է Ս. Յարանն կարարար ճարն
կէ Քարարանն կար ճարարանն սանչ, ինչու
նար ճարանն ճարարարար: որան կարար-

րն կարթ կան ճարարարն: Յարարչակն Ար-
արանն ճարարարարն կէ սարարանն ճար-
արն սրանիւն կարար ճարն ճարն կար ճար
Քարարաննայ, սրանիւն ճար, որ Արարչակն
կէ կրարն, ճարն է ճնն ճարարն Արարան
զարն կար կարթ, ճարն էն ճարար-ճար
(Շարարարարն) & ճարարչակն ճարարարն
զարարարարարն:

Քարարչակ ճարանի ճար նարանն կարար-
անն ճարանն ճարարարարն ճարն, որթիւ
ճար Արարանն, կարարարն & ճարար-
անն շարք & Արարանն ճարաններն: Ար-
արարարն, սարարարն ճար թէ իր ճարն
ճարն կարար սրանիւն:

Գարն Լուս (Ս. ճար) կէ ճարանն ճարան
Քարարաններն կարարն, & ճարանն նար-
արչակ ճարանն կարարան Քարարչակն:

Ի ճարն սրարն սրարարարն ճարն ճար
իշխակ, ճարն սասնիւն սարարն դարար-
թիւն & ոչ ճարն սրարարարարն ճարն ճար
իշխակ նար ճարարարն & իշխաններ: Քար-
արարանն սանչ նարարար կարն & ճարան
իշխանիւնն, կար ճար կէ կրարանն ճար
ճարն ճարարարարթիւն ին՝ սասն Լուս
արարանն էն կրարանն ճարարանն, & ճար-
արն դարարանն & ճարարարն ճարար-
արանն: Լն նարարանն ճարարանն Ս.
Լուսարարն նարար ճարարարն ճարարանն
սանն & կարաններ, Ս. ճարարն Լուսարանն
& ճարարն կարարարարթիւն: Սթիւն Ս. ճար-
անի ճար ճարարն կարարարն կրարն
Արարանն ճար:

Ճարն կարթ որ կէ ճարն ճարարն Արար-
անն կարարարն ճարն ճարն կէ կրարանն
սրարարարն ճարն ճար Ս. ճար կարարարն նար-
արարանն ճարարն & Արարանն, որան
ճարարն իր ճարն կարթ Ս. ճարն Քար-
արաննայ կար: կէ Արարն Արարանն ճարն
ճարն ճարն կար Արարն սն, որ կարարն կէ
կարան, & սար ճարարն ճարն նարարանն
ճարն 825ին կէ ճարն ճարն կար: ու ճարն ճար
արթ կար ճարարն Ը ճարն ճարն ճարարան,
արթ կար Քարարաննայ կարարարն կարն ճարն
ճարն ճար: ճարարն կէ ճարն ճարն ճար-
անն կար: Քարարաննայ:

Յարարարն կարարան կարան կարն & Քար-
արանն ճարն կարարաններն սանն էն Քար-
արանն ճարն ճարն, կարարանն, ճարն սն
ճար 1877ին կարարարն ճարարարն սանն կար
ճարանն նարանն ճարարարն Քարարարն Քարարանն

հան փնտրող ունեցած նախնեկերով Գաղարկան շրջանին թերթեր խմբարար է և գաղարկ թղթի սեփականու հար խմբարար է Փարս թերթը: Ընտրական աստիճանին մեծ շնորհակալութիւն ցուց ասում է զեղի իրանյան թիւերը և իր գերմանացի ուսուցիչը աստիճանի է զեղից Գերմանիա սու ի ի: Լայրջ ստիւյն ծանկ ասում ու ասն զգրագրութեան, որովհետ լայրջ չի կարող բաժանուած թայ սկիզբ:

ՔԱՅԱԼ ՎԱՅԱՆ

Մտեկով ֆիլիսոսփայրէջ Գիւ. Վ. Քաղայ 1923ին Գերմանիայի մէջ էր պայտաւորուած ֆրանս. Gausmont ֆիլիսոսփան ժամ կարճ ժամանակի հարց այց մեծ ընկերութեան կառավարիչ էր ցամայ կնքրեանիան Ներայի մէջ, Նայր տարիներու աշխատանքը և իր սերտ կապերը պ. Մեան Կամերի նկարչը շարժանկարային կերպի մէջ երեկոյ գիտնական զեմեկերն մկն է — կրպակի պարց մէջ կ'ըլլայ Քաղայի նամար 1930ին նա էր սեր ֆիլիսոսփայր աստիճանի, իր ստեղծարարութիւններն իրենք «La petite de Mont Parnasse», «Es gibt nur eisse Liebe», «Ein Walzer für Dich», «Ich sehne mich nach Dir», «Wolga—Wolga (Stenka Razin)» և ցանկ մը ուրիշներ: որովհետ ամենակերպին է «Moskau—Schanghai»: որով ամենայնպէս որովոր խաղարար է յայտնի գրաւանակի Քաղայ կնքրի: Ար ֆիլիսոսփայրի գրքից յարց սխեմաներու մէջ ցուցարարուցում և Վ. Քաղայի գեղարարական ամենաստեղ ֆիլիսոսփայր է:

Կնքրայի (1938) սկիզբը Վ. Քաղայ կրպարուած է Իրանի կայսերական կառավարութեան կողմէ՝ ուսուցիչութեան Իրանը և ստեղծելու աշխույ անկեմանկարարային կերպը մը: Մի ժամանակի նա էր պատրաստ մեծ ֆիլմ մը, Իրանեան կերպարանի զերջին աստեղանկի կնքրից:

Գր. Վ. Քաղայ կնքրայի է յայտնի կրպարուած կնքրից Յիկին Փերի (Սաթա) Աղարարուած:

ՔԱՅԱԼ և Մոլլա-Քաղայ:

ՔԱՅԱԼԱՆ Գարգին և Լայի, աստիճանները և Լայրանի լայրարարցին մէջ:

ՔԱՅԱԼԻՆ Կամ Գարգին, Սաթա լայրարարացը, որ Լայից գաղթած են մի ցարկ կնքուած Լայ զերջ պրպար են Լայից յայց թէ ընկերներու և թէ Լայրանիան կառավարութեան Բաղարարի Լայրց թիւը կնքրային Լայից 1000 էր Լայից, Անքրայի մէջ յա՛մ ասին իրանյան կնքրի կնք են և Լայրան: Կնքրանեան Բաղարարի մէջ արևելական կայսրուած ընքրանի ցարց մէջ կայ շնքր ստեղծ յղկարարուած: Այց աստեղին յայտնը Լայիցուած էր պատկանէին ժամանակու: Արցայ-Կան ցարցին կնք է Լայրց Ս. Յովհաննէս կնքրիցին:

Ընքրանայի նոր Լայրային կու ցան ցանկեր կոնքուար ցարգրի, որովք երեք կամ աս աստեղին զնք ասրի պայտաւորուած, հարց էր ստեղծարարուած: Բաղարարի մէջ 1831ին մինչ 1935՝ 27 ցանկաներ պայտաւորուած են:

Բաղարար լայրարարցին մէջ կնքրայի կան մի ցանի պետական յարեր կայ պայտաւորաներ

Բաղարարի՝ Ս. Յովհաննէս կնքրիցին

Եղարար Կնքրաներները: Յովհաննէս ու Միկայիլ Գերջ Յովհաննէսեան:

ՔԱՅԱԼԻՆ պ. Մոլլա-Քաղայի էր Իրանի 1907ի Օրտոմանարարի մէջ մէջ:

ՔԱՅԱԼԱՆ Լայի, ամերիկեանայ կնքուար արևելարար էր ընքր Բաղարարից Սան Յարկիայ ցարգրը:

Բաղարարի մեղքը՝ ընքր Կնքր են, որովք 1891ին Ամերիկայ ցարգրից Երջկայ էր աստեղին, որ Լայի էր աստեղին իր նախնեան կրպարութեան: Սեռայ Սան Յարկիայի էր գրաղարարի և մինչև արքի են էր թայ:

Բաղարար աստիճան սկզբով էր ցանկով ԱՆ:

հանդես հանի արժանի 1906-ին Քարեղի ար-
անապատի մեծ գյուղացիներին ներկայով Գե-
ղարուհույն ասորին ճէլ կը ցուցադրէ Հին պատ-
մանքին խորհրդանշող արժան ճշ:

1917ին ոչ Քարեղի ճէլ կը ցուցադրէ էր գոր-
ծերը, արժանանալով աշխարհաշույն արժանա-
գործ Թանկի գնահատութեանը:

Մեծերկայի ճէլ ինն թանկանաւ եւ ճիւղնու-
ներս պայտաթն կամար այսորանման զեղծեր,
զճշեր ու զարդեր ցանկախիտ աշխատանքը:
Ինչը ցանկանաւ եւ Արարեալ (Ճիւղնի) հասանքին,
որան կամար Մեծերկի հան թարթ թերթերը գնա-
տաւանքով գրեցին:

1849-1850 թու Քարեղի գլխով Տարաւորակի
Աղաւակներ զա.ի արեւելայնը՝ 70-80 զիւ-
րերէ կը թողնան, որոնց երեքը կարանակ էին:

1849-1850 զիւղ կամեաւ գլխովին ճէլ, 50 ա.
կա թնակի ունէր Ս. Սահմանու կնիկնի ճշ:
(Հարկանքի)՝ մարդունց ճիւղ:

1849-1850, զգ. Յիշմանցաւ ստանդարտ-
կան թիւին. ունէր 12 ա. կա Ս. Սահմար կնի-
կն ճշ:

1849-1850-ին Տիգրու. հանդարտաւ, երե-
ւել թիւին, մաս եւ Տղարեթուարցի կարգա-
ցանքի ճէլ Տրանդիպանի (այժմ Թուսմանի),
1830ին, մաս եւ 1821ին 1860ին Պատարշտի
խորհրդարանին երեւոյթեան ճիւղերու եւ իրի
թիւնցիտ մարդացալոց նստաւանակ:

1849-1850-ին Հուլիս թանուր, լիցու-
զեւ. ստանդարտ կամարարակի, մաս եւ 1851ին
Տղարեթուարցի ճէլ, որչին եւ ոչթ. Տիգրու
Քարեղանակներ էր կարճ որ Պատարշտ կը
կատարուի պատմին Հուլիս մարդացալոցին
ճէլ միջնորդ ուսուցչ ստանալ կար կամար-
արանի ճիւղերը կը կատարէ եւ 1884ին ու-
սուցչութեան մեծ զիւղային կը ստանայ. 30
ասոր Պատարշտի երկրորդական վարժարան-
ներու ճէլ ստանդարթեան կնիկ եւ ճիւղնուար
պատարշտի յիշմանի պարթ խորհրդու ճէլ զար-
մանով մեծ կարգաւորեալ մեթոդական մաս-
նի կնիկնուր թանուր կը ստանայ կը մեծի
1924ին Պատարշտի ճէլ:

Գիւ. Քարեղան Հուլիս կը խուր եւ կը
զեր կայրին. Պատարշտի կամարարակի կար-
ժերին ստանդարտ ստանաւանակ էր:

Վարժարաններ Հանդես Անտարցի, Քամուր-
անի Քանակներ եւ ստանդարտ կնիկար Ար-
տանաւ ստանթերթին, որան խորհրդարան մար-
մնին մաս կը կարգէր, որ կնիկար թանուր

թանակ յարանակներով եւ սակայ ստանուար թա-
նաւանգութիւնն էր:
որան ճիւղնուար-
թանակ կարգաւորու-
կան էին:

1849-1850-ին Անտար-
ցի Տղարեթուար-
ան եւ Տղարեթուար-
ան ճիւղնուար-
ան ճիւղնուար ճէլ:
1917ին Տղարեթուար-
արցի ուսուցիչը կը
կարգուի, կանակիտ
ստանաւանակ պատա-
ւան. Հուլիսով որ
կնիկնի ճիւղին ստ-
րիկերը կնիկնուար
սեղանը գրանուր-
կամար զարգանաւ, 1800
զիւղ Քարեղ Տղար-
եթուարցի մասնաւորակին. մաս 1814
Փետ. 20ին:

1849-1850-ին ՂՈՒՅԱՍ

1849-1850 զգ. Հարաջիւղայ որ կարճի 1421ի
Տիգրուարցի ճշ կամեաւ (Կրատարուտ
Է. Անտարուտ շնուրու Մարտիս 1908 237)
Լեւոնիկարթ որթ Ետանակ որթ ճիւղ երթա-
լով Քիւրճակները կը ժողովել վերջիններս կը-
րին վերադարձալով Հարաջիւղայ ճէլ Քարե-
ղայ մաս կը խորհուր:

Կը կարճել որ Քարեղ Քարեղ ոյիկ եւ կար-
ցալ որ եւ Քարեղան որ Հարաջիւղայ պատ-
մանակ ստանէ եւ

1849 զգ. Արարու, 1900ին 60 ա. թնակի
ունէր. 62 սանդ կա էին. ունէին կնիկնի ճշ:
ստան զարդն էին. Հաւ սրկաւանակ թիւը ճշ
կա զոր սեղանից Քարեղ լիւղ կնի-
կնուարին Քարեղ ճէլ կան երկու սանդ կնիկն-
ներ, ստանից կարկով Ա կար, որ սեղան
կնիկնուարին մասի որ, կերտար Տուարար. Գի-
ղես թանակն Ետան կը ստանային Ետանից,
Փիլիպոս եւ Լարիկան ստան կարեղան սանդ
զիւղերը:

1849 զգ. Հուլիս, Հուլիս զա.ի. Տիգրուար
զիւղ կամեաւ ճիւղ սրկիկան կնիկնուար-
արցի, զիւղ Քարեղան ճիւղ մաս. երեւի
Նյանուար զարդ էր, Քարեղան իշխանն
շխուտ. 1900ին 15 ա. թնակի ունէր միւլի,
որան կը կա էին:

1849, Քան Լարիս, Նախուար Քարեղան,
Ինչ եւ Կնիկնուար Քարեղան ճիւղ մաս. Տիգրուար:
1849-1850 թու Քարեղան, ստանակ զիւղն Քար-

գարաց Երուսղոս գաւ ժէ, յարմի ժ Կառաք, Կառաքուտ Քաղ նաւապետն Քնքո յառ սեպտ զբխանից ապաւարան եղան է գորտից յարեմականց առնն 36' և Քաղսնի:

ՔԱՐՔԱՌՆ զգ Զ՛յիւմայթ Առաջնորդական Քժի ունէր 25 առն իայ. իկց. Ս. Առոււտաննն. զարք 10 ժանչ և 13 աղիկն կը յանելին **ՔԱՐՔԱ** — **ԱՂԱՔԱՆՆՆՆՆՆ** Գրիգոր, իմբարքը 1908ին Քաղս Կառաքարման ԱՅ յարմար Քնքիին (Աղս Անգլոֆոնականներու արխան):

ՔԱՐՔԱՆՆ, Սիմեոն կՔզ. այս առուամբ ընդարմի երկիր ժ Կ Կ Կ, որ սեփականութիւն էր Այրարատի Կառաք գաւ Քաղսնուտ:

ՔԱՐՔԱՐՔՆ (ու Քաթար Քաղսարեզ կամ Գաղսարեզ), զգ Կարաւային Գաւգարիոյ Փշգտմի նաւակցին ժէ, ունի 25000 ընկիչ, որան 3000ը ժիւղն ասարներն են (այս Քաթար կրնայ) Լին արեւմապարսիականց նաւանայնց զաղսի ընկչաւթիւնը Անի զաղսնականութեան ընկչարներն կը կրնաւոր, նկան Քաթարիցիներ, կամբո, եւ ժառ 200—250 աարի առաջ Կառաքուտ են զաղսի ժէ: Քաղսարեզի Լայոց Քիւն է ներկայի 130 առն (600 սնն): որանց առուտարմ, արեւմազ կը զարապին նաւ նաւանայնց նաւաւարակները. զգ. որ Քաղսու Գ. Աարգիտան զնգարթ, Աարգի Գ. Աարգիտան գառաւարմն, Անգրուտանպարսիս Անկիւզու՝ ընկչաւթն Անգրուտ Անկիւզուս և Քրիգ՝ կոչնականութեան զարմարան ժ'ուսին:

Քաղսի Լայոց Անկիւզին Ս. Աստիանու 1820-ին Կառաքուտ է, որմն առաջ Լայքը ժառուս ժ'անցանն են, Կառաքին 1790ին յիւսուտ Աղս. զարմարանը կտրննան՝ յիւսուտ է 1864ին և վերանորոգուտ 1890ին: Կարմարան ունի 65 երեւոս (աւոյներ), յարմուտ զ Կառաքնի (Ս. Տաղիկնան):

ՔԱՐՔԱՐՔՆ տն՝ Գաղսարեզ:

ՔԱՐՔՆ զՅՅ և Գաղս յայ:

ՔԱՐՔՈՒԹ, զգ. Տիգրանակերտի առաջնորդութեան, յանի ժէ առն իայ ընկիչ ունէր:

ՔԱՐՔՆՆՆՆ ՎՂԱԲ (Ս. Առոււտանիին) Մոխոց աւարտի Այդարիկոս զաւառակի ժէ: Մենառաւոս ուրմ սնչաւք և որդայ զնան ժ'անն: Երկ զաւառակի ժէ, վանայ ժա կայ Քաղսնից, զառ ոճանց Քաղսնից, Կայքնայ զիւզ ժ, որ ունի զարաւնն իկց. ժ՝ Ս. Քաղսնու: Կանքի սնանը զրուտ է նաւ Քաղսի կամ Քաղսի Կանս կը յիւտ: 1650ին 1670ին Անապոց յիւսակարմներու մէջ՝ իր Ս. Առոււտանիին եւ Ս. Եղմանիին Անկիւզինու: 1550ին՝ Առոււտան

ուս արեկոյ զաննա մէջ Անապոց ու կը կարն եւ կը յիւտ այց առնն: Մարտիս Եղմանուտ, այց Անապոց Անապոցն 1670ին Մարտիս կայ. 16 Տուր կը ստի կըրոյ Ս. Կնոց վանիկն:

ՔԱՐՔՆ ՔԱՒ՛, Գրիգորի կն ընկչարն ժին:

ՔԱՐՔՆ Լայի, արաւմաւոր և զաւառականուտ իմբարքը 1910—1920 Քէկրան յայ սնան Առուտան յարմարներթի, 36' Կաղս:

ՔԱՐՔՆ, իմբարքու, Տիւտ Կառաք, որ 1916ին սեփականութեան յիւսններան՝ իր Տիգրան զանիկն նաւ Կարաքանն է:

ՔԱՐՔԱՌՆՆ, զգ. Կարմայ, ըն 85 առն, Քաթար և իայ էին:

ՔԱՐՔԱՌՆՆ և Քաղսարեզ:

ՔԱՐՔԱՌՆԱԿԻ, կն զգ. Միւսնայ Լարան զաւ: **ՔԱՐՔԱՌՆԱԿԻ**, կը ժիւտի Արտաւան Կառաքի զնայիկն կը զաննի Քաթար Լայոց Մանանայթ գաւ ժէ:

ՔԱՐՔԱՆՆ կամ Քաղսնն, զգ. Քաղսարեզ զաւ. Սայո Ջաւիթ արեւմապոլսը. ունի 15 ա. ընկիչ. տն՝ Բզննն:

ՔԱՐՔԱՌՆ, Կայանան յայց Քաթարնայ զգ. Քաղսն զաւ Վանանայթ ժէ:

ՔԱՐՔԱՎՂԱԿ, Կանչարան աղսարին, ընկչարան, զրուտան, զիւտան առաջներթ, Կառաքարմութեան Վենետիկ Միլիթարան Մարտնական (Իմբարքները՝ վանի ժիւտանները), վնայիկն և առաջին իմբարքը Լ. Քարիկն Այլաղսարեզի 1862ին սնան է յայ սնանը:

Լայսնն և՛ Rédaction de la revue «Parnave» St. Lazare Venise (Italie):

ՔԱՐՔԱՆՆՆ և Քաղսնից:

ՔԱՐՔՈՒ, Լախաղնանապոս 1035 965 և ը. Գ.:

ՔԱՐՔՈՒՅՈՒ, կը ժիւտի Այրարատայ Կաղսիս զաւ ժէ:

ՔԱՐՔՈՒ կամ Քաղս, զգ. Տարան, զաւ Սայո զաղսն ժէ: Ս. Կարապետն ժէ կամ Կնար, ըն, իայ և Քաթար յանն էին Ի Օսման, զառ Ջնար Գրանի, զաղսարեզ առն ժէն էր Ս. Կարապետ վանքի 16 կայաններն ժին էր:

ՔԱՐՔՈՒՄ, ըն Քաղսարեզ Տայքը զաւ ժէ:

ՔԱՐՔՈՒՆՆ, Իլիան Գրիգորի կաղսնայ 1098ին:

ՔԱՐՔՈՒՆՆ Յովնանիս, զգ. Կառաքնի, Տիւտ է Կան 1810ին ժիւտան Կարապոյ վանքին Ս. Կարապետ Ս. Օսմարայ վանքին յաւարարութեան ժէ կը ժանն, 1871—2 Քաղսարեզ սնան է կը կարաւոր, կը Կարաքն և կը ժիւտի Կան կը կարաւոր Առաջնայ Արաքնի և վանաւոր Ս. Քաթարեզիկն վանքին զրի առն է Աղսարեզի Քաղսարեզ կՔզի կնանպարեզիկն (Վարսան

1897 Նիւ Ք. էջ 51—61. «Էսկիւն Եմստուայ 1920 թ. 778, Ելուսուի»՝ Միսսուլի էջ 370)։

Բազմեմ զբո. 1880ական թուականներէն Կապուրականի գլուխներուն մէջ յարմիր էր իր քաղաքացի գործերը և շահագործութիւնները, որոնց գլուխներու ոչ թաւրերը և Գերանը «Մայի, Գարադա» մտնուած իր անդամին զինքն Արևելք և Արամի գլուխներուն մէջ Լամբա Լուսն էր իրի զորս միւսը և ըստ զորացուի։ Գաշան զարտ է նաև Արալուսականի մէջ ուր 1896ին Արամի (Մախ) Ս. Քաղչի թ. անդին մէջ Կապուրականը պայմանաւ է Մանթ և նաև Գարնախ մտնուց (Մուսնաւ «Կապուրական»)։

ԲԱԶՈՒՆԻՓ. Կարգան Բարբրերցի ուր տնաւոր իր իր Բարբրերց (տն)։

ԲԱԶՊԷՆ, զգ. Կի միսիսիսի, միայն Ելուսուար էր։

ԲԱԶԻՆԵ Թրգարանի զգ. Արզախի։

ԲԱԶԱՐԱՆ Լալի, գրած է ակրից Եմստուայ և Լայ Կապուրց ուր. Վենետիկ Ս. Կարպ 1920.

ԲԱԶԻՎԱՆ և **Բալիիսան**։

ԲԱԶՆԱՍ և **Բալնի**։

ԲԱԶՈՒՄ և **Պարաւ**։

ԲԱԶՈՒՄԻ ԲԱՆԱՐ, պարբերութիւն, զգ. Գաթուս 1922ին Խորագրական Կայրիք (Լուսն Յէր Արթուրական)։

ԲԱԶՈՒՆԻ Թրգարանի զգ. Արալուսան գաւի Գրիգոր Մախրիցի ինք. 1831—3ին զինք զինք պարտի Խառաւ սոքարան և Խառարանայ ինքիննի սեխանի 7 զինքիցն մին։ Սա էր երբեք Կապուրականի ստորանայ։

ԲԱԶՐԱՍ, Յաւանականի Կապուրականի զգ. ուր 500էն ակնի Լալի Կապուրական և 1921-էն է զինք Գ. Գ. Գաթարան, Գ. Քէլաքիան, Գ. Լայան և Ք. Գաթարանի Կապուր Կապուր գրաւած ևն։ Սակն նայ առաւելարտ մէջ ոչ. Ասուկան, որ Լայու Միւսթան ստեղծուած է։ Բաթրան Արզախի զարտերի կարտուար Լալիսան ստեղծուած ինք է Յի. Գ. Քէլաքիան 1936ին սխտայ զարտերու ստեղծուած է Լ. Ք. Ը. Միսիսիուի Կերթիս ակնայու Բաթրա իր Կապուր Կալիւր յանկն ակը Լայուսան Կապուրականի Լայուց Կերթից յանկն, պաշտամունքը Յաւանական Կերթիցին մէջ իր Կապուրանի Բաթրան Լայուց մէջ մայր Ասուր Կապուրականի ևն (Ս. Մարչիսան)։

ԲԱԶՈՒՎԱՆ — Կարց, Կալուսական ստեղծից էր. Մախրաններն առաջ կիւսն է յանկան Լուսնականից։ Իրենց էին որ Բաթրերց Կայուց

Լայուսան ստեղծի Թայուց Կերթարոս Ա. Լուրսան, 1830—էն, ուր շուանից իր Կապուրականի Կապուրանի Կերթից Կապուր և Կապուրան ստեղծից շիքուանայու պաշտամանի ստեղծուած 1896ին Կապուրանի Արձանակարացի (Կերթիսի) զարթւած է առ ակը (Յանիլիլի)։ **ԲԱԶՈՒՆԻՓ,** Բաւուսի ինք Բաւուսի, Կապուրականի Կին Գաթարան. Մախուր Կարթուրանի իր իր Բաւուսայ զին, Լալիսիսիսից Կապուրանի զինք Կապուրականի մէջ։

ԲԱԼԱԿԱՆՍԱ, զգ. Երգարանի մասը Կապուրականի կերթար ինքին. յ. նայ ղալիլի ակնը։ **ԲԱԼԱԿԱՆՍ Բազմեմ** 10 վերս Լուսն զինք Կապուր իր Կապուր Կապուրանից Կապուրանի, ուր իր ղալիլ առաւ ինք Իրից Գալի և ակնայ, ալիսն Կապուրան, Կապուր և ակն Լուսնից իր Կապուրանի Կապուրան ղալիլիսիսից և ակն Լայուց. զոր արիւնք Կապուրան ղալիլիսիսից, Արալուսան ղալիլիսիսից, Կապուրան ղալիլիսից, Մախուրան ղալիլիսից և ակն, Լայու Կապուրան ղալիլիսից Բալուց Լայուց։

ԲԱԼԱԿԱՆՍՍՔ, Կին զգ. Գերթարանի

ԲԱԼԱԿԱՆԱՈՂՅԱ և **Բալանիս**։

ԲԱԼԱԿԱՆՍՍ կամ **Կալուսու** զգ. Բարբրից, Կապուրան Կապուր Կապուր մէջ զբո, ղն Լայ և Քալք խառն էին. Լայուց ակնին կերթ Կերթ. Ս. Կարպուր և Ս. Կապուրից և Կերթան Կա. Ս. Գերթ Լուսնայ մէջ իր Կերթ։

ԲԱԼԱԿԱՆՍՍ, Կին Գա Կապուրականի

ԲԱԼԱՆՈՂՅԱ կամ **Բալանիսու**, զո. Կարպուր Լայուց մէջ, որուն զինքուար Կապուր և Կապուր (տն)։

ԲԱԼԱՆԱՆ Սաւուց, զիսական զրգեր Կապուրականի և 1921ին սխտայ Թիլիսի մէջ։

ԲԱԼԱՆ և **Կալուս**։

ԲԱԼԱՆՍԱՆԱՐՎԱՐԱՆՅԱՆՍ Կապուրան զգ. Երգուրան, կերթ. Ս. Լալիսից։

ԲԱԼԱՆԱՆԱՆՍՈՒՆԱՆՍ Կապուրան զգ. Երգուրան, կերթ. Ս. Լալիսից։

ԲԱԼԱՆԱՆԱՆՍՈՒՆԱՆՍ Կապուրան զգ. Երգուրան, կերթ. Ս. Լալիսից։

ԲԱԼԱՆԱՆԱՆՍԱՆ (Բալանիսից) Գերթար. (Կապուրան), 1896ին սխտայ Թիլիսի մէջ Կապուրականի և Թոսան ի Մալիս, Լիւսիս Կապուրանի, Ասիսան Աւեր. Քալիլի Աւեր, Երթ Կապուրան, Կապուրանի և Կալիլի. 1902ին Կապուրան է Կապուրանից, ի ղալուս և Ն. Արիւսի, ուր է Վենետիկ 1908—9 Կապուրան է Կապուրանից և կիւսն, Կապուրականի ստեղծուած Կապուրանի Կապուրանից յարաբարեթէ Թիլիսի մէջ։

ՔԱԼԱՆ 200. կը յիշուի Արարատու, Կանուկ գետի մէջ:

ՔԱԼԵՔ. զգ Միւսեաց Սղակ գետի:

ՔԱԼՈՒՆ Լուի. 1927—1932 խմբարան է

Պէրսիոյ մէջ Ազգայն կարգին շարժմանը:

ՔԱԼՆԱՅՑ. զգ Տիգրիսի, 10 ու կայ ընկելի: և

Լաւաւու Վանքը:

ՔԱԼՆ և Պաշխ:

ՔԱԼՆՈՒՄ. Գանձ Արշակի մէջ, 1500էն ևս

ներքեւ սրկաց շնորհմամբ ձեռագրին յիշ-

ատարարանին մէջ կը յիշէ Ս. Աստուածատին և

կնիկներն:

ՔԱԼՆՆԷՆ զգ. Տիգրանակերտի եզերքոյ թե-

րին, 10 ու կայ ըն կներ:

ՔԱԼՍՄԻ (Քաւու) զրպ Մարտի. Տեր-Յար Դա-

ճարան կամրան զրպ, աւրիական սնուցարանի

խորհրդ: Փաստագիրու շնորհմով արարու-

թիւնն ու կանգուն կոխոյ սիւննը սնուսման

սնուցարանի մէջուց կը վերին փաստար սն-

ուցի մը պատմութիւնը:

Գրեցին մէջ 20 ընտանիք Լույր Կապրին,

չարի կնիկներն և զարդը: Կը ջրային սանաւար-

անի և արեւտայի (Պր. Մ. Արեւան):

ՔԱԼՏԵՎԻՊՈՒՆ կամ Քալիսիկիան:

ՔԱԼՏԵՎԻՊՈՒՆ ԳՈՒԼ. որպան Լամարչուի Գու-

րիսի Գուգարտրոյի ձիւ կայնոյի սանաւար

թիւնը. այ Նարայիտ 1933—7 խմբ. Անու-

ան, Պարուկան, Լուրարան:

ՔԱԼՏԵՎԻՊՈՒՆ ԳՈՒՇՈՒ, որպան Քալիսի Երկր-

մի ձիւ Երկրորդի (Չարչար թիւթ): այ Քա-

լին 1932—4... պատ. խմբագրի և Դանիկյան,

այս և Մարչարան:

ՔԱԼՏԵՎԻՊՈՒՆ ԿՈՒՆՈՐ, որպան Լամարչուի

Յ. Տ. Գ. Քաղաքի (Չարչար), այ Լամարչու

1933—4... խմբ. Ս. Աղայի:

ՔԱԼՏԵՎԻՊՈՒՆ ԿՈՒՆՈՐ, Արաւստայի ՄՅԳ

Քաղաքի որպան Տգ. Արաւստայի 1934...
պատ. խմբ. Լ. Քարին:

ՔԱԼՏԵՎԻՊՈՒՆ ՈՒՎ. որպան Յանքիի Երտան

Քաղաքի (ամից երկու սնուցար) Տգ. Լուր

Քաղաքին 1934... խմբ. և Նարայան (ՏՆՆ

Քալիսիկյան սնուցար):

ՔԱԼՈՒԾՆ. սնուցարան կոխու Լամիշի, ո-

րան մէջէն կանցի կամուսն Լուր մը որ կը

խաւարի Լամիշի գետին նստ:

ՔԱԼՈՒ. զրպար զգ. Լամուսն զուստային

Տիգրանակերտի կուսակալութան Արզանայի

գետի մէջ: Ըստ կն աշխարհագրութան կ'ի-

նայ Տարրոյ Լույր Քալաւոյի գետի մէջ, կու-

ստարան և Արեւիկան Սիլարայի կամ Արմանի

կախուսին սով ժամ Լամուսնի և որ սնու-

Լույր կնիկաւորութան սանի Քալի սնուս կո-

քն Յայան ձիւ: կը պատմեն մ'աղագրա-

թէ Քալուս կամ ջուլ սաստ ըլլարան՝ կուսու-

Քալու:

Քալան ի Սաւառ անկեր է զայմարի ի
կնիկը, որակ զայիկիով Լուարդ ԵՆ, և 182
ին, ըստ Կ. Գիւնի, անըր մ'առի 7500 ըն-

կանուց կերպով բաժնուս:

Մանուսակուց և Քարագ	3500
Լույր	1700
Աստի սարագ	1000
Աստի Սաղաւոր	1300
	7500

Այս վիճակագրութիւնը յի կարդ ԿՅԳ ըլլ-

արդեան ուրիշ աղագրայն սնուցարդը 1828

500 ու կայ ընկելի իսկ 1885ին 500 սնու-

կը կուսուսն, Կարպան (1900ին սանկերը) Գ

Դայ 2000 կայ կը կուսու: 1870ին սնուց 2

ձորը Աստու, Կարպոյ. Տիգրանակերտ,

Քաստի, Մարթիս և Քայ կը զայմեն:

Քալան Կանուսը է իր կն կնիկարան, կնիկա-

կնիկաւորան ու զրպանակուս Լամուսնի

յու վերաբերուց Լուրիկան Յայարչիկիով: 2

սնուցին կոմ'ը կը յարարանուց Ս. Մար-

չուց, որան յարարութիւնը 3098 այս կը

Լարանի կերան զրպ կամ զարան վերան

չանի մէծ սնուցիկներ, որակ մ'առի մէջ զեր-

Լանի կնուց զար մը կայ որ Ս. Մարչարայ

եղանկի կ'անուսանի սնուցի կայս երբեմն

այ կ'երթային նսն և կը սնուցին սանուցութիւ-

թէ Լույր զերը ևս գտնուսն նս: Այս Լու-

Կարան պատմ'ը կը զը: Իր յետն Քալու

արդև սնուցին զայմարի զրպին սաստու-

թիւնի և կնուց զերբին և պատմ'ի սն-

իկիով և Լուիւց մ'առ ի սնուց և ի զր-

անկից ընկնուց սնուցին: Մ'ը զարան, Պ

զ որ կարպանը մը որ այս որբանը կը

յանին մէջ կ'արդի յարչերը մէջ Լուարու

սնուց և այս կնիկանը որ զանց կը կամար

ու կրակ զարան է Քալուցին կարան

կոմ'ը յերան զայմարի Կանուսի կը կը

Լույր և սնուցի կ'երթային Լուրիկանի կո-

յերան զրպ Ս. Կնուց սնուար զանց մը

կեր ժամանակու: Ս. Մարչարայ յերան կն-

աներան Լու, Ս. Քարս սնուար Լույր ու

սաստի մը կայ Լույրը և կնիկի ընկին

Մանու, Ս. Լուարոյի, Ս. Աստուսանին և

կրպանու: Մայր կնիկիկին էր Ս. Լուարոյ

խորս Լուարուսն և կարպոյ ձիւց մը իս-

ն և գործարար, նախ քան ի կոնստանդնուպոլսոյ քաղաքը, ունի բարձր և գերաստիճանի շքանշանքի։ Մերև կրօնա զարդեր կարճ 170 շաբաթորակ և 90 աշխարհագրական և Քաղաքական ուղեք ու — որպէս թիւ 30 առն էր — ուղիքն ժողովարան և 90 երկուսաշաբաթորակ զարդը։

ԲԱԿՍՑ գաւառաւոր 45 Կարսիակի զիւց ունէր 2 հինգերկով և մաս 1350 առն բնակչութեամբ քաղաքաւոր — սոսիս յունիսն Էն Կունուսի։ Կազակ սուլ, Կարճ ուղարկ Արսուանի քառն քառ քառ՝ վարձեցի շալ, Քաղաքաւոր ճեղքեան սուլու, ճառար, Արգուսիսու շալ, աւելն էր Արսուանի կը Կարճին Բաղա, գաւառաւոր ունի վանք, Լուսուսի վանի կամ Քաղաքաւորաց և Առաստանի՞ն Կազիմու կամ Ա Եսայի վանի։ (Էփրիկեան՝ Բաղաւորիկ)։

Անաստրոյ ինասպարաւճեաւ մէկ կը ինասի կարուճ. 1637ին Բալայի Ս. Գեօրց վանի՞ն մէկ Կունուսան մը կ'ընդարձեանէ Աւանի պիտիսկոպոսեանն Բալայի սեան Կիսուսայի՞ զանն Էն ի յով ճանախակի գոր ճանախասանն յլասուսայ՝ սուր թոյլ նանուսայից Եսց ունի։

Վերի անասուան 1667ին Բալայի Ա Եսան Էփրիկեան կը նախորդ վկայութեան շալքի Էն մեան կայիսկոպոսայ. 1669ին գրուած է Մասուսից մը Բալայի Լուսուս (սոյ) վանի՞ն մէկ. 1670ին Երուսաղէմ գրուած անասուանին ինասպարաւճ Բալայի մէկ կը գրէ Միքիար կայիսկոպոս. 1693-ն Անվիսուս Եսց, 1684ին Քազէմ գրէ. Բալայիցի Երուսաղէմ կը գտնուին — Եսան 1902ին «Ճանկեա Լճուսայի» մէկ «Բալայի գաւառաւորութի» ճանկի կը գրէ (էջ 45) իսկ Մարտիսան Յարուրիլն է (Ալուս) 568 մնացիը կընտղ զորմ մը Էրուսաղէմի Յանկիլի մէկ 1922ին ԲԱԿՍ, կը սովորութիւններ կը թախան և իմացական վիճակը և ստորադր։

ԲԱԿՍՍԱ, զիւցակ Յայրաց քա.ի մէկ (ի Գունուսայ)։

ԲԱԿՍՍԱՆ զրոյ և իմացիը «Ղուսարթնաց Երպիտիքի և ամապցի»։

ԲԱԿՍԱՆ քզ. Բաղէի։

ԲԱԿՍՆՆՎԱՆՔ և Ռիկեայ վանի։

ԲԱԿՍՑ կամ Լանի զիւց, Բարքճու քա.ի մէկ, 36 առն Եսց բնակչի ունիւր. կէջ. Անուսարիկի, 1860ի արևմտադարձեամբ քա. Յարանի է թէ կ'ըր անքուած է զիւց։

ԲԱԿՍՍԱՍՔ և Լայի Բալայան։

ԲԱԿՍՍԱՆՆՎ քզ. Կապուսարանի Գաւառ քա.ի Պլասուսուսայ) 30 ւ. Եսց կար. կէջ. Ս. Առաստանի՞ն։

ԲԱԿՍՍՍ, քզ. Տիգրանակերտ շարքաց թիւքին ԲԱԿ և Բարքին Ա կըր կիլիկեանն։

ԲԱԿ, Կարսիակի զիւցակ Եսուսայ (Վան), ունիւր Ս. Գրիգորոս սուսուակ զարաւլն կէջ. 42։

ԲԱԿԱՎԱՆՔ, Միսկեայ Յարք քա.ին մէկ կը ճիւղի։

ԲԱԿԱՅՈՐ, Կն քզ. Միսկեայ Մարք քա.ին մէկ։

ԲԱԿՍԱՍՔ, թիւց Կապուսարանի, Մանթան Ասոզիկն կը ճիւղի Թանուսան կամ Եսուս քա.ի մէկ։

ԲԱԿՍՔ և Ալի։

ԲԱԿՍՔ, Կն քզ. Միսկեայ Կարք կըր քա.ի ԲԱԿՍՆՆՎ ԱՅՈՐ, զրոյն, մէկը Ա. Լարսուանի ամէկն ունիլ արևմտադարձեանն, որան զրախուսութեան նիւթը կը կազմէ զիւցը, սուր կննցալը և յիւսչլուսէր։ Լարսուանի Լուսուսանի և Բախուսը որ կը սեղ, գաւառից, Երպիտուց և կննցանի սեղ սեղիկուս և կը գրուած է միջագոյրն ու միջնադարու անցնիւր յարկայ սուսանցը ունի (Ղիւ. Յար. 1935 էջ 920)։

Բախուսի մեան է Բարքի (Քաղաքաց) մէկ 1899ին. չարար մնացց ցուակ շլարուան՝ միսկան զարգալը կըրկեա կարգին կ'ընդունի զիւցը Աշխարհական Կառարաններու վրայ իսկ սուսանուսար Բախուսի ուրիշներու ուղարկութեան զրուած է. 1917ին կ'ուսարակ էլ միսկանի ճեմարանի ցաղիթացը, Գրիկու սասլին վարն կըր և 1911ին կըր Եսցին 12 սարգին էր Տիգրան Կարսիակի անցիըր Յարքու ամապցին մէկ, սարապրիլով Յիմար մարդ կ'ընտրուր, կըրան զրախան զարեանուսիթից կը սկի 1924ին Կառարանն Կառարաններու Ա. Բախուսի ցրած է վէպեր վիպակներ և դրամուսաններ. Զանգան զարաքրախաններու մէկ կառարանիս արևակները 1927ին սասլինի կառարի 42 մէկ ամապուսան Էն, ընդունար վերնադրը աննանայով Միսկուս. Արց սարին յոյս անուած է Եսեա Յովնարան Մարք կըրիսկանի դրամուսանը։

Յարք մ'ուսով 1926ին յար ընկուսայ կը Կալուսանի վիկը 1929ին Նար Ուլի ամապցին մէկ կառարախանուս կը ընդարանի մէկ վէպը, Կարճուսուս, որ զրախուսար կ'ու Մայք. 1933ին կառարախից կուսար յուրի Կունուսան Քառուսանի, իսկ 1934ին Սեյ զիւցի արևմտադար, որան մէկ մասն Էն կն և կըր դրամուսաններ. 1935ին ուրիշ ժողովուս 42՝ Անիեա սուսուակ կը զարձեան Էն Արսուան սոզին և Սիւսանի վնոյր զրուսանները, որան զիւսարարար արախուսար ընդարաններու ամապուսանութեան նիւթը կը կազմեն (Կունուս Էն Արսուսան 1936 թ. 8)։

• Հարստանի Կոնսուլ. Ա. Երևանի գյուղակի
1937 կր 165):

Ա. Բախուցեց ազ 1938) և. Հարստանի ներքին
փոստ ղեկավարան գնդ
կցու, ազգաստանու-
յով իրեն Քոնսուլին,
և ազմանկապ Կո-
նսուլի. Մամուրի, Ա-
լաշանի և ուրիշ աս-
տանու նա:

Բախուցեց Երևանի
մէջ ևրաստանի ու ո ղ
(1930—1934... • Կո-
նսուլի. Կոնսուլարա-
կանքի Ա. 1930—1932) և
յուր անուակ • Կոնսու-
լարական Արտանու-
արարիքի և. 1932) •
Հոկտեմբեր-Նոյեմբեր
աստեղծիքի խմբադ-
րարիքի մէջ կցու և:
ԲԱՎՈՒՐ, սահմանի վար Արզի մէջ շա-
նդիքի հետ. ա՛ն Քաղաք:

ԲԱՎՈՒՐ, Բշեղսի Ազնեայ (340) և.
ԲԱՎՈՒՐ զարմար ս. Կալաբա:
ԲԱՎՈՒՐ Թո. Մարտ, 61—73) և.
ԲԱՎՈՒՐ Սիւնի, Վանիցանք որմ 452) և.
ԲԱՎՈՒՐ Սիւնի, Սիւնեայ Նալապետ Ա. Թգի
որմ (155) և.)

ԲԱՎՈՒՐ, իշխան Վրաց Ա. Մեղրայայ որմ
(Ս. զար):

ԲԱՎՈՒՐԱՎՈՐՅ, ասան Կաղապարախի Մարտայ
զպի մէջ, ուր Կանանկանայով մեռու Արտուշ
Բ. Քաղաքաքաղաք ներանույ ամանայի աս-
տան Մարտ մէջ կրիար: Քիւրս իր որմ Բա-
խուրախեր Մարտ մնաք անգամ էր:

ԲԱՎՈՒՐԱՆ, ա՛ն Փրակեան Վանու:
ԲԱՎՈՒՐԱՆ Արստ և Կրիզտ, երես եզրայինը
որակ Փ Գարան մէջ կրիան ևն Կոնսուլիայ
Քաղաքաքի վանք (ա՛ն):

ԲԱՎՈՒՐԱՆ, իայ իշխան, Կ. Գարայ Ալեքս Ա.
կայսեր ուրբանիքի մէջ, Վարուար և Կարապ
ան, որ Ալեքսի ողետ էր երբ զես ա՛ն Քիւրս-
զինի գուր չէր քարկայան: Ալեքս իր խուս-
Նան ամանուն էն գառակներու կը քարկայանի
Քաղաքաքի մըր Սիւնիքայի շարէ 1955) և
Յանայ իրայ քարկայանի զիւնեք զիւնեպետ
մար Բախուրաչը զիւնեք Ալեքս՝ Կարայ անու
ևայ կրի իշխանի ևն, ուր կոնսուլարախի
մէջ կրիւր իայ իշխանիքի ուր կը պահանարի
(Յանիւն ա՛նան Կարայ Կ. Գ.):

ԲԱՎՈՒՐՆ ԿԱՍՈՒՆ

ԲԱՎՈՒՐՈՒ ՎԱՆՔ, կը իշխար Սիւնեայ Քաղաք
գո. ին մէջ:
ԲԱՎՈՒՐՈՒՆ, ուրբար. Արայ ուրբարի ասան-
նայից:

ԲԱՆԱՐԻՆ, զր Տեղբարախիքի 10 և իայ
նահպի նահիր:

ԲԱՆԱՐՈՒՐ Ե. կրի զոր իջ Քիւրսի մէջ (Յա-
նայարիքի ևն կը պահան, փարուի անանկ ՍԱՆՈՒ-
ՈՒՆՅը):

ԲԱՆԱՐՐԱՆ Կասան, Բախուրախ ուսուցիչ,
արան է Փ. Գարս ինուն Քիւրսի մէջ, ուր
Կարապարան է Փրակեանիքի անխանիկ լի-
ուի արան Տիֆլիս 1879—8. Ուրիայայ մայ ու-
սուչի. ուր 1882 էլ էլ Կասան զարեանիկ
կոնկանուին, ուր 1882 էլ էլ 181. Մարտայ
ուր 1882 էլ էլ 24. Անային զինարարան որ երբ
արայարաքիւն արմանաք է:

Բախուրեան Վանուկ է 1883) սիւնայից:
(Քր մանուկ ասիւր • Քիւրսի անի Մանուկ 1883
ը. Գ. Անուկանք Բ. շարի 7 կայն):

ԲԱՆԱՐՐԱՆ Կասան, մնան ուսուցիչ Կարայ
մէջ, ուր 1889) և Կարապարան է Լին Կարայ
ազգայարեան արուկար. զինային անուկիւր, և
135 էլ և Անայարի, ինքնայի և Քարգանու-
նայ, ուր 1886 էլ էլ 181.

ԲԱՆԱՐՐԱՆ Կասան, մնան է 1879) Կար-
պար արան է Կարայ զարայ և Կարային ևն
Մարտայ, իայ քարկային ուսուցիչ արան
է Վանի կոնկարանի կանկար կոնկարան
և մարմարի կրիարեան Անայ արան
և կանի Կարապարանի զարայ և իրի Կար-
պարայն զինարան մնան է կանկարայարիչ:
Մանայ արանային իր մէջ կայան զարայ
ուսուչարեան նահարան է կրիարան զարին
նահարան զարայինը մէջ զարայինը մ-
Քինարիչ:

1914—7 կրի արի զարայանարան է Կար-
պար ևն արան իր ուսուչի մարմարիքի ի-
նայ անգամ է Օրանի զարայ և ի Վրայ ևն զար-
պար ևն է կոնկարանի քարկարան ևն
արանի մէջ, նայի արան զարայ և կոնկար-
պար կարեանի կրիար. 1918) ևն է Կար-
պարան ինքնին զարայ ինայարի զարային
արան ներպայայիչ Կարպարայարի զար-
պար մէջ. 1921) ևն Փարպարանի արան
պարան արան կոնկարան կան և կոնկար
պարային միկան Անայ կը Ա. Կարպար-
պար և նոր կոնկարան զարիինքի մէջ կը:
Բախուրեան անի զարի արանայարին
իջ Անուկ ինայարիքի ման, որան իրայ ու-
րան և կրի արանից:

Բուխարեան եւեւեւ սահմանս ճարչոյ զոր տէր և ուղարկուի ան ճճն էր Մահու ի 1924 յմահ. ին յմահի մէջ.

ՔԱՀԱՐԲԱՆԱՍ Ք. գտն է Պաւուսիան կենդ. Եւխարայ սրբոյ Ցիլիպոսի Ազուանի կրտի ար. Ծախու 1850.

ՔԱՀԱՐԲԱՆԱՍ Սարչու. Կրտարան, ՔՅՔիպի, ոչխորագիլի Կուրե. 1895ին յար ընտրած է Ը. զայն և անկանայ իրականի նիս Հարասանու. արտասոյսակ ՎԵՐՔԱԿԵ. Լոյս սարնի՝ Հոյսյի և անկանայ իրականը Հին Արասուեան.

ՔԱՀԱՐԵՍՅՐ. Կն գգ. Միանոց Լարսի գտ. ի. ՔԱՀԱԿԱՆ. Լարսիակ գգ. Ծախու, Ե.

ՔԱՀԱԿԱՆ. գգ. Մեծքի նիս զառարտի. 30 ա. Լոյ ընկի մահը. եղջ. Բաւասու Մահու.

ՔԱՀՈՒԲԵՐՅ, Կն գգ. Միանոց Բաղք գտ. ՔԱՀԻԲԵՆ կգլիցայոց ճը. Լարսարտի Լանք. կը ցանուի Գարնի Լայնի մէջ. Արարիչ Կուրտարագլը, ուրի՛ խորհարարից ժամանակին զաղմեկն զկող կուրտայնի Միկիլիբոսիան, յնուկցու Թ զարան Ելէր Մահումէտ խոյի-ժայնի կողմ. Ամէն արի 600 Լարսիկիբոմ մարչարուի կ'արան. Անիկիան Կուրտայնի ընկերութիան ճը (The Bahrain Oil Company) կը յաւարտէ տեղայն Կուրտարից: Բազառ ունի զարդարան մը և ճառ 200000 ընկի, որան պիտը Ելէր Լանէ Բաղք Ծառ Լ Կարիթի՛ Սնչոյ իրանախարսիան ասկ կը ցանուի. Բազառի մէջ կան ցանի մը Լարսի և յառայի է որ Լարուսար սպարայնի գտնուայ ոչանուի քուրի կու, զարու՛ մը (Արզակ Միլիանան).
ՔԱՀԱՐԵՐԵՐ կամ Պալարիւր, Լարսուսար և Կն ընդ Բաղք անկանայի Միանոց Ըարք (Կարակ) գտ. մէջ. Անկերան Օրջիկեան ցարմի՛ (Պր. Ք.) կը քր. Կնի անարի սեանկի է արու որ է Լարսիան Կարնի Կարսիակ ևն, յու՛ միայն ըլ էր ճառանոց, Բազարիւր որ և մի մայր է զարմիցը Միսուայն Բազարի անու. արան զարչ զառու ճառանկուիթան. յիմ զարն Բազարի անթոց. որ կայ Բազարի ըս և անթոցնուի զարն. և կայ Բազարի. Օրջոյ Յոլ-Լանիկ ԿՔ. ցարմի՛ն կը կուրայ Անոց Բազար. Ճ. ցարու կիսան Միանոց Բազար կոչ. ճ. սպարուրդով Անուիս Կիպուի ԿՔ. Լն, իրն զարսպակ անկանայով Բազար և ընդիլ Խուանիք իշխանը, ասոյ արտի, միմի Լարսի Լուրսիկցուս — Սո. Օրջիկեանի ցարմուիթ Լուր-Լարս (Պյ Կ.) 1126ին Ամիք Լարսի կիսա. արու.

զարն Բազարու որ էր վանք՝ յարմ միկերու կար ըսարմ արքայիկն. խոյ և վարարանից ասն և արտարի և կուրարուց, որ զաղմուի էն ի զառարան, և անկար ի զերթիթան Լուրսիկեանի մէջ 1170 Թաւարանին, ըս գարմի՛ն՝ կնկն ուղարկուց Լանքը կ'երան Բազարիցը. Քարչու սեանուր Բազարիւր կուրան է արանն յըլուայ վիպնի կամ զառուս (Վիպիկեան՝ Քարչարանիկ'ուրարան' Ը Այնուանի-Պաւուսեանէն ՔԱՀԱՆԱՆՅԻ, կը իշուր Բազարից գտ. մէջ ի Միսուս.

ՔԱՀԱՆԱՆՅԻ, կը իշուր Ծանկայն Լուրսիւր գտ. մէջ.

ՔԱՀԱՆԱՆՅԻ, Իշխան, որու սեանով կը կուրայ Միանոց Բազար գտ. ի.

ՔԱՀԱՆԱՆՅԻ ՔԱԼ. արզութ և կը կուրայ Բազարիւր (ան' Կըք).

ՔԱՀԱՆԱՆՅԻ, Լարսիակ գգ. Կարսիս Ծանկայ գտ. ի. թ. 45 ասն Լոյ, անին Լիկիլիցի մը. ՔԱՀԱՆԱՆՅԻ, Փարսիարանի կն զառու մը. ՔԱՀԱՆԱՆՅԻՆԱՍ ՈՒԿԻԲ, ուր կը ընկնին Բազարանից, Լարսու զարմու սուրանայի խոյ սիսարի.

ՔԱՀԱՐԵՐԵՐ, գգ. Սիսարուից արեւեկեան Լարսուսիցը.

ՔԱՀԱՍ ԳԱԿԱՆՍՈՒՄ ան' Բազար.

ՔԱՀԱՆԱՆՅԻ և Պալարու.

ՔԱՀԱՆԱՆՅԻ Արզու. 1817ին Սիկեմ կիմ կողմ կարուս զարմարը կան կը քրուի.

ՔԱՀԱՆԱՆՅԻՆԱՍ և Լուրսի Գարսուսուեան:

ՔԱՀԱՆԱՆՅԻՆԱՍ Ս. թիկի, որ կը քրուի Քարսից մէջ. ՔԱՀԱՆԱՆՅԻՆԱՍ Ք. թիկի է Լն Երզ.

ՔԱՀԱՆԱՆՅԻՆԱՍ Ք. թիկի է Քարսից.

ՔԱՀԱՆԱՆՅԻՆԱՍ Սիլիան, արարիչու Լարսարագլի, Մախուսի կրամանոցն վարուած.

ՔԱՀԱՆԱՆՅԻՆԱՍ Սարսուսու (կամ Պալարու-եան) Քրտի. Թան Կէմք յարմ 1850—60 Թաւարանեանու սեարն Կարմեան զարմարանի Լարսիկուս արարարանեան մէջ անկան կարսուս զեղճերն մին, որ Կարսիու և յըլու-կայն կըթիկան վարանեան զարմ մէջ կուարան է ինչու կարուս քեր. Լարս անկի ցարսուարուից իք քրեան զառուս իք ընդարարին Կարմեան զարմարու, ուս Կարսիու Ս. Մարգի Բարն Կարսեան զարմարու. իք արարն և յուս զարուս իք ընդարարը և արու սարնի յար կնկն ին ուսղարմեան ընկէ յուս, ընկնուայ Եղմիք Բազարուեան, Բաւասուից մը. վիլիսարիւց մը. սպիկուար զառուից մը և ինքնուսուսու.

գումակերը քառուս (Անկեան Է. «Մասիս» 1937).

ԲԱՂՆԱՍՏՐԱՆԱՆ Ա. քրթի, Քիթիտի պետական կրթչառակի ուսուցչադեմ' 1920ին («Սեանե Ա. Երևան, էջ 28).

ԲԱՂՆԱՍՏՐԱՆԱՆ ՕՅԻԿ՝ արքայ, պարուհի Ծառական պարերը ուսան է Բաղիտի մէջ, 1936ին թիմին վրայ կ'ըրեայ Քարիտի մէջ (Անկեան Էայն, «Մասիս» 1937).

ԲԱՂՆԱՍՏՐԱՆԱՆ Ա. կրթչառակու 1888ին Քիթիտի մէջ յար ընտայան է Երեւանեան կրթչառակերը. 1900ին՝ Մանկական նախնայեան կրթչառակ.

ԲԱՂՆԱՍՏՐԱՆԱՆ ՆՅԻԿԸ 1900ին Ս. Գեորգիտի մէջ յար ընտայան է Քեար Մազզայի թանտանկեան Քիթիտեր Գ. Սըրբուտակի նախընտարան է Ներսիսեանական ութով, Ս. Կ. Արվազանեան իշտանակին 1904ին Նրայ Երևան, Էրաս. «Փեթիկի» (Ս. Պետրոսեան) Մի յար ԲԻՂՅԱՅ (յարակար Ս. Մասարեանէն) տե՛ս Քաղաքաւարեան Նյեան (վերջ).

ԲԱՂՆՍՊ ՕՅԻԿ, Արայ, թիկի կար Քաղաքիտի ութովն է ՔԵ. ցարան, յար իր Նայ Քաղաք իտարարով կրթին՝ խմբական տնակն է Քաղաքն ութի Ղազար, Քաղան է յարգումիտ յարչապան, իտարանակ, սրային, կրթիտական է ութ տնակի, որակ յարեր իտարանն են է կարի 19 կար Քաղաքն (Նաւմ Մանուկեան գրարիտը տե՛ս Քարականայ Նարեայի 1929 էջ 254-261):

ԲԱՂՆՍՏ կամ Քիթի՞՞՞, գեղանակի, գեղանայան է տնակերն ըր. Անկեայ Մայր-կար ցարանի. Մաթի Մանրեանէ 1837 տնակար յարեր, կանգն Ս. իսկ Մուշեկն 12 տնակ տնակ, Քաղաքն տնակ Ք. Արթուրեանէ կը իտար Ք. ցարան մէջ.

Գաղաքայան է Մասար կարերու մէջ է Մասար իտար իտարանակերու վրայ մէջնէ կ'անդն յար կարերն Քաղաքն Քաղաքն յար կամ Այն-Քիթի՞՞՞ գեղանակի Քաղաքն տնակերը ըր-կանարայն կարչապիտ են, իտարան տնակն իտարարին ուրիտիտ գայնագար յարերով, Անուտի է թերցը կար լեզիվիտար իտար ցարան, յար ութարերն ուրեանարուիտան մ'է թերցը իտարան է Քրիտանով 1896 Քաղաքանիտի՞՞՞ Քաղաքն ութարաններն մ'այն Անկեայ:

Ըստ տնակարիտանէ է իշտանակարաններու՝ Քաղաքն է Քաղաք Քաղաք կար է յարգումայ յարչապիտին մէջ կար է է մ'ար իտարանիտան կրթչառակեան մտնակեան է վերջը ութի՞՞՞ յարչապիտերու պէտ կայ իտարիտայ յարգումիտանն ու կարանիտանն պիտար է:

Քաղաքն է տնակ յարգումայ կար է յար է Ղ. Ղ. իտարանիտան 25.000 տնակ տնակը. Ըստ Ղ. Քիթիտեանարարիտան՝ Քաղաքն տնակը (1897ին) 38.856 կար թն տնակերն կրթչառակ յարանակ.

Քաղաքն (յարանարչապան)	16.056
— (Քաղաքանիտ)	200
Մանուկեանիտ	20.500
Մարչայ տնակի	1.800
	38.886

Ըստ Քաղաք Ար. պարտարարչապանի 1880 Քարի գեղանարանիտան, Քաղաքն տնակը 1832 Քաղաք տնակ է 10.726 կար իտարիտ:

Քաղաքն տնակին կրթչառակ Ա. Նաւմ, վիտարանակերու վրայ իտարանակեան կրթիտար կրթիտիտ մ'է, իտարանակ 1844ին իտարանակ յար կրթչառակին Ս. Վրթապետ կը իտար, յար տնակը տնակ տնակ տնակ՝ կար յարչապետ մ'է Սարգիտան կն թերու կրթչառակ վարչիտ Մասարիտը. Ար Մասարիտը կրթչառակ կը իտարանիտ կրթիտ տնակն է մ'անարկու կը յարանակն յար իտար ութարիտ, որակ կարանիտ կարի իտար յարիտ կ'արչապետ կար իտար իտարիտը Ս. Մարչայ, որակ տնակ իտարանիտ տնակն տնակն է տնակ յար մ'է կը իտարիտ իտարիտը էջ. Էնկեայ իտարն, վերջ կրթչառակիտ վերջար է Քաղաքն, իտարանիտ կրթիտ իտարն տնակ. Քարչայ է կրթչառակին Ս. Վրթապետ Ար կար կրթչառակիտը. իտարն յարիտ է Քաղաքանիտին՝ յար մ'է կար իտար իտարն կաղաքանակն են.

Քաղաքն տնակն յար վիտար, որակ մ'է յարչապիտ մէջ է է կը իտարիտ Անուտան (տե՛ս). Միտարան են Քաղաքն կաղաքանակին վիտար, Անկեայ Ս. կաղաքանակին կրթչառակեան կաղաքանակին վիտար (տե՛ս իտարիտ կարչիտ). Քաղաքն տնակին կրթիտարան յար կրթչառակիտերու Քաղաքն մէջ, որակ յար 1900ի գեղանարանիտանն տնակերն Քաղաքն ութարիտերն ուրիտին, էնկեայ իտարն կրթիտ վարիտ. 103 տնակ Ս. Վրթապետի յարչապետ 45 տնակ, Ս. Մարչայի յարչապետ 43 տնակ, Ս. Վրթապետի յարչապետ 17 տնակ. Քաղաքն կաղաքանակն է կայ Քաղաքանակն ուրիտին իտարն ութար յարչապետը. Էնկեայն իտար իտարն իտարիտ Ար յարչապետին կայ կարին, որակ իտար յար 200 տնակ յարչապետ, տնակն ուր իտարն, յար Քաղաք Ար. գեղանարանիտան, կաղաքանակ յարչայն ուրիտին:

ԲԱՂՆՍՏ, գաղաք, կաղաքանակ յարչապետն տնակար, տնակն է յարանակիտ 110.000 թն 454 պարտարարչապետն կաղաքանակն 1929

խաղաղամտ է փրփոհեմ նարնայ, արեւելեմ Լուսա, Լորանեմ եւ արեւմտաքեմ՝ Տրքարանկերոմ եւտեղեղեղեմ. Զարտաթիւնն է 29850 քա. Լաղարանկեր՝ քրթի 400000 թաւաթիւմը. Լարէք 2866 առն. 21534եղի՝ կ'աղբին 93 զիւզերս. Վէլ (Էփրիլեան՝ Վիւսթարիկեւ). Բաղեր ժե. զարս սկիզբներն ծանօր եւ ձե-

Բաղեր Կաղաթի սեւարանը

ուղարաց Յրատակաղբներն, Բաղերի Քառ զիւղն մեջ մտն է մեր Միջնաղարեան բանաստեղծներն մին ԱՌԱՔՈՒ Բաղիւնի կոչում (մ'ա), այդ զարան արդն 1646թ(6) կը յետի Ա. Պրահայ եկեղեցին 1626թ(6) Քոստայ Միւսթիւնի նախարար զիւր այդպիսիներն փարցիւղ Բաղեր կ'աղարանի, յիւստակաղբը 1637թ(6) կը յետ Ա. Յովհաննիս (Ռե'արայա Ըսեթ) եկեղեցին եւ Ա. Վեարդ եկեղեցին, որով եւկատակ Էփրիլեանի՝ կամ իր արբիւնեան գրածին՝ Ա. Վեարդ ժե. զարեմ առաջ զորսիւն ունի եղեր: 1687թ յիւստակաղբ մը կը յետ Ա. Յովհաննիս եւ Ա. Օրան եկեղեցիներ: 1674թ(6) Լուսան Քիկ Բաղեր կը գրան եւ Լարայ նաեղակ յաւ կը վաճուի: 1699թ Բաղեր՝ պատերազմի առն կ'արբի 1659թ(6) Լարղան երեջ Մասոյ մը կ'ընթարթնակ Բաղերի մեջ (Լարղան ճակատակաղբ 1853): 1689թ(6) Մարտիրոս Լարղանայ Վիկտուրիան Դանիւրիան կ'ընթարթնակ առաջին է Արամով զիւր: 1699թ(6) Սայ Աղարիս կըր Երուսաղեմ պարսոյ նախարար Կերպար, 1606թ(6) եւ 1608թ(6) Երուսաղեմի մեջ կը յեռնի Բաղիւնի Միւսթիւ. առն. Երուսաղեմայ Դուրի պատերազմի. ժե. զարս սկիզբը կը ծաղկի Բաղիւնի Լարղան զիւր (մ'ա). 1642թ(6) Միւսթայ զիւր Բաղիւնի զիւր: 1600թ(6) Բաղերի առաջերոցն է Միւսթայ զիւր՝ Դուրի մեղակ, այս Դուրիքը 1609թ(6) 1689թ(6) ալ մնալայ կ'ընթարթնակ, Բաղիւնի եւ նաեղակ ՅԱՂԱՅԻՆ Արղայս եւ Քարայ նախարար պատերազմը (մ'ա) Եւստակիւնի Վրդար

զարկ. Երուսաղեմի՝ Բաղերի մեջ Լարղան զիւրի առաջերան ըլլալուն՝ Բաղիւնի կը կոչուի: ԺՇ. զարան Երուսաղեմի մեջ սոս մը Բաղիւնիներ կը յիւսին: Բաղիւնի կը Տրքարանկերի առաջերոցը Արամով (1759թ(6)): ՔԱՂԷՏՈՒ Զար, գնաթի Բաղիւնի: ՔԱՂԷՏՈՒՆ Վ. Մանուկեան Կարելին: ՔԱՂՇՏԱՂ կամ Բաղարայս ուլլաղարանով քղ. Անի. ՔԱՂԷՆԻՔ, Լարարանով քղ. Կամաթի գործ. Ռե'ուսն է Լ. Ղ. Միւսթեանի. ՔԱՂԷՐՇՈ. քղ. Ռե'րիս (Ռրան). 250 եւր կոչուան եկեղեցի մը. ՔԱՂԷՆԻ, քղ. Մշոյ զարայն Վէլ: ՔԱՂԷՆՏՈՒՆ Վ. Քաղնաւուն: ՔԱՂԷՆԻՔ, քղ. Կարնայ, թ. 60 - եւր, 60 - Քուրդ. մեջ. Ս. Յարդ, գնաթարի եւ առաջ. Քարբիւրը զիւրս Ուստան (Յարս) կը կոչեն: ՔԱՂԷՆԻՔ, քղ. Զարանկեղի, թ. 15 - եւր, 44. Ս. Միւսթայ: ՔԱՂԷՆԻՔ, քղ. Արարիկի, թ. ուլլաղարի: ՔԱՂԷՆՈՅ եւ ՍԱՐՇԱՍՈՒ զիւրիւնի՝ կն Աղարիս գուտարին կը Լամաուսարանն (ի Զարուրեանի) ՔԱՂՇՏԱՂ Վ. Բաղարայս: ՔԱՂՇԷՆԻՔ, քղ. Տրքարանկերոմ. ունի 10 - եւր: ՔԱՂՇԷՆԻՔ, քղ. Զիւրանկեղար Առաջերոցի գան թեթի 15 - եւր, մեջ Ս. Առաւանակի. (ՃԱ՝ ՊԱՐՇԱՂԱ): ՔԱՂՇԱՍՈՒՎ Վ. Քաղարայս: ՔԱՂՇՏԱ Վ. Բաղարայս: ՔԱՂՔ կամ Բաղարայս զարս, Միւսթայ եւտեղի Լարարանիցը կը գնանի որ յարգուան է ժ. զարս զիւրիւնի սիւնայ ժե. թի կեղ, զորեւն այդ ժիւղին Միւսթայ Քաղարանիցը Լամաուսարանայ գուտարի մէջ Միւսթարան է Միւսթայ Լարարայ, Մշուի Զարք եւ Կարսի գուտարներն: Դուստայ սեւար Կեմ Բարդակ սեւար ՔԱՂՇԱՂ իրենով մը: ՏՃԷՆ Եւր կը իրար Կեմ սեւարով մէջ, որ Բաղարայս գուտարն ժուտարը կ'ըլլայ, որն պարզարանիցը կը իրար կարգայ միւս ժիւղի ժ. զարս զիւրիւնի Արս առնել կը Կեմն կրտաւորը որ Կեմնու զանի կարայ: ժե. ժե. զարս կեղ Միւսթայ Քաղարանից զիւրիւնի յիւստայ, Բաղարայ մէջ Կեմնու կը Կեմնու՝ եւր Լամարանայ առնը, որայ Կարարայ լի Միւսթ Լամարան իսկ իր որդին Լամար, որ ժե-

չարս սկիզբը «Պետերսոն իշխան Քաղաք» կը
 կոչուի. սուր պղծն և յարգոն էր Համասն Ք.
 և միտ պղծն Պախանեան՝ որ կայտարարե
 Պախանեան վանդն և այնպէս ներսնեան եւ-
 ժար, զից կարգուար զուսուր, որ և յնկեղ
 եւրոպայու Կուսակներ ան ասանկեացու և ժե-
 առ Այլապղծները 1106 Քառն տնտեսն Սիւ-
 իան Քաղաքներու կուսակ կոչուած աւար զու-
 սուրն և կուսակն որքո՞ւ արկոցներու, և ետն
 արեւն 1170ն արեւն աւար և Քաղաքու-
 իտ Քաղաքները՝ Սիւնիաց Կարսուսիան
 ժամանակ, Քաղաք Քաղաքներու իշխան-
 քան ներքն կը գտնուէին 1400—2000 գիւղեր,
 63 թերթի և 46 վարձեր. Կրթի 550 ասոր
 վերջ, Դուրի թիկն որով, Քաղաք զուսակ թեւ-
 յոյց մէջ ևս ծայրուս և վանքուս զաւ-
 րարուսիանց որքո՞ւ յայտնուած կարսու-
 ների ժամն վերջ, երկրը թոյց ասորին գի-
 թն մէջ.

Ի Շուսն միայն Քաղ արեւմտ վանքի էր
 զուսուս, թոյց թոյց թեւան զբնիցուս կամ-
 մաս թանուած և կրկն վնակուց մէկ մար-
 արեւմտեան՝ կոչուած Քաղ կամ Անուան և
 արեւելեան մար Սիւն Քաղ որ ծանօթ և նա
 Փառնիկ և Քարկուսուս տնտեսք որ թոյց Քա-
 զուսուս ոչ կոչուած է:

Քաղաք զիսուսը գեանքն են Զարնիցուս, Անի
 և Արարուսուս զիս:

Հին զուսակն մը կամեմաս Քաղ Անուան մէ
 զից կը կոչուուի. որով Սիւնիաց կնկեղուս
 կարի կու սուրն, Սիւն Քաղ-Փառնիկ 53 գիւղ.
 Ար զիսներն զուս Զարնիցուս զուսակներու մէջ
 կոչուուած են 63 գիւղ. (Կրթիկեան՝ «Պա-
 իտերիկ», կարուած Հ. Արեւմի միսակեանն կը
 272—285):

ՔԱՔԱՒԱՒ տե՛ս Պախուս
 ՔԱՒԱՅԱՒԱՒ. զը Տրքարեաներով, 5 տան կայ
 արեւ. (տ. Քաղաքի):

ՔԱՒԱՒ. զը. նից գա. Բաղդադի թրանց աս-
 րուսը արեւ 48 ա. կայ. մար կը յարկանուս
 Պեմերի-Քաղաք կոչուած թուր, որմ 40 փորութի
 կամ և Քաղ Քաղաք գիւղը, 40 ա. զարս թեւեղը:

ՔԱՒԱՒԱՒ կամ Փառնիկ. ծանօթ և իրք վնակ
 Քաղաքայ Քաղաք գա. Բ ասորին մար. վնակ
 մաս 70 վարս կրկնն է. մէկն կ'անցի կամ-
 նա կուսակուս զիցու. Գլխուսը գեան և Քա-
 զուս. վնակն մէջ 36 գիւղեր կան, որան 25ը
 կայն են կը զուսակեան իտերարուսիանք,
 ասուսուսով և արեւմտեանով. կը Կրթիկեան
 զարսակուսան և նոր սեղ զարսեր: վնակիս

կայ 1821ին կայ զուսակն են Կարնիկ Քա-
 զուսակն, Քառնիկ, Երեւանի:

1820ին վնակն մէջ կայն 3 ասուսուսայ
 կար. Լուսիկեղը յաս թի՛ են. արեւ յուս-
 կան Քաղաք տնտեսակներ (Կրթիկեան՝ «Պա-
 իտերիկ» կարուած «Նոր Կարնիկ, Ե. ասոր 129—
 126. «Մարտիկ, Թ. ասոր ին 181—2 կայն):

ՔԱՒԱՒԱՒԱՒԱՒԱՒ Մայրաքաղաք (Ք. Լուսուսան):
 ՔԱՒԱՒԱՒ ՁՈՒ. արարուս կոչուած և Քաղ-
 րակ վնակը:

ՔԱՒԱՒԱՒ ԱՒԱՒԱՒ, մարտն 24 (Ք) Կ. Կաղ-
 դուսի Տրքիմի (Սեպար Քիթի). ոչ Կաղա-
 շարուս, 1931—1934... խթ. կամակ կամ-
 արեւմտեան ասոր՝ Վ. Ասար:

ՔԱՒԱՒԱՒ ԱՐԱՒԱՒԱՒ, յիկի Քիթի, ոչ Լու-
 շարուս 1931. զուսակուսուս խթ. Վ. Ա.
 Կանեան:

ՔԱՒԱՒԱՒԱՒ. զը. Տրքարեաներով կէ գա. Բ.
 կայ տնտեսքիս (տե՛ս):

ՔԱՒԱՒԱՒ, շարսակներով ոչ. Կայն 1913. Սա-
 կեան և կարուսարսուսի կը յարկան Տարմի
 ՔԱՒ, ասուսուսանց զից կայն Զարսակներով
 Արեւ զա. մէջ:

ՔԱՒԱՒԱՒԱՒ կամ Քաղաք, զուսակուս կոչու-
 ար զը. Կարնիկ Կանեան կուսակ
 մէջ. Լուս ասորին կն արարուսարսուս յու-
 ծանուած՝ զուսուս կրթուս Այլաքուսայ Կաղ-
 դուս զուսակն մէջ և Շուսն ծանօթ էր
 Կարնիկ կոչուարս թերթի տնտեսք (տե՛ս):
 Թ զարն տնտեսք միկն այմ կոչուած և Քա-
 շարուս կը կարուսի Քէ ոչ տնտեսք ասուս զլլայ
 Օսուսան ասլիան Քաղաքի Անի (տե՛ս Քաղ-
 դուս ասլի) և Քէ տնտես կամուսուս յիսուս և
 (Կրթիկեան) մզակ զուսակներու ժամանակ
 Ար կարուսը կուսակուսան ի Քաղաք. Սարսակ
 Արեւմի Սիւնիցան արարուս արարուսայ ժամ-
 նակ 1554ին, Քաղաք զարսեր յարկանցն Քա-
 շարուսի թերթին մաս, որ նախ ասն արար էր.
 Եր Օս. տնտեսքից Լուսուսան տնտես Եւ-
 սիկեան կնկն անկեր, ժամանակն ասլի-
 Թաները Քաղաքիով կարսեր յանկեղն մը.
 կարուսի Քրուսայ կնկն, որան զիսուս արեւ
 կը կոչուէր Սիկիկեան, ոչ զուսուսուս զուսան
 ոչ կոչուած էր Սիկիկեան:

Քաղաքայ զը. ք զուսուսուս և Արս ասլի թրան
 կարնի վրայ, Անուսիկ զիսուսի մաս Քաղաքիով
 մար մը վրայ կուսուսուս Անուսիկ մը կայ, արե
 է՝ կրկն զարսեր՝ կարսուսայ արարուսակն
 յարսերով և մէկնայ զարսի վրայ կարսուսան
 կը կրկն մը. զարսերն միս տնտեսուս կնկն
 յանուս կը Քաղ զուսակն մը իով միսն են:

ԲԱՆ

բանի է և լեռները բարեբաղուցան Կապի՛ն-
Լարանք Ժանք շինութեանց և խաղաղու-

Քաղաղի յերջ

Քեանց ից Կարսին յըստե յարևմուտեան: Բննիչ են նաև Ս. Գրիգոր կուսան ձկնչեղայ աւերակները, որան ժամ է Լաւարդիք ուխտա-
ւեցին ժ.Ը. արտան կիսան ից Բշտին զարգ-
չեմ ձէլ 3000 Լարց առն. իսկ Պարսկաց և
Ռուսաց առաջին պատերազմաց ժամանակ ու-
նը 1735 առն Լարց և 310 առն ճամբա-
հանաց՝ յոր Քաղիսն ձիւ Լարց Ս. Կարգան
ձկնչեցին Արփիկուր կամ Արփիկուր Քաղին ձէլ էր

1821ին պարսից պատերազմն և քրտու՛թնէն
յառ զամբուսան էր Քաղիսն և 1828ին Ռուսաց
պատերազմը սխուս. Լաւարձթնէն զերջ Լարց-
ին յամերը զարթեցին Ռուսաց բանիքը: Ռու-
սները երկրորդ անգամ սիրեցին զարգաին 1854
Քախ յալին 25ին. յայց առնեն յարգմաղեւ պա-
տերազմն եղաւ 1877ին. Լարցալն Արլան Տեր
Նախապ Ռուսաց զարգալուր Կիլիկի կողմերն
զայով և անցնելով Չիկիկ յաներն ժամա Կա-
պիս, և Արտաի գիւղի արեւմտախողման Եւս-
ուս յանէն ևս անցնելով, նախ սիրեց Քաղիկուրի
և յետոյ Ժաղիս սիրելը ժամա Քաղիսն:

1900ին Քաղիսն 2000 ժողովուրդ ունէր մի-
այն, որան 1900ը նայ կիւմուրեցեցին Ս. Կարս-
պետ՝ զարալին՝ յայց ժալալայայի էր, 1750ին ա-
տենները յինուան ու 1818ին Եփրատ կա՛թաղիկու-
րի ժամանակ նարգալուստ: Լարցան ձկնչեցին,
որ Ամենափրփի: ից կուլուր, յայտարմն զարգալ-
ուան և աւերակ վնասի ձէլ է:

ԲԱՆԱՆՏ, գաւառ առնմալն են կիւմուրե՛
Ռուսաստան արեւելքն՝ Կարսիստան, Լարս-
ւն՝ Կանայ նաւանցն և արեւմուտքն՝ Կեսան և
Քասն գաւառակները Քաղիսան է կնից վիճա-

կաց Քաղիսն. Տիւրքին, Կարսպիսեմ, Ալաշ-
կերս և Անիպալ, որեւէ ունին 418 գիւղ և
8448 առն (82544 կոպ) ըստ Քիւրտ վիճակա-
բա՛թեան: Լայ Լաւարդիսն 8602 կոպ Կա-
թաղիկուս՝ 1754, Քարսպիսն՝ 99. (Եփրատիսն
Վնալարիկի Լարսան և Ալաշկերս և Կարսանն):

ԲԱՆԱՆՏ ան՝ կամ Կուսան, գաւառայայի
ք. Նոր Քաղիսն ից Լաւարդիստանէ կն
Կուսան առնել, և կիւմուրե՛ Սիւնեաց Գեղարցունի
քու ձէլ Լաւարտն գետի ժամ գրեթէ յոր
Էղան ձկնչեցեցին նաւս, Երևան ամուց ար-
ցունի Լաւարտ վրայ: Լեռնչեմ յարգմալուր
եղան և զարգալ արեւմ է կն Քաղիսն զար-
թախաններով և այլ գաւառուս: ից կուլուր Նոր
Քաղիսն. կն Կուսան սուսուր զի անգամ կիւ-
մուրայ զրոց ձէլ և Սիւնեաց պատմիչ Ստեփա-
նոս Սրբեկանի գրեցերս զուսային ձէլ յի Բշ-
տիս: — Սահպարտան ըլլալով կն ձկնչեցին,
ժալալով Լաւարտն զարթախանները և կուլուրն
Ս. Կարսպետ. իրեն Լարցանաց կն Քաղիսն
ձկնչեցուսն սուսամբ: Ուրի՛ ձան ձկնչեցի ժոլ
կառուցին Սիւնեաւոր Ա. Ռուսաստանի սուսամբ.
որան յինութեան կիւմուրե՛ յառ նպաստեց
Քաղիկ ալա Արևմտին Քաղիսն գաւառակու-
սանքիւնը յառ զարգալուր յարալով յամերը
ձկնչեցան ապից, յայց նարն 1900ին 1128 առն
և 7488 ընտիկ ունէր, յայց 60 կոպ միայն ալ-
յալուրդ էին, Քաղիսն ամբողջ կայ:

Քաղիկուր գրեթեմուց ձէլ, յերկրաչեղուս
զարաթը կայ Ս. Սեփանուս Լաւարտ էր. Գե-
րեղմանաւարերը զարգարուան են զկնչեցիլ զու-

Լին Արամուսական Կաղիկայ Քաղիսի մեջ
զանիքով, ուր ից սուսուրն ժալալուան՝ զգե-
տայ յարալուր. զանայն յնչեցերս ննէր,
արևմուտարաց զարթեցին և մեր իշխանաց

շտակակներ. բայց այս ժշտակաց քարերն շտակը ակնհայտ կհարգով շտակ ու քարանձակ են կեկեղեցւորշտակներն. Ա. Յովհաննէս լիճակ (ժողով) կայանով առաքարակն ճան կը գտնուի Ա. Գնուրդ տեսաւոր սխեմայի ճանուարը Եկե-

Կեր Բարսիլիս գաւառ.

ղեղու, այսպէս ճէշ կան քանի ճշ որդաշտակ Երանաններ, Մանն Ներսէսի քաղիկ Նշխարը, երկու երկրաբանըն խաչքը եւայնուպէս քաղիկ ժողովարանով է իշխմանին Ա. Անդրեան և Մամբլեան առաջիկայ Նշխարաց արժաթէ ապակեակ ճշ, որ կարգաւան է 1725 թուին Գաւառայի Սիմեակ զբոյժի կամեաւան:

ՔԱՆԱՅԻՆ ՆՈՐ գաւառը Գաւառան է չորս ժողովար. 1900ին ուներ 96123 թնայից՝ չորս 61337Ը կարծի էին (Նշխարակն)՝ ՔԱՆԱՅԻՆԻ կարգուէ Հ. Ալիսանի Սիւսականին կը ճշ-5):

ՔԱՆԱՅ կամ Պայան, զգ. Մաճարին կիկիկայ. Արտի կիկի զիմացը, որ իր լիճակներով ճանաչման քաղաքակն ճիշ զեղծիկն ապարկը կան է, ալթի քաղիկն աւան ճշ քարանձակ, որ 1900ին 6000 թնայիլ ուներ, կիտ կայ. կիտ Թարգ. Թարգիկան Թարգարիկն որով Քաչառ կը իշխով իրրին ճիշի քա. ի ճիշ ճաչ, քարտի-խոնը՝ կան Ա. ի Թարգարիկան կանկերն կարգաւան քաղաք էր:

Կան Ա. ի 1216ի պարզակարի ճիշ կը իշխով Քաչառ Անտեսա քարանձակ, իսկ Քաչարից քաղաքիկն կը իշխեն զապազա Կուսանից կամ Աղլիկան ընդ տեսակով. կարգիկան 846 (—1216) թուին Քաչար քիւղ կայանով է, ինչոյ կը տեսնուի նախ ապրին տեղայն Ս. Անուանանին կեկեղեցու, ճիշ քարանձակ Մաչարի ճշ ժողովարանին:

ՔԱՆԱՅ քաղաքով, որ ճիւղել Պերճէթ քա. ի ճիշ կը գտնուի (Նաւանի Նաւան) ունի 69 քիւղ. ճան 20000 թնայիլով. Գաւառի ճիշ կան կարգաւան քիւղեր. Չոյ Մեղակն կարկի, Օնայը

և Լրիկն, իրար կրթիկ կից են և ունին 1000 աւանտ աւան՝ 800Ը կարց. Անկիլիկիլ (Չիթաւան) կարգաւան իրարարան տեսաւոր, որ կրթիկ Մայ, կարգաւան թանկ կարգուէ էր, և ճան քաղաքակն քարանձակ կը սիւր Քաչարի քաղաքակն արժական կիւրարանովն (Նշխարակն)՝ ՔԱՆԱՅԻՆԻ, կարգուէ Հ. Ալիսանի Սիւսականին կը ճիշ-5):

ՔԱՆԱՅԱՄ, թգ. կարգուէ 365-371 (Ն. զ. Թ.):

ՔԱՆԱՅԱՅԻՐ, կարգաւան Տաւարան, 1625ին ՔԱՆԱՅ զգ. Սիւսանի ճանով քա. ի ճիշ. Նալին է ճաթիւ, ճանով կարգաւան Գանն զգ. ի կան. ՔԱՆԱՅԱՅԻՆ ՏԵՄԳՈՎ, սիւսան 24. (Թ) Կ. Նարգարեան Տըլիկով իսկ Տըլիկարիկով 6 որդս թիւթի, այ. Նարգարեան 1931-1934. . . Գաւ. իրարցի Ս. Պարանան. այս Կ. Մարգարեան:

ՔԱՆԱՅԻՐ, զգ. Արցախի Գիւղով (Չիթարիկ) քա. ի, 1900ին 1000ին աւան կայ թնայիլ ուներ, ճիւղ. Ս. Անուանանին:

ՔԱՆԱՅԱՅԻՆ, ունի Սիւսանի Մոց քա. ի ճիշ, որ Արտի Ա. ՏՅՅԻՆ կայ կարգուէ կանակով իր թնայիլ քար էր:

ՔԱՆԱՅԱՅԻՆ, ուրիշ տեսակով Աղարակն (տե՛ս իր կարգից):

ՔԱՆԱՅԻՆ Քաղաք կամ Միծ Քանայ, քաղաքակն քիւղ Արցախի Գիւղով Գարգան քա. ի կամեան խարտիկան ճիշ, կառուարան Քանայի կամ Արտիկն (Նոյ Նորա) ճանով կան արժ. Գիւղի արժական կարճը ըլլանի ճշ ճիւղ ՔԻՅ (—1677) թ. կայ արժակարգիկան ճշ կայ. 1900ին ճան 2000 կարթ թնայիլ և զարց ճշ ունի. Գիւղու կան են Տը Միթարիկան թիւթի, Տը Միթարիկան կան կարգաւան, Տը Քարգարիկան Քաղ. իրարարան և Տը Անտիկան Քանայի քիւղ. (Նշխարակն) ՔԱՆԱՅԻՆԻ):

ՔԱՆԱՅԻՆ ՓՈՐԳ կամ Նախարան, աւանտ քիւղակն, Միծ Քանայի կան ճշ կան. ունի կիւրար կեկեղեցի ճշ. քանի ճշ կը կանայ արժակարգիկան. Ման է կանակով տեսաւոր սխեմայի ճիւղ:

ՔԱՆԱՅԻՐ տեսաւոր, զապազիկան և աւանտիկան քարտիկան թիւթի, այ. Մայան 1848-1849, իսկ Ս. Գ. Քալանկին:

ՔԱՆԱՅԻՐ, աւանտիկան տար. այսպիսի, թնայիկան և զապազիկան. այ. Կ. Գիւղ 1851-2 Այլարարիկով Քաղ. Արարան:

ՔԱՆԱՅԻՐ, կանկն կարգաւան, թնայարան և թնայիկան կանայ, այ. Գարի

ԲԱՆՈՒՄ, պաշտօնական թղթաբանական, բանասիրական շարժումներից, այս. Գաբո 1917, խմբագրող՝ Լեւոն Տարաբ. Արևիկոս, Միսիսիանական

ԲԱՆՈՒՄ, «Ս. Ս. Գ. Կ. (Մեծամասնականներ) Գով. Երկրային և Քիմիայի Կոմիտեի Երգանի» այս. Քիմիա 1918 (1—18 թիւ), խմբագիր Ս. Պանոսյան:

ԲԱՆՈՒՄ, «Լուսաշիր (սոցիալիստական կոմունիստական)» այս. Քիմիա 1919 (1—2), խմբ. Ս. Սրջնիկյան:

ԲԱՆՈՒՄ, երկրաչափագիր, այս. Երևան 1921-1922. (Ք. 92թ) «Երկրաչափական»:

ԲԱՆՈՒՄ, «Ս. Կ. Գանի Երևանյան Կոմիտեի Հայկական Սեկցիայի» արգանի (հասարակ) այս. Հար-Նախիջևան 1921 (1—20 թիւ), խմբագր. Գուլեղյան:

ԲԱՆՈՒՄ, արգանի Ամերիկայի Կոմիտեից, կոմունիստական, այս. Երև. Սարգ 1922—1934... (սոցիալիստ արգանի Հայ Բանասիրական կուսակցական, խմբ. Թարս. յետոյ խմբագրական խմբակ)

ԲԱՆՈՒՄ, «Գաղափարական և կուսակցական երկրաբանություն» խմբագրող Յուրյանայ Ալեքսանդրովնայի Եսեկերտ Գաղափարական, այս. Քաղեր 1928—29, խմբագրող Խաչատրյան:

ԲԱՆՈՒՄԻ ԿՈՄԻՏԵ, Խաչատրյանի Սոց. Դեմ. Բանասիր. կուսակց. Քաղերի Կոմիտեի արգանի (սոցիալիստներ), այս. Քաղեր 1918, խմբագրական Կարգեր:

ԲԱՆՈՒՄԲԱՆԱԼ ՄԻՈՒԹԻՒՆ, Քիմիայի պրոֆեսորական միությունների խմբագիր արգանից (շարժումներից), այս. Քիմիա 1917 (1—117 թիւ), խմբագրական Լաբլին:

ԲԱՆՈՒՄԻ ԿՈՄԻՏԵ, արգանի Անգլոսոցիալիստական արգանի (շարժումներից), այս. Անգլոսոցիալիստ 1921, խմբագրականը Լուան Տեր Արքանտանի:

ԲԱՆՈՒՄԻ ԿԱՄԻՏԵ, «Նայ կոմունիստական շարժումներից» Ըն կակոսի Երևանից վրայի նայ արգանի (շնամիտական արևելք), այս. Արմատիր 1920, գլխավորմամբ Խմբագրող Վեդիկյան:

ԲԱՆՈՒՄԻ ԿՈՄԻՏԵ, «Երևանի, Ք. Կ. Կ. Քաղերի» Խաչատրյանի Սեկցիայի կոմիտեից արգանի խմբագրական 1920 (1—32 թիւ), խմբագրական Գուլեղյան Սոց. Լուսաշիր, Սոց. Սեկցիա-Սոցիալական):

ԲԱՆՈՒՄԻ ԿՈՄԻՏԵ «Ս. Ս. Գ. Կ. (Մեծամասնականների) Քիմիայի Կոմիտեի» արգանի, այս. Քիմիա 1917 (1—227), խմբագիր չէ Կուսակցական (Ս. Պանոսյան Ս. Մասեանյան):

ԲԱՆՈՒՄԻ ԶԻՆԱ, այս. Արմատիր 1918:

ԲԱՆՈՒՄԻ ԶԻՆԱ, «Կոմունիստների Սոցիալ-Դեմոկրատ»

Բանասիրական կուսակցական Լուսաշիր Սեկցիայի արգանի, այս. Քիմիա 1919—1920, խմբագրական Մարտին:

ԲԱՆՈՒՄԻ ԶԻՆԱՆ, «Ս. Ս. Գ. Կ. Քաղերի կոմիտեից արգանի» այս. Քաղեր 1906, գլխավորմամբ Խմբագիր Ս. Կասեան:

ԲԱՆ և Գրու:
ԲԱՆԱԿԱՆԱԼ Լուան, պրոպագանդային գրքեր, ձեռն և Գրքեր 1888թին, Գրքերական խմբագրական իշխանական, Կախ Լուանից և Արևելյան խմբագրական, իր առաջին շրջանակներով խմբագրողի առաջին ճշ ի շարք թերթիկի Յոնայ Լայրե Այիտմեկին փոխան իշխանի՝ Ա. Արիտարեանի ու թղթագիր Էզոս մինի 1896:

ԼԵՆԻՆ ԲԱՆԱԿԱՆԱԼ

Իր Երազվագիր՝ Նայ գրականական արձագանք էներջն նա 1896թ թղթագրական ղեկավարին նայ արտասահմանի կանցիդի և դան ճշ Կուսակցական և Մասին և արդի թերթիկերու աշխատակցի նայ՝ կուսակցական գրական առաջնիցն և կուսակցական աշխատական կանցիդի մինչև Տիրաք կուսակցական Քաղերի Գրականական Խաչատրյանից քննարկական մինչև 1920 Սոցիալիստ Կոմիտեի Քաղեր և արդի նայ Սոցիալիստ կանցիդի ներկայիս (1938) Հայ Քաղերից Խաչատրյանի Օրդերի արձանն է և Լ. Ռ. Ը. Միսիսիան գլխավորից մարտին մինչև:

Իր Երազվագիր գրական ղեկավարի կուսակցական առաջնից և Երևանից, «Խաչատրյանական և Նայ Կուսակցական» մարտին 1901 և 1902 առաջինից Թիսիցն մինչև կուսակցական նա Քաղերից վերադարձից մարտին և Կուսակցական թերթիկին (Յ. Յ.)

Թարգմանակ է միջ-Վեդիկյան միջև Լեզվաբանական, Կուսակցական, Կ. Սարգսյան Է. Յուսիպ. Օ. Յուսիպի գրքերին (Լ. Ա. Կուսակցական «Նայ Մասեանյան»):

ԲԱՆԱԿԱՆԱԼ Երևան և Անգլոսոցիալիստ ԲԱՆԱԿԱՆԱԼ, զգ. Խաչատրյանի, 100 ա. Կար. 10 ա. զարտ. կից Ս. Սարգսյանի գրքերի ճշ (Լուան Խաչատրյանի կուս):

ԲԱՆԱԿԱՆԱԼ, Թղթագրական զգ. Արմատիր:

ԲԱՅ

ԲԱՆՈՒԿԱՆՆԵՆ և **Արարակ:**

ԲԱՆՈՒԿԱՆՆԵՆ ԳԳ. Զարանուկի, որով Ազգ. ցարաց 77 ման է 26 աշխիճ էր, տարեին 1902-ին (Նա'ն Բարսեղի (Նա):

ԲԱՆ ԸՄԸՐՍ, ԳԳ. Զարանուկի, 7 առն էր, ուներ:

ԲԱՆՆԱՐԱՅԱՆ Գևորգ, սուրանի կնոջի էր ցարական Ման 1858ին Արտիկի (Կոջի). Գևորգեանական ուսուցչացանց է Թուսուտան է այդ Երզրու կառարկացրեան. Ման նաև յառ յնեղ իր գեղանկարներով, որով ղէջ Նաևուար են Անեան մի անուար, Արարու յար, Սեւանայ յիւր:

Երբ ցարեւո՛ւ առաջին անգամ Գեներալքի ղէջ յար շնուայց սկսորից կնուկի յիւրաբիւնէր առ. 1903ին. Անի արջմուկի ԳՇՇ-ուանցներ առուար թերթերու ղէջ, որ իր ԳՇԷԷ Կառարուպէ կը ղրք իր կրկին են: Իր առջեւ կնարանդանները ղրջանարուպէ յարգաբնուր գտուեան են թէ Կոջիտի են թէ Երզրուական առանկեան ղէջ:

ԲԱՆԵԱՏ ԳԳ. Զարանուկի, ուներ էր. և 30. առն էր:

ԲԱՆԵԱՅԱՆ և **Կանի:**

ԲԱՆԵՆԱ, Կարանի ԳԳ. Զարանուկի, ուներ էր. և Գարց ու 70 առն էր:

ԲԱՆՈՒՑ, Կն ԳԳ. Միւսնայ Սոջ Գ. Ի. **ԲԱՆՈՒՑԱՆՆԵՆ** (ու Երջու ԳԳ. Կարանի ԳԳ. Եմալայն Գ. Ի. կնուան 1852ին. ղնովից ցարթան են ներքին Զարթանէ. Անչովկա-նան երկաթուղայ ղարմ կարարանէ ղնով արեւուարձ՝ առարակ ցարթ Գրայ կառուցուան 120 առն էր. 2 կնուկի, մի՛ Ս. Եմաննի 1857ին Կարգուան Գրգրու յրջուայց կան յառ մը ուներն կնուկիներ և Գրգրուներն:

ԲԱՆՈՒՑԱՆՆԵՆ ՎԱՆԹ. այս Գրգր, որ Օնգուից կարի է Կարանի Գրգրուայ Գրգրուան, կը կուան ղիջիկէն 30 կ. Ի յար կուան, Եառի յանրան կնուկուայ: Գր կարանայ ցար մը առանկի յիւրաբիւնէր, մի՛ յան կուտուար իր Ս. Կառուանէն կնուկիցով, իսկ միւր կնուկիտի Գրգր յիւրաբիւն էր Ստուա Կարարան:

Կնուան է 1884 թուին, Քիւզանդական արքար պալատարան Երզրու Բախրուանի (ու՛) կարց Արտիկ կողմէ, որով իւզանէր ղնուար կնարանց ցար կը Յան Կարարան-Ստուաի Գրգրուային ղէջ:

Կնու ան թէ միւրի Գրուար մը կառուցուան է՝ այլ նաև Ն. Երզրուայ որմ 1770ին

Կարգի Գրուար մանկան է յանկի Եմալ. Եմալուի է յուր յանկի Միջնուկից կար. Կառարուայ մանկարար Գրգրի Եմալուայ (մ՛) ցարան առան) կը միջ Գրայ Կարանի Գրայ մը Կարգուայ յրջուայց (Անուա Կառարան՝ Էլարնի Կարգուայ կը 53-8. սի՛ս Կան. Էլի. Կարգուայ 1934 կը 16. Է. Ե. Գր. Կարանուայ յարանար:

ԲԱՆՈՒՆՈՒՆ, Ելուան Բախարայ. 1262ին Կարան Գրայ կը յարան:

ԲԱՆ, ԳԳ. Միւսնայ, ու. կայ է Գրար. և կը. Ս. Գ. Գ.

ԲԱՆԱՆԱ, Կն առն Արգանայ Գ. Ի. ղէջ.

ԲԱՆՈՒՐԱՅԱՆ կամ Բախարայ, Կարարուանի Կն Գրուանէն մի:

ԲԱՆԱՆՆԱ, Կարանայց Կարգուանայ մարարան (120ին):

ԲԱՆԱՆՆԱՆ Միւսնայ, ղիջի ան՝ Եմալ-Անուայ:

ԲԱՆԱՆԱՆԱՆ, Կարանու, այլմ առարարանայ ԳԳ. Կարանայ Գ. Ի. ղէջ. Բոլուա Մեմուկիին 1894ին Կնովիկուի արչուանայ առն կը միջ այս անուան առանկի վրայ:

ԲԱՆՈՒՆ և **Կարան** (Ի Ե. Կարանուան):

ԲԱՆԱՐԱՅԱՆ, յրան Ե. Կարանուանի կը առարանի Մեմուայ ղին Կարանուանէլը. Անի Եա 34 կարարանով: Կնուայ է Կարանուայ Կար. (Ն. Կարանուան՝ Կարանուայ Արարանայ. 107) Կարարանայ ղէջ Կարանուան է 1931-1936... Կարար Կարարանայ Արարան ԲԵ. ԲԵ. Կարարանուայ Բ. Մանուկի է Ա. Ա. միջի:

ԲԱՆԱՆ և **Գրուան Կարանուայ:** **ԲԱՆՆԵՆ** կամ Բախանի, Գրուա Արարանայ, կը Կարանուանի կնուկ Բախան և Կարան Գրայ վրայ. առարան է Արարան Կարանուայ Կարանուայ արեւման Կար, Կարանի յանկի Բախանի կը կնուկ, իսկ Բարարի՛ Բախանի Միւր առի ինչի՛նչ, Կարանուան արեւմ սիւնայ՝ երկու Գրուանիներ Կարանուան կնուկի և Կարանի Բախան Կն Կարանուայ Արարան կամ Կարան Բախանի կը կարար Կարանայ Գրուան՝ որ Կարան այս ղնարանի Գրուան Կարան կը կարգուայ, և Արարանի որմ Գրուանուայ ու առանկի Գրուա Կարան Կնուկուայ Գրուա ղէջ Բախանի արեւմանի կնուկ Կարանի Կարանուայ Կարանուայ և Կարանուայ, իսկ արեւմանի՛ Կարար Կարան Կարանայ Գրուան իր արեւմ առն է Կն Բախանի արեւմ անուկի:

Ստորագրել Վառնուկաթո՞՞ Գառնուկա կը գրեն: Քառնուկ կրիտի վերջը շնորհակալ եղանակ շարժանքը է: Ինչպէս կը ի՞նչ Մոսկու Երզնէ-ցի, Հովիտ մեծ Քառնուկի գրիտը: Նորոգը գարու (Ն-տէն ի՞նչը՞ սխառմա՞ր կը իշխար Քառնիկ իշխու՞՛՛ Կառնուկ, և Զ. գարու սիրիկները՞՞ Ներսէս, ո՞՛ր քառնուկները զրտ և Չքան քառնուկները ճիշ Ստամբուլու կոչարք սրով: Քարտուկին ճիշ կգտի՞ր ի՞նչ Քառնուկին, որ կու տար 000 գրանուր:

Այս կոչմանց աստիճան կայնուցան էր Ստամբուլ զոր կարգից Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի զարմիր արքեպիսկոպ Ս. Կրթնուկի ճամբունի (Չ. գար) քառնուկ կայնուցան էր Սաւր, որի է կանաթ կայնուցաններ են Արաթի, Մոսկու, Արիկի, Ե. գարուն Գարոյն կանուկի քառնուկն զրոյ կայնուցաններէն ճիշ էր Մարտիկ կայնուցան էր. գարու ճիշ Ստամբուլին կը ի՞նչ քառնուկ Մանուկ կայ, ինչպէս ըստ Պրիտանուսա՞ր՝ Գարնի ու Սեռա՞՞ Մարտիկնար ճամբունի ճիշ: Եւնիպոս ճիշ գարուն կը իշխար Տրապիզոն կայնուցան Քառնիկ Սոս, ճամբունի ճիշ: Կարգարչի Քարտուկը Քառնիկ ճիշ ճամբունի վրայ Կառնուկի Արքեպիսկոպ կայնուցան Քրիստոս Նաջի Քարտուկի ճամբունի Կառնուկնայ: Արքեպիսկոպ, Կառնուկնայ և Գարնիկից կայնուցան Քրիստոսի Քառնիկ ճիշ:

Սրտաբի զեռը Քառնուկին անցնելով երկուքի կը բաժնի զուարտ Արիկի Քառնուկ, որ ճիշ գրու, Ստամբուլ կամ Կարնի Քառնուկ որ 07 գրու անկին:

Հաս 4. Գարու Ազգ. քառնուցարարանի վերակարգութեան Քառնուկ զուք 29478 ընդունի և 20 գրու անկեր, Հայոց Քրիտ 12000 էր: Կ. Քրիկ Քառնուկ քառնուկնի (չգարու ճիշ կը զի՞նչ 171 գրու և 46661 ընդունի, որունցէն ճիշին 7276 կոչի կայ կը կայուէ, (Ըփրիկի՞նամ՞՞ ս՞նտախարակի կայուան է Այլուանի Արքեպիսկոպին կայուան):

ՔԱՍՍԻ, կոչ. Անիկաթի, Սոփ ճամբունի ճիշ 1342ն

ՔԱՍՍԻ, կոչ. Քարնուկից, Սոփ ճամբունի ճիշ 1342ն

ՔԱՍՍԻ, ճի. ստորոց Աեռարանի ի Տարուն՞ 1216ն (Չեռարաթի յիտանախարակն սեռ Քեռարիկ՞՞ Ան. Յարնուցար 1927 կը 601):

ՔԱՍՍԻՍՍԻ կամ Վառնի. քառնուցարք Սրտաւորչի Հայոց (1353-1356) որու ճամբունի ճամբունի Ս. Յարնուցար վանքին 282 Քրի. Չեռարաթին ճիշ ստորոցի զրով կայ Կառնուկի կանաթն Քրիտը ըստ Ազգանունի կոչ Մարտիկ գրիտին (12 67) ի Քր. 90. (1356) ի Սեպտեմբերի 7օր անկ և (ի անկի) Ս. Կարնի Քեռարաթի կանո? (անցնու) ի Քր. ընդ

քառնուկն Քեռարաթի զարգարչուց կայուան և ճամբունի որ. Քառնուցար կոչ. Ե՛նայ (Սրտաւորչուց) զոր և սեր Սրտուկ քառնուկի և Քառնուկից արարչի ընդ ստոր խարտուկան, զիտարչուց և զանկանաթնուցարչու:

ՔԱՍՍԻՍՍԻ, կոչ. Անիկաթի, կը իշխար 1179ի Համբարնի ճամբունի ճիշ:

ՔԱՍՍԻՍՍԻ, կոչ. Տիգրան (Քրիտիտ) կը իշխար 1179ի Համբարնի ճամբունի ճիշ:

ՔԱՍՍԻՍՍԻ կոչ. Աեռարաթ, որուն զերեզմանց ուխտանայն է, Աեռարաթի Արաւիք ճամբունի զի՞նչ ճամբունի ճիշ կայուցան. ստամբուլ ունի կին զինքն է կայր, իսկ Ներկաթի ճիշին զարնուցար ճիշ. Աեռարաթ Ս. Կառնուկանի կին ինչպէս ճիշ կայուան ճամբունի Յարտուցարի ճիշ ճիշ էր իշխար Քր. Սոսիկան Մարտիկի ճամբունի ճիշ որ անուանով ճիշին ճիշ ճամբունի ուխտանայնայն կը ճամբունի, յայնուանք են Ս. Քառնուցար կոչ ի ճիշ իտարնուցար իտարնուցար ստամբուլ, զոր վերաբն ճամբունի ճիշ իսկ անոր կայուն են: (Մ. Կառնուցարնի կը յիշեն Ս. Քառնուցար Ք. ճիշ):

ՔԱՍՍԻՍՍԻ, քառնուցար կայր Յառնուց 475-7.

ՔԱՍՍԻԳ, Սարմարաւոցայն ուղղին սերուն, որուն Արաւիք ուխտարի կայնուցարն էր ճիշ կին և Հոնուց կրիտին անճամբունի կին. Պրիտուար 213ն Քառնիկ Քառնուցար Հայոց և Գարոյն վրայ կը յարնուցար և յարնուցար ստամբուլ կը ճամբունի: ՔԱՍՍԻՆ, կոչ. Տարնուցարն, Կարոյն վանքի ճիշ. 566 ընդունի անկեր 1900ն:

ՔԱՍՍԱՅՆԻՆԻ Կարնուցարն Ս. յարնուցար քառնուցար, ճիշ և Կ. Գարոյն Քրիտի Քառնուցար ճիշ 1866ն, Քարնուցարն ճիշ է, Կառնուցար Քրիտուցար յայն յայտ ինչպէս կայնուցարն ստամբուլ և կայնուցարն կին և նոր ինչպէս կայ, ինչպէս ըստ կայ, քառնուցարն Քրիտը կայնուցարն ստամբուլ աստ և Քառնուցար Քրիտ Ս. Յարնուցար վարնուցարն ճիշ:

Աստուկիտան կայնուցար աստին զիտարնուցարն ճիշ, ինչպէս կայնուցարն և կայ և ստոր քառնուցարն ստամբունի Քառնուցարն:

1860ն՞՞ կր աստին ճամբուն և Կ. Գարոյն ճիշ կայնուցար վարնուցարն, յայն կին Քառնուցարն՞՞ զիտարնուցարն Քառնուցարն ունի ճիշ կայնուցարն և անկ, և զիտարնուցարն կին ինչպէս կայնուցարն 1866ն ստամբուն և իր Մալթր ևր pharmacieի վարնուցարն Յարնուցար Կ. Գարոյն Քեռարաթի կայնուցարն ճիշ Կառնուցարն և Կարնուցարն կայնուցարն:

Քառնուցարն՞՞ զիտարնուցարն և ինչպէս կայնուցարն կայնուցարն ճիշ կայնուցարն և ինչպէս կայնուցարն կայնուցարն, զիտարնուցարն, ճիշ կայնուցարն քառնուցարն, կին ինչպէս կայնուցարն, որուն վրայ զրոյ

և ապա է չարչ 52 փոքր և ժժ աշխատանքները, զարգանքը, բարարանքը և այլ առաջադրություններ:

Հա ճը գնեք ուրաջ գրեկրան չարչալը:

7. Բարարայեղական բնուագրություն (Ն. Գուլայեղեղը բանին ճը գրուած, բարբերկ) Կ. Պոլս 1892:

8. Յանուար և Փետրին ճուգական Յուգական կամ Յարկական բնուածն առնանագրութեան (Էրկեան): Վենեթի, 1896:

9. Յուգական բնուածն առնանագրութիւն Մանագրութիւն: Վենեթի, 1897:

10. Note on the Van Inscription. London, 1897.

11. (Ա) Համնասկան ճեագրութիւն ճեր Յարիգան և Քարիպանց Մերագրութիւն (Ք) Ճեղկարիւն Վանայ առնանագրութեան վրայ Վենեթի, 1898:

12. Յասկ մը Քարիլի Միլլերի գերեզմանին վրայ Վենեթի, 1898:

13. A propos des deux sceaux Létéens. London, 1898.

14. Une nouvelle inscription arménienne ou sassanide. Paris, 1898-9.

15. Un: nouvelle inscription byzantine. Paris, 1898-9.

16. ԲՆԱԲԱՆԻՐ ճանկն ճեագրական պատկան և ճեանկան Քարիլ, 1899 - 1908:

17. Գարնի առնանագրութիւն ի Հայ: Քարիս, 1899:

18. La stèle de Zosarhnots. Paris, 1901.

19. Բարարայեղ եղեղեղայ բնուածն առնանագրութիւն: Քարիս, 1901:

20. Le droit arménien depuis l'origine jusqu'à nos jours. Mâcon, 1901.

21. Զինուորական տեղի ճերտի կամբանագրութիւն: Քարիս, 1902:

22. Օրուան ճը ճը յառնակարիլ յիլլայ առնանագրութիւն: Քարիլ, 1904:

23. Անիի յիլլայի (այլոք Անիի առնակներ) 24 պատկերակ և Անիի յառնակներ: Քարիլ, 1904:

ԲՆԱԲԱՆԻՐ Կ

24. Les Lusignans de Poitou au trône de la Petite Arménie. Paris, 1906.

25. Procès Verbal de Monsieur d'Argenson sur la mort de Monsieur Avtdik patriarche des Arméniens de Constantinople. Paris, 1906.

26. Քարիլային Օրեղ ճերտի կամբանագրութիւն Յանուարի ճեանկան: Քարիս, 1907:

27. Jacques II. roi d'Aragon et Oschin, roi de la Petite Arménie. Paris, 1908.

28. Անի և Լուսինան, վերջին թագաւոր Հայ: Քարիլ, 1908:

29. Գարնար Անի և ի (Վանուար ճերտի): Քարիլ, 1908:

30. Կար ճեանկարի Հայց պատկերան (Ք. սարի): Կ. Պոլս (Ք. սիլ) 1913:

31. Կար ճեանկարի Հայց պատկերան (Ա. սարի): Կ. Պոլս (Ք. սիլ) 1920:

32. Իսկական Քամութիւն Հայց (Ճեանկան) Կ. Պոլս 1914-1927 Քարիլ:

33. Histoire du Père Elle de Kharpout. Paris 1911.

34. Իգրիլան իր առնագրութիւն ճը: Քասն 1911:

35. Essai sur l'Histoire de la Littérature Ottomane. Constantinople 1910-11.

36. Բարարայեղ առնագրութիւն կեղեղ: Վենեթի 1911:

37. Ժամանակագրական Քամութիւն Հայց Կ. Պոլս 1914:

38. Chronologie de l'Histoire d'Arménie. Paris, 1915.

39. Անիան թուարան Հայ-տիարնիկ ճերտի ճեանկան: Կ. Պոլս, 1916:

40. La Cilicie, son passé et son avenir. Paris, 1919:

41. Histoire Moderne des Arméniens, depuis la chute du royaume jusqu'au Traité de Sévres (1375-1920). Paris, 1922. (2me édition).

42. La Momie d'une princesse arménienne. Paris, 1920.

43. Les Anciens Ouvrages Arméniens sur la Médecine. Paris, 1922.

44. La Nation Arménienne. Paris, 1923.

45. Անիի առնագրութիւն և ճերտան: Վենեթի, 1923:

46. Բանագրական ճեանկան: Քարիս, 1924:

47. Հիմ Հայց գեղարտեսի վարպետներ: Քարիս, 1926:

48. Բարարայեղ Առնագրութիւն ճեանկան և ճեանկան ճեանկան ճերտ: Վենեթի 1927:

43. Հայերէն արձանագրութիւնք Անույ, Քաղաքի և Մարտիկան (Հայերէն և Թուրքերէն): Պարիս, 1937:

44. Հայկական Շէկանուր Գրականութիւնս Վճիռնի, 1936:

45. Jacques de Morgan. Numismatique de la Perse antiques, avec la collaboration de K. J. Basmadjian. Paris, 1927.

46. Jacques de Morgan. Manuel de Numismatique Orientale. Publication achevée sous la direction de K. J. Basmadjian. Tome I. Paris, 1923—1936.

Իսկ առէք նաև զարժանեալ յաշարհ:

1. Հիւ Հայաստան Կ. Պոլիս 1909:

2. Carte de l'Arménie Ancienne. Paris, 1916

3. Carte de la Cilicie et de ses environs. Paris, 1918.

4. Carte Ethnographique de l'Arménie. Paris, 1919.

5. ARMENIE. Revedications Arméniennes. Paris, 1919.

6. Նոր Հայաստան և զրաչի երկրներ: Պարիս, 1927:

Քառասնեան անգամ է զիտական թաղամասի շինութեանց, և այրատակից բանտարբան զամուսնական նայ և ասար թերթեան:

Առաւելական նախադասութեանց նմար զարգան է Անի, Էջմիածնի, Հաւաքիցոյ, Նորին և 1907ի Միթիթարեան Կիտարիսեան երկրորդի բանտարբան ասթիւ՝ Ա. Նազար (Վերնիկի) և այլաբ:

Յրամական կառավարութեան կողմէ՝ իր նախադասութեանց նմար զարմարուած է Officier de l'Instruction Publique ոսի զաստանայնուի կը թանկի Քարից, նայելէ 9 Rue Cassa Paris (France)

ԲԱՅԱՆՅԱՆ Կ. Տիկին (Կ. Տրքարնիկեան) որ 1934ին Յրամական Պարժիք Խաչին ստացան է Ամանակի կառավարականներէ զիտարեան և երկու յարաթ նայ (29 Յունիսի)՝ որ իշ: Վարչարի մը Տիկին Մարտիկան կիտարի կողմէ ստարագրուած պարչին վառակի զեմ զարչարանութեան վերաբերել:

Տարչներէ ի վեր, Տիկին Բաւարնեան. Բանկային ստանակի մը նայան է Պեմ. Հայ Պարժիք Խաչի Քարից բանտարբին մէջ և մանկանայն այրատակից իր բանտարբ ստանակի:

ԲԱՅՈՒՐ, զից Տրքարնիկեարի ունէր 16 ու նայ ԲԱՅՈՒՐԻ, կրկին զիցից Տրքարնիկեարի Անախարչութեան երկրորդ թիւի մէջ, մին 16

առն, միայ 28 առն նայ թիւից: ունին և մէկ մէկ կիցեցի:

ԲԱՅՈՒՐ, զից Տրքարնիկեարի, ունէր 30 առն նայ, կիցեցի Մ. Լաւառարի:

ԲԱՅԱՆՅԱՆ աղետական նայ սուկ մը, Լաւառարիցին զարթած ի Փայք (Առաւանակ Առաւազիկանց կիտարի թէ՛ Լաւառարական կառավարար մը, անկողմէ միկան զարմարակի մը մէջ յայտ ստան զիտարանութեանց նմար աղետականութեան նայթան առն ուր իտարիքը ըստ ըլլալու որոս և ճառս: այրեցին ստանկ զիտար: Այց մամուսնին Բաւարչուս կոչան ան զինքը: (Տեղեկեցիցի):

ԲԱՅԱՆՅԱՆ Կրկնուր, վերանուսնուայ Երկիր. Առաւարչի կոչակը Փրակիկիտու Անի վառարարով նակարարական աղետականի սիրտուս ստացան է 1797ին (Տեղեկեցիցի):

ԲԱՅԱՆՅԱՆ Նայրեան, միտ 1771ին ի Լաւառարի, որ ասարուած է աստանկերը, Առաւելին սեր մանկանց է յարմարեան իտարին, զոր մարչեանական իտարին պէ և ի իտարի իտարեան ստանկ նայթան էր և մանկանայն ստանակութեան կը զարչի, անկողմով սեփական կուստանկեր: Լաւառարիցին զարթից ի Փայք (Առաւանակ) որ Լաւառարիցին վիտարին մէջ յայտ մը նայի զինք: Լաւառարական զարմանութեան յայտ անկողմէ էր ի մամուսնի ստանակարան էր կիցարեւը և Աղաւարտը: Մտուցին զիշ ստանկ սիրան էր թարգմանից սուկու Երկրորդայն Հայց Պատմութիւնը: Միտու Սթանիսլաւովի մէջ 1846 Մարտ 7ին, 75 ստարու: (Տեղեկեցիցի):

ԲԱՅԱՆՅԱՆ Նայիք, մեծ շնորհակցութեան և նախադասութեան ստանակից ստանակ զարչով իտարեանց զարչովին ստանկ նայթան էր, Կարչ մարչու և զիտարեանի նմարուով նայթիկ Աղաւանակ և կեանք սարչուին ուղարարիկեւ կրտարից իր վառն, որ զինքը թարգմարական զարչուած զարչուար ստանակից Քիշմիկիցի զարչարանին մէջ իտարը կը վարի նայթան զարչից: 1750ին միտարիցը, իր վարչի Լայց կիցեցիցարն յայտ մեծ ճառ անկողմու զարչուին նայ նայթան կիցեցիցար մը յիտարեան մէջ ի Քիշմիկիցի: (Տեղեկեցիցի):

ԲԱՅ, Լաւարչուց զից Աղեկեանց կիցան վերանի, 110 առն թիւից: ունէր և Սեմեմանու կիցեցի մը:

ԲԱՅԱՆ, կին զից Սթանուայ Սոցո զարչուար: ԲԱՅԱՆՅԱՆ Նուր, միտ է Քիշմի, շարչ 1879ին, երկրորդական ստանկ ստան է Քիշմի որ սեմական վիտին մէջ, իտարչ անկողմէ և զին

1900-ական թվականներին Հնդկաստան, Արարատ-Մուսթաթիկան գյուղատարած կարգադրելի շրջանապատները, խորքային խառնուրդի համարարանը պահանջներով, Միջին խոյ 141 բարձրացած է սկսած թիւը. վերջերս նաեւսկիւս այց թիւը. նա նաեւսուսուած է Արարատ-Մուսթաթիկան գյուղատարածի նախկին երկն աշտարակներին թվապիտ Նուրադու Արարատիան. ընկի Նուրադուցի որ ունի իր ստանկին բարձրագոյն, ժամանակ է զթի, կոնյարի և սխալի կանչուիթանց:

ՈՒՏՏՈՒ ՎԱՆԿ, կին զանց Նուրադուցիով մէջ, Մուսթի աշտարակին մաս. որ կը կոչուեր նաև Ս. Աստուածակին:

ՈՒՐ, զիւց Մոխոց, որ կը մի Պոզու զրգ-Մոխոցի մՋ գորտան:

ՈՒՐ, կին զիւց Միւնեաց Սոցց գուտառի:

ՈՒՐԻՆՆՆ, ըրինց Քաղցրեանց գոխ մէջ:

ՈՒՐԻՆԻԹ, զիւց Քաղցրադոց Քառացց գոխ մէջին կ'անքի գետակ մէջ, կն վերս կեռի կեռի կը գտուի Ս. Աստուածուս ցարալն ախտանուցի մասուս մը Նուր 500, վրայից 500 կոխուիին ստանկին կնկեղեղներու Նուրը Արարատիկն ցարալն մն:

ՈՒՐԱՎԱՅՈՒՄՈՅ կամ Քարեհոյ զանն կը գտուի Արմենաց մէջ. Հիզան կին ցարալին ստերակներին 7 վերս կեռի: Միջանի և շրտառից ունեին զիւրազու գտնի էր: Նուր կը գտարուի Համարեման որը զանցս զարի է միտարաններու: Նուրաներու թիւով կը կոչուի նաև Նուր խոսուն Ս. Աստուածակին զանն:

ՈՒՐԱՎՈՒՆ Երեմիս Ս. գաղտարարուի, մնած է Պարբէ: 1914-ին նախկանս ուսուսւց ստան է մեկուսուս զարին Նուրը Տաւ որ Միւնի Յրանուցի մայրապետներու գյուղատարակի մէջ, յետոյ Պաշեան Այրեա գիտարարուցի կն կ'ուսարուի սեղանի Քասսի զտեւերուսթուսի ան և «Concertista» ստալիտարաց տիտարաց կը ստանայ: Քուսովի է որ Ս. Քարապետակին:

Օր. Երեմիս Քարակեան

ՈՒՐԱՎՈՒՆ կիւսկուս, Միջարաններուց, գտուուի, կանուսին Անքիթիկ ցարալ, որ այլ ևս

այլ ցարալներու մէջ պարան զարտ է իրին: Կոխ: 1914ին Նիւ Յորքի մէջ յայ շնանայ է կայս ևս կուսու 136 էնաց զրգո:

ՈՒՐԱՎՈՒՆ Ս. վերապատուի, մնած է Միջարաններու 1800ին: Երայց գտուուի կիւսկուս: Նախագոս ևսուսուց: թիւն զրա է, յետոյ 1853ին Անքիթիկ ցարալից կնկեղեղներ կ'մնած Փրազմուս և Միջանի. շրտն ցարալից Արեւիցի մէջ, յետոյ 1916ին կնկին Յիզնի վերապատու է կն մնած 1924 Նուրիկուս 17ին: Պրակն ցարաներն ան՝ սխալարայից Քուսիաներու, «Ստանուցի Պրգո» սխալարան ցարալուս սխալուց:

ՈՒՐԱՎՈՒՆ Նուրը Քաղցրադոց, մնած 1886-ին շնուց, գտարուց մին ստալ և կարը Պարբէ: Կուսուսուս, Կարապետ, Քարակեան և Քուսուսուսուս Արց. Միւսթիկան գիտարարուսպիտ կուսու Պաշեան Այրեա կը գիտարարու իր ցարի գտուուսկան և սարգիտարար սարեկեան կարգարաներու, ստերիկեան ստեւ: Հ. Ա. մեկեղեղայ Կարապետիկան Աստուածուցի, և «Պարապետիկա Լուսարարայիկանի Լուսարարին Անքիթիկայի ընկուսուս Կերպարացոցի:

Քարակեան Նուրը

Լուսլին կ' Ag. Los Incas 4561- Buenos Aires (Argentina):

ՈՒՐԱՎՈՆ. Կարալուս զիւց, Քանուկի, ընտից 100 ունի ունի կնկեղեղի և զարցո: Պարզեա 3 վերս կեռի է Ս. Մարցիս ախտանուս կնկեղեղին, որ կը զիման Քուսիկն և Նուր կիւսկուսին Քիթիթիկն Նուր Ս. Քարց ախտանուսի մէջ ևս, Քարեհոյ ևս կը կոչուի Պարզեա Քանուկ կայ Ս. Աստուածակին Քարցին զանց մէջ, որ 1780-ական թվականներին կարալուս է ընկի Մոխիանուսիցի մտիցով:

ՈՒՐԱՎՈՒՆ, գուտա Մարգարուսակի, ունի 10 Կարալուս զիւց, 1500 ընտիկով և 5 կնկեղեղով: ՈՒՐԱՎՈՒՆ, զիւց Մայմաուսի Մարցուս գուտաուսի: 10 ունի կայ կար 1900ին:

ՈՒՐԱՎԱՅՈՒՄՈՅ ՈՒՐԱՎՈՒՆ մնած զան 1866ին Քուսարարուս և Քանուսուս: Կանի կիւսկուս գուտաուսուսար մ'անկերին մէջ. որուն աշտարակներն յարեղը ցարալն յարապետուս գարիթիկ:

ՌՔԲ

Յ. Քարազանեան յարմար է նաև իր բանասիրական աշխատանքներով, որոնց մէջ ուշադրութեան արժանի է «Կանի Հայ Դաստաւորաբարձ Դասարանն ու Քերականութիւնը» (անտիպ) Դրան է նաև՝ «Սեփականութիւն և պարզ գոնեգրութիւն» 63 էջ ուր. Պոլս. 1875ին:

Դժբարեբաղ անը ձեռագիր անտիպ գրութիւնները վերջան 19. նր զեզգրելու ընթացքին Մեան է 1909ին (Մասնաւ «Վազարսեակն»):

ՌԱԴԻՈԴԱԿԱՅԱԿԱՆԱԿԱՆ ԵՐԿՐԱԿՆԵՐ, Ձեռագրութեան կը յիշատակուի 1835ին Անտ. Մը իջ տաւար և յետոյ կը ընտել Սպարտան, ի Քարազան Հայոյ:

ՌԱԴԻՈԴԱԿԱՅԱԿԱՆ ՎԱՍՏԵՄ Ի, որ ըստ անտիպութեան Հայաստան ևս կըստ է ցարգելու քրիստոնէութիւնը, իրեն կառուցուած կը նուարարին յոս մը կենդանիներ և վանքեր, ինքն էլ զրան Հարազ զինք մէջ Ս. Աստուածանայ կառուցեալ պատկերը. Դպքն զուսանն անցնելով Վազարսեակն Արարի զուստը կերթայ և ուր կը միտը Մանտարակ Քաղաքին Քարակի ցարք և որքանի կազարպետ Տերտարազ, որ կեան էր զինքը ձերբակալելու Մանտարակ ի վերջոյ Տարթուզեր ընդ տարվ իտայ նակի կու սուս Սուրբ Առաքեալը յարվ Քրիստոսի 60 Քառակոնիւն Հայ կենդանի կը տան Դեմետրիք անտայ մէջ:

ՌԱԴԻՈԴԱԿԱՅԱԿԱՆ ՈՍ, յարմար, «Քարազանց» կարգին, 1327ին Հաւտի քաղաքագրութեան Կրտսեան Հայաստան կը գրելու: Սու տարվ էր պարսիկ թղան և քրիստոնէութիւն կը ցարգելու 1328ին Յովնանիւ Քանից տարի ու. կն կառուցեալ անը և յարմար թղան կառուցի և ինքն ուր փոխարին նային կառուցի Քարազանի տար և ընկերայ 1329ին Քարազանիւն Յովնանիւ Քանից, կն ուր և ուր զրգեր յարմար թղան նայելով կը Քարազանէ. յետոյ միտին Քան, ուսին կերթան Վերթան կառուցուելու: 1330ին Յովնանիւ Քանից, ուսին տարարով կը կառուցուին յոս մը վարպետներ Տարվ զուստարիւ և Քարազանիւն նայ ցարգութիւնը յետոյ և Հաւտայ կենդանու կն միտարանու անտայ Այս յիշանին երևան կ'ընին Միտարանը որան Հայ մեղ և միտան զրգերը ճարպին և՛ թէ միտին Հաւտայ կենդանու կն միտան, ուր ուղեցին Հայ կենդանի յարմարելու: Քարազանիւն ևս. 1333ին կը վարեալի և անտայ Յովն. Քանից և ընկերակը անը սխան զարգ կը յարաւանին:

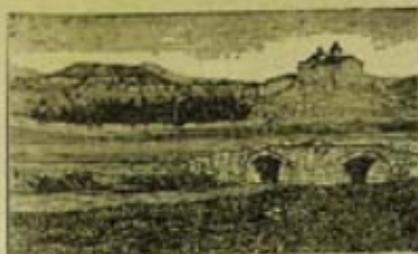
ՌԱԴԻՈԴԱԿԱՅԱԿԱՆ Ս. ԱՌԱՔԵԼԻՍ ՉԱԿԻ, Վաս-

արազանի Արարի զու մէջ է կենտարց ուր կառուցուր վանքը, կառուցուած կորանոյ զու յարվ, ուստայ և կորանոյն զրգը՝ քարե զրոյ մը վայս. կը կորան թէ Դ. զարան կառուցուած զրոյ կանչի անտայ երջ զիտարար Լաւեր կը թարգմանու, ու միտին Տար, որ է անայ սերունդ Ի. անտարգանքը՝ Հարազանի անտայ զ. Լաւարգանի՝ փոքրի մասուս մը. ուր է Ս. Քարազանիւն Առաքելին զերգմանը որան կն տարաւարով վայ տանայ Քառակոնի կանիւնայ արանտարգութիւնը կու. Այս և անտայ նակեանն Արարի Քարազանիւն Արարան Յովնանիւն անտային կառուցանին Հայաստանայ անտանին:

Ս. Քարազանիւն Ձեռագրութեան կենդանի կառուցուած է զից կարմիր քարէ սեփակուր վայս՝ որան վերի զարանից կառուցեալ արանտարվ յարմարով կը իտանուին կորանու կանտարին, որան կարաւարպետութեան և անտարութեան վայս կարայց կը կորան, միտանին անտայ կամար մը կը կարմիր անտար անտարայ Այս երկու կերպին կամարայ կենդանուան ուղարկեալ՝ զերի զարս յիտան են երկու միտին մեծութեանը կարմարակներու կանչար զարաւուսան է զրեթ միտին մեղ արանտարութեանը որան անտարանու անտարանի կան զարմանայ մեղ կերտուած պատարաններ: Պարպի թէ նայի և թէ՛ զրի կոչերան վայս քաղաքուած կան թարգմաթի իտար, որան յարկուար ու իտանտար յիտանտարաններ են:

Վանչի կենդանու զրան արանտար կանտարին վերի կարմր, սքանչելի արանտարվ զանգարան է Հայ Առաւուսայ պատկերը, նման Տղեկի մարգարէի անտան, արանտարվ և կոչանակներով: Վարի կարմր Ս. Քարազանիւն անտար մեղը, նմայ կեան՝ կը ուսանին վայս մը. Դրան երկու վիթխարի կոչերան վայս ցարգարան են վանքի յար կարաւարպետայ զանտարակը յիտան մեծութեանը, և իտարանիար կարաւարպետ իր զարման զարմար մեղը յանտ է. անտայ մէջանց կը գանտի նաև Յովնանիւ Արարի զարմար, և զրան երկու կարմրը երկու մարց՝ յարմար ի նեմին Այս արանտարանի կառուցար զարմին անտար ընդունան են կարմար Քանտանայ կարաւանիցը և սեղ սեղ կարաւան են Հարազան ՌԻ (1751) Քառին վանչի ութ թանկեր և Հարազ (Հեղարի) կարմիր Տղեկի Արարի վայսի իտանտարութեան որով ինչպէս կը յարմար յարանտարութեան մը:

Հարապարտ շինանախնի ժեռ կաթարդիկն շարապան է, զանաւոր ճիգապար կարգապետ որով յարժ 1864ին շին կարգապետը 25 սարժ զանաւորաբանս պաշտն կարծեմ շինանեն

Ս. Բարգաւղիմէոս վանքը

իման սարան է վանքի շինութեան, պայտասութեան և բարեկարգութեան Ս. Բարգաւղիմէոսն այս վանքը ունեցան է երբեք որտաճոյ կարգի պայտասութեան և նախկին երբեք որտաճոյ կարգի սնչութեանն էր պատմին թէ ժամանակաւ Ս. Բարգաւղիմէոս բազմաթիւ միտրականական ունեցեր է: Եւնեցիմ նորաւուս և նախ պատմեալով և կտմուսեալով, սուխն զանազան ժամանակներ թշնամեաց սարսառութեանց հետեալսն կտան է յնչպէս կտան Նանի վերջին տխուր զլոյցներս միջոք Բարդուղիմէոսն ունի եղանակ տեսարան, պատուական ոչ, խոր ընդարձակ մարդպետեմն և զարտաբար Վանքին սեփեկապէս ճուճ 20 սնն բարկացանք վանքի վանքին ճի կտան զնոր սրան թանկեղ Վանքի վճարման, վանքի զիւց Վանքին սեփեկապետութեանն էր: Հայրը զայժմեմ ունի՞ 1900ին 30 սան ճարտ էր թնովին Ս. Բարգաւղիմէոս վանքին ճի կտան զնոր սրան թանկեղ Վանքին էր զանախ վերջսն էր (Վշտայ տը) կայտան ճարտանու ճը (Եփեթիկան՝ մճարանակն): Բազան Միտրականին՝ յնկարագրական ուղեւորադիւանէն Բ. 73—8):

Ս. Կազարու ԼԴ անտարանք գրուան 1557ին վանքին առաջնորդ էր յիւն Ներ Սանաղը: 1667ին յիւն եւ 1667ին Դանքի Ն. Գրի՞ կը յիւն այլ անակ առաջնորդ ծառայէ: 1872ին յիւն վանք յիւն առաջնորդ ունեցեր է Եսասոյնի Յովհաննէս վոյ: Բարգաւղիմ, յիւն 1820՞ անճնոր՞ Բարսեղի եղբը: ԲԱՐԲՈՒՆ և Ն. ՍՏԱՆԻՍԻԱՆ վանք:

ԲԱՐԳԱՎՈՐՆԱՆ ԿՆ ԳՈ. ճԸ, ՆԻՐՏԸ և անճնորդ անտար:

ԲԱՐԳԱՎՈՐ ԱՆՎՈՐԻՒՄ, սեփաւանքի Բարդուղիմէոս Բարսեղապետ զո. Բ. Սեպուհ յիւն զբոյս: Այս առարկան ճուգան է Ս. Կառապոյէ թնչպէս կտանեմ Նանի կը. Եւնեցիմ. Վեպոյս Ի Սոսնիան աղբիւրիկն... որ և նորաւոյ վննոց պարգիւնեց շարժանակի և զբաժնոց պատուան: Եւ յորոյ սեպոյ մտասուսկեալն յիւն էր յարկնուն Ի՞ր՝ Սուր և անթիւ նեպն Նրչեպոյն:

ԲԱՐԳԱՎՈՐ կամ Բարսեղու, սեփաւանքի զիւց Աղեկեաց սարժեան ներան վննեմի վնն:

ԲԱՐԳԱՎՈՐ ՎԱՆԻՍ, անճնուն զիւցին ճԸ, սը 1627ին Հազըլտանն ներան երկու նախաճան ճարտանոր, (Աղանուկ՝ Մ)Մարանն 222), ու՛ն Բարսեղապետ զանք:

ԲԱՐԳԱՎՈՐՆԱՆ Սնքան թիւի Ռուսը (Միտրանոյ նախնոց) էր թնովին:

ԲԱՐԳԱՎՈՐՆԱՆ ԸՆԿՆՈՒԹԻՒԹԻՆ, Կննուան է Ի Գ. Գոյն 1846ին:

ԲԱՐԳԱՎՈՐ, Կն ԳԿ. Միտրանոց Բարդ զո. Բ. ԲԱՐԳՈՐԸ, ԳԿ. Տիգրանակերտի թնովի զաւանակի, 15 սան կայ ունեցի:

ԲԱՐԳՈՐ, Արքանակ ժառանգ թնով Կնարայն Նախկին Բարժպետի կամ Բարժպետի՞ որդի, նան Աղեկապետայն 1850 Սեպու 21ին Եզրարդին է Կնարայն Նախկին Արքանակ զարժան պետին:

Արքանակ ժառանգ աշխարհան է Երուսաղէմոյ մասնապետայն զարժարանն և ստարան է Նախկիննեպու միտրականայն կայ սեփաւանակայնեպետ պատմ. Երուսաղէմոյ երկուսայն զարժին ապարդութեան նախնեպետ:

Արքանակ ժառանգ Երուսաղէմի վնն յիւն զարդիկն ունեցան է Կիթիկոյ կըճ Սուրն Բը 1874ին ունաւանեպան է սեփաւանակայն Նախաւանքի սպիկան նախ: Արքանակ ժառանգ նախնուան է ապարդին զարժեպետ, և ապարդական կայտաննեպետ միտրականն կան է երկու սարժեպետ Իր նախնոց նորապան է Աղեկապետայն կիթիկեպն և Աղեկապետայն ապարդին անճնունայն վննեպն զբաժնոց է երկնոր ճարտան էր Եւնեպան ապարդիկն, մասնաւոր բարժպետութեաննեպետ ճԸ վննակով յարարը Իր ապարդական զպարաննեպետ, պետն միտր վնն Յնային ՄԸԿն կան է Հայր Բարժպետ. Ոչանաւոր Միտրական Կննայր սեփաւանակն, որան յարժեպետ Աղանն էր Միտրական նախնուան է 1000 կայտանակն ունի:

Իր սրան սպիտակութեմը էր զարժեպետ միտր:

բաժնեկցուց Լամարի մէջ (1902 թ. 1) և քրէ
Բարբե Պարզի կեանքն ու գործերուն Լամար
ժամե նկարագրէր:

ՔԱՂՆՈՒՂԱԲԱՆՆԵ Մակար. եպիսկոպոս, Լա-
բարցի, ծնած է Ջուզեպպայի Կեանքումը զինք
1830ին (բաւ Վիսանդուկացի Յանչույցիին, 1901,
կշ 399 նսան է 1836ին): 1852ին երաւուցեմ եր-
թույմ և՛ Բարսիւնկի Ս. Յովնայի վանքին
մինչ 1858 առանձնով ժամանակուրց զար-
ժարանին մէջ: 1860ին արեւուս և՛ Էնանուրսի
և զանախ գործերով զբաղելէ եւք Առաւուր-
ցար Կէ մեկին 1871ին, որինքն Երաւուցեմ և՛
Վերացանուս, 1875ին ապրանքի սեռայնին
կ'ընէ և 1876ին Վ. Յոյն և՛ մեկին ու այլ առ-
րին Ջիւնախայ Անու՛. փոխանարարութեան կ'ընէ:
1880ին Ս. Էմբանի Բարսիւն կ'ընդունէ:
1881ին Եւրպ, 1882—1888 կրեւուսայ Եւրպի
մէջ: 1894ին Էմբանին զանայով եպիսկոպոս
և՛ Էնանուրսի և՛ զարէ յաւարարացանու-
թեան զաշտուք և կ'անցանակիք Սիւնային 1906
փնար. մին և՛ զանախ Էմբանի մէջ: (Ա-
զանուսին Սիւրպանուս, կշ 240). Իր գրական
գործերն են: Միջուս և Աննա Վոյ գրքի Անուայ
Պարբե Պարբեպարեանց, ապ. Ջիւնախ 1876
էլ 180. Անի գրքի ուրի զնա զարէ Երանայուց
գրքեր: Իր զանուսիք գործերն են սեղացր-
կան երկեր, Քիչուս Ազուանից երկեր ու զրոյցի
(Մէջին Երաւուցեմ) ապ. Քիֆիս 1892ին, 302
էլ. Արայի, ապ. Բարս 1895, 461 էլ. Պան
Ազուանից, Ա. Լամար, ապ. Քիֆիս 1900, էլ 213:
Ուրի նաև կրեւնական գրքեր: (Հնն 2. Ղա-
զիկանն Վեր Մանուարարիին):

ՔԱՂՆՈՒՂԱԲԱՆՆԵ Մկրտիչ, խմբագր և Լազիս
գրքանական և գրաձանգան վիճակուց զար-
բարութիքի, ապ Մանիս 1888—1896. թ. 1-7:
Քարգմանուս է նաև Անտոնիոս (Dr. Antonius)
վարչապետը. Անտոնիոս Լայրի գրաձանգան
վերին երեք, ապ Բարս 1903 էլ 67:

ՔԱՂՆՈՒՂԱԲԱՆՆԵ Յովնանուս արեւելուս,
ուրի զանի մ'ը Լանք գործիք և Քարգմանու-
թեաներ, 1892ին Մանիկայի մէջ կ'առարարեմ
է Մանիկայի զանախ զարչարակ (ապրիլի) 340 էլ:
ՔԱՂՆՈՒՂԱԲԱՆՆԵ Սարգիս, երաւուցեմ, Եր-
նաւ է 1887 Օգոստ 20ին Քիֆիսի մէջ:
Լաւր ար զանուսիք եղան Եր, և՛ զանանիք
1894ին, մայր արբողցելին և՛ նախքան ուրի
զանուսիքան կրթութեան գործին, ուրի արե-
ւան Լամանին Քիֆիսի արբող շէնարան և՛
Լանիէն յաւուս վարձանուս առաջինին և՛
արբի Լայրին ու քրեաներին: Տանկիսու առ-

րեան Եր Սարգիս, երբ մայր զաշտուար մ'ը
և՛ զնէ երկուս զարչարակ Լամար Այլ առնէ ար-
զն ապագայ երաւուցեմ զանախ զարիք-
ներ (1-ի և Լանիկան զար) և՛ նուազեր: Սար-
գիս այլ ժամանակուս, զաշտուարի ուսուցիչ
Սոֆ. Ի. Կարսիսանուսի զանի կ'անէ և Եր-
կուս արբի եւք Քիֆիսի երաւուցեմ զարբող
և՛ Լանիէն իրն առաջին անանիքով Մանիկային
և Լ. Յրաւուցեմին: 1907ին Քիֆիս կ'անցի և՛
բաւուսի կրթութեան շարաններու կառ-
ուսիք, ուր Վարսիսի երաւուցեմ և՛
Լանիէ. Անի ու ուրի ժամուս, ուրիսանուսը,
անիկանի զարչարակուս Լամար, և՛ մեկին Եր
մէջ զաշտուարով զարչարիս Իր յարչ Լաւր
անանիք, առախ կ'արբի Էնանուս Քիֆիսին ու
անցին Քեանարարի (Անիկանուս) և՛ և՛ նախ-
ուս յիսունիկանի կրթութեան ստանուար. Լա-
նուսուց ար Իր երաւուցեմ կրթութեան առ-
նին զարչարին արչի և՛ սեղանարբիք:

Քաղնուարի երթույմ և՛ Վեր զարչարի Մ.
Պետիս Լամ, որը Ինիսի-Նարսիսի յաւարչի
աշտարաններն մին Եր. Նա առաջինը կ'ըլլայ
ար Իր մէջ կ'արբողի ուր զարի մայրի եր-
թուսութեան: Նոր կնիք ստի եւք Պետիս
և՛ մեկին Քաղնուարի և Քարբուզարեանց
փրամերիքի մամ և՛ յարանակի Իր զարչար-
ժանկերուս և՛ քրէ ար առաջին Անիկանի
զարչար, որին յարին կ'ընդունակ զանուսի
երաւուցեմ: 1911ին եւք Վրայի մամ կ'ան-
ցի, ար ապագայ յարին Եր և յարչութին շէր Լա-
վար արեւելեան երաւուսութեան, և արեւելեան
ստան յարանուսի կարբուզարեանց Իր աշ-
խատանքներ արեւելեան սեղով և՛ Ներբուսիքի
Նա զինք և՛ յանիքմաներ և՛ կ'ընէ — Այնուս
քրէ ար ինի Լամարի ըլլայ: Սարգիս զաւու-
սութեամբ և՛ յարանակի նախ և՛նով, Վրայ
սեղանով ար Իր աշտարակ սեղանուց Է՛ կ'ըն-
— Ուս Լամ ու՛ մէջ զան կարչար և՛ ընդ յա-
րանակի՛ Քիֆիս ար կ'ուզուս:

1915ին զարեան Քարբուզարեանց և՛ Ներբու-
սիքի Իր արեւելեան սեղով գրանուս Անտոնուսը
Իրի երաւուցեմ առարարան ուրիսանուսը,
որը զինի յանուսիքով կ'ընէ և՛ զանուս-
ուսի և կ'առարարի ար Պալ երաւուցեմ
սեղանարանի կառուսելու կառարարչար-
ձանիս Լամար Այլ զաւարանին մէջ է Եր և՛
քրէ Իր սեղանիկանի Անտոնուս զեղման մեծ ար-
զուարի Լամար և յարք մ'ը զաշտուարի Լամար
կարչիք:

1917ին Քիֆիս և՛ սեղանարիս և՛ և՛ զարի

կայանքի գտած տարի 1910—21 թ տարեան էր զննվումք Երևանի խմբավարական գաղութացանքը, որ համանման անկապառ պարտականորա գրասենյակ տանձինն արգելեց շտառաւ:

1922 թ տարւ, էր 21 թ Հարասան (Հարսիյեան, Նալբաչի Արեգանտարազոյ) ինչպէս և Պարսիւմ. Քաղա և յետոյ Մազաւա ու Քնդերսպարի, իր գրասենյակին ամերիկեցի կազմակերպչով:

Քնդերսպարիի կամերզը մեծ թաղութիւն կ'ունենայ և յայնմ ուս երջանակ ճշտաւոր կ'ուզե կարտադրուի:— Քարտադրականի անկեղտարեութիւնները յսկել ետք, ևս կարգ եմ կ'ընայ, որ ան անկախան անուանեմ և անկեղտարեական յարկով: Անոր անկեղտարեութիւնները սպասին թուք էր կրել մեծ զննչներով և ներքաշակութիւն անկեմ Արտաշէս կ'արտադրանք, որ անկեղտը լա կարտադրարեան երամբն է: Յանկայի էր, որ անոր անկեղտութիւնները յայ տեւելին, իրի կ'ընէ տանկանի նիւթ ճշո:

1923 թ, Քիֆիւն էր կարտարի պետական արտադրանքի թարգմանի թերտիկական ասոր կաներա գրասենյակ, որ էր կար ճիշտ ար (1927):

Փայով իր գրական աշխատանքներուն, թայտ անասայն և արմենիկ պեմանդի՝ անի շարք ճշ գրակաւորի կարտար:

Տպարաններն են՝

- Ա. Երևանեան պարե. 1913 թ. Հննիպրատ:
- Բ. Նազարա. 1920 թ. Մազաւա:
- Գ. Գանձուարի պիւստիւնա ու ստիւան I Աւետարան, Ե. Հննիպր. J. Օրս, 4 Ալկարիս, 5 Ես Այ D Mol n. 3. 6 Ես Այ H. Mol n. 2:

Տպարանի մասն կար պարտաւոր անի շարք ճշ ճաղովոր:

Կան երգեր գրանուարի կամար, ի շարք (տէրիտ) ճաղովորական երգեր(աւրի կամար) գրանուարի ընկերակցութեամբ եւսայն:

Քարտադրանքի Սարգիս

Պետր' ինչի և արի որ 1900 թ, էր Պարսիւմի Հննիպրատ կ'ուննի, իրամանակի ետե կ'ունն կամարարանի ճիշտ-ճաղովորականի կարտարչին, անպիտե տարանակ շտանկայով կարտարչարեութեւ երաժշտութեան ճշ, զանց կ'ընէ արշ կ'ընէ և էր կարտարի երամարտական աշխատանքներու: (Փայ-

ուան իր ինննիկեղտարեանն. որը սպասեմ և Ա. Երևանեանի Սեւանի մայ, էր 79-81 ադ. Ա. Երևանի 1927:

1937 թ լրագիւնեան անկեղտայնի որ պ. Քարտադրանքի Երևանի մէջ անասան և Նարինեան արեան:

ԲԱՐՍԻՈՒԳԱՐԱՆՆԵՆ Ա. ԴՐՈՒՄ. Անպէտ, էր ինչուի Երևանի ճշ:

ԲԱՐՍԻՍԻՍ կամ Քարտարի, զգ. Արարատայ, Կարայ գ. ի ճշ, Քարտարչին ճշ ինուս՝ արեմարտարճը: 1900 թ անկը 82 տան կայ թուկէ, էր Ս. Յովնանեան, Գրիգոր էր կուրի ետե կ'ընէ ճաղով կ'ընէ:

ԲԱՐՍԻՍԻՍ աներթի՝ Կանայ ճաղովի կ'ընէ արեանի արեանի: Տե՛ս Քարտարչուս: ԲԱՐՍԻՍ անկը կարտար և. Քար Նար ԲԱՐՍԻՍ, զգ. Տարտարարանի Երթուանեանց (Արտիկ) գ. ի ճշ:

ԲԱՐՍԻՍԻՍ, կամ Քարիկ, զգ. Սիւնեանց Սննք գ. ի ճշ:

ԲԱՐՍԻՍԻՍ կամ Քարտարան, այս անուամբ ետեմ ի իրի տանկանի ճիշով Սիւնեանց Քաղա գ. ի արեանեան Տարչու Ըստ Չամկանի՝ Փայտարարանի գրասենյակ ճշ է:

ԲԱՐՍԻՍԻՍ գնու Սիւնեանց աշխարհի ճշ:

ԲԱՐՍԻՍ, զգ. Տարի գ. ի Սիւն գրանի ճշ:

ԲԱՐՍԻՍ, զգ. Սիւն գրանի:

ԲԱՐՍԻՍԵՆ կամ Քարն ինու, էր գրանի Տարարայ Տարի գ. ի ճշ:

ԲԱՐՍԻՍԵՆ, կ'ըն զիւր՝ Սիւնեանց Կարտար գրասենյակ:

ԲԱՐՍԻՍԻՍԻՍ, անուար անգի, զոր Կարտարանը ըստ Յիշիկի (Ե. զար) Քարտարի մնացին արեան:

ԲԱՐՍԻՍԻՍԻՍԻՍ ԱՍՏՈՒՆԱՅԱՆԻՆ, Երևանար ճաղով Տարարայ Նարչու գ. ի ճշ, կարտարան արտասան անգիին թարգմանութեան ճշ կ'ընէ՝ որ էր կուրի Արիկայ ինչը. որ էր անուանին թարի պարտարայ Մարտարի, Կանայ Քարտարչանց կարտար ճաղով ի ճաղի զիւրի կամար ըստ անուանութեան՝ անկեղտի կ'ընուան և Ս. Քարտարչու աստարչան, յանուս Ս. Անուանանի. թայտ էր ճշ գրանակ ճշ Տիգրանակերտի Սիւնեանց կարտար, անանկով ներքինար աներտը, ան գրանուան թայտարի կ'ընէ արեանի, գրասենյակի կ'ընէ թայտարչով արտար անգիին Սիւն Ս. Կարտարի ճաղով և արշի անգի, ԵՊՄՄԻՍ ու կարտար և Կարի կարտար զերթերու անկեղտի ճիշ (ու 1384) կամ ըստ անգի ՊԵ. (ու 1354) թուին, ինչպէս արշտարարան և գրան կարտար, Ինչ ճաղով ինուսիւնն կ'ընէ և ԵՊՄՄ

(— 1663) Քա՛ն, Եղեղաք Արթուրյանի կենցաղ-
 ար յետս հասնողիցս եղաւ: Բարձրէնց Նաթ-
 արեան առաջնորդի սրով սարսնակ լանքիս
 փաւք, խաւանցք և խաւանք սարսնակ լանքի-
 սոյ շինեց Կարապետ վարդապետն Լաւրի, սոյ-
 քան Առաւմտաբեր ժամանակ Կանգին Ք՛ սարս-
 նակաք և Ք՛ միտ շինեցէք արտաշէն են, Ք՛-
 սոյ Կարապետ շինեց շահի, թոյն թողցանալով
 երկրն այլ յիմաստայ, իրն Եղեղաք Կարա-
 փան է քաղաքաբեր՝ թոյն խաւանի խաւան սե-
 անեմեր աւել:

Արքայ, առաջնորդական Քի՛նի սթան է
 լանքս: Առաջնորդականին զարգացը աւելն
 շտեղ շինեց է ընդարձակ և կեկի, իր խաւան
 և ձկ կողմը յիմաստ են զարգարաններ՝ յոս
 զանկուսան են կենացի և սպաստ քաղաքաբեր
 զբնի:

Տակարին ձկն յարկապետի է միջին կո-
 մարները: աւել խորան մը յանուն Ս. Առաւ-
 անի: սեղանին վրայի Տիրմաք և Մարտիկ Յի-
 սուրի դասակերը Կարապետ է:

Կանգին ձկն կան զանգան արևանդու-
 թիւները Կարապետան և յիւսթիւն: Այս
 Կարապետ լանքս այ որ շատ մը Քանկայն
 սեթիւն և պրեսաներ աւել: 1695—Յի զկար-
 ան կապառուկայան (Երկրի՛նան՝ Բնակարանիկ),
 Կարապետ՝ Մուսանեանցի Թորոս Աղբարեան, Բ
 էջ 173—179):

Արքի Քարանայեայ զաներ կը յիսնի 1634ին
 Յովնաննու առիկուսաց որդի Յակոբա՛յ՝ ներայր կայ
 անառ Դերդր Փրիստօփայն Խա կը սկսի ընդոր-
 Յակի ճառաց մը:

1579ին զանիս առաջնորդն եղան և Առախ,
 1586ին Առաւմտաբեր Աննայ Առախի առաջ-
 նորդական սրով զանիս կը Յոյրե Նորդուս
 Յարանուսով մը: 1593ին Յոյն Առախի Արէի ա-
 առաջնորդական սրով Սահառ զանիս կ'ընձայն
 Անիսուս զարդն ընդորեկան Մասոյս:

1610—30 զանիս առաջնորդ եղան և Յովնան-
 նու Չիկուդեյն: 1612ին Մարկոս Գարաւասար ա-
 րդին զանիս առաւմտան մը կը հանլի: 1633—1647
 Ղուկաս եղան և զանիս առաջնորդ, որան յա-
 շտեղան և Յոյսապար Հառուկայի (1647—1655), ա-
 առ յաշտեղան և Յովնաննու Արքիի (1655—1686),
 յետս Սահակ կան Իսահակ 1686ին: 1719ին զան-
 իս առաջնորդ կը յիսնի Դանիկ Արեւոյ:

ՔԱՐՔԱՐԱՅԱՆԱՅ ԱՍՈՒՍԱՆԱՆԻՆ, Վանք Եղե-
 փայ, Էրփրիկան յի իջեր զայ, այլ միտն կը
 իջաւա՛սի Քէ Եղեղաք (Արևու) մայ: Անկողմն
 Ս. Առաւմտանին սեղանամը իջաւա՛սուս է:

1515ին սեր Առաւմտաբեր, Քարաբի որդին,
 Ներսիս յարկաբարեայ Առաւմտանին կը ճը-
 սիլի Առաւմտան մը: 1553ին Մարգին վրչ-
 Կարնեն իրան Առաւմտան մը կը զնէ Խա:
 1597ին Մարգին վրչ Եղեղաք, առաջնորդի ս-
 րով սփ զանն Կարաբարեայ Ս. Առաւ-
 անիս Արթուրյանի վրչ: Մարտիս զինչէն՝ կը նորդե
 Ն. Շարաբույ Ս. Կարաբի Միկնարեան կեն-
 զիրը: 1591ին Խա կան և Առաւմտաբեր եղ:
 Մայ և ընդարձակ է Սիկն թոյն Գարսին և
 1598ին Մարգին Եղեղաքայ Խա Մրաւուսով
 երթալով Ս. Յոսրոս լանքին կը նորդի զայն
 1603ին Մարգին վրչ լանքին իսկ կը սայ
 Վիկնարեան Մարտիսայ: 1607ին՝ Մարգին
 կենացի մը կ'ընդարձակ լանքին մէջ:

ՔԱՐՔԱՐԱՅԱՆ, Կն զգ. Միկնայ Մրաւ կա-
 մէջ:

ՔԱՐՔԱՐ ԱՍՈՒՍԱՆԱՆԻՆ և Դանայեայ Առ-
 անանին:

ՔԱՐՔԱՐԱՅԱՆԻ, սեղանայ Կանգին Խա արեւ-
 ար և ժամանակ, ապ. 4. Յոյն 1922 (1—5 Քիս
 յոս սեղան) գրաւ: Տարին՝ Ե. Ծ. Պրաբերան,
 ապա՝ Վ. Քէլեկան, 4. Ջոքան, Ե. Ծոլան:

ՔԱՐՔԱՐԱՅԱՆ ԱՍՈՒՍԱՆԱՆԻՆ կամ Ս. Դեր-
 գարի վանք, Կն յիմաստան Կարապետ Նորդոր
 կամ աւելի Տայր զա՛ր Դրակ ուսակ մաս,
 նարդի մէջ: ձկն արան, կըր Մարկիւսան-
 ներն սեղանը կան թիւսթիւս Առաւմտանցին
 Լաւրի իրանց մէջ՝ Դրակ սեղանը, Կաներին
 իրին իրնց առաւմտաբերանը, որ առաւմտ
 մարդկական իրանն են: Անանց այս սեղանի
 նարդեր մէջ կանարդներ կառուցին, յաշտ-
 աններ և առաջնորդներ կանցնելին որանց կը
 Պան առաւմտին կանգին կամ կրտսերան յի-
 անակ մէջ: Նախ ժամանակները կառուցին իրնց
 յառակ սեղանական զերկրմտանան և առաջն-
 րան այս Քարճուսու Ս. Դերգարի ներակ լանքը
 և առաւմտեցին ընդարձակ կարապետակը և զի-
 ցերով, ինչպէս կը յիսնին արևանդուսթիւնայ
 մէջ: Առաւմտաբերանը կ'ընէ Քէ. ա՛յնչա՛ր յարդ
 էր լանքի կամարդիկէն, որ նարդի իննորը զա-
 առն կ'երկար: Կանգին կարապետը շատ երկ-
 անթիւ, Սեւան որդի կողմը և առաւմտան է
 կարդ: Սեղան են Մարկիւսանեանցու Քար-
 արեայ սեղանի առաւմտն մառը կար մը կարճ-
 անն է և, և յարապետն որդի կարճաներ, ինչպէս
 կ'ընան զիցայնք: Արէ Յովնակ (Իւրաքի) ա-
 յանակ մէջը, զարեով յարապետ: Այս դա-
 անն վրայ կայ զերկրմտանակ երկրիսանի Քիս-

առթած արժին՝ Հանքերու մէջ գտնել ըստ անո՛ւ
Հանքի քանակիցն հարեանս՝ յստակ է մէջս:

Բարեւախ Ա. Գրիգորի վանք

Աւերացի և ա՛ռաքի վանքի արևմտաբարձիս-
նէրը կառուարարած է Խաչաբան Ք. 108 (Նի-
փիկնան՝ ԲՅառայարկիւ. կազմած՝ Վարսանէն,
1897 Ք. էլ, 1897 Ք. էլ 47—8):

ՔԱՐՁՔՔՔՔՔ. Կն ա՛մբոց խնամչին Գրիգոր
Մայրնի արեւեկան և Սփ Կաթն-արժանան
կայէր Քամանի գետի կողմին մէջ Արարացի
նէրը Յնարայնը և՛ կայէին Ռաչգն անունն և՛
չարեան՝ կառուցուած է շատ քարեր զբրքով
և աշխարհ ա՛ռար է, որ կայ Քաղաքները երկնց
զաներ մէջ և՛ որ պոկիկն Ըստ Կրտսիս պատմի-
նաբնն, Ուսչիկնանց ասոյին իշխանը երբ
Քարերքերէ յՂեմիսէ կազուարարութեան
կան էր՝ յերջին կայեցողուն կայ և՛ կրտսի-
սի, խառնելու յարախարսթնէն պատկերով
Ուսչիկն կայ և՛ որպէս և՛ յերջին և՛ տիրե-
թեւ որ պատմութեան ասուցութեան շնորհ
կարց կրտսիսարի, որպէս և՛ որչին և՛ զանն,
Քէ Ուսչիկն ասոյին սիրայնութիւնը Փոխ-
գիտի մէջ էր, յայտ յարեի է, Քէ ո՛րի կայ
իշխան մը կանխու պատու էր Քարերքերը:

Ճամանակը մը Քաղաքուրուրը Կասանիկի
սեփականութիւնն էր, և ճար կար Կասանիկնց
անուանը զիւր մը, մի. զարու զիւրնը կար-
կան զարեի կառուարարեան ևս, այն է Լիճիւս
Ք. ի սոյն կառու. Ս՛րբան Քյ. ի կրտսեան, և
միւս կարք Քարտի՝ Քաճարներն ինչպէս
չարի 2346, 1290): Եւ յի ճամանակները զխա-
թիւս կայեցուար և՛ կանխա՛ռար Կարգան
Քարերքերցի վարչակարգը:

Լեւոն Գ. ի Քաղաքարարութեան միջոցն (1319—
45) Քարերքերց՝ կարի կառուած իշխանական
էնցն էր, որմց սերած էին Քաղաքարուրուր Կասան-

զին մէջն զարկն Քարերքերցի իշխան կարից
Կարգան ճարչարուար, զայնից կնքելու կարար
Սպարաւս զբաժան ճամանակ (1335Կն), կարկտի
Աթան Քաղաքն իւրեւթեանը յանուարու և
ստան մէջ մնաւ:—Ար քերց և կառուարար-
արն Մանարկիկ Անարայն կայեցուար կան-
արարարի ճար Փարսիկն (Pharsée): Անուար
քերց Կասանիկի իշխանութեան ներքն Յայ
ի Քաղաքարութեան ճամանակ, սիկի զիւր
Կարց Քաղաքարութեան զիւրն կանուար, և՛ յան
քերցն սոյնի իշխանակնը, յայտ և՛ կարկտ,
Քէ աշխանեան և՛ կարկտն Յայտ և՛ յերջ
կար կայ իշխանի մը անուար սակ, ինչպէս
կան և՛ Յարարի և՛ Գրիգորի զարեան սոյն
քերցերը, Եւսուար Ջիւղարարան 1467Կն Կասանի
Կ-
իկից մէջ մտնել և՛ կար Քարերքերցը, Միւ-
նի մէջ զար յանութիւն սակք քերց և՛ կան-
ուան ասանն իսկ սակից զիւր ասուարայն
կ-
իկիցն սակքով զարեան Քերցն անուար և՛
կարկտ արկուար զարուար:—Քարերքերց
սակքեր և՛ յասան կարկտարարներ, որպէս
և՛ իշխանի մի զարս սիկից ան Սակիկն՝ Սփ
և՛ Ասանայն ճարչարար մէջ, և՛ յայտ Միւ-
թար կարկտիկան ճամանակ, Սփ ճարկն
մէջ ան Քարեի 1342Կն (Նիփիկնան՝ ԲՅառայարկիւ)
կազմած է Այրանի Կարկտարար մէջ (147—9):

ՔԱՐՁ ՔԱՐՁ. Կն Կարկտարար ասոյին Կ-
կանը, որպ ասանայն էին սակքիցն՝ Այր-
արու. կարկտն Յարարց Կարց արեւմուարն
Փարց Կարց և՛ կարկտն՝ Յարց. կանուար կ-
ուած է Քարե Կար կարկտն յարարութեան կ-
ար, և՛ մի կն աշխարարայն, ճամանակն
կարկտայ կանուար, կ՛ըսէ. սոյնք զան զան-
ուանի կարկտ, անար կարար Կասար կարի,
և՛ կարկտ է և՛ կարկտն և՛ կարկտն կարի
արկ-
կան յար կարկտը զանք կարկտի, ինչպէս
զիւր և՛ կարկտն արկարարը. այ յիկն յար
զարեի զմիւսն՝ յարկուար, և՛ զմիւսն՝ յար-
կանայ զՔար՝ ի կարու. կարկտար՝ որ է Կար՝
ի կարու. զիւրն և՛ կարկտարարան արկան
ճարս զանք, որ Կարկտարայն անուանիկն
չարկիւր՝ կարկտար, զիւր կարու Կասան:—
Կանուար մի ճամանակներն շատ սակքով
կարկտն կարկտն Այրանի, իր զիւրուար
զարուար անուար:

ՔԱՐՁԱՆՈՒՄԻՆ ՔԱՐՁՔ ՔԱՐՁ

Կն Կարու	Կար Կարի
Ա. Կարկտար	Կարու, Յարի
Ք. Արի	Կարկտար, Կանուար
Գ. Միւսար (Մար)	Փարարայ, Մանար
Դ. Կարկտ	Կարի, Կարի

խան կարգից միև կաթնղիկներուն (քառ) եւ Քոյլ առաւ իրն առի խոյ կրցի:

Քարեկ յախոյ առի՞ն 1001ին՝ Խուան ցո. 1 նի՛ն զարգե՛ն զնայ. Կարժառ Քարգարս կՔ. 1 յոյն ու Կարգարտեան զաւարտնք և Քարս Քարգարտեան Յաղա՛ց զնարգիկ Ս. Եւնչն առնչո՛յ զա՛նկն զրու զՅԱԸ. Անից Երեմի կրթյալ՝ իրն կրցի Կարգարս զա՛նք Եւնչն առնչ Կարս, կարժարից որ իր նա յերկ Կարգար Ս. Խաչը և Առաւստեանն, կրցոյ՛ն զառնիցը: Երբ Երեմի/Կարեան Քարս՝ Քարեկ եկեղեցեան ախախ ընց զաւրճիցն և քառարտեանն կրցից զանե՛ք՝ եկեղեցեան ճէ՛լ զրու. Երեմիս ճէ՛լ յար՛լ առի՛ ճէ՛լ Յայլ կո՛ք՝ զնո՛յ Անի՛ եկեղեցու. աչքնից Կարմիր զա՛նք, ուր սոքարաւուտան կրթաւարաց Ստեփանոս զոչ. 1 զարցը յանի կո՛ք՝ զայն ոչխարացի եւ իր սովոյն զաւարտնք ու Ըստանին առյալ ա՛նոյ՝ յախոյ որը կարեկեան ճղանցիցի Եւզր սնապարտ Կարմիր զա՛նքն առա՛նարց կարցիլ (1093):

1104ին Քարեկ կրին եկեղեցիով Քարսիկնե՛րն՝ Երեմիս սնցու, որոյ իշխանը Քարսին, աչքու յառին զառնիկերով ճղանից Կարց կարգարտն և իր որսմարտեանն ներքն զրու շատ ճէ զարքեր, որպէս իր նախն սնքը Կարսի Այց առնն ստեփան Արաւոսից կրին զառաւուսեանքն ճղան ինչոցն որ իրնից կար զախտեան Ստեփանոս կՔ. 1ն սնց առի: ճէ ճղանարկն Սեւոյ զարուս Անի ու կրին Միկեղեցոք. ինչ Երկրոր Արաւոսեանեանն կոք ճղաւուս Եւզր սնապարտն ճէ՛լ, ուր Կարմիր զա՛նքն ճէ՛լ Կառաւսեան իր աչքանն Արքարտ որ զՅԱԸ Երկրոր և ներսու. 1113ին Քարեկ քա՛նքարցուս Երաւոսով ախալ կրթոյ. ստեփան Կարցաներ զառնին ճէ՛լ կր զառաւուսից յարժա՛թեանք ստեփան ճղայ երկնիսն զառաւուսեանք կէ քառարտին. ստեփան կրթանեցու և Կարգարտեան կոք զար՛ք ճէ զարժանով կարեցու զանի ճէ որ կո՛ք՝ Կարեանեան:

Տախախ յճառն քա՛նքարցուս Սեւո յնոց քա՛նքարտի, ուր իրն կանիցի կարեկարեկեր քարգարտեան և իշխանից և ստեփան Առաւոսեանք Երկրորդն—ճղան Երաւոսայ կարգարտուս կաթնղիկաւան զոյն ու զառաւուս, զառաւուսիկով որ զՅԱԸ կաթնղիկու ճղանարկն:

Քարեկ կարցն առնիցի 1113 նոյ. 13ին (չառ Կարգարտեան՝ Կարգարտեան) և Քարեկեան Եւզր ճէ՛լ կաթնղիկաւան ճղանով Երկրոր Արաւոսեան նա Յճ առի՛ և առանկինն Յարք ընց

ա՛նկը Յ1 առի: (Գառնակոսից զառնի՛լ՝ Առաւոս Առաւոսից, Կարգար Քարեկարցի) կարցի)

ՔՔՔՔՔ, Բ. ԿՔԳ, ԱՔՔառից 1549ին՝ Առաւոսեան Ս. Արաւոսեանի կՔ. 1ն, 1557. 1558, 1562, 1563 Քարս զրառն ճղանարցուս յառաւուսիցը Քարեկ յՃ իշխոյ կՔ. 1ն ճղանից: 1567ն յառաւուսիցը մճն ոչ կէ զրկ զ՛ կաթնղիկաւան Քարեկ որ յալով սնի ճղանեանեցու:

ՔՔՔՔՔ, ՊՔՔՔՔ Գ. կՔԳ. Ջճճառն սն՛ա Արաւոսեան Քարեկ Պարս Գ.

ՔՔՔՔՔՔ կամ Քառնիցու կ. Ա. Ա. Ա. Ա. կարգարցի Քարեկ կՔ. 1ն որը Երկրորդն, 1178ին կէ իշխոստ ուր Քառնակն Կառնիցար ճղանից ներսու կՔ. 1ն և յախոյ առի՛ն ինչ առաւուս կաթնղիկու կէ կոպ Անի՛ ճէ՛լ, 1195ին կր կրկնիցի ճէ՛լ նոր կաթնղիկու ճղան ճղանին՝ Կարաւոսեան կարցի ա՛նկն յա՛նք ի զոր զրու Քարեկ ճղ. կաթնղիկու ճղանից առաւ կր յառաւուսն և Երկրոր Ջ Արաւոս կՔ. 1ն ճղանարց՝ Երկրոր Տառնարցայ կառնիցիցը Քարեկ ճղանիցն իրնից կաթնղիկու մինչև սնոյ մա՛նք 1204.

ՔՔՔՔՔՔ կամ Քառնիցու աչքուս առա՛նարց Երաւոսի զա՛նքն, կր ճղանով Ք. 1ն կէ իշխոս 1220ն և 1241ն յառաւուսարց ճէ՛լ.

ՔՔՔՔՔՔՔ, կ. 1306ին առաւուսից Քարս կՔ. 1ն և յնայ Միկեղեցի կՔ. 1ն Ստ ճղանին ճէ՛լ (1312ն):

ՔՔՔՔՔՔ, կ. Ինչոյն 1306ին Քարս կՔ. 1ն ճղանի կէ զրկան Կարց առնից և 1342ին Ստ ճղանին ներսու կՔ. 1ն:

ՔՔՔՔՔՔ, կ. Կարցու, 1306 Ստ ճղանին ճէ՛լ կէ իշխոս:

ՔՔՔՔՔՔՔ, կ. Կարց 787ին կաթնղիկու ճղանար ճղանին ճէ՛լ որ իկիկու կէ զարժարտ ճղանից զառնիկաւարցի՝ Քարեկ Կարց կարցուս մճն ոչ կէ իշխոս Երկ առաւուսիցը ուր ճղանին ճէ՛լ. (Յա՛նկեան՝ Բ. կ. 423):

ՔՔՔՔՔՔՔ, կ. Ստար՝ Կարցանից որով (451):

ՔՔՔՔՔՔ, կ. Սար, 1342ին Սար ճէ՛լ զառաւուս ճղանին ներսու կՔ. 1ն:

ՔՔՔՔՔՔ, կր Առաւոս Միկեղեցայ ճղանից Երկրոր Տաթնարցայ, զոր կէ իշխոս Կարգարցի յառաւուսարտն ճէ՛լ, Քարսից ճղանից ճէ՛լ ճէ՛լ ոչ կէ իշխոս իրն առաւուսիցը առաւուս (Յ՛՛՛՛՛ Միկեղի Առաւոս):

ՔՔՔՔՔՔ, կ. Քառն Միկեղ Պարսու, առաւուսից Արքանեանք, յախոյ Ստեփանոս կ. 1ն, կէ

ժշտի 1693 ժամանակաբան Տր Վէլ:
 ՔԱՐՍՄԱ, նոյ և աստիարդ Սահակին գահքն,
 ի ժշտի 1697 թն (Հանդիս Անտոնոս 1887 էջ 50)
 ՔԱՐՍՄԱ, որպէս և աստիարդ Գրիգորեանոյ
 գահքն, ի ժշտի 1615 թն գրաստ Մարտոսի
 ժ ժամանակաբանին Վէլ, որուն աստղագիտ է
 ի թոյ Քարսոյ որպէս:

ՔԱՐՍՄԱ, աստիարդ Մշոյ Ս. Ղազարոս գահ-
 քն ժամանակի ժ ժամանակաբանին Վէլ Վճա-
 րի Քէ աստղ քամ 1553 թն՝ չեն ու պարտա էր
 ուխտա քաղաք Քիւն և վիճակ կար գահքն:
 Մասին Աստղագիտ ևս թոյ ժամոյ ի յանուր Քիւն
 էրս, Քարսոյ ի գահքն ի 1673 թն:

ՔԱՐՍՄԱ ձՆՆ ժոյ. և աստիարդ Սերբոյ
 Գրիգորեանին, ժաման է Ներսէս զեպոյ Կո-
 Քիւնի որով: 665 Յունիսի Վէլ զամրո-
 ստան ժոյզին հոջ Ներսէս Կո Ք զ Կ ՝ ո
 Քարսոյ յանկոյ որպէս պարտաին յարտան-
 նքն զուրս անկ անպարտանկերս ձեռի շնարան
 յարտանկերս, ինչպէս ի զր Ղազարոս գրա-
 ստի ինքնին ի յարտան: Լ. Յարժեան աստ
 Վճարէ Մարտոսի անտարտանին ժ ինուր Քիւն:
 որուն յուն կոչին ձեռն է Քարսոյ Մաշիկաբանին
 (ՅՆ՝ գրք):

ՔԱՐՍՄԱ Մասիկաբանի, Հասանաբան-Վեհիկի
 Կրիստոս Մշոյ կամ Մաշիկաբ գահքն ժ ժարան,
 ու Ղազարոսի աստիարդաբանն որով Մար-
 տոսի Անտարտանին ժ ինուր Քիւն գրան է 1325 թն
 Սերբոսի անչալոյ Քարսոյ Մաշիկաբանին այ
 որ աստղ է ժ ժ, զարան Վէլ ձՆՆ կոչուան
 է և իր ժ ինուր Քիւն Կրասարաբան (1826 թն)
 քրքն անտարտան ժոյ գրան են — Մեկնուրին
 արդ անտարտանն որ յա Մարտոսի: Արարոյ
 կրակի Քարսոյ ձարտի ժոյզարտի ձեռ կո-
 չիքն: ըստ ժ ինուր Քիւն անտարտան յառաջ
 ժոյզ և ինտարտան յարտան: յոյսաւ անտար-
 տան ժ ինուր Քիւն ինքնին ինքնին ինքնին
 և այնպիսիանոյ՝ անտարտան յարտան և անտարտան
 Հարսոյ կրկնոյ, որպէս ինքնին անտարտան
 գրքն և վիճակա գրառարտի Կրասարաբան-
 ոյսոյ անտան Կրասարտի կրակաբանի արք-
 յի-կոյսին Արքեանք զհարտան և այնտար-
 յոյզ Մարտոսի Արքեանք աստարտան և ժ ի-
 նուրս անտարտան անտարտան Քիւն ինքնին
 Սերբոսի ինքնին ինքնին անտարտան, ի լու-
 ան ժոյզա ինքն. 1826 թ Կրասարաբանոյ ի
 ՔՐԺ: Այնտարտան Քիւն Ս. Արքեանք ժ ի
 Նարինեան Անտարտան: Գրքն Կրասարաբանի
 Նարինեան ժոյ. ի Կրասարաբանի նախ Մաշիկաբանի
 Քարսոյ ժոյ. ի ժ ժամանակաբանի, որուն աս ու-
 զընդ կրքն չեն կարէն աստ Քէ աս գրք ըն-

դրինիւն ժ ժոյզ է և. զարս. Քարսոյ ձեռի
 գրքն, այլ ին անտարտան Քէ ինքն է անտ
 կոչին:

«Մասին ևս պարտաբանին Անտոնոյ ձեռ՝ ինքն
 արտի գրոյ ևս ինտարտանին ևս զգնական
 ինքնին Քիւնիսի Սիսակի արդոյ Անտոնոյ ի
 գրոյ ևս անտարտան կասարտի ևս ինքնին զարտ-
 պես ՔԱՐՍՄԱ զգնակարտին արդ անտարտան»
 ու յա Մարտոսի, որպիս յարտան ևս զարտան
 աստղ ժոյ գրոյ ևս զրան Հոյն աստղ Ան-
 տանին անտարտան: Արք կոչն վնար այս անպար-
 տան՝ ի յարտարտանին Անտոն, արդոյ Օսմի-
 ի վնար ու կոչն Մարտո. ի յարտարտանին
 Յնան անտարտանին կոչն Գրասարաբանին:
 ևս ի ժ ինտարտան յարտան ինքնին ևս անտարտան
 աստղ անտարտան: Ներ Հարտան անտարտան...
 ևս ի զարտանին՝ կր թին Հայոյ 24 թ (— 1325):

ՔԱՐՍՄԱ, նոյ, որով զր Հասանի 1572 թն Մաշ-
 արդ Տր կոչին: կու աստ:

ՔԱՐՍՄԱ, նոյ Գրիգորի ինքնին Միստարտան
 ժ. 1689 թն գրաստ Մարտոսոս 1688 թն ին
 կոչին:

ՔԱՐՍՄԱ, նոյ Քարսոյ ինքնին ինքնին ինքնին
 կամ Մասիկոյ, աստիարդ Մշոյ Անտարտան գահ-
 քն, ձեռն է 1574 թն Մարտոսոյ (Կրասարաբանի),
 Սահարտի և էջոյն, և անտարտան Մարտոսի
 Սահարտի 1597 թն արքն զինքն աստիարդ ին
 գահքն Մշոյ Ս. Ղազարոս (Նարին և Անտարտան)
 գահքն 1604 թն Անտոն Վէլ Մարտոսի ինքնին
 որով Վճարէ անտարտան ինքնին անտարտան 30 արտան
 Քարսոյ ժոյ. ը 1607 թն Քարսոյ Ս. Անտարտան
 գահքն Հասանաբանին Վէլ զեպոյսի Վարժ
 Հարսն ժ ինքն է իր վիճակ (Հարժե) աս-
 տղով ընտարտանին: կու աստ ի զարտան Ար-
 տոս կոչոյ. իր ժ ինքն հոջ Անտարտան գահքն
 զգնական գրառարտան 1608 թն Քարսոյ Ս. Անտար-
 տան գահքն և Անտարտան աստիարդ անտարտան ժ ի
 և ինքն ժ ինքն ինքն ինքնին ինքնին Մարտոսոյ
 գրքն Ս. Վարդ անտարտան ի ժ ժամանակ իր ին-
 տարտան և կոչոյ Անտարտան: Քարսոյ աստիարդ Ս.
 Ղազարոս գահքն արտարտանին անտարտան արտար-
 տան աստ Վիստար 1610 թն Անտարտան Վէլ Մարտոս-
 Վեհիկի ինքնին և Անտարտան գահքն ինքնին ինքնին
 1615 թն այ Մարտոսոսոսոս զինքն ինքնին ևս զրն ևս
 Սերբոս 1615 թն ինքն ինքնին ինքնին ժ ժամանակաբան-
 նոյ Վէլ:

Քարսոյ ժ ինքն Կրասարտան զարտարտան-
 ինքն կոչն է Կրասարտանին ևս ժ ինտարտան
 Անտարտան և Քարսոյ Ս. Ղազարոս (Անտարտան)
 գահքն աստիարդ կոչն է իր ժ ինքն ինքն զրն
 Անտարտան նոյ (Միստարտան էջ 50) անտարտան:

«Բարեկ զոյ. Բաղչեցին, որ իջ կուտի Կանա Անկնի կամ Սասնիցի, ուշտերս Երասխե զոյքի և յտէրջը, 1608ին ուխտաւորս թաւար Կուշեկն Ս. Յովորի վանքը, որան պարտաւոյ վնասման կամար, թն նպատակին Կանանից Երասխա յուսան Կարսեցիք Երասխա զոյքին նուս. Բարեկ զոյ. սասնիցն էր Կաննիք Զաքարիա զոյ.ին Երթար զէջ. Գարսնայեցի իր ժաւն Սակարաւով Կանա Երասխա Բաղչեցիք և Կաննիք իւսանքի և սասնա կուշեկեով Ս. Յովորի պարտաւոյ իջ վնասն (Սասնայն էլ 667). Ան Ս. Յովորի վանքին իջ Կուշեկն Աստուածաշույն զժ. որան իշխանաբարեկն իջ կուշեկն թէ Անկն արքայ. Բարեկ զոյ. որս նկատիւրը ԲԱԱ (—1622) թաւն սխտան է և վերջացուցան է 9 սովանէ. ԲԱԱ (— 1622) թաւն կոնին սնկան Երասխայն աշխատ ժամանակ նկար իջ թերե զայն, և իշխանակիս սոյս Ս. Երասխան և Ս. Յովորի, Գրթար կարսեցիք սասնարգաթեան ժամանակ Բարեկ զոյ. Կայն նկատիւն իշխանաբարեկներէն զՎրաս էլ իր ժամակիս կու սոյս նկատիւն սնկեկուսթեանէրը. «Եւ Բարեկ Կուսաւ սնկանով եկի վարչարպետ, սնկեկան կայնի Արթուակ, ի զիջէին Մարմանուտ, վերանուայ վաննիք Զարաւ յոր իւրեկայ Ս. Աստուծայն և սասնիւրոյ ժայրաբարեկն Լամթայ, լամի Բ. Կարսի, ԱԱ թաւն (—1622) եկի ի Ս. և սասնուանիս զուցաք Երասխայն. և յերեսայ ելի զուշտասուանային Աստուածաշույն զիրքս իշխանակ ին և ձեռայ ինոյ, ի Ս. Յովոր և ի Ս. Երասխան յարան ժամանակի էր սնկանից և Առաջնորդ սնկ Գրթար Արքայ. Ս. Երասխայնուայ Բարիք ժամանակուս թաւնայ կամար սնկեկ Կայն նկատիւն իշխանաբարեկն Ձեռայեկ զերին է Միւնա, սնկը Լամթթ, սասնիցը սայն Բարեկ արքայեկուսուրը. Ձեռայիք Տնայաւանայն զժ իշխանաբարեկն կամանայն, Բարեկ զոյ. ինքն ըլլայով կամար սասնայը» իջ Կարսով զայն 1630ին (Ելն. Տնայակ թ. 295):

Բարեկ արքայ.ին կայն է՝ Ապուստ (սն՝ վերջ Սակնուտ) ժայրը Կայնի (վերջ ԵՐՍ) սոսայ կարսը՝ Ապուստ սոք է պատեւա սնկան իւրայ և 67 սարի է կընար... Բարեկ զոյ. իր սոյս ուխտաւորս թաւար սոթի. Ս. Յովորի վանքին իշխանակ կու սոյս Կան իր սնկեկան ժայրաբարեկն կամարեկը. որ զերթեկեկուս է Ա-

սառեկ արքայիք նկարով Ամիթի զէլ 1624ին (Պատմ Ապուստ Բ. էջ 421):

1622Գ կարեկի յէ 1624Գն ընդործեկուան նկատիք մը կուտին. կամ կանուսի գրուան է նկատիւրը և կամ 1622Գ կամ Տնայաւան զիւսով Բարեկ 1630ին Տնայաւան «մը կուտան և Մոյ Առանկայ վաննիք ի յուսակ «Կարսնայեկն իւրայ Մոսոյիակն, որ կայն կարսեկիս Երթար սնկանու. սոյս նկատիւր կ'որնի կըլնաննի սասնուան և յուրք Բարեկ արկուրը Բաղչեցիք սոյ կը կայնի ինկայն 1622ին յիւսանկարանն մը կը սնկեկաննէ:

ՔԱՐՍՈՂ վրայ Բաղչեկնի յարսեկուրիք զժն է որ սարսան է վերիւնն սակիք սասն, սոյս աշխուսար սնկ է զժն կուտ է սնկանուանուս զժ և վերանուայիք Արքայուս. վանքին 1604ին զիւսով Լեկան կամ Արքան իջ գաննեք, իր ուշտերեկն և ն Երասխայն և Զարսախա Միւրթեկ զոյ. Կաննիք և սարիւրեկն Կայն ինկ կը կար. ննկ որ 1608ին Երասխայն աշխուրը սոյս Բաղչեկն է. ըրիւրեկուս թաւար Զաքարիա Կաննիք զոյ.ին, որմեկան սոյս թաւն սոյն վերի Բարեկ կու. Յ ժարսա էր. և կուսանկան յէ որ սն սոյնն զարսապետն սոյնիքս մ'սնկանուս Ար Բարեկն է որ 1608ին Գարսի Բաղթիք, գրուան Զաքարիա՝ Կուշի կը սասնայ Գայնանն (Պատմ.). 1617ին իշխանաբարեկն զժ կամանայն Բարեկ զոյ. Բաղչեկի ի կ'սնկն իջ Կարսով Ս. Երասխան, Ս. Աստուածանիք և Ս. Կարսեկիք սնկանուրը և իջ Բարսի սոս գրան Ս. սակարայ. յակ է սոյս Բարեկին սոյնն վանեկան էր սասնայ յարնեկու ճիւղ Կաննիցի ընդործեկուսթեկն, զոր իր ուշտերեկը Երասխայն յարնեկ կու սոյս Կարսան զն ինկուրիք նկատի:

Արքայիք թէ մ'ար Բարսան է Կարսան Բաղչեկն. ին կարիքիք Բաղչիք Արքայուս վանքին զէլ, որան ինկեկեկներէն էին Ս. Երասխան և Կարսան և Ս. Աստուածանիք. և ի պատուս զիւսով գրանեք որ (չոս 1652) իշխանաբարեկն զժ) վանքի կ'նկատիւն կուտ է Բարեկ զոյ. Բաղչեկն (Յ՝ս Անայուս վանն և Բարեկ):

Բարեկ զոյ. Կանայ Գուսա զիւսին զէլ նկան է և վերեկան 1616ին շոս Առաջի Գարսիեկեկն, Բաղչեկնի կուտան է նն սոյնեկան և զարնեկան կամար:

ՔԱՐՍՈՂ կայ. Գաննեկն իջ իշտիք 1623ին իշխանաբարեկն զժ զէլ:

ՔԱՐՍՈՂ կայ., սասնիւրոյ Երասխանայ վանքին իջ իշտիք 1636ին իշխանաբարեկն զժ զէլ:

ԲԱՐՍՍՆ Կոչ. որի Քաւանի 1679ին Քիփ-
յիսի ձեռագրի ակտարանի ՏՃ Տէլիզ յաշարելու
նպէս իջ կանգնեմ այն Քարակ Արցախի կեանք
(որի Քեմուրի (այ.) որ 1692ին ձեռագիր ՏՃ
կարգի կու սայ):

ԲԱՐՍՍՆ Արցախ Կեանքի ապրիլի 6 և Ե-
անքան սեմ. 1827ի այնտե՛ն էլէրմանն Քաւ-
մախ Կիթառ Արարատական Առաջնորդարանի
Մարտի Ս. Քարի զանգին Գաղտնի գիրքարտ-
յու կամար յի յաջոցի սահման և նայն արարայ
կարճակիցն իրինն էլէրմանն իջ գտնուա: (Անեմ-
եան Հայկ):

ԲԱՐՍՍՆ (սեղ) Հայաստան Տիարիի Կապու
զանգին (1659ին):

ԲԱՐՍՍՆ (սեղ), առաջնորդ Եռալուանգին 1229-
53. առ իջ Քաւ ԸԱՍ՝ Ժրակագանայն Անիի Արց-
խայիկացոց:

ԲԱՐՍՍՆ, առաջնորդ Ենաստան զանգին
1069ին:

ԲԱՐՍՍՆ Կրեանայ. այի Յովնանիտի Կաչ-
Տոյ ակտարանի՝ 1033ին:

ԲԱՐՍՍՆ զրոյ. Աստիքի, 1594ին Կարագոյ զան-
գին Տէլ իրիս արտիկերի իջ իշուտի. առ ցեա-
րարին եր և աշտակերս սեանակի Քալայի Գարա-
դան զրոյ. Արարցիի (Հանգիս Անո. 1910 կը 65-79):

ԲԱՐՍՍՆ զրոյ. Արիկի 1611ին իջ իշուտի իր
սանցի Աեաւ.ի և դառնորդ Արթուրի Ս. Ա-
ռաքուց զանգին:

ԲԱՐՍՍՆ, առաջնորդ Կարակոյսի Ս. Գրիգորի
զանգին, 1064ին սանցի Մաւես Կարակոյսա-
ռաւայ Կեանքին:

ԲԱՐՍՍՆ, առաւանդան զրոյ. առաջնորդ Ս.
Քաւս զանգի և Գոյթի գա.ի՝ 1720ին:

ԲԱՐՍՍՆ Գրիգորի — արեան 1495ին Արար-
ատեան գա.ի Արտ զգ.ի Վանեսի՞ ուրտի
Տէլ Ասղմա ՏՃ Կիթարիմուիտե. — զի. այի. Արար-
ատի. 1495ին Արարատի Տէլ Աեաւ. ՏՃ
Կիթարիմուիտե. — զի. որի Անցի, 1630. 1637,
1638ին զրիի Քաւարայ — զրի 1637ին Կեա-
րիտա — Կրեանայ 1637, 1655, 1663, 1685ին
զրի ի Յոչ առ Ե. Աւազու — զի զրի Գաւ-
մուի Հերցոնիցի զրի Տէլ 1683ին. — զի. Ս. Գրի-
գոր զալ Կարակ, Կարագոյ և ձայնի Քա-
ւի զանգին Տէլ 1681 և 1614ին:

ԲԱՐՍՍՆ (սեղ). շառ Նիսան զա.ի Պարզի
զգ.ի Սահմանս Կիթարայ զրոյ գտնուեմ ար-
անայրաթեան՝ իջ զի զանգու անարկանիցն և
իջ ժրտարայ: (Բարզնայնայ 1930 կը 403):

ԲԱՐՍՍՆ կամ Քաւիթիտա Ս. Կեանքի: Կարա-
դան, որի Քարակ Կեանքուչ, Կեան Գ. Գարու:

Կիթար զարգացեմ գեանթեան Արիւնի Տէլ
Գրիգոր Առաւանդան Կարակոյսայն Կեան Եր-
թայ Եղիպատ Կիթար՝ առաւանդան Ե ա-
նայրաւանաներս կեանք սեան Տէլ ապրի-
լով ժրտարայ զարգել: Առաւանդայն իմա-
ռաթեան յուսեմ՝ իր Երազու Արիւնի ա-
ռաքել և շառ ՏՃ Երազուչ Կիթարի Քիթա-
րայ Կեանքին գտնուց: Իր ակտարան ցեա-
նի գեանթեան և առաւանթեան կամար Կե-
անքի: Կարակոյսա զարգուցու. Կարակոյսայ
կար իր ցարդանիով: զրաթեանիով, Ժրա-
անից Արիւնայ զի Երազուչով. այնպէս որ
Կաչու Կարչ արիւնապան ըլլարով Կարիսի
իրն դառնարայն ներայ ՎՋԱՍԻ Ս. Քարակ
զրաւ Ե Կարի Տիթարիւնի, դառնարայ
այրթեան. Կարիկուցեմ Ե կրեանապան ցե-
անք՝ կրեանան Կարչիով և զարեանեցու 379-
ին Միս Կիթարին Յանաւարին իջ կաւար Ս.
Քարակ սեղ:

Կանար կր Կեանքին իկ Ս. Քարակ սեղ կա-
մանն կայ կաւ Ե: Միս Կարիի՞ Ե. Գարու Կայ Ս.
Քարակ տա մր գտնոր ի Կալիպարուսեան Կե-
անքին Կեանքուս Ե Կաւ զան ժրտարայն ար-
արայթեան զոր Հ. Արսն Քարակուսին 1830ին
Վեմեկոյ Ս. Կարուս սպարանն ի յոյս ընե-
նի: Կարայ Քիթարայից Կարիկան Քաւարիւն-
թեան զարի՞ն մեղ կը 61-9. Կեանն Ե այս զրի
տա մր քարու: Հ. Արսն Կարեան Վեմեկոյ Մի-
թարեան վարդապետ. զրաւ Ե Ս. Քարակ Կ. ի
Կեանքուսի իմար. Կայ Կայ Կեանքուսից Կա-
կի ակտարիի ից 1893-՝ Ե իկուտ. մեղ Կ.
Կար յարանաւարեմ առաւանդարիմ մր կար.
Սեկուր Ս. Քարակ Փերիկի վրայ:

ԲԱՐՍՍՆ, զանաւայր Կարակ (Քարակ Հայի
Տէլ) զանգի առաջնորդ Ժ. Գարու:

ԲԱՐՍՍՆ, զանաւայր Սեանայ զանգին, ապ-
րաւ Ե ժի Գարու. առ Երազուչ կաւ Ե իր
զրաւ Կարակաթեանից: 1660ին. ինչպէս իջ
զրի Առաջի Գարիկից արեմով իջ Ժմեկ:

ԲԱՐՍՍՆ զրոյ. Կարայի կամ Քեանքի, իրա-
ւանդանայր Կարակուս կամի որ 1166ին ա-
րարացուց զիմ Տրաւ կարի ՏՃ Տէլ Տեաւ Ե
Քարակ ցարդարեան կա ՏՃ զրի: Քարակ որ
այս սեանի իմաստան և որպիսի Տէլ Կ.
1162ին զարեանեցու և Քարակուս Կարայի
զանգին Տէլ:

ԲԱՐՍՍՆ Գտնուչ, Կեանքուս Լեթաւ Քոյ.ին,
ու՝ 1252ին կայ [արգաթին կամուց սեանայ
Մանգու Յանի սարայ:

ԲԱՐՍՍՆ, արգաթի Կարի: Կեան Կեանքին

Համառոտ գտ ձէլ. Մին կՅԹ է Կարենից և Կամարոս:

ԲԱՔԱՆ կամ Բախուան. Կապարսիանի տն գաւառներէն մէն -

ԲԱՔԱՆՍԻ, և ժյուր սեղիս Փ. Քիզանցէն. սկըսով Երթար ընց առով Կար (Մեծ) Եր. սեղի) մէջի ի կալական Բախուանցի:

ԲԱՔՈ կամ Բախ. տն ք. Կարանցի:

ԲԱՆՆԻ ա. Բալանար:

ԲԱՆՈՒՅՆ ա. Բալանի:

ԲԱՆՆԵՐ. տն ընց Երասուցի:

ԲԱՆԻ կամ Բանի, յն Ենգիւնց գաւառի ձէլ. որան սարառց ևց գանալ Ս. Կրտսովի ընթաց 1676 յշտաւարանի ժ Զէլ Կրտսի Քէ ԲԱՆ. նա յերան սարառն է Կարանց ընթաց ի Կարանցի:

ԲՈՒԱՆՈՒ Կանց Քիթիով Եւս և անձալն զերեզմանաւան Օրդիանց, որ Կանցիով Քաչիցն զով Կարսից:

ԲՈՒԱՆՈՒՄ, Կարանցիս Փ. Կարս. սկիզբէ: աստիկ Քարիկի կարսարանի ձէլ. Եւսու գարսի յաղան, 1828ին Ներսէս Աշտարակցի կՅԹ. Են Քիթից ևց Կարսիով Ներսիսան զարսից ձէլ Եր գարսիերէն աստիցի: (Կայ Ս. Ենձան):

ԲՈՒԱՆՈՒՄ, Կալապար ք. և արխանդի քրիստոնէից, որ Եւս. քիթիկ տնկերաց Երասուցիէ կարսանցից: 12 Կարսանից Եւսու. Նախար և ըստ աստղագիտան Մեծին Կառանգանով ժ ք Կայիկի տնկ ասան կնկերէն, որ իր Քէ Եր Երասու Քաչ ցարսուցն է, 1227ին սեր Արարան և սեր Առաջի անասմ Կայ կնկերգարներ սեր և իջնց այս աստղիկ՝ Ներքին զուց տնկի Կայ ասն աստիկաց, դասուական զանգարացրանքիս Եւսուի արևուտարքիս: ԲՅԹին ՈՒՂ (— 1227) կարգիցս զուս Ս. Աստուածաբան Եւսուի Տէր Արարանին և Տէր Առաջից ի Քալապարիսան Կայց Նիմուս, որչա Կասանդի Քրիստոս Աստուած ողորի այլաստարաց, Կայ Կան գրիկ Կայ սեղ արարելն արևուտարքիս Ս. Մեղիկան արք կնկերցին՝ սխալացոց զուՔէն որով քանուան է և Երջ զով ևց քարկուան, Կարսանի կարգ և միջին ասոց սեղանք՝ որս ասնի է Ասար ԱՅՐ. Յանց սեղանան ևն, իսկ Կալապարիս գաւ Կայց սեղանուան է 1813 Քալապարիս ի զեր Սուլթան Սալմանի կրտսարանու. Կայց յաս սեղան զԵր անկան ևն Քէ՝ Յանց և Քէ՝ Կարանց Եւս, և քանական Իրանուցներ

կարանու Են, յայց զերգիցիս Քալապարին քարկուան կրտսարանի գարսիսան կարսուց ան զարկաց անապարցիս դասարաց Կառանցին Ս. ԱՅՐին սեղանին զրո, և Յանց և Կարանց անկաններան Եւսուան կանթիգներ Կայից և դասիերին Կասանու: Ս. Մեղիկան կնկերցին Կայ կարց որսն անն ասանին և Երիս. զաներին զարս, որանց դասով զասուան ևն զարգացոց կայիցս արաններ, և այս Կայ արաններ յար կարց Կարսիցար միջարար սխալանով զասուան ևն, որանց ընթանց 50 Կան ևն. ԲՅԹիկի մի ձէլ Կարից աստուաթի ևն Կայի 150—200. (Կնիկիկան՝ ԲՅԱ. Կարսիկի):

ԲԱՂՕՐ (M. Belland) Երասուցի, որ գրտ է սխալաստիկան Կարսիան յաղան քրժ. աս. Բարիք 1812ին:

ԲԱՂԻ կամ Բալու, զկայ Կապարսիանի ՕՂ. ասանց զ. ի արենիկան՝ և Ընկարցար յերան Կարսանցին կարգ: Կրտսի Քէ արալն կայան է. իր ձէլ Ներքովիս կամ Բալու զերեզմանց զանուանան Կամար: 1900ին անկեր իր 100 աս. Կայ և Երիս. զարսիկի կնկերցիներ Գրիգոր Կարսիովցի Կէ Կամ Եւսու. Ս. Կարսուցի կանց ժ Կայ (սէ՛ն իր կարցին):

ԲԱՂԻԿԱՄ, տն ք. ժ Եւսուան՝ Աւսի Կանկեր ձէլ:

ԲԱԵ կամ Բիլ, ք. Միանց Կոմսիանի գ. ի ձէլ. Կասանի յերան Կալապարիս սարառց: Միանց աստիկ կարկասու. զերեզմն մէն Եր Բեի, զոր 871ին Քիւանից ի յանից Կայից Կայ գ. ի Արաչ քչին Եւս: Կանկաց դասարանաց Կամանիկ 1726ին կամ 1728ին, Օսմանեանց կարգիս կարսուց Կայ քանակ գրու գրիկէ յարսի մ և Կանց Կայի Կայի Քիզը և իրենկերց յայց Կայ զանից զԵրիկանց և զԵրայ Կանի կայ, Կարի, Կարսուցին զարսուան ի Կարան, և զԵրայի կարսուական արարիս: Ընց գարսուան զերկերց այս գրիցը Կան Եր Կարիկ աստիցար Կայց կայիկացու կնկերցին ևց կայի Ս. Գրար Քալապար Քիւն Եր 1900ին՝ 30 ասն:

ԲԱՆՆԵՆ ԿԱՆՔ. ևց ժյուր Անա, արևուտարքիսան ձէլ, որս Կամին ևց գր Ս. Մ. Մալիկան. Ենիկանց ընթաց, զայ մ Կայիկն Կասանանից ևց քարկուան, որանց արով կրտսար ևն և Կամանիկն յԿալապարուան Են գարսուանով: Արարանի կնկաց քարկուանց Կասանուան այս ընկեր սուսան յարջ զԿարսուական դասուանց մ Կարանու է. Անի սեղ

ԲՅՐԳԱՆՍԵՆ, այլ անուն Ալքարատայ Մարտի գաւ.

ԲՅՐԳԱՆՍԵՆ կամ Քերչեղեկ. կն զգ. Յայր Անտոն վար գաւ Նոյնուան վիճակի Տէ. Քէ՛ վիճակն է Քէ զհայեւ նայ ընտելութիւնը Քարաքանն են. կը Քան կն կնիցեղեկները:

ԲՅՐԳՍԵՆ, այսպէս կը կոչուին Վայոց-ձորի Կասառաքը բարբի Տառ գտնուող ընդէ՛ Տէ անկախները:

ԲՅՐԳԱ, զգ. Մայր գաւառի Տէ. 1920ին 160 ա. նայ ընտելի ունէր:

ԲՅՐԳԱ, զգ. Ալքարատայ վերին Քանակի Դու զիցի Տառ:

ԲՅՐԳԱ, զից Վասպուրականի Տառ (Վան) գաւ Տէ. 1900ին 60 ա. նայ ընտելի ունէր. կն Ս. Յովննիստ ուր կը գտնուէր ԹԸ. գարուն գրունտ Յայտաւարք ՏՇ. Գիւղն Թէ՛ կանաւեղանի վանքի Տէ կայ Ս. Անուանտեմին անուամբ:

ԲՅՐԳԱ ամառաւանակի զից Արշնեայ Արգան վիճակի Տէ, Քար զգի Տառ:

ԲՅՐԳԱ, զգ. Չարսրայ Վայոց Չարսնեայ գաւառապարտեան զիցեղեկ շէնքերով. ըն նայ է Քարէ. 1900ին Վայոց Քիւն կը 100 առն. երկու կնիցեղեկներ կային Ս. Անուանտեմին եւ Ս. Եւստակի. Ազգային վարժարանը կը յանձնուէին 35 տարի է 15 ազգիկ Գիւղն Տառ կայ Ս. Պարոս վան Ս. Յիսիկ հայտնաւ նայուող վանքի Տէ կնտարեան վիճակի Տէ. Գիւղն իր անուանաւ է կն Քերչեղեկ. որուն անկախները կը սեւեւանին Քարքայէն է յարս Տառ կանա զիցի Կարտ (Երիտիկան՝ միացութեանից):

ԲՅՐԳԱ, ամառաւանակի զից (Վան) Կարթուս վիճակի Տէ, ունի Ս. Անանն կն զգ. Տառ:

ԲՅՐԳԱ, զգ. Արցախի կամ Ուստի՛Տառա՛ստայ գաւ Տէ:

ԲՅՐԳԱՅՐ, Կոջուց անդի Ազուանից կաթն-զիւտայ՝ Ուստի Տէ. կնտարտ գտնուի այսպէս կը կոչէ անդի կարքի է որ Քերչեղան դիւրի ՇԱՐ:

ԲՅՐԳԱՅՐ, Քերչեղ կամ Քերտ, Արցախի Կասառային գաւառներին մէն. ընտելաց Տէ Տառ այժմ Տառաւանակ են, ունի շատ Տէ կարտուան զիցեր որպէս կնիցեղեկները զնա կանչուան են յայտն ընտելի Տառաւանակները: Դուստաւ ունի 5 կարտուանի զից կ յարս ընդ:

ԲՅՐԳԱՅՐ, կն իշուրի Վասպուրականի Ոջուանեայ գաւ Տէ. Քերչեղեկ Ս. Անուանտեմին կը կոչուին այժմ Կարտուանի վանքը:

ԲՅՐԳԱՅՐ, անուանապատ զիցայի Քարչալու:

գաւ. անկախներին կը գտնուին որ Տառաւանակին յանուան ընդարեան կան է. նայ Քարչեղան անուանը յայտարար Տառ:

ԲՅՐԳԱՅՐ, կն զգ. Միւսեայ Մարտ գաւ Քերչեղեկ):

ԲՅՐԳԱՂ, զգ. Վասպուրականի Արշնէ գաւ. 1900ին 30 ա. նայ ըն ունէր. կն Ս. Անուանտեմին:

ԲՅՐԳԱՂ, զից. կն իշուրի Արշնեայ յարտապարտեան վիճակի:

ԲՅՐԳԱՂՆՅԻ, կամ Քերչեղան, զգ. Կարտուան, այժմեան ընտելի Տառաւանակները:

ԲՅՐԳԱՍԱ, կն զգ. Միւսեայ Մարտ գաւ:

ԲՅՐԳԱՍՆՅԻ, ա. Քերչեղեկ:

ԲՅՐԳԱՍՅԻՐ, ընդ Արցախի Տառաւանակներին մէն:

ԲՅՐԳԱՍՅԻԿ, ա. Քերչեղեկ:

ԲՅՐԳԻ ԳՆՈՒՆ ա. Քարալի:

ԲՅՐԳԻԿ, զգ. Վանեայ գաւ Տառաւանակի կնտարտեան ընտելի Տառաւանակները 15 առն յարտ:

ԲՅՐԳԻԿ անկախի զգ. Կարտուան ընտելի գաւ Տէ, որպէս Տառ Քերչեղեկ գաւին վայ 1273ին Տառաւանակն Թ. Տէ կամարէ՛ Տէ կն իշուր ուր կը կանչուին յանուան Ս. Յովննիստ. յարտ յայտն Տառ:

ԲՅՐԳԻԿ, կն զգ. Միւսեայ Մարտ գաւ:

ԲՅՐԳԻԿ, կն իշուրի Քերչեղ գաւ Տէ:

ԲՅՐԳԱՅՐՅՐ, կն է Տառ Միւսեայ Վասպուրականի գաւ յարտ ունի յարտ:

ԲՅՐԳԻՆ, կարտուանի զգ. Կարտուան գաւ. ունի 40 առն նայ է կն զգ. Տառ:

ԲՅՐԳԻՆ, կարտուանի զգ. Կարտուան գաւ. ունի 40 առն նայ է կն զգ. Տառ:

ԲՅՐԳԻՆ, կարտուանի զգ. Կարտուան գաւ. ունի 40 առն նայ է կն զգ. Տառ:

ԲՅՐԳԻՆ, կարտուանի զգ. Կարտուան գաւ. ունի 40 առն նայ է կն զգ. Տառ:

ԲՅՐԳԻՆ, կարտուանի զգ. Կարտուան գաւ. ունի 40 առն նայ է կն զգ. Տառ:

ԲՅՐԳԻՆ, կարտուանի զգ. Կարտուան գաւ. ունի 40 առն նայ է կն զգ. Տառ:

ԲՅՐԳԻՆ, կարտուանի զգ. Կարտուան գաւ. ունի 40 առն նայ է կն զգ. Տառ:

րին (1854ին) յայն վճռեալ նորագոյն Արարանեան շինարարական ապրանքին «Ինկուսի» նախնականն Ա. Յովսէփեան Առաջնոյ, ետեւանայ ի զանազան մեկնացոյ ի Պարսկ Արքեպիսկոպոս նախնականց Ազադարեան Քերզանեայ Նոյնք տնտեսարարական Յովսէփեան Ազադարեան Առաջնոյ, 350 էֆնոյ գար ՏՇ — 1850ին ծրարացնելոյ Յովսէփեան ապրանքին յայն վճռեալ 800 էֆնոյ Ինկուսիին յայնք Պարսկ առ մեկնացոյն յարկեաց ի թաց մարտին Պարս Արքեպիսկոպոս Ազադարեան Քերզանեայ Տէ՛ն Ազադարեան Պարս առաւանակն:

ԳՐԸՆԻՆԻՔ Քերզան կամ Քերզան. Կին զգ. և թոյր Նիկիթոյ, երբեք նշխարապատմեալ և իշխանական Մարտի վախճանագրէր Քարգոս Յոյ Վասիլ ննչն կար և Պարսկեան կարասեան սկզբնեցէ յետս կուսակներ զարուս և ի վերջոյ Քարս Բ. ի կողմ 1157ին Պրոս Առաջին արտեցաւ: 1208ին Քերզան, իտար շտ առքանք Յովսէփեան Մեծարար ՎՊ. ի պրոսիսկոպոս կերտ թոյր յարգար իշխան և Քերզան սկիզբ (Քարսանի (Վ. Քերզան) Նիկիթոն էլ 345—37)

ԳՐԸԻՒ. Կին զգ Քերզանի գո. զգ Ալուս Ա. թգ. Սեանի գո. Քերզանի կարիքս
ԳՐԸԻԱ տն՝ Ալուս
ԳՐԸԻԱ կարիքսըն Ն. Գ. (ը) Ազադարեանի կարիքս կամ ինքն առաջին զարուսը, զրոյն կարուսն զարուսարարական զմեկ Ազադարեանի գո. Քերզանի (1836ին)

ԳՐԸԻԵ ռ. Պերլին
ԳՐԸԻԵ ռ. Քերզան
ԳՐԸԻԵՆԻՍ ԳՆԻՍԻՍ, այսպէս էր կոչուի Արարանի զարուսը, իր զմեկուր Քերզանի զարուսն տնտեսը.

ԳՐԸԻԵՒ, զմեկուր վերին կարիքս (Վան) ունի զարուսը Ս. Առաւանակին նից. ՏՇ

ԳՐԸԻԵՒ, զմեկուր թգ. Քերզանց զարուսն, Վանի կուսակարարական կամուսն զարուսն էլ: Քերզանի մեկուր էր զարուսն, որ զարուսարարական զմեկուր ունի ունեցան են Յովսէփեան կայ կուսակար թոյրը 1900ին ունի 3100 թնակի, որան 2100ը կար ինչ, իտարը Քարգոս և կերտ, ինչ Ս. Առաւանակին կամ Վանի Քերզանի կամ Պարսեանի զմեկ, որան կայ կայ Պարս, յարուսարար կամուսը ՏՇ:

ԳՐԸԻԵՒ. զարուսն Վարարարականի էր կամ զարուսարարական Կին Արարանի (Տէ՛ն) զարուսն կայ ունի 9 զմեկ 8000 թնակը. Ալուսընք՝

(Քարգ. կերտ, Քարգ) 7000 են. Լուս է Տէր Յուսէփեան որչի կողմը. կարուսը Առաւանակին կայ զարուսն զանազան ապրիքսն զան և թոյր նից տնտեսարարական զմեկ կարուսն տնտեսը իտար իտար:

ԳՐԸԻԵՒ. կարուսն զմեկ Քերզանի Քարուս զարուսն էլ է:

ԳՐԸԻԵՆ ԳՆԵՏ, կայ է Ալուս զարուսն են, Քերզանի (Վարարարական) յարը էր զարուսն: ԳՐԸԻԵՆ ՊՐՔ, էր իտար Ս. Առաւանակին Արարանի գո. ին էլ է:

ԳՐԸԻԵՆ ռ. Քերզան
ԳՐԸԻԵՆ. կարուսն զգ. Քերզան գո. ի.
ԳՐԸԻԵՒ, զգ. Քերզանի կերտ զարուսն. 100 ա. կայ թ. ունի:

ԳՐԸԻԵՆԻԱ Մերլին, իտար Առաւանակի Բ. Քարուս վերջը, ուսուցարար կարուսն զարուսն, կարուսն Պարարարի (Վանի կարուսն) զարուսն կամ զարուսն ինչ թգ. զարուսն, կարուսն զարուսն և զարուսն իտար-կար (Մերլան) իտար կայ կերտ Գ. 48):

ԳՐԸԻԵՆԻՍ ԳՆԵՆՍԻՍ կարուսն Առաւանակի (Վանի կարուսն) որ Առաւանակի կարուսն Գ. թգ. ին 300.000 առքանք զարուսն զարուսը ՏՇ զմեկուր և իտար է 1871ին (Մերլան) իտար կայ կերտ Գ. 37):

ԳՐԸԻԵՒ կամ Քարուսն զգ. կամուսն գո. ի, որան Ալուսնի կարուսն էր զարուսն (1900ին) 178 մարտ և 101 մարտ, Նիկիթոն ին ինչ Քերզան. Տէ՛ն Քարուսն:

ԳՐԸԻԵՒ, Կին զգ Մերլանց կարուսն գո. ի.
ԳՐԸԻԵՒ, կարուսն զգ. Քարուսն գո. ի, թ. 400:

ԳՐԸԻԵՆ, տնտես Առաւանակի 1160ին.
ԳՐԸԻԵՆ, առան Քարուսնի կարուսն իտար (Մանկան) Քարուս Գ. 245):

ԳՐԸԻԵՒ, Կին և ունի զգ. Քարուսն գո. ի.
ԳՐԸԻԵՒ կամ Քարուսն, զգ. Քարուսնի տնտեսարարական թնակի 1900ին 230 առան թնակի ունի. նից. Ս. Առաւանակին:

ԳՐԸԻԵՆԻՍ ԳՆԻՆ, Առաւանակի գո. ի էլ զարուսն Քարուսն (Քարուս Բ. 41):

ԳՐԸԻԵՆԻՍ ԳՆԻՆԻՍ և Քերզանի.

ԳՐԸԻԵՆԻՍ ԳՆԻՆԻՍ ԳՆԻՆԻՍ և Վանի կարուսն (Մերլան) էլ կարուսն զարուսն Մերլանի կարուսնին կարուսն Քերզանի, որ էր Քերզանի Մերլանի Քերզանի ինչ Քերզանի կարուսն:

ԳՐԸԻԵՆԻՍ կամ Քերզանի կարուսն ԳՆԻՆԻՍ Կին զարուսն կարուսն, կարուսն զարուսն տնտեսը:

նէ՛ն Ազն Եսփն արժեւան կրօնաւորն կողմէր
 որան անուամբ ճաշ ուր Բզնունաց ճով զը
 կրօնի, և արժ Կանց Եսփ Գաւառ Գրկոց
 (առասարկն եղբայրասեանն արժա Եշմով
 սուն է Սարժակ, որ Ս. Սարկոյ, Կարմրա
 կաթնախոն Եշմովաճիցա՛ յոյս այս ցուս
 րն եղբայրացն եղաւ: Երանիկն Արքաւ
 Կեանեանց աշակերտ, ոչարժն իւց ցուս
 րն եղբայրաց ցարժաւ: Եսփն ճարգին ճէլ
 իր յիւսի Սախան եղ. Բզնունաց և Քնդո
 յառ եղ. Բզնունաց Սախանն Օճնեաց ցու
 ճարակ ճարգին ճէլ: Ը. ցարա յիջրանիք Երն
 կՔԻ Կարպետ ցուսար եղբայրացն եղաւ իր
 թ՛. ցարա ճէլ ևս Սահման Բզնունաց և
 յղբայրաց՝ Լաւկարաւ ճարգին ճէլ իր յիւսի
 Կարպետի ՔԻ. իր ասանին Կարպարա
 Քին Կասանայ ասեմ, յայց յոյս Եսփ
 ճից կր անոց զհասար Գաւառն ցուսա
 նից:

Գաւառն զհասար ցարգն է Եսփ, որ Գա
 ղալ Բզնունաց ևս իր կրօնի. միս ցարգանին
 են Արժի, Բարչ, Լիգան, Գաւառն իւսյն,
 Գաւառն իր Կարպարաճիակ արժ Եսփ ևս
 Արժի ցուսաւանիքը:

ՔՐՈՒԱՆՆԻ Կալ Բազաւանց, երկ արդար
 ճով զիցի արարաւայ, Բաւան ցուս ճէլ:

ՔՐՈՒԱՆՆԻ ԳԳ. Եամրա Բարան 30 վերայ
 կան, ևս է Բարան Լայր միակ և Եամի ար
 ասանիկն, որ Ս. Երն և Ս. Անդրեա ասար
 յայ Կարպարակ Լաւառ մըն է: Բնի 1421 Գա
 վանդ արժանեցար Քին, Գիգ ունի 1876ին
 կասարակ Ս. Սիմա Լաւառ ճը:

ՔՐՈՒԱՆ Կալ Բզգլան ԳԳ. Երգիկոյ, 1900ին
 ունի 70 ասն կայ, 30 ար Քարք. ԿԳ. Ս.
 Առասանիկն, Ս. Ելակ ցարգը 50 ման իր
 յամբիկին:

ՔՐՔՆՈՒՄ Կալ Բարչի Գալ, ԳԳ. Կարգիս ցուս
 ճէլ (Այլան «Լայրարաւան»):

ՔԷՅԱՆՅԱՆՆԻ Այնի, Գարնաւարան և ասե
 ասար յեղբայրակ ցարժար Ս. Լայրասանի

ՔԷՅՆԱՆՅԱՆՆԻ Եարչի Բ. Քիճիկի Լըր
 րիան Լայր Կարչո ցարգի կրկնի առա
 թի: 1892ին կեղևով 138 էրայ Լանառ
 Երասանակալ վարպետարան ճը, մնաւ է
 1894ին 25՝ Բնիկարանն:

ՔԷՐԱՔԱՆՆԻ, Կայրեանց զից Գաւառ ցուս
 ճէլ, Բնիկոյ՝ 1875ին Արանակն ցարժակ են.
 մա 50 ճուսակի կայ Կարպը 1900ին. ԿԳ.
 Ս. Բարչ:

ՔԷՔԱՅԱՅ, ԳԳ. Տրքանակերտ.

ՔԷԼ և Երքոյն:

ՔԷԼԱՆՆԻ, ԳԳ. Արարաւանակի թ. 100 կայ,
 ունի կիցիկն ճը:

ՔԷԼԼ (Յալ) անդառնի Կարպարալ Ի Լա
 յառան՝ 1715ին, իր զիքը Կարպարակն է
 1812ին Լանակն ճէլ: (Ս. Քիւրղան, «Բարձա
 վնայ» 1931. կշ 205)

ՔԷԼՈՒ և Քիլու:

ՔԷԼՈՒՄ Կիլարալ Լայրասանին Սերժ Գա
 ղարը ցարժակ և Մարալարան Երանին ար
 ճուսանի արգառ ասարգն է: Ենայ ցարժ
 ի ճար Լեւառան, Քիճիկից ցարգը Կա
 րասանն է: 1800ին Եամրայ Եսփ ցար
 գն զարան զՅարպիցարան Կարմրայ,
 ասր ճը զիքը Լիլակ ցարգը Կարպարակն
 է իրն արժանակաւ Քին, Լայրառ Կար
 անակն ճէլ իր ասեւարակ անճիկ յարգան
 իրն արժանակաւ Քիննիկն, արչի Գաւա
 րաճիանը և արժանակաւ Քիննիկն Կար
 ճիկիկիկի:

ՔԷԼՔ Կարչիկան, Կարպար Գաւառն և
 Անգա, մնա 1857ին, զիլանակի Կարպը,
 1918ին Սերժ ցարժարի Կարպարակն ճէլը և
 ցաւ է մը ցարին արժանակիկն: Կարչա
 Գանակոյ (1880—1890ին) ասրժ աննոց իր
 ասեւարակն Կարչա անդրեա և Լայրա
 ասանը: Իր ասեւարակն Քիննիկը մն Լա
 րակ Կարպարակն են և Կարչա Արարաւայ
 ճէլ: 1898ին զից Կարպարակն Կարպար
 է. որ յաւ մը Կարժիկն ցարժ է արնը
 մն Լաւառը Քիլիկի միգն իր արանին Ար
 արչարանն ասն ցարն է Կարչ Գաւա
 ճիան Ելանար Լայրարգարին, Տրքան
 կերտ րան անդը («Կիլակ և Կարչա» 1933.
 կշ 118—9)

ՔԷԿԱՒՔԱՆՆԻ ԳԳ. Արանից Կարչա ճէլ
 թ. 800, ցարժակ Եսփն Կարպը և Կար
 ճուսանիկն. ԿԳ. Ս. Սահման, ցարգը՝
 Մարպարան Գարժարանան ճէլ իր ցարին
 կն ասարակարպը:

ՔԷԿԼՔԱՄՆԻ Կարպարակ զից, Կարժն 21
 վերա Կաւա, 1900ին ունի 230 ասն կայ և
 ԿԳ. ճը:

ՔԷԿԼՔԱՄՆԻ Կարժն Կարպարակ Սիլանց
 Գարպարակն ցուս ճէլ: Բնիկոյ՝ Բարչ. Կա
 ղն իր Կարպարակն կն կիցիկն իր Կար
 ճիկն:

ՔԷԿԱՆԱՆՅԱՆՆԻ Արարալ Քիճիկին Լայրա
 ան Կարչի Մարպարակն արարակն իր Գա
 ղար, 1894ին իր արժանայ արարակն և իր կր

էն պարտական անդամի լայնից Եսիլ աս-
պարէն, քրտակ և շաղաչարի շարահամբերը
որ 1894—7 յայ կը տեսնէ Քերտակ ճէլ:

ԲԷՆԵՐԵՐԵՐՍ Քաղաքն էր. Օրտանցի, ան-
հայտա և անհետի անն Ներսէ Առաքելոցի
արմ. որ 1820Գ Քարթա-Արցախումի առաջ-
նորս կ'ընտրուէ և 1851 Ապրիլին տնջ կը Կա-
նի. (Լայլ Անհետն). Անհայտիքիքն սեռ ան-
տես անցալոր 1906 չի է:

ԲԷՂԱԲՆԱՆ Կարապետ. Յեզաբեդեան յարակ
գործի, ձեռն է Կան 1874Գն, Կարճեան կը-
Քարթիկն ասոցիէ և Կարապաճի՛ն Սրտանան
գործի ճէլ: 1889Գն կը Լան Արճեանի կոչ-
Նախնորսի ճէլ: 1894Գն կը կ'ընթաց Քարթ-
և անի՛ն այ կ'անցի՛ն Կարթն: 1895Գն զըն-
դանայ Կան և կը Լանուցի՛ն ճաշարանի
Քերտակագանձի ճիւղն: 1896Գն, որ և կը
Ֆրանսոսի: 1899Գն կը Լանէ Լ. Յ. Դարճե-
զարթի շարքը, պատարիտանու պաշտե-
նի զարդի: 1903Գն Եամբան երթալով կը
բանայի՛ն Քերտանն նա Կարապետն Կա-
ճարախօսի՛ն ճշ գորչեկը կամար: Եամբ-
անին կ'անցի՛ն Քարթն Սարգսոս, Կարթն, Օ-
չիգան և այդ Անքիկը, յայ 1912Գն կ'ըն-
կան կը զընդանայ: Ապրիլին կ'ընկնան
կ'անցմանի՛ն մարտնիքի Լաթալի: Յան-
նապարհի: 1915Գն Կանուցի՛ն ասջ կ'անցի՛ն
Երբոր: 1918Գն կը Կանուցի՛ն Կարապետն Ա-
րցախի ճիւղն Արցախի Օրտակի կոչի՛ն ան-
ցմ. 1918-20Գն Արարտան Կարապետն կ'ըն-
կնան կը Լանուցի՛ն իր Կարապետն գ-
րամարտա պատարիտանու զինարիկի՛ն
ճէլ: 1921 Փետրուարին աստանուցի՛ն Ե-
րբորն կ'անցմանի՛ն Կարապետն Ճիւղ-
արանի Լաթալի. (Մասնակ Արցախի ճիւղն):

ԲԷՂԵՐԵՆԻ Լայլ. Միլիտանի կոչար Քա-
րտարաջը (Լանուցի) քրտ է 1893Գն, զոր
Օրտակի ճիւղն արճարարի յանձնար-
ակի կը գան. 36՝ Անքիկն:

ԲԷՐՈՒ, քգ. Տիգրանիքի:

ԲԷՆԻՐ ԳՈՒՆ, քգ. Երանի 40 ընտանիք Կայ
կայ և քգը զարջ ճշ:

ԲԷՅՐ, զատակ Տիգրանիքի, անի Ցե-
արակի զից. Կարապետն է Քերտակն, 15
ա. Կայ անի և կից ճշ:

ԲԷՆԱՆ կամ Քնուտ, քգ. Կարակ գա.ի,
1900Գն 170 ա. Կայ կայ, որակ Ս. Կարապի
կից. ճշ անի՛ն. ճշ կայ կը Կարապի կն զ-
բնորանիքն և վանի՛ն ճշ Տիգրանիքը:

ԲԷՅԵՆՆ կամ Փարչակը յաջարակի քգ.

Կարապի ասալ. Քե՛ր. 240 ասն Կայ կայ, Ե-
րան կիցի՛ն ճշ անի՛ն:

ԲԷՐ, Քգ. Արցախի 242Գն:

ԲԷՐԷՆ, քգ յն կիցի՛ն Սրտակ և ճիւղն զե-
տարանիքն ճէլ:

ԲԷՐՍԱՆ Օրտակն Արցախ. Կարապի, 1813Գն
Դանիկի անջ կարջ Լուս Բրազմար ճէլ:
Քերտակար արճն էր Կարապետն ար-
ևրեան յընկեր. Քերտակի կայ, պարթիկն
արարի՛ն և Քարթիկն Կարակ ճէլ զայ
ասալ ճիւղն Կարապետն պատանու Դ-
միկիկն Տիգրանիքն ասալիկն Ս.
Կարն որ Արցախի կայ կարջ զայ Սն Կ-
արապետն ից որ անի՛ն աննայ: 2Կարա-
պետն ճիւղն Կարակ ճէլ 1833Գն և անի-
կայն արցախայ ի Կարապետն իր Քե՛ր:
Կարթ Սե՛ր Կար Բերս Արցախի կայ իր
պատարի՛ն Կարթիկն Դ. Կայ Քգ. կն կը
քրթ. որակ նա կից Կարապետն Կարթ
Կար ար Կարապետն Կարապետն իր Քե՛ր:
Այ պատարիքն ճիւղն ճիւղն Կարթ
աննայ ինն Արցախի և Կարապետն ճէլ,
որմ և Բերս ճիւղն իր Կարակն Կար-
պետ է այ ճիւղն ճիւղն (Քերտակ և Քար-
թիկն ճիւղն Քերտակն Կարթ իր Կարթի-
կն անի՛ն ճէլ):

ԲԷՔԵՐԵՆԻՔ, կն քգ. Սրտակի Կարթ գա.ի:

ԲԷՐԷՆԵՆԻ Արցախ կայ, Կարթիկն Կարթն
աննայ կիցի՛ն ճիւղն, ձեռն 1822Գն, կայ 1880Գն:

ԲԷՐԵՆԻ ՔԵՆ, յաջարակի զից Կար-
թիկն ճիւղն Կարթ ճիւղն ճէլ: կը Կար-
թիկն վանի՛ն և կիցի՛ն աննայ, պարթի
Կարթ: Կարթ Կարթ Կարթ Կարթ ճիւղն
անն քարթն է:

ԲԷՐԵՆԻՔ, քգ. Կարթի. 50 ա. Կայ կայ,
անի՛ն Ս. Արարտանի կից. ճշ. 12 ասն
Քարթ:

ԲԷՐԵՆՆ ա. Կարթ:

ԲԷՐԵՆՔ քգ. Երանի Փերթ գա.ի անի 35 ա.
Կայ և կից ճշ:

ԲԷՐԷՆ, քգ. Տիգրանիքի, 16 ա. Կայ ճիւ-
ղն:

ԲԷՐԷՆԱ, յն Արցախի Կարակ գա.ի ճէլ:
15 ա. Կայ ճիւղն անի Կարակն Սրտակն
քրթ կիցի՛ն ճիւղն:

ԲԷՆԵՐԵՆ, քգ. Տիգրանիքի:

ԲԷՆԵՐԵՆԱ, քգ. Կարթի, անի կիցի՛ն ճշ:

ԲԷՐԵՆՆ կամ Կարթի. քգ. Կարթ գա.ի:

ԲԷՐԵՆՆ Կարթ (Hareid Bortoo) ճիւղն Կար-
թիկն ձեռն 1880Գն ասալ Արարտան ճիւղն
(անն և Քերտակն Կարապետն): 1905Գն
Կարակն Կարապետն 19,0Գն կը Լանուցի՛ն

Հայր. Անդրեյ, Կրասնոյով Ժամայու Անդրեյու Մրավան 1913ին հայր Կելի Կու Կանդիկ Հայաստան և ապա իր Կրասնոյով Սեպուրաթեան և զարգացմանը թիւն Ի Հայաստան գործը 1916ին Լորս Բոսյոյ Կու իր Կրասնոյով հայտնակերտու Լուս Մեյու Սելը, որ հայաստան անկը պնն զարթման Հայր. թեան և աչ որ արևու. այլ Վեհարաթեան գրաստանը զարտապարտ. թիւնը վարելով զարդ (1926), 1927ին Տ. ՔՈՆՈՒԹ Կու Կ'աշիկ Կ'իվիկ' ուր իր Կ'աշիկից Անդր. Լուստախուսոյցի զարծ (զարգացման. թիւն և աշխատարտ. թիւն 1500 Կանայ և աշխատը). 1922ին Կ'անգամից Տ. Կանդիկ Կարլ. ժաղպին Ի Քրեւ. և Կայն ասն Կ'աշիկարտ. ծրան Թիֆլիս և Բուլու. 1924ին ԱՔԼԻԶ Կ'անդիկ աչ զարթմանը զԿանդիկան Կանար ԱՎԵՆԱՅ Լայոց ԳԵՐԵՅ Ս. ԿոՒՄՅԱՅԻՆ Ս. Գրիգոր (Լուստարից Խաչից) գրաստան և Անդրեյան Կիզիզույ աչ Կանդիկան և Կայուր Կիզը, որ Արա. (1925ին) Իր ընկերակցով առաջնութիւն Տ. Կասարից Կարն Ե. զԿուսուր Կարտար. Կրպուր Գոյն և ԱՔԼԻԶ, Կելիկ անդուր Գոյն. և Քիզիկին Կարիկից Կուր ասանայ Կուց (Կանան անդու. (Քիզիկի' Սեւ. Տարիչ. 1926 կը 651).

ԲՈՆՈՒՄ Բլաշիկ Կամ Փրաշիկ. զչ. Երզնիկ անկը 60 առն Կու. 100 ա. Բուր. Երզ. Ս. արչու. զարդը 30 Լանչ և 10 աշխիկ իր յարիկին. Մասն և Ս. Կիզիզույու զանցը ԻՆՆ ա. ԲԱՅԻ.

ԻՆՆԻՆԻ զչ. Վերն Փերիուր, 125 Լայ իր Կուրի.

ԲՈՒՆԿ. Կանարիկ թշխման և առաջնական. աչ. ուր և անարն Տաթ. Կանան արարեան, աչ 1911ին Տրապիզու. 1924 Գոյն.

ԲՈՒՆՈՒՆԵՆ ա. ԲՈՒՆԵՆԱՆ.

ԲՈՒՆՈՒՆԻՔ ա. ԲՈՒՆՈՒՆԻՔ.

ԲՈՒՆՈՒՆԵՆ ՆԵՆՆԻՍ, Կրաս. 1902 Անդրապատ. (Տարիցից) աչ. Սերիկան 1926-7 Մրազարման Կայիզիկ (Ա Մասուր. Տ. Մուրչյան Ա. Կեչուրյան). Գաս. Կարապից' Սերիկ Կարթիկ.

ԲՈՒՆՈՒՆԵՆ ՆԵՐՆՈՒՆ, աչ. Կ. Գոյն 1914, Կարապից անարն Դուր. Կ. Լուսարման.

ԲՈՒՆՈՒՆ Միկու Վր. Կանար. Միկիարման Ժրարան, Ժան և Տրապիզու. 1777 Լուր. 1546. Կար Կանարն Ս. Լուսոր իր արիուր ուր 1804ին զանան, իր Կանարար. թիւն 1810 Կանդիկ ի՛՛՛՛ Կանարիկ և աչ զարթմանը իր Կար.

զԻՆՑ 1815ին Գուր. Տե՛՛՛՛՛ (Կ. Գոյն) Տրապիզու արարեան ի՛՛՛՛ իր Կանար. ուր աշխատարար Կանարար. թիւնն և զանարն իր ար և իրն աշխատանքան, Կարապիզիկ Կու, արարելով թիւն Կանարարան և իր ի՛՛՛՛ Լայ թարարիկ Կանարարիկ. Լ. Ս. ԲՈՒՆԵՆ Կանան Կանարար ի՛՛՛՛՛ Լ. 1815ին Ս. Լուսարու արարանն յար ընտրան և Իր անարարիկ զարծ Կանարան Կանարից, 380 է՛՛՛՛, 1818ին Կարապից արարար. թիւն Կարտանար Կու 1818 ապրին յար իր անան Կանարիկ Մանկան յար Կանար Կանարան Կու 800 է՛՛, ուր Կարիչու 1832ին Կ. և 1851ին Ս. արարար. թիւն Կարտանար. 1879ին յար Կանարիկ Կանարիկ (160 է՛՛). 1830ին Կարտանարին առաւանդարեան (264 է՛՛), Կ. աչ. 1836ին. 1871ին' Կարտանարին Մանկան ինն անգամ արարարուան.

Լ. Ս. ԲՈՒՆԵՆ

Լ. ԲՈՒՆԵՆ Կանան և Կան Կարիկ Կարտանար արարան Լայ Կարապիկից Կուր և Կանարիկ արարելով Կանարիկան և Քրապիզուրին Կուարն Կարիկն, զար յար ընտրան և 1828ին և Կարիկն Կուսուր Անդրապից Ա. Կարիկ. (445 է՛՛՛՛). Իր անանն արի՛՛՛՛ արարար Կարիկ և Կանարարարարարին Ի Կանարան և աչ Կարտանար Կանարիկ Կարապիկից անարիկ և Կարտանար Ան Կարապիկն, է՛՛ 426 յար անան 1830ին' 1838ին իր Կրասնոյի Մրազան Կարտանարից արան Ա. Կուարին ի՛՛՛՛ Կուր. Կն և Կար Սերիկ. և Կարիզույու Կրպուրի 705 է՛՛. Կուար Կ. Կուր. Կանարարարար Կուր Կուր. 605 է՛՛. 1840ին յար Կանարիկ Կարտանարին Կարապիկան ի՛՛՛՛՛ յար. Կարտանար Ի Կուսուր Կարտանար. 265 է՛՛, ու 1844ին' Կարտանարին Կարտանար. 192 է՛՛, արան Կարտանարից Կարտանար և Կարտանար Կարտանար Կարիկն Կարիկ և Կանարան Կարտանար Կարտանար Կարիկն արան աչ. 1450ին, 900 է՛՛: Կան Կանարարար. թիւնն և Կարտանար. 1851 Կարտանար 265ն Ս. Լուսարու Կանարիկ ի՛՛՛՛ ուր Կարտանար Կարիկն Կարիկ Տ. Կարիկ ասան.

Լ. Կարիկան (Կուր Մանարարարին.) իր ար

ԲԻՓ

ըն ակադեմիա և Երասմուսի Երեմիական ինստիտուտի
բանադիրն ըր 1849ին, որ ակադեմիա մնացած է և
Մանուկան աղբիւն և Վարդանայի 1852 և 1853-
ԲՈՒՆՅԱՆ (Ռոյալիստ) Յովակիմ զոր էլ իմանի
Երանուար կրօնիչն և Յովակիմ ՔՊԳ-ի Լուսար-
այացն է ի Վ. քարտէ կրօնի. Լուսարացն է թաղ-
մաքի աշակերտներ:

ԲՈՒՆՅԱՆ ԵՆՍՏՅՆ զր. Ուսմանի, ՊՇԵՐԵՐԻՍՏ
10ի յար կն և 5 նոր Լայ շահանքներէ կ'արդին
ԲՈՒՍ կամ Նալալու Լայրեան զից Լայրե
գա-ի (Արցախ). 2200 սոց թարք. թն. 38 սուն:
ԲՈՒՆԸ. կն 99 Սիւնից Գեղարքունի գա-ի
ԲՈՒՓՐՈՒՅՈՒՅ Պարտ. Լայրեան արեւմտական
ճեմարից ըր արած, որան ճեմարեանց կը ներ-
կայանդի կրկնապարս յառանկի զրայ խորհրդի
ժժ զիցն արե. Բարձ կորքանին զրայ Լայրեան
կրկն ճեմարներն: Պարտա ԲՈՒՓՐՈՒՅ արեւմտ-
կան ճեմարն, որան զիցարքայից զիցրդինայ
ճեմարից ընդանւած է մաշ զարգանն 21 Յու-
նիս 1816ին Պարզմաքի զանազան սեպերը,
Քիչդե Լանդրիլէ. Մարզիլէ և ի Զառուարթի-
լէ ձեռն Լայրեան կորքաններն ունին: Քիչդար-
եան ճեմարն ընդանւած են կ'զուրկ ժժ 10 Ապրիլ
1817ին

ԲՈՒՆՅԱՆ ԵՆՍՏՅՆ Յուսիսայ Երանայի ճեմարի
զից կան 6-8 Յարգիցներ Լայ ճեմարից:

ԲՈՒ Սար, Լայրեան ակերկարն են. 16 Փե-
տար 1851 թ. Մեռնիլանթի Յայ Յովից զար-
գա-է. ապա ըր. Տ. Լայրից ԲԻՓ. — Երե
կրկ. Լուսար իմանքիցն և Սիլաշ զարգաց
Լայր. զարգարանները: Զառուարտն Արցախի
(Ուրա) Կանկարայի զարգն ու Լանան Կար
Լանային Յովից զարգիցիցն առանալով
զարգարան արեւմտայն ասիաները: 11 պար-
տա 1881 թ. ակադեմիան Մարթիս Լ. Պարթ-
իլի կն. 1873-է թ. զանազան Արցախի Ե-
ուր զարգին զարգարան 1874-81 թ. 9ին
պարտանայ Պարթիլի Միասնի կրկն ընկե-
րան ճեմարն արեւմտայն ճեմարն ժժ: 1881-1911 թ.
զանազան Արցախի ճեմարն ընկեան Պարթիլի
Լուսարային — Մարթ ԲԻՓ զանից կառու-
րան է Լուսարի բանակն զարձ. Անասարի
Լայրեան զուսուր Լուսար 1895-6 ի Լայրե-
ան զիցարան, Անգլից զուսուրին ինչդան-
քով կ'արդն Անգլի-Արցախի Լուսարային
արայ յանձնարարանն որան ըրցարա 500.000
սոն զիցարան զուսուր Լայրեան կորքանից: Զար-
եան, 1909ին կրկնիլու ակադեմիա կորքանին թայս:
Մարթիլին Լուսարային ճեմար կ'արդանւած ըր-

Լուսարային Լուսարային Յանձնարարանի բանակն
կիցի Լուսարային ճեմարայի, որքան ըր Լուս-
արացն է ակադեմիայի Լայրեան ճեմարն ժժ,
և Բարձ յարե ակադեմիա ու պարտեան արան
ժժ Լայ Զառուարտն Զառուարտն ժժ:
1900ին ի զից Պար ընկեան կ'արդն ի Պարթիլի
ճեմարային յարթարան ճեմարն ժժ կ'արդ-
1902 թ. Յանձնարանի ճեմարային Լուսար-
ային ճեմարն կ'արդն: Իր կ'արցարանի Արցախի.
Լուսարային ճեմարն, զիցարան է Արցախի. Լու-
սարային ճեմարն զարգարան ճեմարն ինչդար-
իցա: 1909 թ. Արցախի զարգ, Իր Լուսար-
ային ճեմարային յանձնարարանն Լուսարային
պարթիլի ճեմարային ճեմարային ճեմարն ժժ:
— (Պարթիլի ընկ. Եւր. 1911, կն 249)

ԲՈՒՆՅԱՆ (Պարթիլի) զարգ զարգ Յուսիսայ.
Պարթիլի Լուս. կան 30 սունի յար կն և 25-30
սունի յար թար զարգարան Լայրե: Երկնային
Լայրեան է Ս. Անասարային:
ԲՈՒՆՅԱՆ ԵՆՍՏՅՆ և Ռոյալիստի:

ԲՈՒՆՅԱՆ Լայրեան զից Արցախի Պարթիլի
Լայրեան զար, թն. 35 սուն, զարգարան Լայրեան
գա-ն, կից Ս. Անասարային:

ԲԻՆ և Ռիլ:
ԲՈՒՆՅԱՆ կամ Ռոյալիստի կն զուսու-
րարային ճեմար:

ԲՈՒՆՅԱՆ կամ Պիլիսիլ. զր. Արցախային, ուր
կայ Լայ Լուսարային ժժ, Լայրե Ս. Անասարային և
կիցարան Անասարային Զառուարտն Երանային
կառուցան է (Արցախի Եւր. Լայրե Կն Կ. 88)
ԲՈՒՆՅԱՆ Պարթիլի զարգարան զր. Կարն Բանակի:
ԲՈՒՆՅԱՆ ԵՆՍՏՅՆ, զր. Արցախի թն. 30 ու
1846ին Զառուարտն զարգարան են, Լայրե կից
Ս. Անասարային:

ԲՈՒՆՅԱՆ, ակերան զիցարանի Արցախային
Պարթիլի Արցախի զարձ:

ԲՈՒՆՅԱՆ, ակադեմիա Զառուարտն զարձ ժժ, Եւ-
րային զարձ Լուս:

ԲՈՒՆՅԱՆ, զր. Արցախային, 300 սուն Լայ
ակեր, որան կից. և զարգարան 34 ու ԲՈՒՆ-
ԿԵՆՅԱՆ

ԲՈՒՆՅԱՆ, արցախային զր. Զանգեզուր զարձ
ԲՈՒՆՅԱՆ և Ռոյալիստ:

ԲՈՒՆՅԱՆ Ս. զից. Անասարային, արցախային
Պարթիլի Լուսարային է:

ԲՈՒՆՅԱՆ Լայրեան Արցախ, Արցախային, ժժ.
պարտն ժժ կ'անալարան է իր Լայրեան Ս.
Անասարային կիցարան (Արցախի Եւր. Կն Կ.
Կ. 166):

Հ Ա Ս Հ Ա Ն Բ Ա Գ Ի Տ Ա Կ

Գ. Դեյիմ Մեկնուս Լյուս և իմնադրարար

Լ Ո Ս Ո Տ Ա Մ Ե Ա Կ

Կ Ի Ի Լ Գ Է Լ Կ Ե Ա Լ Ե Ե Ղ Բ Ա Բ Բ

Քերտալի մանուկալի

Հ. Մ. ՊՈՏՈՒՐԱԼ

ՀԱՂՈՒԹԱՆԸ ՀՐԱՏԵՐԱՎՈՒՄԸ ցար
արարած տնայնիքն են.

ՄԱՆՆԱՍ ԱՆՆԱՄՆԻՐ

Արարչական Տիր Արարի Արդիկական
տնայնիքն են Կրկնական եղար:

ՀՄՆԱԳԻՐ ԱՆՆԱՄՆԻՐ

1. Ինչպես Պարս Արարիական Երկրային
(Սարսան) 2. Կեղև Ոսկե Մարտիկան
և Կարարար Քարային (Սարիք) 3. Կեղև
և Կարարական, գրադե (Քարիք) 4.
Արևիկ Կարիկան (Քարս), 5. Ինչ Սա
ն 4. Տիպիկան (Քարս), 6. Ինչ Քարս
Երկան (Արդիկ) 7. Կարան Մարտի
Կար Եղար 8. Կարս Կարարական
Կ), 9. Կարս Կարարական (Քարս), 10.
և Կարարար (Ինչ Սարսան) 11. Ենչ -

ախ Կարարական (Քարս) 12.
Կարան Մարտիկան (Քարս, Ինչ), 13. Ար.
Կարս Կ. Կարարական (Քարս, Ինչ), 14.
Կարս Կարարական (Քարս, Ինչ), 15. Ար.
Կարարական Կ. Ինչ Մարարական (Կարս, Ի
րան), 16. Կարս Կարարական (Արդիկան) 17.
Ինչ Քարարական (Ինչարիք), 18. Ա. Կար
արական (Ա. Կարս), 19. Կարս Ա. Կարարական (Ա.
Կարս), 20. Կարս. Կ. Կարարական Կարար
արար (Կարս), 21. Կարարական Կարարական
(Կարս) 22. Կարարական Կարարական (Քարս),
23. Կարս - Կարարական (Քարս), 24. Քարս
Կարարական (Քարս), 25. Կարս Կարարական
Կարարական (Քարս), 26. Կարարական Կարարական
(Քարս), 27. Կարս. Կարարական Արարական
(Արարական) 28. Կարարական Կարարական (Քար
արս), 29. Կարս Կարս Արարական (Քարս),

Հ Ա Ս Հ Ա Ն Բ Ա Գ Ի Տ Ա Կ

ԲՆԻ Ի ՍՍԱԼ ՄԵՐ ՀԵՏԵՒԵԱԿ ԵՄԳԵԼԻ ԳՈՐԾՈՆ ԱՆԿԱՆԵՐԷՆ

Armenian Rev. I. Posbeykian, 26 rue Troyon
(S. & O.) France.
Կրկնուս և Պոսեյկիան Mr. A. Alboyadjian,
e Nablé, Le Caire Egypte.
Կրկնուս Mr. Nemes Kessabian, Rue
ika 54 Ploaidi (Bulgarie).
Կրկնուս Mr. Toros Azadyan, Billor Sokak
an S-9 Galata-Istanbul (Turquie).
Կրկնուս (Հիւսիսային) Mr. Vahan Mogian,
4 39 th str. New York City (U. S. A.).
Կրկնուս (Հարավային) Mr. A. Bérghian,
cas 4561 Buenos Aires (Argentina).
Կրկնուս Mr. Aram Yéremian, Djouffa-Istebhan

Ինչ Rev. P. Pascal Diuleguian, Armenian
Catholic Church Bagdad.
Կրկնուս Mr. K. Kiyidjan, rue Klithéroux
7 Athènes (Grèce).
Կրկնուս Rev. P. B. Toumayan, Patriarcat
Armenien Jérusalem.
Կրկնուս Mr. Sahag Sarkisian, Cozvent
Armenien Catholic Jérusalem (Palestine).
Կրկնուս Mr. Vahan Ouzounian, B. P. 491
Beyrouth (Liban).
Կրկնուս Librairie Bogharian, B. P. 295
Alep (Syria).
Կրկնուս Mr. A. Sabastian 18 Eloc Villas
London N. W. 3.

Ր Ն Է Հ Ի Ց

Լուսին Ժամանակ և արքայապետ
Նոյսյի 4. Բարսեղյան
Տարեկան քանակըն՝ Ե՛ Զարեան, Մարտի և
Պայտակա՛ն Երկրորդ 100 Քրոն
Այս Երկրորդ՝ 5 արքայ
Հասցի՝ Mr A. Tchobanian
7 Rue Say Paris (9e) France
Ք Ա Տ Մ Ե Վ Է Գ

Ազգային քանակության — գրքակն — գրասե-
րան և արքայական Լուսին
Լուս. Միջնակարգ Միջնակարգական
Նոյսյի 2. Երես Փոխական
Տարեկան քանակըն՝ Է՛ 12 Քր. քաղցրեղևական
հանձնի վրա՝ Լուսինականական Խոսքական
գրասեղևական գրքակն արքան ասին Լուսինական,
Այս. Լուսինականական Գր. Գրակն
Հասցի՝ Red. Pazzanab
St. Lazare Venice (Italie)

Ե Փ Ր Ց Ց

Երկրորդական
Ազգային, արքայական, գրքակն և գրասեղևական
B. P. 381 Alep (Syria)

ՎԵՆՎ ԵՆ ԲՐՈՍԻՍ

Ամսույի գրքակն
Նոյսյի՝ Բ. Գրասեղևական
Տարեկան քանակըն՝ 40 Քր.
Հասցի՝ 30 Rue Drouot Paris (9e) France
Հ Ա Ց Ե Օ Ս Ն Ե Վ
Ամսույի հրատարակչական, գրքակն
Նոյսյի՝ Զարեղայի Գր. Կազմական
Istanbul

Հ Ա Ս Կ

Ամսույի՝ արքայական Կարգականական
Պրինցիպալ Կարգականական
Տարեկան քանակըն՝ Միջնակարգ և Զարեղական Եր-
կրորդական Լուսինական 15 Քր. մի արքայ
Երկրորդական Լուսինական 2 արքայ
Հասցի՝ Red. Nask Anillias (Llban)
Ն Ա Ր Ե Ր Վ Ի Ր
Մ. Գ. Զարեղական արքակն
Նոյսյի՝ Բ. Կարգական
Տարեկան քանակըն՝ 100 Քր.
Հասցի՝ Red. «Noc Yerguli» Bid. Raspall 227
Paris (France)

Ն Ս Ր Օ Ր

Կարգականական
Նոյսյի՝ Արքայական
Տարեկան քանակըն՝ Միջնակարգ Լուսինական
1 ասին արքայ. արքայականական 2 արքայ
Հասցի՝ P. O. Box 344 Fresno Calif (U. S. A.)

Ն Ս Ր Օ Ր

Ազգային, արքայական, արքայական արքակն
Կարգականական 600 արքայական արքայական
Հասցի՝ 8 արքայական Հասցի՝ 20A Rue Vouil-
Athbans Ort

Ռ Ն Ս Ց Ի Ս Ն Ե Ր Վ Ն

Կարգականական և արքայականական արքակն
Նոյսյի՝ Կարգականական Կարգականական
Հասցի՝
Հասցի՝ Կարգականական Գրքակն 112
Հասցի՝ Red. Ozassoumaran
Rue Karadja Plovdiv (Bulgari)

ՊԼՔԱՆՆԵՆ ՄԵՍԻՆԼ

Ազգային, արքայականական և գրքակն արքայական
Քր. (Մ. Գ. Կարգականական)
Նոյսյի՝ Բ. Կարգականական և Մ. Կարգականական
Տարեկան քանակըն՝ Ե՛ Կարգականական 80
2 արքայ
Հասցի՝ Balkanian Mamoul
Rue Ekzarh Josif 25 S-fia (Bulgari)

Վ Է Մ

Երկրորդական Լուսինական և արքայական
Նոյսյի՝ Բ. Կարգականական
Տարեկան քանակըն՝ Արքայականական, Կարգականական
Քր. և Կարգականական և Կարգականական 70 Քր. Զարեղական
Հասցի՝ Երկրորդական 60 Քր. Կարգականական Եր-
կրորդական, Միջնակարգական և Կարգականական 60 Քր.
Հասցի՝ 13 Rue des Pistones, cite Jardin
Pleasant-Robinson (s), France

ՎԵՄՆՆԻՆՆԵՆ — ՔՐՈՍԻՍ

Արքայականական, գրքակն և արքայականական Եր-
կրորդական
Նոյսյի՝ Հասցի՝ Կարգականական
Տարեկան քանակըն՝ Է՛ 100 Քր.
Հասցի՝ Red. Veradzounat (Haig Karakani-
Tebiran (r

Տ Ե Վ Ն Կ Ա Ց Ց Ռ

Արքայականական Կարգականական արքակն
Միջնակարգական
Տարեկան քանակըն՝ 25 Քր.
Հասցի՝ A. Allounein Red. «Dégégado»
40, Rue Rochechouart Paris (9e) (France)
Փ Ա Ր Ո Ս
Երկրորդական արքայականական գրքակն և Եր-
կրորդականական
Նոյսյի՝ Բ. Կարգականական
Հասցի՝ B. P. 10 Plovdiv (bulgari)

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

Կարգականական և արքայականական
Նոյսյի՝ V. Menstgean
Տարեկան քանակըն՝ Է՛ 120 Քր.
Հասցի՝ str. Spétarului 22 Bucurest

GOBI Qdlinapay Qdn. Coon.

FL 0076780

ЦЕНА

110
016299